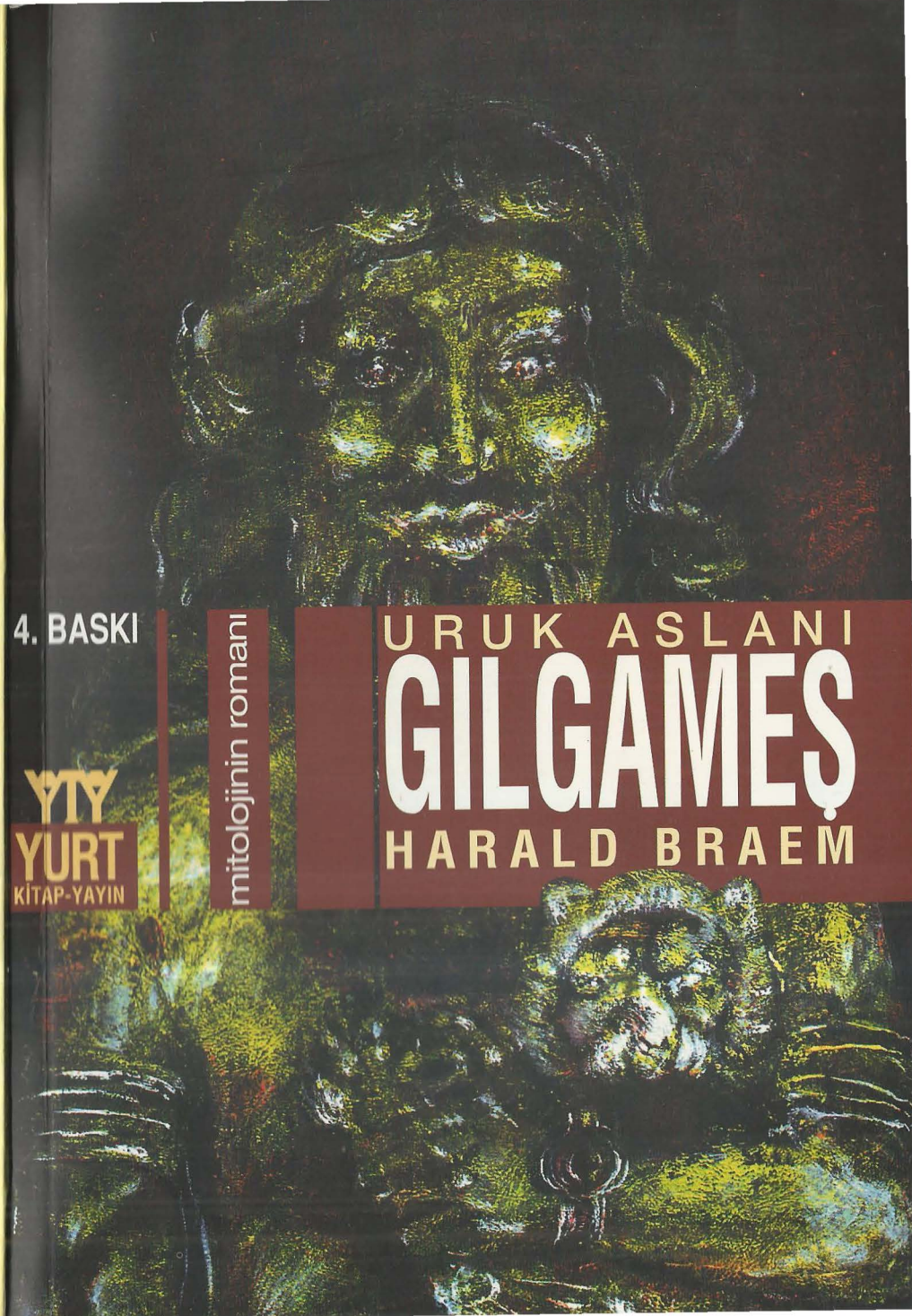

HARALD BRAEM

YTY YURT KİTAP-YAYIN

GILGAMEŞ

4. BASKI

YTY YURT KİTAP-YAYIN

mitolojinin romanı

URUK ASLANI

GILGAMEŞ

HARALD BRAEM

Kitap Üzerine...

Bu roman insanlığın kurduğu ilk yüksek kültürün renkli bir tablosudur. Gılgameş destanı, dünyaya yazılı olarak tanıklık eden en eski eserdir; arkaik duyguları ve özlemleri, tanrı ve insan birliğini, dünya ve evren, doğa ve kültür arasındaki uyumu canlı bir şekilde tasvir eder. Destanda yarı-tanrı efsanevi Uruk kralı Gılgameş'in *"yaban insanı"* Enkidu ile olan dostluğu, mitik güçlere karşı mücadelesi ve ölümsüzlüğe ulaşmak için sonuçsuz kalan çabaları konu edilmektedir. Romanın en ilgi çekici yönü, Sumerlilerin büyü ve yıldızbilim temeline dayanan gizli öğretilerinin detaylı tasvirleri ve yazarın destanı şaşırtıcı bir güncellik çerçevesinde anlatmış olmasıdır.

Harald Braem, 1944 Berlin doğumludur. Halen Wiesbaden Meslek Yüksek Okulu'nda iletişim ve dizayn profesörüdür.

© 1988 R. Piper GmbH & Co. KG, München
Orjinal Adı Der Löwe von Uruk

© 1998 Yurt Kitap-Yayın
Çeviren Atilla Dirim
Düzelti Adnan Yücel
Redaksiyon Celal İnal

Yurt Kitap-Yayın 93 * Tarihi Romanlar Dizisi 2
ISBN 975-7076-10-4
4. Baskı Ağustos 2004, Ankara

Dizgi Yurt Kitap-Yayın
Kapak Tasarım ve Resim Serdar Toka
İç Resimler Serdar Toka
Baskı Cantekin Matbaası, Ankara

Yurt Kitap-Yayın
Konur Sokak No: 26/3
Kızılay-ANKARA
Tel: (0 312) 417 35 49
Fax: (0312) 425 36 40
www.yurtkitap.com
e-mail: yurtkitap@yurtkitap.com

URUK ASLANI
GILGAMEŞ

HARALD BRAEM

mitolojinin romanı

Çeviri: Atilla Dirim

YURT
KİTAP-YAYIN

O ki dünyanın son bucağına kadar bakabilir,
Her şeyi görür, her şeyi bilir,
Üstü örtülü olanı açığa çıkartırdı.
Tüm bilgelik ve tecrübeler ona aitti,
Sırları görür, saklı olanı bulur,
Tufanı öncesinden haber verir,
Bitap düşene kadar yol alırdı.
Tüm emekleri bir taşa kazınmıştır.
Çevresi duvarla örülü Uruk'ta,
Kutsal tapınak Eanna'nın surlarını o yaptırmıştır.

Gılgameş Destanı'nın
Asur versiyonundan bir bölüm

Ağaçların bir ülkenin zenginliği olduğunu bilmiyor musun?

Eski Babil atasözü

Göz kamaştırıcı nesnelerin parıltısı arttıkça, insanın iç gözü de o derece körleşir

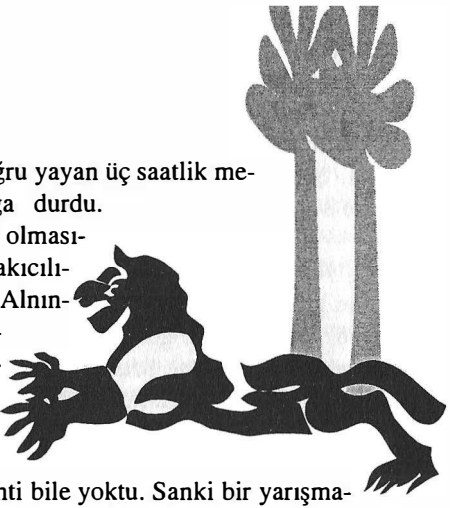
Gılgameş destanının üçüncü tabletinden
Enkidu'ya ait bir deyiş

Uçsuz bucaksız ülke, toprak bir testi gibi kırıldı. Şiddetli güney fırtınası, yüksek dağları suya gömmek ve insanlığın üzerine bir kâbus gibi çökmek için, bütün bir gün boyunca esti durdu. İnsanlar birbirini göremez oldular; göktekiler bile göremiyordu onları. Tanrılar da korkmuştu bu tufandan...

Gılgameş destanının on birinci tabletinden...

Birinci Kitap

BÜYÜK DUVAR

Uruk'tan kuzeye doğru yayan üç saatlik mesafede soluk soluğa durdu. Henüz öğleden önce olmasına rağmen, güneş yakıcılığını hissettiriyordu. Alnında oluşan ter damlaları, ince çizgiler halinde saçlarının arasından aşağı akıyordu; bunları kurutacak en küçük bir esinti bile yoktu. Sanki bir yarışmayı kazanmak ister gibi bütün yol boyunca durmaksızın koşmuştu. Belki de bir yarıştı bu, son derece yalnız bir yarış: Gılgameş tüm dünyaya karşı. Kendisini takip eden birisi olup olmadığını kontrol etmek için, bir an olsun arkasına dönüp bakmamıştı. Artık dinlenecekti. Çölün kumları, hafif çarpıntılı bir denizin dalgaları gibi uzanmaktaydı önünde. Kumlar sadece ayak izlerini değil, kaçarcasına geride bıraktığı, binaları ve kuleleriyle gurur duyan büyük Uruk şehrinin anılarını da yutmuştu. Artık sadece kum vardı, güneş vardı, tanımlanamayan o uğultu vardı. Tüm zamanların başından beri çölün içlerinde bulunan dev bir çalgının sesiydi sanki, çok hafif, zorlukla işitilebilen bir ses. Öyle ki, insanın kendi vücudundan çıkan ezgilerin tınıları bile sanılabilirdi. Bu ses güneşin soluğuydu, ebediyen var olan Şamaş'ın şarkısı.

Ne olduğu açıkça belli olan başka bir şey daha vardı: Gılgameş'in gölgesi. En başından bu yana onu ön çaprazından takip eden ince uzun, karanlık bir şerit. Başlangıçta daha uzundu şüphesiz, ama güneş en yüksek konumuna yaklaştığı için, gözle görülür bir biçimde kısalmıştı. Belki de rakibi oydu. Gılgameş kendi gölgesiyle yarışıyordu, az kalsın onu geçmeyi başaracaktı.

Gılgameş derin soluklarla havayı ciğerlerine çekti. Tadı sıcaktı, çok sıcak, ölüm gibi. Ama yine de içinde ümit vaat eden bir şeyler vardı. Önünde bir tepe gibi yükselen kumula bakarak, aradaki mesafeyi ölçmeye çalıştı. Titrek ışık yansımalarının etkilerini azaltmak için gözlerini iyice kıstı. Fakat yine de onlardan kurtulamadı, bu imkânsızdı. Şamaş'ın başka bir tezahürü ile karşı karşıyaydı: Dünya üzerine söylediği şarkıya eşlik eden dansın, vücut bulmuş şekliydi bu.

Gılgameş yaydan fırlayan bir ok gibi koşmaya başladı ve kumulun tepesine gölgesiyle hemen hemen aynı anda ulaştı. Bulunduğu yerden çok uzakları bile görebiliyordu, fakat hiç memnun değildi. Etrafta göz alabildiğince uzanan kumullardan başka bir şey yoktu, hele yeşilin, izi bile görünmüyordu. Gılgameş hayal kırıklığına uğramıştı. Uruk'ta sık sık anlatılan cennet, bu kum denizinden başka bir şey değil miydi yoksa? Yoksa bereketli Fırat kıyılarından bile güzel olduğu söylenen büyük bahçe, daha mı uzaktaydı? Ufka kadar deniz dalgaları gibi uzanan bu kumulların ötesinde miydi? Ninsun Ana'nın ve diğer bilge kadınların cennet bahçeleri hakkında anlattıkları, sofuların inandığı hoş bir masaldan başka bir şey değil miydi yoksa? Demek ki çölün içlerine yaptığı kaçamak, on dört yaşındaki genç bir oğlanın saflığının sebep olduğu boş bir hülya idi sadece! Hayır, belki bilge kadınların gerçeklerden kaçmak ve tapınaktaki insanlara semboller aracılığıyla yeni umutlar vermek için, geçerli bir mazeretleri olabilirdi. Fakat Ninsun Ana asla böyle davranmazdı. Ciddi, sade bir kadındı o. Bakışları ile bir şeyin dışını ve içini görebilme yeteneğine sahipti. Bilmediği bir durum karşısında, suskun kalmayı yeğlerdi. Bazı insanlar, gereksinim duydukları anlarda aradıkları yanıtları bu suskunlukta bulduklarını öne sürüyorlardı. Fakat Ninsun bile Eden bahçelerinden bahsetmişti. Başkalarının yaptığı gibi çok ve rengârenk konuşmamıştı, ama anlattığı az bir şey, Gılgameş'in merakını uyandırmaya yetmişti bile. Fırat kıyılarından daha bereketli olması gereken bu harika bahçeleri mutlaka bulmalıydı.

Tekrar önünde uzanan çöle baktı. Biraz daha uzaklara bakabilmek için çelimsiz vücudunu iyice gerdi ve ellerini gözlerine si-

per etti. Sonsuz sarı rengin içinde oluklar ve gölgeler görüyordu, ara sırada da kurumuş bir çalılığa ait olması gereken kahverengi alanlar. Zayıf çöl bitkileri güneşin kavurucu ışınları altında yanıp kararmışlardı. Onları fark etmek son derece güçtü zaten, çölün sarısı bu derece muazzamdı; korkutucu, akıl almaz bir sarı.

Ve sonra bir an için kalp atışlarını durduran bir şey gördü – küçük bir yeşil noktacık, çok dikkatli bakıldığında, sağa ve sola doğru ince bir şerit halinde uzadığı görülebiliyordu. Belki de buradan görüldüğünden daha geniş olan yeşil bir şerit. Cennet miydi burası?

Elbette cennet, başka ne olabilir ki? Ele avuca sığmaz bir coşku kapladı içini. Yeşil şeridin yerini iyice belledi. Sonra koşmaya başladı, uzun adımlarla tepeden aşağı indi. Çıplak ayaklarının tabanlarını yakmakta olan kumun ve güneşin sıcaklığını hissetmiyordu artık, uçarcasına düzlüğe indi. Kısa gölge artık yanı başındaydı.

Yaklaşık bir saat boyunca koştu Gılgameş, sonsuzluk gibi gelmişti bu süre ona. Kendisiyle yeşil şeridin arasındaki tepeleri ve düzlükleri saymıyordu. Bildiği tek bir şey vardı: Hedefine çok yaklaşmıştı, son tepenin üstünde yeşil şeridi açık seçik görmüştü. Orasının bir vaha olduğunu düşünmüştü, henüz detaylarını seçemeden. Kervan yollarından bu kadar uzakta, bu kadar büyük bir vadi? Koşuyordu Gılgameş, durmaksızın koşuyordu. Kalbi, Şamaş'ın şarkısı ile aynı ritimde atıyordu, soluğu, neredeyse güneşin soluğu gibiydi. Koşuyordu ve bacaklarının nasıl hareket ettiğinin farkında bile değildi. Vücudu, ilerideki kumul tepelerinin ardında kendisini çağıran yeşil şeride doğru uçuyordu sanki.

Bir tepeyi daha aştı ve gördüğü şey yüzünden az kalsın düşüp bayılacaktı: Felâketler denizinin ortasında bir ada vardı gözlerinin önünde. Büyük bir vahaydı burası; hurma ağaçları ve zümrüt yeşili çalılıklarla çevrili yuvarlak bir su birikintisi. Bir masal kadar güzel. Uzun bacaklı beyaz kuşlar suyun içinde tek ayaklarının üzerinde duruyorlardı, palmiyelerin dalları arasında bir kuş sürüsü cıvıldayarak uçuşuyordu ve suyun kenarında zarif ceylanlar otluyordu. Çok güzeldi, ama buna rağmen içini şiddetli bir şüphe kemiriyordu: Hepsinin inandığı ve övdüğü Eden bahçesi, bu kadar küçük müydü gerçekten?

Kendisini ikna etmek için, neden olmasın, dedi. Neden cennet küçük olmasın ki? Eğer daha büyük olsa onu herkes arar ve bulurdu da! Cennet gerçekten de çölün ortasında küçük, küçücük bir noktaydı. Fakat güzelliğinin ve görkeminin, küçüklüğü ile bir ilgisi yoktu. Yine de, yine de burası diğerleri gibi sadece bir su birikintisinden ibaretse?

Koşmasını yavaşlattı. O kadar uzun süre koşmuştu ki, ancak hedefine varmasına çok az kalınca dinlenme fırsatı bulabildi. Geriye kalan kısa mesafeyi yavaş, ölçülü adımlarla yürüdü. Ceylanlar kimin geldiğini anlamak için hafifçe başlarını kaldırdılar, sonra sükûnetle otlamaya devam ettiler. Bu da amacına ulaştığının kanıtlarından biriydi. Hayvanlar hiçbir ürkme belirtisi göstermiyorlardı, demek ki, bir avcının ne olduğunu öğrenmemişlerdi henüz.

Fakat Gılgameş bir avcı değildi. Yarı yetişkin, sıska bir oğlandı, saatler boyu süren koşusunun kendisini ne kadar yorduğunun farkına şimdi varıyordu. Üzerine sınırsız bir yorgunluk çöktü. Güç bela suyun başına kadar süründü, dört ayaklı bir hayvan gibi suya doğru çökerek, boynunu uzattı ve sudan içmeye başladı. Serin su onu ferahlatmıştı. Ellerini, kollarını ve suratını suya daldırdı, harika sıvıyı başından aşağı döktü.

Birkaç tane incir koparıp yedikten sonra, büyük bir palmiyenin dinlendirici gölgesine çekildi. Sırtını ağacın gölgesine dayadı ve kısa bir süre sonra uykuya daldı.

Ve garip bir rüya gördü.

Gölgelik vahaya her cins yaban hayvanı gelmeye başlamıştı. Antiloplar ve geyikler, yaban eşekleri ve ceylanlar suyun kenarında sükûnetle otluyorlardı; ördekler, yaban kazları, bıldırcınlar ve balıkçıllar, barış içinde oynaşıp duruyorlardı.

Aniden güneş tanrısı Şamaş, altın arabası ile sessizce gökyüzünden yere indi. Alev alev yanan, göz kamaştırıcı bir ışık yağmuru, ışık saçan bir giysi gibi sarmıştı onu. Şamaş'ın giyim kuşamı o kadar görkemliydi ki, ona eşlik eden ateş tanrısı Gibil, alev bulutunun içinde çok sıradan görünüyordu.

İkisi de incir ağaçlarının altına oturarak, etraflarındaki yaşamı hoşnutlukla seyrediyorlardı. Birden çok yaşlı bir murabut kuşu di-

ğerlerinden ayrılarak, onlara doğru yürümeye başladı. Yürürken tüyleri dökülüyordu, kısa zamanda gagası ve kuyruğu hepten kayboldu. Şamaş ve Gibil'in yanına geldiği zaman, dönüşümü tamamlanmıştı ve artık bir insana benziyordu. Gılgameş hemen anladı: Bu sadece Marduk olabilirdi, kralların kralı, tanrıların yaşlı babası. Tezahürler dünyasına kılık değiştirerek karışmaktan hoşlanırdı. Şimdi de ay tanrısı Nannar çıkmıştı ortaya. Gündüzleri ve daha sık geceleri, gümüş renkli soğuk çanağı ile gökyüzünde nöbet tutardı. Yaşam bağışlayıcı kudretinin simgesi olarak, binlerce, ama binlerce parlak su zerresinden oluşan mavi bir manto taşıyordu üzerinde. Mevsimlerin dönüşümünün sembolü olan boynuzlu orağı ise başının üstündeydi.

Savaş tanrısı Bel de silah şakırtıları arasında onlara katılmıştı. Aşk ve bereket tanrıçası, sabah yıldızı İştar, köpek yıldızı Sirius'un bekçisi Ninurta, başak taçlı tahıl tanrıçası Nisaba ve Ana Tanrıça Mâ da oradaydı. Sonunda, postlara ve tüylere bürünmüş hayvan tanrısı Sumukan ve Gılgameş'in tanımadığı birçok tanrı da vahaya geldi. Babaları Marduk'un çevresine halka biçiminde otururak, ağaçların olgun meyvelerinden koparıp yemeye başladılar.

Ve şimdi Şamaş'ın sesi müzik olmuştu. Kıyıda yetişen sazlar, bir arpin telleri gibi titreşiyorlar ve çıkardıkları sesler, kuşların cıvıltıları ile kurbağaların vaklamalarına olağanüstü bir ahenkle karışıyordu. Bu uyum Gılgameş'in içine işledi. Ruhu hazla doldu ve kendisini hafif, çok hafif hissetti. Uçan bir halının üstündeydi sanki. Çok hafif esen bir rüzgâr, onu her türlü dünyevî ağırlıktan uzak olarak, yeryüzünün üstünde yavaşça sallıyordu. Masal anlatıcıları da bunları söylemiyorlar mıydı, anlattıkları o efsanevi vecd hali buna benzemiyor muydu?

Aniden başka bir ses var olan ahengi yırttı ve bir kükremeye dönüştü: Fırtınada birbirine çarpan kütüklere veya kırılan ağaç dallarına benzeyen derin, boğuk bir hırıltı. Vahadaki yaşam, bu yeni, şimdiye dek duyulmadık gürültüye dikkat ve kuşkuyla kulak kabarttı. Sonra bir anda dağılıverdi, toynaklar ve vücutlar, yaşamları için kaçıyordu. Çalıların arasından devasa bir aslan çıktı, yelesi kıpkırmızıydı. Haşmetle başını kaldırarak bir an çembere baktı,

sonra vakarla suya eğildi ve içmeye başladı. İlahi kalabalıktan bile fazla etkilenmeyen Gılgameş, korkuyla irkildi. Bu tür aslanlar hakkında hiç de hoş olmayan şeyler işitmişti. Çok tehlikeli oldukları kabul ediliyordu, ne yapacakları hiç belli olmazdı. Hayaletler ve şeytanlar bile onlar kadar büyük bir tehdit oluşturmuyorlardı. Karşısında duran varlığa büyülenmiş gibi bakıyordu, fakat aslan onu fark etmemişti sanki. Nihayet bir kez daha başını kaldırdı ve Gılgameş korkuyla irkildi, çünkü aslan tam onun olduğu yöne doğru bakıyordu. Gılgameş görünmez olmak istiyordu, sırtını palmiyenin gövdesine iyice yasladı, acaba bir kaçış yolu bulabilir miyim, diye etrafına bakınmaya başladı. Çok geç, aslan onu fark etmişti bile. Ona doğru yaklaştı. Gılgameş kılını bile kıpırdatamadan öylece aslana bakıyordu. Üzerine inme inmişti sanki. Hiçbir yerini hareket ettiremiyordu, kalbi taş kesilmişti.

Aslan Gılgameş'in karşısına dikilmişti bile. Uzun, kırmızı yeleli canavar, gökyüzünü karartan vücuduyla karşısında devâsâ duruyordu. Hızlı hızlı nefes alışını hissediyor, buruk yaban kokusunu alıyor ve buna rağmen bakışlarını ondan ayıramıyordu. Gözlerini korkunç canavarın suratına dikti, gözlerinin ta içine baktı ve orada iliklerine kadar işlemiş olan korkuyu gördü. Korkarak, tiksinerek ve açıklanamaz bir biçimde büyülenerek hareketsiz kalakaldı ve kendisini içindeki duygulara terk etti.

Bu anda çok acayip bir şey oldu; hayvanın çehresi gülücükler saçmaya başladı, beyaz yırtıcı dişlerle silahlanmış kocaman ağzı ile gülüyordu, gözlerinin içi ile gülüyordu. Gülüşü bulaşıcıydı. Gılgameş de gülmekten başka bir şey yapamadı. Şakayla karışık ve tamamen ihtiyatsız olarak, hayvanın yelesini okşamak için elini uzattı. Aslanın gırtlağından bir mırıltı koptu, okşanmak isteyen kedilerin yaptıkları gibi, kafasını ileri uzattı. Sadece bu kadar değil. Gılgameş hayvanın karmakarışık tüylerini okşarken hayvan da alnıyla onu okşuyordu, bir süre sonra ağzını ileri doğru uzattı, ta ki burnuyla oğlanın yanaklarına dokununcaya dek. Gılgameş teninde aslanın ıslak öpücüğünü hissetti ve tam o anda derin bir uykuya daldı.

Uyandığı zaman gece gök kubbeyi siyah mantosuyla çoktan örtmüştü. Şamaş'ın güneş arabası dinlenmek için dünyanın altına

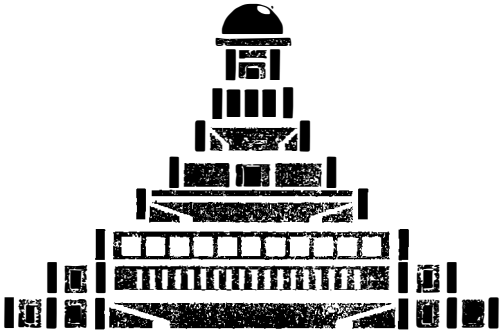
çekilmişti, sabaha karşı doğudaki dağların arkasından tekrar parlamaya başlayacaktı. Buna karşın Nannar'ın yarı dolu gümüş çanağı ve köpek yıldızı Sirius gökyüzünde parlıyorlardı, etrafları titreyen ve göz kırpan milyonlarca yıldız tarafından çevrilmişti. Bu yıldızlar gizem dolu çeşitli biçimler oluşturuyordu, büyük kader defterinin ateşten yazılarıydı bunlar. Bilgeler bu yazıları okuma becerisine sahiptiler. Gökyüzü hiçbir zaman bir gün öncekiyle aynı değildi, gecenin siyah örtüsü her gece başka biçimlerde örtülerek, insanların kader sayfalarını açıyordu. Acaba hangisi benim kaderim, tanrılar hayatıma nasıl bir yön verecekler? diye düşünüyordu Gılgameş.

Ayağa kalkarak gerindi. Başını ensesine yaslamış, gökyüzünü seyrediyordu. Bu deniz ne kadar çok belirsizlik barındırıyor, ne kadar çok soru, ne kadar çok cevap saklı içinde...

Gılgameş soğuktan titredi. Çölde geçen günler ne kadar sıcaksa, geceler de o kadar soğuk oluyordu. Sumer ülkesinde, özel kil tuğlalar sayesinde gecenin ferahlatıcı serinliği tutularak, ertesi günün sıcaklığında kullanılmak üzere saklanıyordu. En azından evlerde böyleydi bu. Fakat dışarısı soğuktu, çok soğuktu. Hareket etmeliydi. Yarı hoplayarak, yarı dans ederek su birikintisine yaklaştı. Suyun önünde durduğu zaman, çarşaf gibi düzgün olan yüzeyinde, yıldızlarla dolu bütün gökyüzünün parlamakta olduğunu gördü. Sadece bu da değil, sihirli bir el dokunmuş gibi, kıyıda yetişmekte olan çiçekler, incir ağaçlarının dalları, palmiyelerin geniş yaprakları... hepsi suyun yüzeyindeydi. Daha iyi görebilmek için suya eğildi ve gümüşi karanlığın içinde kendi suratını gördü. "Gılgameş..." dedi hayretle. Ve "Gılgameş..." diye geri fısıldadı yansıması. Suda on dört yaşlarında bir oğlanın suratını görüyordu, ama gözlerinin içinde başka bir şey daha fark etti: Gözlerinde kırmızı aslanın gülüşü ışıldıyordu.

Sonuç olarak Eden bahçesini, gerçek cenneti bulamadığını anlamıştı. Fakat belki de kendisi için çok daha önemli olabilecek başka bir şey keşfetmişti. Bir süre daha suyun başında oturdu, yarı hayaller içinde, yarı büyülenmiş olarak. Sonra tekrar palmiyenin altına gitti, ısınmak için elinden geldiği kadar büzülerek tortop oldu.

Rüzgârda savrulan kuru yaprakların hışırtısını dinledi, birbirlerine çarpmalarını, pırpır edip çatırdamalarını. Bilinci yavaş yavaş çok uzaklara gitti ve uykuya daldı...

Kuzeydeki çölden gelerek Fırat'ın bereketli topraklarına yaklaşan bir kişinin gözüne ilk olarak, eteklerinde Uruk şehrinin kil binalarının ve saz kulübelerinin uzandığı tepeler çarpar. Uruk çok büyüktü, yer küresinde eşi benzeri yoktu. Devâsâ bir plana göre inşa edilmişti. Uruk pazar yeri, Uruk büyük meydan, bunlar aslında bu boyutlardaki bir alan için yanlış tanımlardı; fakat doğru bir tanım henüz bulunmamıştı: Çölden gelen yağmacı kabileler civar köylere saldırdıkları zaman, hayvan sürülerinin tümü buradaki ağıllara sığınabiliyordu. Uruk'un tepeleri ve yamaçları arasında binlerce insan düşmanlardan korunabiliyordu, bu arada şehre sürekli olarak güneşte kurutulmuş kil tuğlalardan bitişik düzen inşa edilen şehir gitgide büyüyordu. Uruk, tanrılar tarafından ılıman bir iklimle korunan Sumer ülkesinin başkenti.

Şehre yaklaşıldığı esnada ovadan görülen ilk şey Eanna idi, kutsal tapınak dağı. Anu ve İştar tapınaklarının beyaz duvarları da heybetle yükseliyordu ve zigguratın taştan yapılmış yivli kulesi diğerlerinden daha da yükseklere uzanarak göğü deliyordu sanki. Rahipler bu gök merdivenlerini tırmanarak tanrılarla konuşuyordu, İştar tapınağında ise öylesine tapınma merasimleri düzenleniyordu

ki, hiçbir ölümlü bunların hakkında konuşmaya cesaret edemezdi. Bunların hepsini görüyordu Gılgameş, Eanna'nın beyaz parıltısını görüyordu, tepenin kahverengi, ufalanan toprağını görüyordu, eteklerinde birbirleri üzerine yığılan evlerin ve saz kulübelerin bulunduğu dağların çevresindeki ovanın üstünde dans edercesine titreşen sıcak havayı görüyordu. Bütün bunların arasında ise, desenli bir halının ilmeklerine benzeyen bahçeler ve tarlalar gözüne çarpıyordu. Birçok kez tapınak bölgesinden aşağıdaki şehri seyretmişti, ama şimdi, dışarıdan, her şeyi bir bütün olarak görüyordu. Gözleriyle kutsal dağın etrafına hemen hemen çember biçimli, tüm tepeleri ve yamaçları, köyleri ve tarlaları içine alacak kadar geniş bir hat çizmişti.

Bu şehir büyüyecekti, o anda bunu düşünüyordu. Büyüyecek, önem kazanacak ve şöhreti tüm ülkeye yayılacaktı.

Gılgameş daldığı hayallerden kendini güçlükle kurtarabildi. Ovanın üzerinden ilerideki tarlalara doğru yürüdü, tezek ve çalı çırpıdan yapılmış sefil kulübelerin yanından geçti. Burada fakir çobanlar ve tuzakçılar oturuyordu. Az sonra içlerinde çiftçilerin ve tarım işçilerinin oturduğu, daha sağlam inşa edilmiş saz kulübelere ulaştı. Köpekler havlayarak üzerine doğru koştular, ama onu bir süre takip ettikten sonra ilgilerini yitirerek kulübelere geri döndüler.

Kâgir evlerinin önünde oturan zanaatçıları gördü, iş aletlerinin bitmez tükenmez takırtılarını, şiddetli çekiç ve darbe seslerini ve bunlara karışan şarkılarının ezgilerini işitti. Balçığın tuğlalara dönüştüğü yuvarlak fırınlardan duman yükseldiğini gördü ve burnuna Uruk'un, vatanının tüm bildik tanıdık kokuları geldi. Uzun süre çöllerde dolaşmıştı, tekrar vatanına dönmüş olmaktan mutluluk duyuyordu. Uzun bir yol yürümüştü ve şehrin içinden geçen yol da uzundu. Üzerinde Eanna tapınağı binalarının bulunduğu tepeye ulaştığında, vakit öğlene gelmişti bile.

Orta giriş kapısına çıkan aşınmış merdivenleri tırmanmaya başladığı zaman, yarı yolda önüne birisi dikilerek yolu kapadı. Erenda'ydı bu adam. Erenda! Bu geniş omuzlu, boğa enseli, sesi daima pazar yerinde nutuk atıyormuş gibi çıkan adamı sevmiyordu. Erenda Gılgameş'ten sadece bir yaş büyüktü ve şimdiden Anu

tapınağının genç hizmetkârlarının gözetmeni olmuştu. Birçok Uruk sakini gibi onun da kapkara kıvırcık saçları kısa kesilmişti ve kafasını bir miğfer gibi sarıyordu. Seyrek sakalı, bedensel gelişme bakımından tapınaktaki diğer oğlanlardan daha ileride olduğunu belli ediyordu ve bu bedensel üstünlüğünü kendi çıkarına kullanmayı iyi biliyordu. Erenda'da Gılgameş'i en fazla rahatsız eden şey ise, şehlâ bakışlarıydı. Kurnaz bir ifade veriyordu bu ona. Erenda ile şaka yapmaya gelmezdi, onunla konuşurken söylenecekleri iyice ölçüp tartmak gerekiyordu.

Gılgameş onu şöyle bir selamlayıp, yanından sıvışıvermeyi umdu, ama Erenda onu kolundan yakalamıştı bile.

"Nereden geliyorsun? Üç gün üç gecedir ortalıkta yoktun."

Gılgameş eliyle ne anlama geldiği belli olmayan bir işaret yaptı.

"Yoksa tarlalardaki kızların mı yanındaydın?" diye sordu Erenda. Gılgameş başını salladı. "Hayır, daha uzaklardaydım. Çölün içlerinde."

"Gitmesine gerek olmayanlar, gönüllü olarak gidiyorlar çöle" dedi Erenda. "Hem de yürüyerek!"

"Bilge Ana verdi bu görevi bana" diye yalan söyledi Gılgameş utanmadan, "fakat bu konu hakkında kimseyle, seninle bile konuşmamamı istedi."

"Bak sen? Ninsun ne kadar acayip bir görev vermiş sana!" dedi Erenda şüpheyle. Bu arada Gılgameş'in kolunu sıkı sıkı tutuyordu hâlâ, pençesini azıcık olsun gevşetmemişti. Gılgameş'in sözlerine inanmadığı belli oluyordu. Fakat... ya gerçekten de Ninsun'un emri ise... Bilge Ana'nın sözlerinden şüphelenmek onun harcı değildi. Fakat şu karşısındaki velet bu defa o kadar kolay kurtulamayacaktı elinden.

"Senin yüzünden yapılması gereken tüm işlerin bana kaldığını biliyor musun? Yağ kandillerini doldurmak, kehanet için gerekli koyunları yukarıya, Eanna'ya sürmek..." Gılgameş'in yokluğunda yaptıklarını hatırlamaya çalıştı. Hepsi de bayağı işlerdi, Erenda'ya, tapınak gözetmenine göre değillerdi. "Depodaki yağın hepsini kullanmışsın, yenisini almak için şehre inmek zorunda kaldım. Hepsi gereksiz zahmet..."

Gılgameş tek kelime etmeden, karşısındakinin kendiliğinden sakinleşmesini beklemekteydi. Boyun eğercesine başını öne eğmişti. Fakat Erenda'nın onunla uğraşmaktan vaz geçeceğine dair hiçbir belirti yoktu ortada. Nihayet dilediği gibi içini dökebilecek birisini bulduğu için, çok mutlu olduğu izlenimini uyandırıyordu.

"Kehanet..." diye başladı yeniden, "... bu kadar koyun, bu kadar ciğer, hepsi de kralımızın sağlık durumunu öğrenmek için."

"Dumuzi, büyük bir hükümdar" dedi Gılgameş dikkatle, "böyle büyük bir kralın yanında, bir koyunun hayatı nedir ki?"

"Pöh!" diye bağırdı Erenda ve aniden Gılgameş'e öyle sert bir tekme attı ki, oğlan az kalsın dengesini kaybederek dik merdivenlerden aşağıya düşecekti. "Büyük bir hükümdar, evet, ama daha büyük bir aptal. O kadar aptal ki, zekâsı ancak bir koyununkiyle ölçülebilir. Onun yüzünden ölmek zorunda kalan her hayvana çok acıyorum doğrusu."

Gılgameş şaşkınlıkla ona baktı. Bunlar sert sözlerdi, Erenda gibi bir delikanlı için çok sert sözler. Tapınakta kral hakkında böyle mi düşünülüyordu? Her şey açık açık konuşuluyor muydu? Yoksa gözetmen onunla oyun mu oynuyordu? Ninsun'un gözdesinin nasıl tepki vereceğini anlamak için kurulan tuzaklar mıydı bunlar yoksa?

"Her şeye rağmen Dumuzi bizim efendimiz ve her şeye kadir kralımızdır. Sadece tanrılar kader kitabında yazılı olanı okuyabilir. Dumuzi, kendisinden önce gelen Lugalbanda gibi, Uruk kralıdır: O da şöhreti tarihe geçmiş, güçlü bir kraldı. Dost ya da düşman olsun, herkes onun cesaretine veya kahramanlığına övgüler düzmektedir, bugün olduğu ve gelecek günlerde olacağı gibi..."

Bu sözlerle Erenda'yı hassas bir noktasından yakaladığını biliyordu. Kendisi ve başka birkaç çocuk gibi, o da Bilge Ana Ninsun tarafından küçük yaşta evlat edinilmiş ve Eanna tapınağının büyük sarayı olan Egalmah'da oturma ayrıcalığını kazanmıştı. Ninsun ise, şöhreti bugünlere dek gelmiş olan eski kral Lugalbanda'nın dul eşiydi. Kısacası onlar büyük, efsanevi kral Lugalbanda'nın üvey oğullarıydılar. Dumuzi ise bir sonradan görme, Lugalbanda'nın iyi olmaktan çok, kötü bir selefi idi.

Tahmininde haklıydı. "Gel, yanımdaki basamağa otur, ufaklık" dedi Erenda. Onlardan en fazla bir güneş yılı daha yaşlı olmasına rağmen, henüz tüyleri bitmemiş diğer çocuklardan üstün görüyordu kendisini. Onlardan daha akıllı olduğunu düşünüyordu, arada bir ufaklıklara Eanna'daki yaşamlarının bir oyun değil, aksine hizmet olduğunu hatırlatmak zorunda kalıyordu. Hem sadece tanrılara değil, karanlık çağlardan o günlere sonsuz bir inci kolye gibi uzanan tarihe de hizmet etmekteydiler.

Erenda eliyle aşağıdaki ovayı işaret etti. "Bütün bunları kim yaptı?" diye sordu.

İnsanlar, Uruk halkı, demek istedi Gılgameş, fakat dilinin ucuna kadar gelen sözcükleri yutuverdi. Erenda'nın ne duymak istediğini çok iyi biliyordu. Bu yüzden şu şekilde cevap verdi: "Tanrıların yardımı ile önceki hükümdarlar."

"Doğru" dedi Erenda ve parmağının ucunu burnuna dayadı. Çeşitli konularda ahkâm kesmek istediği zamanlar, büyük bir bilgin izlenimini uyandırmak için bu hareketi yapardı daima. "Adları kutsanmış olan babalarımız, büyükbabalarımız ve onların ataları, hepsi birlikte bu şehri inşa ettiler. Ulu Lugalbanda'nın onların arasında çok seçkin bir yeri vardır. Hükümdarlığı sırasında güçlü bir barış hüküm sürüyordu, kudretten ileri gelen bir barıştı bu. Çünkü bütün kabileleri birleştirerek, başkenti Uruk olan bir krallık kurmayı başarmıştı. Ta uzaklardaki Ur, Eridu ve Nippur şehirleri ona değerli hediyeler getirmiş ve tahtının önünde boyun eğmişlerdi. Çöldeki haydutları kovalayan, ırmakları emniyetli ve gemi seferlerine elverişli kılan da oydu. Büyük sarayı çok iyi işlenmiş taşlar ile, kudretinin bir sembolü olarak dört bir yandan görülecek şekilde Eanna'nın üzerine inşa ettirmişti. Uruk bugünkü konumuna onun saltanatı sırasında ulaştı: Dünyanın göbeği, tanrıların hoşnut olduğu yeryüzü merkezi. Şuraya bak, şehir ne kadar büyük bir ihtişamla ayaklarımızın altında uzanıyor! Genişliği yürüyerek bir saat çeker, boyu daha da uzun ve başka hiçbir yerde rastlanamayacak ölçüde yaşam ve mutluluk dolu. Başka hiçbir yerde bu kadar çok sayıda kâgir bina, bu kadar çok sayıda sağlam saz kulübe yoktur. Gözlerini kapatıp kulaklarını açarsan, sabahtan akşama kadar şehir-

deki işliklerden yükselen gürültüleri işitirsin. On bin kere on bin ses – işte Uruk bu. Anu rahipleri şöyle bir kehanette bulunmuşlardı: Dünya üzerinde birçok güzel yer vardır, fakat bir şehir kurmak için buradan daha uygunu yoktur. Uruk adı ile, en büyük kralı olan Lugalbanda'nın isimleri ayrılmaz bir bütündür..."

Erenda bir an için susarak, söylediklerinin dinleyicisi üzerinde etkili olmasını bekledi. Sonra devam etti: "şimdi gelelim Dumuzi'ye. Lugalbanda'nın yanında onun lafı mı olur? Önemli işler yapmaya karar veren, fakat daha başlamadan yalpalayan acınacak bir ihtiyar, her şeyi daha iyi yapmaya söz veren, fakat henüz başında tereddüt eden bir zavallı. Eanna'daki kutsanma töreninden sonra aşağıya inerken söylediği sözleri hatırlıyor musun? Dünya üzerinde eşi benzeri olmayan yeni bir saray inşa edeceğini söylemişti. Peki ya sonuç ne oldu? Duvarlarındaki yarık ve çatlaklardan içeriye yazın toz-toprağın, kışın da soğuk dağ rüzgârlarının girdiği acınası bir kulübe! Ne Egalmah'ta, ne de evinde kendisini mutlu hissediyor. Ürünü kontrol etmek için bile tarlalara inmiyor. Uruk'a şan ve şeref kazandırmak ve kudretli şehrimizin şöhretini tüm dünyaya yaymak için gezilere çıkmıyor, Ur, Nippur ve Eridu'dan gelen elçileri kabul etmiyor, diğer hükümdarlardan hemen hemen hiç vergi toplayamıyor. Ne Anu'yu, ne de İştar'ı yüceltmek için tapınaklara gitmiyor, çok nadir olarak resmi bir tören münasebetiyle bunu yaptığı zaman, son derece isteksiz olduğu, sadece görev icabı orada bulunduğu her halinden belli oluyor. Eanna'daki rahip ve rahibelerin onun hakkında neler söylediklerini biliyor musun, Gılgameş? Ya aşağıdaki şehir halkının birbirlerinin kulaklarına neler fısıldadıklarını? Atalarını mükemmel ve önemli kılan inanca sahip olmadığını söylüyorlar onun. Büyük bir şüphe kemiriyor içini ve Maduk'un koruyucu elini onun alnından çekeceği günler pek de uzak değildir..."

Gılgameş ürperdi. Rüyasında gördüğü büyülü murabut kuşunu hatırladı hemen, vahadaki sudan çıkarak diğer tanrıların yanında gerçek biçimine bürünmüştü. Erenda'nın söyledikleri çok korkunç şeylerdi. Şayet gerçekten insanlar anlattığı gibi düşünüyor ve bunu açıkça ifade edebiliyorlarsa, o zaman Dumuzi'nin günleri

gerçekten de sayılı demekti. Fakat bunların hepsi belki de Erenda'nın abartmasıydı. Gözetmenlik görevi yüzünden takındığı kibirli tavırlara rağmen, o da hayalcinin tekiydi. Hayat şartlarının daha ağır olduğu aşağı şehirde oturmak yerine, Lugalbanda'nın dul eşi ile beraber Egalmah'ta yaşama şansını yakalamış öbür hayalci çocuklar gibi. Erenda'nın kendisini büyük kral Lugalbanda'nın gerçek varisi olarak gördüğü belli oluyordu, oysa onun öz oğlu değildi ve o da diğer hizmetkârlar gibi Bilge Ana Ninsun'un himayesindeki bir sığıntı değil miydi? Ninsun'un koruyucu kanatları altında olmak demek, günlük nafaka için tasalanmaya gerek olmayan, rahat ve özgür bir yaşam anlamına geliyordu. Şehrin ve insanların dertleriyle ilgisi olmayan böylesine rahat bir ortam bile, isyancıların yetişmesi için elverişli bir ortamdı. Erenda bir isyancı idi. Dini ayinlerin kurallarının uygulanmasında çok katıydı ve başka insanlar hakkında hüküm verirken daha da katıydı.

Erenda, bir süre tek kelime etmeden aşağıdaki ovayı seyretti. Son derece ciddi bir görüntüsü vardı. Kapkara saçları öğle güneşinin ışınları altında siyah-mavi parıltılar saçıyordu ve koyu renk gözleri kor halindeki yusyuvarlak kömür parçalarına benziyordu. Tekrar Gılgameş'in suratına baktığı zaman, şehlâ gözlerinde hiçbir ifade yoktu. İçinden neler geçtiğini anlamak mümkün değildi.

"Gılgameş" dedi ona, "bütün bunları özellikle sana anlatmama hangi akrebin ısırığı sebep oldu, bilemiyorum... Sen o kadar başkasın ki, bizden biri gibi görünmüyorsun, bizden biri gibi konuşmuyorsun ve bazen düşünüyorum ki, çölün seni çağırmasının tek sebebi, onun ötesinden bir yerlerden gelmiş olmandır. Belki de kötü niyetlilerin söyledikleri gibi, sen gerçekten de dinden çıkan bir rahibin çocuğusun veya daha da kötüsü, bir şeytan tohumusun. Biliyorsun, bunlar sadece benim değil, tüm diğerlerinin de düşünceleri. Sen bize yabancısın, hatta ara sıra bizi korkutuyorsun. Ve buna rağmen, sanki söylediklerimi anlayabilirmişsin gibi, seninle konuşuyorum. Uruklu olmayan birisinin, benim, bizim içimizde neler olup bittiğini anlaması mümkün mü?"

"Ben de aynı senin gibi Urukluyum" diye karşılık verdi Gılgameş inatla. "Ninsun benim de anam ve tapınak benim de evim."

"Hadi oradan! Bunu ispat eden nedir?" diye cevap verdi Erenda, "bana istediğin masalı anlatabilirsin, fakat içimdeki şüpheyi asla silemezsin. Hayır, Gılgameş, bu işte ters bir şeyler var. Ve ben günün birinde bu gizemi aydınlatacağıma inanıyorum. O zaman, Gılgameş, dilerim ki, kader sana ve bize karşı yumuşak bir hüküm versin."

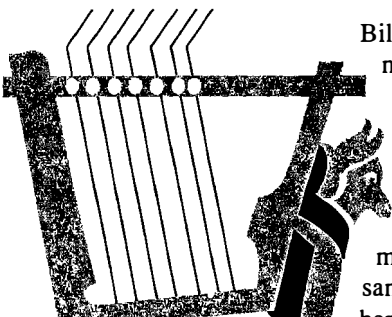
Gılgameş karşılık vermedi. Aşağıdaki şehre, tarlalara ve yollara, evlere ve kulübelere baktı. Ta ileride çölün sonsuzluğuna karışan ovayı seyretti. Gördüğü rüyayı ve eziyetli yolculuğunu düşünüyordu. Bir an için cennette olduğunu sanmıştı, gelecekte, öbür yaşamlarında onu asla bulamasa bile.

"Pekâlâ, Gılgameş, bu kadar yeter" dedi Erenda, "buralarda daha fazla oyalanma, ayağa kalk ve kendine çeki düzen ver. Ninsun seni Egalmah'ta bekliyor, git ve görevlerini yerine getir."

Erenda düşünceli görünüyordu, sanki bir şey daha söylemek ister gibiydi. Fakat dudaklarını ısırdı. Zaten düşüncelerini gereğinden fazla açığa vurmuştu, belki de karşısında duran veledin anlayabileceği ve taşıyabileceğinden çok fazlasını. Fakat hemen sakinleşti, Gılgameş'in çok suskun bir yapıda olduğunu biliyordu. Düşündüklerini ve duyduklarını her önüne gelene anlatacak birisi değildi. Herşeye rağmen kendisini bu çocuğa yakın hissediyordu, tapınaktaki diğer tüm çocuklardan daha yakın.

"Hadi, boş boş havaya bakmaktan vazgeç artık!" dedi dostça Gılgameş'in yanağına vurarak.

Gılgameş peki der gibi başını salladı, merdivenleri ikişer ikişer çıkarak, Eanna'ya tırmanmaya başladı. Güzel bir gündü, gerçekten de çok güzel bir gün. Erenda'nın tatsız konuşmaları bile bu günün güzelliğini bozamamıştı. Erenda babasını nereden tanıyacaktı ki? Kara kıvırcık saç, gerçek bir Uruklu olmanın delili değildi. Fakat kendisi, Gılgameş, gerçek bir Urukluydu, bunu hissediyordu. Ana kapıdan geçti, büyük alanı aştı ve Egalmah'a doğru yürümeye başladı. Mutlu ve neşeliydi, kendi kendine şarkılar bile söylüyordu. Büyük sarayın kapısına geldiği zaman, kendini toplamak için bir an durdu. Sonra kapıya vurdu.

Bilge Ninsun, pencerenin hemen yanındaki yastıklarla kaplı koltuğunda oturuyordu. Dudaklarındaki gülümseme onu gençleştirmişti, oysa ki yaşlı bir kadındı. Hatta çok yaşlı: çok görmüş, çok geçirmişti, tüm insanlardan daha fazla. Saçları bembeyazdı, gümüş iplikler gibi başından aşağı akarak, suratını çevreliyordu. Ve buna rağmen dudaklarındaki ebedi gençlik gülümsemesi yüzünden, genç bir kız olduğu sanılabilirdi. Hiç kıpırdamadan oturuyordu, sanki uyur gibi büzülmüştü koltuğuna. Fakat uyumuyordu. Gözleri açıktı ve pencereden ovaya bakıyordu. Ne gördüğünü ve bir şey izleyip izlemediğini kestirmek çok güçtü. Herhalde sıradan ölümlülerden çok daha değişik bir şekilde görüyordu gözleri.

Gılgameş çekinerek kapının ağzında durdu ve ona baktı. Çok güzeldi, çehresi etrafa huzur dağıtıyordu. Odaya girmek için ondan bir işaret bekliyordu. Fakat Ninsun kımıldamıyordu.

Nihayet elini kaldırdı ve başını pencereden çevirmeden ona el salladı. Gılgameş mahcup bir tavırla yürüdü.

"Geri döndün oğul" dedi Ninsun. Sesi bir sorudan ziyade, bir tespitti. "Seni çağıran çölden döndün."

"Evet Bilge Ana."

"Yaklaş Gılgameş. Işığın kaygısızca dans ettiği pencerenin kenarına otur. Güneşin anlatacak çok şeyi var!"

Uslu uslu Ninsun'un ayaklarının dibine oturdu. Yaşlı kadının bembeyaz elleri, başının hizasındaydı. Upuzun parmakları vardı, bu parmaklarından birinde, üzerinde gizemli bir sembol olan firuze bir yüzük, diğerinde ise çevresi parlak akik incileriyle süslü siyah taşlı bir yüzük vardı. Siyah taşlı bu yüzük, ona düğün hediyesiydi. Lugalbanda onu uzaklardaki dağlardan getirtmiş ve eşine düğün es-

nasında armağan etmişti. Şimdi ise güneş ışınları içinde kırılarak, bin bir değişik renkle Ninsun'un yüzüne vuruyordu.

"Şamaş'ın altın arabasını ve Nannar'ın gümüş çanağını gördün mü?"

"Evet ana" diye cevap verdi Gılgameş. Fakat yaşlı kadının kendisine rüyasını mı, yoksa gökyüzündeki tasvirleri mi sorduğunu, pek iyi anlayamamıştı.

"Onların gerçek anlamlarını da biliyor musun?"

Gılgameş sustu. Yaşlı kadının kendisine anlatacağı önemli şeyleri olduğunu hissediyordu. Gerçekten de, cevap vermesini beklemeden konuşmaya devam etti Ninsun:

"Her şeyin büyümesi ve olgunluğa ulaşması için, Şamaş bize ışığını ve ısısını bahşediyor. Onun varlığı hayatımızı iki eşit parçaya ayırmaktadır. Bir parçasına gündüz adını verir ve onu yaptığımız işlerle doldururuz. Güneş arabası ile yeryüzünün altına çekildiği zamana ise gece adını verir ve bu parçayı dinlendirici uyku için kullanırız. Böylece hayatımızın yarısını uykuyla geçirerek olayları akışına bırakırız, fakat diğer yarıda ise, her şeyin olması gerektiği gibi olması için çalışırız. Erkekler böyledir işte: Evet ve hayır, çalışmak ve dinlenmek, dinlenmek ve çalışmak. Erkeklerin büyük kısmı, sen de dahil, gün ışığında doğmuştur. Güneş daima yuvarlaktır, fakat Nannar'ın ay çanağı sürekli değiştirir biçimini. İnce oraktan daireye, daireden tekrar orağa doğrudur çevrimi. Özellikle kadınlar bu çevrimi çok iyi anlarlar, çünkü vücutlarının sıvıları onunla beraber akar. Bu nedenle biz zamanımızı onun dönüşümüne göre ayarlıyoruz ve her şeyin bize gönderdiği kudret ile uyum içinde olmasına çalışıyoruz.

Bunlar, Gılgameş, hayatı yaşamak ve anlamak için apayrı iki yoldur: Kadınların yolu ve erkeklerin yolu. Gökyüzü bize güneş ve ay dışında birçok şey daha gösterir. Onun gösterdiği bu diğer şeyleri de, çok farklı biçimlerde inceleyebilir ve yorumlayabiliriz."

Gılgameş susuyordu. Sözlerine daha iyi yoğunlaşabilmek için, gözlerini kapamıştı. Yaşlı kadının sesini içiyordu. Rüzgâr gibiydi sesi, yaprakları okşayan rüzgârın sesi gibi.

"Örnek olarak Anu tapınağının rahiplerini ele alalım" diye

konuşmaya devam etti Ninsun, "Her gece tapınaklarının tepesine çıkıp, yıldızları ve hareketlerini inceliyorlar. Gördüklerinin hepsinin, tüm gök kubbenin ince ince hesaplarını çıkartıp, bunlarla bir gece sonra, bir sene sonra olacakları ve bunların dünyadaki yaşamla dolu varlıkları nasıl etkileyeceğini tahmin etmeye çalışıyorlar. İşte bu da erkeklerin kullandığı bir yöntemdir: Geceleyin gördükleri ve ölçtükleri şeylerin sonuçlarını rahatsız edilmeden izleyebilmek için, gün boyu insanların yaptıkları işlerden uzak duruyorlar. Gerçekte ise gördükleri sadece bir rüyadan ibaret."

"Demek ki onların faaliyetlerini pek önemsemiyorsun?" diye sordu Gılgameş hayretle.

"Böyle demek istemedim" dedi Ninsun, "rüyalar genellikle çok önemlidirler, hatta bazıları olağanüstü bir önem taşırlar. Fakat onların kendiliğinden gelmeleri gerekir, önceden hesaplamalar yoluyla uyarılarak değil. Yıldızların hareketlerini izleyerek, örneğin tohum ekme ve ekin kaldırma zamanlarını önceden bildirmek, şüphesiz doğru ve gereklidir. Lakin bu tahminler her zaman doğru çıkmıyor. Anu rahiplerinin çiftçileri yanıltmaları sonucu açlık ve kıtlığın baş göstermesi, sıklıkla yaşanan bir şeydir. Rahipler başarısızlıklarını gizlemek için, tanrıların insanlara yardım etmekten caydıklarını, bu nedenle kurbanlar ve tütsüler yoluyla yeniden yatıştırılmaları gerektiğini anlatmaktalar.

İştar rahibeleri ise bambaşka bir yöntem izliyorlar. Tüm dikkatlerini sadece tek bir yıldıza –Venüs'e– veriyorlar ve yaşamları süresince aşk tanrıçası ile hükmettiği şeylere hizmet ediyorlar. Duygulara, vücuda, mutluluğa ve zevke, yaşam sevincine, özleme, birleşmeye ve berekete; kısaca hissî olan her şeye. Bu nedenden dolayı tanrıçalarına bir şenlik havasında hizmet ediyorlar. Az bir süre sonra, şimdi sana kelimelerle ifade edebildiklerimi, kendi vücudunda deneyerek öğreneceksin."

Gılgameş daha fazlasını duymak istiyordu, çünkü kendisine bu güne dek İştar tapınağına girme izni verilmemişti. Fakat Ninsun olmaz der gibi elini salladı.

"Her şey vaktinde oğul, baharın ılık nefesi tarafından okşanmayan ve hazırlanmayan hiçbir ağaç çiçek açmaz."

Suyun başında olup da susamaya başlayan birisi için, ne kadar zayıf bir teselli!

Fakat Ninsun gülümseyerek devam etti: "Her insan, dolayısıyla sen de, günün birinde öyle bir yol ayrımına gelir ki, önünde uzanan iki yoldan birisini seçmesi gerekir. Sen hangi yolu seçerdin oğul?"

Gılgameş kendisini düşünmeye zorladı. Şu anda Anu'nun hizmetinde olduğunu biliyordu. Bu yol ona birçok eziyete mal olmuştu. Deneyim kazanmıştı ama karşılığında. Evet, deneyim, merak ve bilgi ve yeniden bilgi sahibi olabilmek için, yeniden merak. Kafası dipsiz bir kuyu gibiydi. İnsan ne kadar bilgi toplarsa toplasın, hatta dünyanın tüm bilgilerini içine boşaltsın, kuyuyu doldurması mümkün değildi. Yoksa onun öğrendikleri mi yeterli değildi? Çok az şey mi öğrenmişti?

Öbür yolu, İştar'ın yolunu, henüz tanımıyordu. Tanımadığı bir şey hakkında nasıl karar verebilirdi ki? Gerçi tapınağı kadınlar kadar erkeklerin de ziyaret ettiğini fark etmişti –özellikle cilveli fahişelerin cömertliklerinden faydalanmak isteyen erkekler– fakat bu mesele aslında daha çok kadınları ilgilendiriyordu: Hiçbir erkek İştar rahibi olamazdı, hiçbir erkek kutsülakdese ayak basamazdı ve hiçbir erkek, Anu ile İştar arasında bir seçim yapması gerektiğinde, İştar'ı seçmemişti.

"Bilmiyorum ana" dedi sonunda duyulur duyulmaz bir sesle.

Ninsun gülümseyerek sustu. Susması iyi olmuştu; Gılgameş'in kafasının karışıklığı yavaş yavaş yatışabildi.

Az sonra tekrar Gılgameş ile konuşmaya başladı. Üzerine dikilen gözlerin iyilik dolu olduğunu fark etmişti oğlan.

"İkisinin arasında bir seçim yapabilmen için elbette önce öbür yolu, İştar'ın yolunu da denemelisin. Sadece..." burada biraz tereddüt etti ve sözlerine dikkatle devam etti, "... belki de senin için evet-hayır'dan, o veya bu'dan daha fazlası vardır, belki senin için üçüncü bir imkân vardır, üçüncü bir yol..."

"Hangi yol bu?" diye sordu Gılgameş merakla. İçgüdüsel olarak, konuşmanın kritik bir noktaya vardığını anlamıştı.

"Kendi yolun" dedi Ninsun ve oğlanın afallayan suratına ba-

karak güldü. "İçinin seni götüreceği yol" diye devam etti daha ciddi bir tavırla, "ve büyük ihtimalle izleyebileceğin tek yol o olacaktır. Bu yolu nasıl mı bulacaksın? Kendi içinden gelen ses dışında hiçbir sese kulak vermeyeceksin."

"Kendi içim... Ne demek istiyorsun bununla?"

"İçinin ta derinliklerinde oturan bir şey, Gılgameş, tüm dünyayı nağmeleriyle dolduran büyük çalgının bir parçası. İçindeki çalgının titreşip titreşmediğine dikkat et. Bir şeyin yaşamın için önemli olup olmadığını, ancak böyle anlayabilirsin."

"Sanırım bana söylediklerinin tümünde hakkın var ana. Hepsinin doğru olduğunu hissediyorum, ama buna rağmen henüz anlayamadığım çok şey var."

"Zararı yok, Gılgameş. Her şeyi şimdi kavrayamaman o kadar önemli değil. Önemli olan, onu kabul edip, karar vermen gereken bir anda hatırlaman için, içinde taşıman."

Ninsun öylesine büyük bir ciddiyetle konuşuyordu ki, söylediklerinin tek kelimesini bile unutmasının asla mümkün olamayacağını düşünüyordu Gılgameş. Fakat uzun zamandan beri kendisini rahatsız eden bir soruyu sormadan edemedi. "Yolumun nerede başladığını bilmezsem, onu nasıl bulabilirim ki? Başlangıcım hakkında senin anlattığın az bir şey ile dışarıdaki insanların konuşmalarından başka hiçbir şey bilmiyorum. Söyle bana, ana, babamın bir şeytan olduğu doğru mu?"

Ninsun çınlayan kahkahalarla gülmeye başlamıştı.

"Ya da bir rahip?" diye sordu Gılgameş aceleyle, "babam Uruk'u terk etmek zorunda kalan dönek bir Anu rahibi miydi?"

Ninsun hemen cevap vermedi. "Neden bunu bilmeye ihtiyaç duyuyorsun ki?" dedi nihayet. "İnan bana, böylesi daha iyi, çünkü babası olan herkes sonunda onu geçmek için ya ona benzemeye çalışır, ya da onunla rekabet eder. Fakat sen bu anlamsız koşuşturmanın dışında kalacaksın, ne bir şeye benzemek, ne de bir şeyle mücadele etmek zorunda kalacaksın. Sadece doğru bulduğun ve kendin için iyi olacağını düşündüğün şeyleri yapabilme şansına sahipsin. Herkes bu imkâna sahip değil, Gılgameş, bunu bir hediye olarak kabul et ve değerini bil."

Gılgameş bu cevaptan tatmin olmamıştı aslında, ama verdiği cevaptan Bilge Ana'nın onun gerçek babasının kim olduğunu bilmediği, ya da bildiği halde açıklamak istemediği belli oluyordu. Bu durum da gösteriyordu ki, diğerleri hiçbir şey bilmiyorlardı. Dönek rahip veya şeytan hikâyeleri, kulağına sinek vızıltısı gibi geliyordu artık.

Ninsun eliyle havada bir hareket yaptı, görünmeyen bir peçeyi kaldırmıştı sanki. Gılgameş anasının ne demek istediğini hemen anladı. Duvardaki küçük rafa koşarak, üzerinde duran arpı aldı ve ona götürdü. Soylu ağaçlardan yapılmış değerli bir çalgıydı, her tarafı altın varak ve fildişiyle kaplıydı. Tahtanın görünen kısımları ise yakılarak, kakılarak ve boyanarak süslenmişti. Özellikle yan taraflarında son derece güzel kakmalar göze çarpıyordu, fakat çalgının en görkemli kısmı ön cephesiydi. Altın bir boğa başı, kırmızı boyunluğu ve mavi lapislazuli taşından yapılmış sakalı ile, ihtişam saçıyordu etrafına. Boğanın altında, arpın gövde kısmında, olağanüstü mitolojik sahnelerin resmedildiği kabartmalar vardı. Bunlar Gılgameş'i her zaman büyülemişlerdi, daha küçük bir çocukken Ninsun'un ayaklarının dibinde oturup arpın nağmelerini dinlediği zamanlar bile. Anasının arpın tellerinde büyük bir maharetle gezinen parmaklarını seyrediyordu. Kabartmalarda kahramanlar göze çarpıyordu, eski zamanlardan kalma yaratıklar da vardı. Yarısı balık, yarısı insan olan bu yaratıklar, denizlerden çıkarak insanlara beceri ve sanat öğretmişlerdi. Uruk'un yedi bilgesinin ataları oldukları kabul ediliyordu.

O zamanlar gerçekten neler olup bittiğini artık kimseler bilmediği halde, bu yaratıkların heykelcikleri hâlâ makbuldü. Batıl inançlı insanlar taştan veya topraktan yapılan bu heykelcikleri ya bir kutunun içinde muhafaza ederek kapının yanına koyuyor, ya da odalarının bir köşesine gömüyorlardı. Bazen de bir hastanın başucuna konuldukları görülüyordu. Heykelciklerin sırtlarında şunlar yazılıydı: "Dağların zenginliği, aşağı in! Bolluk, yukarı çık!" Gılgameş de böyle bir toprak heykelciğe sahipti, fakat onu odasının bir köşesine gömmek yerine, tılsım olarak boynuna asmayı yeğlemişti.

Arpın üzerinde bu balık-insan tasvirlerinden başka, göze ga-

rip ve ilginç gelen, insanı hayallere sürükleyen figürler de vardı: vücudunun üst kısmı insan olan bir akrep, ellerinde silindir mühürler taşıyordu. Şamaş'ın özel hizmetkârıydı bu, doğan güneşin bekçisi, onun hemen arkasında arka ayaklarının üzerinde yürüyen bir teke vardı, ellerinde iki adet ayin kadehi vardı ve bir şarap testisinin önünde duruyordu. Ardından da çeşitli masal yaratıkları gelmekteydi, başakların üzerinde lir çalan bir yaban eşeği, tarlada çalışan, kitap okuyan ya da tanrılara armağanlar sunan ayılar, tilkiler, aslanlar, boğalar ve sığırlar.

Gılgameş kendisini başka bir dünyaya taşıyanın ne olduğuna bir türlü karar verememişti. Ninsun'un müziği mi, yoksa sadece tahtaya oyulmuş figürler olmalarına rağmen, müziğin eşliğinde hareket etmeye başlar gibi görünen resimler mi?

Bilge Ana aniden arpı çalmayı bırakarak, Gılgameş'in saçlarını okşamaya başladı. "Seni yalnız başına çöle göndermek iyi oldu" dedi, "bir şeyler değişti, gözlerinde değişti bir şeyler. Sen içeri girer girmez fark ettim bunu, şimdi ne olduğunu da biliyorum: Sen aslanı gördün."

Rüyasının ayrıntılarını bu kadar doğru olarak nasıl bilebilirdi? "Geceleri çok özel bir pozisyonda bulunuyor bu aralar" diye devam etti Ninsun, "ve bazen yeryüzü yaratıklarının arasına karışmak için, gökyüzünden aşağı iniyor. Korktun mu?"

Gılgameş evet dercesine başını salladı. O dehşet anı aklına geldikçe boğazına bir yumruk tıkanıyor, ses telleri hareketsizleşiyordu.

"Büyük bir korku mu?"

Tekrar evet dercesine başını salladı.

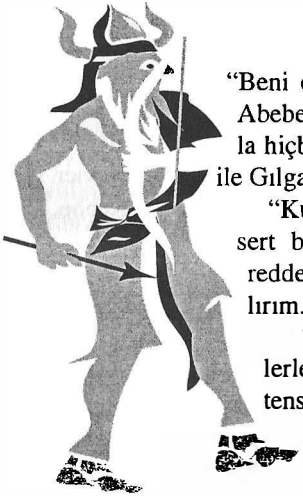
"Fakat görüldüğü gibi bunu atlatmışsın. Korkuyu yenmenin iki türlü yöntemi vardı, oğul: ya cesaret, ya da sevinç ile. Aslanla boğuşup ona galip geldin mi?"

"Hayır, güldü bana, sadece güldü" diye itiraf etti Gılgameş. Dudaklarını ısırdı. Keşke bunu söylemeseydi.

Bilge Ana uzun süre düşünceli düşünceli ona baktı. Sonra konuşmaya başladı: "Bu gerçekten de çok az ölümlünün yüzüne gülen bir talih. Ve sana önemli dersler çıkarabileceğin işaretler veri-

yor. Korkuyla nasıl başa çıkman gerektiğini her zaman düşün Gılgameş. Hareketsiz kılmadığı veya çıldırtmadığı müddetçe, korku iyidir. İnsan cesaret ile korkuyu yenebilir, fakat bu arada kalpsizleşir, çünkü cesaret sınırsız olabilmek için, tüm diğer duyguları yok eder. Sadece sevinç cesaretten daha kudretlidir; bildiğimiz en büyük güçtür. Sevinç cesareti de kapsar, cesaret sevincin bir parçasıdır. Sevincin olduğu yerde, korkuya yer yoktur. Bu sevinci korumaya çalış Gılgameş ve onu kendine yakın olanlarla paylaş. Gözlerindeki kırmızı aslanın gülüşünü koru."

Uzaklardan gelen bir ses, sonrasında akşam yemeğinin yenileceği kısa dua vaktini haber verdi. Yaşlı Ninsun, yastıklarla kaplı koltuğundan kalkmak için çaba harcıyordu. Gılgameş ona yardımcı olmak için aceleyle koştu. Fakat Bilge Ana yardımını reddetti. Suratında gizemli bir gülümsemeyle ayağa kalktı ve Gılgameş daha tam olarak kendisine gelemeden kapıya doğru yürümeye başladı. Açıklanamaz bir güç kaynağına sahipti. Şaşkınlıkla onun peşi sıra gitti Gılgameş. Dışarıda, saraya giden yolda yürürken, göz ucuyla çökmekte olan gece karanlığına baktı. Yıldızlar gökyüzündeki yerlerini almaya başlamışlardı bile. Acaba aslan takımyıldızının konumu bu gece nasıl olacaktı?

"Beni onunla gitmeye zorlama" diye bağırdı Abebe dehşet içinde. "O kahverengi kafalıyla hiçbir yere gitmek istemiyorum!" Parmağı ile Gılgameş'i işaret ediyordu iğrenerek.

"Kuralları biliyorsun, Abebe" dedi Erenda sert bir sesle, "eğer talimatlarıma uymayı reddedersen seni cezalandırmak zorunda kalırım."

"O zaman cezalandır beni, hemen farelerle dolu mahzene kapa. Şununla gitmektense, orada bir gece geçirmeyi seve seve yeğlerim!" diye bağırdı Abebe.

Delikanlılar Erenda ve Abebe'in etrafında bir çember oluşturmuşlardı. Gılgameş olup-bitenlerle ilgilenmeden kenarda duruyordu. Kendisiyle uğraşıyorlardı yine, her zaman olduğu gibi. Kendisini bu derece dışlamaları için, onlara ne yapmıştı acaba? "Peki niye?" diye sordu Erenda, "niye Gılgameş'le birlikte kil tabletleri bilgelere götürmek yerine mahzene atılmayı yeğliyorsun?"

"Çünkü..." diye karşılık verdi Abebe, "... çünkü o uğursuzluk getiriyor. Şu kahverengi saçlarına bakın: Azıcık bile olsa bizim saçlarımız gibi kıvırcık değiller! Ve her zaman o kadar sakin ki, gereğinden çok fazla sakin. Onunla tek kelime bile konuşmak mümkün değil. Şakalarımıza hiçbir zaman gülmüyor. Tüm davranışlarıyla bir yetişkin havası içinde... oysa ben ondan büyüğüm. Onunla yalnız kalmak beni korkutuyor."

Erenda dikkatle itaatsiz öğrenciyi inceledi. Sonra şunları söyledi: "Kura çektiğimiz zaman, sen de bizzat aramızdaydın Abebe. Kura sana çıktı. Şayet gitmezsen, tanrıların hükmüne şüpheyle yaklaştığını başrahibe bildirmek zorunda kalacağım. 'Peki bunu niye yapıyor?' diye soracak. Şöyle cevap vereceğim ona: Kendisinden küçük birisinden korktuğu için. Başrahibin neler düşüneceğini tahmin edebiliyor musun?"

Abebe yutkundu. Suratının rengi atmıştı: "Gidiyorum" dedi çabucak, "itaat ediyorum, başrahibe itaat ettiğimi söyleyebilirsin."

"İyi öyleyse" dedi Erenda ve arkasını dönerek gitmeye davrandı. Tapınakta bir sürü iş onu bekliyordu. Dün geceki yıldız hesaplarını bir öncekilerle karşılaştırarak temize geçirmeliydi. Öbür çocuklar da acele ediyorlardı. Erenda onlara tek tek görevler vermişti. Alelacele birbirlerinden ayrıldılar. Gılgameş ve Abebe, zigguratın göğe yükselen taştan yapılmış yivli kulesinin önündeki alanda, yalnız başlarına kaldılar.

Gılgameş yukarı baktı. Tepesi gökyüzünde kaybolan kulenin yivlerini izledi. Orada bir gece geçirerek takımyıldızları, özellikle da aslan takımyıldızını incelemeyi o kadar çok isterdi ki... Fakat henüz çok gençti, bu tür görevler sadece rahiplere veriliyordu zaten. Sadece gözetmen olduğu için Erenda'nın yukarıya çıkma ve

yıldız tâbircilerinin tabletlerini teslim alma yetkisi vardı. Erenda'yı kıskanıyordu.

"Ne yapacağız şimdi?" diye sordu Abebe, yanındakinin suratına bakmadan.

"Biliyorsun ya" diye cevap verdi Gılgameş, "tabletleri alarak aşağıya, şehre taşıyacağız. Yamacında eski tapınağın bulunduğu tepeyi biliyorsun. Bilgeler artık orada oturuyorlar. Tabletleri onlara teslim ederek, bize verecek bir görevleri olup olmadığını soracağız. Sonra da Eanna'ya geri döneceğiz."

Gılgameş'in gözüyle bakıldığında yaşam basitti: görevler, yükümlülükler ve maceralar. Sadece insanlar zordular. Diğer çocuklar, dış görünüşünden neden bu kadar çekiniyorlar ve tiksiniyorlardı? Abebe'ye asla bir kötülüğü dokunmamıştı, onu ne seviyor, ne de nefret ediyordu. Fakat buna rağmen, kendisiyle beraber bu kadar basit bir işi yapmak yerine, farelerle dolu mahzende gecelemeyi yeğlemişti. Aman, boş ver, Abebe korkağın teki! Mahzene gitseydi, orada da ödü patlardı mutlaka. Kendi kendine saçma sapan şeyler zırvalayıp dururdu.

"Peşimden gel" dedi ona aksi aksi ve tabletlerden birini yerden aldı. Şaşılacak kadar ağırdı tablet, sıradan bir silindir mühür değildi bu, aksine üzeri yazılarla kaplı büyük bir tabletti. Dört tanesini birden taşımak her babayiğidin harcı değildi. Gılgameş tabletlerden iki tanesini sol koltuğuna sıkıştırdı, iki tanesini de sağ koltuğuna sıkıştırarak yürümeye başladı. Arkasından gelen Abebe'nin soluk soluğa kaldığını işitiyordu. Az sonra şikâyet etmeye başlamıştı bile: "Bu kadar hızlı yürüme, sana yetişemiyorum. Her an tökezleyip düşebilirim; tabletler kırılacak olursa bunun sorumlusu yalnızca sen olursun."

Gılgameş arkasına döndü ve Abebe'ye öfkeyle baktı. Abebe hafif bir korku çığlığı atarak bir adım geriye sıçradı.

"Benden daha büyük olduğunu sanıyordum" diye alay etti Gılgameş. "Bacakların da benimkilerden daha uzun, bu yüzden aslında senin benim önümde yürümen gerekirdi. Yürü hadi, palavracı! Benim tabletlerim güvenlikte. Sen dikkat et de, aptallığın yüzünden tabletlerin yere düşmesin." Sonra arkasını dönerek yürü-

meye başladı. Soluyarak ve alçak sesle lanetler okuyarak arkasından gelen Abebe'ye zerrece ilgi göstermiyordu artık. Merdivenleri inerek yaşam dolu şehre doğru yürümeye başladı.

Tüm civardan gelen çiftçiler ve tâcirler tepenin eteğinde toplanarak, mallarını satışa sunmuşlardı. Biri sebze, bir diğeri güneşin altın elmalarını satıyordu. Tezgâhının arkasında duran bir başkası ise, kavun, incir ve kabaklarını bağıra çağıra methediyordu. Seramiklerin, süslü fayansların ve kadınlar için her çeşit süs eşyalarının satıldığı tezgâhlar da vardı; süslü yağ kandilleri, amforalar ve bardaklar, granitten ve pişmiş topraktan kâseler, muska olarak işlenmiş fildişi parçaları, baskılı kumaşlar ve bezler, çeşitli baharatlar karmakarışık yığılıydı. Az ileride ise hayvan tâcirleri etrafını çitle çevirdikleri alanda mallarını sergiliyorlardı: Koyunlar, keçiler, tavuklar, güvercinler, hatta iki tane evcilleştirilmiş yaban eşeği. Hayvanların yanında ise günlük ev eşyaları satılıyordu: tabak-çanak, testiler ve vazolar, kaşıklar, iğneler ve keskinleştirilmiş kemikten imal edilmiş bıçaklar.

Normal şartlar altında Gılgameş burada seve seve uzun bir süre kalır, halkın arasına karışarak akrobatları, hokkabazları, sihirbazları seyreder, şarkıcıları ve masal anlatıcılarını dinlerdi. Fakat şu anki görevi gecikmesine imkân vermiyordu. Yolunu kesen dilencilere, hasta ve karanlık görünüşlü adamlara aldırış etmeden hızla yürümeye devam etti; az kalsın kafasının üstünde taşıdığı bir sepet dolusu çamaşırı boyama yerine götürmekte olan şişman bir kadın ile çarpışacaktı. Kollarının altında taşıdığı ağır tabletlere rağmen kalabalığın arasından öylesine bir ustalıkla sıyrıldı ki, Abebe çok geride kaldı, tahıl dağları ve taze ekmek kokuları saçan ekmek tandırlarının arasında yitip gitti.

Pazarın son bulduğu yerde durarak tabletleri yere bıraktı ve Abebe'yi beklemeye başladı. Öteki delikanlı bir süre sonra inleyerek ve soluyarak geldi, taşıdığı tabletleri güç bela kum yığınının üzerine bıraktı ve sanki tüm Fırat dağlarını tırmanmışçasına yere yığılıp kaldı. Gılgameş ise geçen zaman zarfında dinlenmişti ve tekrar yola koyulabilecek haldeydi. Fakat Abebe biraz kendisine gelene kadar beklemeyi tercih etti. Bu arada hareketli pazar kalabalığını biraz daha seyretme imkânına kavuşmuştu.

"Hadi, çabuk ol, sonsuza kadar burada oturup dinlenecek halimiz yok!" dedi Gılgameş. "Öğlen olmak üzere bile. Sonra bir şeyler yemek istiyorsak biraz acele etmeliyiz." Abebe bir şey demedi. Cevap vermek yerine elini daldırdığı cebinden, pazar yerinde usulca aşırdığı anlaşılan bir tatlı çıkardı ve iştahla kemirmeye başladı. Gılgameş'in suratına gözünün ucuyla bile bakmıyordu ama, onun ağzındaki her lokmayı saydığının farkındaydı ve bundan büyük bir mutluluk duyuyordu. Nihayet bitirdiği zaman, parmaklarını yaladı. Gılgameş tek kelime etmedi. Acaba kendisi olsaydı başka türlü mü davranırdı, diye düşünmekteydi. Hayır, kendisi de başka türlü davranmazdı, o dayanılmaz Abebe'ye yemeğinden tek bir lokma bile vermezdi.

"Hazır mısın?" diye sordu bir kez daha. Abebe başıyla evet dedi ve küstahça sırıttı. Tekrar kil tabletleri yüklendiler ve tepenin yolunu tuttular. Tepenin eteğinde, ne zaman yapıldığını ve ne zaman yıkıldığını artık hiç kimsenin bilmediği, çok çok eski zamanlardan kalma bir tapınak vardı. Zaten ancak birkaç adım ötesinde bulunan birisi harabeleri fark edebilirdi. Birkaç tane parçalanmış, rüzgâr yüzünden şeklini yitirmiş sütun parçası, yarı yarıya kuma gömülmüş birkaç kesme taş, zeminin çeşitli yerlerindeki düzensizlikler... bir zamanki tapınaktan geriye kalanların tümü buydu işte.

Eski tapınak alanının hemen bitişiğinde şehir mezarlığı başlamaktaydı, insanların özellikle geceleri gelmeye korktukları, tekin olmayan bir yerdi burası. Kanatlı ölüm tanrıçası Lilith, yolunu şaşıranları pençeleriyle parçalamak için sessiz baykuşlarıyla beraber buralarda bir yerde saklanıyor olamaz mıydı? Viran tapınağın sütunlarının birinde onun resmi vardı; insanı hem çeken, hem de korkutan bir resim. Tanrıça burada oturan iki aslan üzerinde ayakta dururken tasvir edilmişti, kanatları açıktı ve ellerinde yaşam sembolleri tutuyordu. Sağında ve solunda dev baykuşlar ona muhafızlık ediyordu. Lilith'in pençeleri kuşlarınki gibi sert ve sivriydi, boş göz çukurlarının şaşılacak derecede kuşların bakışlarına benzemesi, insanı dehşete düşürüyordu. Kendi soy ağaçlarını eski çağlardaki balık-insanlara kadar takip etmeyi başaran bilgeler bile, tanrıçanın gerçek kökenini bilmiyorlardı. Kimine göre Lilith Adem'in ilk

karısıydı, tanrılar ikisini çamurdan birlikte yaratmışlar ve yaşam üflemişlerdi. Kimine göre ise, Lilith Adem'den daha kudretliydi, onun bilmediği şeyleri biliyordu. Bir süre sonra Adem ile anlaştıklarını, fakat aynı lisanı konuşmadıklarını fark edince, gazaba gelerek söylenmesi yasak olan ismi telaffuz etmiş ve bir anda havaya karışıvermişti.

Elbette ki Venüs tapınağının girişinde bulunan İştar kabartması da çıplaktı, çıplak ve tahrik edici, ama viran tapınağın sütunundaki Lilith tasvirinin sahip olduğu korkunç büyü ve karşı konulmaz çekicilik hiçbir şekilde yoktu onda.

Bu tasvirin önünden geçmek zorundaydılar ve Abebe taştan olgun iki elma gibi fırlayan göğüslerin karşısında büyülenmiş gibi kalakaldı. Bakışları camlaşmıştı, sık aralıklarla nefes alıp veriyordu, kollarının altında taşıdığı dört kil tableti çoktan unutmuştu.

"Gel, gidelim buradan" dedi Gılgameş, "burası lanetli bir yer. Fazla oyalanmaya gelmez. Bakışları insanı yıldırım çarpmışa döndürüyor ve düşünmesine engel oluyor."

Abebe çıplak tanrıçanın önünden zorlukla ayrılabildi. Gılgameş onu biraz daha sıkıştırdı ve böylece az sonra tepenin yamaçlarındaki mağaralara ulaştılar. Çok sayıda mağara bulunuyordu burada, tepenin içine doğru birçok giriş uzanıyordu. Hangisine girmeleri gerekiyordu? Bunu bilmedikleri için yumuşak kumlara oturdular, tabletleri güzelce istiflediler ve birisinin dışarı gelmesini beklemeye başladılar.

Uzun bir süre gelip giden olmayınca, Gılgameş tepeye doğru seslenmeye başladı. Kısa bir süre sonra bulundukları mağaranın önünde sakallı bir ihtiyar belirdi. Süslü bir başlık ve güzel bir giysi vardı üzerinde, kemerinin altındaki giysi ise aynen bir balık kuyruğu gibi iniyordu aşağıya. Kumaş baştan sona parıldayan küçük pullarla işlenmişti. Bu giysinin altında gerçekten de bir balık kuyruğu mu, yoksa insan bacakları mı olduğunu çok merak eden Gılgameş, ihtiyara dikkatle baktı. Elbisenin eteklerinin altında gözüken çıplak ayakları fark ettiği zaman, gözle görünür bir biçimde rahatladı. Uzun sakalının telleri kıvır kıvır olan ihtiyar, delikanlıları alıcı gözle inceledikten sonra konuşmaya başladı.

"Eanna'dan beklediğimiz tabletleri mi getirdiniz?"

Gılgameş ve Abebe bir ağızdan evet dediler.

"Öyleyse onları yerden kaldırın ve evime getirin" dedi ihtiyar ve mağaralardan birinde kayboldu. Delikanlılar tabletleri yüklenerek ihtiyarı takip etmeye başladılar. İçerisi çok karışık ve dağınıktı. Duvarların diplerinde kil tablet dağları yükseliyordu, onların aralarında ise hayvan postları ve kafatasları, ne işe yaradıkları belli olmayan bir sürü alet edevat, tahta sandıklar ve testiler yığılıydı. Yastıklarla kaplı bir köşede ise başka bir ihtiyar uyumaktaydı, ilkinden daha yaşlı ve tirit bir görüntüsü vardı. Horul horul uyuyordu, ama ağzı ve gözleri ardına dek açıktı.

Titrek yağ kandilinin aydınlattığı loş odaya gözleri biraz daha alışınca, içerisinin son derece garip detaylarını daha iyi seçmeye başladılar. Duvarlardaki sonsuz sayıda oyukların içlerinde, her cins ve her boyda baykuşlar ve kukumav kuşları bulunuyordu. Ve bunlar kesinlikle kilden veya taştan yapılmış heykelcikler değillerdi, aksine son derece canlıydılar ve yuvarlak gözlerini yeni gelen ziyaretçilerin üzerine dikmişlerdi.

"Lilith'in ölüm kuşları" diye fısıldadı Abebe ve korkudan rengi soldu.

"Onlar ölüm değil, bilgelik kuşlarıdır" diye seslendi onları mağaraya çağıran ihtiyar, "benim yardımcılarım ve danışmanlarımdır hepsi de. Onlardan korkmanıza gerek yok."

Bu açıklama Abebe'yi kesinlikle rahatlatmamıştı. Korkuyla girişin olduğu yere doğru bir göz attı. Gılgameş ise merakını uyandıran başka bir şey keşfetmişti. Duvarda, üzerinde dünya yuvarlağının çizili olduğu bir harita asılıydı. Irmaklar belirtilmişti üzerinde, daha önce isimlerini bile duymadığı dağlar ve şehirler, denizler, ülkeler ve adalar.

"Yaklaş ve daha yakından bak" diye homurdandı ihtiyar gülümseyerek, "çok ilginç bir şey, değil mi? Büyükbabamın babası çizmişti onu, tanrılar yöneltmişti elini bunu yaparken. Dünyada olan her şey işaretlidir üzerinde, hatta yürüyerek ulaşmanın kimsenin ömrünün yetmeyeceği uzak ülkeler bile."

"Peki büyükbabanın babası oraları görmüş müydü?" diye sordu Gılgameş saygıyla.

"Hayır, o bile görmemişti" dedi ihtiyar, "sadece tanrılar ve çok az sayıda seçilmiş insan dünyanın gerçek biçimini bilir. Çok etkilendin, değil mi? Çizimlerin seni nasıl esir aldığını görüyorum. Sen de günün birinde dünyanın gerçek biçimini görmek, uzak yerleri keşfetmek ve güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar tüm yerküreyi dolaşmak ister miydin?"

"Evet, hem de çok isterdim" dedi Gılgameş tüm kalbiyle ve iç çekti. "Dünyayı kendi biçimiyle görmek çok güzel olmalı, bütün uzak ülkeleri ve şehirleri..."

"Henüz çok gençsin, bu tehlikeli tecrübeye başlamak için çok vaktin var. Maalesef benden geçti artık. Benim yerkürem mağaranın ağzında başlayıp, şurada uyumakta olan babamın yattığı yerde sona eriyor. Fakat yine de dünyanın merkezinin burası olduğuna adım gibi eminim" dedi ihtiyar dikkatle. "Şimdilik bu kadar gevezelik yeter. Yapmamız gereken başka görevler bizi beklerken, ne sen ne de ben bu tür düşüncelerle vaktimizi harcamaya yetkili değiliz. Şu silindir mührü al ve tabletlerin sağ salim yedi bilgelere ulaştıklarının bir kanıtı olarak Eanna'ya götür. Anu rahipleri üzerindeki yazıları okuyacak ve değerlendirecektir."

Bu sözlerden sonra ihtiyar Gılgameş'e silindir biçiminde siyah bir taş parçası uzattı. Taşın üzerine geometrik figürler ve insan benzeri karma yaratıklar çentilmişti. Yaratıkların hepsi boynuzlu taçlar ve uzun elbiseler taşıyorlardı. Güneş tanrısı Şamaş ışın tahtın üzerinde hepsinin ortasında oturuyor ve daha aşağı konumlardaki tanrıların hediyelerini kabul ediyordu. Sağ ve sol taraflarda stilize edilmiş çiçekler ve ayakta duran geyikler vardı, onların da güneş tanrısına tapındıkları belli oluyordu. Gılgameş mührü kemerinin içine sakladı ve bilgenin önünde saygıyla eğildi. İhtiyar bir el hareketi yaparak, gitmelerine izin verdiğini belirtti.

Yolda yürürken Abebe ısrarla taşı daha yakından görmek istediğini söyleyip durmaya başladı. Gılgameş bir süre tereddüt ettikten sonra taşı ona doğru uzattı. Tereddütlerinde haklıydı. Abebe'nin taşı görmesiyle beraber Gılgameş'in elinden kaparak cebine atması bir oldu.

"Onu tapınağa sen götürmemelisin" diye cıyak cıyak bağırdı, "senin gibi bir kahverengi kafalı bunu yapmamalı."

Gılgameş omuzlarını silkti. Salak oğlanın ne yapmak istediği umurunda bile değildi. Nasıl olsa taşın üzerindeki işaretlerin gerçek anlamlarını bilmesinin imkânı yoktu. Fakat kendisi dikkatle bakmıştı mühre: Tanrılardan birisi omuzlarının üstünde aslan başı taşıyordu. Takımyıldız ona birkaç gün içinde yeniden gözükmüştü. Bu gerçek herkes için büyük bir önem taşıyor olmalıydı.

Dönüşte tekrar pazarın içinden geçmeyerek, tepenin üzerinden geçen dik bir kestirme yolu tırmandılar. Böylece Eanna'ya beklediklerinden önce vardılar ve bilgelerin mührünü tapınağa teslim ettikten sonra, zigguratın çevresinde bir süre daha vakit geçirme fırsatı buldular. Fakat Gılgameş Abebe'nin diğer çocuklara ne kadar kahraman olduğuna dair anlattığı palavraları ve Lilith'in baykuş ve kukumav kuşlarını korkunç bir biçimde tasvir etmesini dinlemek istemiyordu. Yavaşça kenara çekildi ve Egalmah'ın yakınlarındaki gezinti yolundan hasretle uzaklara baktı. Bilgeler bile onun tümünü kendi gözleriyle görmediklerine göre, dünya inanılmaz büyüklükte olmalıydı. Haritanın üzerinde çizgi, nokta ve dairelerle sadece işaretlenmiş olan şeyleri görmek için, eninde sonunda bir gün yola koyulacaktı. Bunu yaptığı zaman yalnız olması gerektiğini biliyordu. Öbür çocukların bir teki bile onunla gelmezdi. Çölü aşarken yaptığı gibi durmaksızın koşacak, bu arada öbürlerinin hayal bile edemeyeceği maceralara koşacaktı.

Gılgameş'in kendisini en güvende hissettiği yer, Bilge Ana Ninsun'un yakın çevresiydi hiç kuşkusuz. Her zaman onun odasına girmesine izin verilmese bile, nasıl olsa Egalmah'ta saklanabileceği birçok kuytu yer vardı. Ne Anu rahiplerinin, ne de İştar rahibelerinin kudretleri buraya kadar uzanabilirdi, kral Dumuzi bile buradan uzak durarak Bilge

Ana'nın istediği gibi hareket etme hakkına saygı gösteriyordu. Gılgameş burada bazen kütüphanedeki yazıtları inceliyor, bazen Ninsun'un arpinden çıkan nağmeleri dinliyor, bazen de kendisini düşüncelere teslim ediyordu. Sık sık tarlalara giderek köylüleri ziyaret ediyor, onlarla beraber ateşin başında oturarak anlattıklarına kulak kabartıyordu. Onlarla beraberken Anu tapınağında üstü kapalı veya anlaşılmaz biçimlerde öğretilen şeylerin gerçek anlamlarını kavramaya başlıyordu. Mesela koyunların neden kışın değil de ilkbaharda kuzuladıklarını, neden insanların yılın belli zamanlarında oruç tuttuktan sonra kurban ve sevinç bayramları kutladıklarını ve bunların Şamaş'ın yeniden güç kazanması ile olan ilişkilerini anlamaya başlamıştı. Bunların hepsi doğanın dönüşümüyle, kendi iç ritmiyle ilgili şeylerdi: Toprağın kışı geçirdikten sonra dinlendiği ve toparlandığı verimsiz zamandan sonra, koyunlara güç kazandıran ve doğurma isteği uyandıran ilk yeşillikler ortaya çıkıyordu. Ya da anladığı başka bir şey şuydu: Kuşların hiçbirisi ebediyen gökyüzünde süzülemezdi, en fazla bir gün, o da kendilerini rüzgâra bırakmak suretiyle mümkündü. Akşam olunca açlık ve yorgunluk onları aşağıya inmeye zorluyordu, insanların yaptığı gibi toprağın üzerinde karınlarını doyuruyor ve uyuyorlardı. Fakat başkaları, mesela Lilith'in baykuşları, kukumav kuşları ve diğer gece kuşları gün boyunca karanlık mağaralarda ve ağaç kovuklarında uyuyor, akşam olunca da yuvalarından çıkarak av peşine düşüyorlardı. Onlar da her şeyi düzenleyen ve tüm yaratıklara belli bir görev veren büyük yasaya uymakla yükümlüydüler.

Fakat tüm bunlara rağmen Gılgameş daima üzgündü. Kendisini yapayalnız hissediyordu, çok büyük acı veriyordu bu ona. Çocuklardan hiçbirisi onun gerçek arkadaşı değildi, hiçbirisiyle bir sır aydınlatamıyor, bir şey tartışamıyor ve bir şey paylaşamıyordu. Onu görür görmez yollarını değiştiriyorlardı; sanki vebanın elçisi Ura ölümcül soluğunu ona üflemişti, ya da rüzgârların kara kanatlı prensi korkunç cin Pazuzu onun ensesinde oturuyordu. Sürekli ona bir iş veren Erenda haricinde kimse onunla ne konuşuyor, ne de oyun oynamak istiyordu. Daima yalnızdı. Anu tapınağının geniş teraslarında bir ileri bir geri dolanıp duruyordu. Zemini mozaikle

kaplı olan avlunun duvarlarındaki süslemeleri inceliyordu. Beyaz, kırmızı ve siyah toprak boyalarla yuvarlaklar, zikzak motifleri ve dörtgenler çizilmişti duvara boydan boya, bunların arasında ise stilize edilmiş hurma salkımları, buğday başakları ve yeleli koyunlar göze çarpıyordu.

Bazen tapınakta müzik sesleri yankılanmaya başlıyordu; genç kızlar Venüs tanrıçası şerefine arplerden, flütlerden ve simbalonlardan yükselen ezgiler eşliğinde dans ediyordu. Gılgameş ise gözlerden uzak bir köşeye oturuyor, alev alev yanan bakışlarıyla kızların zarif adımlarını ve kıvrak vücutlarını seyrediyordu. Bazen bunu bile yapmıyor, tüm olup bitenden uzakta en yüksek terasın merdivenlerine oturarak, gökyüzü adı verilen ebedi muammayı seyretmeyi tercih ediyordu.

Ninsun ondaki bu değişiklikleri endişe ve huzursuzlukla izliyordu. Fakat susuyor ve müdahale etmiyordu, çünkü kendisi, Bilge Ana bile, ona nasıl yardım edilebileceğini bilmiyordu.

Fakat günün birinde ilginç bir rüya gördü Gılgameş ve yorumlaması için Bilge Ana'ya giderek gördüklerini anlatmaya başladı: "Ana, bu rüyayı, dün gece gördüm: Bir kez daha sık sık yaptığım gibi en üst terasta oturuyor ve yıldızlarla dolu uzak gökyüzünü izliyordum. Aniden yıldızlardan biri gök kubbeden koparak üzerime doğru kaymaya başladı. Kor halinde yere düştü, içinden yükselen bir sesin beni çağırdığını hissediyordum. Ayağa kalkarak yanına gittim ve onu incelemeye başladım. Yabancı ve esrarengiz bir şey gibi görünüyordu gözüme, fakat bir yandan da onu çok iyi tanıdığımı hissediyordum. Yerden kaldırmaya çalıştım onu, fakat çok ağırdı. Onu kımıldatamıyordum bile. Bu esnada insanlar, bütün Uruk halkı etrafımda toplanmaya başladı, ne olduğunu görmek istiyorlardı. İnsanlar çok uzaklardan geliyordu, tüm halk, tüm adamlar ayaklarımı öpmek için önümde eğiliyordu. Nihayet beni tarif edilmez bir şiddette çağıran ve kendisine çeken yıldızı yerden kaldırmayı başardım. Onu sana getirdim ve ayaklarının dibine koydum. Sen ise onun benimle aynı kıymette olduğunu söyledin sadece."

Hiç kimse hayatı boyunca çok şeyler görmüş geçirmiş olan Ninsun'dan daha iyi rüya yorumlayamazdı. Gılgameş sözlerini bi-

tirince konuşmaya başladı: "Dinle, oğul, rüyanda gördüğün gök yıldızı, senin en çok özlediğin ve en az tanıdığın yanındır, senden bir parçadır, senin ikizindir. Bu nedenle onu hemen kaldırmadın. Ara onu Gılgameş, bul onu ve bulduğun zaman kabul et. Seni tehlikelerden koruyacak güçlü bir arkadaş olacaktır sana. Kuvvet doludur kendisi, ülkenin en kudretlisidir, kuvveti Anu'nun gök kubbesiyle bile kıyaslanabilir! Kendini ona bu derece yakın hissetmenin anlamı şudur: Güç durumlarda kaldığın zaman seni asla yalnız bırakmayacaktır, ta ki günün birinde ona ihtiyacın kalmayana kadar, o zaman onu kendiliğinden terk edeceksin. Gördüğün rüyanın anlamı budur işte!"

Günler ve haftalar birbirini kovaladı. Gılgameş kara kara düşünüyordu. Her yerde rüyasındaki arkadaşı arıyordu, fakat nereye gitse, anlayışsızlıkla karşılanmaktaydı. Böylece diğerleri yaşamın zevklerini keşfetmeye başlarken, o yine yalnız başına tapınağın kuytuluğunda oturup duruyordu.

Bir gece Gılgameş tekrar öncekine benzer bir rüya gördü; fakat bu seferki öylesine canlı, öylesine gerçekçiydi ki, uyandığı zaman, az önce gördüklerinin sadece bir rüya olduğunu kavramakta epeyce güçlük çekti. Tekrar Ninsun'a giderek bu rüyasını da yorumlamasını istedi.

"Bu defa, ana, Uruk'un pazar yerinin tam ortasında kocaman bir balta buldum. Bu balta ne zanaatçıların kullandıklarına, ne de tehlike anında savaşçıların yanında taşıdıklarına benziyordu. Şimdiye kadar gördüklerimin tümünden daha büyüktü, bir devin baltasıydı sanki ve bir devin baltası gibi ağırdı. Baltayı yerden ancak kaldırabildim. Onu omzuma koyar koymaz, ağırlığından az kalsın yere serilecektim. Fakat baltayı büyük güçlükle de olsa pazar yerinin bir başından öteki başına kadar taşıyabildim. Bu arada ne olduğunu anlamak isteyen insanlar etrafımda toplanmışlardı. Hepsi de hayretler içindeydi. Balta omzumda olduğu halde Eanna'nın basamaklarını tırmandım ve onu sana getirerek ayaklarının dibine koydum. Sen ise, gökten düşen yıldızda olduğu gibi, onun benimle aynı kıymette olduğunu söyledin sadece."

Bilge Ana onu dinledikten sonra, bir süre düşünüp cevap ver-

di: "Az kalsın sorularının cevabını kendin verecekmişsin, çünkü gerçekten de o ağır yıldız ile balta arasında bir ilişki var. Gördüğün balta bir adamdır, fakat tüm insanlardan farklı olan bir adam. Henüz çok uzaklarda, fakat onu bulduğun zaman şunları hatırla: Seni tehlikelerden koruyacak güçlü bir arkadaş olacaktır sana. Kuvvet doludur kendisi, ülkenin en kudretlisidir, zapt edilmez bir güce sahiptir, kuvveti Anu'nun gök kubbesiyle bile mukayese edilebilir! Şunu unutma oğul, bu gördüğün rüya birbirine benzeyen ikinci değil, üçüncü rüyadır aslında. Şimdi çok gerilerde kalmış olan ilk rüyanın büyük kısmını benden gizlemiştin. O rüyada tüm tanrılar yeryüzüne inmişti, aralarından çıkan kırmızı bir aslan, bu buluşmadan mutlu olduğu için sana gülümsemiş ve seni öpmüştü. O zaman sana aslan takımyıldızından bahsetmiştim ve sanırım o zamandan bu yana gözlerin hep onun üzerinde. İkinci rüyanda gökten düşen yıldızı gördün. Burada bile gördüğün şeyin sıradan bir kayan yıldız ve küçük bir dilek olmadığı, aksine senin bile kavramakta ve taşımakta zorlandığın büyük, muazzam bir özlem olduğu açıkça belli oluyor. Fakat şimdi, üçüncü rüyanda gördüğün balta, yakında kendisine kavuşacağın arkadaşının büyük ve güvenilir bir savaş yoldaşı olacağını belirtiyor. Oğul, biliyorsun ki ben savaş gürültüsünden hoşlanmıyorum ve savaşın daima karşısındayım. Fakat bildiğim başka bir şey daha var ki, insanın yaşamının seyri büyük kader kitabına önceden yazılmıştır ve bunu değiştirmeye insan iradesi yeterli olmaz! Tanrılarca sana uygun görülen hayatı yaşa, oğul. Büyük bir özlemle beklediğin şeye daha uzak olduğun için üzülmekten vazgeç. Kudretli arkadaşına ve danışmanına kavuşacağın o gün eninde sonunda gelecektir nasıl olsa. Sadece senin diğer yarın olmasına rağmen, onu son derece özlediğini biliyorum. Ona kavuştuğun zaman, Gılgameş, gerektiği zaman onunla beraber savaş ve hazır olduğunu hissettiğin anda barış ve huzuru sağla. Fakat yaptığın her işi, doğru ve düşünerek yapmaya dikkat et! Bunu senden yaşlı anan Ninsun istiyor."

Gılgameş bu yorumdan son derece etkilenmiş olarak oradan uzaklaştı, fakat artık üzülmeye niyeti yoktu, ıstırap verici yalnızlıkla dolu olan günlerinin sayılı olduğunu öğrenmişti ne de olsa. Nin-

sun'un rüya yorumu onunla diğer insanlar arasındaki büyülü kapıyı biraz aralamıştı ve umut dolu bir ışık huzmesi içindeki karanlığın üzerine akarak, onu mutlu bir beklentiyle doldurmuştu. Bu kapının bir daha kapanmasına izin vermeyecekti, bir ayağını kapının aralığına yerleştirmişti bile.

Peki bu sonucun çocuklar üzerinde bir etkisi olmuş muydu? Başlangıçta hayır. Hâlâ eskiden olduğu gibi onu görünce yollarını değiştiriyor, onu diledikleri gibi alay edebilecekleri yarı deli, garip bir yaratık olarak görmeye devam ediyorlardı. Yalnızca Erenda, Gılgameş'teki değişikliklerin farkına varmıştı: Eskisi gibi sinerek ve her tarafı kollayarak yürümüyordu, başı da önüne eğik değildi; gururla ve kendisine güvenerek yürümekteydi artık. Son zamanlarda boyu uzamıştı sanki ve hâlâ uzamaya devam ediyordu. Kendisine bir şey söylendiği veya görev verildiği zaman, sükûnet ve dikkatle karşısındakini dinliyordu, sözcükleri eskisinden daha ciddiye alıyor ve hemen söylenenlerin anlamı üzerine düşünmeye başlıyordu. Böylece, iyi bir gözetmen olan Erenda, görev dağıtımı esnasında daha dikkatli davranmaya başladı; Gılgameş'e artık büyük bir güvenilirlik ve ağzı sıkılık gerektiren görevleri veriyordu sadece.

Bu nedenle Gılgameş sık sık yedi bilgenin mağarasına gönderilmeye başlandı, özellikle de tek başına taşıyabileceği nesneler olduğu zaman. Hemen hemen her gün Eanna'dan aşağı şehre iniyor ve mağaralardaki ihtiyarların önem verdikleri malzemeleri satın alarak onlara götürüyordu. İhtiyarların mağaralarına girmeden önce her defasında yarı yarıya kumla kaplanmış eski tapınağın önünden geçmek zorunda kalıyordu ve her defasında Lilith'in baştan çıkartıcı resmi onu orada bekliyordu. Ve her defasında Lilith'e utangaç bir selam yollamayı ihmal etmiyordu. Tanrıçanın bakışları çok, çok uzaklardan geliyor ve sanki sonsuzluğa bakıyordu. Neler görmüştü şimdiye kadar, daha neler görecekti? İnsanların çöle ve bakımsızlığa terk ettikleri bu tapınak eskiden nasıl bir yerdi acaba? Günün birinde, dolu bir süt testisiyle tasvirin önünden geçtiği zaman, tanrıçanın belli belirsiz kımıldadığını ve kanatlarını oynattığını fark eder gibi oldu. Bunun üzerine dikkatle sütuna yaklaştı ve aslanlarla baykuşların nöbet tuttukları taş oluğa birkaç damla süt akıttı.

Artık fırsat buldukça bu davranışı tekrar etmeye başlamıştı.

Ve her defasında, mağaralardan çıktığı zaman, sunusunun yok olduğunu görüyordu. Belki de çöldeki hayvanlar içiyorlardı döktüğü sütü. Veya yakınlardaki mezarlıkta yatmakta olan ölülerin ruhları. Veya taşa işlenmiş aslanlar ve baykuşlar veya Lilith'in bizzat kendisi.

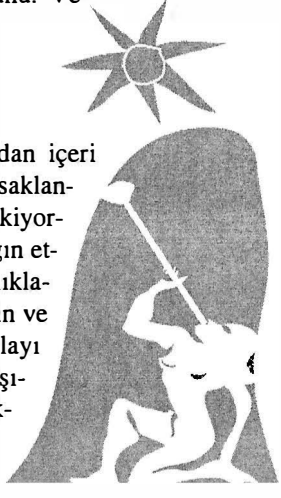
Yedi bilgenin mağaralarında çok iyi karşılanıyordu. Orada bulunduğu süreler git gide uzamaktaydı, ihtiyar adamlar onun kil tabletleri, tapınaktan getirdiği haberleri veya pazardan aldığı malzemeleri teslim etmesinden hemen sonra gitmesini istemiyorlardı, çünkü kendileriyle beraber oturup sohbet etmesinden büyük haz alıyorlardı. İhtiyarlara sorular soruyor ve cevaplar alıyordu, aldığı cevaplar ise yeni sorular sormasına neden oluyordu, bu şekilde kısa sürede Anu tapınağında öğrendiklerinin tümünden daha fazla şey öğrendi.

Hayatın yaşanacak üç ayrı boyutu olduğunu yavaş yavaş öğreniyordu. Birincisi Uruk halkının boyutuydu. Yaşamları küçük şeyler ve olaylar tarafından belirlenmekteydi. Gök kubbeyi tarlaları olarak kabul edip, onu ruh, mantık ve sezgiyle sürmek isteyen Anu rahipleri için büyük önem taşıyan meseleler ne ise, bu küçük şeyler ve olaylar da tek tek tüm Uruk insanları için aynı öneme sahipti. Anu rahipleri ve Venüs tapınağındaki İştar hizmetkârları Uruk halkının günlük işleri ile pek ilgilenmiyorlardı. Farklı bir boyutta yaşıyordu onlar. Tüm işleri güçleri, ayın, güneşin ve yıldızların hareketlerini izleyip onları yorumlamaktan ibaretti. Sıradan insanların günlük işleri ve tasaları onları hiç mi hiç ilgilendirmiyordu.

Bu iki ayrı boyuttan başka, bir üçüncüsü daha vardı. Bu da yedi bilgenin yaşadıkları dünyaydı. İçlerinden hiçbiri hesap yapmıyordu artık, ne günün saatlerini sayıyor, ne de bir güneş yılı boyunca Venüs ve Sirius yıldızlarının hareketlerini izliyorlardı. Eanna sakinlerini kast etmek istedikleri zaman 'çocuklar' kelimesini kullanıyor, Uruk ahalisini belirtmek için ise 'torunlar' diyorlardı. Çocuklara ve torunlara ilettikleri haberler asla kolay anlaşılır ve hemen kavranılır değildi. Söyledikleri eşsiz bir çiçeğin taç yaprakları arasında saklı olan kıymetli tohumlar gibiydi; özenle, sabırla ve dikkatle bu tohumları yaprakların arasından çekip almak zorundaydılar.

Bilge Ana Ninsun ile birçok benzer yanları var, diye düşünüyordu Gılgameş. Aslında yedi bilge ile Ninsun arasında tek bir farklılık vardı: Onların çoktan tarih olmuş bilgi hazinelerinden büyük bir ustalıkla çıkarıp aldıkları, viranlığın yosunlarından, vücutlarındaki zamanın paslarından temizledikleri, dikkatle ölçüp biçtikleri, cilaladıkları, törpüledikleri ve eninde sonunda –şayet başkalarına aktarmaya değer buluyorlarsa– yeni sözcüklerin içine hapsettikleri şeylerin tümü Bilge Ana'nın dudaklarının arasından akıp gidiveriyordu, hem de bunun için en küçük bir çaba harcamasına bile gerek kalmadan. Belki de kendisi bile –aklına bu tür cüretkâr düşünceler geldiği zaman Gılgameş ürpermekten kendisini alamıyordu–sahip olduğu bilginin nereden kaynaklandığını ve dudaklarının arasından nasıl akıp gittiğini bilmiyordu.

Ninsun öz annesi değildi, bunun için çok yaşlıydı. Kendisini doğuranın ve yetiştirenin kim olduğunu bilmiyordu. Bu nedenle ona daha da fazla saygı gösteriyordu. Ona, mağaralardaki yedi bilgeye ve viran tapınaktaki Lilith tasvirine; her birine çok farklı biçimlerde saygı gösteriyordu. Fakat Ninsun'u seviyordu Gılgameş. Onu, Uruk'ta hiçbir çocuğun anasını sevmediği kadar çok seviyordu. Buna rağmen başka bir tür sevginin daha var olduğunu sezinliyordu, vücudu ve ruhu alev alev yakan bir sevgi. Günden güne daha kuvvetli bir biçimde hissediyordu bunu. Ve gitgide daha çok meraklanıyordu.

Şimdiye kadar İştar'ın Venüs tapınağından içeri hiç girmemiş olmasına rağmen, orada saklanmakta olan sır onu şiddetle kendisine çekiyordu. Sık sık kimselere görünmeden tapınağın etrafında geziniyor, duvar diplerine ve çalılıkların arkasına gizlenerek, bu kadar çok kadın ve erkeğin buraya gelmesine neden olan olayı ve içeride neler döndüğünü anlamaya çalışıyordu. Tapınağın önündeki taş basamak-

larda, özellikle de güzel havalarda İştar'ın kızları sereserpe oturmaktaydı. İştar'ın hizmetine girenler genç ve güzel kadınlardı. Üzerlerinde vücut hatlarını saklamaktan çok meydana çıkartan, incecik kumaşlardan yapılmış giysiler vardı. Göğüsler, bacaklar, kalçalar, her gün onlara daha yakın olabilmek için Eanna'ya gelen erkeklerin gözlerine ziyafet çekiyordu. Birçok erkek geliyordu tapınağa, hatta çok çok uzaklardan, çölün öte yakasından gelenler bile vardı, Uruk erkeklerinden farklı giysileri onları hemen belli ediyordu. Bu erkekler gün boyunca kızlarla beraber taş basamaklarda oturuyor, onları seyrediyor, söyledikleri şarkıları, çaldıkları flütleri, simbalonları ve telli sazlarıyla yaptıkları müziği dinliyorlardı. Sonra da birer ikişer kızların yanına giderek, kucaklarına küçük birer hediye bırakıyorlardı. Seçilen kız gülerek ayağa kalkıyor, elleriyle elbisesini düzeltiyor ve adamla beraber tapınağın içerisine girerek gözden kayboluyordu.

Bu hediyelerin asla kızlara ait olmadığını çok iyi biliyordu Gılgameş, onların tümü İştar'ın hazinesine gidiyordu. Kızlar verdikleri zevklerin karşılığında bir ücret kabul etmiyorlar, kendilerini isteyen erkeğe gönüllü olarak sunuyorlardı; onların tapınma biçimiydi bu. Kötü bir şey yoktu bunda. Herkes istediğini alıyor ve karşılığına kendisi için doğru olanı veriyordu. Elbette ki tapınağın tek varolma ve bu kadar sevilme sebebi, sunduğu bu hizmet değildi sadece. Birçok insan buraya adak adamak ve kehanete danışmak için geliyordu, bir kısmı ise kutsal salondaki küçük hücrelerde geceliyor ve ertesi sabah gördükleri rüyaları özel olarak bu iş için orada bulunan rahibelere anlatarak yorumlattırıyordu.

Kadınlar da birçok sebep yüzünden İştar'a gelmekteydi. Hamile olan kadınlar çocuklarının kız mı, yoksa oğlan mı olacağını öğrenmek istiyordu. Çocuk sahibi olmak isteyen, fakat gebe kalamayan başkaları ise, İştar'ın sunağına giderek dileklerinin gerçekleşmesi için adak adıyordu.

Bundan başka halk arasında özellikle İştar'ın şerefine düzenlenen bayramlar çok seviliyordu. Bayramın kutlandığı günlerde ve gecelerde insanlar akın akın Eanna'ya gelerek daha merdivenleri tırmanmaları esnasında günlük hayatın dertlerinden ve sıkıntıların-

dan sıyrılıyorlardı. İştar'ın kızları bu mutlu günler nedeniyle değerli kumaşlardan yapılmış son derece güzel elbiseler giyiyorlardı, o kadar harikulade bir görünüşleri vardı ki, insanlara mutluluk vermek için göklerden inmiş yıldız çocuklarına benziyordu hepsi de. İnsanlar onların şarkıları ve müzikleri arasında kendilerinden geçiyorlardı. Sonra da başrahibe yönetiminde, tanrıların günlük yaşamlarını tasvir eden oyunlar oynanıyor ve henüz İştar tarafından kutsanmamış olan gençlerin seyretmelerine izin verilmeyen ayinler ve tapınma törenleri düzenleniyordu.

Gılgameş ise kendisini saklayan duvar dibinin arkasından kızların yaptıklarını seyrediyordu sık sık. Olağanüstü güzellikte kızlardı hepsi de, rüzgârda salınan henüz açmamış çiçek goncalarına benziyor ve onun gibi kokuyorlardı. Fakat Gılgameş hâlâ hiçbirine dokunamamıştı, dişi bir varlıkla gerçek anlamda bir yakınlık yaşamamıştı henüz. Evet, onlara bakıyor ve onları inceliyordu, ama daima güvenli bir uzaklıktan. Kızların kendisini fark edip tanımadığı bir şeyleri yapmasını istemelerinden ve gülünç duruma düşmekten korkuyordu. Onların kıvrak hareketlerini görüyordu, dans ederken attıkları adımların zarafetini görüyordu, taşa oyulmuş Lilith ve İştar tasvirlerini karşısında kanlı-canlı olarak görüyordu, olgunluğa erişmekte olan yuvarlak kalçaları, elmalara, kavunlara veya armutlara benzeyen dolgun göğüsleri görüyordu. Basamaklarda bekleyen erkeklere seslendikleri veya onlarla alay ettikleri zamanki gülüşmelerini, kuş cıvıltılarına benzeyen ince seslerini, cilveleşmelerini, şuh çığlıklarını işitiyordu. Güzel tavırlarını, saçlarını, parlak gözlerini seyrediyor ve vücutlarının ısısını hisseder gibi oluyordu. Onları kucaklamak isterdi, hatta bazı geceler rüyalarında gizlice içlerinden birkaçına sarıldığı oluyordu. Asla, fakat asla onlara doğru bir tek adım bile atmıyordu ama çünkü henüz İştar tarafından kutsanmamıştı. O da olacaktı elbette günün birinde, vakti geldiği zaman. Kısa süre önce Erenda için vakit gelmişti ve Gılgameş onda o zamandan beri büyük değişiklikler hissediyordu.

Ay ışığında garip oyunlar oynayan âşık çiftleri dinlemek isteyen Gılgameş, yine bir gece Venüs tapınağına sızıvermişti. Gecenin karanlığından da yararlanarak birbirlerine sarılan bir çifte doğ-

ru yaklaşmaya başladı, onlara o kadar yakındı ki, saklandığı küçük kesme taşın arkasından birbirlerine söyledikleri en gizli kelimeleri bile rahatça işitebiliyordu. Kim olduklarını göremiyordu ama, seslerden çıkardığına göre orada olanlar İştar'ın kızlarından biri ile genç bir Anu rahibiydi. Merdivenin başında sarmaş dolaş oturuyorlardı, bu arada birbirlerini öpüyor ve okşuyorlardı. Böylece Gılgameş son derece ilginç bir konuşmanın şahidi oldu.

"Demek ki Kral Dumuzi'nin sarayına gittiniz?" diye sordu genç adam.

"Evet" diye cevapladı kız önemsemeyerek, "son zamanlarda tapınak hizmetkârları kralı neşelendirmek için sık sık oraya gidiyorlar. Sayıları bazen yirmiyi bile aşıyor."

"Hepsi birden kralın şehvetini mi uyandırmaya çalışıyorlar yoksa?"

"Tabii ki hayır! Dumuzi yaşlı, titrek bir adam. Fakat bazen yabancı elçiler onu ziyaret ediyorlar, bazen de Uruk'lu tüccarlar ile iş görüşmeleri yapıyor."

"Elçiler mi?" diye sordu genç adam. "Artık başka şehirlerin hükümdarlarıyla ilişkiye geçmek istemediğini sanıyordum."

"Doğru, zaten bu elçiler de Ur, Eridu veya Nippur'dan değiller. Çok uzaklardan gelmişler buralara. Hatta bazılarının vücutlarının tümü odun kömürü gibi kapkaraymış!"

"Peki, siz neler yapıyorsunuz orada?" diye bilmek istedi genç adam.

"Oh" diye bağırdı kız, "önce görüşmelerin yapıldığı muhteşem bir ziyafet veriliyor genellikle. Biz bu esnada lafa hiç karışmıyoruz, çünkü politika erkek işidir ve biz kadınların başlarını ağrıtmaktan başka bir işe yaramaz. Zaten bizim oraya davet edilmemizin sebebi bu görüşmeler değil. Yemekten sonra müzik yapmaya ve dans etmeye başlıyoruz, böylece elçileri büyüleyerek görüşmeler esnasında ortaya çıkması muhtemel olan anlaşmazlıkların ve kötü havanın son etkilerini de ortadan kaldırıyoruz."

"Ya sonra?"

"Sonra da kral elçilere dönerek, gecenin kalan kısmına aşk oyunları ile devam etmeleri için aramızdan istediklerini seçmelerini rica ediyor."

"Sen hiç katıldın mı buna?"

Kız kahkahalarla gülmeye başlayarak, alayla genç adamın böğrüne dirsek attı. "Unnuki, yaptıklarımızı kıskanıyor musun yoksa?!"

"Belki de, bilmiyorum" diye homurdandı rahip, "fakat önce soruma cevap ver. Sen demin anlattıklarına hiç katıldın mı? Yoksa birden fazla defa mı..."

"Hayır" diye cevapladı kız, "sadece bir kere katılabildim, çünkü henüz çok gencim. Fakat başrahibe oraya gitmekle iyi ettiğimi, bundan sonra beni daha sık göndereceğini söyledi."

Genç adam susuyordu. Herhalde düşünüyordu. Sonra bir soru daha sordu. "Peki hoşuna gidiyor mu? Yaptıklarından zevk alıyor musun?"

"Evet, aynı tapınaktaki gibi" diye cevapladı kız. "Bunlar İştar'ın hoşuna gidiyor, onun şerefine elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorum. Böyle yaptığım sürece bana iyi davranacak, hayatım boyunca beni koruyacak ve gözetecek."

"Seni ben de koruyabilirim" dedi genç adam.

"Ama İştar gibi değil" diye cevapladı kız aceleyle, "bunun yanı sıra sen de çok iyi biliyorsun ki, ikimiz de sıradan insanlar değiliz. Sen Anu tapınağında, ben de İştar tapınağında takdis edildik. Rahip ve rahibeler arasında bir evliliğin imkânsız olduğunu sen de biliyorsun."

"Evlilikten söz etmiyorum zaten" dedi genç adam nihayet. Uzun bir sessizlik yaşandı. Gılgameş onların ne yaptıklarını tam olarak kestiremiyordu, belki de sadece yan yana oturarak, gecenin yıldızlarla dolu örtüsüyle kaplı olan gökyüzüne bakıyorlardı. Fakat bir süre sonra hışırtı sesleri ve derin soluk alıp vermeler, tekrar birbirlerinin bedenlerinin yolunu bulduklarını kanıtladı.

Gılgameş gözlerini kapadı. Rahibin yerine merdivenin basamaklarında oturan kendisi olsa ve kızın yumuşak tenine dokunsa, neler yapacağını düşündü. Kızın teninin çok yumuşak olması gerektiğini düşünüyordu, çünkü son derece melodik ve güzel bir sesi vardı.

Fakat kızın Unnuki olarak adlandırdığı ses, onu hayallerinden

koparıp aldı. "Her şeyden elini eteğini çekmiş gibi görünen ihtiyar Dumuzi'nin böyle şölenler ve eğlenceler düzenleyeceği, hiç aklıma gelmezdi doğrusu."

"Zaten çok az bir süre önce başladı bunlara" dedi kız cevap olarak. "Başrahibemiz ve İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna, Dumuzi'nin sakalının artık bembeyaz olmaya başladığını söyledi, hatta içindeki tek bir siyah tel bile kralın son derece heyecanlanmasına ve sevinmesine neden olabilirmiş. Ve İluna bu durumun yaklaşan ölümün habercisi olduğunu söylüyor. Dumuzi bu dünya ile öbür dünya arasındaki eşikte sallanıp duruyor. Kendisi de bunun farkında, bu nedenle dünyevî zevklere daha büyük bir tutkuyla bağlandı son zamanlarda. İluna, ona yardımcı olmamızın ve tüm isteklerini anında yerine getirmemizin, kutsal görevimiz olduğunu söylüyor. Kralın tek bir sözü bile, koşa koşa ona gitmemiz için yeterli. Kendisi artık Venüs'ün zevklerini tadacak durumda değil, ama neden onları gözleriyle görmesin ve kulaklarıyla işitmesin? Kader kitabında ona ait olan bölüm çabuk sona erdi, ertelenmesi mümkün olmayan son yaklaştı."

"Bu İluna çok akıllı bir kadına benziyor."

"Tabii ki öyle" diye bağırdı kız bu sözlerden hoşlanarak, "yoksa İştar onu yeryüzündeki en genç tezahürü olarak seçer miydi hiç? Fakat sadece akıllı ve anlayışlı değil, aynı zamanda ona yaklaşan herkesin gözlerini kamaştıran olağanüstü bir güzelliktir kendisi. Venüs'ün parlaklığı gibi ışıklar saçmaktadır etrafına; kor halindeki bir yıldız gibidir ve dikkatsiz kişilerin ona fazla yaklaşınca alev alev yanmaları işten bile değildir."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu genç adam şaşkınlıkla.

"Yani, İluna bize her zaman politikanın erkek işi olduğunu, kadınların karışmaması gerektiğini söylüyor. Ama aynı zamanda, etrafında Venüs'un sıcak hâlesi bulunmayan bir hükümdarlığın, manasız ve akılsız olacağını da söylüyor."

"Manasız ve akılsız?.."

"Evet, böyle söylüyor işte. Fakat söyledikleri sadece sözde kalmıyor, onları en iyi şekilde uygulamaya koymayı da başarıyor."

"Hangi yöntemlerle?"

"Kendisi de bizimle beraber Dumuzi'nin sarayına gelerek, kralın yürüdüğü yolu düzeltmeye ve doğrultmaya çalışıyor. "

"Düzeltmek ve doğrultmak... sanki hükümdarımız üzerinde nüfuz kazanmak istiyormuş gibi geldi bana."

"Evet, bunu yapıyor zaten" dedi kız neşeyle, "onun Dumuzi'yle aynı masada yan yana oturduğunu gördüm. Onu sadece bakışlarıyla bile kendisine bağlamıştı. Hiçbir kadın bir erkeği onun gibi etkileyemez. İluna bir erkeği önce umut vererek yanına çağırır, sonra onu hiç beklemediği bir anda tersleyerek reddeder ve bir süre sonra yeni baştan umut vermeye başlar. Hiçbir kadın bu oyunu İluna kadar başarılı bir şekilde uygulayamaz. Keşke ihtiyarın halini görebilseydin. Kutsanma töreninden sonra ilk defa tapınağa yaklaşan bir delikanlı gibi âşık ve heyecanlıydı. Bana sorarsan; hükümdar yakında İluna'ya tamamen teslim olacak ve onunla evlenecek."

"Bu da İluna'nın Uruk'un tek hükümdarı olacağı ve İştar tapınağının gücünün sonsuz derecede artacağı anlamına geliyor galiba!"

"Yine kıskanmaya başladın" diye bağırdı kız ve öfkeyle ona hafif bir tokat attı. "Önce beni kıskanmaya başladın, oysa sen de çok iyi biliyorsun ki, benim görevim aşk tapınağına girmek isteyen herkesle isteyerek ve arzulayarak beraber olmak. Bunun için yaratıldım ben. Şimdi de tanrıçasına şan, şeref ve kudret kazandırmak için çalışan İluna'yı kıskanıyorsun. Derdin nedir, ne istiyorsun, hiçbir şeyi beğenmeyen adam!"

"Seni" diye fısıldadı genç rahip, "seni istiyorum, hemen ve şimdi, krala gelen elçilerin tümünden daha fazla ve daha sık."

"Öyleyse tapınağa gidelim" diye cevap verdi kız. "Gerçi gece karanlık ve ılık, ama benim odam daha sıcak; orada bizi hiç kimse duyamaz ve gözetleyemez." Ayağa kalktılar ve sarmaş dolaş bir vaziyette tapınağa girdiler. Bir süre sonra ayak sesleri işitilmez oldu.

Gılgameş çok fazla şey duymuştu, o kadar çok şey ki, onlarla nasıl başa çıkabileceğini bilemiyordu. Gizlice dinlemiş olduğu konuşma bir yandan tüm duygularını altüst etmiş, diğer yandan Venüs kızının İştar, İluna ve dolayısıyla da Kral Dumuzi hakkında söyledikleri, merakını son derece kabartmıştı. Olayın aslında bu

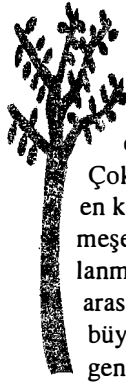
genç âşıkların oynaşmaları sırasında kavrayabildiklerinden çok daha derinlere indiğini bir anda anlamıştı. Acaba Anu başrahibinin kulağına buna benzer şeyler gelse, ne olurdu? Genç Unnuki'nin sevgilisinden duyduklarını ona da anlatmayacağını, kim garanti edebilir ki? Anu ve İştar'ın halkın beğenisini kazanmak ve Dumuzi'nin yanında devlet yönetiminde söz sahibi olmak için rekabet halinde oldukları herkesçe bilinen bir gerçekti. Başrahip ve tüm ruhaniler buna nasıl bir tepki gösterirlerdi?

İluna Kral Dumuzi'yi etkisi altına alıp, taca ve tahta giden bir yola ayak basmakla, bir adım öne geçmiş olmuyor muydu? Dumuzi hakkında Erenda gibi düşünen birçok insan vardı, fakat amaçları taht üzerine Anu'nun etkisini arttırmaktı sadece. Fakat şimdi İluna düşüncelerini gerçekleştirebilirse, İştar'ın yıldızı şan ve şerefle parlayarak, Anu'nun hizmetlerini gölgede bırakacaktı.

Gılgameş bu konuda düşünecekti. Bir erkek olduğu veya Anu tapınağında öğrenci olduğu için değil sadece; Uruk'ta gelişmeyi ve ilerlemeyi sağlayabilecek yegâne gücün, Eanna'daki denge olduğunu öğrenmişti Bilge Ana'dan. Bu dengenin bozulması halinde huzursuzluk ve rahatsızlık çıkacaktı ortaya, belki de sert tartışmalar yaşanacak, hatta çatışmaya ve kaosa bile neden olabilecekti.

İki sevgili arasında kelimelerle ifade edilmeyen şeyler vardı bir de: Her an patlamaya hazır olan arzu ve ihtiras. Ayın iki çevriminden sonra, Anu'nun son sınavını da başarıyla verecekti ve çarpan bir kalple kutsanma ve kabul edilme töreni için İştar'ın tapınağına gidecekti. Nasıl olacaktı acaba bunlar? Sınırsız bir aşk yaşamak için kendisine yaklaşacak olan Venüs kızlarına, sevgilisine kur yapan bir erkek güvercin gibi mi davranacaktı yoksa?

Başı dönüyordu Gılgameş'in, arzu duymaktan ve şüpheden, umutlanmaktan, beklemekten, endişeden ve hayal kurmaktan. Güç bela Egalmah'a kadar gidebildi, kendisini şiltesinin üzerine attı, fakat uyuyamadı. Huzursuzluk içinde bir o yana, bir bu yana dönüp duruyordu. Tapınaktaki aşk kızlarından birisine bile göz koymamıştı. Hepsini alacak ve tanıyacaktı, hepsini ve her şeyi, hepsini, hepsini...

Uruk'un güneyinde, Fırat'ın kıyısının yakınlarında, hakkında pek tekin olmadığı yolunda söylentilerin dolaştığı bir bölge bulunuyordu. Çok yaşlı, içi tamamen koflaşmış, artık en küçük bir hayat izi bile taşımayan bir meşe ağacı vardı orada, dağılıp parçalanmamasının tek nedeni, köklerinin arasını yuvası olarak benimsemiş kötü, büyülü bir yılanın varlığı idi. Uruk'un gençleri o bölgede sık sık oyunlar ve yarışmalar düzenliyordu. Güreş ve uzun atlama yarışmalarının yanısıra, özellikle de küçük, yuvarlak, sahipleri tarafından boyanan veya işaretlenen taşlarla yapılan atış yarışmaları çok sevilmekteydi. Gençler birbirlerine meydan okuyarak, taşlarını en uzağa fırlatmaya çalışıyorlardı, özellikle taşları içinde o hayal edilemeyecek kadar kötü ve korkunç yılan hayaletinin yaşadığı meşenin köklerine fırlatabilmek, büyük bir cesaret olarak kabul ediliyordu. Bu nedenle gençlerin birçoğu iyi bir atış yaptıktan sonra, gidip taşlarını geri getirme tehlikesini göze almaktansa, onları oldukları yerde bırakmayı yeğliyordu.

İşte günün birinde buna benzer bir olay gerçekleşti. Gılgameş kendi kendine oyunlara katılmaya karar vermiş ve en iyi oyunculara meydan okumuştu. Bunlar Uruk'un güney bölgelerinde oturan üç adamdı; ikisi Anu rahibiydi, ötekisi ise kralın muhafız kıtasında askerdi. Gılgameş'in görülmedik ve duyulmadık ölçüde cesaret içeren sözleri ve özellikle de yaptığı ilk atış, izleyenleri şaşkınlığa ve dehşete düşürmüştü. Sıska Gılgameş! Kimin aklına gelirdi ki?..

Kalabalıktan yükselen sesler tarafından tahrik edilen diğer yarışmacılar, dişlerini sıkarak taşlarını savurdular. Gerçekten de iki tanesi Gılgameş'i geçmeyi başardı. Fakat şimdi sıra ikinci atışlara gelmişti. Gılgameş kumdaki çizgiye kadar koşarak hız aldı ve taşını en uzağa fırlattı. Kalabalık tekrar hayret çığlıkları kopardı, ta ki

asker taşını Gılgameş'in taşından biraz daha uzağa fırlatana kadar. Kalabalık artık uğuldamaya başlamıştı. Asker ve Gılgameş baş başa kalmıştı şimdi, diğer iki yarışmacı elenmişti. Meydan okuyucu olarak ilk taşı fırlatma hakkı Gılgameş'e aitti. Tüm gücünü topladı, vücudu bir ceylana döndü, koşarak hız aldı ve taşı fırlattı. Herkes taşın havada çizdiği kavisi izledi, ama nereye düştüğünü kimse göremedi. Meşe ağacının hemen yakınlarına düşmüş olmalıydı, şayet daha ilerilere gitmediyse!

İyi bir taş fırlatıcısı olarak ün yapmış olan asker, Gılgameş'i geçmek amacıyla tüm gücünü toplayarak son atışını da yaptı. Her zamankinden daha fazla gerildi ve her zamankinden daha hızlı koştu. Çok iyi bir atış yaptı, taşı havada bir atmaca gibi süzülerek epey uzağa düştü. Fakat yeterince uzağa değil.

"Ben kazandım" dedi asker büyük bir özgüvenle.

"Gidelim ve hangi taşın daha uzağa düştüğüne bakalım" diye karşılık verdi Gılgameş sert bir sesle. Askerin taşının meşe ağacına yaklaşmadığını kesinlikle fark etmişti. Herkes ayağa kalkarak onları takip etmeye başlamıştı. Yol boyunca daha önce atılmış olan bütün taşları topladılar, fakat en son ikisi hiçbir yerde yoktu.

"Meşe kütüğüne biraz daha yaklaşmalıyız herhalde" dedi Gılgameş. Fakat insanlar oldukları yerde çakılıp kalmıştı. Hiçbiri büyülü ağaca bu kadar yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Asker de ne yapacağına karar veremez bir haldeydi.

"Öyleyse ben kazandım!" dedi Gılgameş ve sözlerinin etkisini anlamak için rakibinin suratına baktı.

"Asla ve hiçbir zaman!" diye cevap verdi asker, "taşı senden daha uzağa fırlattım."

"Sadece taşları gördüğüm zaman inanırım buna" dedi Gılgameş.

Kalabalık mırıldanmaya başlamıştı. Daha önce hiç kimse meşe ağacına bu kadar yaklaşmayı istememişti. Asker öfkeyle yüzünü gözünü buruşturdu. Fakat yiğitliğine leke sürdürmek istemediği için, Gılgameş'le beraber ileriye doğru birkaç adım attı.

"Burada" diye bağırdı, "burada işte, biliyordum!" Ve herkesin görmesi için, kırmızı taşı zafer dolu bir ifadeyle havaya kaldırdı. Kalabalık, yüksek bir uğultuyla kutladı onu.

"Seninki nerede peki?" diye sordu asker Gılgameş'e dönerek.

"Daha ileride, belki de meşe kütüğünün tam dibinde."

"Öyleyse git ve onu kendi ellerinle buraya getir. Bu şekilde inanabilirim sana ancak."

Gılgameş bir adım daha attı. Görülmedik bir şeydi bu, bu görülmedik bir şeydi. "Kendisinde değil, ne yaptığını bilmiyor" diye fısıldadı birkaç kişi, "şimdi bir şeytanın oğlu olduğu ortaya çıkacak" dedi başkaları. Gılgameş onlara aldırış etmiyordu. Adım adım yaşlı meşeye yaklaştı, ayakları ağacın kütüğüne değiyordu artık. Fakat taşı hâlâ görünürlerde olmadığı için, onu aramak amacıyla ağacın içine doğru eğildi. Herkes nefesini tutmuştu, kimseden çıt çıkmıyordu.

Gılgameş ağacın köklerine yakın bir yerdeki budak deliğine kadar eğildi. İçeri baktığı zaman, önce hiçbir şey göremedi, fakat gözleri alacakaranlığa biraz alışınca, içeride siyah, büyük bir yılanın çöreklenmiş olduğunu gördü. Yılanla göz göze gelmişti Gılgameş, hayvanın büyüleyici bakışları onu bir anda tutsak etmişti. Tekrar kendine gelebilmesi ve hayvanın cinsini tayin etmesi, dakikalar sürdü. Büyük, kaçırılmayacak bir fırsat geçmişti eline. Bilgelerden duyduğuna göre, bu yılan su kenarlarındaki sazların ve otların arasında yaşayan ve kendisine uygun bir av oradan geçtiği zaman üzerine atlayarak, onu sımsıkı sarıp havasızlıktan boğan zehirsiz bir türdü. Bir kuzuyu suya çekerek boğacak kadar büyüktü, ama Gılgameş ondan daha büyük bir cesarete sahip olmuştu aniden. Kafası çılgınca çalışıyordu. Yıldırım hızıyla yılanı uygun olan tek yerden, yani kafasının arkasından yakaladı ve bir daha bırakmadı. Avını meşenin içinden çıkartarak başının üzerine kaldırdı, çığlıklar atan kalabalığa döndü, hayvanı başının üzerine kaldırarak havada döndürmeye başladı ve az ilerideki çalıların arasına doğru fırlattı. Kalabalığın çığlıklarını, derin ve anlamlı bir sessizlik izledi. Bazıları şaşkınlık ve dehşetten ağızları açık yere oturmuştu. Aslında yiğit bir savaşçı olan asker bile, inanmaz gözlerle Gılgameş'i seyrediyor ve az önce gördüklerinin düş mü, yoksa gerçek mi olduğunu anlamak için elleriyle gözlerini ovuşturuyordu.

Gılgameş ikinci bir kez ağaca doğru eğildi ve köklerin arasındaki fırlatma taşını aldı. Onu havaya kaldırarak herkese gösterdi.

"İşte" diye bağırdı herkesin duyabileceği bir sesle, "bu defa benim kazandığımı anlamanız için yeterli bir kanıt mı bu? Yoksa o kalın kafalarınıza, karşınızda artık sıska Gılgameş'in, ebedi mağlup Gılgameş'in değil, gözlerinde kırmızı aslanın gülüşü parlayan muzaffer Gılgameş'in bulunduğunu sokmam için, size başka bir delil, bir işaret daha mı vermemi istiyorsunuz?..."

"Bir işaret" diye kekeledi Abebe kanı çekilmiş dudaklarıyla, "bize bir işaret ver."

"Pekâlâ, size bir işaret daha vereceğim" diye bağırdı Gılgameş, "ve bu öyle bir işaret olacak ki, daha sonra hiç kimse bunu görmediğini veya aptalları kandırmak için çevrilmiş bir numara olduğunu iddia etmeye cüret edemeyecek. Öyle bir işaret alacaksınız ki, ebediyen burada kalacak ve onu her gelişinizde burada göreceksiniz."

Bu sözlerden sonra meşe ağacına döndü ve kollarıyla çürümüş gövdesini sardı. Sanki vahşi bir boğayı dize getirmek ister gibi, ağaçla boğuşmaya başladı. Tahta çatırdamaya ve kütürdemeye başladı. Ağaç çok büyüktü aslında, ama içten içe o kadar çürümüş ve harap olmuştu ki, ilk fırtınada kendiliğinden yıkılması işten bile değildi. Sadece birkaç noktadan direnmeye devam ediyordu, az sonra Gılgameş'e teslim olarak, büyük bir çatırtı ile yere devrildi.

Onu seyreden gençlerin hepsi korkudan, şaşkınlıktan ve hayranlıktan bas bas bağırıyorlardı, Gılgameş de bağırmaktaydı, çünkü düşerken derisi birçok yerden çizilmişti ve son derece nahoş bir şekilde ağacın altında kalmıştı. Fakat bir yandan da gururla bağırıyordu. Bütün bu yıllar boyunca içinde taşıdığı acıyı ve haksızlıkları, bağırarak dışarı atıyordu. Öylesine şiddetli bağırıyordu ki, Şamaş'ın güneş arabası bile gökyüzünde hoplamaya başlamıştı sanki. Aslında bu gördüğü sadece aniden üzerine çöken derin yorgunluğun etkisinden başka bir şey değildi. Gözlerinin önünde şimşekler çakıyor, kara noktalar uçuşuyordu, bir süre ölü gibi yattı yerde. Sonra etrafının çevrildiğini, birçok kolun kendisini kavradığını ve omuzlar üzerinde taşımaya başladığını fark etti. Kalabalık bağırmaya devam ederek Gılgameş'i omuzlarının üzerinde ta Eanna'ya kadar taşıdı, yolda gördükleri herkese ve zigguratın önünde bekle-

yen rahiplere de olan bitenleri en ince detayına kadar anlatmayı ihmal etmedi.

Gılgameş mutluydu. Aklı erdiğinden bu yana ilk defa insanlar kendisini kabul ediyordu. Az kalsın hayatına mal olacak olsa bile. Zaferini son yudumuna kadar zevk alarak içiyordu.

Fakat daha sonra, kalabalık biraz yatıştığı zaman fark ettirmeden aralarından sıyrılmayı başararak, kökünden sökülmüş ağacın bulunduğu o yere bir daha gitti. Hava kararıp ağacın detayları kaybolana kadar inceledi onu. Ağaç, diye geçiriyordu içinden, sen sıradan bir ağaç değilsin, benim için bir dönüm noktasısın. Sen büyülü bir ağaçtın ve insanları korkutuyordun. Fakat ben senin büyünü bozdum ve kendi ellerimle dönüşümümü tamamladım. Görelim bakalım, bundan sonra bana bakıp gülmeye kim cesaret edebilecek...

Daha sonra yanında her türlü alet edevat olduğu halde, birçok kez ağacın yanına gitti. Çürümüş kütüğü büyük bir sabırla dilim dilim kesmeye başladı. Günler sonra içi oyuk kütükten sağlam bir parça çıkarabilmeyi başardı ve üzerini tabaklanmış keçi derisi ile kapladı. Ağacın başka bölümlerinden ise iki tane ince uzun parça kesti, uçlarını yuvarlaklaştırdı, saplarını zımparaladı ve çeşitli oymalarla süsledi. Eseri tamamlandığı zaman, Anu tapınağına giderek, başrahibe bununla neler yapabileceğini göstermek istedi.

Meşe ağacı nasıl sıradan bir ağaç olmayıp, büyülü bir ağaç idiyse, bu trampet de sıradan bir trampet değildi. Çomaklar belli bir ritimle keçi derisinin üzerine iniyor, çomakların temposu, vuruş şiddeti ve biçimi değiştikçe, trampetin karnı farklı şekillerde konuşmaya başlıyordu. Yeryüzünün tüm sesleri trampetin içinde uyuyordu sanki, Gılgameş'in tek yapması gereken, onları uyandırmaktı. Dilediği zaman yaban eşeklerinin nallarının gürleyen seslerini veya kum üzerinde pıtır pıtır yürüyen uzun bacaklı kuşların narin ayak seslerini çıkarabiliyordu trampetin karnından. Bazen kara kurbağaların gece vaklamaları oluyordu bu, bazen de evlerinin önünde çalışan zanaatçıların çekiç darbeleri. Ara sıra çöl rüzgârlarını sürükleyip getirerek, Uruk'un üzerine bir örtü gibi çöken ve zigguratın etrafını bir bulut gibi çeviren kızıl kumların tanelerinin patırdayan seslerini işitir gibi oluyorlardı.

Başrahip ve birçok kişi trampetin söylemek istediklerini dinlediler ve konuşma biçiminin Gılgameş'in yeteneğine bağlı olduğunun farkına vardılar. Ve Gılgameş çalmayı bitirdiği zaman, yaşlı rahiplerden birisi ayağa kalkarak, elini onun alnına koydu. Başrahip de ayağa kalkarak elini Gılgameş'in alnına koydu ve onu erkekler topluluğuna kabul etti. Sınavı başarmıştı Gılgameş.

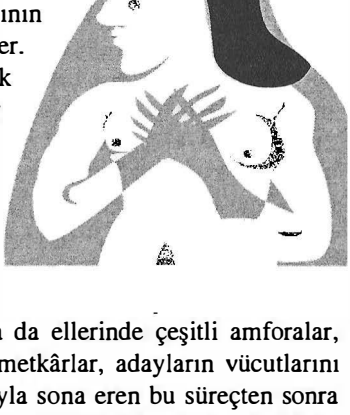
Fakat ondan bir istekleri vardı. Kendilerinin ve Anu'nun huzurunu bozmaması için, trampetini mümkün mertebe aşağıda, şehrin başladığı yerde veya büyülü meşe ağacının bulunduğu yerde çalmasını rica ediyorlardı. Daha uzaklarda çalması, şüphesiz çok daha iyi olurdu. Bu tür müzik onlar için fazla gürültülüydü. Zaten İştar tapınağından gelen müzik ve kahkaha sesleri yeteri kadar rahatsızlık veriyordu. Fakat kızlarının kendi şerefine müzik yapmalarını ve dans etmelerini de tanrıçaya yasaklayamazlardı ya...

Gılgameş erkekler topluluğuna yarı yarıya kabul edilmiş olarak oradan uzaklaştı. Diğer, daha önemli yarısı, Venüs'ün kolları arasında bulunuyordu. Fakat bunun için Nannar'ın gümüş renkli çanağının ince bir orak biçimine gelene kadar küçülmesini beklemek zorundaydı; çünkü kutsanma töreni ancak ayın gücünün artmaya başladığı bir gecede gerçekleşebilirdi.

Gılgameş beklemesi gereken zamanı daha kolay geçirmek için aşağıdaki tarlalara inerek, hayvanlara sanatını sergilemeye başladı. Bir süre sonra hayvanlar ona ve trampetine alışmışlardı, keçi derisi kaplı yuvarlak tahtaya elindeki çomaklarla vurmaya başladığı zaman artık ne ürküyor, ne de oradan kaçarak uzaklaşıyorlardı.

Yarış alanının kenarında oturuyordu, arkasını şehre dönmüştü, önünde Fırat'ın suları vardı. Gözlerini ırmağın karşı kıyısına dikmişti, hızla akan suyun üzerinden arada sırada bir balıkçı teknesi geçiyordu. Suyun üzerinden ise turna katarları süzülmekteydi. Ovanın üzerinde hafif bir yelin estiğini hissediyordu, görünmez bir el etrafındaki ince kumları havalandırıyordu sanki. Etrafındaki tabiat yaşıyor ve nefes alıyordu, genel şeklini bozmadan detayları değiştiriyor ve yeni biçimler veriyordu. Gılgameş de trampetini onun gibi konuşturmaya gayret ediyordu: Rüzgârın soluğunun te-

mel ritmini yakalamaya çalışıyordu, çomaklar ile içlerine tabiatın küçük, güçlükle algılanabilen değişimlerini yerleştirdiği sürekli titreşimler yaratıyor ve bunları ana temaya dahil ediyordu. Bazen de çomakları bir yana atarak, keçi derisine elleri ile vurmaya başlıyordu. Avuç içleri derinin üzerinde bambaşka bir melodi yaratıyordu, sıkılı yumruklar ise parmak uçlarının hızlı hareketlerinden veya ellerin kenarlarının sert darbelerinden farklı bir dille konuşuyorlardı. Yarı trans içinde, hayallere dalmış bir şekilde konuşturmaktaydı trampetini. Çalıyordu sürekli ve trampet ile gitgide daha fazla bütünleşiyordu.

Uruk'un on beş delikanlısı, İştar tapınağının üzerinde Venüs'ün yedi ışınının parladığı ana kapısından geçtiler. Hepsi de suskundu ve suratları çok ciddiydi. Kendilerini karşılayan bir rahibe, onlara kabul içkisi sundu ve hizmetkârlar tarafından banyo yapmaya götürüldüler. Her biri sıcak suya her dalışlarında sadece çölün tozlarından değil, aynı zamanda asıllarından, geçmişlerin arındıklarını hissediyorlardı. Sonra da ellerinde çeşitli amforalar, vazolar ve malzemeler taşıyan hizmetkârlar, adayların vücutlarını yağlarla ovmaya başladılar. Başarıyla sona eren bu süreçten sonra delikanlılar bir çeşit bekleme odasına götürüldüler. Elbiseleri beklemekteydi orada onları, etek benzeri kısa önlüklerdi bunlar, belden başlayarak dizlerine dek iniyorlardı. Dönüşüm töreni için getirdikleri hediyeler de bir köşeye güzelce istiflenmişti.

Gılgameş hediye olarak beyaz kaymaktaşından güzel bir Ana Tanrıça figürü yontmuştu. Taşı önce pürüzsüz bir şekilde kesmişti, kol, bacak ve kalçaları özenle meydana çıkarmış, gözlerinin yerine açtığı deliklere de minicik taş parçaları yerleştirmişti. Figürün saçlarını bitüm ile siyaha boyamış ve boynuna da çift sıra bir kolye

takmıştı. Kolye aslında pişirilmiş kil topaklarından oluşuyordu, ama aynen gerçek incilerden oluşmuşa benziyordu. Arzu edildiği takdirde tılsım olarak kullanılması için küçük bir kulpu da vardı ve Ana Tanrıça'nın ellerinde çiçek takılması için iki tane ince delik bulunuyordu.

Eseriyle gurur duyuyordu Gılgameş. Heykelciğinin çok güzel olduğunu düşünüyor ve diğerlerinin neden böyle kaba-saba ve hantal şeyler yaptıklarını düşünerek hayretlere düşüyordu. Örneğin Abebe, Ana Tanrıça'nın kıvırcık saçlara sahip olmasını istemişti, fakat bunu o kadar beceriksizce yapmıştı ki, sanki figürün kafasına yılanlar çöreklenmişti. Fakat herkes beğenmişti onu, Gılgameş de ötekilerinin eserlerine övgüler yağdırdı.

Heyecanlı konuşmalarla geçen bir bekleyişten sonra, onlara doğru yaklaşan bir tef sesi işittiler. Bir süre sonra tefin müziğine flütlerden ve simbolinlerden çıkan nağmeler de karışmaya başladı. Kapı ardına kadar açılarak içeri bir yığın süslü püslü genç kız daldı. Delikanlıların etraflarında dans etmeye, onlarla şakalaşmaya ve bazı pek de uygun olmayan davranışlarda bulunmaya başladılar. Fakat içeri acayip giysiler içinde üç varlık girince ortalık bir anda sus pus oldu. Yüksek dereceden İştar rahibeleri oldukları belli olan varlıklar, tüylü koyun pöstekisinden biçilmiş yerlere kadar uzanan, derin yırtmaçlı etekler giymişlerdi, bellerinde geniş kemerler vardı ve göğüslerini şeffaf kumaşlarla örtmüşlerdi. Saçları sanatkârane bir şekilde kule biçiminde taranmıştı, suratlarında ise parlak renkli boyalarla süslenmiş garip maskeler vardı. Biri omuzlarında çift bir balta taşıyordu, ikincisinin elinde uzun tüylerden oluşan bir demet, üçüncüsünün elinde ise gökyüzünde İştar'ın Şamaş'ın kız kardeşi olduğunu gösteren bir güneş arabası modeli vardı.

Tef aniden tekrar vurmaya başladı ve dinsel tören yeniden hareketlendi. İştar rahibeleri en önde yürümeye başlamışlardı, delikanlılar da üçerli sıralar halinde onları takip ediyordu, en arkadan ise kalabalık genç kız grubu gelmekteydi. Hep beraber önce İştar tapınağının ön avlusundan, sonra da tapınağın ana binasına açılan bir kapıdan geçtiler. İçerisi yarı karanlıktı. Yerdeki az sayıda yağ kandilcikleri, yollarını işaretlemekteydi, duvarlarda asılı olan cılız

ışıklı meşaleler, içeriye büyülü, bilinmez bir derinlik kazandırıyordu. Koridorun iki yanındaki tütsülüklerden dumanlar yükseliyordu. Mür ve ona benzer başka bitkilerin güzel kokuları, hafif bir müzik gibi doldurmuşlardı havayı. Delikanlılar yarı karanlık mekânda ürkek gözlerle doğruca önlerine bakıyorlardı, ama etraflarındaki mırıltılardan birçok insanın kendilerini izlemekte olduğunu anlamışlardı. Tapınağın merkezine ulaşmışlardı artık; maske takmış varlıkların talimatlarına uyarak, hediyelerini sunak taşına koydular. Hâlâ kutsülakdesin dışında bulunuyorlardı; delikanlılar bir kez daha boğazlarını yakan bir sıvı içtikten sonra maskeli varlıklar dışarı çıktılar ve adayları yalnız bıraktılar.

Gılgameş uzunca bir süre diğerleri gibi diz çökerek, derin düşüncelere daldı. Akla hayale gelebilecek her şey geçiyordu kafasından, sadece mantıklı bir düşünce hariç. Tapınaktan yükselen gizemli büyü ve kokular, tüm bilgisini ve hislerini yok etmiş gibiydi.

Sonra hafif bir gürültü onu daldığı derin düşüncelerden çekip aldı. Başını kaldırdığı zaman, kutsülakdesin perdesinin hafifçe oynadığını ve azıcık aralandığını fark etti. Bir siluet görür gibi olmuştu içeride. Şimdiye kadar gördüğü her şeyden daha acayip ve daha inanılmazdı. Yıldız tozlarından bir pelerin vardı sanki üzerinde, fakat omuzlarından başlayarak ayaklarına doğru uzanmıyor, aksine aşağıdan yukarı çıkar gibi örtüyordu vücudunu. Başının olması gereken yerde ise yedi ışınlı bir yıldız bulunuyordu. İçinden gelen bir ışıkla aydınlanır gibiydi, fakat bir ateşin ışığı değildi bu, aksine sabah çiğlerinden yansıyan binlerce ışık demetinin altında parlayan bir dağ kristaline benziyordu. Siluet yavaşça elini onlara doğru salladı. İlk sırada diz çökmüş olan Gılgameş, kime işaret ettiğini anlamak için etrafına bakındı, ama kimsenin yerinden kımıldamaya cesaret etmediğini görünce, ayağa kalkarak doğaüstü varlığa doğru yürümeye başladı. Yarı açık perdeden geçerek, kutsülakdesin olağanüstü güzellikte süslenmiş sütunlarına ulaştı. Kapının iki yanında bulunan tuğla pervazların üzerindeki taştan aslanlar, içerisini bekliyordu.

Yine aslanlar, diye geçti kafasının içinden yıldırım hızıyla. Fakat sonra onların İştar'ın kutsal hayvanları oldukları geldi aklı-

na. Lilith'in aslanları gibi, açık ağızlarıyla korkunç bir şekilde kükremiyorlardı ama. Uysal bir biçimde kapının iki yanına uzanmışlar, bir ev kedisi gibi kafalarını pençelerinin arasına uzatmışlardı. Buna rağmen heybetli ve etkileyici bir görünümleri vardı, sanki izinsiz olarak içeri girmeye cüret edeceklerin üzerine atlayıp, onları paramparça edecekmiş gibiydiler.

Gılgameş ihtiyatlı adımlarla kutsülakdese yaklaştı. İçerisi boştu, yıldızlı varlık da duman olup uçmuştu sanki. Ortada sade bir taş kaide vardı yalnızca, üzerinde garip bir cisim duruyordu. Birbirine bağlanmış iki adet göze benziyordu. Bakışlarını ona dikmişlerdi sanki. Bu cismin bir taş parçası olduğunu bilmesine rağmen, yerinden kımıldayamıyordu, bacakları ona izin vermiyorlardı. Felç olmuş gibi duruyor ve o acayip şeye bakıyordu. Ve sadece bir taş parçasından başka bir şey olmayan o gözler, ona bakıyorlardı, kımıldamadan, sorgulayarak ve isteyerek.

Hafif bir çınlama, başını yana çevirmesine neden oldu. Aniden İştar, yüce tanrıça, karşısında belirivermişti. Vücudundaki mavi pelerinin üzerinde binlerce, ama binlerce petekgöz parlıyordu, başının üzerinde boynuzlu orak vardı, kulaklarında küpeler sallanıyordu ve boynunda, ellerinde ve ayaklarında sayısız zincir ışıldıyordu. İştar ona bir bakış fırlattı ve Gılgameş'in bildiği her şey aniden bütünleşti ve kaynaştı: O aynı anda İştar ve İnanna'ydı, İluna ve Lilith'di, Ana Tanrıça ve dünyanın en güzel kadınıydı. O kadar güzeldi ki, Gılgameş'in nefesi kesildi. Tanrıçanın önünde diz çökmek istedi, ama İştar sağ kaşını hafifçe oynatarak ona engel oldu. Bunun yerine ellerini boynuna götürdü ve pelerininin önünü açtı.

Gılgameş tanrıçanın kaymaktaşı rengindeki çıplak vücuduna baktı. Göğüslerinin uçlarının boyalı olduğunu ve göbek deliğinde parıldayan bir akik parçası bulunduğunu fark etti. Zarif bacakları kalçalarına doğru narin sazlar gibi yükseliyordu. Ve sonra tanrıça ona Venüs üçgenini gösterdi.

Her şeyi gördükten sonra, dayanamayarak gözlerini kapadı. Sonra tekrar az önceki hafif çınlamayı işitti. Gözlerini açtığı zaman tanrıça ortalarda yoktu, fakat yıldız elbiseli varlık tam önünde duruyordu. Gılgameş'i omuzlarından yakalayarak dışarı çıkardı.

İnce uzun, karanlık bir koridordan geçen delikanlı, küçük bir odaya ulaştı sonunda. Çiçeklerle süslenmiş bir kız beklemekteydi kendisini. Kız alnındaki çiçeklerden oluşan tacı alarak, yumuşak bir hareketle Gılgameş'in kafasına koydu. Sonra da tek kelime etmeden onu elinden tutarak beraberinde sürüklemeye başladı. Birçok koridordan geçtikten ve bir merdiven çıktıktan sonra, nihayet koyun postları ve başka hayvanların kürkleriyle kaplanmış karanlık bir odaya girdiler. Kız onu yumuşak şiltelerin üzerine çekti.

Gılgameş, olayın bu kısmının da, kutsanma ve kabul töreninin bir parçası olduğunun bilincindeydi. İstekle kendisini kızın kollarının arasına bıraktı, bir süre sonra ellerinin kendi yollarını çizerek, genç kızın sıcak ve yumuşak vücudunun harikalarını keşfetmeye başladıklarını fark etti. Kıza sahip olma isteği giderek daha güçleniyordu, içinde birikmiş olan ihtiras artık patlama noktasına ulaştığı için kendisine bir çıkış yolu arıyordu ki, kız kendisini açarak onu içine aldı. Vücudunun tüm lifleriyle içinde uyanan erkekliği hissediyordu; genç kızın kendisine verdiği sevgiyi güzel bir hediye olarak kabul etti ve ona fazlasıyla karşılık verdi, ta ki sonsuz saatler sonra yorgun düşene kadar.

Göklerden gelen gümüş renkli bir ışık huzmesi odanın içine düşerek, bu harikalar gecesini Venüs ile bütünleştirdi. Genç kızın yüz hatlarını görmekten ziyade, hayal meyal hissediyordu, yüzünü, koyu renkli iri gözlerini, ipeğe benzer saçlarını, aralık dudaklarını. Saygıyla ve sonsuz bir mutlulukla vücudunun hareketlerini algılıyordu, nefes alırken göğüslerinin hafifçe inip kalkmalarını, yumuşak dudakların arasından çıkan sıcak soluğunu, kirpiklerinin bir kelebek gibi titreyişlerini.

Şafağın sökmesine az bir zaman kala genç kız ayağa kalktı ve Gılgameş'e artık gitmesi gerektiğini belirtir bir işaret yaptı. Kızın ne demek istediğini anlamıştı Gılgameş. Son bir kez daha parmak uçlarıyla kızın dudaklarına dokundu, göğüslerinde gezindi. Kız gülümsedi, aynı Tanrıça İştar'ın gülümsediği gibi ve bu gülümseme Gılgameş'in içini güneşten daha kudretli, aydan daha serinletici ve Venüs yıldızının ışınlarından daha parlak bir sıcaklık ile doldurdu.

Ayağa kalkarak tapınaktan dışarı çıktı ve bir erkek olarak zig-

guratın önündeki büyük alanda yürümeye gitti. Hızlı adımlarla uykudan uyanmakta olan Eanna'nın merdivenlerinden aşağıya indi. Ova artık siyah değildi, doğan güneşin ilk ışıklarıyla gri bir renge bürünmüştü. Uykularından uyanan kuşlar cıvıldayarak güneşi selamlıyordu, birkaç balıkçıl Fırat'ın bereketli sularına doğru uçmaya başlamıştı. Gılgameş uzun uzun Uruk'u seyretti, o da şehri selamlıyordu. İçlerinde yabancı insanların günlük hayatlarını sürdürdükleri anlamsız yapılardan oluşan bir yığın değildi Uruk artık kendisi için, onunla tanıştığını hissediyordu. Bu gece olgunlaşmış olan duygularının dış kabuğuydu o. Gılgameş Uruk'la barış yapmıştı.

Neden olduğunu bilmiyordu ama, o kızı bir daha görmemişti. Fakat onun yerine başka kızlar karşılıyordu kendisini tapınakta. Sık sık tapınağa giderek diğer erkeklerin yaptığı gibi basamaklara oturuyor ve Venüs kızlarının zârif endamlarını seyrediyordu. Sonunda içlerinde en hoşuna giden birinin kucağına, küçük bir hediye bırakıyordu. Kızlar kesinlikle seçici değillerdi, kendisinin çoğunlukla el yapımı olan mütevazı hediyelerini, yabancı bir erkeğin kucaklarına attığı altın hediye ile aynı şekilde sevinerek ve müteşekkir olarak kabul ediyorlardı. Gılgameş genellikle kilden veya taştan küçük heykelcikler yapıyordu, ya da beyaz kireçtaşından boğa figürleri yontuyordu. Tutkuyla yapıyordu işini, figürlere mümkün olduğunca doğal bir görünüm kazandırmak istiyordu. Hayvanın bacakları, kaslı ensesi, kulakları, kuyruğu... aynı gerçek gibiydi, hafifçe yana doğru çevirdiği etkileyici başı ile kendisini seyredene bakıyordu sanki.

Tapınaktaki kızlar güzeldiler, aralarında o kadar güzelleri vardı ki, onları birkaç defa üst üste ziyaret ettiği oluyordu. Yine böyle gecelerin birinde güzel Tehiptilla'nın yanında yatarken, ara verdikleri aşk oyununun sessizliğinde kulağına giderek yaklaşan birtakım gürültüler gelir gibi oldu. İnsanlar dışarıda yüksek sesle bağırmaya başlamışlardı aniden, her taraftan koşan ayak sesleri işitiliyordu. Bu alışılmamış bir durumdu, çünkü tapınağın içi sabahlara kadar dans ve müzik ile geçen şölenlerin dışında, genellikle çok sessizdi. Fakat şimdiki gürültüler, çıplak ayakların telaşlı koşuşturmaları, heyecan ve endişe dolu sesler, İştar'ın odalarının ahengini bozuyordu.

"Neler oluyor?" diye soran Gılgameş ayağa kalktı. Tehiptilla da başını kaldırarak, dikkatle dışarıdan gelen sesleri dinliyordu. "Bilmiyorum" diye cevap verdi, "fakat pek hayra alamet olmadığı kesin. Çabuk dışarı çıkıp neler olduğunu anlayalım!"

Telaşla elbiselerini giydiler. Odayı terk edip koridordan geçerek ön avluya çıktıklarında, bir sürü kız ve Gılgameş gibi tapınakta gecelemiş olan erkeklerle karşılaştılar.

"Neler oluyor?" diye sordu Tehiptilla.

"Bu gürültüler nedir?" diye sordu öbür kızlar. Kimsenin bir şey bildiği yoktu. Böylece koşmaya devam ederek, Anu rahipleri ve sıradan halk tarafından tıka basa doldurulan zigguratın önündeki meydana ulaştılar. Burada da insanlar bağırıp çağırıyordu ve her yerde büyük bir karışıklık vardı, sanki çölün içlerinden gelen düşmanlar geceleyin şehri basmış ve ateşe vermişti. Nihayet kralın sarayından bir haberci geldi.

Onlara ilk haberi getiren, Büyük Ana Ninsun'dan başkası değildi. Üzerine telaşla bir pelerin atıvermişti ve uzun saçları rüzgârda dalgalanıyordu. Acı dolu bir ses ile getirdiği haberi bildirdi.

"Dumuzi öldü. Hükümdar aramızdan ayrıldı. Lilith onu kucakladı ve kuşları ruhunu alıp götürdü. Vay başımıza gelenler!"

Kalabalık bir anda deniz gibi kabardı. "Dumuzi ölmüş!" diye bir fısıltı kulaktan kulağa yıldırım hızıyla dolaştı.

Kralın muhafız kıtasının askerleri de meydana gelmişti, öfkeli bakışlarla etrafı süzüyorlardı ve ellerindeki mızrakları gerektiği zaman kullanmaktan çekinmeyecekleri apaçık belliydi.

"Nasıl oldu bu? Böyle bir şey başımıza nasıl gelebilir?" diye bağırdı kalabalıktan bir adam.

"Nasıl olur? Nasıl olur?" diye tekrarladı Gılgameş ve Tehiptilla'nın yanında duran bir Anu rahibi fısıldayarak. "Kral çok ihtiyardı, aynı kuru bir samana benziyordu, ilk şiddetli rüzgârda kopup gitmesi işten bile değildi zaten!" Fakat bunları o kadar alçak bir sesle söylemişti ki, çok yakınında duranlar bile onun ne söylediğini anlamamışlardı.

"Ziyafet sırasında öldü" diye belirtti muhafız kıtasının sözcüsü, "gecenin tam ortasında çürük bir ağaç kütüğü gibi devrildi sofradan."

Muhafız kıtasının bir subayının, kralı işe yaramaz bir tahta parçası ile kıyaslaması çok cüretkâr bir davranıştı doğrusu. Fakat bunu izleyen sözler daha da cüretkâr ve daha rahatsız ediciydi: "Ben de dahil pek çok kişi, kralın ölümünde yabancı bir etki olmadığına gözlerimizle şahit olduk. Marduk koruyucu elini onun alnından çekti ve kralımız düştü. Çok derinlere düştü hatta, yerin ta dibine kadar."

Yabancı etki olmadan! Ne demek oluyordu bu? Askerler ve subaylar bir cinayet ihtimalini mi düşünüyorlardı yoksa? Yoksa kendileri mi kralı devirmeyi düşünüyorlardı? Kraliyet sofrasında gerçekten neler olup bitmişti?

İnsanlar mırıldanıyor ve kendi aralarında heyecanla konuşuyorlardı. Gürültü giderek artıyordu, askerlerin getirdikleri meşaleler şaşkın, öfkeli suratları aydınlatıyordu. Anu rahiplerinin büyük kısmının toplandığı yüksek platformdan heyecanlı bağırışlar yükseliyordu. Tiz bir ses aniden kalabalığın gürültüsünü bastırdı. Bütün başlar Ninsun'a, Bilge Ana'ya döndü.

"Son kral Lugalbanda'nın kaderi tekrarlandı işte!" diye bağırıyordu kendinden geçmiş bir halde. "O da Dumuzi'nin kendisine uzattığı kadehi içtikten sonra ölmüştü!"

İhtiyar kadının söyledikleri inanılmaz şeylerdi. Böyle şeyleri açıkça söylediğine göre, delirmiş olmalıydı. Hükümdarın ani ölümü, onda dul kalmasına sebep olan hatıraları mı canlandırmıştı? Her şeye rağmen, orada toplanmış olan insanlar, kadının söyledik-

lerinde bir gerçek payı olduğunu anladılar. Lugalbanda'nın ölümünden sonra da, onun doğal olarak ölmediği uzun süre fısıldanıp durmuştu, özellikle de halktan daha fazla şeyler bilen insanlar arasında... Fakat Dumuzi? Canı burnunda ihtiyarın tekiydi zaten. Onu öbür dünyaya yolcu etmek için zehirli bir kadehe ihtiyaç yoktu aslında. Birisinin böyle bir suçlamada bulunması, inanılmaz bir şeydi. Büyük kral Dumuzi ölmüştü nasıl olsa, bunun sebepleri üzerinde fazla kafa yormamak daha iyi değil miydi?

Bir sürü kadın Ninsun'un etrafına toplandı ve hıçkıran ihtiyarı kenara çektiler.

"Kralımız, onun gibi bir hükümdarın layık olduğu bir ölümle hayata veda etti" dedi muhafız kıtası komutanı, sözlerinin yanlış yorumlanabileceğine dikkat etmeden. Başka şeyler söylemeye de niyeti vardı, fakat sesi alandaki büyük kargaşalığın arasında boğulup gitti. Özellikle Anu rahipleri öne çıkmışlardı. Ellerini tahta ve taca uzatma zamanının geldiğini mi düşünüyorlardı yoksa?

Gılgameş, Erenda'nın Abebe ile hararetli bir tartışmaya girdiğini fark etti. Ve onları saran kalabalığın gittikçe arttığını gördü. Merdivenin birinci basamağında duran Anu rahipleri kendi aralarında konuşmaya başlamışlardı. Kalabalığın arasındaki muhafızlar tedirginlikle sanki emir beklercesine kıpırdandılar ve yavaş yavaş Egalmah'a doğru geri çekilmeye başladılar. Dalgaların sahile vurduğu enkaz kalıntılarına benziyorlardı. Aslında Uruk'un gerçek halkını temsil etmeyen kalabalık, galeyana gelmek üzereydi.

"Bak" diye haykırdı Tehiptilla ve heyecanla Gılgameş'i kenara itti, "İştar maiyetiyle birlikte orada!"

Fakat İştar Venüs tapınağından değil, aksine Kral Dumuzi'nin sarayının olduğu taraftan geliyordu. Beyaz elbiselere bürünmüş kadınlardan oluşan uzun bir alay. İçlerinden biri, en önde bulunanı, kraliyet asasını taşıyordu. Kalabalık, kendinden emin adımlarla yürüyen bu kadının önünde iki yana açılarak, ona yol veriyordu. Töreh alayı meydanın tam ortasına geldiği zaman, en önde yürüyen kadın ağzını açarak konuşmaya başladı. Sesi hafif bir rüzgâr gibiydi, ama herkes işitiyordu söylediklerini. İnsanlar nefeslerini tutmuşlardı.

"Kral aramızdan ayrıldı" dedi kadın, "Marduk koruyucu elini üzerinden çekti. Fakat sizlere iletmemi istediği son bir arzusu vardı. Yaşamının son günlerinde atalarının inancına geri dönen hükümdar, ihmal edilmiş olanla ilgilenmeye, unutulmuş olanı tamamlamaya karar vermişti. Artık Uruk'a sıradan bir ölümlü değil, bir tanrı hükmetmeliydi. Adanmış koyunların kutsal ciğerlerinde okuduğumuz kehanet de, bize aynı şeyi başka bir biçimde ifade ediyor. Herkesin mutluluğu ve huzuru için bu böyle olmalı. Fakat Eanna'nın, devletin ve ülkenin üzerinde, Venüs'ün aşk yıldızı, Şamaş'ın kız kardeşi yüce tanrıça İştar'dan başka kim hükmedebilir ki?"

Bu sözlerden sonra geriye dönerek arkasında duran kadına kraliyet asasını uzattı. Tapınağın başrahibesi ve İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna, kudret sembolünü alarak başının üzerine kaldırdı.

Olayların bu denli ilginç bir şekilde gelişeceğini hiç kimse tahmin etmemişti. Yoksa... öyle değil miydi? Her halükarda halkın hayret dolu çığlıkları bir süre sonra sevinç gösterilerine dönüşüverdi. Venüs tapınağındaki ibadet biçimi halk arasında çok seviliyordu. Sadece Anu rahipleri oldukları yerde donakalmışlardı. Durumdan hiç de hoşnut olmadıkları yüzlerinden okunuyordu. Sükûnetlerini bozmadılar önce. Sonra da tapınağın başrahibinin en yakın adamlarıyla beraber karanlığın içinde kaybolduğunu, o kargaşa anında hiç kimse fark etmedi.

İluna ise o sırada İştar kapısına doğru yürüyerek, hazır bulunan halkla birlikte tanrılara kurban sunmaya ve ölen kralın ruhu için onlara yakarmaya hazırlanıyordu. Güzel Tehiptilla da Gılgameş'in yanından ayrılarak, efendisinin peşinden gitti. Kararsızlık içindeydi Gılgameş. Ne yapmasını, hangi tarafı tutması gerektiğini bilemiyordu. Anu tapınağını mı? Hayır, erkekliğe kabul edilme sınavını geride bırakmıştı, bir rahip olmaya ise hiç mi hiç niyeti yoktu. Yoksa Ninsun'u aramaya mı gitmeliydi? Hayır, kafasından geçen karmakarışık düşünceleri şu anda Egalmah bile yatıştıramazdı.

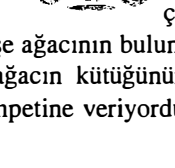
Gılgameş irade dışı olarak, yedi bilgenin mağaralarının bulunduğu tepenin yolunu tutmuştu. Eski tapınağın sütununun üstündeki Lilith'in aslanları, ona kötü kötü sırıtarak yalanıyorlardı. Tanrıça-

nın kendisine bakmaya ise cesaret edemedi ve her zamanki hediyesini de sunmadı. Figürün önünden aceleyle geçmeye çalıştı. Karanlık ve ürkütücü mezarlıklar etrafında göz alabildiğince uzanıyordu. Mutlaka baykuşlar üzerlerinde uçuşuyor ve Dumuzi'nin ruhunu arıyorlardı.

Hiç durmadan yürüyerek, duvarında dünya haritası asılı olan ihtiyarın mağarasına gitti. İçeriye seslendi ama cevap alamadı. Tekrar seslendi, diğer mağaraların kapılarına da gitti, ama kendisine cevap veren olmamıştı. Her yer sessizdi. Bilgeler cevaplarını esirgemişlerdi ondan.

Bunun üzerine, yarışma alanının yakınlarına saklamış olduğu trampetinin yanına gitti. Düşünceli düşünceli keçi derisini okşamaya başladı. Kısa ve sert tüylüydü, bazı yerleri kelleşmiş ve aşınmıştı bile. Yavaş yavaş şafak sökmeye başlıyordu. Hoş bir serinlik vardı havada, ırmaktan yana güzel bir koku geliyordu. Sabahın bu saatlerinde Fırat'ın kendine has, özel bir kokusu oluyordu.

Çomakları ritmik bir şekilde keçi derisine vurmaya başladı. Trampet boğuk bir sesle cevap verdi. Ses yavaş yavaş yükseldi ve giderek öyle bir gürleme halini aldı ki, şakaklarında atan damarların seslerini bile bastırır oldu. Yorgunluktan parmağını bile kıpırdatamayacak hale gelene kadar, hiç durmadan çalmaya devam etti. Sonra çomaklar uyku sersemi parmaklarının arasından yavaşça kaydılar. Yere düşerek bir süre kumda yuvarlanan trampet, son bir kez inledi.

Eanna'da olup bitenlerle ilgilenmiyordu artık Gılgameş. Uruk'ta olup bitenlerin farkında değildi, arada bir yiyecek almak için pazara indiği zamanlar bazı konuşmalara kulak misafiri oluyordu, o kadar. Kızlara gitmekten de kaçınıyordu. Sürekli köklerinden söktüğü çürümüş meşe ağacının bulunduğu tarlanın kenarında oturuyordu artık, sırtını ağacın kütüğünün kalıntılarına dayıyor ve kendisini tamamen trampetine veriyordu. Sabahtan akşama kadar vaktini böyle geçiri-

yordu, hatta artık vücudunun üzerinde deri gerili bir çalgı teknesi olduğunu düşünmeye başlamıştı. Kalp atışları bu çalgının ana ritmini oluşturuyordu, bileklerindeki nabzı aynı ritmin daha hafif, daha yumuşak bir yansımasıydı, kasları ve etleri ise tahta çomakların temposuyla titreşiyordu. Sürekli çalıyordu trampetini, içindeki birbirine karşıt olan duyguları yatıştırıyor, çölün, tarlaların ve dağ yamaçlarının ritimlerini hissediyor, rüzgârın soluğunu rahatsızlık verici olmaktan çıkartıp, büyük müziğin bir parçası yapana dek çalıyordu.

Bir keresinde önüne düşen bir gölge onu çalmaya ara vermeye zorlamıştı. Önce gelenin kim olduğunu anlayamadı, çünkü yabancı, parlak güneşin tam altında duruyordu. Erenda'yı tanıdığı zaman, ona yanına oturmasını işaret etti.

"Çok güzel trampet çalıyorsun" dedi gözetmen, "sesi ta uzaklardan bile duyuluyor. İnsan bunun ezelden beri çölde varolan bir ses olduğunu bile sanabilir."

Gılgameş karşılık vermedi. Erenda'ya karşı ne dostluk, ne de düşmanlık hissediyordu.

"Bir zamanlar merdivende yaptığımız konuşmayı hatırlıyor musun?" diye söze başladı bir kez daha Erenda. "O zaman cehaletim yüzünden Dumuzi hakkında kötü şeyler söylemiştim. Düşüncelerimden bazılarını bugün bile doğru buluyorum. Dumuzi'nin zekâsı bir tekeninkinden bile az olmalıymış, tanrılar açık sözlülüğümü affetsinler. Ölümünden çok az bir süre öncesinde hükmetme kudretini İştar tapınağına verdiği için, çok aptal olmalıymış..."

Gılgameş cevap vermedi Erenda'nın az sonra Anu'nun öneminden ve saygınlığından söz edeceğini biliyordu. Bunu yapmak zorundaydı zaten, çünkü ne de olsa tapınakta çömez olmuştu bu arada. Ve Erenda gerçekten de dünyanın yaratılışından başlayıp, gök tanrısının sınırsız sabrı ve şerefinde son bulan uzun bir nutuk atmaya başladı soluk almadan. Gılgameş için yeni şeyler değildi bunlar, sayısız kere işitmişti anlattıklarını şimdiye kadar. Erenda'nın anlattıkları, tapınaktaki eğitimi sırasında ezberlemek zorunda kaldığı, birbirini tekrarlayan sonsuz nakaratlardan oluşan sıkıcı şiirleri andırıyordu. Canı sıkılmıştı. Burada ne arıyordu ki? Hatta ona bunu sormaya cesaret bile etti, ama cevap alamadı.

Sonunda birkaç dakikalık nahoş bir sessizlikten sonra Erenda ayağa kalkarak gitmeye davrandı. "Yazık" dedi, "derdimi açıkça anlatabildiğimi sanıyordum. Kendime bir müttefik bulacağımı ümit etmiştim."

"Bir müttefik mi?" Gılgameş şaşırmıştı. "Bir gözetmen olan sen, emirlerine uymak zorunda olan bana, eski hizmetkârına mı diyorsun bunları?"

"Aradan çok zaman geçti" dedi Erenda sıkılarak, "sen artık özgür bir adamsın ve canının istediğini yapmakta serbestsin. Ben ise hâlâ tapınaktayım ve emirlere uymak zorundayım. Fakat bana ne yapılması gerektiğini söyleyen artık başrahip değil. Uruk'ta tek bir hüküm var artık: İştar'ın söyledikleri."

"Ne olmuş yani? Bir kadının emrinde olmak bu kadar kötü mü?"

Erenda şaşkınlıkla Gılgameş'e baktı.

"Sen de başlangıçta tapınaktaydın sonra özgür bir yaşamı seçtin" dedi. "İstediğin zaman İştar'a, Anu'ya veya küçük tanrılardan birine gidip ona yakarabilirsin. Zaten insanların birçoğu böyle yapıyor ve gökyüzündeki tanrıları işlerine geldiği gibi kullandıklarını düşünüyorlar. Fakat ben Anu'ya hizmet etmeyi tercih ettim ve onun adına takdis edildim, benim için özgür bir seçim imkânsız artık. Şu anda ise Anu'ya tabi olmakla beraber, İştar'ın söylediklerini yapmak zorunda kalıyorum, söylediklerinin Anu'nun bize öğrettikleriyle sık sık çelişkiye düşmesine rağmen. Bunun benim için ne anlama geldiğini tahmin edebiliyor musun?"

Gılgameş düşünüyordu. Olaylara bu açıdan hiç bakmamıştı, Erenda'nın çektiği ıstırabı şimdi daha iyi anlıyordu. Ama ona nasıl bir öğüt verebilirdi ki?

Erenda bir kez daha konuştu: "Sen de İştar'ın yanına giderek, onun tarafından takdis edilmiştin. Bana doğruyu söyle Gılgameş: İluna'nın İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olduğuna inanıyor musun gerçekten?"

"Böyle bir soruya ne diyebilirim ki?" diye cevap verdi tereddütle. "Senin başrahibinin Anu'nun yeniden bedenlenişi olup olmadığını veya İluna'nın İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olup olmadığını tanrılar bilebilir ancak. Ben insan aklının cevaplandıra-

mayacağı bu sorularla uğraşmak yerine, insanlığı birlik ve beraberlik içinde tutan yasaların ve düzenin korunmasına çalışmayı yeğ tutarım. Eğer insanlar yasaları ve düzeni korumayı reddederlerse artık birlik olamazlar ve bunun sonunda, Uruk da dahil tüm şehirler derin bir kaosun içine sürüklenerek yok olmaya mahkûmdur. Soruna bir cevap alabildin mi?"

"İşte bu" dedi Erenda kin dolu tehditkâr bir sesle. "Eğer yasalar bu kadar çabuk yapılıp bu kadar çabuk değiştiriliyorsa, kaos sandığımızdan daha da yakın demektir."

Savurduğu bu belirsiz ve karanlık tehditten sonra oradan uzaklaştı.

Gılgameş istemeden yapmak zorunda olduğu bu zoraki sohbet sonrasında trampet çalma isteğini yitirmişti. Çalgısını alarak ayağa kalktı ve bilgelerin mağaralarının bulunduğu tepeye doğru yürümeye başladı. Bu defa içeri seslenmek zorunda kalmamıştı, çünkü ihtiyar kapının önünde parlak güneşin altında duruyordu. Gılgameş'i görünce yüz hatları sevinçle aydınlandı.

"Bak sen" diye bağırdı, "dünyanın çevresini ölçmeye gitmedin mi henüz?"

"Hayır, gördüğün gibi hâlâ buradayım. Ama günün birinde her şeyi kendi duyularımla algılamak için mutlaka yola koyulacağım."

Verdiği cevap ihtiyarın hoşuna gitmişti. "İçeri gel" diye seslendi ona, "ışık gözlerimi o kadar çok alıyor ki, artık Şamaş'tan başkasını göremiyorum. Ayrıca benim yaşımdaki adamlar, kumun üzerinde leylek gibi tek ayakları üzerinde durmak yerine, yumuşak yastıkların üzerinde yatmayı tercih ederler."

Gılgameş az kalsın gülecekti, çünkü ihtiyar adam bir leylekten ziyade bir balığa benziyordu. Fakat karaya göç ederek çölde yaşamaya başlayan bir balık.

Birlikte mağaranın içine girdiler. Gılgameş hayretle diğer altı ihtiyarın da orada toplanmış olduklarını fark etti. Gümüş renkli pullarla kaplı etekleri yüzünden, kuvvetli bir dalga tarafından mağaranın dibine atılmış bir balık sürüsüne benziyorlardı. Bu kadar çok bilgenin bir arada bulunması onun başlangıçta biraz tutuk davranmasına yol açtı, fakat yaşlı adamların kendi aralarında sohbet

etmeye devam ettiklerini görünce, kendine olan güveni yavaş yavaş yerine gelmeye başladı tekrar. Hatta ihtiyarların arasındaki küçük tahta masaların üzerindeki garip oyuna yakından bakabilmek için, onlara biraz yaklaşmaya bile cesaret etti.

Oyun tahtası, birbirinden farklı desenler içeren yirmi küçük haneye bölünmüştü. Bu desenler midye kabukları, kemik parçaları, lapislazuli ve renkli taşlardan yapılmış geometrik biçimli küçük resimlerdi: Yıldızlar, gözler, tapınak ya da saray siluetleri. Her hanenin sınırları yer sakızı ile belirlenmişti ve her hane kendi içinde daha küçük hanelere ayrılmıştı. İhtiyarlar, beş noktalı yuvarlak oyun taşlarını bu haneler arasında ileri-geri hareket ettiriyorlardı; taşların yarısı siyah, yarısı beyaz renkliydi. Oyun esnasında uyulması gereken bazı kurallar vardı, ama Gılgameş bunların esaslarını şimdiye dek anlayamamıştı. İhtiyarların titrek elleri oyun tahtası üzerinde amaçsız ve anlamsızca geziniyorlardı, kazanan ve kaybeden yoktu sanki. Fakat oyunun amacının kazanmak veya kaybetmek olmadığını biliyordu Gılgameş, aksine taşların hamlelerini takip eden vecizeler gibi, düşünceleri belli bir akış içinde tutmaktı amaç. Bütün bunların ardında, oyuna gerçek anlamını veren bir düşünceler zinciri olmalıydı.

"Şamaş" diye homurdandı ihtiyarlardan biri, "Şamaş, çok fazla ışık saçıyorsun. Sabırsızlığım için bağışla beni, fakat olduğun yerde biraz daha kalacak olursan tarlalardaki ekinleri yakıp kavuracak ve etrafı çöle çevireceksin. Eminim ki bunu sen de istemezsin."

Önünde duran beyaz bir taşı ileri aldı. Bunun üzerine karşısında oturan ihtiyar konuşmaya başladı: "Şamaş nereye giderse gitsin, Nannar onu hemen takip etmek zorundadır. İkisi sürekli yollardadır ve iki kardeş gibi yan yana yürürler. Fakat öbürünü harekete geçiren hangisi acaba? Kovalayan kaçırır, kaçan beraberinde götürür. İkisi bir tekerlek oluştursalar bile, onun aksi, mili ve arabayı süren birisinin olması gerekir.

Bunun üzerine bir üçüncüsü oyuna karışarak, siyah taşını kendisinden öncekinin taşına doğru itti: "Nannar birisine sesleniyor. Hâlâ suyun içinde olan Enki, onun kendisini çağırdığının farkında. Başını kaldırarak, dalgalarını Nannar'ın gümüş çanağına doğru ka-

bartıyor. Bu şekilde insanların iyiliği için soluk alıyor deniz. Kıyılardan çok uzaklarda oturanlar bile, denizin soluğunu hissederler ve bu nedenle Enki'ye şükran duyarlar."

Bu şekilde hamleler hamleleri kovaladı, ta ki Gılgameş'in kafası ihtiyarların gevezeliklerinden karmakarışık olana kadar. Arada bir tüm konuşulanları anladığını sanıyordu. Doğadaki olayların daha edebi, daha güzel bir şekilde ifadesiydi aslında bunlar. Garip bir duygu vardı içinde. Sanki bilgelerin söyledikleri sadece ve sadece kendisine mahsustu. Fakat az sonra ifadeler yine o kadar karmaşık bir hal alıyordu ki, söylediklerinin ciddi mi olduğunu, yoksa kendisiyle alay mı ettiklerini ayırt edemiyordu.

Aniden bilgelerden biri elindeki taşı düşürdü. Kazayla olmuş gibiydi, sanki ihtiyar adam taşı titrek parmakları ile tutamamıştı. Yoksa kasıtlı mı yapmıştı bunu?

Yanındaki ihtiyar oflayıp puflayarak eğilerek beyaz, yuvarlak taşı yerden kaldırdı. "Oh!" dedi, bu arada bıyık altından gülümsüyordu, "ebedi sevdalı İştar, derin düşüncelere dalarak yürürken, yolunu kaybetmiş. Bir adım daha atarsa, dipsiz bir uçuruma düşecek. Fakat..." -elindeki figürü dudaklarına götürerek, üstündeki görünmez tozları yavaşça üfledi– "fakat onun bir kabahati yok. Bir cennet kuşu kanatlarını kullanmayı bilir, bazen o yana, bazen bu yana uçar ama, sonunda her zaman yiyecek dolu bir tarlaya konmasını becerir. Onu tekrar oyuna dahil olması için şuraya, hayır, öbür yana koyalım bakalım."

Bu sözler ile oyun taşını sanki özellikle seçememiş gibi hanelerden birine koydu. Tam da yedi ışınlı Venüs yıldızının hanesiydi bu.

"Bak sen!" diye bağırdı öbür ihtiyarlar ve telaşla diğer taşların yerlerini yeni düzenlemeye göre değiştirmeye başladılar.

"Şimdi iş değişti elbette" dedi büyükbabasının babası dünya haritası çizmiş olan bilge, yan gözle sanki her şeyi anlıyormuş gibi Gılgameş'e baktı. Sözleşmiş gibi birbirlerini bulmuştu bakışları.

"Bir oyunun gerçekten kaliteli olması için, her şeyin sürekli değişmesi, fakat bu arada terazinin kefelerinden birinin ötekinden ağır basmaması gerekir. Sadece aptallar kazanmak isterler ve bu arada dengeyi bozarlar. Şu gördüğün taşlarda büyük bilgelikler

saklıdır aslında, yeter ki onları doğru olarak okumayı bil: Bir haç şekli oluşturan beş nokta –her şeyin başı olarak en yukarıda bulunan kral, sağda ve solda onun kolları olan başrahip ve başrahibe. Anu ve İştar vasıtasıyla Marduk'un etki prensibini temsil ediyorlar. Aşağıda ayaklarını sıkıca yere basan halk bulunuyor. En ortada ise, figürün kalbi ve bedeni var– insanın gerçek yapısı budur işte. İnsanoğlunun içinde daima karar verememe eğilimi bulunur, bu nedenle önünde uzanan yollardan herhangi birisine sapması çok doğaldır. İsterse basit bir zanaatçı olarak kalabilir, rahip veya rahibe olabilir veya iktidara ulaşmaya çalışabilir. Bu çok çeşitli olasılıkları, etrafında dolanıp duran ulaşılmaz yıldızlar gibi görür ve çok kez onlardan biri ile bütünleşecek cesareti bulamaz kendisinde.

İktidar sembolü olarak kral, dişilik prensibinin temsilcisi olarak İştar, erkeklik prensibinin temsilcisi olarak Anu ve halkın kendisi. Bunlar insan ruhunun çevresindeki dört menzildir, her birinden bir kıvılcım, bir etki taşır içinde. Tek boyutlu ve salt resim olarak böyle görünür gözümüze. Fakat buna başka türlü bakmak da mümkündür: Devamlı yükselen yivli bir dairesel hareket. Sen de bilirsin bunu... Ziggurat bu şekilde göğe doğru yükselerek, insanın mükemmelleşmek için izlemesi gereken yolu göstermektedir.

Taşın yuvarlak biçimi ise düzenin, başka türlü ifade etmek gerekirse, yaşamın sembolüdür. Pek çok hayat ve pek çok halk vardır, hepsi de aynı oyunun kurallarına tabidirler. Ebediyen kalan hiçbir şey olmadığı gibi, ebediyen yok olan bir şey de yoktur. Bizim yaptığımız şundan ibarettir aslında: Hayatın muhteşem oyununu oynamak..."

Gılgameş büyülenmiş gibi oyun tahtasına bakıyordu. Bir an için düşüncelerinin önündeki perde hafifçe aralandı ve kader kitabının içine göz atabildi. Baş döndürücü şeyler gördü orada, tek bir yaşamı için çok çok fazla şeyler. Zevk, tehlike ve dehşet dolu maceralar gördü. Kederler ve sevinçler, akıl ve tecrübe sonsuz bir şerit gibi dünyanın etrafını dolanarak uzay boşluğunda kayboluyordu. Bütün bunların içinde kendisini en fazla etkileyen ise, tüm gördüklerinin kendisi ve kendi yaşamı etrafında döndüğünden kesinlikle emin olmasıydı. Neyse ki perde yavaş yavaş kapanmaya baş-

ladı, böylece çılgın resimlerin kafasını allak bullak etmesi önlenmiş oldu.

Fakat ruhunda kalan bir kıvılcım, için için yanmaya başlamıştı.

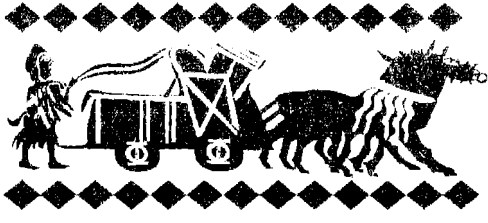
"Peki... her isteyen kral olmaya çalışabilir mi?" diye sordu. Ağzı kupkuru olmuştu heyecandan.

"Her isteyen" diye cevap verdi ihtiyar. "Bunun için çabalayabilir. Fakat bu yolda birçok durak vardır. Ve sadece doğru zamanda doğru bir kişi kral olabilir."

"Ya beş noktanın kutsal düzeni... İştar'ın önünde uzanan iki yol arasında bir seçim yapması gerekmez mi?"

"Herkesin kendi karar vermesi gerekir" dedi ihtiyar anlamlı bir gülümsemeyle. "Benim de hemen şimdi karar vermem gerekiyor. Bir sonraki hamlemi nasıl yapmalıyım? Önemli bir sorun değil ama, hemencecik çözüveririz. Fakat sen artık gitsen iyi olur. Oyunumuza yalnız devam edelim. Benim gözlerim dışarıda fazla ışıktan nasıl kör oldularsa, senin de kulakların aynı şekilde fazla dinlemekten sağırlaşabilirler. Hoşça kal Gılgameş, tekrar görüşeceğimizi umuyorum, sanırım çok kısa bir süre sonra hem de."

Gılgameş mağarayı terk etti ve düşünceli düşünceli ovada yürümeye başladı. Yarışma alanına geldiği zaman, tahtasını büyülü meşe ağacından yonttuğu trampeti sakladığı yerden çıkardı ve elleriyle keçi derisini sorgulamaya başladı. Um-ta-dumm diye cevap verdi trampet ve gürleyen sesi tüm ovaya yayıldı. Tepenin sırtlarından ve dağ yamaçlarından aynı ses geri geldi: Um-ta-dumm. Ay çevrimini tamamlayana dek durmaksızın trampet çalmaya devam etti. Yedi gece boyunca trampet çalacaktı. Yedi gece boyunca Uruk'un uykularını kaçıracaktı.

Gılgameş trampetini çalmaya öylesine dalmıştı ki, artık ne Uruk'tan yükselen sesleri, ne kuşların cıvıltılarını, ne de hayvanların böğürmelerini işitiyordu. Ne güneş arabasının doğudaki dağların arkasında yükselmesine, ne de Naınar'ın gökyüzündeki gümüş çanağının yavaş yavaş dolmasına önem veriyordu. Açlık ve susuzluğu unutmuştu, dua vakitlerini savsaklıyordu, başkalarını yemek yemeye, uyumaya, tapınağa gitmeye mecbur eden zoraki ihtiyaçlardan sıyrılmıştı. Çaldıkça çalıyordu, sonunda çalgıyla bütünleşti, onunla bir oldu. Yorulmak bilmeden çalıyordu, hatta Anu'nun şölenindeki tanrıların bile dikkatini çekti. Hep beraber çölün kıyısındaki varlığın kendilerine ne dediğini dinlemeye başladılar. Bir toplantı yaptıktan sonra, vardıkları kararı insanların kafalarına ve kalplerine gönderdiler.

Altıncı günün sonunda bir heyet Eanna'dan aşağı indi, Uruk'lu birçok genç adam katılmıştı ona. Delegelerin başında gözetmen Erenda ile taşını Gılgameş kadar uzağa fırlatamayan asker vardı. Yarışma alanından geçerek trampetin az uzağında durdular. Gılgameş kendisini tamamen çalgısına verdiği için onları görmedi, çomakları süratle keçi derisine indiriyor ve büyük trampetin karnının konuşmasını sağlıyordu.

İnsanın karşı koyamayacağı korkunç bir tempoydu bu, derinin bütün gözeneklerinden, tüm sinirlerden ve tüm damarlardan geçerek düşüncenin merkezine doğru şiddetle akıyordu. İnsanlar oldukları yerde duramıyorlardı artık, büyük trampetin temposuna uyarak oldukları yerde sallanmaya ve dans etmeye başlamışlardı.

Erenda ve yanındaki genç Anu rahipleri, artık dayanamıyorlardı. Gılgameş'e yaklaşarak ona birtakım sorular yöneltmeye başladılar. Gılgameş onları ne duyuyor, ne de sorularına cevap veriyordu. Sonunda rahiplerden biri dayanamayarak trans halindeki delikanlıyı kolundan tuttu ve elindeki çomakları çekip aldı. Şaşkınlıkla etrafına bakındı Gılgameş ve çevresindeki büyük kalabalığın farkına vardı.

Kendisiyle aynı günde İştar tarafından takdis edilen on dört delikanlıyı gördü çevresinde, savaş giysileri giymiş askerler gördü, tarlalarından koşup gelmiş köylüler, zanaatçılar ve pazardaki satıcılar gördü, Erenda'yı ve Anu tapınağından gelen kalabalık bir grup

rahibi, çamaşır yıkayan kadınları, yaşlıları ve çocukları gördü, taş atıcıları, atletler ve güreşçiler gördü ve onların aralarında duran yedi tane beli bükülmüş, çok ihtiyar adam gördü, elbiselerinin etekleri güneşin altında bir balık kuyruğunun pulları gibi parlıyordu: Yedi bilge oyunlarını bitirmişler ve sonucu bildirmek için terk etmişlerdi mağaralarını.

Büyükbabasının babası dünya haritası çizmiş olan ihtiyar bilge bir adım öne çıkarak Gılgameş'e çomaklarını geri verdi.

"Çalmaya devam et" dedi ona, "çal, çünkü şimdi trampet çalma vakti. Ayın çevrimi tamamlanmadan çalmaya son verme. Fakat melodiye çok dikkat et. Tüm insanların kalplerine ve ruhlarına hitap edebilmeli. Trampetin kendilerine neler söyleyeceğini merakla bekliyorlar."

Eliyle Gılgameş'in göğsünü gösterdi ve sonra dağların üzerinden geniş bir yay çizerek önce şehre, sonra da Eanna'ya ulaştı. Parmağı şimdi Egalmah, ziggurat ve boş kraliyet sarayını gösteriyordu. Parmağını son gösterdiği yere dikti ve herkesin oraya bakmasını sağladı. Bunun üzerine halk bir anda hep bir ağızdan haykırmaya başladı, gök gürültüsü gibi yükseliyordu sesleri: "Gıl-gameş, Gıl-ga-meş! Bize önderlik et, ilahî trampetçi, Uruk kahramanı! Önderimiz ol!"

Gılgameş sallanarak ayağa kalktı, trampeti boynuna astı ve çomaklarını kullanarak keçi derisini bir kez daha konuşturmaya başladı. Halkın üzerine doğru yürüyordu. Çılgın gibi haykırarak elini kolunu sallayan insanlar, Gılgameş ve trampeti ilerledikçe, geçmeleri için iki yana çekilerek yol açıyorlardı. Fakat açılan bu yol hemen ardından kapanıveriyordu yine. İnsanlar arkalarını dönerek onu takip ediyorlardı. Sakin adımlarla şehre doğru yürümeye başladı Gılgameş, az sonra pazar yerine ulaşmıştı. Tüm evlerden ve kulübelerden dışarı fırlayan insanlar alaya katılıyordu, muazzam bir kalabalık toplanmıştı pazar yerinde.

Fakat Gılgameş beklenenin aksine hemen Eanna'nın yolunu tutmadı, önce Uruk'un tüm mahallelerini dolaştı teker teker. Onu fark eden kadınlar, erkekler ve çocuklar tüm işlerini güçlerini bırakarak alaya katılıyorlardı, tarlalardaki işçiler, yazıcılar, memurlar,

tüm insanlar Gılgameş'e koşuyorlardı. İhtiyarlar, sakatlar ve hastalar, içlerinde yeni bir güç hissediyorlardı, çocuklar ise böyle bir gücü daha önce hiç tatmamışlardı. Büyük trampetin sesi her tarafa, en kuytu köşelere bile ulaşıyor, emin olamayanları ve kararsızları bile kendisine çekiyordu. Sanki bütün savaklar açılmıştı ve dağlardaki kar suyu yazın ortasında bir ırmak gibi Uruk'a akıyordu. Vücutlardan, seslerden ve heyecanla çarpan kalplerden akan bir ırmak.

Alay önce kutsal dağın etrafını dolandı bir kez, sonra da Eanna'nın basamaklarını tırmanmaya başladı. Burada da insanlar yolun iki yanına dizilmişlerdi ve yaklaşan mucizeyi hayret dolu bakışlarla seyrediyorlardı. Uruk halkının bu şekilde bir araya gelişi, böylesine kararlı oluşu daha önce ne görülmüş, ne de duyulmuştu.

Zigguratın önündeki meydan, rahip ve rahibeler tarafından çepeçevre kuşatılmıştı, her taraf hıncahınç insan doluydu ve buna rağmen halk akın akın az sonra olacakları görmek için Eanna'ya hücum ediyordu. Kapkara bir deniz gibiydi. Gılgameş meydanın tam ortasında durdu. Trampet çalmaya ara vermemişti. Burası Egalmah sarayına, Anu ve İştar tapınaklarına, büyük yivli gök kulesine giden çinili yolların kesiştiği noktaydı. Akşamın geldiğini ve gecenin yaklaştığını gördü, trampetin çağrısını ta yıldızlara dek ulaştırmak için yere oturdu. Bu arada çalgının sesi sönmeye yüz tutmuş gibiydi, bileklerini hemen hemen hiç oynatmıyor, kollarını hemen hemen hiç hareket ettirmiyordu. Çomaklar sanki kendi kendilerine vuruyorlardı keçi derisine. Çaldığı melodi, tüm halk şarkılarının ve danslarının temel ritmiydi. Bu nedenle insanlar yavaş yavaş elleri ile tempo tutmaya, bulabildikleri her boş alanda dans etmeye başladılar.

Uruk'un kalbi olmakla övünen, daha önce yüzlerce bayram ve törene ev sahipliği yapmış olan bu alan, Eanna, böyle bir şeyi daha önce asla yaşamamıştı. İnsanlar daha önce asla böylesine büyük bir uyum içinde bir arada olmamışlardı. Gılgameş çalmaya devam ediyordu ve bir süre sonra hem Anu rahipleri, hem de İştar'ın kızları, büyük, büyülü trampetin eşliğinde tempo tutarak dans etmeye başladılar.

Tüm kalpler Gılgameş'in hiç sona ermeyecekmiş gibi çaldığı

müziğe akıyordu. Fakat yedinci günün sonu yaklaşmıştı artık; Nannar'ın gümüş çanağı gök kubbede yuvarlak ve tam dolu olarak yerini alınca, trampetin sesi git gide yavaşlamaya başladı, tam gece yarısında son bir kez hafifçe işitildi sesi.

Kutsal dağ aniden korkunç bir sessizliğe boğulmuştu. Tüm insanlar yanlarında duranların nefeslerini işitebiliyordu. Halk sükûnetle şimdi neler olacağını beklemekteydi. Fakat bir şey olmadığının farkına varınca, duyulur duyulmaz bir sesle mırıldanmaya başladı. Herkes bir şey olmasını bekliyordu. Bu alışılmamış ve duyulmadık trampet, mutlaka bir sonuca ulaşmalıydı. Fakat neye? İnsanlar fısıldaşıyorlardı. Halk sazlıklardan oluşan bir deniz gibi dalgalanıyordu. Ayaklar huzursuzlukla tepinmeye başlamıştı.

İşte tam bu anda yedi beli bükülmüş ihtiyar kalabalıktan ayrılarak, zorlukla İştar kapısına çıkan yolu tırmanmaya başladı. Balık kuyrukları ay ışığında gümüşi Parıltılar saçıyordu. Beş kere on bin çift göz onların her adımlarını izliyordu. Venüs tapınağının kapısına ulaşarak birbirleri ardınca içeriye girdiklerini gördüler. Uzun süre hiçbir şey olmadı. Nihayet ellerinde meşaleler taşıyan İştar'ın hizmetkârları dışarı çıkıp geri dönmekte olan yedi bilgenin yollarını aydınlatmaya başlayınca, kalabalıktan önce hafif bir uğultu yükseldi, sonra da sevinç çığlıkları kopmaya başladı. Çünkü en öndeki balık-insanın yanında İştar yürüyordu. Kraliyet asasını tutmaktaydı ellerinde.

Anu tapınağının başrahibi Eşunna, yanında yüksek dereceli diğer rahipler olduğu halde, onlara doğru ilerliyordu. Sanki şiddetle akan iki ırmak, meydanın ortasında birleşerek birbirleriyle bütünleşmişlerdi.

Garip bir şey oldu birdenbire: İştar hâkimiyetinin simgesini gönüllü olarak yanında duran bilgeye uzattı. O ise Gılgameş'e seslenerek yanına çağırdı: "Ayağa kalk, adına Gılgameş denen Uruk evladı! Kutlu adın tüm halkımıza, Marduk'a ve diğer tanrılara şan ve şeref kazandırarak, tarihe geçsin!" dedi ihtiyar davudi bir sesle.

Gılgameş ayağa kalkarak bilgeye doğru yürüdü. İhtiyar, İştar'dan önce Dumuzi'ye, ondan önce Lugalbanda ve Enmerkar'a ve krallar listesine kayıtlı olan tüm hükümdarlara ait olan kraliyet asasını ona uzattı.

"Büyük tufandan sonraki yirmi sekizinci kral" diye bağırdı ihtiyar bilge, "hatıraları çoktan unutulmuş çağların şahidi olan bu iktidar simgesi artık senin. Onu alçakgönüllülükle kabul et, gururla taşı ve Uruk'un yükselmesi için kullan."

Gılgameş'in asayı iki eliyle ihtiyardan aldığı esnada, tüm gırtlaklardan dev bir çığlık koptu. İluna güzel ve mağrur başını hafifçe eğdi, Anu başrahibi Eşunna da aynısını yaptı. Bu esnada bembeyaz saçlı yaşlı bir kadın kalabalıktan sıyrılarak Gılgameş'in önünde kendisini yere attı ve onun ayaklarını öpmeye başladı.

Gılgameş eğilerek Ninsun'u yerden kaldırdı. "Bunu yapmamalısın, Bilge Ana" diye konuştu, "kimse yapmamalı bunu. Hele hele çok şeyler borçlu olduğum sen, asla."

Tanrıları sorgulayışının, rüyalarının, umutlarının ve arzularının boşa çıkmadığını gören Ninsun, sevinçten ağlıyordu. Fakat başka bir sebepten dolayı da ağlamaktaydı; kendisi yaşam kitabında yazılı olanları diğer insanlardan biraz daha fazla biliyordu ve Gılgameş'i bekleyen tehlikelerle dolu günlerin farkındaydı.

Gılgameş'in ise bu arada bambaşka sorunları vardı. Çok yorgun olmasına, kulaklarının yarı yarıya sağırlaşmasına ve açlıktan bayılmasına ramak kalmasına rağmen, attığı her adımın, yaptığı her hareketin, söylediği her sözün, olağanüstü bir öneme sahip olduğunu biliyordu. Eşunna'nın suratına baktı - başrahibin saçsız kafasının altındaki suratı umutla parlıyordu. Sonra da İluna'nın suratına dikti gözlerini - İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürünün dudaklarında gizemli bir gülümseme vardı, aynı takdis edildiği o gecedeki gibi...

Ninsun, Erenda ve o geceki meçhul kızın dolaylı olarak kendisine söylediklerini hatırladı aniden. İluna, bir zamanlar Lugalbanda'nın ölümüne neden olan şeyi, Dumuzi'ye de mi uygulamıştı yoksa?

Gözü ne bilgeleri, ne halkı, ne de Uruk gençlerinin ateşli suratlarını görüyordu. Onun için orada sadece İluna ve Eşunna vardı. Bir onun, bir ötekinin suratına bakıyor ve ihtiyarların oynadığı, kendisininki de dahil her şeyin konumunu belirleyen beş noktanın kutsal düzeni oyununu düşünüyordu. Sonra başrahip ve rahibenin

önünde yerlere kadar derin bir saygıyla eğildi ve bulunduğu yerden yıldızlarla dolu gökyüzüne bakarak, Marduk'a bir şükran duası gönderdi.

Yavaş yavaş güçlerinin kendisini terk etmekte olduğunu hissediyordu Gılgameş. Aniden yere düştü; insanlar onu Dumuzi'nin bir ölü olarak ayrıldığı saraya taşıdılar. Olup bitenleri hayal meyal fark ediyordu. Ben de onun için bir sunak ateşi yakacağım, diye düşündü güçlükle, ruhu huzur bulsun ve bir daha asla geri gelmek zorunda kalmasın. Sonra da duvarları kalınlaştıracak ve iyice kalafatlayacağım, çölün tozunun ve kışın soğuğunun içeriye girmesine izin vermeyeceğim. Sonra da...

Sonrası gelmedi. Ölümün küçük kardeşine, uykuya teslim olmuştu. Ağırlıksız bir krallıktaydı artık, rüyaların bile olmadığı bir karanlığın içinde...

Dışarıda ise halk dağılmaya başlamıştı; uzun süren bir uyuşukluktan sıyrılırcasına sallanarak ve düşünerek evlerine gidiyordu insanlar. Kulaklarında hâlâ Gılgameş'in trampetinin sesi yankılanmaktaydı. Büyük şeyler olmuştu az önce, konuşacak çok şeyleri vardı artık. Trampet sesleriyle işlerini güçlerini bıraktıkları o hatırlamaya değer günü ve Gılgameş'in kral olmasına şahit oldukları Eanna'daki o geceyi, belki de çocuklarına ve torunlarına bile anlatacaklardı. Herkes hoşnuttu aslında. Anu rahipleri kendilerine umut vaat eden bu yeni durumdan hoşnuttu, cesur davranışları zaferle sonuçlanan genç adamlar hoşnuttu, her şey oyunlarına paralel olarak gerçekleşen bilgeler hoşnuttu. Halk bile hoşnuttu, çünkü Gılgameş ne yabancı bir işgâlci, ne de bir tapınak mensubuydu; içlerinden biriydi o. Ninsun hoşnuttu, çünkü her şey arzularına göre gerçekleşmişti, Lugalbanda'nın ölümünden duyduğu keder ortadan kalkmamış olsa bile, az da olsa intikamının alındığını hissediyordu. Ve elbette ki Venüs'ün hizmetkârları da hoşnuttular, çünkü pek çoğu Gılgameş'i tanıyor ve değerini takdir ediyordu.

Sadece İluna düşünceli bir tavırla dairesine geri döndü. Büyük oyunda yaptığı cüretkâr bir hamleyi kaybetmişti, belki de düşüncesizce ve aşırı ihtiraslı bir hamleydi bu. Fakat belki de böylesi daha iyiydi, ne de olsa Anu taraftarlarıyla bir çatışmaya girmeye

gerek kalmadan hallolmuştu mesele şimdilik. Gılgameş tanımadığı bir güçtü, bir halk kahramanıydı. Trampet çalarak insanları ayaklandırmayı başarabilen garip bir genç adam. Fakat o da üzeri yazılmamış boş bir kil tabletti aslında, eğer becerikli davranabilirse üzerine tarihi kendisi yazabilirdi.

Kendisini uykunun kollarına teslim etmeden önce, Tehiptilla'yı yanına çağırttı.

"Bana en yakın olan pek az kişi arasında olduğunu biliyorsun" diye başladı söze.

Tehiptilla evet anlamında başını salladı. Koyu renkli ceylan gözleriyle süslü oval suratı alev alev yanıyordu. Tanrıçanın ayaklarının dibindeki koyun postuna uzanmıştı ve ona bu kadar yakın olmaktan mutluluk duyuyordu.

"Bu yüzden bana, yani arkadaşına, çok dürüst olmanı ve tüm sorularıma içtenlikle cevap vermeni istiyorum."

"Bunu yapacağıma emin olabilirsin" diye cevap verdi Tehiptilla. "Sana hizmet etmekten daha fazla ne mutlu kılabilir ki beni?"

İluna şefkatke kızın saçlarını okşadı. "Sen birden çok defa yattın onunla. Kimi kastettiğimi biliyorsun: Artık Uruk kraliyet asasını taşıyan ile. Onu bundan sonra da odana çekebileceğini düşünüyor musun?"

"Sanırım bunu yapabilirim" diye cevap verdi İştar'ın hizmetkârı, "fakat uzun zamandır yanıma uğramıyor. Ne benim, ne de diğer kızların yanına. Söylendiğine göre bu aralar çölün kenarında trampet çalmayı yeğliyormuş."

"İlginç bir delikanlı" dedi İluna "neredeyse bir çocuk henüz ve buna rağmen bir kral. O kadar garip ki..."

"Evet, gerçekten de bazen çok garip. Fakat, affet beni, efendim, kesinlikle bir çocuk değil artık o. Şimdiye kadar hiç tanımadığım zevkleri tattırdı bana yatakta."

İluna uzun süre hizmetkârını süzdü. "Öyleyse her şeyin yine eskisi gibi olmasını sağlamaya çalış" dedi ona. "Elinden gelenin en iyisini yap ve bana en küçük ayrıntıyı bile anlat. Anlıyorsun, değil mi?"

Tehiptilla başını salladı. "Şayet gelirse tekrar" diye duyulur

duyulmaz bir sesle itiraz etti, "bilemiyorum, acaba bir daha yanıma uğrar mı? Ne de olsa kral oldu artık..."

"O zaman ona resmi bir ziyarette bulunuruz" diye karşılık verdi İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü. "Sen, ben ve kızların arasından seçtiğimiz birkaç tanesi. Bu dikkati çekecek alışılmamış bir şey değil. Düşüncesizce davranarak Dumuzi'nin halefi olduğumuzu ilan etmiştik hatırlarsan, artık bu hatayı tamir etmenin vakti geldi. Düzeltecek o kadar çok şeyimiz var ki, Tehiptilla. Tüm yeteneklerimizle ve aşk gezegeninin bize verdiği kudret ile, kafasındaki şüphelerin hepsini dağıtmalıyız. Buna hazır mısın?"

"Tüm kalbimle" diye cevap verdi Tehiptilla. Ve bu söylediği gerçekti.

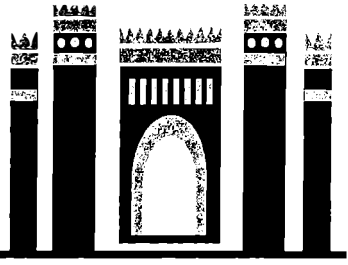
"İyi" dedi İluna ve gülümseyerek kızın başını okşadı. "Fakat az önce konuştuklarımızdan kimseye bahsetmeyeceğine dair yemin etmelisin bana. Diğer kızlar da hiçbir şey bilmemeliler. Yemin eder misin?"

"Yemin ederim" diye karşılık verdi Tehiptilla.

Bir süre daha başka konularda konuştuktan sonra, İluna hizmetkârını odasına gönderdi. "Git artık" dedi ona, "ve sana söylediğim sözleri kalbinde sakla. Görünüşe göre gökyüzü senin ve benim için çok özel bir kader hazırlamış. İyi geceler, Tehiptilla."

"İyi geceler, efendim" diye fısıldadı Tehiptilla ve odadan dışarı süzüldü.

Odasına doğru giderken, önünden geçtiği bir pencerede durarak korkuluğa yaslandı. Dışarısı çok aydınlıktı, ay büyük meydanın üstünde yusyuvarlak parlıyor ve ta uzaklardaki duvarın üstündeki insanların siluetlerinin görünmesini bile sağlıyordu. Tehiptilla serin gece havasını ciğerlerine çekti. Gılgameş'i düşünürken kalbi heyecanla çarpıyordu.

"Ne yapmamı emrediyorsun?" diye sordu Urnigingar. Taş atma müsabakasında Gılgameş ile karşılaşarak ona yenilen genç askerin ismiydi bu, artık muhafız kıtasında değildi, çünkü kralın yaverliğine terfi etmişti. Gılgameş'in bilgenin mağarasından çıkmasını, kumun üzerinde oturarak uzun süre beklemişti.

"Öncelikle tüm zanaatçıları bir araya topla. Tuğlacıların ve duvarcıların tümü gelsin, eli kalem tutan ve düşünebilen tüm insanlara ihtiyacımız var."

"Fakat böyle insanlardan bir sürü var Uruk'ta" diye inledi Urnigingar.

"Çok iyi, öyleyse hepsini getir, onlarla tek tek tanışmak istiyorum. Tüm taş ustalarına ve balta kullanmayı bilen adamlara da haber sal. Birkaç tane halatçı ve hasır örücü de bulmaya bak. Özellikle de, ele geçirdiğin tüm memurları hemen bana gönder!"

"Başka bir şey var mı?" Urnigingar kederle alnını kırıştırdı.

"Evet" dedi Gılgameş, "trampeti de getir. Korkmana gerek yok, aradan bir süre geçtikten sonra çalmaya başlayacağım onu ancak. Çalmaya başladığımda ise, bunun öncekinden bambaşka bir müzik olduğunu göreceksin. Büyük şeyler olacak. Acele et Urnigingar, gerekli adamları toparlamak için tüm askerleri görevlendir. Bir gün vaktin var. Yarın sabah şafak sökmeden istediğim tüm adamları görmek istiyorum."

Gılgameş tek başına Eanna'ya geri döndü. Yalnız kalmak ve bugüne dek kafasında karmakarışık olarak dolanıp duran düşünceleri bir düzene sokmak istiyordu. Bilgelere akıl danışmıştı, ama kendisine çok fazla yardımcı olmamışlardı. Onu dikkatle dinlemişler ve daha Gılgameş'in bile emin olmadığı ayrıntılar hakkında sorular sorup durmuşlardı. Fakat planının ana hatlarını olduğu gibi onaylamaktan geri kalmamışlardı sonunda.

"Bir duvar yapmak istiyorum" demişti onlara, "dünyada eşi benzeri olmayan muazzam bir duvar. Eanna'nın çevresini zapt edilmez bir kemer gibi saracak. Duvarın bir kolu şehrin tüm mahallelerini, bir kolu palmiye bahçelerini, tarlaları ve otlakları, bir kolu da ırmağın verimli kıyısını çevreleyecek. Fakat üzerinde kutsal dağ, saraylar ve tapınaklar bulunan tepenin etrafına ise, üç sıra duvar çekilecek."

Bilgeler peki der gibi başlarını sallamışlardı. Bunun önemli ve gerekli bir eser olacağını biliyorlardı, çünkü uzun süreden beri kuzeydeki çöllerde yaşayan düşman göçebe kabilelerin, gözlerini Uruk'un refah ve zenginliğine diktikleri ve saldırıya geçmek için uygun bir fırsat kolladıkları yolunda haberler alıyorlardı. Fakat henüz buna hazır değillerdi, saldırı zamanını tayin edemedikleri gibi, sefere kimin komuta edeceği konusunda bir türlü anlaşamıyorlardı. Çölden gelen bu tehdide karşı koyacak vakit vardı hâlâ. Fakat Uruk halkının böylesine zorlu bir işe razı edebilecek, güçlü ve zorluklar karşısında yılmayan bir öndere de ihtiyaç vardı. Gılgameş böyle bir önder olacaktı; bilgeler bu konuda görüş birliği içindeydi. O, insanlara yol göstereceği ve büyük işler yaptıracağı bir düşün içinde yaşıyordu.

Genç kralın planını gerçekleştirme konusunda ne kadar kararlı olduğunu gören bilgeler, onun hakkında yanılmadıklarını anlamışlardı. Gılgameş'in yapmak istedikleri, oynadıkları ilahi oyunun söyledikleri ile birebir uyuşuyordu. Artık ortada sadece zaman sorunu vardı, sonra her şey kendi kendine gelişecekti. Kendilerinin bununla ilgilenmelerine gerek kalmamıştı. Fakat duvarın temelinin atılması esnasında orada olacaklarına dair söz verdiler. Lapislazuli bir tabletin üzerine tüm bilgeliklerini ve hayır dualarını kazıyarak, sağlam bir mahfazanın içine koyup, ağzını bronz bir mühürle kapayacaklardı. Bu şekilde yapılacak eseri onayladıklarını ilan etmiş olacaklardı. Ama ellerinden gelenin hepsi buydu; geri kalan her şey genç kralın cesaretine ve yeteneklerine bağlıydı.

Gılgameş derin düşüncelere dalmış olarak Eanna'ya çıktı, Eşennu ile konuşmak istiyordu. Başrahibin beraberce zigguratın en tepesine tırmanma önerisini sevinerek kabul etti. Her zaman arzu-

lamıştı bunu, hatta bazen bunu gizlice yapmayı düşündüğü bile olmuştu. Fakat şimdi Anu başrahibiyle beraber resmi olarak büyük yivli gök kulesinin basamaklarını tırmanıyordu.

Zigguratın zirvesine ulaştıkları zaman, Gılgameş düşmemek için korkuluklara tutunmak zorunda kaldı. O denli güçlü esiyordu rüzgâr ve yerden o kadar yüksekteydiler ki, aşağı bakınca başı dönüyordu. Fakat yine de aşağı baktı ve cesaretinin karşılığında büyük bir ödül almış gibi oldu: Uruk ayaklarının altında bembeyaz dalga serpintilerinden oluşan bir deniz gibi uzanmaktaydı. Etrafı rengârenk kilimlere benzeyen bahçeler ve tarlalarla çevrilmişti, kuzeyden gelen Fırat ırmağı, kalın bir çizgi gibi Uruk'un yanından geçerek güneye doğru uzayıp gidiyor ve denizcilerle tüccarların söz ettikleri o uzak denize dökülüyordu.

Bir kez daha şehrin etrafında tasvir ettiği hayali çembere baktı. İlk kez küçük bir çocuk iken hayal etmişti onu. Şimdi de gözlerinin önünde kuleler ve seğirdim yollarıyla bezeli, çifte bir duvar belirmişti. İki tane büyük ve tahkim edilmiş kapısı vardı, bir tanesi kuzey istikâmetine, diğeri ise Ur yolunun başladığı güney istikâmetine bakıyordu. Ve aniden, nasıl olduğunu kendisi de anlamadan, planının tümü ve tek tek ayrıntıları, kendisine malum oldu: Duvarların gece-gündüz muhafızlar tarafından korunduğunu görüyordu, şehir merkezinin iyi planlanmış gerçek yollarla örüldüğünü görüyordu. Pazar yerinin şimdiye dek olanından daha büyük olduğunu görüyordu ve onun kendisine ait yüksek bir duvarı olduğunu görüyordu. Kızgın güneşin altındaki insanları gölgesiyle koruyordu bu duvar. Gelecekte aileleriyle beraber korunaklı şehrin içinde oturacak olan çiftçiler için daha fazla yer görüyordu. Yabancı insanlardan oluşan uzun konvoylar görüyordu, varlarını yoklarını hayvanlarının sırtlarına yüklemişlerdi ve umut dolu bakışlarıyla görkemli Uruk şehrini süzüyorlardı. Fırat kıyısında kendilerine yeni bir vatan aramaya gelmişti bu insanlar. Başka şehirlerin hükümdarlarının gönderdiği heyetleri gördü, zengin hediyeler ve ticaret malları vardı yanlarında. Kimse Uruk'a uğramadan yanından geçip gidemiyordu. Uruk büyük ve önemli bir şehirdi artık, geniş bir ülkenin kalbiydi, sanat, zanaat, din, politika ve ticaret merkeziydi.

Eşunna'nın sesi onu düşüncelerinden çekip aldı. "Harika bir şehir değil mi burası? İnanılmayacak güzellikte bir tabiat, eşi benzeri olmayan bir ırmak. Anu tapınağını bu dağın üstüne yaptırmakta haklıymış ve insanların yığınlar halinde etrafında toplanmaları da boşuna değil."

"Evet" diye cevap verdi Gılgameş, "haklısın, gerçekten de her şey söylediğin gibi. Bu nedenle Anu'ya şan ve şeref kazandırmak için, çok ileriki zamanlarda bile insanların hayranlıkla bahsedecekleri bir işe başlamak istiyorum: Çöle ve tüm düşmanlara karşı Uruk'u koruyacak olan bir duvar yaptıracağım."

"Sadece Anu'ya şan ve şeref kazandırmak için mi? Peki ya İştar'ın şanı ve şerefi?" diye sordu başrahip heyecan ve ümit dolu bir sesle.

"Marduk insanları yarattığı zaman onları iki eşit parçaya ayırmış, erkekler ve kadınlar" dedi Gılgameş arabulucu bir tavırla, "fakat birbirleriyle kavga etmeleri için değil, aksine beş noktanın kutsal düzeninin gösterdiği gibi birbirlerini karşılıklı olarak tamamlayarak, mükemmele ulaşmalarını sağlamak için."

"Sözlerinden yedi bilgenin öğütlerine oldukça değer verdiğin anlaşılıyor" dedi Eşunna gülümseyerek.

"Evet, benim danışmanlarım onlar. İyi bir kral, öğüt vermeyi bilenlerin seslerine her zaman kulak kabartmalıdır."

"Öyleyse ben de sana güvenilir bir danışman olmaya çalışacağım" dedi Eşunna. "Tapınaktaki genç rahipler sana çok değer veriyor ve cesaretini her şeyden fazla övüyorlar. Sanırım hakları da var. Emin ol ki karşında duran yaşlı rahip bu işlerden anlıyor ve kalbi hâlâ genç kalmış."

"Teşekkür ederim" dedi Gılgameş ve Eşunna'nın kendisine uzanan ellerini kuvvetle sıktı, "bana gösterdiğin güven için teşekkür ederim; eğer yapacağımız önemli ve büyük işlerde halkı cesaretlendirme ihtiyacı hissedersek, senden yardım isteyebileceğimizi biliyorum."

Başrahip son derece ciddi bir ifadeyle evet anlamında başını salladı.

İluna'ya da aşağı yukarı aynı şeyleri söyledi Gılgameş. Kadı-

nın dairesinde baş başa bir görüşme yapmışlardı. İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü, tüm dikkatini Gılgameş'in süslü kelimelerle anlattığı tasarılarına vermişti. Bu arada alıcı gözle süzmekteydi onu. Yakışıklı bir delikanlıydı Gılgameş, güzel bir vücudu vardı, hatları düzgündü. Gerçi saçları kahverengiydi ve kıvırcık olmaktan ziyade düzdü, ama gözlerinde gerçek bir Uruk çocuğunun ateşi yanıyordu. Nasıl olur da bu adam gözümden kaçtı, diye düşünüyordu, nasıl olur da onu oyunuma dahil etmeyi unuttum? Takdis edilme esnasında birçok delikanlıdan birisiydi sadece, fakat trampet çalarken vahşi bir boğaya benzemişti. İçin için yataklarını onunla paylaşmış olan kızlarını kıskanmaktaydı. Aslında İluna hiç de onlardan daha yaşlı değildi ve tüm Sumer'de Uruk'un en güzel kadını olarak ün salmıştı. Fakat Gılgameş bundan zerre kadar olsun etkilenmemiş görünüyordu, sadece beslediği yüksek emelleri düşünüyor gibiydi. Onu yanına çekmek için neler yapması gerekiyordu acaba? İluna iç çekti.

Onun iç çekişini yaptığı bir hata olarak algıladı Gılgameş. Yoksa coşkulu konuşması onu yormuş muydu? Tasarılarında İştar'ın payının bu kadar az olması onu üzmüş müydü? Hemen yaptığını sandığı yanlışlığı düzeltmek istedi.

"Ve senin tapınağın olan Venüs tapınağına şan ve şeref kazandırmak için, şehirden Eanna'ya uzanan görülmedik bir merdiven yaptıracağım. Geceleri binlerce yıldız tarafından aydınlatılıyormuş gibi parlayacak ve sen canının istediği her vakit ışıl ışıl yanarak gökyüzünden Uruk'a inebileceksin."

İluna gülümsedi. İstediği bu değildi. Venüs'ten geldiği kabul ediliyordu zaten. Daha çok erken yaşlarda kehanet tarafından tanrıça olarak belirlenmişti, ama kalbinde hâlâ bir çocuk olarak kalmıştı. Şimdiki arzusu ise, dünyasal iktidara, hatta krallık tahtına sahip olmaktı. Şayet bunu başaramazsa bile, parlak bir gelecek vaat eden, hükümdarlık yıldızı yeni ışıldamaya başlamış böylesine genç bir kralın yanında ışık saçmayı çok isterdi.

Boğazından yükselen bir iniltiyi zorlukla bastırabildi. Tanrıça olarak yaşamak kolay değildi. Gülümsemeye devam ederek boynundaki kolyelerden birini zarif bir hareketle çıkardı. Silindir bir

mühre benzer bir cisim sallanıyordu kolyenin ucunda. Kötü ruhlara ve bazı tehlikelere karşı koruyucu özelliği bulunan bir tılsımdı bu, iki yanında aslan başlı, insan vücutlu varlıklar bulunan, ayaklarının üzerine dikilmiş bir boğayı andırıyordu. Efsaneye göre bu mühür Kral Puabi'ye aitti. Bu isim krallar listesinde kayıtlı değildi, ama çok eski zamanlarda hüküm sürdüğü kabul ediliyordu. Gılgameş gururlu başını tanrıçanın önünde eğdi ve İluna kolyeyi onun boynuna takarak, ona ne kadar çok değer verdiğini göstermiş oldu.

İluna o anda onun ruhunu okumayı başarabilseydi, herhalde çok şaşırırdı. Çünkü Gılgameş hâlâ kadının kutsülakdeste kendisine gösterdiği kaymaktaşı rengindeki vücudunu gördüğü o anı düşünüyordu. Fakat o bir tanrıçaydı, kendisi için dokunulmazdı. Gerçi ona harap tapınaktaki Lilith'ten çok daha yakındı, ama her şeye rağmen bir ölümlünün elleri altında hemen soluverecek olan doğaüstü bir çiçekti o.

Birbirlerinden bu şekilde ayrıldılar, ama ikisi de birbirleri hakkındaki gerçek düşüncelerini öğrenememişlerdi. İluna dans edip şarkı söylemek için kızlarının arasına karıştı, Gılgameş de bu arada kendisini sarayda beklemekte olan inşaat ustalarının yanına gitti.

Onlara da tasarılarından bahsetti ve heyecanının tohumlarını kalplerinin derinliklerine ekmeyi başardı. Ta çocukluktan beri geliştirmeye, ortaya atmaya ve kontrol etmeye alışmış olan inşaat ustaları, hemen hesap yapmaya başladılar.

"Temeller için sağlam taşlara ihtiyacımız var. Güneydeki tepeden sağlayacağım onları. Bu iş için bana bin kere bin tane kuvvetli adam gerekiyor" dedi içlerinden biri.

"O temelleri kazmak için de bana en az bu kadar adam lazım."

"Acilen yeni fırınlar inşa etmeliyiz" diye ekledi bir üçüncüsü, "şu anda sahip olduklarımız, ihtiyacımız olan tuğlaları karşılamaktan çok uzaklar. Büyük ve güzel fırınlar yapmamız lazım, içlerinde ateş devamlı yanmalı ve gece gündüz ısısından bir şey yitirmemeli."

"Duvarların en az beş metre kalınlığında olmaları gerektiğini düşünüyorum" diye sesini yükseltti Warka. Kendisi tecrübeli bir ev yapımcısıydı ve aynı zamanda Uruk'lu zanaatçıların başkanıydı. "Duvarlara onar veya yirmişer metre aralıklarla öne doğru çı-

kıntılı yarım daire şeklinde kulelere sahip olmalı. En az beş metre çapında olmalı bunlar da. Eğer Uruk'u çevreleyecek olan duvarın tümüne kuleler dikecek olursak, en azından bin tane..."

"Çok iyi" dedi Gılgameş, "bin sayısı Uruk'un şanına yaraşır bir rakam."

"Ve duvarların şehre açılacak olan kapılarını son derece güçlü, zapt edilmesi imkânsız devâsâ yapılar olarak inşa etmeliyiz" diye devam etti sözlerine Warka. "Her kalenin en zayıf yanı kapılarıdır. Sanırım en az yedi metre yüksekliğinde ve yan yana iki arabanın rahatça geçebileceği genişlikte olmalılar. Elbette ki gecegündüz muhafızlar tarafından korunmalılar ve tehlike anında çabucak kapanacak bir yapıya sahip olmalılar."

"Fevkalade" diye kutladı onları Gılgameş. "Dediğin gibi olsun. Gereken her şeyi hemen tedarik et."

Zanaatçıların başkanı düşünceli bir ifadeyle kafasını kaşıdı. "Muazzam bir tasarı, gerçekten de... Fakat elimizde bütün bu işleri başaracak kadar çok adam yok. Uruk'un elinden iş gelen tüm adamlarını seferber etsem bile yine yeterli olmaz..."

"O zaman Ur şehrinden veya Fırat'ın karşı kıyısındaki kabilelerden gönüllü işçi toplarız" diye karşılık verdi Gılgameş. Bu yıl herkese yetecek kadar ekmeğimiz ve çalışmak isteyen herkese verecek işimiz var."

Orada toplanmış olan yapı ustaları şaşkınlıkla başlarını kaldırdılar. Fakat Gılgameş başka bir konuya geçmişti bile. Sırada tarlaların ve bahçelerin sulanması meselesi vardı. Fırat'ın suyunu içerilere taşıyacak kanallar yapılması gerekiyordu. Yapı ustaları saygı ve takdirle başlarını önlerine eğdiler. Bu genç ve ateşli kral ile yeni bir devrin başladığının farkındaydı tümü.

Ertesi sabah Gılgameş büyük alanda toplanmış olan zanaatçılara ve işçilere hitap etti. Onu dinleyen herkes, Gılgameş'in sadece büyük bir kral değil, hitap ettiği kişiyi anında ikna etmeyi başaran olağanüstü bir hatip olduğunu anlıyordu.

"Uruk erkekleri" diye başladı sözlerine, "mutluluk ve gurur ile seyrettiğimiz muhteşem bir şehrin sakinleri! Fırat kıyılarının bereketli toprakları tarafından himaye edilen ve çölün kızgın soluğun-

dan korunan şehrimizde neredeyse hiçbir sorun ile karşılaşmadan yaşıyoruz. Komşularımızdan birçoğu, kafaları fesat düşüncelerle dolu olarak bizi kıskançlıkla seyrediyor. Özellikle kuzeydeki düşman kabileler, uzun bir barış dönemi sonunda elde ettiğimiz kanaatkârlığımızı, memnuniyetimizi ve rahata düşkünlüğümüzü kendi çıkarları lehine kullanarak, bizi gizlice baskına uğratmak istiyorlar, aynı bir süre önce yaptıkları gibi..."

Son sözleriyle bir süre önce gerçekleşen ve büyük heyecan uyandıran bir olaya işaret ediyordu: Uruk'a doğru gelmekte olan bir kervan, kuzey çölünde baskına uğramıştı ve bu arada sadece erkekler değil -en çok nefret uyandıran da buydu- iki de kadın öldürülmüştü. Gılgameş bu ima ile kanayan bir yaraya parmak basmıştı, çünkü bu korkakça saldırının uyandırdığı infial henüz yatışmamıştı.

"Şimdi küçük olan bu hadise her an daha büyük bir şekilde gerçekleşebilir ve tasavvur dahi edilemez korkunçlukta sonuçlar doğurabilir" diye devam etti. "Tarlalarımızdaki meyveleri istiyorlar, hayvanlarımızı istiyorlar, daha da önemlisi, yeryüzünün en güzelleri oldukları herkes tarafından kabul edilen kadınlarımızı istiyorlar. Ölümcül bir tehlike yaklaşıyor bize doğru; eğer gözlerimizi ve kulaklarımızı kapayıp beklemeye devam edecek olursak, yakında düşman ordularının kutsal tapınağı lekelemek için Eanna'nın kapısının önüne yığıldıklarını görmemiz işten bile değildir. Anu ve İştar ile utanmazca alay ediyorlar, Marduk ve Mâ'nın eserlerini inkâr ediyorlar, bizleri ise böylesine muhteşem bir şehirde oturma hakkına sahip olmayan aptallar ve budalalar olarak nitelendiriyorlar..."

Meydandaki adamlar öfkeyle mırıldanmaya başladılar, birçoğu yumruklarını sıkmıştı. Gılgameş sözlerinin etkilerini adamların suratlarından okuyarak konuşmasına devam etti: "Eğer bütün bunları önemsemez ve yedi bilgenizin öğütlerini dikkate almazsak, sonumuz yakın demektir. Uruk harap bir kül yığınına dönüşecek ve şehrimizi kaplayacak olan kum taneleri, adlarımızın ve ruhlarımızın sonsuzluğa kadar unutulmalarına neden olacak, aynen kutsal kitapların anlattığı ve atalarımızın bir zamanki krallıklarının tüm izlerini yok eden büyük tufan gibi...

Fakat bütün bu tehlikeleri bertaraf etmemizin bir çaresi var. Akla hayale gelemeyecek bir refah ve zenginlik döneminin başlangıcı olabilecek bir şans..."

Ve konuşmasına ateşli sözlerle devam etti. Şayet tasarladığı büyük duvar ile şehri çevrelemeyi başarırlarsa, onları nasıl bir altın çağın beklediğini olağanüstü tasvirlerle anlatmaya başladı.

Gılgameş dinleyicilerinin hayal güçlerini uyandırmayı çok iyi beceriyordu. Pusuya yatmış olan düşmanların sebep olacakları tüm tehlikeleri ve zorlukları anlatırken, adamların içinde dehşetli bir öfkenin doğmasına neden olmuştu. Fakat kendilerini bekleyen mutlu geleceği dinleyen aynı adamlar, o günlere çarçabuk ulaşmak için inanılmaz bir arzu ve istek duymaya başlamışlardı. Ve sonunda tüm adamların kalplerine, bütün bunları kendi gözleriyle görme ve kendi elleriyle yaratma özleminin tohumlarını ekmeyi başardı.

Konuşmasını bitirdikten sonra büyük meydan bir an için derin bir sessizliğe gömüldü. Fakat hemen sonra tarif edilmez sevinç nidaları sardı ortalığı. Adamlar coşku içinde sesleri kısılana kadar haykırıyor, birbirlerinin kollarına atılıyorlardı. Koro halinde bağırmaya başlamıştı insanlar: "Gıl-ga-meş, Gıl-ga-meş! Büyük kral, Uruk aslanı, bizi mutlu geleceklere götür! Elluri, Elluri!" Haykırışları büyük meydandan taşarak ovaya yayıldı, Eanna'da yankılanmaya başladı ve her şeye hâkim oldu.

İşe başlama şevkiyle yanıp tutuşan adamların bir kısmının iş aletlerini almak için aceleyle evlerine koşturmaları esnasında, Gılgameş birkaç yüz kişiden oluşan bir kalabalığın eşliğinde, daha önce trampetiyle yaptığı gibi mahalleden mahalleye, evden eve dolaşmaya başladı. Fakat o zaman trampetin sebep olduklarına, bu defa kendi sesi sebep oluyordu. Askerlerle ve memurlarla, hamallar ve tacirlerle, çiftçilerle ve çobanlarla, kadınlarla, yaşlılar ve çocuklarla konuştu; onun sözlerini dinleyen herkes bir anda sarhoş oluyordu. Gılgameş'in hayallerini alıyordu kafaları. Kafaları alıyordu onları, çünkü söyledikleri gerçekti. Onlar gerçekti, çünkü tasarladıkları tek tek tüm insanların çıkarı içindi.

Gılgameş bıkıp usanmadan konuşuyordu. Her zaman aynı sözleri ve tasvirleri kullanıyordu, böylece her dinleyici bir süre

sonra anlattıklarını gözlerinin önünde o kadar canlı bir biçimde görüyordu ki, her şeyi ezberden tekrar edebiliyordu.

Olağanüstü bir devrim gerçekleşiyordu: Uruk şehri, birkaç gün içinde daha önce tarihi boyunca yaşamadığı bir gürültü ve işgüzarlığa boğulmuştu. Herkes Uruk halkının muazzam eserinin yapımında pay sahibi olmak için canla başla çalışıyordu.

Uruk'un yedi bilgesi temel atma töreninde mağaralarından çıkarak şehre geldiler. Gılgameş'in ilk bakışta gözüne çarpmıştı: Büyükbabasının babası dünya haritası çizmiş olan bilge, elinde bakırdan yapılmış belge mahfazasını taşıyordu. Mahfazanın ağzı devâsâ bir bronz kilit ile kapatılmıştı. Mahfazanın içine bir göz atmasına izin verilen Gılgameş'ten başka hiç kimse, içinde lapislazuliden yapılmış gizemli bir tablet bulunduğunu ve üzerine bilgelerin derin anlamlı tüm sözlerinin yazılmış olduğunu bilmiyordu.

Değerli mahfazayı teslim alan Gılgameş'in elleri heyecandan terlemişti. İhtiyar bilgeyle göz göze geldi bir an için ve son bir kez sınandığının farkına vardı. Kendisine duyulan güvene lâyık olacak mıydı? Halkının kendi ismiyle bağdaştırdığı tüm arzularını, hayallerini ve özlemlerini gerçekleştirebilecek miydi?

Uruk'un tüm ümitlerinin taşıyıcısı olmuştu artık, muazzam, hatta insanüstü bir yüktü bu.

Bilgeler hâlâ onu süzmeye devam ediyorlardı, ellerindeki sandık çok ağırlaşmıştı, o kadar ağırlaşmıştı ki, onu gerekli yere götürebilmek için tüm güçlerini seferber etmesi gerekti. Mahfazayı yerde açılmış olan çukura dikkatle yerleştirdi ve sonra çukura kendi elleri ile toprak doldurdu. Büyü Uruk, diye düşünüyordu bu esnada. Taş üstüne taş konsun, duvar ardına duvar yapılsın ve görkemin tüm dünyaya yayılsın. Adımı bu iş ile birleştiriyorum. Şayet başarılı olursam, adım da onunla beraber büyüyecek ve tüm ülkede bir yıldız gibi parlayacak. Başarılı olamazsam, adım da Uruk ile beraber yok olacak ve çöl rüzgârları izlerimizi sonsuzluğa dek yok edecek...

"İşte mahfazanın anahtarı burada" diye bir ses duydu aniden. Bilgelerden biri onunla konuşuyordu. "Anahtarı -kutsal düzen yasasının emrettiği gibi- Fırat'ın en derin yerine atmaya yemin etmelisin. Tüm halkın önünde bu yeminini etmeye hazır mısın?"

"Yemin ederim" diye karşılık verdi Gılgameş boğuk bir sesle.

"Bu yemin ile Uruk halkına hizmet eder gibi hükmetmeye ve hükmeder gibi hizmet etmeye hazır mısın?"

"Yemin ederim: hizmet eder gibi hükmedeceğim ve hükmeder gibi hizmet edeceğim" dedi Gılgameş. "Göksel baba Marduk adına, Anu ve İştar adına, Uruk'un tüm tanrıları adına!!"

"Elluri, elluri!" sesleri yükseliyordu kalabalıktan.

Gılgameş anahtarı havaya kaldırarak güneşe tuttu. Saf altından yapılmış gibi pırıl pırıl parlıyordu, tıpkı Şamaş'ın göksel arabasının oku gibi. Etrafına bakınarak gördüğü her şeyi bir daha unutmamak üzere hafızasına yerleştirdi: binlerce çift göz kendisine bakıyordu, binlerce insan etrafını çevirmişti ve umut dolu bakışlarla kendisini süzüyordu. Artık ne yaparsa yapsın, tüm davranışları ile daima her şeyin merkezinde olacağını hissediyordu, baş döndürücü bir duyguydu bu.

Bu esnada İştar'ın kızlarından oluşan bir koro şarkı söylemeye başlamıştı, başka kızlar ise müzik çalıyor ve dans ediyorlardı. Gılgameş'in attığı ilk adım ile tören alayı harekete geçti. Hemen ardından Anu tapınağı başrahibi ile İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna bulunuyordu, onları da yüksek dereceli memurlar ile yüksek mevkii sahipleri takip etmekteydi. Törene tüm Uruk halkı katılıyordu. Geçtikleri yerlerdeki kadınlar çocuklarını havaya kaldırarak Venüs tanrıçasından onları kutsamasını diliyorlardı. Hastalar kendilerini İluna'nın ayaklarının dibine atarak, sayrılıklarını iyileştirmesi için ona yakarıyorlardı. Erkekler ise Gılgameş'i görünce sevinç çığlıkları atıyor ve ellerindeki aletleri sallıyorlardı, bazıları da aletlerini talimli askerler gibi omuzlarına dayamışlardı.

Gılgameş halkın coşkusunun tadını çıkarıyordu; bir kral gibi gösterişli giysiler giymeme düşüncesinin ne kadar yerinde olduğunu şimdi daha iyi anlıyordu. Sabah uyandığı zaman krallık mantosuna, tacına, asasına ve kılıcına göz ucuyla bile bakmamıştı ve bunların yerine kaba kumaştan dokunmuş, halkın giydiği sade eteği kuşanmıştı. Bu nedenle onlara benziyordu, sanki çalışmaya giden bir işçi gibiydi. Fakat omuzlarındaki kayışlarda artık herkesin tanıdığı trampeti taşıyordu, ellerinde ise büyülü meşenin köklerin-

den yonttuğu çomaklar vardı. Kızların yaptığı müziğe karşılık olarak keçi derisini konuşturmak istiyordu, ama parmaklarının bu denli kaşınmasına rağmen, hâlâ kendisine hâkim olmayı başarıyordu. Nihayet resmi tören sona erdi, İştar'ın kızları ve Anu rahipleri Eanna'ya geri döndüler. Ağırbaşlı hükümdar rolü oynamaktan bıkmıştı, karşısına çıkan ilk uygun yükseltinin üzerine çıkarak, trampetini konuşturmaya başladı.

Haydi, iş başına! diyordu trampetin sesi tüm ovayı kaplarcasına ve insanlar trampetin isteklerini yerine getirmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Akşamın geç saatlerine kadar böyle devam etti. Havanın kararmasıyla beraber trampet sustu. Fakat gecenin karanlığı binlerce meşale ve kamp ateşinin ışıklarıyla gün gibi aydınlanmıştı. Tuğlacıların fırınlarının bacaları sabaha kadar durmaksızın tüttü.

Sabah güneşinin ilk ışıklarının doğudaki çölün üstünde yükselmesiyle beraber, büyük trampet tekrar konuşmaya başladı. Çadırını inşaat alanının yanına kurduran Gılgameş, gece gündüz adamlarının yanından ayrılmıyordu. Duvarların temelleri yükselirken, çalgısıyla duvar boyunca yürüyerek adamlara cesaret vermeye başladı.

Çok garipti; Trampetin sesini duyan herkes çalışma temposunu artırıyor, işine daha büyük bir hırsla sarılıyordu, sanki trampetin sesi zorlukları yok eder gibiydi. Trampetin sesini teşvik edici ve sürükleyici olmaktan ziyade, can sıkıcı ve iç bunaltıcı bulanların sayıları pek azdı. Adamlardan sadece pek azı günler boyunca kulübelerine gidemedikleri için homurdanıyordu. Bunlar, tüm inşaatı her an kollayıp düzenlemekle görevli olan yapı ustalarıydı. Her an her yerde ihtiyaç duyuluyordu onlara. Yeterli işçileri vardı. Gılgameş'in çok doğru bir biçimde önceden tahmin ettiği gibi, ülkenin güney kesimlerinden, hatta Ur ve Nippur'dan bile akın akın işçiler geliyordu Uruk'a. Gılgameş'in tasarıları ve Uruk'ta yeni bir devrin başladığı haberi, yıldırım hızıyla tüm ülkeye yayılmıştı. Özellikle genç ve hayal gücü kuvvetli insanlar evlerini terk ederek, hızlı bir şekilde refaha ulaşmayı umdukları Uruk'a doğru yola koyuluyordu. Fakat Uruk'a sadece güzel sözlerle gelmek bir an-

lam ifade etmiyordu. İnşaatta çalışmak isteyen herkes kendisini işçi listesine kaydettirmek ve gözcülere yeteneklerini sergilemek zorundaydı.

Tanrılar bana yardım etsin! diye yakarıyordu genç hükümdar, kuzeydeki düşman kabilelerin gözlerini kör etsinler ki, şu anda her şeyin karmakarışık olduğu Uruk'un gerçek anlamda hiçbir savunmaya sahip olmadığını anlamasınlar. Oysaki Uruk'u bir çırpıda ele geçirmek için sahip oldukları yegâne fırsat bu idi!

İnsanların tümünü bulaşıcı bir hastalık gibi saran coşkunluğa kendilerini kaptırmamış olan – Gılgameş hariç elbette– iki kişi, onun durumu için endişeleniyordu: Bunlardan biri Bilge Ana Ninsun, diğeri ise Venüs tapınağının aşk hizmetkârı Tehiptilla idi. Bilge Ana en çok sevdiği oğlunu iyi tanıyordu. Diğer insanların sandığının aksine, o kendi içinde hiç de güçlü ve kararlı birisi değildi. Kolayca hislerine kapılan, duygusal bir insandı. Halkla bütünleşmişti, insanlar onu sevip sayıyordu, konumu itibarıyla her bakımdan topluluğa bağlı hissediyordu kendisini. Peki, bu onu mutlu ediyor muydu? Hayır, hayatında hâlâ çok önemli bir eksik vardı: Rüyasının ona söylemiş olduğu gibi, güçlü ve sarsılmaz bir arkadaşlığa ihtiyacı vardı. Bu arkadaşlığı bulamadığı sürece, tüm bu insanların ve faaliyetin tam ortasında olmasına rağmen, kendisini daima yalnız ve mutsuz hissedecekti.

Üstlenmiş olduğu sorumluluk dolu büyük görev, içindeki acı verici hasreti geçici olarak uzaklaştırabiliyordu kendisinden. O, bir şeyler arayan, fakat dinlenebilecek bir yer bulamadığı için oradan oraya uçan huzursuz bir kuş gibiydi. Gılgameş'in bu hali Ninsun'a dert olmuştu. Ne onu, ne de onun huzur dolu sessizliğini uzun süredir arayıp sormamıştı. Halbuki pek çok şey anlatabilirdi ona: Lu-

galbanda'nın yaptıklarını, yanılgılarını ve idrak ettiklerini, şanlı icraatlarını, üzücü ölümünü ve her şeyden önce son ana dek yaşadıkları sadakat dolu harika beraberliği. Fakat belki de şimdi bunların hiçbirini duymak istemez, diye düşünüyordu. Artık hayatını kendi ellerine aldı ve kendi tecrübelerini yaşamak istiyor belki de.

Sessizce Egalmah'ta oturarak, aşağıdaki ovayı seyrediyordu. Arpini çok nadir olarak eline alıyordu, o zaman da hüzün dolu şarkılar oluyordu söyledikleri. Ninsun'un çevresi giderek daha tenhalaşmaya başlamıştı. Sadece bir kere, o da Gılgameş'in taç giyme töreni esnasında, matem elbiselerini çıkartarak rengârenk ve muhteşem bir elbise giymişti. Fakat şimdi üzerinde yine kapkara giysiler vardı.

Gılgameş için endişelenen ikinci kişi, güzel ve alımlı Tehiptilla'ydı. Yatağını çok sık ve zevkle dolu olarak paylaşmıştı onunla. Bir süredir ilişkileri kopmuştu ne yazık ki, İştar'ın kopan bu bağları yeniden oluşturma yolundaki emri, doğrusu çok hoşuna gitmişti. Bu emri yerine getirmeyi başararak kendisini onun kollarına bırakmayı, onunla beraber binlerce küçük aşk oyunu oynamayı, o kadar çok isterdi ki! Fakat daha önce de tahmin ettiği gibi, Gılgameş'in aklı bambaşka yerlerdeydi. Kral oluşundan bu yana, aşk dolu bir gece geçirmek için bir kerecik bile olsun tapınağa gelmemişti. Elbette resmi törenlerin hepsine katılıyordu, fakat yasanın emrettiği armağanları sunarken son derece ciddiydi, bunun yanı sıra o kadar kalabalık bir maiyeti vardı ki, onunla baş başa görüşmek bir yana dursun, yanına bile yaklaşabilmek mümkün olmuyordu.

İştar'ın bir heyet eşliğinde saraya yaptığı ziyaret de sonuçsuz kalmıştı. Gılgameş nazik ve dostça davranmış, yaptıkları gösteriler karşısında hayranlıkla gülmüştü. Fakat onu Dumuzi'nin son zamanlarındaki sefahat alemlerine daldırmayı bir türlü başaramamışlardı. Genç kral samimi bir havada İluna ile her konuda sohbet etmiş, devlet, halk, törenler ve şenlikler hakkında konuşmuş, ama bu arada etrafına görünmez bir duvar örmüştü. Bu duvarı hiçbir kadının aşması mümkün değildi, kadınların en harikası, eşi benzeri bulunmayan güzellikteki tanrıça bile.

Tehiptilla, İluna'nın Gılgameş'i güzel sözlerle, şuh bakışlarla,

sesiyle, vücuduyla tahrik etmeye ve aklını başından almaya çalışmasını dikkatle izlemişti. Onu kıskanıyordu. Evet, bu küçük tapınak hizmetkârı, efendisini kıskanıyordu.

İçinde yükselen bu yeni ve yasak duygu, irkilmesine neden oldu. Kıskançlık duygusu çeşitli sebeplerden ötürü bir günahtı, çünkü insanda bencillik ve sahip olma hırsı yaratıyordu. Daha önce başka hiçbir erkekte yaşamamıştı bu duyguyu. Şimdi ne değişmişti peki, içinde neler olmuştu?

Bu duygunun köklerinin düşüncelerinde saklı olduğunu farkedince bir kez daha, eskisinden daha şiddetli olarak irkildi. Bencillikti bu, evet, benliği duyulmamasına imkân olmayan bir ses ile haykırıyordu. Gılgameş'in yanında olmak istiyordu, buna ihtiyacı vardı. Ona sahip olmak için değil –bu imkânsızdı zaten, onun gibi özgür bir adam asla birisine ait olamazdı– fakat bunu şiddetle arzu ediyordu. Onun tarafından seyredilmeyi, okşanmayı, hatta daha da fazlasını şiddetle arzu ediyordu. Onu düşündüğü zamanlar ruhu alev alev yanıyor, kalbi hızlı hızlı çarpıyordu ve son zamanlarda sadece onu düşünüyordu. Bütün bunlar, onun asla iyi bir Venüs rahibesi olamayacağının birer göstergesiydi. Aşık olan ve içinde yükselen ihtiras dolu duyguları, bilmemesi gereken insanlardan saklamaya çalışan halktan bir kız gibi davranıyordu ve öyle hissediyordu kendisini.

Kendisine daima en yakın olan İluna'yla bile durumu hakkında konuşamıyordu. Zaten İluna'yı giderek daha fazla rakibi olarak görmeye başlamıştı. Tehiptilla, kimsenin öğrenmemesi gereken ıstıraplar içindeydi. Birisinin kendisini görüp beğenmesinden korktuğu için, çeşitli rahatsızlık bahaneleri uydurup tapınağın merdivenlerine oturmaktan kaçınıyordu. Nadiren de olsa bunu yapmaya mecbur kaldığı zamanlar ise, isteksiz davranıyor ve asla tüm ruhuyla kendisini olaya veremiyordu. Yabancı erkekler kendisini kucakladıkları zaman kaskatı kesiliyor ve kalbi buz gibi soğuyordu. Adamın birisiyle yatmaya mecbur kaldığı zamanlarda ise, gizlice Gılgameş'i düşünüyordu. Küçük odasının karanlığında yalnız geçirdiği gecelerde ise rüyasında onu görüyordu sürekli, tenini şefkatle okşayışını hissediyor, kendine has başına buyruk sevgisini

yeniden tadıyordu. Gılgameş yoğun çalışmaları yüzünden tüm bunları çoktan unutmuştu herhalde...

Evet, aşk bu olmalı, diye düşünüyordu Tehiptilla. Tapınakta öğrendiğinin farklı bir biçimi. Uygunsuz, izinsiz, çok özel bir aşk. Kendisi gibi önemsiz ve küçük bir tapınak hizmetkârının buna hakkı var mıydı acaba? İçindeki bu korkunç, bu harika duyguyu bastırmaya çalışıyordu. Fakat bunu sadece zaman zaman başarabiliyordu. Onu bundan sonra bir daha asla görmemesinin daha iyi olup olmayacağını düşünmekteydi. Fakat Gılgameş'in resmi daima zihnindeydi. Düşüncelerini kendi kötü kaderinden uzaklaştırmak için, onun dışarıdaki inşaat sahasında neler yaptığını düşünmeye çalışıyordu. Yüksek bir kayanın üzerinde dimdik dikiliyordu Gılgameş, bir yandan trampet çalarken, bir yandan da etrafına emirler yağdırıyordu. Azgın dalgaların çarpıp parçalandığı dik bir yar gibiydi, kayalar zangır zangır titriyor, fakat kendisine bir şey olmuyordu. Bir an bile dinlenecek vakti yoktur herhalde, diye düşünüyordu, akşam olunca kendisini güç bela çadırına atıyor ve yorgunluktan sızıp kalıyordur. Onun ne kadar yalnız olduğu aklına geldikçe ağlıyor ve onunla beraber acı çekiyordu. Ninsun'u ziyaret etmeyi düşünüyordu. Belki o kendisine akıl verebilirdi. Fakat Egalmah'a gitmekten ve Bilge Ana'ya sırrını açmaktan o kadar çok korkuyordu ki...

Gılgameş ise eseri tarafından esir alınmıştı. Duvarların Uruk'un etrafında yükseldiğini görmek, ona sonsuz bir mutluluk veriyordu. Bütün gün trampet çalmaktan vazgeçmişti çoktandır, genç ve yetenekli bir müzisyene görev vermişti, o da aynı tempo ile trampeti sürekli çalıyordu. Bu ona halletmesi gereken işler için daha çok zaman fırsatı doğurmuştu.

Bazen tepedeki taş ocağında işler iyi yürümüyordu, bazen de kumlu zemin, temel kazılarında sorunlar çıkartıyordu. Yapı ustaları, büyük bir kalabalık oluşturan işçi ordusundan azami olarak faydalanmak için, gece-gündüz çalışıyorlardı. Her sabah, horozun ilk ötüşünden sonra, Gılgameş tüm ustalarla beraber bir durum değerlendirmesi yapıyordu. Ustaların kendi aralarındaki görev ve yetki anlaşmazlıklarını gideriyor, herkesi en yararlı olacağı göreve getir-

mek için uğraşıyordu. Zanaatçıların başkanı olan Warka ile çok iyi anlaşıyordu. Warka tecrübeli ve geniş görüşlü bir adamdı. Yapı ustaları ile uğraşmak daha zordu. Adamlar sık sık büyüklük komplekslerine girerek, uygulaması imkânsız projeler yaratıp duruyor ve bunlarda ısrar ediyorlardı. Aralarındaki sürekli rekabet bazen Warka'yı çileden çıkarıyorsa da, genellikle sükûnetini korumayı başarıyordu; Gılgameş'in en güvenilir çalışma arkadaşı ve danışmanı olmuştu.

Yapması gereken işlerin arasında eski kral Dumuzi'nin affedilmez bir biçimde ihmal ettiği devlet işleri vardı. Gılgameş Ur, Eridu ve Nippur'a haberciler gönderdi. Bu şehirlerin hükümdarları kendilerine söylenenleri işitince, bir anda pür dikkat kesildiler. Gılgameş, anılan şehirler arasındaki eski anlaşmaların yenilenerek daha güçlü bir şekilde hayata geçirilmelerini teklif ediyordu. Hükümdarlar Gılgameş'in kendilerine söylemek istediğini hemen anladılar ve son zamanlarda adını sık sık duydukları hayret verici genç adamı kendi gözleriyle görmek için Uruk'a doğru yola koyuldular.

Gılgameş onları büyük saygı gösterileri ile karşıladı ve kendisine ödemeleri gereken vergi tutarlarını düşürdü. İnşaatı için kendisine işçi göndermelerini istedi onlardan. Hükümdarlar, Gılgameş'in önerilerinin önemini kavramışlardı, duraksamadan tüm öneri ve isteklerini kabul ettiler.

Dumuzi son zamanlarda yüzünü uzaklara çevirmiş ve Uruk'a büyük miktarlarda fildişi oymaları getirtmişti. Fildişi, zenginlerin çok sevdiği, nadir ve pahalı bir nesneydi. Ve yaptığı her işi önce uzun uzun yedi bilgeye danışan Gılgameş, ticarette de büyük başarı kazandı.

Nippur'un hükümdarı Gılgameş'e tam iki bin tane zanaatçı yolladı ve karşılığında Uruk'un Fırat üzerinde bulunan büyük ve korunaklı limanını kullanma izni aldı. Daha inşaat sona ermeden bile, mal yüklü kervanlar ırmak boyunca yukarı çıkarak Nippur yöresine gitmeye başlamışlardı. Çöldeki göçebeler ise çorak arazilerini çoktan terk etmişler ve Uruk'un güven verici duvarlarının içine yerleşmişlerdi. Gılgameş onlara hayvanları için ağıllar, kendileri için de toprak evler yaptırmıştı. Uruk derin uykusundan uyanıyor ve eşsiz bir çiçek gibi açıyordu.

Gılgameş ise hâlâ yapayalnızdı. Günlerini ve gecelerini öylesine yoğun bir çalışma temposu ile doldurmuştu ki, yalnızlığı artık ona ulaşamıyordu. Böylesi daha iyi, diye geçiriyordu içinden. Şu anda olanlar, kader kitabına göz attığım sırada gördüklerimle uyum içinde. Kitapta dinlenme ve kararsızlık kelimelerini görememişti. Sadece Uruk'un sağlam duvarlara sahip olması gerektiği kayıtlıydı. Başka hiçbir şey görememişti, ne varlığından duyduğu sevinç, ne hayattan zevk alma, ne de mutluluk vaat eden bir sürü küçük şey; bunlardan hiçbirisi yoktu defterde.

Kitapta Tehiptilla'yı veya başka bir kızı da görmemişti. En azından o bölümde olmadıklarından emindi. Uruk, duvarlarına kavuşmalıydı. Ve kendisi, Gılgameş, kaderini gerçekleştiriyordu.

Birinci yılın sonunda duvarlar artık çok uzak mesafelerden bile görülebilecek kadar yükselmişti. Artık bozkırdan gelen herkes dilediğince giremiyordu şehre; içeri girmek isteyenler güneydeki ve kuzeydeki devâsâ kapıları kullanmak zorundaydı. Fakat çalışma temposu kesinlikle azalmamıştı, çünkü sırada diğer savunma sistemleri ile duvarlara eklenecek bin tane kule vardı. İştar tapınağına söz verilen merdiven de unutulmamıştı, Gılgameş'in sarayının acilen tamir edilmesi gerekiyordu. Denizden gelen büyük gemiler, Fırat'tan yukarı çıkarak korunaklı limana demirliyor ve Uruk'ta bulunmayan inşaat malzemeleriyle, aletlerini getiriyorlardı. Gelen haberlere göre, Sumer ülkesinin diğer şehirleri de, Uruk'un yaptığı atılımlardan etkilenmiş ve ona benzeme hırsına kapılmışlardı. Uruk kadar olmasa bile onlar da savunma sistemlerini yenilemeye başlamışlardı ve onların da nüfusları bir anda artmıştı.

Kuzeyin vahşi kabileleri artık uzun zamandan beri Uruk için bir tehlike oluşturmuyordu, çünkü bu kadar iyi korunan bir yere saldırmanın ne kadar aptalca ve anlamsız olacağının farkına var-

mışlardı. Gılgameş de artık bundan söz etmiyordu. Tek amacı başladığı işi en iyi şekilde bitirmekti. Fakat bazı insanlar için bu durum gereğinden fazla uzun sürmüştü ve gizlice lanet okumaya başlamışlardı.

Örneğin yazar ve şair Sinnunni aşağıdaki dizeleri kaleme almıştı:

"Dünyada onunla karşılaştırılacak hiç kimse yoktur,
Ne krallığında, ne de bütün dünyada.
Kimse Gılgameş gibi diyemez
'Kral benim' diye.

Ulu Gılgameş parlak bir timsal,
Doğduğundan bu yana ismi parlak ve muhteşemdir.
Üçte ikisi tanrısaldır,
Sadece üçte biri insandır onun.
Bedeninin şekli Mâ'nın,
Tanrısal Anasının bir hediyesiydi.
Görkemli bir adam yarattı onda

Uruk'un meralarında başı dik yürür,
Kuvveti vahşidir – bir yaban öküzü gibi,
Yedi iklim dört bucakta kimse onunla boy ölçüşemez.
Kimse silahını ona yöneltemez.

Trampetin sesi arkadaşlarını sürekli dinç tutar,
Gümbürdemesini işitenlerin aklına durup dinlenmek gelmez,
Gece gündüz çalıp durur trampetini Gılgameş,
Uruk meralarının çobanı,
Üstün kuvvetli, boylu poslu, bilgili ve akıllı.
Fakat Uruk evlerinde oturan halk kızmaya başladı,
Oğlunu babasına,
Sevgilisini genç kıza, karısına kocayı bırakmaz.
Büyük duvarla çevrili Uruk'un çobanı bu mu?
Bu mu bizim asil, boylu poslu, bilgili ve akıllı çobanımız?
Ne genç kızı sevgilisine, ne de kocayı karısına kavuşturmayan!

Ey tanrısal ana Mâ,
Sen ki Marduk'la beraber insanları ve hayvanları,
Ve de bu kahramanı yaratansın,
Acı bize!
Bak, bu satırları yazanın parmakları yara bere içinde.
Fakat insanların kalplerini neşeyle dolduran
Güzel şiirler yazmaktan dolayı değil.
Aksine devamlı hesap yapmaktan,
Ve bu hesapları kil tabletlere geçirmekten.
Kralın emirlerini tüm dünyaya yaymak için,
Sadece ben yüz tane tablet yazdım,
Daha da yüzlerce yazacağım herhalde,
Çünkü kralın emirleri bitecek gibi değil...

Kudretli bir adam yarat, her şeye kadir olan Mâ,
Gılgameş'e benzeyen bir varlık.
Güçlü olsun onun gibi, fakat onun gibi bir canavar olmasın,
Bir insan olsun sadece. Ve vakit geldiği zaman,
Yarattığın bu kudretli insan Uruk'a gelsin,
Gılgameş ile boy ölçüşmek için.
Ve Uruk nihayet huzura kavuşsun tekrar!"

Sinnunni'nin bu dizeleri asla halka ulaşmadı, hatta onu en yakın arkadaşlarına ve edebiyat çevrelerine bile okumaktan kaçındı, çünkü kralın öfkesine hedef olmaktan çok korkuyordu. Ve yazdıklarını kimselere okuyamadığı için, çölün başladığı yere giderek, şikâyetlerini yıldızlara anlatmaya başladı. Çünkü bir şair dizelerini asla sadece kil tabletlere çiziktirilsinler diye yazmaz, hayır, bir şair şiirlerinin hakkını vererek dinleyen bir kulağa ihtiyaç duyar, bu kulak kendi kulağı olsa bile...

İkinci Kitap

BARBAR

Fakat o gece –Sinnunni sonradan bunun böyle olduğunu iddia etmişti– göğün kulakları vardı ve anlattıklarını dinliyordu. Aslında Sinnunni'nin şikâyetlerini dinleyen, gök kubbesinde oturan Anu'dan başkası değildi.

Anu, göksel ana Mâ ile konuşmaya karar verdi: "Şairin söyledikleri doğru değil mi? Dünyada yaşayan her yaratığı Marduk'la birlikte sen yaratmadın mı? Nasıl olur da aşağıdakilerden birisi ıstırabına tüm dünyayı ortak etmek ister? Şairin acı çeken ruhunun huzura ermesi için, kahraman Gılgameş'e denk bir varlık yaratamaz mısın? Böylece Uruk nihayet rahata kavuşur!"

Gök tanrıçası Mâ, Anu'nun söylediklerini düşündü ve kafasında onun istediği gibi bir varlık tasarladı. Sonra da itinayla ellerini yıkadı, toprağa uzanarak biraz kil aldı, tükürüğüyle bir güzel ıslattı ve kafasında tasarladığı adamın şeklini verdi. İşi bitince yarattığı adamın içine yaşam üfledi, onu hayvanların şaşmaz içgüdüsüyle ve kavgacı savaş tanrısı Bel'in damarlarında durmayan deli kanıyla donattı. Sonra da onu bozkırın ortasına yapayalnız bıraktı ve insanların gözlerini üzerine yöneltti.

Güçlü Enkidu bozkırın ortasında, yabanıllığın içinde şaşkınlıkla dikiliyor ve hayretle etrafını dolduran dünyaya bakıyordu. Çok iri ve çok kuvvetliydi, şişkin adaleleri patlayacakmış gibi kabaran kocaman bir devdi. Olgun buğday başaklarının rengindeki uzun saçları omuzlarına dökülüyordu, gür sakalı çenesinin tümünü kaplamıştı. Giysi olarak üzerinde sadece hayvan postları vardı, yabanıllığı yüzünden kendisi de bir hayvana benziyordu zaten. Ne bir ülke, ne bir insan tanıyordu, ne de insanların düzen ve yasalarını.

Fakat doğanın yasalarını çok çabuk öğrendi. Hayvanların arasında rahatça ve güvenle dolaşabiliyordu, o hayvanların arkadaşıydı ve hayvanlar ona arkadaştılar, çünkü ondan kendilerine bir zarar gelmeyeceğini biliyorlardı. Hayvanları avlamıyor ve et yemiyordu,

onların birçoğu gibi otlar, kökler, taş yosunları, böğürtlenler ve mantarlar yiyerek besleniyordu. Canı istediği zaman hayvanlarla şakalaşıyor, onlarla koşu yarışmaları yapıyor, gücünü sınamak için güreş tutuyordu. Fakat kendilerini bırakması için ona rica ettiklerinde hemen gitmelerine izin veriyordu.

Geceleri bozkırın dikenli çalılıklarının arasında uyuyordu. Üzerinde mavi gökyüzü vardı sadece. Yaban eşekleriyle beraber su içmeye gidiyor, toprağı, bitkileri, her kokuyu, her izi ve rüzgârın tüm seslerini tanıyordu. Yolunu asla kaybetmiyordu, çünkü kılavuzu gökyüzüydü, dolaşmak için fazla karanlık olduğu zaman ise, olduğu yere kıvrılarak uyuyuveriyordu. Asla hiçbir şeyi kendisine dert etmiyordu. Dert edeceği bir şey de yoktu zaten. Günlerini huzur içinde geçiriyor ve dünyanın güzelliklerini, tüm kalbiyle seviyordu.

Yıkanmak istediği zaman ırmağa gidiyor ve hızla akan suyun içinde bir çocuk gibi oynuyordu. Canı koşmak istediği zaman bozkırdaki ceylanlarla yarış ediyordu. Biraz serinlemek istediği zaman ise dağ kollarına giderek zirvelerin gölgesinde oturuyor, saatler boyu kuşların uçma sanatlarını seyrediyordu. Kuşları kendisine benzetiyordu: özgürdüler, bağımsızdılar ve Mâ'nın kendilerine verdiği yetenekleri kullanıyorlardı. Doğanın kendi koyduklarından başka bir yasa tanımıyordu, bozkırdaki yürüyüşünün bir amacı yoktu, çünkü yürüdüğü yol amacının ta kendisiydi.

Günün birinde, duvar inşaatının ikinci yılında, genç bir avcı, yabani Enkidu'nun yaşadığı bölgeye girmeye cesaret etti. Keşfettiği bu yeni yer, mesleği açısından son derece uygun bir bölgeydi: Önünde uzanan su kaynağı tüm hayvanların suvatıydı, kaynağın etrafında bulunan killi topraktaki sayısız ayak izi de bunu ispat ediyordu.

Çeşitli yerlere tuzaklar kurdu, hayvanları yakalamak için bir av çukuru açtı ve fark edilmemesi için üzerini otlarla örttü. Sonra da ağlarını hazırlayarak beklemeye başladı, çünkü öğleden sonrasının geç saatleri ona bereketli bir av vaat ediyordu. Yanındaki tahta kafesin içinde önceden yakalamış olduğu bir yaban tavuğu vardı. Birkaç gündür yiyecek bir şey vermediği için hayvan yüksek bir

sesle bağırıyor ve ayaklarıyla eşelenerek tozu dumana katıyordu. Avcı çalılıkların arasına pusuya yattı ve hayvanları beklemeye başladı.

Normal olarak yaban hayvanlarının su içmek için suvata geldikleri vakit, gerçekten de toynak ve soluma sesleri işitmeye başladı. Kafasını çalılıkların arasından uzatıp ileri bakınca, büyük bir şaşkınlıkla suvata bir sürü hayvanla beraber sarışın bir yabaninin de gelmiş olduğunu gördü. Yaban eşekleriyle ceylanların arasına diz çökmüş, kana kana su içiyordu. Yaşamında ilk defa böyle bir şeyi gören avcı taş kesilmişti. Yabani suyunu içtikten sonra etrafına bakınır bakınmaz, avcının kurduğu tuzakları ve ağları fark etti. Suratının uysal ifadesi bir anda kapkara fırtına bulutlarıyla kaplandı. Öfkeli bir çığlık atarak tüm tuzakları dağıttı, ağları parçaladı. Av çukurunu görür görmez, onu da aynı şekilde bozup dağıtıverdi.

Tuzakların tümünü parçaladıktan sonra az ilerideki tahta kafesi gördü ve kararlı adımlarla ona doğru yürüdü. Birkaç becerikli el hareketiyle hayvanı serbest bıraktı, son derece ürkmüş olan yaban tavuğu kanat çırparak çalılıkların arasına kaçıverdi. Tahta kafes de yabaninin öfkesinden nasibini aldı, onu da diğerleri gibi paramparça etti.

Bardağı taşıran damla da işte bu oldu. Genç avcı büyük bir öfkeyle ayağa fırladı. Gürzünü elinde tutuyordu. "Ne yaptığının farkında mısın, uğursuz herif" diye bağırdı, "av malzemelerimi ne hale getirdin?!"

Yabani, avcıya bakarak devâsâ vücudunu gerdi. Silahsız olmasına rağmen görünüşü o kadar korkunçtu ki, avcı elindeki koca gürze rağmen ona bir adım bile yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Bakışları karşılaştı. Birbirlerinin güçlerini sınamaya çalışıyorlardı. Sert ve gözü pek bir adam olan avcı, gürzünü daha sıkı kavradı. Bozkırlardan gelen yabani ise kocaman yumruklarını sıkarak rakibine doğru salladı. Birbirlerine kenetlenmiş dişlerinin arasından yükselen hırlama giderek önce bir gümbürtüye, sonra da dehşetli bir haykırışa dönüştü. Avcının beyninde koca koca davullar çalınıyor gibiydi. Elinde olmadan sendeledi ve bir adım geri çekilmek zorunda kaldı.

Birbirlerini kollayarak beklemeye başladılar, avcı suvatın bir

tarafında, sarışın dev ise öbür tarafındaydı. Bana doğru tek bir adım bile atarsa hiçbir uyarı yapmadan kafasını patlatacağım, diye düşünüyordu avcı. Fakat sarı saçlı dev hareket etmeye hiç de niyetli gözükmüyordu. Karanlık çökene kadar avcının suvatın öbür yanına gelmesine engel oldu.

Ertesi sabah hâlâ hiç kıpırdamadan orada bekliyordu; hayvanlar onun koruması altında sularını içmeye başlamışlardı. Devin taş kesilmiş suratında korkunç bir öfke vardı, dehşetli yumruklarını daima sıkılı tutuyordu, ne zaman olursa olsun kullanmaya hazırdı onları. Avcı sinirden ve öfkeden titreyerek kıyıda beklemeye başladı, nasıl olsa er ya da geç dev adamın yorulacağını düşünüyordu. Fakat umduğu gibi olmadı. Dev adam bütün gün en küçük bir yorgunluk belirtisi bile göstermeden olduğu yerde dikildi. İkinci ve üçüncü günler boyunca da aynı şekilde hiç kıpırdamadan oracıkta bekleyerek, avcının suvata yaklaşmasına engel oldu.

Artık tahammülünü yitirmiş olan genç avcı geri dönmeye karar verdi. Babasının çiftliğine yaklaşırken, duyduğu utanç ve öfke yüzünden hüngür hüngür ağlıyordu. Onun eve eli boş geldiğini gören babası son derece sinirlenmişti, daha kapının eşiğine ayak basmadan oğluna bağırmaya başladı: "Eve elin boş gelmeye nasıl cüret edersin, işe yaramaz oğul! Etler nerede? Avlar nerede? Tuzakları ve ağları ne yaptın?"

Genç avcı inleyerek ve sızlanarak, bir yandan da kaderine lanetler okuyarak başına gelen felaketi anlatmaya başladı: "Baba, bozkırdan ansızın sapsarı saçlı yabani bir adam çıkıverdi. Dış görünüşü hem bir insana, hem de iğrenç bir hayvana benziyor. Devâsâ bir vücudu var ve son derece güçlü, sanırım eğer isteseydi gürzümü bir saman çöpü gibi kırabilirdi. Tüm vücudu bir aslan gibi kıllı, her tarafından saçlar fışkırıyor ve yelesi bugüne dek hiç kesilmemiş gibi. Dağlarda oturan barbarlar gibi sarışın. Belki de Amurru halkından birisidir. Yolunu kaybettiği için buralara dek gelmiş olmalı.

Yaban hayvanlarıyla birlikte suvata geldi. Onlardan biriymiş gibi davranıyordu. Görünüşü çok korkunç, gözleri dehşet verici ve gök gürültüsüne benzeyen böğürtüsü daha da dehşet verici. Ona yaklaşmaya cesaret edemedim, hatta çukurumu bozup, tuzaklarımı

ve ağlarımı parçalarken bile. Yakalamak üzere olduğum tüm hayvanların kaçmalarını sağladı ve onları benden hayvanların çirkin tanrısı Sumukan gibi korudu. Üç gün boyunca suvatın başında bekleyerek korkunç gözlerini suratıma dikti. Geçen süre zarfında tek bir adım bile atamadım."

Delikanlı ağlayarak başına gelenleri anlatırken, bir yandan da babasının gözünde büyük bir sarsıntıya uğramış olan itibarını kurtarabilmek için dev adamın görünüşünü ve yaptıklarını elinden geldiğince abartmayı ihmal etmiyordu.

Tüm kaba sabalığına rağmen zeki ve hızlı düşünen bir adam olan baba, kaybettikleri malzemeleri en çabuk ve en kısa yoldan nasıl telafi edebilecekleri üzerine kafa yormaya başladı. Hatta zararının üstüne biraz kâr koymayı bile düşünüyordu. Bir müddet sonra aradığını buldu: "Çabuk, Kral Gılgameş'e koş" diye öğütledi oğluna "ve olup bitenleri ona anlat. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar tasvir et, özellikle de hiçbir suçumuz olmadığı halde uğradığımız zararı kafasına iyice sokmaya çalış. Onun akıllı ve ülkesinde olup bitenleri öğrenmeye meraklı bir kral olduğu söyleniyor, fakirlerin sorunlarına ve ihtiyaçlarına da her zaman ilgi gösteriyormuş."

"Söylediklerini aynen yapacağım" dedi oğul ve başkent Uruk'a gitmek üzere yola koyuldu.

Genç avcı bir haftalık yayan yolculuktan sonra doğudaki ovadan şehre yaklaşınca, şaşkınlıktan az kalsın küçük dilini yutacaktı. Uruk ne kadar da değişmişti! Şehrin doğu tarafında geçit vermez devâsâ bir duvar vardı ve iki yana doğru göz alabildiğince uzanmaktaydı. İşçilerden ve zanaatçılardan oluşan bir ordu, bu duvara burçlar, kuleler ve seğirdim yolları eklemekle meşguldüler. Bağırarak şehre nasıl gireceği-

ni sorunca güney yönüne gitmesini söylediler, çünkü Nippur'dan ziyade Ur'a daha yakındı.

Böylece bu inanılmaz duvarı takip ederek, şehrin büyük bir giriş kapısına ulaştı. Son derece hareketli bir yerdi burası. İçeri girmek isteyen bir kervan, kapı muhafızları tarafından kontrol edilmekteydi. O da sıraya girerek beklemeye başladı, bu arada kapıdaki bitmez tükenmez faaliyeti seyrediyordu. Gıcırdayarak ilerlemeye çalışan kağnı arabalarına bakarken, yaban eşekleri tarafından çekilen ve askerler tarafından idare edilen gururlu savaş arabası önünden hışımla geçti. Yakınlardaki taş ocaklarında geçici işçi olarak çalışan toz içinde bir grup adam, bitkin bir halde kulübelerine doğru ilerliyordu.

Nihayet sıra genç avcıya gelmişti. Nereden gelip nereye gittiği konusunda muhafızlarla birkaç kelime konuştuktan sonra, şehre ayak bastı. Şehrin içerisi de belirgin bir şekilde değişmişti. Her tarafa yeni evler ve sokaklar yapılmıştı, uzun zamandır Uruk'a gelmemiş olan avcı, az kalsın yolunu bulamayacaktı. Fakat yarışma alanını hemen tanıdı ve ta uzaklardan bile görülebilen Eanna'ya bakarak yönünü tayin edebildi. Sonunda Eanna'ya ulaşarak yukarı çıkan basamakları tırmanmaya başladı. Yoldan geçen insanlara kralın sarayına nasıl gidebileceğini sormaya karar verdi.

Yaşlı bir kadın ona sarayın yerini gösterdi ve eğer Gılgameş ile konuşmak istiyorsa onu burada bulamayacağını, aşağıdaki inşaat sahasına bakmasının daha uygun olacağını ilave etmeyi de ihmal etmedi. Gerçekten de, dış cephesinde kurulan iskeleler üzerinde bir sürü ustanın ve işçinin çalıştığı saraya ulaştığında, kapıdaki muhafız da ona aşağı yukarı aynı şeyleri söyledi: "Buraya boş yere gelmişsin. Gılgameş inşaat sahasının tam ortasına kurdurduğu çadırda kalıyor. Eğer onu bulmak istiyorsan hemen aramaya başlamalısın. Çünkü bir hayalet gibi bir orada, bir burada beliriyor; sanki aynı anda her yerde! Yaveri Urnigingar'ı bulmaya çalış. Genellikle Gılgameş'in yakınlarında olduğu için, sana onun nerede olabileceğini söyleyebilir."

Akşam olmaya başlamıştı, gökyüzü yavaş yavaş gri bir renge bürünüyordu. Genç avcı tekrar şehre ulaşabilmek için acele etmeye

başladı. Yolda rast geldiği insanlara ne tarafa gitmesi gerektiğini sora sora, sonunda meşaleler ile gün gibi aydınlatılmış büyük bir meydana ulaştı. Yakılan ateşlerin etrafına öbek öbek toplanan zanaatçılar, gece vardiyası için güç toplamaya çalışıyorlardı.

Askerler avcıyı durdurdular. "Nereye gidiyorsun? Ustabaşı Organno'yu mu görmek istiyorsun?"

"Hayır" diye cevap verdi avcı, "Yaver Urnigingar'ı arıyorum. Ama asıl konuşmak istediğim Kral Gılgameş, ona söylemem gereken önemli şeyler var."

"Bizi takip et öyleyse" dedi askerler ve onu büyük bir ateşin başına götürdüler. Urnigingar, arkadaşlarıyla beraber ateşin çevresinde oturuyordu.

"Gılgameş'ten ne istiyorsun" diye sordu ona ters ters. "Kral yorucu bir günden sonra dinlenmeye çekildi. Getirdiğin haberin onun değerli zamanını alacak kadar önemli olduğunu hiç sanmıyorum doğrusu."

"Öyle ama" diye üsteledi avcı, "tecrübeli bir avcı ve izci olan babam, bu haberin fevkalade önemli olduğunu iyice belletti bana, hiç zaman kaybetmeden hemen krala iletilmesi lazım."

"Öyleyse bana söyle" diye homurdandı Urnigingar, "onun yaveri olduğum için, gelen her türlü haberle ben ilgileniyorum."

"Olmaz" diye karşılık verdi avcı, "babam bunu da söyledi bana: Bizzat kraldan başka hiç kimseyle konuşmamalıyım."

"Amma da çetin cevizmişsin" diye hırladı Urnigingar. Öfkeyle ayağa kalkarak eline bir meşale aldı ve avcıyı diğerlerinden farklı olmayan sade bir çadırın önüne götürdü.

"Burada bekle" diye emrettikten sonra çadırın tentesini kaldırdı ve yavaşça kafasını içeri uzattı. Avcı birtakım fısıldanmalar işitti. Kısa bir konuşmadan sonra Urnigingar ona doğru döndü.

"Şanslıymışsın" dedi, "kral henüz uyanık ve seni kabul edecek. Fakat getirdiğin haber önemli değilse ve sadece kendini göstermek için bir numara çeviriyorsan, vay haline! Ben çadırın dışında bekliyorum, Gılgameş'ten tek bir laf bile işitirsem kafan uçtu demektir!"

Avcı çadıra girdi. Gılgameş yatağında yatıyordu, üzerini ört-

müştü. Onu gören avcı hemen diz çöktü ve kendisine hitap edilene kadar öylece bekledi.

"Söyleyeceklerini kısa kes" dedi kral uykulu bir sesle, "ne biliyorsan hemen söyle ve sonra git ki, birazcık uyuyabileyim."

Avcı elini kaldırarak konuşmaya başladı: "Yabani bir adam uzak dağlardan inerek bozkıra göç etmiş. Bugüne kadar görmüş olduğum insanların tümünden farklı. Gökyüzü sakinlerinden biri kadar güçlü, bir dev gibi iriyarı ve zorba. Vahşi bir hayvan gibi davranıyor, elimde ağır bir gürz olmasına rağmen, işimi yapmama engel oldu. Civardaki tüm hayvanları kasıtlı olarak ürküterek kaçırdı, diğer kuşları çağırması için kafese koyduğum yaban tavuğunu serbest bıraktı, tüm ağlarımı, tuzaklarımı ve ökselerimi parçaladı, av çukurumu bozarak toprak ile doldurdu. Sahip olduğumuz tüm malzemeleri kullanılamaz hale getirerek, beni ve zavallı yaşlı babamı büyük zarara uğrattı. Onlar sahip olduğumuz her şeydi. Fakat ruhuma verdiği zarar daha da büyük, çünkü hayatımda onun kadar vahşi ve azgın bir yaratık görmedim. Kudurmuş bir boğa gibi saldırıyordu etrafa. Saçları yaz güneşinin altındaki bir buğday tarlası kadar sarı; sanki Şamaş'ın güneş arabası dokunmuş onlara! Perçemleri ve sakalları upuzun..."

Kral onu dikkat ve ilgiyle dinliyordu. Avcının sözlerini bitirmesinden sonra yatağında doğruldu.

"Otur ve bana seni bu kadar çok korkutan yabancıdan biraz daha söz et" dedi ona. "Onunla ilgili her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlat; kayda değer hiçbir şeyi atlama sakın."

Bunun üzerine avcı kralın gösterdiği yere oturarak, gereksiz birçok ayrıntıyla süslediği uzun bir konuşma yaptı. Fakat Gılgameş ses çıkarmadan onun dilediği gibi anlatmasına izin verdi ve herhangi bir müdahalede bulunmadı.

"Gerçekten her şeyi anlattın mı? Sakın unuttuğun bir şeyler olmasın?" diye sordu sonunda.

Avcı bir süre düşündü. Babasının ona tembih ettiği gibi, parçalanan malzemelerinden dolayı uğradığı zarar ziyanı ona bir kez daha uzun uzadıya anlattı. Sonra da aklına dev adamın yumruklarını sıkarak gök gürlemesine benzer bir sesle haykırışı geldi.

"Kolunu kocaman bir balta gibi kaldırmıştı havaya" diye devam etti, "elimdeki gürze rağmen beni bir darbede ikiye bölebilecek koca bir balta!"

"Ya gözleri?" diye sordu Gılgameş güç bastırdığı bir heyecanla, "gözlerinin nasıl göründüğünü de anlat!"

"Parlak yıldızlara benziyorlardı" dedi avcı, "açık mavi renklerine rağmen öylesine harlı bir ateşle doluydular ki, yerlerinden fırlayıp beni yakacaklarından çok korktum doğrusu."

Gılgameş içini çekerek arkasındaki yastıklara yaslandı. Bilge Ana Ninsun'un yorumladığı rüyalarının ana motifi buydu işte: Gökten düşen yıldız ve balta. O kadar ağırdılar ki, ancak irade gücünün tümünü harcayarak kaldırabiliyordu onları... Kehanet gerçekleşmişti hiç şüphesiz. Nihayet hasretini çektiği dostu ortaya çıkmıştı. Kalbi daha hızlı çarpmaya başladı. Bir süre şimdi ne yapması gerektiğini düşündü, sonra da avcıya döndü:

"Anlattığın şeyler için sana teşekkür ederim. Gerçekten de çok önemli haberler getirmişsin bana. Bu nedenle zararını karşılamak istiyorum; şimdi söyleyeceklerimi yapman durumunda seni bol bol ödüllendireceğimden de emin olabilirsin."

"Her şeyi... Benden istediğiniz her şeyi yerine getiririm yüce kralım..."

"İyi, öyleyse dikkatle dinle ve yanlış bir şey yapmamak için sözlerimi kafana iyice yerleştir" diye devam etti Gılgameş. "Hemen İştar'ın Venüs tapınağına git ve Başrahibe İluna'yla konuş. Kızlarının arasından özellikle yetenekli bir tanesini senin yanına katsın. Birlikte bana anlattığın o yere gideceksiniz. Fakat sen kıza elini bile sürmeyeceksin! O sadece ve sadece yabancı barbara ait olacak. Sakın yolda kıza bir şey yapmaya cüret etme. En iyi ve hızlı katırlara binerek, sözünü ettiğin suvata gidin. Kız en güzel giysilerini giysin ve sanki bir şölene gidiyormuş gibi süslensin. Sonra kızı barbara götür ve güzelliğinin onu etkilemesini sağla. Kız utanıp sıkılmadan elbiselerini çıkarsın ve onun bakışları altında suya girsin. Eğer barbar kızı beğenir ve ona yaklaşırsa, sen hemen ortalıktan kaybol. Fakat kız var gücüyle onu tahrik etmeye çalışsın, ta ki barbarın şehveti kabarıp ona sahip olmaya çalışana kadar. Sonra

kendisini tamamen ona teslim etsin ve bıkıp usanana kadar tüm bedensel zevkleri tattırsın. Ondan sonra her şey barbar için bambaşka olacak. Dünyayı yeni baştan keşfedecek ve Uruk'a gelmek için içinde dayanılmaz bir istek duyacak.

Sen ise görevini yerine getirir getirmez bana gel! Her şeyi olduğu gibi anlattıktan sonra ödülünü alacaksın."

Genç avcı, kralın kendisinden istedikleri karşısında hayrete düşmüştü. Fakat onun zekâsına güvendiği ve kendisine vaat edilen ödüle bir an önce kavuşmak istediği için, oflayarak ve puflayarak bir kez daha Eanna'nın merdivenlerini tırmanmaya başladı. Kemerinde kralın mührünü taşıyordu, onunla sözlerinin inandırıcılığını artıracaktı. Sonunda tapınağın ana giriş kapısına ulaştı ve içeriye girmek için izin istedi. Kapıdaki kızlar kıkırdayarak onunla alay etmeye başladılar. Biraz geç kalmamış mıydı?.. Fakat Gılgameş'in mührünü görür görmez toparlandılar ve onu alelacele tanrıçanın dairesine götürdüler.

İluna avcının anlattıklarını sabırla dinledi. Gılgameş'in böylesine heyecanlanması ve kendisine böyle bir anda ihtiyaç duyması, onu sonsuz bir sevince boğmuştu. Fakat sevincini açığa vurmamak için, büyük bir çaba harcıyordu. Kral ondan dünyanın en sıradan işini yapmasını rica etmişti sanki.

"Uzun süre yürümekten yorgun düşmüşsün, genç avcı" dedi İluna, "ayakların toz içinde ve göz kapakların her an düşüverecekmiş gibi görünüyor. Önce gidip güzelce yıkan, sonra tapınaktan yemek iste ve sabaha kadar güzelce uyu. Bu arada ben de kralımız Gılgameş'in emrettiği gibi, kızlarım arasından bir seçim yapacağım. Yarın sabah yola çıkacağınız zaman, aşağıda sizleri hedefinize hızla ulaştıracak olan dinlenmiş katırlar bekleyecek. Gılgameş'in ne yapmaya çalıştığını ben de bilmiyorum, fakat doğru ve iyi bir şey olduğuna eminim. Yolculuğunuzun iyi geçmesi ve aldığın emirleri eksiksiz olarak yerine getirebilmen için, sana bir hediye vereceğim."

Elini uzatarak, ne olduğuna önem vermeksizin, yanında duran nesnelerden birini ona uzattı. Küçük, güzel bir ana tanrıça figürüydü ona uzattığı, beyaz kaymaktaşından yontulmuştu, saçları yersa-

kızıyla karartılmıştı ve gözlerinin yerine küçücük taş parçaları işlenmişti. Figürün boynunda inci biçimli kil parçalarından yapılmış çift sıra bir kolye vardı. Arka tarafında zincir takmak için, ellerinde de çiçek sokmak için delikler bulunuyordu. Gılgameş'in tapınaktaki kutsanma gününde sunak taşına koyduğu hediyenin ta kendisiydi bu nesne.

Avcı mutluluktan uçarak teşekkür etti ve değerli nesneyi kemerine soktu. Eve döner dönmez tanrıçanın hediyesini bir parça deri ile boynuna takacak ve bir daha asla çıkarmayacaktı.

İluna iki defa ellerini çırptı. Aceleyle gelen hizmetkârlar avcıyı önce banyo yapmaya, sonra yemek yemeye ve yatmaya götürdüler. İluna, İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü, yalnız kalmıştı.

Uzun süre düşündü. Bütün bunlar ne anlama geliyordu? Barbar hakkında anlatılanlar kralı neden bu kadar heyecanlandırmıştı? Bu çetin görevi hangi kıza vermeliydi acaba?

Uzun süre düşündükten sonra kendisine en yakın olanlar arasından üç kızın ismini belirledi: Sasa, Unigi ve Tehiptilla. Görevi hangisine vereceğini belirlemek için ise, kehanete danışacaktı.

Tahta bir mahfazadan fildişinden yapılmış piramit biçimli üç tane zar çıkardı. Zarların her bir yüzeyine değişik şekiller kazınmıştı: Bir göz, bir çift spiral, üç çizgi, kutsal beş, sekiz ışınlı Venüs yıldızı ve başka gezegenler. Zarları elinde sallamaya başladı ve kendisini sadece kehanete yönelttiği soruya yoğunlaştırdı. Fildişi zarları seramik kaplı zeminin üzerine altı defa attı. Her seferinde zarların üzerine eğiliyor ve resimlerin düzenlerini inceliyordu. Kolay bir şey değildi bu, fakat İluna kehanete daha önce de birçok kere danıştığı için, yeterince tecrübe kazanmıştı artık. Yaptığı hesaplamalardan çıkardığı sonuçları, küçük bir kil levha üzerine özenle noktalar ve çizgiler şeklinde kaydediyordu. Bu nokta ve çizgileri birleştirdiği zaman ortaya bir çeşme çıktı, İştar tapınağının kutsal çeşmesi. Kızlardan sadece birisi bu gece çeşmede görevliydi...

"Oh... Tehiptilla!" diye bağırdı sevinçle. Tekrar ellerini çırparak hizmetkârlarına Tehiptilla'yı çağırmalarını emretti.

Ona vereceği görev şüphesiz kızın hiç hoşuna gitmeyecekti. Suratını asacak, sızlanacak, mızmızlanacak, belki de ağlayacaktı.

Fakat bunların ne faydası olabilirdi ki? Sonuçta bu kararı kimse tartışamaz ve hiç kimse tanrılara başkaldırmaya cüret edemezdi. Hayır, Tehiptilla böyle bir şey yapmazdı. İtaat edecekti, kesinlikle itaat edecek ve barbara gidecekti.

Ertesi sabah çok erken bir vakitte avcıyı uyandırdılar. "Yolculuğa hazır mısın?" diye sordu Venüs rahibesi. "Tapınağın önünde su tulumları ve erzak yüklü iki katır var. Birlikte gideceğin kız seni bekliyor. Görevini yerine getirir getirmez hemen geri dön ve hayvanları tapınağa iade et. İştar'a olup bitenleri anlat ve rapor vermek için hiç vakit kaybetmeden kralın huzuruna çık."

Avcı kendisine söylenilen her şeye olur diyordu, talihinin bu kadar yaver gitmesinden dolayı çok mutluydu. Ana kapıdan geçip tapınağın önündeki meydana çıktığında, gerçekten de iki tane katırın orada durduğunu gördü. Bir tanesinin üzerinde, güzel giysilere bürünmüş bir kız oturuyordu. Yüzünü kalın bir peçeyle örtmüştü. Zarif ve biçimli bir vücudu vardı, harika bir kız olduğu her halinden belliydi.

Avcı diğer katıra binerek hayvanı Eanna'dan aşağı doğru sürdü, pazar meydanını boydan boya geçerek şehre girdiği kapıya ulaştı. Gılgameş'in mührünü gören muhafızlar, tek soru bile sormadan kapıları ardına kadar açarak geçmelerine izin verdiler.

Duvarların dışına çıktıklarında avcı arkasına dönerek kıza baktı: "Katıra binmeye alışık mısın? Hızlı bir tempoya dayanabilir misin?"

Suratı peçeyle örtülü olan kız konuşmadan evet anlamında başını salladı.

"İyi, o halde en kestirme yoldan gidebiliriz" dedi avcı ve hayvanını mahmuzladı.

Bir müddet duvar boyunca yol aldıktan sonra, doğuya yöneldiler. Akşama doğru küçük bir palmiye koruluğuna ulaştılar ve orada kamp kurdular. Geceyi böylesine güzel bir kızın yanında geçirmek, avcıyı oldukça heyecanlandırmıştı. Kızın yüzünü gizleyen peçe hayal gücünü daha da körüklüyordu. Zaten Venüs tapınağında son derece serbest gelenekler hüküm sürmüyor muydu? Ta uzaklarda bile Uruk hakkında çok şey işitiliyordu, inanılmaz hikâyelerdi bunlar ve en inanılmazları da, İştar ile cömert kızları hakkındaydı. Huzursuzlukla döşeğinde bir o yana, bir bu yana dönüp duruyordu. Bir süre sonra artık kendisine hakim olamayarak elini yavaş yavaş kıza doğru uzatmaya başlayınca sert bir sesle irkildi: "Kralımız Gılgameş'in ve Tanrıça İştar'ın sana verdikleri emirleri unuttun mu? Yoksa onlara karşı gelerek günah mı işlemek istiyorsun?"

Avcı aceleyle elini geri çekti. Utanmıştı. Hayır, buna asla cesaret edemezdi. Güvenilir birisi olmak hem kendisine duyulan saygıyı, hem de alacağı ödülü artırırdı. Fakat kızın ince ve berrak sesi, kulaklarında uzun süre çınladı.

İkinci gün fazla yol alamadılar, çünkü şiddetli bir kum fırtınasına yakalanmışlardı. Hayvanlar adımlarını atarken tereddüt ediyorlardı. Fırtına yatıştıktan sonra kız elbisesindeki kumları silkeledi ve peçesini azıcık araladı. İşte o anda avcı şimdiye kadar karşılaştığı kızların en güzelini gördü. Şaşkınlıktan donakalmıştı. Bugüne dek böyle bir güzelliği hayal bile edememişti.

Kız tüm yol boyunca tek kelime etmemişti. Derin düşüncelere dalmıştı Tehiptilla, kötü kaderine lanetler okuyordu. Uzun zamandan beri hastalık bahanesiyle erkeklerin kendisine yaklaşmalarına başarıyla engel olmuştu. İluna'nın kendisini seçmesinin bir âlemi var mıydı şimdi? Tanrıçanın bu kararı alırken tüm yaptığı, atılan üç zarın sonunda çizgi ve noktaları birleştirmekti; fakat niye özellikle kendisi seçilmişti bu göreve, neden? Aklına Gılgameş gelince kalbine bir ağırlık çöktü. Tapınaktan bir kızın görevlendirilmesini o istemişti, bu nedenle bilmeden de olsa, Tehiptilla'nın bu göreve seçilmesine o neden olmuştu.

İçini çekerek cesur olmaya karar verdi. Evet, kendisinden is-

tenilen her şeyi yapacaktı. Fakat ne İştar için, ne de zarlarda kendisi çıktığı için, sadece ve sadece Gılgameş'in iradesi olduğu için yapacaktı bunu. Yine de acı çekiyordu. Yol uzadıkça içindeki sıkıntı daha da artıyordu.

Bir kez daha küçük bir orman parçasında gecelediler. Avcı ateş yaktıktan sonra basit bir yemek hazırladı. Yedikten ve içtikten sonra kız çekingen bir sesle sordu: "Daha ne kadar yolumuz var, avcı?"

"Fazla değil. Yarın oraya ulaşmış oluruz. Korkuyor musun?"

Tehiptilla cevap vermeden bir soru daha sordu: "Gılgameş için böylesine önemli olan bu yabani neye benziyor?"

"Oh" diye güldü avcı ve kıza bir sürü yalan anlatmaya başladı. "Zebella gibi bir dev. Son derece çirkin, dağlardan gelen korkunç bir canavara benziyor. Yumrukları birer aslan pençesi büyüklüğünde ve tüm vücudu baştan aşağı kıllarla kaplı. Suratı ise insanlıktan çoktan çıkmış, daha çok bir ifriti andırıyor. Gözleri çakmak çakmak, nefesi leş gibi kokuyor ve sesi şiddetli bir fırtınadaki gök gürlemesini andırıyor. Belki de sadece bu sesleri çıkarabiliyordur, doğrusu onun konuşabildiğini hiç sanmıyorum. Ona yaklaştığın zaman başına gelebilecek iki ihtimal var: Ya seni beğenip alır, ya da olduğun yerde paramparça eder."

Tehiptilla tüm cesaretini yitirerek peçesinin ardında kendi kendine sessizce ağlamaya başladı. Bir müddet ağladıktan sonra, güçlükle kendisine hakim olmayı başardı. Az sonra kendisini toplamıştı. Bu kısacık ömründe yapacağı en son şey bile olsa, kendisinden istenileni yerine getirecekti. Gökyüzünde yıldızlar ışıl ışıldılar ve ay ışığı ağaç dallarının arasından parlamaktaydı. Fakat Tehiptilla'nın gözüne bir türlü uyku girmiyordu. Artık hiçbir şey ona yardımcı olamazdı. Yarın görevini ya başaracak, ya da ölecekti...

Ertesi gün öğleden önce hedeflerine ulaştılar. Avcı, suvatın biraz uzağında hayvanları bir ağaca bağladı; yola yayan devam edeceklerdi. Suyun başına inince yüksek otların arasına iyice gizlendiler. Hiç kıpırdamadan bütün gün orada yatarak dev adamın gelmesini beklediler, fakat boşuna. Onun yerine sadece yaban yaratıkları geldi suvata: Yaban eşekleri, antiloplar, ceylanlar, küçük tavşanlar.

Sürüler halinde kuşlar da suyun kenarına konmuşlar, cıvıldaşarak şarkılar söylüyor ve oyun oynuyorlardı. Huzur dolu bir manzara vardı gözlerinin önünde. Fakat avcının meslek damarları kabarmıştı, gözünün önünde onca av hayvanı dururken, hiçbir şey yapmadan onlara bakıyordu! Bir an için ayağa kalkarak bir av çukuru açmaya yeltendiyse de, aklı hemen başına geldi. Kendisini bekleyen ödül, burada yakalayacağı hayvanların tümünden daha kıymetliydi şüphesiz.

Nihayet gün sona erdi ve bozkırın üzerine gece çöktü. Dev adam ortaya çıkmamıştı. Ertesi gün de boş yere beklediler. Nihayet üçüncü günde onu gördüler sonunda: Ceylanlar ve antiloplarla beraber suvata gelmişti, etrafına güç ve kudret saçıyordu. Sürekli dört bir yanını kollayarak yürüyordu, her an her türlü tehlikeye karşı tetikteydi.

Tehiptilla onu görünce irkildi. Yabaninin saçları ve sakalı karmakarışıktı, kollarından kuvvet dolu adaleler fışkırıyordu. Gerçek bir ifrit, dağlardan gelen gerçek bir vahşiydi. Üzerindeki tek giysi olan hayvan postunu kenara fırlattı ve serinlemek için suya girdi. Tehiptilla, şaşkınlıkla hayvanların ondan ürkmediğini fark etti. Su kuşlarının arasında yüzüyor, fark ettirmeden kıyıya yönelerek yaban eşeklerini ıslatıyordu. Hayvanlar aniden şaşırıp yuvarlak gözleriyle ona bakınca, gök gürültüsüne benzer seslerle gülüyordu. Fakat sudan çıktığı zaman hayvanlar ona yaklaştılar, yabani de onlara dostça bir homurtuyla bir şeyler söyledi.

"İşte, kadın, bu o" diye fısıldadı avcı. "Haydi, git ve sana denileni yap: Peçeni ve elbiselerini çıkar, göğüslerini örten kumaşı çöz ve ona bacaklarının arasındaki aşk tepesini göster. Suya girerek yıkan, bu arada vücudunu tüm kıvraklığıyla oynat. Seni görür ve sana yaklaşırsa, onun şehvetini uyandırmaya çalış. Dişiliğini kullanırsan onu ağına düşürebilirsin. Sonra elbiselerini yere ser ve onu üzerine çek. Hiç çekinmeden kucağını ona aç ve içine girmesine izin ver ki, dişiliğini iliklerine kadar hissedebilsin."

Avcı çaresiz bir şekilde Tehiptilla'nın kulağına neler yapması gerektiğini fısıldayarak, ona cesaret vermeye çalışıyordu. Kızın aklına bu yabaninin tüm arzularına boyun eğmesi gerektiği geldikçe,

korkudan ölecek gibi oluyordu. Fakat İştar'ın söyledikleri kulaklarında çınlıyordu, o da avcıyla aşağı yukarı aynı şeyleri söylemişti.

"Sen buradan ayrılmayacaksın, değil mi? Zor durumda kalırsam bana yardım edecek misin?" diye sordu avcıya.

Adam başını salladı. "Hayır, hemen geriye dönerek, seni kaderinle baş başa bırakma emri aldım. Hoşça kal ve iyi şanslar."

Tehiptilla'nın güzel gözlerinden aşağı yaşlar süzülüyordu. Fakat çevik bir hareketle göz yaşlarını sildi ve ayağa kalkarak, çalılıkların arasından suya doğru yürümeye başladı. Kıyıya ulaştığı zaman önce peçesini çıkardı, sonra da elbisesinin önünü açarak yavaşça omuzlarından kaydırdı. Göğüslerini örten kumaşı da çözünce, çırılçıplak kalıverdi. Yavaş yavaş suya girmeye başlamıştı şimdi.

Vahşi adam onu hemen fark etmişti. Suvatın öteki tarafından merak ve ilgiyle süzüyordu kızı. Tehiptilla öne eğik başıyla etrafta onu izleyen kimsecikler yokmuş gibi davranıyordu. Suya dalıyor, çıkıyor, ıslak saçlarını sallayarak etrafa sular sıçratıyor ve bu arada güzel vücudunu son derece çekici hareketlerle kıvırıp bükmeyi de ihmal etmiyordu. Çalılıkların arasındaki avcının ve özellikle de karşı kıyıdaki yabaninin nefesi kesilmişti. Tehiptilla olağanüstü bir güzelliğe sahipti. Dişi bir ceylana benzeyen vücudu, aynı zamanda üzerinde çiy taneleri bulunan pembe bir goncayı da andırmaktaydı. Erkeklerin en gizli düşlerinde bile hayal edebileceklerinden çok daha çekiciydi. Oyun oynar gibi kendi etrafında dönüyor, avuçlarına doldurduğu suyu başından aşağı döküyordu. Saçlarından tekerlenen sular, birer inci tanesi gibi çıplak bedeninden aşağı süzülüyordu.

Barbar Enkidu o güne dek dağ keçileriyle birlikte yaşamıştı, yaban eşeklerinin sütünü içmiş ve ceylanlarla beraber otlamıştı. Vahşi doğanın, uçsuz bucaksız bozkırların çocuğuydu o. Gözlerinin önündeki harika manzaradan son derece tahrik olmuştu. Birdenbire hamle yaparak kıza doğru koşmaya başladı.

Tehiptilla sudan çıkarak kaçmaya çalıştı, fakat gerçek bir kaçış değildi bu, sadece onu biraz daha tahrik etmek istiyordu. Zaten gerçekten kaçmak isteseydi bile, bunu asla başaramayacağının gayet iyi farkındaydı, bozkırların oğlu ondan çok daha hızlıydı. Barbar birkaç adımda kıza yetişti ve onu yakaladı. Enkidu'nun kuvvet-

li kollarının arasında çırpınan kız, küçücük yumruklarını adamın kocaman göğsüne vuruyordu. Tabii bu çabaları vahşiyi daha da tahrik etmekten başka bir işe yaramıyordu. Enkidu kızı yere fırlattı ve azgın bir aygır gibi üzerine atladı. Tehiptilla şimdi gerçekten korkmaya başlamıştı. Adamın sıcak nefesini yüzünde hissediyor, ihtiraslı solumasını kulağının dibinde işitiyordu. Gılgameş de dahil olmak üzere, kafasındaki her şey silinmişti. Sadece ve sadece kendi yaşamını düşünüyordu artık. Vahşi hayvanların bozkırda yaptıkları gibi saldırdı ona barbar. Tehiptilla gereken anda bacaklarını açtı ve onun şiddetle içine girmesine izin verdi. Barbar, yıllar boyunca içinde biriken ihtirası dizginsiz bir hırsla tatmin ediyordu.

Bütün bu olup bitenleri çalılıkların arasından izleyen avcı, gördüğü manzaranın etkisinden kendisini zorlukla kurtararak, katırların yanına gitti. Kısa bir süre sonra, kendisine vaat edilen ödülü almak üzere Uruk yolunda hızla ilerlemeye başlamıştı bile.

Barbarın gözü ise güzel kızdan başka bir şey görmüyordu. Onunla tekrar tekrar yattı, altı gün ve yedi gece boyunca yanından bir an bile olsun ayrılmadı. Tehiptilla sonsuzluktan sonsuzluğa sürüklendiğini hissediyordu. Tapınakta çok şey öğrendiğini sanıyordu, fakat kendisini bıkıp usanmadan yaban hayvanları gibi beceren bu zapt edilmez herifle kıyaslayınca, aslında ne kadar cahil olduğunun farkına varmıştı.

Zamanın nasıl geçtiğini fark etmedikleri gibi, bir şeyler yiyip içmek bile akıllarına gelmiyordu. Verdikleri kısa dinlenme aralarında barbar kıza dağlardan ve fırtınalardan, köklerden ve dikenlerden, yakıcı güneşten, çorak bozkırdan ve kıyısında uzanarak coşkuyla sevistikleri suvata benzer başka suvatların varlığından, bölük pörçük cümlelerle söz ediyordu.

Evet, konuşmasını biliyor, diye düşündü Tehiptilla rahatlayarak. Fakat sadece bu özelliği ile insanlara benziyordu, bunun dışında tamamıyla bir hayvan gibiydi. Bu arada davranışlarında hayret verici bir değişiklik göze çarpmaya başlamıştı; hareketleri günden güne daha nazik olmaya başlamıştı sanki. Hoyrat elleri vücudunda belirgin bir incelik ve hafiflikle dolaşıyordu, bunu yapması için onu zorlamasına gerek kalmamıştı artık. Hayvani saldırganlığı giderek azalıyor ve yerini doğal bir yumuşaklığa bırakıyordu.

Tehiptilla için neredeyse sonsuzluk kadar uzun gelen bir zamandan sonra nihayet doyuma ulaşan barbar, ayağa kalkarak sanki kendisini tutsak eden bir büyüden kurtulmuşçasına gerindi. Su içmek için suvata gitti, bu arada arkadaşları olan hayvanların nerede olduklarını anlamak için etrafına bakınıyordu. Fakat hayvanların tepkisi onu ölçüsüz bir şaşkınlığa uğrattı. Onu gören ceylanlar bir anda dört bir yana dağılarak uzun sıçrayışlarla kaçmaya başladılar, su kuşları kanat çırparak ve bağırarak korkuyla gökyüzüne yükseldiler. Bütün hayvanlar, sanki sıradan bir insanmış gibi ürküyorlardı ondan, kim bilir, belki de avlanmak için yaşam alanlarına girmiş bir avcıydı o!

Enkidu her zamanki gibi antiloplarla yarışmak istedi, fakat sanki dizlerinin bağı çözülmüştü. Tüm kuvveti yok oluvermişti, koşusu eskisi gibi değildi artık. Gittiği her yerde hayvanlar adımlarının sesinden kaçıyordu. Eski vahşiliğinin azalmasıyla birlikte, içinde onu sersemleten bir şeylerin giderek büyüdüğünü hissetti.

Aniden neler olup bittiğini fark etti ve suyun olduğu yere geri döndü. Killi toprağın üstüne diz çöktü, kollarıyla yüzünü örttü ve daha önce hiç yapmadığı bir şey yaptı: Boşanırcasına ağlamaya başlamıştı, bu arada göğsünde bir sızı duymasına neden olan bu yeni duyguya ve gözlerindeki bu kadar çok suyun nereden geldiğine hayret ediyordu. Barbarın gözlerinden boşanan yaşlar, aniden patlayan bir yaradan akan cerahat gibi içindeki acıyı söküp atıyordu.

Başına gelen onca şey arasında Tehiptilla'yı en çok şaşırtan, barbarın bu davranışı olmuştu. Ayağa kalkarak dikkatli adımlarla geniş omuzları titreyen ve kasılan sarışın devin yanına gitti. Kollarını boynuna dolayarak çıplak vücuduyla ona sürtündü. Göz yaşları içindeki yüzünü kaldıran Enkidu, kıza baktı. Bakışlarında derin bir acı, bir uyanış ve ilk hayat tecrübesinin izleri okunuyordu. Kıza ilk defa görüyormuş gibi bakıyordu. Sonra bir çocuk gibi onun ayaklarının dibine oturdu ve söylediklerini can kulağıyla dinlemeye başladı.

Tehiptilla yavaşça barbarın gözlerindeki yaşları sildi. Yoğun bir şefkat duygusu kabarmıştı içinde, bir şeyler anlatmaya başladı ama kelimelerin ağzından nasıl çıktığının farkında bile değildi. Hiç düşünmeden konuşuyordu ve buna rağmen söyledikleri doğru şey-

lerdi: "Sen büyük bir bilgesin Enkidu, neredeyse bir tanrı gibisin. Neden geçmiş olan şeyler için ağlıyor ve bozkırları yitirdiğin için sızlanıyorsun? Hayvanların ardı sıra gitme artık, onlar senden farklı yaratıklar, onlar birer hayvan sadece, oysa sen bir insansın. İzin ver, seni Fırat kıyısının bereketli topraklarında kurulmuş olan, hayat dolu, güzel ve görkemli Uruk şehrine götüreyim. Tanrılar tarafından kutsanan ve insanlar tarafından üzerine tapınaklar inşa edilen kutsal dağ Eanna'yı gezdireyim sana. İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna'nın ışıldayan sarayını göstereyim. Hiçbir kadın, güzellikte onunla boy ölçüşemez. Sana Anu tapınağını da göstereceğim. Zigguratının yivli kulesi göklere dek yükselmektedir. Uruk'un bilge anasının oturduğu Egalmah'ı ve kralın sarayını da göreceksin. Şamaş'ın görkemli arabasının güneş gibi parlaması için, şu sıralar duvarları parlak ve süslü taşlarla kaplanıyor. Kusursuz Gılgameş'in oturduğu yere de götüreceğim seni. Onu çok iyi tanıyorum ve seni beklediğini biliyorum. Seni ona götüreceğim ve sen de onunla tanıştığın için pişman olmayacaksın."

"Hah" diye bağırdı barbar içinde kabaran bir öfkeyle. "Kusursuz mu? Güçlü olan sadece benim! Herkes bilsin bunu: Benim gibi dağlarda doğan ve bozkırlarda büyüyen birisi, diğer tüm erkeklerden daha kudretlidir! Vakti geldiğinde ona meydan okuyacağım. Ve sözünü ettiğin Uruk'ta şan ve şeref kazanacağım. Birlikte oraya gittiğimiz andan itibaren her şey değişecek. Çünkü ben kimseden korkmam, o Gılgameş isimli adamdan bile! Karşıma kim çıkarsa çıksın, onu bir karınca gibi ezip geçerim."

Tehiptilla onu bozkırları bırakıp Uruk'a gelmeye bu kadar kolaylıkla ikna ettiği için çok sevinçliydi. Fakat işi sağlama almak için onu kışkırtmaya devam etti: "Görkemli Uruk şehrini gördüğün zaman çok şaşıracaksın Enkidu. Bellerinde çeşitli aletler ve silahlar bulunan bin kere on bin adam sokaklarda dolaşıyor. Hemen her gün müzikli, danslı ve yemekli bir bayram kutlanıyor. Hemen her gün insanların kanlarını kaynatan büyük trampetin sesi işitiliyor. Sadece aşk ve zevk için yaratılmış kızlar var orada, her biri diğerinden daha güzel. Bütün gün değerli elbiselerinin içinde gülüp eğleniyorlar. Şayet canın isterse her gün onların arasından birisini seçebilir ve geceyi onunla geçirebilirsin."

Enkidu inanmaz bir tavırla kafasını salladı. Tehiptilla ise sözlerine devam ederek lafı yine Gılgameş'e getirdi. Bu ismin onu son derece kızdırdığını anlamıştı.

"Seni Gılgameş'le tanıştıracağım. Onun suratına bakar bakmaz bana hak vereceksin: Koca yeryüzünde ona benzer bir kral yoktur. Çehresi son derece güzel ve erkeksi, vücudu biçimli ve kaslı. Ve ister inan, ister inanma, senden çok daha güçlü. Nasıl olsa kendin de anlayacaksın bunu. Enkidu, sana yakışmayan davranışlardan vazgeç, bozkırları terk et ve benimle Uruk'a gel. Burada ne işin var? Hayvanlar senden kaçıyor, artık onlara yabancısın ve seni düşmanları olarak kabul ediyorlar. Yabanıllığa geri dönmek istesen bile bir daha asla huzur bulamayacak; yaşamın boyunca Uruk ve Gılgameş'i özleyeceksin. Neden hâlâ tereddüt ediyorsun ki?"

Enkidu derin bir şüphe içindeydi. Ne yapacağına bir türlü karar veremiyordu. Fakat Tehiptilla onu pohpohlamaya devam ediyordu; erkekliğini öve öve göklere çıkardıktan sonra davetkâr bir sesle ona yakarmaya başladı.

"Al beni Enkidu" dedi ona, "istediğin gibi kullan bedenimi, çünkü Gılgameş'e ve güzel İluna'ya senin her isteğini, her arzunu yerine getireceğime söz verdim. Sana zevk ve mutluluk vermek benim görevim."

Enkidu'nun vücudunu okşamaya başladı, onu tekrar tahrik etmek istiyordu. Sonunda barbarın içindeki şehvet tekrar kabardı ve kızın kendisine sunduklarını kabul etti. Eskisi gibi azgındı yine, fakat neden olduğu bilinmez, Tehiptilla artık ondan korkmuyordu. Tam aksine, birisinin ona böylesine büyük bir ihtirasla sahip olmasından son derece hoşlanmıştı. Yıldızlarla dolu gökyüzünün altında aşk oyunlarına daldılar ve uzun saatler boyunca dış dünya ile ilgilerini kestiler.

Fakat her şeyden daha önemlisi, Enkidu'nun nerede doğduğunu unutmuş olmasıydı. Kalbi merak ve hasretle dolmuştu, dinmek bilmeyen, yakıcı, sonsuz bir hasretle...

Tehiptilla, bir çocuğun elinden tutar gibi Enkidu'nun elini tutuyordu. Bu şekilde aştılar bozkırları. Kız değerli elbiselere bürünmüştü, barbar ise hayvan postlarına. Avcının rehberleri olarak yanlarında bulunması için çok şey feda edebilirdi Tehiptilla. Çünkü adam çölü çok iyi tanıyordu, şehrin nereden başlayıp nerede sona erdiğini, yol boyunca konaklayabilecekleri vahaları, hayvan sürülerinin yerlerini biliyordu. Gerçi kendisi de yol boyunca geçtikleri yerleri zihnine kazımaya çalışmıştı, ama aradan çok zaman geçmişti ve çölün göz kamaştıran ısısı, yönünü bulamamasına neden oluyordu. Bozkır tekdüze bir manzarayla önlerinde uzayıp gidiyordu: dikenlerle dolu çorak topraklar, kara kuru çalılıklar, cılız çiçekler, altlarında akreplerin kaynaştığı bir yığın taş. İnsanların oturduğu yerlerden bu kadar uzaklıkta barbar nasıl olup da kendisini iyi hissetmişti acaba? Tehiptilla ona yan gözle kaçamak bir bakış fırlattı. Barbar kendisini hemen yanı başında paytak adımlarla takip ediyordu, suratında mutlak bir teslimiyet ifadesi vardı. Görünüşe göre düşünceleri ya tamamen huzur doluydu, ya da kafasının içi bomboştu.

Ona göstereceğim şeylerin karşısında nasıl davranacağını çok merak ediyorum doğrusu, diye düşündü Tehiptilla. Ya onları beğenmezse! O zaman kendisini çok yalnız hissedecek, yabanıllığa duyacağı hasret yüzünden hasta olacak. Fakat olup bitenleri kavrayıp kabul ederse, o zaman Uruk'u büyük bir şaşkınlığa boğacak.

Kafasından bir yandan bu şekilde düşünceler geçerken, diğer yandan da bozkırı arşınlıyor ve umutsuzlukla nerede olduklarını hatırlamasına yardımcı olabilecek bir ipucu arıyordu. Şuracıkta küçük bir orman olması gerekmiyor muydu? Hatta keçi, koyun ve sığır sürülerini güden çobanların oturduğu kulübelerin varlığını bile hatırlıyordu... Ah! Ufacık bir ipucu bulsa ne olurdu sanki?

Yoksa... Yoksa ufukta yeşil, dar bir çizgi mi görmüştü? Gözlerini kısarak dikkatle baktı.

"Oradaki bir orman değil mi? Ne dersin?"

Enkidu ilgisizce başını salladı. Öyleydi herhalde!

"O halde doğru yoldayız" diye bağırdı Tehiptilla, "seni çobanların kulübelerine götüreceğim. Bakalım oradaki yaşamı nasıl bulacaksın?"

Barbar ağzını ardına kadar açarak esneyerek homurdandı.

Orman ilk bakışta sanılandan çok daha uzaklardaydı. Artık ayaklarının acımaya başlamasına rağmen, yeşil çizginin serin gölgesine yaklaşamamışlardı bile. Nihayet akşama doğru ormana ulaştılar. Nerede olduklarını artık iyice hatırlamıştı Tehiptilla. Burası avcının ateş yakarak yiyecek bir şeyler kızarttığı meydandı. Barbara götürülmeden önce son kez yıldızlarla dolu gökyüzünün altında burada yatmış ve kötü kaderine lanet etmişti. Aradan geçen zaman zarfında o kadar çok şey olmuştu ki... Tamamen değiştiğini hissediyordu. Uruk'tan ağlayarak ayrılan Tehiptilla değildi o artık.

Enkidu'yla beraber ormanı boydan boya geçerek çobanların kulübelerine ulaştılar. Bir anda kulübelerden fırlayan bir sürü köpek, çılgın gibi havlayarak Enkidu'yla Tehiptilla'nın etrafını sardı. Fakat Enkidu onlara doğru dönüp dişlerini göstererek hırlaması üzerine, kuyruklarını kısarak geriye çekildiler, kendilerini güvende hissettikleri bir uzaklığa kaçıp korku dolu gözlerle ona bakmaya başladılar. Bu garip çifti gören çobanlar da çok şaşırmışlardı. Batmakta olan güneşin son ışınları onların siluetlerini aydınlatıyordu: Yarı yarıya bir hayvana benzeyen dev bir adam, bir yabani, fakat belki de bir tanrı, ormanlardaki, dağlardaki, tarlalardaki ve çöllerdeki tüm hayvanların koruyucusu Sumukan... Hangisi olduğuna nasıl emin olabilirlerdi ki? İşin ilginç yanı, onun elinden tutan olağanüstü güzellikte bir kadının varlığıydı. Son derece pahalı bir elbiseye bürünmüştü, böylesine güzel elbiselere sadece ta uzaklardaki ünlü Uruk şehrindeki İştar'ın sahip olduğu söyleniyordu.

Güzel kadın, elini dostluk işareti olarak havaya kaldırıp gülümsedi. Bunun üzerine çobanlar ikisini de kulübelerine davet ettiler. Kulübedeki şöminede güzel bir ateş yanıyordu ve ateşin üzerinde nefis kokular saçan bir et parçası kızarmaktaydı. Çobanlar konuksever insanlardı. Yaşadıkları yere zaten çok az misafir geliyor-

du, bu yüzden kendi ülkelerinin örf ve adetlerini anlatacak birileri onları ziyaret ettiği zaman çok seviniyorlardı. İfade yeteneği son derece güçlü olan Tehiptilla, müziğe benzer sesiyle çobanlara Uruk'taki yaşamı uzun uzun anlatmaya başladı. Aslında bunların tümünü Enkidu için anlatıyor olmasına rağmen, şaşkınlık içindeki çobanların gözleri kocaman kocaman açılmıştı. Ne kadar olağanüstü bir kadındı bu? Muhakkak üst tabakalardan soylu bir kadındı, belki de kralın bir akrabası, hatta bir tanrıça!..

Karşılarında duranın İştar'ın basit bir tapınak fahişesi olduğunu akıllarına bile getirmedikleri için kıza büyük bir saygı gösteriyorlardı. Fakat Enkidu'ya nasıl davranacaklarına bir türlü karar verememişlerdi. Bir yandan korkunç görüntüsü ve gözle görülür acı kuvveti onları temkinli olmaya yöneltiyor, diğer yandan da acemice ve beceriksizce davranışları yüzünden kahkahalar atarak gülmemek için kendilerine güçlükle hakim oluyorlardı. Karşılarındaki güzel bayan ciddi durduğu için, gülme isteklerini zorla bastırıyorlardı. Fakat bu arada dev adamın en küçük bir hareketini bile gözden kaçırmamaktaydılar.

Enkidu kendisine sunulan et kızartmasını yemeyi önce reddetti. Çünkü daha ilk lokmada parmaklarını ve ağzını yakmıştı. Duyduğu acıdan dolayı öylesine büyük bir hiddetle hırladı ki, köpekler tekrar kuyruklarını kısarak kulübeden dışarı fırladılar. Fakat sonra etin tadını aldı. Önündekileri büyük bir iştahla silip süpürmeye başladı, çobanlar et kızartmasının hiç olmazsa tadına bakabilmek için, lokmalarını aceleyle ağızlarına atmak zorunda kaldılar. Diğer yemeklerde de aynı şey oldu: Enkidu önündeki bardağa ve çanağa şaşkınlıkla bakıyordu; ekmeği ne bölmeyi, ne de yemeyi biliyordu. Somunu alarak burnunun dibine götürdü ve şüpheyle kokladı. Bunu üzerine çobanlar artık kendilerini tutamayarak kahkahalarla gülmeye başladılar.

"O halde ona bilmediklerini öğretelim" dedi çobanların en yaşlısı, "böylece gücüne ve kuvvetine bilgelik de eklensin."

Tehiptilla Enkidu'yla konuşmaya başladı: "Ekmek ye Enkidu. Bu da yaşamımızın bir parçası. Adına bira denilen sarhoşluk verici şu içkiyi de iç, çünkü memleketimizin geleneği böyledir."

Karnı henüz tamamen doymamış olan Enkidu, üç somun ekmek yedi ve altı testi bira içti. İçtikçe yüreği ferahlıyor ve içi rahatlıyordu, az sonra etrafına neşeli gülücükler saçmaya başladı. Ruh halindeki ani değişiklik ve bira içme konusundaki yeteneği, çobanları son derece etkilemişti. Kadehlerini onun şerefine kaldırarak, bildikleri eski şarkıları söylemeye başladılar. Enkidu, kocaman pençeleriyle masaya ve bacaklarına vurarak tempo tutuyordu.

Nihayet, yedinci bira testisini de kafasına dikip son yudumuna dek içtikten sonra, gürültüyle masanın yanına devrildi ve horlayarak uyumaya başladı. İriyarı dört adamın Enkidu'yu, bu garip misafir ve yanındaki güzel, kibar bayan için çobanların hazırladıkları odaya taşımaları, hiç de kolay olmadı. Enkidu bütün gece ölü gibi uyudu. Tehiptilla da günler süren yorgunluktan sonra nihayet azıcık dinlenme fırsatı bulabilmişti.

Ertesi sabah barbar tepeden tırnağa yıkandı ve Tehiptilla'nın talimatları doğrultusunda tüm vücudunu yağla ovdu. Üzerindeki paramparça hayvan postlarını bir kenara atarak, çobanların kendisine uzattıkları giysileri kuşandı. Beline bir kemer taktılar ve kendisini aslanlara karşı koruyabilmesi için ona bir de balta verdiler. İnanılmaz bir değişikliğe uğramıştı: Saçıyla sakalının hâlâ karmakarışık olmasına rağmen, neredeyse normal bir erkek gibi görünüyordu artık.

Enkidu çobanların kendilerine vermiş oldukları hediyelerin, yiyeceğin, içeceğin ve barınmanın karşılığını vermek konusunda ısrarlıydı. Onlara yük olmak istemiyordu. Sonunda bir çare buldu. Geceleyin çobanlarla beraber çayırlarda dolaşarak, sürülere musallat olan yırtıcı hayvanları kovalayacaktı.

Tehiptilla ise ona yalvarıyordu: "Hemen Uruk'a gitmek üzere yola koyulmalıyız Enkidu! Gılgameş bizi bekliyor, çobanların bizim için yaptıkları şeylerin karşılığını bol bol ödeyeceğinden emin olabilirsin."

Fakat barbar inatla kafasını sallıyordu. Gökyüzünün geceleyin nasıl göründüğünü ve rüzgârların neler anlattıklarını biliyordu, fakat bildiği başka bir şey daha vardı: Bu saatte aslanlar ve kurtlar av peşinde dolanırlardı. Daha ilk gecede bir aslanın karnını deşti, ikin-

ci gece ise ağıllara fazla yaklaşmaya cüret eden birçok kurdu, çıplak elleriyle boğazladı.

Çobanlar, aralarında böyle bir kahramanın bulunmasından son derece memnundular. Varlığı onlara güven veriyordu. Enkidu her gece çayırların en uç noktasına giderek büyük bir ateş yakıyordu. Bu ateşi gören çobanlar, kendilerini güvende hissederek bira testileri ve yiyeceklerle ona geliyorlardı. Beraber yiyip içerek şarkılar söylerken, aniden Enkidu elini kaldırarak diğerlerinden sessiz olmalarını istiyor, başını kaldırarak dört bir yanı dikkatle dinliyordu. Sonra karanlıklara dalıp gözden kayboluyordu. Az sonra ise kükreme sesleri yükseliyordu gittiği yönden. Bunu şiddetli solumalar ve boğulurcasına haykırışlar izliyordu, az sonra ise Enkidu omuzlarında yırtıcı bir hayvanın leşi ile çobanların yanına geri dönüyordu.

Ancak ay batmaya yüz tutunca Enkidu nöbet yerini terk ediyor ve odasına dinlenmeye çekiliyordu. Güzel Tehiptilla onu nereye giderse gitsin takip ediyor, yaktığı ateşin başında onunla bekliyor ve istediği zaman onun kendisini şehvetle kollarına almasına izin veriyordu. Kendilerini şefkat ve ihtiras dolu aşk oyunlarına kaptırdıkları bir gece, kulübenin dışından alışık olmadıkları sesler yükselmeye başladı. Enkidu başını kaldırarak dinlemeye başladı.

"Bu gürültü de ne?" diye sordu.

"Bilmiyorum" diye cevap verdi Tehiptilla, "fakat tehlikeli bir durum olduğunu sanmıyorum. Acaba yeni ziyaretçiler mi geldi? Herhalde buralara yolu düşen gezginler çobanların yanında konaklamak istiyorlar."

Dışarıda cırlamalar ve cıvıldamalar, gaklamalar ve şapırtılar, yuvarlanan tekerlek sesleri, kadın sesleri, erkek sesleri, çocuk sesleri... işitiliyordu. Nihayet her şey yerli yerini bulduktan ve sesler bir nebze olsun kesildikten sonra Enkidu rahatladı ve küçük yatak arkadaşıyla oynadığı aşk oyununa kaldığı yerden devam etti.

Ertesi sabah kapının önüne çıkan Enkidu, böyle bir manzarayla hayatında ilk kez karşılaşıyordu. Kulübelerin arasındaki meydana, yaban eşekleri ve katırlar tarafından çekilen bir sürü tahta araba sıralanmıştı. Arabaların önünde ise idman yapmakla meşgul

olan kadın ve erkekler vardı, içlerinden bazılarının rengi kömür kadar karaydı. Bir tanesi elinde tuttuğu beş tane tahta lobutu havaya atıp tutmaya başladı. Lobutlar öyle hızlı hareket ediyordu ki, görenler onların tek bir çember olduklarını bile sanabilirdi. Sonra eline toplar ve bıçaklar alarak, onları da aynı beceriyle havaya atıp tutmaya başladı. Bir başkası ellerinin üzerinde yürüyor, bir kadın ise iki kulübe arasına gerilmiş olan bir ip üzerinde geziniyordu. Her adımını iyice kontrol ederek atıyordu, sanki boşlukta yürür gibiydi.

Bir kenarda duran üç maymun, ellerindeki telli çalgılarla boş yere müzik yapmaya çalışıyordu. Tüm dişleri dökülmüş yaşlı bir ayı ise, dans etmeye çalışır gibi hareketlerde bulunarak bağlı olduğu kazığın etrafında dönüp duruyordu. İnsanlar güzel veya yakışıklı değillerdi, aksine hayret verecek kadar çirkindiler. Kulaklarında küpeler sallanıyordu, suratları boyalıydı ve alınlarına renkli bezler bağlamışlardı. Yetişkinlerin çok çirkin oldukları bir gerçekti, fakat çocuklar onlardan kat be kat daha çirkindiler. Eğri bacaklarının üzerinde güçbela yürüyebiliyorlardı. Çarpık omuzlarının üzerinde, yaşlarına hiç de uygun olmayan başlar taşıyorlardı. İhtiyar insanların suratlarıydı Enkidu'nun gördükleri, çok ihtiyar insanların suratları. Enkidu irkildi. Gözü sabah tuvaletini yeni tamamlamış olan Tehiptilla'ya ilişmişti, bir ilkbahar çiçeği gibi pırıl pırıl parlayarak kulübenin önünde duruyordu. Ona seslenerek yanına gelmesini söyledi.

"Bu korkunç yaratıklar da neyin nesi?" diye sordu, "bana uzun uzun anlattığın Uruk'un güzel insanları bunlar mı yoksa? Gönder onları buradan hemen, suratlarına bir an bile bakmak istemiyorum."

Tehiptilla bir bakışta kavradı neler olup bittiğini, neşeyle ellerini çırparak gülmeye başladı. "Gezgin bir sirk bu, herhalde uzun bir yolculuğa çıkmışlar. Bunlar hokkabazlar ve oyuncular Enkidu, çok uzaklardaki toplumlarından dışlanmış insanlar. Hayatlarını bu yolla kazanıyorlar. Onlar hakkında peşin hüküm verme, dış görünüşleri onların suçu değil. İnsanları akın akın onları seyretmeye çeken de bu zaten. Güzel olan, arada sırada çirkin bir şey de görmekten hoşlanır Enkidu. Ve aynısı tam aksi durum için de geçerlidir."

Enkidu şüpheci bakışlarla karmakarışık kalabalığı süzmeye başladı. Dişsiz ayıya ve müzik yapmayı beceremeyen maymunlara baktı bir süre, sonra bakışları çirkin cücelere ve tef çalan ihtiyara kaydı. Çıplaklığını ince tüller ve örtülerle gizlemeye çalışan dolgun vücutlu bir kadın, tefin temposuna uyarak iri kalçalarını ve yağlı karnını sallıyordu. Elleri üzerinde yürüyen adam aniden doğrulup, kadının arkasından gelerek aynı hareketleri yapmaya çalışan ayıya bir dilim ekmek verdi. Oldukları yerde perende atan çocuklar Tehiptilla'ya doğru bakarak suratlarını buruşturdular ve ahlak dışı el hareketleri yaptılar.

Fakat Tehiptilla tüm bunları bir şaka ve eğlence olarak algılamıştı, ellerini çırparak bağırıp çağırıyor ve iri karnı bir fıçı gibi aşağı-yukarı hoplayan ter içindeki kadını şevklendirmeye çalışıyordu. Yapabileceği daha iyi bir şey aklına gelmediği için Enkidu da gülerek kapının eşiğine oturdu ve önündeki budalaca faaliyetleri izlemeye başladı.

Çobanlar da hokkabazlara alkış tutuyordu, özellikle çıplak kollarında evcil akrepleri dolaştıran bir adama büyük tezahüratta bulundular. Adam akrepleri kumun üzerine koyuyor ve parmakları ile dik duran iğnelerini okşuyordu. Bu şekilde onları uyuşturuyordu sanki. Sonra da ani bir emir vererek akrepler arasında bir çeşit yarış başlattı. Hayvanlar çobanların çıplak ayaklarının ta uçlarına kadar gidince, adamlar çığlık çığlığa geri kaçtılar.

Ortalık biraz yatıştıktan sonra adam arabasına giderek yuvarlak bir saz sepet çıkardı ve yere koydu. Elinde saz bir flüt almıştı şimdi de. Çalgıdan öylesine değişik ve büyüleyici melodiler yükselmeye başladı ki, çobanlar, Enkidu ve Tehiptilla, susmak zorunda kaldılar. Bütün gözler saz sepete çevrilmişti. Sepetin üzerini örten kapak aniden kımıldadı ve yavaşça yana kaydı.

Başını sepetten dışarı uzatan bir Mısır kobrası, çatal dilini ağzına sokup çıkararak soğuk gözleriyle etrafını süzdü. Orada bulunanlar arasından avını seçmek istiyordu sanki. Flüt çalan adam sepete doğru iyice eğildi, çalgının ucu neredeyse yılanın kafasına dokunacaktı. Herkes nefesini tutmuş, bir mucizenin gerçekleşmesini bekler gibiydi: Artık sepetten iyiden iyiye çıkmış olan yılan, mü-

zikten büyülenmişti sanki. Gergin vücudunu melodilere uyarak bir ileri-bir geri sallamaya başladı. Çalgıcı flütü yılanın önünde dans ettiriyordu, yılan da flüte uyarak dans etmekteydi. Müziğin tiz bir ses ile sona ermesinin ardından, yılan tekrar sepetin içine çöreklendi ve adam çabucak kapağı yerine koydu.

Sıra şimdi tekrar şişman dansözdeydi, maymunlar ise olmadık şaklabanlıklar yapmakla meşguldüler. Enkidu ise Tehiptilla'ya döndü: "Bu insanların kim olduklarını hâlâ bilmiyorum. Nereden geliyorlar, ne yapmak istiyorlar ve nereye gidecekler?"

Bunun üzerine Tehiptilla elleri üstünde yürüyen ve ayıya yem veren adamı yanına çağırdı.

"Nereden geldiğinizi ve nereye gitmekte olduğunuzu söyler misin bana?"

Adam saygıdeğer bayanın önünde yerlere kadar eğildikten sonra konuşmaya başladı: "Dicle, Cala ve Kerha ırmaklarının öte yakasında bulunan Zagros dağlarından geliyoruz, kimimiz daha da ötelerden. Hepimiz de kendimizi bildiğimizden beri oradan oraya dolaşıyoruz, bugüne dek görmüş olduğumuz ülkelerin, şehirlerin ve tapınakların sayısını ben bile unuttum. Şimdi de Sumer ülkesinin adından çok söz edilen başkenti Uruk'a gidiyoruz. Aldığımız haberlere göre Kral Gılgameş şehri zapt edilmez bir duvarla çevirmiş."

"Orada Gılgameş'in önünde de gösteri yapacak mısınız?" diye sordu Tehiptilla. Kalp atışları belli belirsiz hızlanmıştı.

"Evet" diye cevap verdi adam. "Yüce kralın ve tapınağı göklere yükselen Tanrıça İştar'ın önünde. Yaklaşan evlilik töreni için çağırıldığımızdan dolayı, acele etmemiz gerekiyor."

"Evlilik töreni mi! Bunun hakkında daha fazla şeyler biliyor musun? Kimler evleniyormuş?"

Adam bu soylu bayanın kendisine gösterdiği ilgiden oldukça memnun, uzun bir konuşma yapmaya hazırlandı. "Şüphesiz ki" diye devam etti sözlerine, "yol boyunca çok şey işitiyoruz, sıradan insanların kulaklarının asla işitemeyecekleri haberler, yolları arşınlayan gezgin halka anında ulaşıyor. Söylendiğine göre bu tören Venüs tanrıçası İştar'ın şerefine düzenleniyormuş. Kralın bir gün ve bir gece için tanrıçayla evlendiği kutsal evlilik töreni bu. Çok eski

bir gelenektir bu ve şayet Kral Gılgameş henüz çok kısa olan hükümdarlığı boyunca pek çok şey değiştirmeseydi, bu da unutulup gidecekti herhalde. Fakat kendisine eş olarak aşk tanrıçasının kendisini mi, yoksa tapınaktaki rahibelerden birisini mi seçeceği, henüz belli değil. Zaten Uruk'ta çok garip şeyler döndüğü söylentileri tüm ülkeye yayılmış durumda."

"Öyle mi, nedir bunlar?" diye sordu Tehiptilla heyecanla. İçinde beliren ani halsizlik nedeniyle yere yığılmamak için, iki eliyle kapının pervazına sarılmıştı.

"Mesela, Anu başrahibi krala ilk gece hakkı tanımış..."

"Ne demek bu?"

"Sana açıklayayım, çünkü başka bir yerde bunun ne anlama geldiğini öğrenmiştim: Bir adam bir kız ile evlenmeye karar verirse, düğün evinde arkadaşları ve gelmek isteyen herkes için büyük bir şölen verir. Mükemmel bir sofra kurulur ve başta bira olmak üzere her türlü leziz içki su gibi akar. Daha sonra ise, tanrıların yasasına uyularak krala bir haberci gönderilir ve gelin üzerindeki ilk gece hakkını kullanabileceği bildirilir. Damat, yatak odasının kapısını onlar için kendi elleriyle açar."

"Peki kral hakkını kullanmak için gelir mi?"

"Bazıları yapar bunu" dedi adam. Çok yerler gezmişti, halkların farklı gelenekleri ve görenekleri onu şaşırtmıyordu artık. "Gılgameş'in bu hakkını kullanmadığı söyleniyor, fakat Anu rahipleri bu durumdan hiç hoşnut değiller, çünkü hayvanlara, tarlalara ve bahçelere bereket getirmesi için bunu yapmasının şart olduğunu söylüyorlar. Zaten belli ki, Gılgameş genel olarak çok garip bir hükümdar. Çok başına buyruk ve son derece pervâsız kararlar verebiliyor. Fakat Anu rahipleri, onu hiç olmazsa İştar tapınağına gidip tanrıçayla ya da bu iş için seçilmiş bir rahibeyle sembolik evlilik törenini gerçekleştirme konusunda ikna etmeyi başarmışlar."

Tehiptilla'nın beti benzi atmıştı, dizleri titriyor ve tüm vücudu sallanıyordu. Bütün bunları dinleyen Enkidu da sinirlenmişti, fakat apayrı bir sebep yüzünden.

"Yine mi Gılgameş" diye homurdandı, "demin konuştuklarınız hiç mi hiç hoşuma gitmedi. Bütün kadınlara sahip olmak mı,

bu herif kendisini ne sanıyor ki? Çabuk Tehiptilla, hemen Uruk'a gidiyoruz! Artık Gılgameş'e haddini bildirme vakti geldi. Ülkenin en güçlü adamının kim olduğunu göstereceğim ona! Tüm kemiklerini teker teker kıracağım."

Enkidu'nun sözlerini işiten hokkabaz yüzünü gözünü buruşturdu, fakat güzel bayan kendisinden bir ricada bulununca, onu kıramadı: "Uruk'a gideceğin zaman bizi de yanına al. Arabalardan birinde bizim için yer vardır sanırım?"

"Fazla zaman kaybetmek istemiyoruz zaten bayan. Yeterince oyalandık burada; evlilik törenine vaktinde yetişmek için acele etmeliyiz. En arkadaki erzak arabasında ikiniz için yer olduğunu sanıyorum."

Enkidu tek kelime etmeden kulübeye geri döndü, kemerini kuşandı ve aslan baltasını yerine taktı. Konuksever çobanları son bir kez selamladıktan sonra son arabanın tentesinin altına tırmandılar. Haykırışlar, ıslıklar ve çığlıklar arasında büyük bir gürültüyle hareket etti konvoy.

Tehiptilla ve Enkidu hayvan derilerinden yapılmış olan tentenin altında yan yana oturuyorlardı. Çuvalların, sandıkların ve kutuların arasına yerleşmişler, ayaklarını rahatça öne uzatmışlardı. Enkidu güvensizlikle etrafına bakınıyordu, bu bir yığın eşyanın arasında, içinde o korkunç yılanın bulunduğu saz sepetin olmadığından emin olmak ister gibiydi. Fakat çevresinde sadece garip görünüşlü aletler ve nesneler vardı. Bunları ellerine alarak incelemeye ve oynamaya başladı. Tehiptilla da zaman geçirmek maksadıyla bu nesnelerin ne işe yaradıklarını Enkidu'ya bir bir açıklamaya başladı:

"O elinde tuttuğuna havan, öbürüne de tokmak adı verirler. Taneleri ezmekte kullanılır" dedi ona. "Şurada duran şey ise bir terazi. Gördüğün gibi iki kefesi var, ortadaki küçük dil ise tam dengede durup durmadığını gösteriyor."

"Peki ne işe yarar bu alet?" diye bilmek istedi Enkidu.

"Her türlü maddenin ağırlığını ölçmek için. Mesela ekmek pişirilen buğdayın ağırlığı. Buğday da dahil olmak üzere her nesnenin bir karşılığı vardır. Gümüşle değiştirilebilirler."

"Hmm" diye homurdandı Enkidu ve kafasını kaşıdı.

Tehiptilla kutunun birisinden hayvan biçimi verilmiş yuvarlak hatlı, siyah taşlar çıkardı. Ördek, koyun, sığır biçimliydi taşlar. "İşte bunlar ağırlıklar" diye açıklamaya başladı, "her birinin ayrı bir anlamı vardır. Hesap yapmakta kullanılan en küçük birim, bir tahıl tanesidir. Yüz seksen tahıl tanesi bir şekel gümüş eder, altmış şekel bir mine, altmış mine bir talent. Şöyle de denilebilir: Bir kur tahıl tanesi, bir şekel gümüş eder. Aklında kalır mı bunlar?"

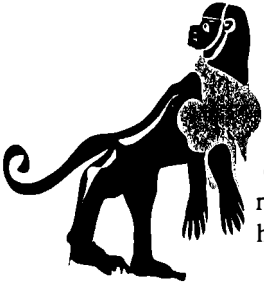
"Hayır" diye karşılık verdi Enkidu gerçeği söyleyerek. "Senin ülkenin insanları ya çok akıllı, ya da deli olmalılar."

Tehiptilla güldü. Enkidu'nun basit sözleriyle her şeyi yargılaması çok hoşuna gidiyordu.

"Ya burada ne yazıyor?" diye sordu Enkidu taştan yapılmış siyah ördeğin karnını işaret ederek.

"Kim ki sahte ağırlıklar ve bozuk bir terazi kullanırsa, toplumdan dışlanır ve tüm hastalıkları kendisine çeker. Bunu yapan kişi sadece başkalarını değil, kendisini de aldatır" diye okudu Tehiptilla.

Enkidu çınlayan kahkahalarla gülmeye başladı. "Bugüne kadar çok ördek gördüm" dedi kıkırdayarak, "fakat gümüşle değiştirilebilen bir tanesine hiç rastlamadım. Hele karnında böyle tehditli yazı yazan bir tanesine asla." Tenteli araba bozuk ve uzun yollarda hoplaya zıplaya başkente doğru yol almaya devam ederken, o hâlâ için için gülüyordu. Tasasız gülüşü sonunda Tehiptilla'ya da bulaştı ve o da gözlerinden yaşlar gelene kadar güldü. Fakat bu yaşlardan birkaçı gülmekten dolayı değil, Uruk'a yaklaştıkça içine doğan garip ve korkutucu histen dolayı süzülmekteydi göz pınarlarından.

Gerçekte neler oluyordu Uruk'ta? Hokkabazın anlattıklarının bir kısmı doğruydu, bir kısmı değildi. Gerçekten de Anu rahipleri Gılgameş'e bir zamanlar Ur'da hüküm süren efsanevi Kral Mesanepada

zamanından kalma eski bir yasayı canlandırma teklifinde bulunmuşlardı. Söz konusu yasa tanrılar tarafından indirildiği için, ona karşı koymak imkânsızdı. Kral bile bu yasa uyarınca kendisine tanınan ilk gece hakkını, arada bir dahi olsa kullanmak zorundaydı.

Fakat şimdi Uruk'ta doyurulması gereken binlerce aç karın olduğu için, her zamankinden çok daha iyi ürün almak zorundaydılar. Uruk'taki tüm kadınlar seferber olmuşlardı, başakları dövüyor, ekmek pişiriyor, hatta içeceklerle bile ilgileniyorlardı. Erkekler artık tarlalara gidemiyorlardı çünkü, hepsi inşaat ile meşgul olmak zorundaydı. Yazı yazmayı bilen tüm memurların ve rahiplerin kafalarını kaşıyacak vakitleri bile olmuyordu, çünkü ekilen tohumu ve elde edilen ürünü hesaplamak, tahılların toplanarak depo edilmelerini kontrol etmek ve pişirilen ekmeklerin eşit olarak dağıtılmasını sağlamak hiç de kolay bir iş değildi.

Fırat kıyıları bereketliydi ve tarlalardaki sulama kanalları görevlerini iyi yapıyorlardı, fakat buna rağmen şehrin giderek kalabalıklaşan nüfusunu besleyebileceklerinden endişe etmeye başlamışlardı. Aynı endişe hayvanlar için de geçerliydi: Her zamankinden azıcık uzun sürebilecek kurak bir yaz, çayırlardaki otların yeteri kadar uzamamaları ve hayvanların iyi beslenememeleri anlamına geliyordu.

Memurlar işlerini büyük bir titizlikle yapıyorlardı, rahipler de koyun ciğerleri kullanarak sürekli kehanete danışıyor ve yıldızları gözleyerek durumda meydana gelebilecek değişiklikleri önceden kestirmeye çalışıyorlardı. Fakat tüm bunlara rağmen tanrıların sebepsiz olarak verebilecekleri bir karar tüm bereketi bir anda ortadan kaldırabilirdi, bu nedenle her gün onlara yakarmak ve eski yasaları yürürlüğe koyarak beğenilerini kazanmak zorundaydılar. İştar da tamamen buna benzer şeyler yapıyordu. Venüs tapınağının başlıca görevi, tanrıların niyaz ve bereketlerini Uruk'a yöneltmelerini sağlamaktan ibaretti. Bu nedenle başrahibe ve İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna, Anu rahiplerinin düşüncelerini öğrenir öğrenmez, yapmak istediklerini onayladığını bildirdi. Bu sembolik evlilik olayı, uzun zamandır arayıp da bulamadığı fırsattı. Ne yapıp edip Gılgameş'in eş olarak kendisini seçmesini sağlama-

lıydı! Kütüphaneye gidip eski yasa tabletlerini baştan sona inceledi, ama kralın başrahibe ile evlenmesi gerektiğini yazan bir maddeye rastlayamadı. Aksine, tüm tabletlerde kralın dilediği kadını eş olarak seçme hakkına sahip olduğu yazılıydı. Başka bir yerde ise, bu kadının bir 'İşhara' olması gerektiği yazıyordu. İşte bu muğlak bir durumdu. Bir 'İşhara', yani İştar'ın ilahi kız kardeşinin belirlenmeyişinin üzerinden, çok uzun zaman geçmişti. Artık Uruk'un her kadını bir İşhara olduğunu iddia edebilirdi!..

Zaten Anu rahiplerinin ilk gece hakkını canlandırma istekleri, biraz da bu yüzdendi. Fakat İluna'ya göre ise, gerçek İşhara ancak tapınağındaki rahibelerinin ve hizmetkârlarının arasında bulunabilirdi. Şu anda kızlarıyla yer değiştirmeyi ne çok isterdi! Acaba İşhara rolünü kazanmayı başarabilecek miydi? Bu konuda hem kehanete danıştı, hem de gerçek niyetini belli etmeden Anu başrahibi Eşunna ile konuştu. Kehanetten, tüm ısrarlı sorularına karşın, açık bir cevap alamamıştı. Eşunna ise daha da az şey söylemişti.

İluna tekrar dairesine çekildi. Gılgameş'in iradesini kırmayı bir türlü başaramıyordu. Kendisine karşı o kadar soğuk, o kadar mesafeli davranıyordu ki! Ve önceden kestirilmesi çok güç olan fikirleri vardı bir de. Örneğin dağlardan bozkıra inmiş olan barbarla ilgili o mesele... Küçük Tehiptilla sırf bu yüzden uzun zamandan beri vahşi bozkırlarda dolaşmıyor muydu? İşlerin bu hale geleceğini nasıl bilebilirdi ki! Belki de barbara en yakın arkadaşlarından biri olan akıllı, güzel Tehiptilla'yı göndermek, pek de iyi bir fikir değildi... Ne de olsa Kral Gılgameş onu aşk arkadaşı olarak seçmişti kendisine bir zamanlar. Şayet burada olsaydı, belki de kral üzerinde etkili olabilirdi. Fakat barbarı Uruk'a getirmek üzere gitmişti, ayrılmıştı buradan... İluna aceleyle kafasından bu düşünceleri sildi. Kehanet karar vermiş, onun adını belirlemişti. Kehanetin yanılması söz konusu olamazdı.

Başrahibe yeni bir girişimde bulunmaya karar verdi: Gılgameş'e bir haberci göndererek, yaklaşmakta olan evlilik töreni hakkında konuşmak istediğini bildirdi ona. Gılgameş daha aynı günün akşamı İluna'yı ziyaret etti. Kadına karşı her zamanki gibi saygılı ve mesafeliydi. Onun törenin gidişatı hakkındaki düşüncelerini ilgiyle dinledi.

Bir süre sonra bu şekilde bir yere varamayacağını anlayan İluna, Gılgameş'le açık konuşmaya karar verdi: "Devamlı susuyorsun, Gılgameş. İçinden geçenleri pek az açığa vuruyorsun. Bu bir kral için önemli bir avantaj olmalı ve seni ağızlarına geleni söyleyen sıradan insanlardan ayıran en önemli özelliklerden biri aynı zamanda. Fakat bu seninle iletişim kurmayı zorlaştırıyor. Bu nedenle sana açıkça sormama izin ver: her iki tapınağın arzusuna uyarak, kutsal evlilik törenine katılmak istiyor musun?"

"Tanrısal düzenin benden talep ettiklerini yerine getireceğim" diye cevap verdi Gılgameş. Ustalıklı, fakat üstü kapalı bir cevaptı bu.

"Bir İşhara bulma konusunda sorunlar olduğunu biliyorsun değil mi?" diye devam etti İluna. "Geleneğe göre İşhara İştar'ın bir kız kardeşi olmalı, bu nedenle maalesef bu görevi ben üstlenemem. Fakat halkın en çok görmek istediği nedir, biliyor musun?.." – sesini alçaltarak söylediklerinin genç hükümdar üzerinde yaptığı etkiyi inceledi– kralın "başrahibeyle, yani benimle birleşmesi. Halk, Anu, İştar ve kralın gözle görünür bir şekilde kendisi için birleştiklerini görecek ve ruhu umutla dolacak. Fakat son söz sana ait, çünkü yasa İşhara'yı seçmeni tamamen özgür iradene bırakıyor. Kararın nedir?"

Gılgameş derin düşüncelere dalmış gibi davranıyordu, fakat İluna onun kararını çoktan verdiğine emindi. Nihayet cevabı işitildi: "Zaten görev icabı olarak bu işi yapmaya mecburum. Bu arada bana seçim hakkı tanınıyorsa, onu kullanmayı yeğlerim. Tapınağa gelecek ve kutsal evliliği gerçekleştireceğim. Fakat vakit geldiğinde İşhara'yı bizzat ben tayin edeceğim."

"Vakit yaklaştı" dedi İştar, "takvim tören günü olarak yarın geceyi belirledi."

"Biliyorum" dedi Gılgameş. Dudaklarında sebebi belirsiz bir gülümseme vardı. "Tanrıların ve insanların isteklerine uygun olarak davranmaya çalışacağım."

Bu sözlerden sonra, şehir duvarlarındaki kritik bir bölümünün yapımını kontrol etmesi gerektiğini söyleyerek özür diledi ve izin istedi.

İluna onu ön avluya kadar geçirdi. Yüzü gülüyordu, fakat içi

öfke doluydu. Gılgameş tahmin ettiğinden de zorlu bir rakipti. Tüm hareketleri ölçülüydü ve karşısında bulunana en ufak bir saldırı imkânı bile tanımıyordu, sahip olduğu kudretin kendisine tanıdığı hareket alanını, sonuna kadar kullanmaktaydı.

Ertesi gün Venüs tapınağında zaman beklemekle ve tören hazırlıkları yapmakla geçti. Şehirde ise kutsal törenin coşkusu hüküm sürüyordu. İnsanlar sokakları ve evlerinin girişlerini, Uruk'un bahçelerinde yetişen yeşilliklerle süslemişlerdi. Şehirden Eanna'ya uzanan yeni merdivenin iki tarafı da palmiye yapraklarıyla kaplanmıştı. Hükümdar bu merdiveni çıkarken, çiçeklerle süslenmiş genç kızlar müzikle beraber kendisine eşlik edecekti. Kutsal evliliğin gerçekleştiği gecenin sabahı da kadınla erkek yine bu merdivenden aşağı inerek, Uruk'a bolluk ve bereket getireceklerdi.

Gılgameş için bu günün diğerlerinden bir farkı yoktu. Her zamanki gibi sabahın köründe çadırının kapısında belirdi, çevresinde toplanan bir yığın usta ile durum değerlendirmesi yaptı, gereken emirleri verdi. Sonra da büyük trampetin çalınmasını istedi. İşçilerden, zanaatkârlardan ve yardımcılardan oluşan bir grup, gece vardiyasına kalmış olanların yerini almaya giderken, Gılgameş de hemen hemen bitmiş olan duvarı incelemeye başladı. Merdivenleri çıkıyor, çukurlara iniyor, tuğlacılar ve diğer ustalarla konuşuyor, işlerin gidişatı hakkında onlardan bilgi alıyordu.

Öğleye doğru Fırat kıyısına inerek, halen yapımı süren liman ve rıhtım çalışmalarını denetledi. Kuzeyden kereste getiren bir tekneye çıkarak kaptan ve mürettebatla konuştu. Öğleden sonra ise Eanna'nın hemen altındaki bahçelerin içinde gözden kaybolarak, yeni yapılmış olan sulama sistemini ve kanallarını incelemeye başladı. Tuğlalarla kaplanmış olan kanallardan fokurdayarak ve köpürerek akan kahverengi su bitkilerin arasına yayılıyor, hayat veren ıslaklığı toprağın en ücra köşesine bile taşıyordu.

Akşama doğru ise, o gece yıldızların konumlarını ve hareketlerini bizzat inceleyerek yorumlayacak olan başrahip Eşunna'yı ziyaret etmek için zigguratın yivli kulesinin döner merdivenini tırmandı.

"Nasıl, her şey yolunda mı? İşler arzuna göre yürüyor mu?" diye sordu kel kafalı rahip onu görünce.

"Umarım sadece benim değil, tanrıların da arzu ettiği biçimde gerçekleşir her şey" dedi cevap olarak Gılgameş, "ve ülkemizin üzerine bolluk ve bereket gönderirler. Evet, yapıların bir çoğunun inşası arzuladığım gibi sona erdi, kuleler ve burçlar da bitmek üzere. Büyük tahıl ambarı da hemen hemen tamamlandı, bir sonraki hasatta Uruk şimdiye kadar görmediği miktarlarda tahıl depolama imkânına kavuşacak.

"Öyleyse bizim yapmamız gereken, tarlalardaki ürünlerin sağlıklı ve bol olarak, bir fırtına veya felakete uğramadan yetişmeleri için tanrılara yakarmak."

"Böyle bir belirti var mı?" diye sordu Gılgameş.

"Belli belirsiz" dedi Eşunna, "aslında yıldızlar uygun konumdalar, geri kalanını ise kutsal evlilik sayesinde Anu halledecek."

Gılgameş kadifeye benzeyen gökyüzüne baktı. Yıldızlar yanmakta olan bir ateşten sıçrayan kıvılcımlar gibi parlamaktaydılar. Her şey görünmez bağlardan örülmüş bir ağ, diye düşündü. Sapasağlam ve değişmez bir düzene sahip. Aynı devlet düzeninin içindeki insanlar gibi. Hem pazar yerinin kenarında yatıp zenginlerin sadakalarını bekleyen zavallı dilenci, hem de aynı onun gibi kendisinden belli davranışlar bekleyen toplumun kurallarına uymaya zorunlu kral, bu düzenin bir parçası.

Yine de bazen gökyüzünden yıldızlar düşer ve alevler saçarak kuyruklu yıldızları kovalar. Belki kader kitabının gerçek yapısı da böyledir: Büyük çoğunluğunun yazılmış olmasına rağmen, insanın kendisinin dolduracağı birkaç boş satır içinde vardır belki de. Yeter ki insan yapacakları için doğru bir ânı seçsin. Hayatta böyle anların pek nadir olduğu kesindir, bu nedenle insan devamlı tetikte ve hazırlıklı olmalıdır.

Gılgameş Eşunna'yı uygun bir biçimde selamladıktan sonra yürümeye başladı: Zigguratı, Eanna'yı ve Uruk'un sokaklarını aşarak, önünde muhafız kıtasının askerlerinin nöbet tuttuğu çadırına ulaştı. Uzunca bir süre uyuyamadı. Derin düşüncelere dalmıştı.

Ertesi sabahı dinlenerek ve iç huzurunu sağlamaya çalışarak geçirdi. Öğleden sonrasının geç saatlerinde ona pelerinini ve hükümdarlık alametlerini getirdiler. İki rahibe onu yıkayıp yağlarla

ovarken, bir üçüncüsü de çadırının önündeki kızlar korosunun başında bekliyordu. Gılgameş ayağa kalktı ve çadırın tentesini araladı. Bir anda simbolinlerden, teflerden, flütlerden ve rüzgârda sallanan kuru palmiye yapraklarının çatırdamalarını andıran sesler çıkartan tahta cırcırlardan yükselen bir müzik yayılmaya başladı çadırın önünden.

Tören alayı ağır adımlarla şehrin içinden geçti. İnsanların yüzlerinde sevinçli bir bekleyiş vardı. Erkekler ve kadınlar sokakları tümüyle doldurmuştu, çocuklar Gılgameş'in geçeceği yerlere rengârenk çiçekler atıyordu. Kral güzel kokulu yumuşacık bir halının üzerinde yürür gibiydi. Eanna'ya çıkan merdivenlerin basamaklarında, İştar kapısına kadar uzanan yolu aydınlatmak için meşaleli adamlar bekliyordu. Gılgameş, etrafı sevinç çığlıkları atan kızlarla dolu olduğu halde, ciddi ve ağırbaşlı bir ifadeyle merdivenleri tırmandı. Halkı selamlamak için bir kez daha arkasını döndü. Sonra da tapınağa girdi.

Tapınağın iç kısımlarından dışarıya doğru bin bir değişik güzel koku saçılıyordu, her tarafta yanan küçük yağ kandillerinin titrek ışıkları duvarlara vurarak, küçük nişlerin içine konmuş olan kil heykelciklerin müzik eşliğinde dans eder gibi kımıldanmalarına neden oluyordu. İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olan İluna, beyaz renkli şeffaf giysilere bürünmüş on iki rahibe eşliğinde, önünde testiler ve çanaklar olduğu halde sunak taşının başında beklemekteydi. Çanaklardan birisini doldurarak Gılgameş'e uzattı. Kral, kendisine sunulan yaşam suyunu içti.

Gılgameş hepsini içip çanağı geri verdiği zaman, İluna sonuçtan emin bir tavırla krala sordu: "Ey mutlu kral, kutsal evlilik töreninin İşhara'sı olarak kimi seçtin?"

Ve Gılgameş kararlı bir sesle cevap verdi: "Tapınağının hizmetkârlarından birisini, ey tanrısal İştar. Güzel Tehiptilla olarak tanınan kızı."

Başrahibe bir akrep tarafından sokulmuş gibi sıçradı yerinden.

"Tehiptilla mı?" diye fısıldadı titreyen dudaklarıyla. "Neden... neden tam da onu seçtin? Onu İşhara olarak seçmen mümkün değil ey kral, çünkü adını andığın kişi burada değil. Şu anda ne burada, ne de Uruk'ta."

"Nerede peki?" diye sordu Gılgameş.

İluna korkunç gerçeği açıklamaya mecbur kalmıştı: "Barbarı bozkırlardan buraya getirme görevi için kehanetin seçtiği kız o."

Gılgameş'in bir anda beti benzi attı. Yanakları bembeyaz oldu ve tüm vücudu titreyerek sarsılmaya başladı. "Doğru değil bu" diye fısıldadı, "bana gerçeği söylemiyorsun."

"Söylediklerim gerçek" diye karşılık verdi İluna. Olayın boyutunu daha yeni yeni kavramaya başlamıştı. "Neden sana yalan söyleyeyim ki? Tapınaktaki güzel ve çekici kızlardan birinin barbarı kandırarak sana getirmesini bizzat sen emretmemiş miydin? Olanların tümü senin istediğin biçimde gerçekleşti."

Gılgameş'in rengi daha da soldu ve başını önüne eğdi. Rahibeler alçak sesle ona şunları söylemeye başladılar: "Kutsal evlilik dairesi hazırlandı. Halk ve tanrılar seni bekliyor, ey kral! Artık yatağına götüreceğin gelini seçmelisin."

Gılgameş hâlâ tek kelime etmeden, solgun ve başı eğik, öylece duruyordu. Nihayet kafasını kaldırıp İluna'ya baktığı zaman, daha önce asla var olmamış olan bir parıltı sezinleniyordu gözlerinde.

"O halde seçimimi yapacağım, tanrıça. Herkesin kabul edeceği ve sevineceği bir seçim olacak bu: Bu gece benim tanrısal gelinim sen ol, İluna, bir gece için hem İştar, hem İşhara ol."

Az önce kralın suratı aniden nasıl beyazladıysa, şimdi de başrahibenin çehresi aniden kıpkırmızı kesilmişti.

"Eğer arzun buysa, ey kral, seni geri çevirmeyeceğim. İstediğin gibi olsun."

Sütunlarla çevrili koridorda yan yana yürüyerek, kendileri için hazırlanmış olan çiçeklerle kaplı odaya ulaştılar. Yatağa uzanmadan önce İluna değerli elbisesini çıkardı. Kaymaktaşı rengindeki vücudu alacakaranlıkta parlıyordu. Diğer rahibeler kralın pelerini ve elbiselerini çıkartırlarken, çırılçıplak bekledi. Son derece baştan çıkartıcıydı. Kutsal evlilik yatağına uzandıkları anda perde kapandı ve onları karanlığa gömdü.

O fevkalade gecede daha sonra tam olarak neler olup bittiğini kimseler öğrenemedi. Ertesi sabah sevinç çığlıkları atan kalabalığın karşısına el ele çıktıkları vakit, halk o gece hakkında hemen bir

kanıya vardı: Kral bir ceset kadar solgun ve bitkin görünüyordu, çukura kaçmış gözlerinde neredeyse bir çılgının bakışları vardı. Oysa İştar Venüs yıldızının ta kendisi kadar güzeldi, gülümserken bile etrafına ışıklar saçıyordu.

Hokkabazların kervanı, törenin başlamasına çok az bir vakit kala şehre ulaştı. Uruk'un tüm insanları çocuk, yaşlı demeden en iyi elbiselerini giyerek sokaklara dökülmüştü, arabalar kendilerine güçlükle yol açabiliyordu. Gezici sirk pazar yerinin kıyısında durdu; iplerle, ağlarla ve renkli perdeleriyle harikalar dünyasını kurmaya başladı.

Tehiptilla ve Enkidu arabadan inerek dört bir yandan akın akın gelen halka baktılar. Bir grup insanın yanında durduklarında, bir kadının kutsal gece hakkında bir şeyler anlattığını işittiler.

Tehiptilla kadınla konuşmaya başladı: "Kusura bakma kadın. Uruk'a az önce geldik ve neler olup bittiğini anlayamıyoruz. Kutlamakta olduğunuz bayramın adı nedir?"

"Kutsal evlilik töreni" diye anlatmaya başladı kadın heyecanla. "Yüce kralımız Gılgameş, Venüs tanrıçası ile evlendi. Harika görünüyorlar. Tanrıça parlayan bir çiçek, kral da kuvvet timsali gibi. Tarlaları kutsamak için Eanna'dan aşağı iniyorlar. Biraz sonra burada olmaları lazım. Onları gördüğünüz zaman abartmadığımı anlayacaksınız: Uruk birbirine bu kadar yakışan bir çift asla görmemişti."

Tehiptilla'nın rengi soldu, yardım istercesine Enkidu'nun nerede olduğuna bakındı. Barbar, heybetli vücut yapısından oldukça etkilendikleri her hallerinden belli olan bir grup adamın ortasında duruyordu. "Vücut yapısı Gılgameş'i andırıyor biraz" diye fısılda-

dıklarını duydu, "fakat daha iriyarı ve inanılmaz derecede kuvvetli. Şuraya bakın! Kollarındaki kaslar içlerindeki kuvvetten dolayı neredeyse patlayacaklar. Belki de dağları omuzlarında taşıyan atlaslardan biridir. Ya da zincirleri parçalayan veya çıplak elleriyle taşları un ufak eden sirk cambazlarından biri."

Enkidu da hakkında söylenenlerin tümünü işitiyordu. İnsanların kendisi hakkında bu şekilde konuşmaları hoşuna gitmişti. Şaka olarak tahta araba tekerleklerinden birini kollarıyla başının üzerine kaldırdı, onu sanki çok hafif bir saz sepetmiş gibi havaya atıp tutmaya başladı. İnsanlar, onun parmaklarının ucuyla kaç şekel ağırlık kaldırabileceği hakkında bahse girmeye başlamışlardı bile.

"Gel çabuk" dedi Tehiptilla, "meydanın ortasına gidelim. Oradan daha fazla şey görebiliriz belki."

Yolda Tehiptilla'nın tapınaktan arkadaşı olan Sasa'ya rastladılar. O da diğer insanlar gibi en güzel kıyafetlerini giymişti.

"Sasa, Sasa" diye bağırdı, "canım kardeşim! Birbirimizi görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki!"

Genç kadınlar birbirlerine sarılarak öpüştüler. "Geri gelmen ne kadar uzun sürdü böyle" dedi Sasa. "Artık bozkırdan bir daha geri dönmeyeceğini ve hep o barbarın yanında kalacağını düşünmeye başlamıştım." Bir yandan da göz ucuyla orada bulunan tüm erkeklerden daha uzun ve iri olan Enkidu'yu yarı çekingen, yarı da hayranlık dolu bakışlarla süzüyordu.

"Sasa, sevgili Sasa" dedi Tehiptilla ve bir müddet ağladı. "Geçen zaman zarfında başıma neler geldiğini bir bilsen! Eğer ısrarla bunu istemesem, belki de Uruk'a bir daha asla dönemezdim. İlk fırsatta sana bunların hepsini anlatacağım. Fakat şu anda aklım çok karışık, çünkü kendi kulaklarımla duyduklarıma inanmak istemiyorum. İştar kendisine eş olarak Gılgameş'i seçmiş. Anlat bana, sevgili arkadaşım, gerçekte olup bitenler nedir?"

"Aslında" diye söze başladı Sasa ve sesini alçaltarak devam etti, "gerçeği bilmek en fazla senin hakkın: Tanrıça tarafından seçilen Gılgameş değil, aksine bizzat o tanrıçayı İşhara olarak seçti. Fakat bilmelisin ki, bunu yapmadan önce, aklında bambaşka bir gelin vardı. Ben onun çok yakınında duruyordum ve seçtiği kişinin

ismini kendi kulaklarımla duydum. Bir gün geç kaldın Tehiptilla, çünkü Kral Gılgameş'in İşhara yapmak istediği gelin sendin. Fakat ulaşılamayacak kadar uzaklarda olduğun için gelin olarak İştar'ı seçmek zorunda kaldı."

Tehiptilla'nın rengi iyice solgunlaştı. "Fakat... Enkidu'yu buraya getirmem için beni bozkırın ortasına gönderen o değil miydi? Bunu unutmuş mu yoksa?"

"Hayır" dedi Sasa, "avcının anlattıklarını dinledi ve ona değerli hediyeler verdi. Tapınaktan bir kızın orada olduğunu biliyordu. Bilmediği tek şey, bu iş için kehanetin seni seçmiş olduğuydu. Senin Uruk'ta olduğunu sanıyordu, gerçeği öğrendiği zaman dehşet içinde kaldı."

"Demek beni İşhara yapmak istiyordu... Be.. ni.." diye kekeledi Tehiptilla.

"Evet, Uruk'un istediği her kadınını İşhara yapma hakkına sahip. Ve söylediği ilk isim seninkiydi, açıkça duydum bunu. Senin burada olmadığını öğrendiği zaman suratının aldığı şekli bir görecektin!.. Bana sorarsan, İluna'yı seçmesinin tek sebebi, görevini layıkıyla yerine getirmek ve halkın uzun süredir beklediği bayramı dilediğince kutlamasına izin vermek. Eş olarak İluna'yı aldı, fakat kalbi sana ait. Her tarafta seni aratıyor zaten, dört bir yana gönderdiği haberciler yolunu gözlüyor."

"Kapıdan geçerken hokkabazların arabasında oturduğumuz için, muhafızlar bizi gezgin halktan insanlar sandılar" diye fısıldadı Tehiptilla titreyen dudaklarla. "Sasa, kendimi o kadar kötü hissediyorum ki! Dayan bana, sevgili kardeşim, çünkü gözlerim kararıyor ve her an yere düşebilirim."

Hemen yanı başlarında duran ve söyledikleri her kelimeyi işiten Enkidu, konuşulanların manasını anlamamakla beraber, son derece sinirlenmişti.

"Gılgameş, daima şu Gılgameş!" diye bağırdı. "Herkes ondan bir tanrıymış gibi söz ediyor! Halbuki benimle karşılaştığı zaman bir solucan gibi sürünecek karşımda! Bütün kadınlara sahip olmak da ne demek oluyor, hele senden ne istiyor o, Tehiptilla, hangi hakla sana sahip çıkmaya çalışıyor? Birlikte suvatın başında aşk oyunları oynamadık mı? İkimizin de hoşuna gitmemiş miydi?"

"Gılgameş bizim kralımızdır" dedi Tehiptilla, "ülkenin tüm kadınları onun hizmetindedir."

"Sen hariç!" diye böğürdü Enkidu. Sesi o kadar yüksek çıkmıştı ki, herkes korkuyla ondan yana baktı. "Sen hariç ve ben de onun hizmetkârı değilim! Doğduğum yerde ebedi ilkbahar hüküm sürüyordu. Bir kartal gibi dağlardan aşağı süzüldüm ve hayvanların sütlerini içtim. Evim olan bozkırda mavi gökyüzünün altında özgür bir varlıktım ben, kralların sahip oldukları kudret beni güldürür ancak. O azgın boğa gücünü ve cesaretini sınamak için hele buraya gelsin bakalım, o zaman özgür bir adamın hakkında neler düşüneceğini göstereceğim ona! Kollarını çatır çatır kıracağım, göğüs kafesini ezeceğim ve onu inim inim inleteceğim. Tam burada, bu meydanın ortasında kral adını verdiğiniz solucanı tozların arasında süründüreceğim ve ayaklarımın altındaki toprağı öptüreceğim. İnsanlar, çekilin buradan, kendilerini parçalamaya gelen kurdu seyreden aptal kuzular gibi dikilmeyin karşımda! Yol verin, dünyanın en kuvvetli erkeği Enkidu geliyor!!"

Savurduğu bu ağız dolusu tehditler ve naralar karşısında iki yana açılan insanları itekleyerek, pazar yerinin kapısına doğru büyük adımlarla yürümeye başladı. Karşı taraftan güzel elbiselere bürünmüş bir tören alayının geldiğini görmüştü. Sasa onun çılgınca bir şeyler yapmasını engellemek için arkasından koşmak istedi, fakat hafif bir inlemeyle olduğu yere yığılan Tehiptilla ile meşgul olmak zorunda kaldığı için bir adım bile atamadı.

Enkidu kapıya ulaştığı zaman, ilk kez görmesine rağmen Gılgameş'i hemen tanıdı.Yolun tam ortasına dikilerek kralın kapıdan geçmesini engelledi.

"İnsanların karşısında dayak yemiş köpekler gibi titredikleri kral Gılgameş sen misin?" diye bağırdı ona. "Cesaretin varsa kapıdan geçmeye çalış bakalım! Sana öyle bir dayak atacağım ki, bozkırın oğlu ile boy ölçüşmenin ne demek olduğunu hayatın boyunca unutamayacaksın!"

Gılgameş yerinden kımıldamayarak ilgiyle Enkidu'yu inceledi. İnsanlar heyecanla etraflarını çevirmişlerdi, muhafız kıtasının askerleri ise silahlarına davranarak bir adım öne çıktılar. Fakat kra-

lın bir el hareketi üzerine oldukları yerde durdular ve tetikte beklemeye başladılar. Yoksa onların durmalarının gerçek sebebi, Enkidu'nun tehditkâr bakışları mıydı? Vahşi bir yaban domuzuna, kurtlarla aslanları bile parçalayabilecek korkunç bir yabaniye benziyordu.

"Anu'nun dağlarından bir kahraman şehrimize geldi" diye fısıldadı insanlar.

"Gılgameş daha kuvvetli" diye fısıldadı başkaları, "kralımız bozkırdan gelen barbarı mağlup edecek."

Karşı karşıya durarak birbirlerini süzdüler. Birden Gılgameş Enkidu'nun dev cüssesiyle tuttuğu kapıya doğru bir adım attı. Bunun üzerine Enkidu saldırıya geçti. Tam kapının önünde buluştular. Tabiatın karşı konulmaz kuvveti ile birbirlerinin üzerine çullanarak, boğuşmaya başladılar.

Göğüs göğüse gelerek, yaban boğaları gibi birbirlerini dizlerinin üzerine çökmeye mecbur ettiler. Ortalık toz duman olmuştu, göz gözü görmüyordu. Kapının kirişleri büyük bir çatırdamayla parçalandı ve duvarlar boğuşmanın şiddetiyle deprem olmuş gibi sallanmaya başladı. Bu şekilde yarım saat geçti, her ikisi de birbirlerini bir adım olsun geri çekilmeye mecbur etmeyi başaramamıştı. Dizlerinin üstünde birbirlerine kenetlenmişlerdi sanki, birbirlerini yok etmek isteyen devlere benziyorlardı. Alınlarından terler boşanmaya başlamıştı, şakaklarındaki damarlar kabarmıştı ve zorlukla nefes alabiliyorlardı.

Enkidu aniden bacaklarını kuvvetli bir hamleyle çapraz olarak Gılgameş'in vücuduna dolamayı başardı. Kralın değerli giysisi çoktan paramparça olmuş ve paçavraya dönmüştü. Enkidu kralın üstüne çıktı ve kocaman yumruklarını bir balta gibi havaya kaldırdı. İnsanlar korku dolu çığlıklar atmaya başladılar. Görünüşe göre bozkırdan gelen barbar kralı paramparça edecekti.

Fakat Gılgameş kesinlikle teslim olmak niyetinde değildi. Bu ani saldırıyı kazasız belasız atlatmayı başardı; üzerine bir balta gibi inen darbeleri kollarıyla savuşturdu. Sonra da muazzam bir güç gösterisinde bulunarak, barbarın üzerine çıkmayı başardı. Dev adamın vücudunu sıkı sıkı tutuyordu.

Bir anda –seyircilerin hayret çığlıkları arasında– ayağa kalktı

ve barbarın devâsâ gövdesini başının üzerine kaldırdı. Paytak adımlarla kapının eşiğine kadar yürüdü ve orada taşımakta olduğu yükün altında yere yığıldı.

Yorgunluktan bitkin, birbirlerine sarılmış olarak yerde yatıyorlardı. Fakat Gılgameş'in öfkesi duman gibi dağılıvermişti, içindeki kızgın ateş sönmüştü ve şimdi barbarın yüzüne bir arkadaşa bakar gibi bakıyordu. Gökten düşen ağır taş ve zorlukla kaldırabildiği balta rüyaları gerçekleşmişti. İlk gördüğü aslanlı rüyanın gerçekleşme vakti de gelmişti artık. Gılgameş gülmeye başladı, kahkahalar atarak gülüyordu. Ama bu gurur ve zafer dolu bir gülüş değildi, hayır, içindeki kırmızı aslanın kudret dolu gülüşüydü bu. Ve Enkidu'nun çehresi de aydınlanmaya başladı, dudaklarının kenarları gerildi ve sonunda o da gülmeye başladı. Gılgameş'in önündeki kumların üstüne oturarak, böğürmeye benzeyen kahkahalarla gülüyordu. Uzun zamandır görüşmemiş olan eski arkadaşlar gibi birbirlerine sarıldılar, öpüştüler ve ebedi dostluk yeminleri ettiler.

Ayağa kalkarak birbirlerinin paçavraya dönmüş elbiselerindeki tozları silkelemeye başladıkları zaman, insanlar da sevinç çığlıkları atmaya başladılar, çünkü içgüdüsel olarak karşılarında gerçekten de son derece önemli olayların olup-bittiğini anlamışlardı. Uruk artık iki kahramana sahipti: yenilmez bir kral ve onun kadar güçlü olan arkadaşı.

Gılgameş yüksek sesle insanlara hitap etmeye başladı: "Bakın, bu benim kardeşim olarak kabul ettiğim Enkidu! Ülkenin en güçlü adamıdır o, Anu'nun gök kubbesi kadar sağlamdır! Kimse onun karşısında dayanamaz, gücü dünyanın tüm hükümdarlarından daha fazladır. O, bana gördüğüm üç rüyayı yorumlayan Bilge Ana Ninsun tarafından geleceği haber verilmiş olan kişidir. Hepiniz ona lâyık olduğu saygıyı gösterin!"

Artık bayramın coşkusu en üst seviyeye ulaşmıştı. İştar'ın kızları müzik eşliğinde tanrıçanın şerefine dans etmeye başladılar ve sokaklarda o kadar uzun süre dans ettiler ki, insanlar sonunda kendilerini çılgın bir coşkuya kaptırdılar.

Sirk de hazırlıklarını tamamlayarak gösterisine başlamıştı. İnsanlar birbirlerini itip kakarak, sürükleyerek ve çekiştirerek muaz-

zam bir kalabalık halinde sirkin önünde toplanarak, ağızları bir karış açık gösterileri seyretmeye başladılar. İp cambazı kız pazar meydanının bir köşesinden diğer köşesine gerilmiş olan bir halatın üzerinde yürümeye başlamıştı, ateş yiyici, yılan oynatıcı, dans eden ayı, koca göbekli dansöz, hokkabazlar, cüceler, hepsi de gösterilerini başarıyla sunuyorlardı. Aralarda ise şair ve yazar Sinnunni, yazdığı yeni şiir ve şarkıları halka okuyordu.

Ateşin üzerinde kızarmakta olan sayısız yağlı koyunun kokusu şehrin üzerini bir bulut gibi kaplayarak, tapınağın içinden yayılan iç bayıltıcı misk kokusuyla, tütsülerin kokularıyla ve ortalığa saçılmış olan çiçeklerin kokularıyla rekabet ediyordu.

Yeni elbiseler giymiş olan Gılgameş ve Enkidu ise kol kola girerek, buluşmalarını özel olarak kutlamak amacıyla şehrin içinde yürümeye başladılar.

Akşam olunca Gılgameş Bilge Ana Ninsun'un huzuruna çıktı.

"Ana, sana Enkidu'yu getirdim. O, bana yorumlamış olduğun üç rüyamda işaret edilen adamın ta kendisi. Bozkırların bir oğludur o, vahşi dağlarda doğmuş ve o kadar kuvvetli ki, boğuşurken az kalsın beni mağlup ediyordu. Aynı rüyalarımda gördüğüm gökten düşen taş ve balta gibi, pazar yerinde onu biraz kaldırmayı başardım, ama duvara kadar zorlukla taşıyabildim. Sonra birbirimizi tanıdık ve dost olduk. Şimdi de onu sana getirdim, bir zamanlar beni oğlun olarak kabul ettiğin gibi, onu da kardeşim olarak kabul etmeni istiyorum."

Yaşı ilerledikçe daha da acayipleşen Bilge Ana Ninsun, başını kaldırıp onlara bakmamıştı bile. Pencerenin önünde oturarak ya

uçsuz bucaksız ovayı seyrediyor, ya da uyuyordu; yoksa ikisini birden mi yapmaktaydı? Örümcek ağına benzeyen karmakarışık ve bembeyaz saçları, hava ve zaman tesiri altında harap olmuş bir tahta veya taş parçasına benzeyen zayıf kafatasının çevresini sarıyordu. Çok uzun zamandır yaşıyordu, çok uzun süredir yalnızdı ve artık hangi zamanda olduğunu karıştırmaya başlamıştı. Arada bir ölmüş olan kocası Lugalbanda'ya seslendiği ve hizmetkârlara hâlâ Uruk kraliçesiymiş gibi davrandığı bile oluyordu.

Bazen de Lugalbanda'nın aşağıdaki bahçede dolaştığını gördüğünü sanıyordu; yaşadığı zamanlarda yaptığı gibi güzel kokulu çiçekleri koklamak için yere eğiliyor, ya da şehri seyredebilmek için alçak duvarın etrafında yavaş, ölçülü adımlarla dolaşıyordu. Evet, gerçekten de geniş yürekli büyük bir kraldı o. Kalbiyle düşünmeyi ve aklıyla davranmayı başarıyordu. Ulaşmak istediği hedef büyük fetihler değil, sadece barıştı, onunla birlikte geçen günler ve geceler çok güzeldi. Ve her defasında duvarın sonuna ulaştığında geriye dönüyor, başıyla Ninsun'a hafif bir selam göndererek, yavaşça el sallıyordu. Ninsun da her defasında el sallamak için harekete geçiyor, ama hemen vazgeçerek, korkuyla sesleniyordu ona: "Gitme Lugalbanda, şimdi gitme. Burada, benim yanımda kal."

Fakat söyledikleri ona asla ulaşmıyordu. Lugalbanda'nın silueti köşeyi dönerek gözden kaybolurken, Ninsun hiç olmazsa gölgesini görebilmek için mümkün olduğunca öne eğiliyordu.

"İçme Lugalbanda" diye fısıldıyordu sonra. "Dumuzi'nin sana uzattığı bardağı geri çevir. Bana geri gel sevgilim."

Fakat bahçede artık kimseler yoktu. Tekrar bir yerlerde görünebileceği umuduyla uzun uzun ovayı seyretmekten başka bir şey gelmiyordu elinden.

"Dumuzi" diyordu uzun süren bir sessizlikten sonra aniden. "Neden ilk bardağı hemen içmedin ve uzun süre ikinciyi bekledin? Hepimiz o kadar çok tasadan kurtulurduk ki..."

"Söylediklerimi işitiyor musun ana?" diye çınladı Gılgameş'in sesi kulaklarında. Gılgameş, sevgili oğlu. Kırışıklar ve buruşuklarla dolu yüzünden, acı ve mutluluk dolu bir gülümseme geçti.

"Gılgameş... yine bana bir rüya mı yorumlatacaksın?"

"Hayır, bu seferki bir rüya değil, gerçeğin kendisi" dedi Gılgameş, "arkadaşım ve kardeşim Enkidu'yu getirdim sana."

İhtiyar kadının bakışları ancak şimdi barbarın çehresinin üzerine düşmüştü. Korkuyla kasıldı ve faltaşı gibi açılmış gözlerle onu süzmeye başladı.

"Ne oldu ana?"

"Oğlum, bu... bu senin kayıp olan diğer yarın mı?.." diye fısıldadı duygusuz bir sesle.

"Fakat ana" diye atıldı Gılgameş, "sesin neden bu kadar sert?"

Ve acı dolu bir sesle sızlanmaya başladı: "Bak, Enkidu'nun hayatta ne anası, ne de babası olmuş, saçlarını bugüne dek hiç kimse tarayıp kesmemiş. Tehlikelerle ve mahrumiyetle dolu bozkırın ortasında yalnız başına büyümüş ve hiç kimse onun yetişmesiyle ilgilenmemiş. Davranışları kaba ve vahşi, Uruk'ta yaşayan kibar erkekler gibi değil. Fakat sarsılmaz bakışlara ve gerçek bir arkadaşın kalbine sahip. Onun gönlünü kırma ana. Bana bir kardeş kadar yakın. Hiç görmeden bile tanıyordum onu zaten; çocukluğumdan beri bana destek olacak ve akıl verecek bir arkadaşın hasretini çekiyordum. Onu benim gibi oğlun olarak kabul etmeni istiyorum anacığım."

Gılgameş'in hemen yanında duran Enkidu onun sözlerini işitiyordu. Gözleri yaşlarla dolmuştu. Gılgameş için hem kendisiyle olan arkadaşlığının, hem de anasına olan bağlılığının çok önemli olduğunu fark edince hüzünlenmişti. Hiç eğitim görmemiş ve insan ruhunun karmaşıklığını bilmeyen bir kişi olarak kendi gücüyle asla ulaşamayacağı yerlere varmış olduğunu bir anda kavradı. Hiçten gelmişti, hayatı boyunca hiçbir beklentisi olmamıştı, fakat yine de her şeye erişmişti. Ve şimdi, zamanı geldiği için, hayatının dönüm noktasındaydı. Hüzünlüydü ve yeni tanıdığı bu duygunun kendisini alt etmemesi için çaba gösteriyordu.

Onu gören Gılgameş Enkidu'yu kolundan yakaladığı gibi yanına, Bilge Ana'nın ayaklarının dibine çekti. Şefkatle arkadaşının alnını okşayarak sordu: "Gözlerin neden yaşlarla doldu Enkidu? Yoksa söylediklerim kalbini mi kırdı?"

Enkidu cevap verdi: "Söylediklerin, Gılgameş, soğuk ruhumun içine ateş gibi işledi. O kadar çok duygulandım ki, tüm gücüm beni terk etti. Ne kollarımı oynatabiliyorum, ne de başımı çevirebiliyorum."

Bunun üzerine Gılgameş şunları söyledi: "Sabret arkadaşım. Çok kısa bir süre sonra gücünü tekrar kazanacaksın, cesaretin geri gelecek ve gözlerin savaşma arzusuyla ışıl ışıl yanacak. Çeşitli maceralar yaşayacağız birlikte, dünyanın çevresini ölçecek ve birçok tehlike atlatacağız. Bu ilacın dertlerine çok iyi geldiğini göreceksin!"

Onların konuşmalarını dinleyen ihtiyar Ninsun gülümsemekten kendini alamadı. Barbarın dış görünüşü gerçekten de kendisini korkutmuştu ve onu gördüğü zaman, karşısında etten-kemikten yapılma gerçek bir insanın değil; aksine saç, sakal ve kaslardan yapılmış bir yabaninin durduğunu sanmıştı. Fakat sonra bu yabancının yaşaran gözlerini fark etti ve çorak bozkırlarda yalnız başına büyüyerek sevgili oğlu Gılgameş'in aradığı dost olarak ortaya çıkan bu varlığın gözlerindeki acıyı gördü. Karşısında duran iki adamın ruhlarının ta derinliklerine baktı ve gördükleri karşısında şaşkınlığa ve korkuya kapıldı. Artık sadece bir ana olmaya karar verdi; kendisine fazla yakın ve yüzeysel şeylerle igilenecek, fazla derin ve anlaşılmaz şeylerden uzak duracaktı bundan sonra.

Kollarını öne uzatarak sağ elini Enkidu'nun, sol elini de Gılgameş'in alnına koydu. Bu arada konuşmaya başlamıştı, fakat söylediklerinin içeriğini ikisi de kavrayamıyordu. Dinsel sözcükler miydi bunlar, ya da karışan aklının bir ürünü mü? Yoksa gerçeğin ta kendisi mi? "Gılgameş; Uruk hükümdarı Lugalbanda'nın oğlu, Enkidu; Gılgameş'in vahşi doğadan kopup gelen ikizi. Aynı varlığın sol ve sağ parçaları, aranızda gerçek bir arkadaşlık kurulsun, birbirinizi kardeş olarak kabul edin, içinizdeki gerçeği tanımaya çalışın, sanki aynı vücudun üyeleriymişçesine yaşayın! Ninsun'un kutsamasını kabul et Enkidu. Sen de benim oğlumsun, seni bugün doğurdum. Ben senin ananım, o da senin kardeşin. Babanız artık hayatta değil. Onu uyarmama rağmen Lugalbanda gitti ve bir daha geri gelmedi. Sen de gideceksin Gılgameş ve sen de Enkidu, fakat ölüm olmayacak sonunuz, aksine oyun oynar gibi gidip, aynı şekil-

de geri döneceksiniz. Kanınızın bir şeyler yapmak arzusuyla nasıl kaynadığını görüyorum. Sonra da geri gelecek ve her biriniz kardeşinizin kendiniz için neler yaptığını uzun uzun anlatacaksınız. Yolculuğa çıktığınız zaman yaşlı ananızın dileklerini unutmayın sakın: Tehlikelerden sakınmaya çalışın, tanrılara karşı günah işlemeyin ve sizden daha az kudrete sahip olanlarla korumanız gereken insanlara iyi davranın. Bunu yapacak mısınız?" Gılgameş hemen ona söz verdi ve Enkidu da başını yaşlı ananın önünde eğdi.

"Bugün dövüş sırasında kardeşimi buldum" diye konuşmaya başladı Enkidu sevinçle, "son aki barışta da anamı. Benim dostum o, bana sonuna dek güvenebilir. Onu asla zor durumda terk etmeyeceğim. Başımıza ne gelirse gelsin, onu eve daima sağ salim geri getireceğim anacığım. Sana getireceğim onu."

Ninsun yavaşça eğildi ve barbarın alnını öptü. İki arkadaş Egalmah'ı terk ettikten ve bahçede yürümeye başladıktan sonra, Ninsun bir süre pencereden onları izledi. Onları zigguratın karşısındaki duvarın dibine kadar takip eden bir gölge görür gibi olmuştu. El sallamak için kolunu kaldırdı.

"Bırak da gitsinler, Lugalbanda. Nasıl olsa yollarını bulur onlar" diye bağırmak istedi. Fakat bardak dolusu zehiri içtikten son a onun her şeyi daha iyi bileceğini düşündü. Ne de olsa her iki dünyada da dolaşıyordu artık. İki tarafı da görebiliyor olmalıydı!

Titrek elini tekrar indirdi. Ayı örten bir bulut, ortalığı karanlığa boğdu. Bahçedeki tüm gölgeler yok olmuştu artık. Bir süre hiç kıpırdamadan oturdu. Marduk'un yaşamı gizemli ve anlaşılmaz kılan pelerini dünyanın üzerine serilmişti bir kez daha. Fakat gök kubbede titreyen yıldızlar ışıldıyordu şimdi, milyonlarca parlak nokta. Çok uzun bir süre ovayı seyreden gözlerin pırpır etmesi gibi...

Enkidu, anasının yanında yaşadığı bu tecrübeden sonra, kendisini yeniden doğmuş gibi hissediyordu.

Gılgameş de aynı şeyleri yaşamaktaydı. Macera ateşi içini yakıp kavuruyor, zihnini pervasız düşüncelerle dolduruyordu. İçinde muazzam bir gücün varlığını hissediyordu. Artık nihayet gerçek bir dost bulduğuna göre, ona içinden geçenleri açabilirdi:

"Bilgelerin söylediğine göre, uzak kuzeybatıda Lübnan adı verilen bir ülke ve Hermon adı verilen bir dağ varmış. Dağın eteklerinde bir orman uzanıyormuş, eşi benzeri bulunmaz büyüklükteymiş ve sedir ağaçlarıyla doluymuş. Bunları, Tanrı Enlil'e tapan ve onun için tahtadan bir taht yapmış olan Nippurlu elçiden öğrendim. Bunun için gereken değerli tahtayı biraz önce andığım ormandan sağladıklarına yemin etti bana. Fakat ellerinde ticaret yapmaya yetecek kadar tahta yokmuş. Uruk'ta bu kadar az tahta eşya olmasının bir nedeni de bu. Evet, gerek Dicle kıyılarındaki kabilelerden, gerekse de güney denizinden bol bol lifli palmiye ağacı geliyor. Fakat sedir ağacının düzgün, sert tahtasının yerini hiçbiri tutamaz.

Nippur hükümdarının ticaret yapacak kadar bol tahtaya sahip olamamasının nedenini biliyor musun? Çünkü ormanı Humbaba adı verilen korkunç bir gulyabani koruyor. Tüm kötülükleri çevresinde toplamış ve insanların ormana girmelerini yasaklamış. Enkidu, oraya gidelim ve onu öldürelim. Kötülüklerin tümünü kovduktan sonra, istediğimiz kadar sedir ağacı keseriz. Bu işe ne dersin Enkidu, kardeşim?"

Arkadaşının tasarılarını işiten Enkidu'nun beti benzi atmıştı.

"Sen ne söylediğinin farkında değilsin Gılgameş" dedi ona, "o senin için öldürülmesi gereken bir gulyabani sadece. Fakat inan bana: Humbaba sandığından çok daha fazla bir şeydir."

"Sen nereden biliyorsun bunu?" diye sordu Gılgameş?

Enkidu cevap verdi: "İnsanlar için önemli olan şeyleri bilmeyen, herhangi bir eğitim almamış ve bilgili biri olarak nitelendirilemeyecek bir barbar olabilirim birçoklarının gözünde. Fakat buna rağmen, bozkırlarda geçirdiğim zaman zarfında akıllı kitaplarında yazmayan, danışmanlarının haberlerinin bile olmadığı değerli bilgiler topladım. Bozkırda uzun süre hayvanlarla beraber gezdim ve çok şey öğrendim. Hatta bir keresinde büyük çölü geçerek, bahsettiğin ülkeye bile vardım. Çorak toprakların ardında yeşil ve bere-

ketli bir ülke gördüm. El değmemiş bir orman uzanıyordu orada. Fakat fazla yaklaşmaya cesaret edemedim, çünkü yaban hayvanları bana ormanın üzerinde kendisine yaklaşan herkesin aklını zehirleyen ve delirmesine yol açan bir lanet olduğunu söylemişti. Kartallar bile oraya uçmaya cesaret edemiyordu. Bana orada iki kez on bin saat uzaklıktan bile ormanının sesini işiten ve kendisine yaklaşmaya cüret eden her varlığı fark eden korkunç Humbaba'nın oturduğunu söylediler. Hal böyleyken, kim ona fark ettirmeden ülkesinin içlerine girebilir ki? Humbaba, tarif edilmez dehşetin ta kendisi! Böğürmesi korkunç bir gürlemedir, gırtlağından ebediyen yanan ateşler fışkırır ve soluğu çevresine ölüm saçar. Neden böylesi duyulmadık görülmedik bir maceraya atılmak istiyorsun ki? Bugüne dek kimse Humbaba'ya ulaşmayı başaramadı. Hiç kimse onun hüküm sürdüğü toprakları ele geçirmek için gireceği savaştan sağ çıkamaz."

Gılgameş önemsemez bir tavırla güldü. "Çok abartıyorsun, Enkidu. Gereksiz yere tasalanıyorsun. Bak, Nippurlular başlarına hiçbir şey gelmeden bir sürü ağaç kesmişler."

"Tamam, belki ormanın kıyısından birkaç tane ağaç kesmiş olabilirler. Fakat asla, asla diyorum sana, hiçbiri ormanın azıcık içlerine dahi girmeye cesaret edememiştir. Humbaba'yla karşılaşanların canlı olarak geri dönmeleri ise söz konusu bile olamaz. Neden bu denli büyük bir tehlikeye atılmak istiyorsun?"

"Çünkü ben masallara inanmam" diye cevap verdi Gılgameş, "ve kendi korkularını etrafa yayan insanların anlattıklarının beni ürkütmesine izin vermem. Burada, Uruk'ta büyülü bir meşe ağacı vardı. İnsanlar ondan korkuyor ve ona dokunmaya cesaret edemiyordu, çünkü çürümüş köklerinin arasında şeytani bir yılanın oturduğuna inanıyorlardı. Ben her ikisine de kendi ellerimle dokundum, ağacın tahtasından ise bir trampet yaptım. Güzel, sağlam bir tahtaydı. Yılanı ise bir kenara fırlattım, çünkü şeytani bir özelliği yoktu, her tarafta rastlanan sıradan bir bataklık yılanıydı sadece. İnan bana, insanları büyük işler yapmaktan alıkoyan, bâtıl inançlardan başkası değil. Ben Nippurlu korkaklar gibi ormanın kıyısına gidip bir-iki cılız ağacı kesmek istemiyorum, hayır, benim istedik-

lerim en iyi sedirler, en iyileri! Dağa çıkacağım ve ormanın kalbine gideceğim. Bilenmiş baltalar ve keskin kılıçlarla silahlanarak Humbaba'nın oturduğu yere gideceğim ve ona meydan okumak, benim için bir zevk olacak! Yoksa korkuyor musun Enkidu? İstersen sağlam duvarlarla çevrili Uruk'ta huzur ve güven içinde bekleyebilirsin, ta ki ben şöhret ve zenginlikle geri dönene kadar..."

Enkidu gücenmişti. "Beni yanlış anladın Gılgameş" dedi ona. "Ondan korkan ben değilim, bütün dünya korkuyor ondan, sana anlatmaya çalıştığım bu. Şimdiye kadar onun suratını gören olmadı ama ortalıkta en korkunç söylentiler dolanıp duruyor. Tüm korkuların emrinde olduğu korkunç bir gulyabani o, çobanın sürüsünü koruduğu gibi koruyor onları. İstediği zaman serbest bıraktığı bu korkular, yaklaşmakta olan her şeyin üstüne atlayarak, kafasını düşünemez, kollarını da hareket edemez hale getiriyor. Ormanın içine nasıl gireceğiz ki zaten? Hava tanrısı Wer koruyor onu, çok kuvvetli bir tanrıdır o ve etrafına asla huzur vermez. Asla uykuya dalmaz, asla dikkatsiz davranmaz ve kendisini rahatsız eden her şeye şiddetle saldırır. Büyülü sedir ağaçlarını koruyan hayalet Adad var bir de. Ormana giren herkes Adad tarafından saldırıya uğrar ve korkudan donakalır. Hayır Gılgameş, sen Uruk'taki insanlar arasında bir kahraman olabilirsin. Fakat hayvanların düşünceleri ve duyguları hakkında bir fikrin var mı? En kuvvetlileri olan aslan, kartal ve kurt bile, akıllarına Wer ve Adad gelince korkudan tir tir titriyor. Halbuki onlar korkunç Humbaba'nın önemsiz birer yardımcıları sadece."

"Anlattıkların beni daha da meraklandırıyor" dedi Gılgameş. "Şeytanlar, hayaletler, cinler, bunların hepsi artık gördükleri her gölgeden korkan ve kendi sonlarını hatırlamamak için tüm mezarlıkların etrafından geniş kavisler çizerek geçen tirit olmuş ihtiyarları ürküten palavralardır. Fakat ben bunlardan hiç mi hiç ürkmüyorum Enkidu, çünkü yolumun henüz en başındayım. Bir defasında kader kitabına kısa bir an için göz atma fırsatı bulmuştum, içinde büyük şeyler yapacağım yazılıydı, cesaret edebilirsem tabii. Söyle bana dostum, hangi insan bir ölümsüz gibi göğe çıkabilir ki? Sadece tanrılar Şamaş'la birlikte ebediyen gökte otururlar ve diledikle-

rinde aşağı inerler. İnsanların günleri ise sayılıdır. Yaptıkları şeyler bir solukta uçup gidiverir, geride bıraktıkları, şayet gerçekten de tarihe geçecek kadar önemli değilse, kısa sürede unutuluverir. Fakat sen duvarlarla çevrili güvenli Uruk'ta bile ölüm korkusuyla yaşıyorsun! Kuvvetin nerede kaldı, seni yakıp kavuran kahramanlık yapma isteğin nerede? Yaşlı bir adam gibi pazar yerindeki ateşlerin ortasında oturup, senden gençlerin gelerek kahramanlıklarını ve zaferlerini anlatmalarını mı bekleyeceksin? Dolu dolu yaşamlarından sana bir şeyler anlatmaları için, titreyerek onlara yalvaracak mısın? Şair Sinnunni'nin hayal ettiği gibi ikinci elden bir yaşam mı istiyorsun yoksa? O da taneleri sayarken tahılın buğday ve bira, dolayısıyla da çalışabilecek tok karınlar ve neşeli kafalar anlamına geldiğini unutuyor.

Hayır Enkidu, ben böylesine zayıf bir budala değilim. Başka insanlar gibi olmayacağım: Düşmanın üzerine cesaret ve kararlılıkla yürüyeceğim, sen de benim yanımda olacak ve savaş çığlıkları atacaksın: "İleri! Düşmandan korkulmaz!" Ve ben düşecek olursam, insanlar arasında şeref ve şöhretimi yayma görevi sana ait olacak. Gılgameş tüm kötülükleri kendisinde toplayan Humbaba'ya karşı savaşmaya cesaret etmişti, diyecek herkes. Ve sen, benim kuvvetli ve güvenilir arkadaşım, sen de benim yanımda olacaksın. Sen dağlarda doğdun ve bozkırlarda büyüdün. Akrepler ve engereklerle beraber yaşadın, açlık, kıtlık ve yoksulluğun ne demek olduğunu biliyorsun. Sana saldıran bir aslanın bağırsaklarını deştin, sana saldıran bir kurdu çıplak ellerinle boğdun, yaban hayatını tanıyorsun. Ben ise hayallerime ve içimde asla sönmeyecek bir ateş gibi yanan cesaretime sahibim. En büyük sedir ağacını ele geçirmek ve gövdesini baltamla devirmek istiyorum. Tüm zamanlar için hatıralardan silinmeyecek bir isim yaratmak istiyorum kendime."

Yaptığı itirazların, arkadaşını ve kardeşini yolundan döndüremeyeceğini anlayan Enkidu, hüzünle başını önüne eğdi. Uzun süre düşünüp taşındı. Tehiptilla'nın da farkına vardığı gibi, artık düşünmeye başlamıştı. Yeni kazandığı bu huyundan bir türlü vazgeçemiyordu. Fakat düşüncelerinin birçoğu henüz düzensiz ve karışıktı, berraklık ve ikna kuvvetleri eksikti henüz. Bu da onu öfkeden çıl-

dırtıyordu. Gılgameş'i çok iyi anlıyordu aslında. Onun da damarlarında savaş tanrısı Bel'in ateşli kanı dolaşıyordu ve hiçbir şey ürkütmüyordu onu. Fakat yine de Gılgameş'in ihtiyatsızca kaderine doğru koşmasına izin vermenin yanlış olacağını hissediyordu.

Bir kez daha söze başladı: "Humbaba'dan nefret etmeni ve onunla beraber tüm kötülükleri yok etmek istemeni anlayışla karşılıyorum. Bu üzerinde tartışılabilecek bir konu. Fakat öbür meseleyi anlayamıyorum: Neden ağaçların en büyüğü olan konuşabilen sedri kesmek istiyorsun? Neden ille de o ormanın ağaçlarını istiyorsun? Ağaçların bir ülkenin zenginliği olduğunu bilmiyor musun? Neden o zenginliği azaltmak istiyorsun?"

"Nihayet akıllıca konuşmaya başladın Enkidu" diye karşılık verdi Gılgameş. "Haklısın, ağaçların bir ülkenin zenginliği olduğunu ben de biliyorum. Fakat bana ait değil o zenginlikler, anlıyor musun? O ülkeden bir şey aldığım zaman Uruk'un zenginliğini azaltmış olmuyorum, tam aksine: İnsanlara hayran olacakları bir zenginlik sunacağım. Tahta masalar ve sandalyeler, Enkidu, tahta bir taht ve tahtadan değerli kapılar, hem de en iyi cinsinden. Bunların Uruk için ne anlama geldiğini biliyor musun? Güzellik gelecek şehrimize Enkidu, gözlerin hoşuna gidecek ve ruhu sevindirecek güzel nesneler ve güzel bir yaşam. Ta uzaklarda hiç kimseye bir faydası dokunmadan duran ormandan bana ne? Ağaçlar tekrar büyür, fakat bizim onlara burada ihtiyacımız var."

"Gözlerin hoşuna gidecek güzellikler..." diye tekrarladı Enkidu Gılgameş'in sözlerinin üzerine düşünerek, "... söylediklerin kulağa da hoş geliyor doğrusu. Yine de içimde coşkuyla sana katılmamı engelleyen bir şeyler var. Bir his... nasıl tarif edeceğimi bilmiyorum. Belki de şimdi söyleyeceklerimi aptalca bulacaksın, bu yüzden bir barbarın hislerine gülme sakın. Fakat bozkırda öğrendiğim bir şey var: İnsan asla güneşin merkezine değil, birazcık yanına bakmalı, yoksa kör olmak işten bile değildir. Bu şehir, Uruk ve buradaki yaşam, pırıl pırıl parlayan göz kamaştırıcı nesnelerle dolu güneşin ta kendisi. Fakat bu göz kamaştırıcı nesnelerin parıltısı arttıkça, insanın iç gözü de o derece körleşir..."

Gılgameş arkadaşına dikkatle baktı. Yabaninin söyledikleri

onu son derece şaşırtmıştı. Bir filozof gibi konuşmuştu. Eşunna bile insanları aşırı refah ve savurganlık dolu bir yaşamın tehlikeleri hakkında uyarırken, söyleyeceklerini daha iyi ifade edemezdi. Fakat o ne de olsa bir rahipti, insan vücudunun tanrılara daha yakın olan kısmı, yani ruhu, onun için bedeninden daha önemliydi. Fakat bu sözleri bir vahşinin ağzından işitmek, onun aklını karıştırmış ve kendine olan güvenini sarsmıştı. Aslında Enkidu'nun sanıldığından çok daha fazla şey bildiğinin bir ispatıydı bu. İyi bir danışmandı o, böylesine tehlikeli bir maceraya beraber atılabilecek bir yoldaş.

"Enkidu" dedi ona yavaşça, "benim ve kaderim için endişelendiğinin farkındayım. Fakat bunun gereksiz olduğunu sana bir kez daha söylüyorum. Kader kitabının içine göz attım ve orada başka insanların ne düşünmeye, ne de yapmaya cesaret edebilecekleri şeyleri yapabileceğimi gördüm. Beni tehlikelerden koruyan ve uzun yaşamamı sağlayacak olan bir gücün varlığına inanıyorum. Bunun yanı sıra bu işler için senin de bana gerekli olduğunu ve yaşamımda çok önemli bir rol oynayacağını da biliyorum. Tüm tehlikelere karşı koyabilmem için sana ihtiyacım var Enkidu. İnsanın sadece önünü görebildiği iki tane gözü vardır ve gerektiği zaman arkasını emanet edebileceği iyi bir arkadaşa ihtiyaç duyar. Bu arada, anamız Ninsun'un sahip olduğu gibi bir iç gözden söz etmen, beni çok sevindirdi. Çünkü artık buna eminim: Etrafımızı sis sarıp da beni hiç bir şey seçemez hale getirince, sen her şeyi görmeye devam edeceksin. İnsan böyle bir arkadaş ve danışmandan başka ne isteyebilir ki? Benimle gel Enkidu, bu maceraya beraber atılalım. İkimiz bu maceranın üstesinden gelir, sağ salim ve güçlenmiş olarak eve döneriz."

Arkadaşının devamlı ısrarlarından iyice bunalmış olan Enkidu nihayet pes etti. Onu tasarılarından vazgeçirmenin imkânı yoktu. Gılgameş'in nasıl olsa yanında kendisi olmadan da gideceğini, hatta büyük ihtimalle kendisi olmadan yok olmaya doğru koşacağının farkındaydı. Demek ki her şeye rağmen en iyisi onunla gitmekti. Belki bu şekilde başına büyük felaketler gelmesine engel olabilirdi. İçinde hâlâ bir tereddüt olmasına rağmen, onunla beraber gitmeye sonunda razı oldu.

Gılgameş'in gözlerinin içi gülüyordu. Duyduğu sevinç ile kendinden geçmişti. Daha en başlarında olmasına rağmen, şimdi kendisini hedefine çok daha yakın hissediyordu. Kafasından aynı anda binlerce düşünce geçmekteydi.

"En iyisi hemen gidip silah yapımcılarıyla konuşalım" diye bağırdı sevinçle. "Daha önce görülmemiş baltalar döksün bize. En az üç talent ağırlığında olsunlar ve en büyük ağacı bile kolaylıkla devirsinler. Ve iki talent ağırlığında kılıçlara ihtiyacımız var, o kadar keskin olmalılar ki, onları gören şeytanlar tir tir titresinler. Şamaş'ın güneş arabası gibi pırıl pırıl parlayan altın kabzaları olsun. Bunlarla Humbaba ve hizmetkârlarının gözlerini kamaştıracak ve onları köpekler gibi inim inim inleteceğiz. Gel Enkidu, ustaların kulübelerine gidelim, onlarla bu işin ayrıntılarını konuşalım ve gereken talimatları verelim. Tüm bilgilerini ve ustalıklarını ortaya dökerek, yenilmez silahlar yapsınlar bize. Bunun dışında kendimiz için deriden giysiler yaptırarak, bizi her türlü saldırıdan korumaları için üzerlerini demir zırhlarla kaplatmalıyız. Haydi, burada pinekleyerek hayal kurmaya son verelim artık. Büyük işler bizi bekliyor!!"

Gılgameş trampetini daha önce işitilmedik, yepyeni bir ritimle çalmaya başladı. Az sonra tüm Uruk halkı merakla kralının etrafında toplanmıştı. İnsanlar hâlâ kutlamalara devam ediyorlardı, güzel giysiler içindeydiler ve neşeyle gülüşüyorlardı. Bütün Uruk toplandığı zaman bir konuşma yaptı:

"Artık büyük duvar tamamlanmaya yüz tuttuğuna, tarlaların, çayırların, hayvanların ve insanların üzerine bereket getirecek olan kutsal evlilik de gerçekleştiğine göre; büyük kahramanlıklar yapmak üzere yollara düşmek istiyorum. Sedir ormanlarını koruyan korkunç gulyabani Humbaba'nın adını hepinizin korkudan titreyerek işittiğinize eminim. Onunla savaşmaya ve onu yok etmeye karar verdim. Uzaklardaki tanrı Enlil ve ona tapanlar, Uruk'un çocuğu Gılgameş'in ne kadar kudretli olduğunu anlasınlar. Tüm ülkelerde korkusuz Gılgameş'in konuşan sedirleri yok ettiğinden söz edilsin. Oradaki en büyük ağacı devirip zafer nişanı olsun diye Uruk'a getireceğim. Ondan öyle bir eser yaratacağım ki, büyülü meşe ağacından yaptığım konuşan trampetten bile daha büyük ola-

cak. Aranızdan birçoğu büyülü meşenin köklerinin arasında oturarak ağacın parçalanmasını önleyen lanetli yılanı çıplak ellerimle kavrayıp, tozların arasına fırlatmamı görmüştü. Bunu görenler ağacın gövdesini kavrayıp köklerinden sökmeme de şahit olmuşlardı. Şimdi ise daha büyük bir zafer nişanı olarak Lübnan'ın sedir ağaçlarını devirmek, bu şekilde adımın hükümdarların ve krallıkların tarihlerinden daha uzun yaşamasını sağlamak istiyorum."

Hâlâ bayram kutlamalarının sarhoşluğu içinde olan halk, Gılgameş'in sözlerini işitince coşkun sevinç gösterilerinde bulunmaya başladı.

Gılgameş her şeyin iyi düşünülmüş ve doğru olmasını istiyordu. Bu nedenle Enkidu'yu da yanına alarak yedi bilgenin mağarasına gitti ve onlara planını anlattı.

Her şeyi bilen ihtiyarların çehrelerini bir anda kara bulutlar kapladı. Sonra en yaşlıları konuşmaya başladı: "Neler söylediğini bilmiyorsun sen Gılgameş. Gençsin ve için büyük şeyler yapmak arzusuyla dolup taşıyor, bu nedenle ne yaptığının farkında değilsin. Humbaba hakkında neler bildiğimizi dinle: Son derece korkunç bir görüntüsü vardır onun, tüm kötülükler suratına kazınmış olan, yaradılışın bir hilkat garibesidir. Eski metinler şöyle der: "Bir koyun bir aslan doğurduğu zaman ve bu aslan Humbaba'nın suratına sahip olduğu zaman, artık ondan sonra, o hükümdar kendisine denk bir rakip bulamayacak asla, tüm ülkeler ayağının altında ezilecek..."

Bu sözler çok karanlık ve gerçek manalarını çözmek çok zor. Fakat bütün bu işitip okuduklarımızdan sonra, düşman olarak onu seçmenin inanılmaz tehlikeli bir teşebbüs olacağından eminiz. İki kez on bin saat uzaklıktadır Humbaba'nın ormanı, bugüne kadar oturduğu yere yaklaşmaya hiç kimse cesaret edemedi. Her şeyi görür ve bilir, düşmanların yaklaştığını, daha suratlarını bile görmeden çok çok önceleri fark eder. Böğürmesi korkunç bir gürlemedir, gırtlağından ebediyen yanan ateşler fışkırır ve soluğu çevresine ölüm saçar. Neden onun üzerine giderek kaderine bu kadar pervasızca meydan okumak istiyorsun? Şimdiye kadar hiçbir ölümlü onunla giriştiği mücadeleden sağ çıkmadı."

Danışmanlarının sözlerini dinleyen Gılgameş, gülümseyerek arkadaşı Enkidu'ya baktı. "Yanımda duran arkadaşım ve koruyucum da bana benzer sözler söyledi. Neredeyse benim gözümü korkutarak uysal uysal Uruk'ta oturmamı sağlamak için aranızda anlaştığınızı düşüneceğim."

"Hayır" diye karşılık verdi büyükbabasının babası dünya haritası çizmiş olan bilge, "sen kesinlikle uysal bir adam değilsin Gılgameş. Fakat senin için endişeleniyoruz. Bu şehrin kralısın ve devlet düzeninin ayakta kalabilmesi için ağır sorumluluklar üstlendin. Şimdiye kadar da gayet başarılı oldun; Anu rahiplerini kendi tarafına çektin ve İştar ile barış yaptın. Halk da yaptıklarını izliyor ve herkesin yararına bu uzlaşmadan gayet hoşnut. Duvar yapımı ile Uruk için yeni bir çağın başladığının da farkında. Tarım ve hayvancılık, duvarların içinde kalmasına rağmen gitgide gelişiyor. Attığın adım ile şehrin kaderini değiştirdin. İnsanlar eskisinden çok farklılar artık. Her şeyin bu kadar güzel ve uygun başladığı bir zamanda çekip gidersen, işlerin böyle yürümeye devam edeceğini kim garanti edebilir ki?"

"Bunun üzerinde çok düşündüm" diye cevap verdi Gılgameş. "Gelecek olan yeni çağdan bahsediyorsun. Onun yaklaştığını ben de hissediyorum. Fakat bir şeyin gerçekten yeni olması arzu ediliyorsa, o zaman her şeyin ebediyen eskisi gibi sürüp gitmesinin önüne geçilmelidir. Bu şehir, içindeki genç insanların cesaret ve fikirleriyle ayağa kalkmaya çalışıyor. Yokluğum sırasında kötü bir şeyler olacağından endişelenmiyorum. Anu rahibi ve tapınak gözetmeni Erenda'yı tam yetki ile kral naibi ilan edeceğim; başladığım her şeyin en iyi şekilde devam etmesinden sorumlu olacak. Şair Sinnunni Erenda'nın başyardımcısı, Urnigingar da habercisi ve yaveri olacak. Hepsi de genç ve yetenekli adamlar, tek yapmaları gereken, talimatlarım doğrultusunda yapım çalışmalarını devam ettirmek. Her türlü tehlikeli ve endişe verici durumda size danışacaklar ve tavsiyelerinize harfiyen uyacaklar. Bunun dışında yapacakları tüm işlerden Eşunna ve İluna'yı da haberdar etsinler, böylece her iki tarafın da desteğini kazanmış olurlar. Bütün bunların iyi ve doğru düşünülmüş şeyler olup olmadığını söyleyin bana!"

Balık kuyruklu ihtiyarların bir tanesi, başını evet anlamında sallayarak hepsinin adına konuşmaya başladı: "Söylediklerin iyi ve doğru düşünülmüş şeyler Gılgameş. Sözcüklerin kalbinden kopup geliyor ve bizim onayımızı aldılar, çünkü oyunumuzun gidişatına tamamen uygun düşüyorlar. Bilmelisin ki biz bu arada yaşam oyununu oynadık ve yapmak istediklerin konusunda ciddi olup olmadığını, iyi düşünüp düşünmediğini bir kez de senin ağzından dinlemek istiyorduk sadece. Koruyucu tanrın yürüyeceğin tehlike dolu yollarda seni korusun ve yapmak istediklerin sağ-salim Uruk pazarına geri dönmeni sağlasın. Duvarla çevrili şehre yeni yılın başlangıcı olan ilk bahar bayramında barış içinde dön. Geldiğin zaman halkın sevinç şarkıları söyleyecek ve *Elluri! Elluri!* nidaları göklere yükselecek."

Sonra bir başkası konuşmaya başladı: "Fakat sadece gücüne güvenmemelisin Gılgameş. Gözlerin nurla dolarak diğer insanlardan daha fazla görsün, kulakların bir yarasanınki kadar keskinleşsin. Duygu ve düşüncelerine güven! Arkadaşın ve kardeşin olarak tanımladığın bu adam senin önünden giderek, seni tehlikelerden koruyacaktır, ona güvenebilirsin. Ormanı bir hayvan gibi gördü o, sadece küçücük karıncaların ve büyük kartalların bilebilecekleri gizli girişlerin yerlerini biliyor. Humbaba'nın kötü yaradılışının ve fesat düşüncelerinin de farkında. Tasavvur dahi edilemeyecek kadar çok faydası dokunabilir sana."

Enkidu'ya dönerek konuşmaya devam etti: "Heyetimiz kralı sana emanet ediyor, onu kendi yaşamını bir kalkan gibi kullanarak koru. Korkusuz ve kurnaz ol, kralımızı sağ salim geri getir."

Enkidu büyük bir ciddiyetle cevap verdi: "Elbette yapacağım bunu bilge baba, bana güvenebilirsin. Ve sen Gılgameş, dur durak bilmeden korkusuzca yoluna git. Seni korumak ve gözetmek için her zaman yanında olacağım."

"Ve Şamaş daima sizinle beraber olsun" diye söze başladı başka bir ihtiyar. "Gözlerinin anlattığım şeyleri görmesini sağlasın. Parlayan ışınlarıyla önündeki engelleri kaldırsın ve yollarda emin adımlarla yürümene yardımcı olsun. Geçit vermez dağları senin için açsın, ebedi karları senin için eritsin ve koruyucu elini üze-

rinde tutmak için daima yanında bulunsun. Lugalbanda'nın gölgesi de Humbaba ile yapacağın savaşta senin saflarında bulunsun. Kötü güçlerin ülkesine girmeden önce ayaklarını koyu yeşil gölde yıka. Akşamları konakladığın yerlerde kuyular kaz, kırbanda daima taze su bulunsun. Fırsat buldukça Şamaş'a kurbanlar sun ve serin sudan ikram et. Güçlü ve büyük atan Lugalbanda'yı asla aklından çıkarma..."

Geveze ihtiyar buna benzer bir yığın iyi dilek ve temenni sıraladı. O kadar uzun süre konuştu ki, sonunda Enkidu'nun canına tak etti ve oradan gitmek için Gılgameş'i sıkıştırmaya başladı. Fakat Gılgameş tecrübeli bir kral olarak çok şey öğrenmişti ve bu tür ayrılıklarda böyle seremonilerin gerekli olduğunu biliyordu. Yedi bilgenin bilgeliğine neler borçlu olduğunun da gayet iyi farkındaydı. Ne onları kırmaya, ne de kendisine verecekleri değerli öğütleri kaçırmaya niyeti vardı.

Doğru davranmıştı gerçekten de: Büyükbabasının babası dünya haritası çizmiş olan bilge, nihayet esas konuya geçti. İzlemesi gereken yolu tüm ayrıntıları ile açıklamaya başladı, Gılgameş dikkat ve ilgiyle dinliyordu onu.

"İyi bir gemi ile Fırat'ın kaynağına doğru çık. Fakat fazla yukarılara gitme, Mari adında bir şehre gelince dur. Burası büyük tufandan sonra kurulan onuncu yerleşim yeridir. Orada bir süre dinlenerek yolculuk için güç toplayabilirsiniz. Ondan sonra Fırat'ın yeşil kıyılarını terk ederek, çölün içlerine doğru ilerlemeye başlayın. Bir kervan yolu sizi Palmyra vahasına götürecektir, sonra da eski yolu takip ederek Firfir Ülkesi'ne doğru gidin. Suyu ile ayaklarınızı yıkayacağınız koyu yeşil renkli Höms gölünün güneyinde, Orontes vadisindeki bereketli Bukea ovasının kenarında Kadeş kalesi bulunmaktadır. Bu kale dağların kenarında kurulmuştur. Buradan başlayarak yüksek dağların sağ yamaçlarını takip eden eski bir patika, Hermon denen muazzam dağa kadar uzanmaktadır. Onun yazkış kar ve buzla kaplı olan zirvesini gördüğünüz zaman, sedir ormanının kıyısına ulaştınız demektir. Yolun bundan sonrasını bilmiyorum, hiç kimse, hatta büyükbabamın babası bile daha ileri gitmemiş. Hedefinize ulaştıktan sonra sağ salim eve dönmeniz için tanrılar size yardım etsin.

Söyleyecek başka bir sözüm yok Gılgameş. Bundan ötesini senin zekâna, tanrıların iyi niyetlerine ve sadık arkadaşın Enkidu'nun becerikliliğine bırakıyorum."

Gılgameş minnetle ihtiyar bilgenin önünde eğildi ve kendisine uzatılan eli saygıyla öptü. Diğer bilgelerin boyunlarına sarıldı, onlar da bir babanın oğluyla vedalaşırken yaptığı gibi, ellerini başının üzerine koydular.

Tekrar dışarı çıktıklarında, bir süre bilgelerin mağaralarının önünde durup, her geçen gün gitgide daha fazla kuma gömülmekte olan eski tapınağı seyrettiler. Lilith tasviri şaşılacak bir şekilde her zamanki gibi sütunun üzerindeki yerindeydi. Bir süre sonra Gılgameş konuşmaya başladı: "Bu kadar faydalı tavsiyeleri de dinledikten sonra, tamamen emin olabilmek için bir de koyun ciğeri kehanetine danışmamızın uygun olacağını düşünüyorum."

Enkidu hoşnutsuzlukla suratını buruşturdu. "Gerçekten gerekli mi bu?" diye sordu Gılgameş'e, "ben kendime güvenmeyi tercih ederim. Bütün bu sorular ve cevaplar, bilgeler ve tanrılarla yapılan gereksiz konuşmalar... Macera arayanın sen olduğunu düşünüyordum, aniden bu şüphe neden? Fazla soru soran, kendisine yarardan çok zarar getiren cevaplar alır."

"Kehanet kendi başına değerlendirilmesi gereken bir olaydır" diye cevap verdi Gılgameş. "İnsan iradesinden daha büyük bir güç konuşmaktadır onda. Tanrıların bizimle ne yapmak niyetinde olduklarını bilmek her zaman faydalıdır."

"Ben sadece senin benimle ne yapmak istediğini biliyorum" diye homurdandı Enkidu. "Beni kaçıp kurtulmanın mümkün olmadığı tehlikeler girdabına beraberinde sürüklemek istiyorsun. Elimizden gelen tek şey yüzmek, yüzmek ve yine yüzmek. Ya birlikte kurtulur, ya da birlikte batıp gideriz."

"Ben yüzmeyi Fırat'ın sularında öğrendim" dedi Gılgameş gülerek, "timsahların ve kuvvetli akıntıların arasında. İnan bana, bunlardan kurtulan biri, başka ırmaklarda da yüzebilir. Gel, şimdi Bilge Ana Ninsun'a gidip, kehanete danışalım. Hiç kimse kehanetin söylediklerini onun gibi yorumlayamaz ve kaderimizi onun gibi berrak olarak göremez. Tasarılarımı o da onaylarsa, yola huzur dolu bir kalple çıkacağım."

Enkidu sevinerek onu izledi, çünkü yaşlı kadının yakınlarında bulunmak, ona şimdiye kadar daima hasretini çekmiş olduğu sıcaklığı veriyordu.

Egalmah'a giderek Bilge Ana'nın dairesine girdiler. "Ninsun" dedi Gılgameş, "cesur bir kartal olan oğlun artık uçacak hale geldi. Kanatlarını kuvvet ve güvenle çırpıyor. Yuvasından uçarak maceralara atılmaya hazır. Aklımı çelen şeyin ne olduğunu dinle: Korkunç gulyabani Humbaba'nın oturduğu yere gitmek istiyorum. Benden önce hiç kimsenin ayak basmadığı yollardan geçerek, onunla savaşmak niyetindeyim. Koyunun ciğerinde yazılı olanları okumanı, bana kaderimi söylemeni istiyorum senden. Atılacağım tehlikeli macerayı sağ salim atlatabilmem, sedir ormanlarına giderek Humbaba'yı ve onunla beraber tüm kötülükleri yok edebilmem için Şamaş'a bana yardımını esirgememesini yakar. Onu öldürdükten ve en büyük sedir ağaçlarını devirdikten sonra, hem burada, hem de o uzak ülkede barış hüküm sürsün. Zafer nişanı olarak sedir ağaçlarını buraya getirecek ve sana şimdikinden daha rahat bir tahta koltuk yaptıracağım."

Oğlunun söyledikleri Ninsun'u ürkütmüştü. "Şamaş merhametini senden esirgemesin!" diye bağırdı. Hüzünle dolan gözlerini önüne dikti. Fakat Gılgameş'i geri çevirmek istemediği için, kehanete danışmak amacıyla az sonra yerinden doğruldu.

Oğullarına beklemelerini işaret ederek, vücudunu sodalı bitkilerle temizlemek, yıkamak ve yağlamak için banyoya girdi. Oradan da tören elbiselerinin bulunduğu odaya geçti. Lugalbanda'nın ölümünden bu yana elini sürmediği kutsal mücevherleri boynuna taktı ve göğsünün üstünde altın broşlar bulunan beyaz bir elbise giydi. Kafasına hükümdarlık simgesi olan bir başlık geçirdi. Saçlarını özenle düzeltti, beline altın tokalı bir kemer taktı ve yürürken önüne serpmek için su dolu bir kâse aldı. Sonra zorlukla Egalmah'ın damına tırmandı ve geniş balkona ayak bastı.

Yukarıda, bulutsuz gökyüzünün altında, gerekli tüm aletleri yan yana dizdi ve hizmetkârının elinden taze kesilmiş bir koyunun ciğerini aldı. Etrafında bulunan kaplardaki tütsüleri tutuşturdu sonra da. Dört bir yanına tahıl taneleri saçtıktan sonra uzun uzun ciğe-

re baktı, görecek bir şey kalmadığı zaman ise, kollarını Şamaş'a doğru kaldırdı:

"Ulu Şamaş" diye seslendi ona yakarırcasına, "merhametli güneşin büyük tanrısı! Neden sevgili oğlum Gılgameş'e yerinde duramayan bir ruh ve huzur bulamayan bir kalp verdin? Acı ve sevinç bir arada onda, içindeki huzursuzluk, içindeki özlem, onu oradan oraya sürüklüyor. Şimdi de onun kalbine yeni bir ihtiras yerleştirdin. Bilmedik tanınmadık yerlere gitmek ve kötülüğün bedenleşmiş biçimi olarak tarif ettiği Humbaba ile savaşmak istiyor. Fakat o kadar genç ki daha... Henüz gerçek anlamda kötülüğün ne olduğunu bilmiyor bile. Bu savaşta yenilmemesi için onu koru ve gözet Şamaş! Onun hayat yolunu ve kaderini sadece sen biliyorsun, dilersen onu kurtarabilirsin. Karanlık sedir ormanında yaşayan Humbaba'ya gitmek ve tüm kötülükleri o ülkeden kovmak istiyor. Tecrübesiz oğlunun çiğnediği toprakları ışığınla aydınlat Şamaş! Gecenin bekçileri olan yıldızlara onu korumalarını emret, Nannar ise ışığıyla onun yolunu aydınlatsın. Ve şayet başka işlerin yüzünden onu unutacak olursan, tanrısal eşin Aya sana oğlun Gılgameş'i anımsatsın. Onu unuttuğun müddetçe seninle yatağını paylaşmayı reddetsin. O zaman uyanık kalır ve geri dönene kadar oğlunu gözetirsin.

Bak, ben sıradan bir anayım sadece, kalbi sevgili oğlu için endişeyle dolu olan ve bu yüzden sana yakaran bir ana. Ciğeri uzun uzun inceledim ve içinde uyumsuzluklar gördüm. Bunlar belki Gılgameş ile, belki de kendi seçtiği kardeşi olan Enkidu ile ilgili, çünkü onlar ayrılmaz bir bütünler artık. Tabii bu aklımın bana oynadığı kötü bir oyun da olabilir, çünkü ne de olsa çok yaşlandım artık... Ne olursa olsun ben yüreği tasa dolu yaşlı bir kadınım Şamaş, senden beni dinlemeni ve yardımcı olmanı diliyorum. Senden istediklerimin hepsi bu Şamaş, ne daha fazlası, ne de daha azı."

Bu şekilde Şamaş'ın ve eşinin yardımlarını diledi. Tütsülerin dumanları güzel kokulu, mavimtırak bulutlar halinde göğe yükseldiler ve altın arabaya ulaştılar. Güneş tanrısı biraz eğilerek kendisine sunulan hediyeyi kabul etti, çünkü Bilge Ana Ninsun'un evinin damında bir toz zerresi gibi diz çöktüğünü görmüştü. Ne kadar da

yaşlanmış, diye düşündü kendi kendine, zaman ne kadar da çabuk geçiyor. Daha çok kısa bir zaman önce mağrur kral Lugalbanda'nın yanındaki aydınlık gülüşlü, genç ve güzel kadın değil miydi o? Şimdi ise en az Lugalbanda kadar, hatta daha da cesur bir kral var orada. İsmi neydi? Ha, evet: Gılgameş! Onu hatırlayacağım Ninsun. Sen istediğin için bunu yapacağım, dünyadaki her bir toz zerresine dikkat etmek bana çok zor gelse bile. Yine de bunu yapmayı deneyeceğim Ninsun, deneyeceğim...

İhtiyar kadının mücevherlerinin üzerine düşen bir ışık huzmesi, bin bir renge ayrılarak parlak alev dilleri gibi dans etmeye başladı. Beni duydu, diye düşündü Ninsun. Şükran ve minnetle yüzünü güneşe uzattı ve onun kendisini hoş sıcaklığı ile sarmasına izin verdi. Bir süre sonra ayağa kalkarak balkondan ayrıldı ve merdivenlerden inerek, iki adamın kendisini beklemekte oldukları odaya ulaştı.

"Yolculuğun için sana bir tavsiyede bulunmayacağım Gılgameş" dedi ona, "kaderine meydan okuyorsun ve bunu kendi yöntemlerinle yapmalısın. Fakat oğlum olarak kabul ettiğim Enkidu, senden endişe ve umut dolu olarak rica ediyorum: Ona iyi bir yoldaş ol ve onu koruman gerektiği zaman tereddüt etme. Onu bana sağ salim geri getir ve bu arada kendine de dikkat et. Senin bilmediklerini ben ciğerlerden okuyabiliyorum Enkidu: Seni doğuran bir kadının rahmi değil. Sen çok farklı bir varlıksın; insanlardan hem daha üstün, hem de daha aşağısın. Üstünsün, çünkü göksel ana Mâ yarattı seni, bundan ötürü ilk insana benzeyen bir yarı-tanrısın. Aşağısın, çünkü tüm insanlara kopmaz bağlarla bağlı oldukları düzeni anımsatan göbek deliğine sahip değilsin. Ne olursa olsun, göbek deliği olan veya olmayan tüm insanlar, hayatlarını istedikleri gibi yaşamakta özgürdürler, yeter ki kader kitabında kendileri için bir şeyler yazılı olsun. Senin için de geçerli bunlar Enkidu, çünkü sahip olduğun yetenek Gılgameş'in yetenekleriyle çok yakından ilgili. Kardeşinde eksik olan tek şey, iç göz ile bakabilme yeteneğidir. Bu nedenle gerekli olduğu zaman onun iç gözü sen olmalısın.

İkinizin arasındaki en önemli farklılık bu gibi geliyor bana: Gılgameş'in sana ihtiyacı var ve eninde sonunda tüm tehlikelerden kazasız belasız kurtulacak. Fakat sonunda kaybedenin sen olmasını

istemiyorsan, çok dikkat etmelisin. Senin kaderin beni Gılgameş'in kaderinden daha çok endişelendiriyor. Günah işlemekten kaçın, göbeği olmayan göksel oğlum..."

Bu sözlerden sonra saçlarından altın bir şerit çıkardı ve Enkidu'nun ensesinin üzerine koydu. Barbar ağlayarak Bilge Ana'nın önünde yere yığıldı ve ayaklarını öpmeye başladı. Yaşlı kadın onu şefkatle kendisine çekti ve karmakarışık, vahşi saçlarını uzun uzun okşadı. Dünyanın en yaşlı kadınının dudaklarında, Mâ'ın yarattığı en küçük çocuğun gülümsemesi vardı...

Ustalar gerçekten de muhteşem silahlar dökmüşlerdi. Her biri iki talent ağırlığında altın kabzalı iki kılıç ve her biri üç talent ağırlığında iki balta. Dünya üzerinde buna benzer silahlar daha önce görülmemişti. Ustalar, göğüs kısımları zırhlarla kaplı deri elbiseleri getirmelerini emrettiler yamaklarına. İki arkadaş elbiselerini giydikten sonra kemerlerini kuşandılar ve kılıçlarını kınlarına soktular.

Silah ustalarının başı olan Olugi, okları ve sadağıyla beraber Anşan yayını getirdi. "Zagros dağlarının ötesinde yapılmış olan bu yay çok değerlidir; Kral Lugalbanda bununla aslan avına çıkardı. Kirişi sert ve esnektir, fırlattığı ölümcül oklar hedeflerinden asla şaşmaz."

"Öyleyse onu almak istiyorum" dedi Enkidu, "gözlerim iyi görüyor ve ellerim asla titremez. Bozkırlarda taş ve cirit atma talimleri yapmıştım; ıskaladıklarımın sayısı çok azdır."

Bu şekilde donandıktan sonra, rıhtıma indiler. Uruk limanına birçok gemi demirlemişti: balıkçıların ve kıyı sakinlerinin kullan-

dıkları türden küçük, çevik saz sandallar ve tüccarların kullandıkları büyük gemiler. Gemilere devamlı mallar yükleniyor ve boşaltılıyordu. Bütün bu kaynaşmanın arasında Gılgameş aradığını buldu: Güçlü yelkenleri olan büyük bir tekneydi bu. Çok sayıda yolcu ve bol miktarda yük alacak kadar büyük, ama Fırat'ın akıntısına doğru yol alabilecek kadar çevik görünüyordu.

Kaptana el sallayarak yanına çağırdı: "Buraya nereden geldin?"

"Uzaktaki körfezden" diye cevap verdi adam, suratının rengi safran gibi sarı-kahverengiydi, "kıyı boyunca yolculuk ettiğim için, denizin her iki yakasını avcumun içi gibi tanırım: Bir tarafta dağlar kıyıya o kadar dik inerler ki, demirleyecek yer bulmak çok güçtür. Demirlemeye uygun az sayıdaki yeri bilmeyen kimseler, bu tarafta çok zor ticaret yapabilirler. Öbür tarafta ise sonsuz çöl uzanmaktadır. Kıyılara yakın adacıklar korsan yuvalarıdır. Fakat buna rağmen dünyanın bu bölgesinde oldukça iyi ticaret yapabiliyorum."

"Burada ne yapıyorsun?"

"Her zaman yaptığım şeyleri" diye homurdandı kaptan, "ticaret, alım satım ve değiş tokuş. Burada bile dünyanın diğer yerlerinde nadir olan şeyler var."

"Şimdi yolculuk ne tarafa?" diye sordu Gılgameş heyecanla. Adamın tarzı hoşuna gitmişti.

"Mari'ye" diye cevapladı öteki, "ziyaret etmek istediğim bu az tanınan şehir, Fırat'ın epey yukarısındadır. Bana bu şehirden uzun uzun söz ettiler, anlatılanların gerçek olup olmadığını merak ettiğim için gidiyorum oraya."

Gılgameş artık doğru adamı bulduğuna emindi.

"Bu defa ticari eşya yerine, erzakları ve silahlarıyla beraber elli asker taşımaya ne dersin?"

Adam safran sarısı kafasını kaşıdı. "Ödeyeceğin fiyata bağlı bu..."

"Bu konuda muhakkak anlaşırız" dedi Gılgameş, "seni zarara sokmak gibi bir niyetim yok. Nasıl olsa dönüş yolunda tekrar Uruk'a uğrayacaksın, o zaman gemine mal yükleyerek dilediğince ticaret yapabilirsin."

Kaptan peki anlamında başını salladı ve içinden bu iş için ne kadar ücret talep etmesi gerektiğini hesaplamaya başladı.

"Adın ne?" diye sordu Gılgameş.

"Ebu el-Carca" diye cevap verdi kaptan, "kayalık burnun oğlu anlamına gelir."

"Öyleyse benim ismimi dinle Ebu el-Carca, şan ve şöhrete taşıyacağın kimsenin kim olduğunu kafana iyice yerleştir. Geminin güvertesine ayak basan herkesin ilk bakışta görmesi için, bu ismi seren direğine kazı: Uruk kralı Gılgameş benim adım, yanımdaki de kardeşim ve arkadaşım Enkidu."

Kaptan gösterişli elbiseler giymiş ve görülmedik silahlar kuşanmış olan bu iki efendinin önünde yerlere kadar eğildi. "Sizi Fırat'ın azgın sularının arasında taşımak benim için bir şereftir" dedi. "Ne zaman hazır olmamı istersiniz?"

"Yarın sabah. Horozun ilk ötüşünde yola çıkacağız."

Daha yapacak bir sürü iş vardı. Erenda, Sinnunni ve Urnigingar ile konuşması gerekiyordu. Fakat en önemlisi, böyle bir maceraya atılabilecek kadar yürekli olan elli tane cesur adam bulmalıydı.

Gılgameş eli silah tutabilecek yaştaki tüm erkekleri ve muhafız kıtasını yarışma alanında topladı.

"Benimle beraber birer kahraman olarak maceralara ve savaşa atılacak elli tane cesur adama ihtiyacım var. Mızraklarını sadece taşımakla yetinmeyip, onları nasıl kullanacaklarını da bilen elli adam. Baltalarını kullanmaktan çekinmeyen ve tehlike anında kalkanlarının arkasına saklanıp titremek yerine, bıçak ve gürzleri ile erkek gibi dövüşmeyi yeğleyen elli adam. Uruk'tan ayrılacağı zaman ardından ağlayacak karısı ve çocukları bulunmayan elli adam. Ne gulyabanilerden, ne de aslanlardan korkan, bir hayalet veya cin gördüklerinde gülerek suratına tükürecek olan elli adam. Yaşamını bu şekilde ortaya koymaya niyeti olanlar iyice düşünüp bir adım öne çıksınlar. Benimle beraber gelmeye kararlı olan herkesin, tehlikelerle ve maceralarla dolu olan o ülkeden bir çuval dolusu firfir ile geri geleceğine söz veriyorum. Uruk'ta bu tür erkekler var mı?"

Bu sözler işiten erkeklerden beş yüz tanesi aynı anda bir adım öne çıktı. Gılgameş onları memnuniyetle seyrediyordu.

"Gördüğüm manzara göğsümü kabarttı" dedi. "Bu kadar çok cesur savaşçıya sahip olduğum için gururla doluyum; gözüm arka-

da kalmadan yolculuğuma çıkabilirim artık. Ne de olsa Uruk'u çevreleyen duvarın burçlarını cesur adamlar bekliyor, tasalanmaya ne gerek var? Fakat tasarladığım sefer için sadece elli adama ihtiyacım var. Bu adamlar gerektiği zaman gözlerini bile kırpmadan kendini ölüme atacak cesarette olmalılar, çünkü karşımızdaki düşman hiç de küçümsenecek biri değil. Şimdi onun adını söyleyeceğim; hâlâ benimle gelmek niyetinde olan varsa, bir adım daha öne çıksın. Savaşmak istediğim gulyabani Humbaba, büyük sedir ormanındaki kötülüklerin efendisi."

Bu ismi duyan adamların birçoğu, oldukları yerde donup kaldılar. Fakat içlerinden elli tanesi, kararlı bir ifadeyle bir adım daha attılar. Gılgameş tek tek hepsinin suratına baktı ve yaptığı seçimin doğru olduğunu anladı.

"Silahtar başı Olugi'ye gidin" dedi onlara, "ve size silah deposundan mızraklar, kalkanlar, gürzler ve bıçaklar vermesini söyleyin. Kimin deri bir elbisesi varsa hemen giysin ve beline bir kemer kuşansın. Elbisesi olmayanlar ise derhal en yakın terzilere giderek, masrafı bana ait olmak üzere kendilerine baştan ayağa deri elbiseler diktirsinler. Yarın sabah horozun ilk ötüşü esnasında herkes rıhtımda olsun, çünkü orada bizi Fırat'ın yukarısına götürecek bir tekne bekliyor."

Bu ani hareketlilik Uruk'ta büyük bir heyecana yol açtı. Anu rahipleri ve İştar rahibeleri tütsüler yakarak bütün gece tanrılarla konuştular. Eşunna, gökyüzündeki yıldızların konumlarını inceleyerek, tanrıların bu sefer hakkında olumsuz veya olumlu neler düşündüklerini anlamaya çalıştı. Fakat yıldızlar tanrıların düşünceleri hakkında ona hemen hemen hiçbir şey söylemedi. İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olan İluna ise, çevresine topladığı kızlarla beraber civanperçemi tutamlarını yere saçarak, bildiği tüm büyüler ile geleceği okumaya çalışıyordu.

Tehiptilla da tapınakta bir kâsenin içinde tütsü yakmaktaydı, fakat bilinçli olarak başrahibeden uzak duruyordu. Olanlar ona fazla geliyordu, göğsünün içinde çok fazla şey çatışmaktaydı. Uruk'a dönüşünden bu yana, Gılgameş'le Enkidu'nun dövüşüp arkadaş olmalarından bu yana, yalnız ve unutulmuş bir insandı o. Ne Gılga-

meş'in ilk İşhara olarak onu seçtiğinden ve onu her tarafta arattığından, ne de Enkidu'nun onun yüzünden kralla dövüştüğünden tek kelime bile edilmiyordu artık. Uruk'a varmalarıyla beraber sadece görevi sona ermekle kalmamış, aynı zamanda iki erkeğini birden kaybetmişti. Gılgameş ve Enkidu, başka hiçbir erkek onlar gibi olamaz artık. İştar'ın tapınağında kendisine öğretilenin tam aksi olmasına rağmen, bundan emindi. Acaba Venüs'ün bilmediği birtakım şeylerin olması mümkün müydü? Dünyayı yanlış ve çarpık gören İluna mıydı? Yoksa bütün bunların sorumlusu kendisi, Tehiptilla mıydı? Yoksa kendisi iyi bir Venüs rahibesi olmaya uygun birisi değil miydi?

Tehiptilla kuru bitki demetini özel bir heyecanla ateşin üzerinde kırdı. Mavi dumanın kekremsi kokusunu bugünkü kadar yoğun olarak algıladığını hiç hatırlamıyordu. Diğerlerini de: Heybetli sütunlarıyla serin ve karanlık tapınağı, titreyerek yanan yağ kandillerinin gizemle dans eden alev dillerini, rüzgârın duvarların üzerinden getirdiği monoton şarkı seslerini. Kehanete danışılan büyük salonla küçük odaları birbirinden ayıran duvarı görüyordu, dışarıdaki merdivenlerin üzerinde bekleyen erkeklerin, ellerindeki küçük hediyeleri her zamanki gibi en çok hoşlarına giden ve kendilerini en fazla tatmin edeceğine inandıkları kıza vermek üzere beklediklerini biliyordu. İçlerinden birkaçı yepyeni deri giysiler giymişti, çünkü onlar da Gılgameş ve Enkidu'yla beraber kahraman olmak için yarın sabah yola çıkacaklardı. Fakat hiçbir savaşçıya savaşa gittiği için iyi davranmak istemiyordu, aksine kendisine Gılgameş ve Enkidu'yu hatırlatacak her şeyden uzak durmaya çalışıyordu. Tek isteği yalnız kalmaktı sadece ve bu ihtiyacı tapınakta gidermek çok, çok zordu.

Aklına başrahibe İluna geldikçe, iyice çaresizleşiyordu Tehiptilla. Bu kadar çok insani zaafı olan birisi bir tanrıça olabilir mi? İnsanları erkekler gibi yönetmek isteyen biri mi kadın prensibini temsil edecekti? Hayır, ya efendisinde, ya da kurulu düzende yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Bir şeyler bir daha onarılamayacak bir şekilde karışmıştı. En fazla da Tehiptilla'nın kafası karışmıştı. Artık tapınakta bulunmaya dayanamıyorum, diye geçmek-

teydi kafasından. Bu duvarlar ve kurban ateşlerinin kokuları boğuyor beni. Fakat her şeyden önce buradaki yalanlardan boğuluyorum...

Ne yaptığının çok da farkında olmadan ayağa kalktı ve elindeki son kuru bitki demetini ateşe attı. Ateş bir anda parladı ve alevler çatırdayarak tavana doğru yükseldi. Tehiptilla gözlerini tütsü kâsesinden ayırarak az ilerde toplanmış olan kızlara çevirdi. Güzel İluna ortalarına oturmuştu. Bunlar birer güvercin, diye geçirdi içinden Tehiptilla, güzel, zarif, pıtırdayarak yürüyen güvercinler! Bütün gün hiç durmadan erkek kazların karşısında kızışma dansları yapıyorlar ve bu arada kendilerinin birer melek olduklarını düşünüyorlar. Fakat onlar sadece birer güvercin, tapınak da dışarı ve içeri uçmanın arzu edildiği gibi mümkün olduğu büyük bir güvercin evinden başka bir şey değil. Başını yana eğerek son düşüncelerini bir kez daha aklından geçirdi ve hayal kurmaya başladı.

Evet, uçmak ve belki de bir daha asla geri dönmemek... Asla! Yürümeye başladı, giderek daha hızlı yürüyordu, sütunlu koridordan ön salona aceleyle geçti, avluda koşmaya başladı, İştar kapısını geçtiği anda hızla koşuyordu. Geçmişinden koşarak uzaklaşıyor ve özgürlüğüne doğru koşuyordu.

Zigguratın önündeki büyük meydanı koşarak aştı, Egalmah'tan içeri girip Bilge Ana Ninsun'a ulaşana kadar hiç durmamacasına koştu. Kendisini yaşlı kadının önünde yere attı.

"Ninsun, Ninsun, Bilge Ana" diye bağırdı, "hiçbir şeye aldırış etmeden evini ve görevlerini terk eden güvenilmez bir hizmetkârı yanına kabul eder misin?"

Yaşlı kadın uzun süre beğeniyle süzdü kızı.

"Evet" dedi neden sonra, "elbette yaparım bunu. Hatta en çok hoşlandığım insanlar senin gibilerdir."

"Peki ne yapmalıyım?" diye sordu Tehiptilla çekinerek.

"Öğreneceğin bir yığın şey var" dedi Ninsun. "Öncelikle sabır, çünkü bazen zamanları birbirine karıştıran yaşlı bir kadının gevezeliklerine katlanmak zorunda kalacaksın. Sonra da beraber yemek yiyeceğiz, şarkı söyleyeceğiz ve pencerenin önüne oturarak, aklımıza gelen her konuda konuşacağız. Fakat bana hemen şimdi bir iyilik yapabilirsin: Lütfen bana şu köşede duran arpı uzat, çok

uzun süredir hiç çalmadım onu. Fakat artık yeni bir dinleyiciye kavuştuğuma göre, belki de zahmetime değecektir. Hazır mısın buna?"

Hazır olmak mı? Ne demek! Bir mucizeydi bu! Fakat insan ikinci yaşamına bir mucize olmaksızın başlayamaz zaten.

Yola çıktıkları sabah, yolculuk için uygun, güzel bir rüzgâr esiyordu. Ebu el-Carca'nın gemisinin yelkenleri patlayacakmış gibi şişti ve gemi bir ok gibi ileri fırladı. Kısa bir süre sonra köyleri ve saz kulübeleriyle tanıdık kıyıları geride bırakmışlardı, Eanna ve alıştıkları tüm manzara yavaş yavaş yok oldu. Adamlar uzun süre arkalarını seyrettiler, fakat içlerinden bir kısmı ihtirasla ufka bakıyordu. Gözlerinde macera arzusunun ışıkları parlıyordu.

Ebu el-Carca gemisini Fırat'ın tam ortasında tutmaya özen gösteriyordu. Bu şekilde hem suyun üstünde seyreden bir yığın ufak kayıktan sakınmalarına gerek kalmıyor, hem de Fırat'ın iki yakası harika bir şekilde gözlerinin önüne seriliyordu. Sağ yakadaki bereketli kıyı şeridi insanlar tarafından yoğun bir şekilde iskân edilmişti. Birbirlerini takip eden köyler, inci bir gerdanlığın taneleri gibi yan yana dizilmişlerdi. Karşı kıyıdaki yeşil sahil şeridinin hemen arkasında ise çöl başlamaktaydı. Bu yakada çok az yerleşim yeri vardı, sadece seyrek kulübeler göze çarpıyordu. Az sayıdaki köyler ise, karşı yakadakilerden belirgin bir şekilde küçüktüler. Safran sarısı adamın gemisi çok hızlıydı. Çok sayıda adam ve alet-le yüklü olmasına rağmen, dalgaların üzerinde sekercesine yol alıyor, sanki suya hiç batmıyordu. Şaşkın su kuşları büyük sürüler ha-

linde geminin pruvasında uçuşuyordu, eğer isteselerdi, onları ağlarla yakalamak çocuk oyunu gibi bir şey olurdu.

Böylece bir gün ve bir gece boyunca Fırat'ın yukarılarına doğru yol aldılar. Sonra da bir gün ve bir gece boyunca daha. Fırat'ın iki yakası hâlâ birbirine çok yakındı, ırmağın kaynağına yaklaştıklarını gösterir herhangi bir belirti yoktu ortalarda. Irmağın ne denli büyük ve uzun olduğunun ancak şimdi farkına varıyorlardı. Gılgameş bir bez parçasının üzerine, yolun tüm ayrıntılarının, ırmağın her kıvrımının, her koyun kaydedilmesini emretti. Bu vazifeyi üzerine alan asker işini çok iyi yapıyordu, çünkü seyahatleri gitgide monotonlaşmaktaydı. Irmak dümdüz akıyordu artık, köyler ve evler de giderek seyrekleşiyordu. İki taraflarında dağlar yükselmeye başlamıştı, sular tarafından oyulan dimdik vadilerin arasından geçiyorlardı sık sık.

Birçok gece ve gün bu şekilde yol aldıktan sonra, ufuktan bir şehrin çatılarının ve kulelerinin yükselmeye başladığını gördüler. Önceleri Uruk'un bir kopyasıyla karşı karşıya olduklarını sanmışlardı, çünkü zigguratın yivli kulesi aynı kendi şehirlerinde olduğu gibi döne döne göklere yükseliyordu, başka binalar da İştar ve Anu tapınaklarını hatırlatmaktaydı. Fakat şehir, ırmağın sol yakasında bulunuyordu, Uruk'tan gözle görünür bir şekilde daha küçüktü ve çevresinde savunma duvarları bulunmuyordu. Ve en önemlisi, Eanna'ya benzer kutsal bir dağ göze çarpmıyordu.

Burası Mari'ydi. Yedi bilgenin bahsettiği, büyük tufandan sonra kurulan onuncu şehir. Birçok insan ve kervan yolunun birleştiği bir düğüm noktasıydı burası. Açığa demir atarak sandallarla kıyıya çıktılar, çünkü şehrin ne bir limanı, ne korunaklı bir rıhtımı vardı. Gılgameş, Enkidu ve askerlerin karaya çıktıklarını gören halk, merakla etraflarına toplandı. Önemli yabancı konukların şehri ziyaret ettikleri haberi, yıldırım hızıyla dört bir yana yayılmıştı. Kral Lamgi'nin bir elçisi aceleyle yanlarına gelerek kendilerinden saraya teşrif etmelerini rica etti.

Gılgameş ve adamları kendilerine yapılan daveti sevinerek kabul ettiler, çünkü burasının nasıl bir yer olduğunu çok merak ediyorlardı; artık çoktan unutulmuş olan bir zamanların devletler kon-

federasyonunun bir üyesi olması dışında hemen hemen hiçbir şey bilmiyorlardı Mari hakkında. Elçiyi takip ederek büyük kapılardan şehre girdikleri vakit, şaşkınlıkları daha da arttı. Devâsâ bir meydana çıkmışlardı şimdi, meydanın etrafı çinilerle süslenmiş sütunlu koridorlar ve binalarla çevrilmişti. Ve bu binalardan birer tanesi gerçekten de Anu ve İştar tapınaklarıydı. Bunu anlamak çok kolaydı, çünkü tapınaklardan birinin merdivenlerinde müzik yapan kızlar oturmaktaydılar, neşeyle gülüyor ve sevinç çığlıkları atıyorlardı. Kendilerine doğru yaklaşan askerleri gördükleri zaman sevinçleri daha da arttı; bir kuş sürüsü gibi cıvıldaşmaya ve oradan oraya koşuşturmaya başladılar.

"Obur çocuklar gibiler aynen" diye homurdandı Ebu el-Carca ayıplayarak, "henüz bir ekmek kırıntısını bile hak ettirecek hiçbir şey yapmamış olmalarına rağmen, yanlarında getirdikleri azıcık kuvvetlerini hemen israf ediyorlar." Gılgameş, Enkidu ve Ebu el-Carca, birlikte elçinin peşi sıra yürüyorlardı.

"Rahat bırak onları" dedi Gılgameş, "daha çok gençler, henüz imkânları varken hayatın tadını doya doya çıkarsınlar. Belki de bunun son fırsatları olduğunu hissediyorlar. Yolculuğumuzun bundan sonraki bölümü şüphesiz çok daha zor olacak."

Kral Lamgi onları sarayının kapısında akla gelebilecek tüm saygı gösterileri ile karşıladı. Son derece sade giysiler vardı üstünde. Fakat bu durumun sebebi fakirliği değildi şüphesiz, her türlü gösterişin gereksiz ve boşa olduğuna inandırmıştı kendini. Omuzlarından birini açıkta bırakan bir pelerin ile, saçaklarla süslenmiş bir etek giymişti. Yüzünde yumuşak ve dostça bir ifade vardı, gözlerinde kibir, gurur ve sinsiliğin zerresi bile yoktu.

"Uruk kralını ve maiyetini misafir edebilmek bana büyük sevinç ve şeref verdi. Atalarımızın birbirlerini karşılıklı olarak ziyaret etmelerinin üzerinden oldukça uzun zaman geçmiş..."

"Öyleyse eski anlaşmayı yenilemek için iyi bir fırsat bu" dedi Gılgameş. "Şehirde yürürken bizi tarihten başka bağlayan şeylerin de varlığını fark ettim."

"İştar ve Anu'ya tapınmamızdan mı söz ediyorsun?" diye sordu Lamgi gülümseyerek. "Şayet burada daha uzun bir süre kalsay-

dın, Uruk'a benzeyen daha birçok şeyin varlığını da fark ederdin. Fakat hükümdarlığın sırasında Uruk'a birçok yenilik getirdiğini de haber aldım. Örneğin büyük bir duvar..."

Konuşma bu şekilde sorular ve cevaplarla sürüp gitti, Gılgameş ve Lamgi birbirlerine gönül okşayıcı güzel sözler söylediler ve giderek daha da iyi anlaşmaya başladılar. Sonunda Gılgameş Mari ile ticaretin yeniden canlandırılacağına söz verdi. Bu esnada safran renkli kaptanın suratına baktı; Ebu el-Carca kurnazca gülümsüyordu! Sonra diğer işbirliği imkânlarını bir bir sayıp dökmeye başladı: Mari'ye gelecek olan ilk ticaret gemisiyle beraber bir de yapı ustası gönderecekti, çünkü şehrin acilen sağlam bir savunma duvarına ve güçlü bir ticaret için iyi düzenlenmiş kervanlara ihtiyacı vardı. Gelecek olan usta, kral Lamgi'ye bu konularda gereken yardımı yapacaktı. Mari kralı Gılgameş'i sonuna kadar nezaketle dinledi. Nasıl bir cevap vermesi gerektiğini inceden inceye düşünüyordu, çünkü kaderin bir lütfu olarak Mari'nin birçok ticaret ve kervan yolunun kesişme noktası olduğunun, bu nedenle de tarafsız kalmaya büyük özen göstermesi gerektiğinin gayet iyi farkındaydı. Fakat şehri çevreleyecek bir savunma duvarı fikri hiç de fena değildi. Gılgameş ne kadar da atılgan bir delikanlıydı böyle! Eğitimi de bu kadar iyi miydi acaba? Konuşmanın seyrini bu doğrultuya çevirmeye çalıştı. Çünkü Lamgi'nin en büyük gurur kaynağı, tam yirmi beş bin yazılı tabletten oluşan devâsâ kütüphanesiydi.

Gılgameş kütüphaneye büyük alaka gösterdi ve Lamgi'yi izlemek üzere ayağa kalktı. Enkidu ve kaptan ise yapacak daha iyi bir işleri olmadığından, onları takip ettiler. Kabul salonundan hemen sonra kralın özel dairesi başlıyordu. Son derece sade döşenmiş bir dizi odadan ibaretti burası, bir kadın elinin yokluğu kendisini açıkça hissettiriyordu. Kral Lamgi daha çok genç yaşta dul kalmıştı ve bir daha da evlenmek istememişti. Çocukları da olmadığı için, saray garip derecede ıssız ve sessizdi. Lamgi içine dönük bir düşünürdü, hayal kurmayı seven, son derece dindar bir adamdı. Sarayının bir kanadı sadece dinsel törenlere ayrılmıştı. Harika bir merdivenle çıkılan taht salonu da bu kanadın içindeydi. Duvarları eski zamanlardan kalma resimler ve süslemelerle bezeli büyük salonlar-

dan geçerek, nihayet yaşam dağıtan İştar'ın gerçek büyüklükte bir heykelinin bulunduğu saray tapınağına ulaştılar. Yüzü İluna'ya şaşılacak derecede az benzeyen heykel, Gılgameş'i son derece ilgilendirmişti, çünkü ellerinde tuttuğu testideki hayat suyu, bitmez tükenmez bir biçimde yere akıp duruyordu.

"Bu işin aslı nedir? Böyle bir şey mümkün olabilir mi?" diye sormaya cesaret etti Lamgi'ye. Fakat Mari kralı sadece gülümsedi ve birçok anlama gelebilecek bir şekilde omuzlarını silkti. Bu heykel Mari'nin sırlarından biriydi ve ancak hakkında konuşulmadığı müddetçe bir sır olarak kalabilirdi.

Sonunda kütüphaneye ulaştılar. En az bir düzine bilgin, tabletleri bir duvardan diğerine taşımakla meşguldüler.

"Kütüphane yeniden düzenleniyor" dedi Lamgi heyecanla, "yıllar sürecek bir iş bu..."

Bilginler yaptıkları işe öylesine derin dalmışlardı ki, kendilerine hitap edildiğini duyunca az kalsın tabletleri ellerinden düşüreceklerdi. Sedir ormanından söz edildiğini onlar da işitmişti, oraya giden yolu yedi bilgeler kadar olmasa bile, aşağı yukarı biliyorlardı.

Sonunda Lamgi araya girerek, konuklarını yavaşça kapıya doğru sürüklemeye başladı. Beraberce kütüphanenin damına çıktılar. Harika bir manzara vardı burada: şehir, bahçeler, tarlalar ve Fırat, gözlerinin önünde olduğu gibi uzanmaktaydı.

"Tabletleri düzenlemekten daha önemli bir tek sorunumuz var şu anda: O da maalesef dünya işleri ile ilgili" diye iç geçirdi, "sulama kanallarını acilen onarmamız lazım." Eliyle önlerinde uzanan topakları işaret etti. "Şuradaki büyük ırmağı görüyor musunuz? Şu anda uyku halinde ve yatağında sakin sakin akıyor. Fakat ilkbahardaki yağmur mevsiminden sonraki taşkınlarda aşağısının ne hal aldığını gözlerinizin önüne getirmeye çalışın! Atalarım hayatları boyunca şehri ve tarlaları korumak için mücadele ettiler. Kıyıyı adım adım tahkim ederek, yağmur mevsiminde kabaran suları kanallar ve mecralar yardımıyla, insanlar ve hayvanlar için tehlikeli olmayacak bir bölgeye akıtmaya çalıştılar."

Buna rağmen hâlâ doğru düzgün bir liman yapmayı becerememişsiniz, diye geçirdi içinden Gılgameş, fakat dilinin ucuna ka-

dar gelen bu kelimeleri söylemekten son anda vazgeçti. Acele etmemeliydi. Mari'nin kibar hükümdarıyla alay etmesine gerek yoktu. Şehrin çalışkan halkının yaptığı hayret edilecek işleri uzun uzun överek, kralın ağzına bir parmak bal çaldı.

Gece yarısına kadar hasat ve devlet işleri, din meseleleri, sanatsal ve sportif olaylar hakkında sohbet ettiler. Bu tür konuşmalar Mari'de de çok seviliyordu. Nihayet Gılgameş ve Enkidu sarayın misafir dairesinde dinlenmeye çekildiler, Ebu el-Carca ise uyumak için gemisine geri döndü. Bir süre daha burada kalacak ve ticaret yapacaktı. Yolculuk bedeli olarak Gılgameş'in ona verdiği gümüşler ile Mari'den satın aldığı malları Uruk'a götürecek, sonra da Uruk'tan Mari'de bulunmayan mallar getirerek burada satacaktı. Bu olay böylece sürüp gidecek, Ebu el-Carca'nın ise cepleri dolup dolup taşacaktı.

Gılgameş İştar tapınağındaki güzel kızlarla vedalaşmaları için askerlerine iki gün süre tanıdıktan sonra, hareket borusunu çaldırdı. Lamgi'nin son derece cömert bir davranışla kendilerine tahsis ettiği katırlara ve eşeklere binerek, batı yönünde çölün içlerine doğru yol almaya başladılar. Çöl dayanılmaz derecede tozlu ve sıcaktı, kızgın hava gözlerin önünde dans ediyor ve Şamaş'ın soluğu tüm ülkeyi kutsuyordu.

Uzun günler süren zorlu bir yolculuktan sonra Palmyra vahasına ulaştılar. Bu yer taşıdığı ismin hakkını veriyordu. Su birikintilerinin çevresine küçük korular halinde toplanmış olan yüzlerce palmiye, orada konaklayan kervanlara güzel bir serinlik sağlıyordu. Uruk'lu adamlar uzun bir sürede dinlendiler, çünkü yolun asıl zor olan kısmı şimdi başlıyordu: üzerinde bir tek bitki kalıntısı bile bulunmayan ıssız çöl, sonsuz bir şekilde uzanmaktaydı önlerinde.

Yolda askerler kafalarında dolanıp duran bir konuyu açıklığa kavuşturmak istediler: "Bize anlattığınız bu Firfir ülkesi nerede; altın ve gümüş ile değiştirilecek kadar değerli olan kumaşlarının özelliği nedir?"

"Hele bir Kadeş'e ulaşalım" diye cevap verdi Gılgameş, "o zaman merak ettiğiniz her şeyi öğreneceksiniz. Firfir adı verilen kırmızı renkli toz ise, uzak denizin kıyılarından toplanan salyan-

gozların pişirilip ezilmeleri sonucu elde edilir. Bir tutamcık kırmızı toz elde edebilmek için binlerce ve binlerce salyangoz ile, onları toplayıp işleyen binlerce çalışkan el gereklidir. Şaşılacak kadar değerli olmasının sebebi budur işte."

Askerler, kendilerinin her birine bu çok değerli tozdan birer çuval vaat edildiğini anımsadılar ve bindikleri hayvanları mahmuzladılar. Mahrumiyetlerle dolu uzun bir haftadan sonra uzaklarda bir dağ sırasının yükseldiğini gördüler.

"Hedefimize ulaştık mı? Hermon dağları bunlar mı?" diye bağrıştı askerler heyecanla. Enkidu hayır anlamında kafasını salladı ve Gılgameş açıklamaya girişti: "Hayır, bunlar Hermon dağlarının uzantıları sadece. Aradığımız esas dağ henüz çok uzaklarda ve onu buradan görmemiz mümkün değil. Önce ufukta gördüğümüz bu tepelerden geçerek, suyunda ayaklarımızı yıkayacağımız koyu yeşil gölü bulmak zorundayız."

Gerçekten de her şey anlattığı gibi oldu: Önce akarsular tarafından parçalamış, kayalık bir vadiden geçerek, yakından bakılınca gerçek dağlar oldukları anlaşılan tepelerin arasından sıyrıldılar, sonra da Orontes vadisindeki bereketli Bukea ovasını buldular. Batmakta olan güneşin ışığı altında bir kuyu kazarak, Şamaş'a taze su sundular. Dualarını bitirdikten ve uzunca bir akşam molasından sonra, hayvanlarını akşam serinliğinde Orontes boyunca sürmeye başladılar. Bir süre sonra gerçekten de koyu yeşil renkte bir göle ulaşmışlardı. Höms gölüydü burası, o kadar derin ve sakin uzanıyordu ki önlerinde, askerler hayvanlarından inerek gölün rengini hayranlıkla izlemek zorunda hissettiler kendilerini. Gece çabuk çöktü. Büyük bir ateş yakmak zorunda kaldılar, çünkü bu yabancı ellerde geceler çok serin geçiyordu.

Ertesi sabah Gılgameş sandallarını çıkartarak, yalınayak gölün kıyısına gitti. Su buz gibiydi; çok kısa bir süre içinde kalabildi bu yüzden. Fakat askerler ayaklarını suya sokmayı reddettiler. Gılgameş bir anda gazaba gelmişti: "Uruk'un yedi bilgesinin, bilinmeyenin ülkesine ayak basmadan önce burada arınmamızı söylediklerini unuttunuz mu? Öyle anlamaz numaraları yapmaya kalkmayın: Ben de ayaklarımı suya soktum, hatta bakın Enkidu içinde yıkanıyor bile!"

Gerçekten de barbar elbiselerini çıkartarak buz gibi suya atlamıştı. Kuvvetli kulaçlar ile yüzmeye çabalıyor ve etrafa su sıçratarak eğleniyordu. Askerler homurdanarak emre uydular ve ayaklarını suyun en sığ yerinde azıcık ıslattılar. Ertesi gün dağlara doğru uzanan dar bir patikayı tırmanmaya başladıklarında, gözle görülür biçimde rahatlamışlardı.

Kadeş, dağların arasına geçit vermez bir kale gibi gizlenmişti. Lübnan dağlarına doğru devam etmek isteyen herkes buradan geçmek zorundaydı. Gece konakladıkları basit bir handa, gerçekten de Firfir ülkesi hakkında daha fazla bilgi edinme imkânı buldular. Diğer yolcular onlara büyük denizin çok yakınlarında olduklarını, insanların denizin kendilerine hediye ettiği salyangozları toplamak ve değerli tozu elde edebilmek için gece gündüz demeden kıyıda ellerinde sepetlerle bekleştiklerini anlattıkları zaman, duyduklarına bir türlü inanamadılar.

Yolculardan hiçbirisinin yanında firfir yoktu, fakat hepsi görmüştü onu, nasıl bir şey olduğunu biliyorlardı. Kimi vakit buralara yolu düşen tüccarlar, kervanlarıyla beraber doğuya doğru yol almadan önce burada mola vererek, firfir ticareti yapıyorlardı. Gılgameş ücretini dönüşte vermek kaydıyla Kadeş hükümdarına kırmızı tozdan bir miktar ısmarladı.

Sonra da ona Hermon dağına giden yol hakkında sorular sormaya başladı. Yolun tüm ayrıntılarını iyice öğrenmek istiyordu.

Kadeş hükümdarının suratı bir anda kapkara kesildi. "Nasıl... Siz... siz normal yolu kullanarak sahile inmek istemiyor musunuz?" diye sordu. "Hermon dağı tamamen başka istikâmette."

"Humbaba'yı öldürmek için sedir ormanlarına gitmek istiyorum" dedi Gılgameş önemsemez bir sesle. Sanki dünyanın en sıradan işinden bahsediyordu.

"Tanrılar bana yardım etsin!" diye bağırdı Kadeş hükümdarı şaşkınlık ve telaşla. "Neden söz ettiğinin farkında mısın?"

"Elbette farkındayım, her şeyi en ince ayrıntısına kadar ölçüp biçtim ve kararımı öyle verdim."

"Oraya giden hiç kimse şimdiye kadar geriye canlı olarak dönmedi!" diye bağırdı hükümdar.

"Nippurlu oduncular da mı?" diye sordu Gılgameş çabucak.

"Sadece bir istisna. Sedir ormanlarının kıyısına kadar gidiyorlar gerçekten de, fakat Hermon dağına çıkmaya asla cesaret edemezler."

"Ben daha büyük bir istisnayım ve kimsenin gitmeye cesaret edemediği yerlere gideceğim" diye bağırdı Gılgameş cüretkâr bir tavırla. "Şimdi bana Hermon Dağı'na giden yolu tarif edecek misin, yoksa bunu yapman için önce sana haddini mi bildirmeliyim? Kararını ver!"

Hükümdarın beti benzi attı. Gözlerinin önüne Gılgameş'in kılıcını ve dev cüsseli barbarı getirdi, aşağıda elli tane tepeden tırnağa silahlı adamın beklediğini de unutmamıştı. Önderlerinin vereceği tek bir emir ile kaleyi yakıp yıkmak için bir an bile duraksamazlardı herhalde. Neden silahlarını kapının önüne bırakmalarını istememişti ki onlardan? Dudaklarını ısırarak gafletine lanetler okudu. Çok açıkgöz ve kurnaz bir adamdı oysa her zaman! Sezme yeteneği neden başarısızlığa uğramıştı bu defa? Hükümdar, ülkesinin dağlıları gibi kara kuru, esmer bir adamdı, çukura kaçmış gözlerinde sinsice bir şeyler seziliyordu. Bakışları kararsızdı, konuşurken devamlı gözlerini kaçırıp duruyor, aynı noktaya birkaç saniyeden daha fazla bakamıyordu. Hareketleri son derece ölçülüydü. Dağların sert koşulları, ona temkinli olmayı öğretmişti. Kesinlikle güçlü bir hükümdara benzemiyordu, aksine saklandığı şatosunda her an kaçabilmek için gizli geçitler açıp duran bir hırsız gibiydi. Aşağıdaki adamların zırhları ve silahlarıyla beraber kalesine girmelerine izin vermesi, affedilmez bir hataydı. Sakin olmaya çalışarak ne yapması gerektiğini düşünmeye başladı.

"Taşlarla ve tehlikelerle dolu çok zor bir yol var önünüzde" dedi neden sonra, "çoğu insan bunu kabul etmek istemez. Bu yol doğu tarafında dağlar boyunca güneye doğru uzanır. Yol tahkim edilmemiştir, gece konaklamanız için ne bir köy, ne de bir han bulabilirsiniz. Belki de adamlarınızın bir kısmını burada bırakmanız sizin için daha iyi olur. Buraya gelebilecek olan firfir tüccarlarıyla bizzat pazarlık edebilirler..."

Gılgameş başını salladı. "Hayır! Böyle bir niyetim yok. Kur-

nazca konuşmalarla gücümüzü bölebileceğini düşünüyorsan çok aldanıyorsun."

Hükümdar hararetle karşı koyarak böyle bir niyeti olmadığı, sadece iyi bir öğüt vermek istediği yolunda yeminler etmeye başladı. Fakat Gılgameş ona aldırış etmeden sözlerine devam etti: "Verdiğin öğütler için sana teşekkür ederim Kadeş hükümdarı, fakat ben güçlerimizi bölmeden bir arada yola devam etmemizin hakkımızda çok daha hayırlı olacağını düşünüyorum. Bana yolu tarif ettiğin için teşekkür ederim. Umarım anlattığın şeyler doğrudur, aksi takdirde çok pişman olacağına emin olabilirsin."

Gılgameş'in bu pervasız ve umursamaz konuşma şekli Kadeş hükümdarını son derece rencide etmiş ve öfkelendirmişti, fakat hiçbir şey belli etmeden elini kolunu sallayarak iyi niyeti hakkında yeminler etmeye başladı. Sözlerinin etkisini daha da güçlendirmek için yanlarına tecrübeli bir kılavuz katmayı vaat etti.

"Büyük ormana ulaştığınız vakit ise kılavuz geri dönecek ve yolunuza yalnız devam edeceksiniz. Çünkü ağaçlar arasında yaşayan korkunç Humbaba ile karşılaşarak hayatını tehlikeye atmayı göze alacak birisini asla bulamazsınız."

Gılgameş hükümdarın teklifini teşekkürle kabul etti ve düşünceli düşünceli taht odasını terk etti. Hükümdar neden güvenilmez bir insan gibi davranmıştı, Humbaba'nın adı geçtiği zaman gözlerinin ışığı neden titremişti? Yoksa kötülük onu etkisi altına mı almıştı? Gılgameş savunma duvarının üzerinde gezinerek, bir ejderhanın sırtı gibi gökyüzüne yükselen dağ tepelerini inceledi. Serin, temiz havayı ciğerlerine çekti, fakat garip ve tanımlanamaz bir kokunun varlığını hissetti içinde. Sınırına geldikleri korkunç ülkenin soluğuydu bu. Açıkça hissediyordu: Humbaba'nın gölgesi karşıdaki vadilerin üzerine düşmüştü bile. Ve azıcık hassas olan herkes, yerden yükselen doğal olmayan sisleri rahatlıkla fark edebilirdi.

"Enkidu" diye seslendi arkadaşına. Ona fikrini sormak istiyordu. "Kadeş hükümdarının konuşmasını dinlediğin zaman ne hissediyorsun?"

"Düşündüğünü söylemediğini" diye cevap verdi Enkidu derhal, "ve engereklere benzeyen bir çatal dili olduğunu. Bir yarısı

evet derken, öbür yarısı hayır diyor. Söylediklerinin tek kelimesine inanmıyorum ve ona güvenmiyorum."

"Bana sedir ormanı hakkında bildiğin her şeyi anlatmalısın Enkidu. Bozkırlarda yaptığın geziler sırasında ormanın kıyısına kadar geldiğini söylemiştin bir keresinde."

"İnsanların oturduğu yerlere asla yaklaşmıyordum..." diye kaçamak bir cevap verdi Enkidu.

"Demek ki çölü aşıp gittin oraya."

"Aradan çok uzun zaman geçti, pek iyi hatırlayamıyorum artık."

"Düşün Enkidu, hatırlamaya çalış lütfen. Bizim için çok önemli. Önce ırmak vardı önünde, Fırat ırmağı. Onu aşmış olmalısın."

"Yüzerek aştım onu" diye homurdandı barbar.

"Sonra da... sonsuz çöl..."

"Evet, sonsuza benziyor gerçekten de, bana da öyle gelmişti. Fakat o zamanlar... o zamanlar bir gün bitiyor, diğeri başlıyordu... Ceylanlarla beraber geçtim çölü."

"Ve çölün sonuna geldin. Dağı ve ormanı gördün mü?"

"Evet, güneşle birlikte geldim oraya ve akşam olunca dinlendim."

"Humbaba'nın ormanını gördün mü?"

"Evet, sadece uzaktan ama. Yaklaşmaya cesaret edememiştim."

"Korktuğun için mi, Enkidu?"

"Kartallar... korkuyorlardı ve korkularını bana da bulaştırdılar. Ormanın kıyısına kadar uçuyorlardı ancak, sonra da geri dönüyorlardı. Bir geçit bulamadıklarını haykırıyorlardı birbirlerine uçarken. Görünmeyen bir güç gökyüzüne bir duvar gibi yükseliyormuş. Ve bu duvara çarpan bir kartalın kanadı tutmaz olmuş... Bir süre sonra da yere düşerek ölmüş."

"Hükümdarın yanımıza katacağını söylediği kılavuza güvenebilir miyiz?"

"Suratına bağlı" dedi Enkidu, "sesine, gözlerine ve en önemlisi de kokusuna. Bu yerden daha kötü kokmuyorsa, iyi demektir."

"Demek ki algıladığım şeyi sen de hissediyorsun. Havadan gelen bir şey bu, ağaçların, çiçeklerin veya bitkilerin kokusu değil!"

"Evet" dedi Enkidu Gılgameş'i şaşırtarak, "sisle birlikte gelen bir şey. Humbaba'nın soluğundan küçük bir örnek sadece. Karşı dağlardan esen rüzgâr gönderdi onu buraya."

Sonra Enkidu Gılgameş'i şaşırtan bir şey daha söyledi: "Bu andan itibaren rüyalarına çok dikkat etmelisin kardeşim. Her rüyanı bana anlatacağına söz ver. Söz ver ki, onları yorumlayabileyim."

Bu barbar ne zamandan beri rüya yorumlayabiliyordu ki? Enkidu utana sıkıla boynundaki altın şeritle oynamaya başladı. Ninsun vermişti bu şeridi ona. Yoksa Bilge Ana yeteneğini ona mı devretmişti. Gılgameş ilk uygun fırsatta bunu denemeye karar verdi.

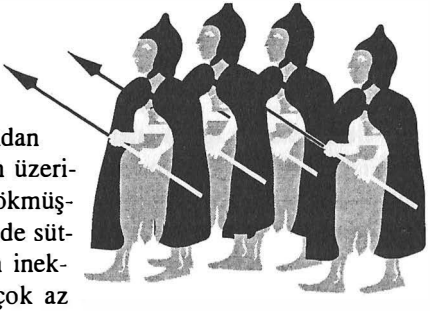
Fakat daha önce kılavuzu görmek istedi. Yaşı belli olmayan bir adamdı kılavuz, suratı yıllar boyu açık havada dolaşmaktan tabaklanmış deriye dönmüştü. Savunma duvarlarının dibindeki perişan bir kulübede oturuyordu. Elbiselerine keçilerin ve taze gübrelerin kokusu sinmişti. Enkidu onu kokladıktan sonra, memnun bir ifadeyle gülümsedi. "Ahır kokusu sinmiş üstüne" dedi kısaca, "bize yol gösterebilir."

Hükümdardan yabancılara dağlar boyunca yol gösterme emri alan adam, şaşkınlıkla bir Gılgameş'in, bir de Enkidu'nun suratına bakıp duruyordu. Konuşmak yerine hırıldamayı tercih etmekteydi. Hiç olmazsa geveze biri değil, diye düşündü Gılgameş. Hayretle daha önce farkına bile varmadığı küçük ayrıntıların dikkatini çekmeye başlamış olduğunu fark etmişti bu arada. Örneğin askerlerinin suratları: Ne kadar da çok bastırılmış heyecan saklıydı çizgilerinde! Bu artık kesinlikle zafere susamış kahramanların surat ifadesi değildi. Bıkkın ve endişeyle doluydular sanki. Bunun tek nedeninin zorlu yolculuk olması mümkün değildi. Mari'deki İştar tapınağında iken gülüyor ve sevinç çığlıkları atıyorlardı. Burada ise sanki aradan yıllar geçmiş gibi bir izlenim uyandırıyorlardı, belleri bükülmüştü sanki. Yoksa onlar da Humbaba'nın sisteki nefesini mi hissediyorlardı? Ormana yaklaşınca başka neler olacaktı acaba?

Gılgameş hanın sahibinden bira getirmesini istedi. Çok fazla değil ama, sadece adamların dillerini çözerek şarkı söylemelerini sağlayacak kadar. Bütün akşam adamlarının arasında oturarak onlarla beraber eski Uruk şarkıları söyledi. Vatanlarının anıları adam-

ları coşturmuştu. Gözleri eskisi gibi parlamaya başlamıştı. Gırtlakları canlanmıştı ve şarkılarını o kadar yüksek ve korkunç seslerle söylüyorlardı ki, hancı büyük bir korkuya kapılarak, amforaların ve kil testilerin arasına saklanarak gözden kayboldu. Özellikle sarışın dev onu dehşete düşürmüştü: Gırtlağını parçalarcasına şarkı söylüyor ve devâsâ yumruklarıyla binanın tahta kirişlerine öylesine kuvvetle vuruyordu ki, yapı temellerinden sarsılmaya başlamıştı.

"İleri, hücum!" diye bağırıyordu Enkidu Gılgameş'le yarışırcasına, "ileri, hücum, korkusuzca savaş çığlığımızı haykıralım... *elluri*... Düşmanlarımız savrulsun önümüzden, yoksa onları ezip geçeceğiz... *elluri*."

Ertesi sabah çok erken bir vakitte yola koyuldular. Atlılar şehrin kapılarından çıktıkları esnada, Kadeş'in üzerine kasvetli bir sessizlik çökmüştü. Ne horozlar ötüyor, ne de sütlerinin sağılmasını isteyen inekler böğürüyordu. Halkın çok az sayıda hayvanı vardı zaten. Hükümdarın zenginliğinin tek sebebi, dalavereye dayanan ticaretiydi. Sahibi olduğu han çok iyi bir yere kurulmuştu, tüm ticaret yolları burada kesiştiği için, oradan geçen tüm tüccar ve yolcular ister istemez orada konaklamak zorunda kalıyorlardı.

Kadeş hükümdarı kalesinin burçlarına yaslanarak, yabancı savaşçıların güneye doğru yol almalarını seyretti. Katırlara ve eşeklere binmiş olan elli savaşçıya, iki dev önderlik ediyordu. Evcil bir tekeye binmiş olan kılavuz ise, en önde ilerleyerek onlara yol göstermekteydi. Konvoy vadinin içlerine doğru kıvrıla büküle ilerleyen yolda yavaş yavaş gözden kayboldu. Bir daha asla geri dönmeyecekler, diye düşündü hükümdar. Bütün bu güzel mızraklara, kalkanlara, baltalara, kılıçlara ne kadar da yazık! Özellikle altın kabzalı iki kılıcı, güzel yayı ve büyük baltaları elinden kaçırdığı için

son derece hayıflanıyordu. Bunlar Nippurlu zavallı oduncular değildi! Hayır, bunlar şimdiye dek kimsenin ayak basmaya cesaret edemediği, dönüşü olmayan yolu zapt etmek isteyen kahramanlardı. Bütün bu katırlara, eşeklere, yığınla erzaka ne kadar da yazık... Humbaba'nın ormanında hepsi yok olacak. Acaba her şey olup bittikten sonra, geride kalan birkaç parça eşyayı kurtarmaları için arkasından birkaç adam yollasa mıydı? Hemen kâhyasını çağırdı. Adam bu tür işlerin kurduydu. Ona beş tane serserinin ismini verdi. Bu adamlar yeteri kadar günaha girdikleri için, artık tanrılardan bile korkacak yüzleri kalmamıştı. Tam bu iş için biçilmiş kaftandılar yani.

"Söyleyeceklerimi dikkatle dinleyin" dedi Kadeş hükümdarı, "yabancı savaşçıları daima yeterince uzak bir mesafeden izleyin. Takip edildiklerinin farkına asla varmasınlar. Üzerlerinde taşıdıkları silahları gördünüz. Onlarla başa çıkmanız mümkün değil, bir çatışma durumunda sağ çıkmanız söz konusu bile olamaz... Fakat ola ki onları son derece korkutan bir şey vuku bulursa, hayatlarını kurtarmak için var güçleriyle kaçmaya başlarlarsa, geride bıraktıkları tüm eşyaları toplayıp bana getireceksiniz. Dediklerimi aynen uygularsanız, sizleri cömertçe ödüllendireceğim."

Beş serseri pis pis sırıtarak dişlerini gösterdiler. Avlarını köşeye kıstırarak parçalamaya hazırlanan av köpeklerini andırıyorlardı. Sinsice kaleden dışarı süzülerek, savaşçıları takip etmeye başladılar.

Gılgameş ve adamları bu arada vadinin tabanına ulaşmak üzereydi. Dar bir patika, oldukça uzak bir mesafeden ormanı izleyerek, doğuya doğru uzanıyordu. Evet, orman! Kadeş'ten bakıldığı zaman yeşil bir yosun yığınını andıran şey, artık sonsuz bir orman olarak uzanmaktaydı önlerinde. Sedir ağaçları ve diğer diken yapraklı ağaçlar, neredeyse geçit vermez bir sıklıkta yanaşmışlardı birbirlerine. Savaşçılar böyle bir manzaraya hayatlarında ilk kez şahit oluyorlardı. Bu kadar sık ve bu kadar ulaşılmaz bir yeşil ile asla karşılaşmamışlardı şimdiye kadar. Suyunun rengi kopkoyu bir yeşil olan Hörm gölü bile, bu rengin yanında çamurlu bir su birikintisine benziyordu. Orman bambaşkaydı: Kavranılması çok güç bir sonsuzluktu burası; ağaç gövdelerinden, dallardan ve iğne yapraklardan meydana gelen bir okyanus.

Ve bu ürkütücü, düşündürücü, doğaüstü sessizlik! Yolun ormana bakan tarafından ne bir hayvanın kımıldaması göze çarpıyor, ne de bir kuşun ötüşü işitiliyordu. Her şey neden suskundu? Neden askerler bile nefes almaya çekiniyordu? Orman o kadar karanlık ki... Şamaş ormanın derinliklerine nüfuz edebilmek için büyük gayret gösteriyordu, ama buna rağmen güneş ışıkları ağaçlardan yansıyor gibiydi. Çok şükür insanların, katırların, eşeklerin ve tekenin kalpleri vücutlarının sol yanında çarpmaktaydı. Aksi takdirde karanlığın onları da zapt ederek sonsuza dek susturması işten bile değildi.

Tekenin üstündeki kılavuz ardından gelenlere yol gösterirken tek kelime bile etmiyordu. Öğleye doğru dağlar yükselmeye başladı, çıplak sırtları ağaçların arasından sırıtıyordu. Devâsâ bir duvar gibi gökyüzünü ikiye ayırıyorlardı sanki.

Az sonra güneş bu duvarın öte tarafında tüm yakıcılığıyla beraber kayboldu. Askerler üşümeye başlamışlardı. Tekenin üstündeki kılavuz tek kelime etmeden konvoyu durdurdu ve gecelemek için uygun kuytu bir yeri işaret etti. Adamlar etrafa yayılarak ateş yakmak için odun parçaları toplamaya başladılar. Fakat hiçbiri ormana belli bir mesafeden fazla yaklaşmaya cesaret edemediği için, taşların arasında dolanarak kuru yosunları ve fırtınanın sürüklediği çalı çırpıyı topluyorlardı sadece. Nihayet bir ateş yakmayı başararak çevresine oturdular ve birbirlerine iyice yanaştılar. Çok sessizdi gece... Hatta gündüzden daha da sessizdi. Ne kurbağalar vıraklıyordu Uruk'ta olduğu gibi, ne de ağustos böcekleri ötüyordu. Hatta çöllerden ve bozkırlardan esen gizemli rüzgâr sesleri bile işitilmiyordu. İlk kez bu kadar yakınlarında hissediyorlardı ölümün soluğunu.

Ertesi gün her şey daha da kötüye gitti. Hatırı sayılır bir mesafe katetmişlerdi gerçi, ama bu arada iyice yükseklere çıkmışlardı, karla kaplı alanlar kendilerini göstermeye başlamıştı. En küçük bir esinti bile hissetmemelerine rağmen, yukarılardan gelen buz gibi bir soğuk iliklerine işliyordu. Orman bir şeyler olmasını bekler gibiydi, pusuya yatmıştı sanki. Askerler kendi aralarında tek kelime olsun konuşmuyorlardı. Silahlarına daha sıkı sarılmışlardı sadece,

sabit bakışlarını önlerinde uzanan yola dikmişlerdi. Hiçbirisi çevresine bakınmaya cesaret edemiyordu. Patika iki kişinin yan yana yürüyemeyeceği kadar daralmıştı. Tek sıra halinde zorlukla ilerliyorlardı, hepsi önünde yürüyenden bir adım bile uzaklaşmamaya büyük özen gösteriyordu.

Enkidu en öne geçmişti, kılavuzun miskin tekesinin hemen yanı başındaydı. Ortalık o kadar sessizdi ki, Enkidu tekenin solumasını, hatta adamın nefes alıp vermesini rahatlıkla işitebiliyordu. Diğerlerinin duyamayacağı bir sesle konuşmaya başladı aniden. Hayvanların lisanını anladığı o eski günlerde çıkardığı seslere benziyordu konuşması. "Hey, kervanbaşı!" diye seslendi tekeye, "hey, kılavuz!" diye seslendi adama. "Gözlerinizi açın, burunlarınızı dikin ve kulaklarınızı kabartın! Ne görüyor, ne kokluyor, ne duyuyorsunuz?"

"Çok şey değil" diye hırlar gibi cevap verdi kılavuz, "taşlar, döküntüler, sessizlik ve kötülük." Bir yabancıyla konuşması kendisini bile hayrete düşürmüştü, bu nedenle onun kim olduğunu görmek için kafasını çevirip arkasına baktı. Ters ters bakan kurt gözler, Enkidu'nun barbar bakışlarıyla karşılaştı.

"Sessizlik, kötülük? Yabancılar için kötü bir yer, kötü bir zaman..."

"Sadece yabancılar için değil... Yollarımızın ayrılacağı yere geldiğimiz zaman çok sevineceğim."

"Neresi orası? Etrafta sadece taşlar, döküntüler ve sonsuz ağaçlar görüyorum."

"Yarın" diye hırladı kurt adam, "yarın her şeyin sona erdiği yere varacağız."

"Hadi canım" diye geri hırladı Enkidu, "su akar, taşı parçalar, sarmaşıkların ve çiçeklerin büyümesini sağlar... Hiçbir şey sona ermez."

"Yarın görürsün dostum! Burası başka yerlere benzemez... Her şey tahmininden çok daha hızlı sona erebilir!"

İkisinin arasındaki konuşma bu karanlık kehanet ile sona erdi. Kurt adam bir daha dönüp ardına bakmadı. Gözlerini dimdik ileri dikmişti, tüm dikkatiyle döküntülerin arasında izlenmesi giderek

zorlaşan yolu takip etmeye çalışıyordu. Oradan bir yol geçtiğini gösteren o kadar az belirti vardı ki, çok uzun zamandır kimsenin o taraflara ayak basmadığı belli oluyordu.

Güneş bir kez daha arzu edilenden çok daha çabuk dağların ardında kayboldu, soğuk bir kez daha olanca şiddetiyle adamların önce elbiselerine, sonra bedenlerine, en son da yüreklerine işledi. Bir kez daha kılavuzun bulduğu bir kuytulukta kamp kurdular. Büyük bir ateş yakarak etrafına toplaştılar, fakat buna rağmen tir tir titremekten kendilerini alamıyorlardı. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. O gece adamlardan hiçbiri rahat bir uyku uyuyamadı. Ertesi sabah uyandıklarında hepsi de sanki hiç uyumamış gibiydiler, kendilerine biraz olsun gelebilmek için vücutlarını ovuşturmaya başladılar.

"Daha çok yolumuz var mı?" diye seslendi Gılgameş kılavuza.

Kurt adam, tekesinin üzerinde harekete hazır bir şekilde beklemekteydi. Başıyla hayır anlamında bir işaret yaptı. Sonra bir türlü bitmek bilmeyen patikada ilerlemeye başladılar tekrar.

O gün şimdiye kadar geçirdiklerinin en kötüsüydü. Hermon Dağı olması gereken muazzam büyüklükteki bir dağa giderek yaklaşmaktaydılar, hava da iyice soğumuştu. Öğleye doğru güneş en yüksek noktasına henüz ulaşmadan, dağın öte tarafında kaybolmaya başlamıştı bile. Son geceden çok daha kötü bir gece geçirecekleri endişesi içinde olan adamlar, huzursuzlukla homurdanmaya başladılar. Gılgameş ve Enkidu bile katırlarını durdurmuşlardı. Tehditkâr bir tavırla önlerinde yükselen dağı endişeli gözlerle süzüyorlardı. Orman, parlak gün ışığının altında bile dehşet saçan bir canavara benziyordu; batmakta olan güneşin kızıl ışıkları görüntüsünü daha da tüyler ürpertici bir hale sokmuştu. Ağaçların arasından çıkan uzun, tuhaf gölgeler karanlıkla birleşerek dehşet verici yaratıklara dönüşüyordu. Bu yaratıklar insanların üzerine çullanarak beyinlerini donduruyor, onların korkudan başka bir şey hissedememelerine neden oluyorlardı.

Kurt adam tekesinden indi. Hayvanı boynuzlarından tutarak arkasına döndü. Koluyla belli belirsiz bir işaret yaparak dağı gösterdi. Sonra da yolculuğun başından bu yana ilk kez herkesin anla-

yabileceği insani bir sesle konuşmaya başladı. "Sizleri buraya kadar getirdim, fakat bundan sonra ileriye doğru bir adım bile atmayacağım" dedi. "Şayet siz aksini düşünüyorsanız ben olmadan yapacaksınız bunu, çünkü hemen geri dönmek istiyorum." Gılgameş adamın gerçekten de geri döneceğini anladı. "Daha ne kadar yolumuz var?" diye sordu ona. "Nereye gitmek istediğinize bağlı bu..." diye hırladı kurt adam, "bir saat sonra oduncuların terk ettikleri kulübeye ulaşırsınız. Eğer daha öteye gitmek isterseniz, sonsuza dek sürebilir yolculuğunuz. Bu yol doğruca öteki dünyaya uzanmaktadır çünkü..."

Sözlerini bitirir bitirmez tekesine binerek hayvanı mahmuzladı ve adamların yanından dört nala rüzgâr gibi geçti. Askerler şaşkınlıktan donakalmışlardı. Ne yapacaklarına karar veremeden, öylece duruyorlardı. Kimi hayvanının üstündeydi, kimi de ayakta duruyordu.

"Senin düşündüklerini ben de düşünüyorum" dedi Gılgameş Enkidu'ya, "hemen yola koyulalım ki güneş batmadan oduncuların kulübesine varalım."

Enkidu evet anlamında başını salladı. Kılavuzluk yapma vazifesi ise Gılgameş'e düşüyordu artık; katırına binerek en öne geçti ve adamlarına ileri emrini verdi. Aslında karar vermekte biraz acele etmişlerdi, çünkü yol olağanüstü derecede kötüydü. Ağaç döküntüleriyle tamamen kaplandığı için nerede olduğunu keşfetmek bile çok zordu. Fakat bir yandan da bulundukları yerden hemen uzaklaşmaları gerektiğini hissediyorlardı, çünkü karanlığın gölgeleri korkutucu bir şekilde üzerlerine geliyordu. Bir saatlik zorlu bir yolculuktan sonra, kılavuzun tarif ettiği gibi tahta artıklarıyla kaplı bir alana geldiler. Gerçekten de kulübeye benzer, izbe bir yapı bulunuyordu alanın ortasında. Önündeki taş çemberin içinde hâlâ kül kalıntıları vardı.

Adamlar hayvanlarını uygun bir şekilde bağladıktan sonra, dal parçaları ve ağaç döküntüleri ile bir ateş yaktılar. Yemekten sonra Enkidu ve üç cesur adam, diğerlerinin rahatça uyuyabilmeleri için ilk nöbeti tutmaya başladılar. Fakat göründüğü kadar kolay değildi bu. Yol boyunca onları rahatsız eden sessizlik, artık nereden ve na-

sıl kaynaklandığı belli olmayan hışırtı ve gürültülere dönüşmüştü. "Bu da nesi?" diye sordu içlerinden birisi dehşet içinde.

"Korkacak bir şey yok" dedi Enkidu. "Ağaçların tepelerinde esen rüzgâr, yaprakların hışırdamasına neden oluyor sadece."

"Öyle mi dersin? Bana kalırsa acıyla inleyen ruhların sesi bunlar..."

"Saçmalama. Ağaçların yapraklarının ve dallarının birbirine sürtünürken çıkarttıkları sesleri işitiyorsunuz. Uruk'ta bu tür sesleri hiç duymamıştınız tabii. Fakat ben daha önce birçok kez ormanlarda uyumuştum. İnanın bana, tüm ormanlardaki ağaçlar buna benzer sesler çıkartırlar. Bu orman ise gördüklerimin en büyüğü, bu nedenle çıkardığı sesler de aynı oranda büyük."

Diğerleri ise ateşin çevresinde huzursuz bir uykuya dalmıştı. Hayvanlar da huzursuzdular; oldukları yerde korkuyla kımıldanıyorlardı sürekli.

Ertesi sabah garip bir hisle uyandı Gılgameş. Etrafındaki dünya sanki alev alev yanıyordu. Yattığı yerden ayağa fırlayınca, kıpkırmızı bir ışıltının doğu yönünden kendilerine doğru yaklaştığını fark etti. Kan kırmızısı bir renk ile doğan güneş, etraflarındaki hayal dünyasını aydınlığa boğmuştu: Dev bir ormanın kıyısına kurmuşlardı kamplarını. Rüzgâr ağaçların tepelerine kuşlar gibi yuva yapmıştı sanki, çünkü hâlâ korkunç seslerle inleyip duruyordu. Sedir ve meru ağaçlarından oluşan koca bir deniz vardı önlerinde, ağaçların arasındaki daracık boşluklar, dikenli çalılar ve tırmanan bitkilerle tamamen doldurulmuştu. "Neyin var?" diye sordu Enkidu arkadaşına endişeyle. Suratının şeklini hiç mi hiç beğenmemişti.

"Tanrılar rahat bir uyku çekmeme izin vermediler" dedi Gılgameş. "Karmakarışık ve kötü bir rüya gördüm. Kafam karmakarışık ve bir türlü toparlayamıyorum kendimi."

"Rüyanda ne gördün?"

"Ufukta neler olduğunu görebilmek için, ormanın içinden geçerek dağın zirvesine tırmanıyordum. Başlangıçta her şey gayet kolay gidiyordu. Önümde baltaların açtığı geniş bir yol vardı, hiçbir engelle karşılaşmadan rahatça yürüyordum. Dağın zirvesine ulaştığım vakit, gözlerimin önünde uçsuz bucaksız bozkırın uzan-

makta olduğunu gördüm. Yaban hayvanları kendi hallerinde otluyordu. Bozkırı seyrederken aniden şiddetli bir rüzgâr esmeye başladı ve beni kaptığı gibi uçuruverdi. Kollarımı iki yana açtım Enkidu ve bozkıra bir kartal gibi süzüldüm. Yere indiğim zaman bir yaban boğasının ayaklarının dibinde durduğumu fark ettim. Burnundan soluyan azgın hayvanla boğuşmaya başladım. Güç bela kollarımı hayvanın boğazında kenetlemeyi başardım ve onu yavaş yavaş yere çökmeye zorladım. Tam bu anda Humbaba'nın korkunç bir sesle böğürdüğünü işittim. Sakin sakin otlayan yaban hayvanlarının tümü dehşetle dört bir yana kaçıştılar. Humbaba'nın böğürmesi öylesine hiddet doluydu ki, ayağımın altındaki toprağın titrediğini hissettim. Dağdan kalkan bir toz bulutu, bozkırın üzerine yağmur gibi inmeye başladı. Bu manzara karşısında ister istemez dehşete kapılarak, dizlerimin üzerine çöktüm. Korkudan titrerken ormandan fırlayan kapkaranlık bir gölge, üzerime çullanarak elimdeki kılıcı çekip aldı. Gölge kor halindeki kömürler kadar sıcaktı, kılıç tutan kolum omzuma kadar tutmaz olmuştu. Canım o kadar çok yanıyordu ki, haykırmak için ağzımı ardına kadar açtım. Fakat korkunç gölge bağırmama fırsat vermeden ağzımın içine uzanarak dilimi kavradı ve çekip koparıverdi. Gözlerim karardı ve kendimden geçerek yere yığıldım. İmdat çığlıklarına benzeyen hırıltılar çıkıyordu ağzımdan sadece. Aniden yanı başımda beliren bir adamın, ağzıma su damlattığını fark ettim. Etrafımı göz kamaştıran bir ışık kapladı, gözlerimin kamaşması biraz geçince karşımda insanların en harika olanının durduğunu gördüm."

"Hmm" diye homurdandı Enkidu ve düşünceli bir tavırla arkadaşının yanına oturdu. "Doğrusu rüyan biraz karışık, fakat sandığın kadar kötü değil. Sana onu yorumlayacağım. Dinle: Yolda hiçbir engelle karşılaşmadan ilerledin, gözlerinin önünde uzanan bozkırı rahatlıkla seyrediyordun. Sonra aniden Humbaba'nın sesini duydun, yaptığı korkunç şeyleri gördün ve ürktün. Fakat bozkırda karşılaştığın yaban boğası, sandığın gibi Humbaba değil. Onun her türlü vasfı bize tamamen yabancıdır, tanıyıp bildiğimiz şeylerin hiçbirine benzemez. Gördüğün yaban boğası, koruyucumuz olan Şamaş'tır. En tehlikeli durumda bize yardım edecek, çünkü iraden

ile onu buna zorladın. Ağzına su damlatan adam ise, atan Lugalbanda'dır. Onu göremiyoruz ama devamlı yanımızda ve tehlike anında bizi koruyacak. Bu nedenle gördüğün rüya bizi korkutmamalı, aksine birbirimize daha sıkı kenetlenmemiz ve başladığımız işi bitirmemiz için bize kuvvet vermeli."

Enkidu'nun söyledikleri Gılgameş'i biraz teselli etmişti, ayağa kalktı ve güneşi selamladı. Parlak bir ateş topu halinde üzerlerinde yükseliyordu güneş. Işığıyla ovayı kaplayarak, adamların ruhlarını yeni bir güç ve azim ile dolduruyordu. Gılgameş Şamaş'a yakardıktan ve ona bir yudum su sunduktan sonra, adamlarına döndü:

"Askerler" diye başladı sözlerine, "nihayet hedefimize ulaştık. Baltalarınızı alın ve mümkün olduğu kadar çok sedir ağacı kesin. Sadece en iyi ağaçları seçin ve onları taşınmaya hazır bir halde istifleyin. Enkidu ve ben, kötü ruhu çıkarmak için ormanın derinliklerine dalacağız. Gecikmemiz durumunda endişelenmenize gerek yok, muzaffer olarak döneceğimizden hiç kuşkunuz olmasın."

"Peki ya akşamları ormandan çıkan gölgeler bize saldıracak olurlarsa? O zaman ne yapacağız?" diye sordu adamlardan biri.

"Karanlık basmadan önce mümkün olan en büyük ateşi yakın" dedi Gılgameş. "Nöbetçilerin sayısını iki katına çıkartın ve her sabah güneş doğmadan önce Şamaş'a bir yudum su sunun. Suyunuz bitecek olursa, bir kuyu kazın."

Gılgameş ve Enkidu iki ağır baltayı, sağlam halatları, ağları ve biraz erzakı hayvanlarının sırtına bağladılar. Tüm hazırlıklar sona erdikten sonra, bir saç kılında kılıçlarının keskinliğini kontrol ettiler ve ormanın içlerine doğru yola koyuldular. Taş ve dökün tüyle kaplı dar patikada yaya olarak ilerliyorlardı, yularlarından tuttukları hayvanları onları arkalarından izlemekteydi.

Ormana girmeden önce son bir kez başlarını kaldırarak hayran hayran göğe yükselen sedir ağaçlarını seyrettiler ve az önce keşfettikleri bir geçit yerinden ağaçların arasına daldılar. Üzerlerinde yürüdükleri patika korkunç olmaktan çok uzaktı, aksine yumuşak yosunların üzerine yayılmış dal örgüsüyle yürümeye son derece uygundu. Ağaçların taçlarının arasından süzülen cılız bir ışık huzmesi, yosunla kaplı yamaçların yeşil bir alev ile parlamala-

rına neden oluyordu. Karanlık ağaçlar bile son derece güzel görünüyordu gözlerine, eğrelti otları ve rengârenk çiçekler bu dünyaya ait değildi sanki.

Gılgameş ve Enkidu kendilerini cesaretlendiren bu güzel görüntü karşısında adımlarını hızlandırdılar. Yol üzerinde yürümelerini engelleyen bir dal parçası veya çalı çırpı olmadığı için hızla ilerleyebiliyorlardı. Küçük bir dağın yamaçlarında olduklarını anlamışlardı. Yamaçların arka tarafında orman sıklaşarak dimdik bir şekilde aşağıdaki vadiye iniyordu. Ondan sonra da, zirvesi karla kaplı olan Hermon Dağı olanca haşmetiyle yükselmekteydi gökyüzüne doğru.

"Burada bir mola verip yemek yiyelim" dedi Gılgameş, "burası ormanın içlerine girmeden son bir kez dinlenmek için iyi bir yer sanırım."

Enkidu evet anlamında başını salladı. Karınlarını doyurduktan ve susuzluklarını giderdikten sonra, üzerlerine garip bir ağırlık çöktü. Gılgameş sırtını arkasındaki ağaca yasladı ve gözlerini kapar kapamaz uykuya daldı.

Uykusunda garip bir rüya gördü: Patikada yürümeye devam ediyorlardı. Bir süre sonra sarp bir kanyona ulaştılar. Çılgınca akan bir dere, yosun tutmuş beyaz benekli taşların arasından hızla akıyordu. Daha derin yerlerde ise sakinleşerek küçük gölcükler oluşturuyordu. Üzerleri neredeyse şeffaf bir yosun tabakasıyla kaplı olan bu gölcüklerin içinde, hiç kıpırdamadan duran balıklar vardı. Donuk bakışlı gözleriyle iki arkadaşı süzüyorlardı. Fakat gölgeleri üzerlerine düşer düşmez aniden ok gibi sağa sola kaçışarak gözden kayboldular.

Gılgameş ve Enkidu boş yere dereden geçmeye çalıştılar. Adımlarını ne kadar dikkatle atarlarsa atsınlar, her defasında ayakları kaydığı için suya düşme tehlikesi atlatıyorlardı. Kıyı boyunca sürekli aramalarına rağmen, derenin geçit veren bir yerini bulamıyorlardı bir türlü. Kanyon çok sıcaktı. Güneş tam tepelerinde parlayarak, doğayı akla hayale gelebilecek her türlü renge boğuyordu. Sedir ormanına gitme görevini kendi kendilerine vermemiş olsalar, bu şekilde sonsuza dek yürüyebilirlerdi. Çılgın dere, geçit vermez

bir engel, bir çit oluşturuyordu önlerinde. Gılgameş sonunda aramaktan sıkıldı.

"Azıcık soğuk bir sudan niye bu kadar korkuyoruz? "diye sordu Enkidu'ya, "bu şekilde devam edersek hayat boyu kıyıda ilerleyecek ve asla hedefimize ulaşamayacağız. Bunun sebebini biliyor musun?"

"Hayır" diye cevap verdi Enkidu.

"Çünkü dereyi bir sınır olarak görüyor ve öyle olduğunu kabul ediyoruz!"

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu ona Enkidu.

"Bak, sana göstereyim" dedi Gılgameş ve derenin içine sıçradı. Daha doğrusu, derenin üzerinden sıçradı. Bir dağ keçisi çevikliğiyle kayadan kayaya atlıyordu, fakat ayakları sanki kayaya hiç değmiyordu.

"Sen de benim gibi yap" diye seslendi arkadaşına. Enkidu iyice gerilerek hız aldı, sonra da koşmaya başladı. O da ayakları neredeyse kayalara değmeden karşıya geçmişti, sanki derenin üzerinden uçuvermişti. "Artık uçabildiğimize göre" dedi Gılgameş, "neden karıncalar gibi sürünmek yerine yolumuza uçarak devam etmiyoruz? Bak, Hermon'un zirvesi hemen şuracıkta. Peşimden gel Enkidu, oraya uçarak gidelim!"

İşte tam bu anda, yani arkadaşına gülerek dağın zirvesini gösterirken, korkunç bir şey oldu. Dağın zirvesi bir tencerenin kapağı gibi açıldı ve gökyüzüne devâsâ bir duman bulutu yükseldi. Aynı anda kocaman bir kaya parçası yerinden koptu ve büyük bir gürültüyle aşağı yuvarlanmaya başladı. O kadar büyüktü ki, güneşi bile karartmıştı. Üzerlerine çullanmakta olan bu iğrenç karanlığın karşısında, minicik bataklık sinekleri kadar çaresizdiler. Gılgameş, kayanın kendisine çarptığını hissettiği anda yere düşerek bilincini kaybetti... ve haykırarak uyanıverdi.

"Uykularıma ne oldu, bilmiyorum..." diye mırıldandı şaşkınlıkla ve kafasını ovuşturdu, "... sanki gereğinden fazla bira içmiş gibiyim..." Başının dönmesine rağmen ayağa kalkarak birkaç adım attı.

"Nereye gidiyorsun?" diye bağırdı arkasından Enkidu. O da

uyanmıştı fakat kendisine gelmekte güçlük çekiyordu.

"Bilmiyorum" diye cevap verdi Gılgameş, "ağaçların veya çiçeklerin kokusundan mı acaba?.. Güpegündüz derin bir uykuya daldım ve bir sürü rüya gördüm. Ama hâlâ o kadar yorgunum ki..."

"Rüya mı gördün?" diye sordu Enkidu. Ayağa kalktı ve tüm kaslarını çatırdatarak gerindi.

Gılgameş geri dönerek Enkidu'nun yanındaki yumuşak yosunların üzerine oturdu ve rüyasını anlatmaya başladı. Enkidu onu sonuna dek sabırla dinledikten sonra, rüyayı yorumladı: "Humbaba'nın ülkesinin sınırlarına çok yakın olduğumuz bir gerçek. Belki de aşağıdaki kanyonda gerçekten çılgınca akan bir dere veya bir çit gibi bir şey vardır. Rüyanın bize söylediği gibi, aşağıdaki engel her neyse, onu aşacağız. Güzel ve değerli bir rüya bu, çünkü gördüğün dağ Humbaba'nın ta kendisi. Humbaba'yı yakalayacak, öldürecek ve cesedini aşağıdaki kanyona atarak sonsuza dek yok edeceğiz. Bataklık sinekleri kadar küçük olmamız, bizim için bir kazanç. Bu şekilde bizi kimse göremez. Bana sorarsan Gılgameş, gerçekten de aynı arılar gibi davranmalıyız. Humbaba neler olup bittiğini tam olarak anlayamadan önce vızıldayarak etrafında uçuşmalı ve onu sokmalıyız."

Tekrar yola koyuldular. Kanyonun dibine kazasız belasız inmek için büyük çaba harcıyorlardı. Sonunda aşağıya ulaştılar. Gılgameş'in rüyasındaki çılgın dere, gerçekten de sularını köpürterek hızla akmaktaydı. Havanın kararmaya yüz tutmasına rağmen, derenin geçit verdiği bir yer bulamamışlardı bir türlü. Az sonra çalılıklarla çevrili bir kuytuluk çarptı gözlerine. Sevinçle kamp kurmak için hazırlıklara başladılar. İlk nöbeti Enkidu aldı. Gılgameş ise, uykuya dalmadan önce alçak sesle kendi kendine mırıldandı: "Ey dağ! Bu gece bana güzel bir rüya, müjdeli bir haber ver!"

Fakat az sonra bardaktan boşanırcasına yağmaya başlayan bir yağmur onları sırılsıklam etti. Sanki gökyüzü delinmişti. Enkidu, topladığı dal ve tahta parçaları ile, altına sığınabilecekleri bir dam yapmaya başladı hemen. Bitmez tükenmez damlalar halinde tepelerinde trampet çalıyordu yağmur, ancak saatler sonra az da olsa yatışabildi. Gılgameş sırılsıklam olmuştu. Bacaklarını karnına çek-

mişti ve tir tir titriyordu. Nöbet tutma sırası şimdi ondaydı, fakat bir süre sonra uykuya yenik düştü. Biraz uyuduktan sonra aniden uyandı. Yanında yatmakta olan Enkidu'yu dürtükleyerek heyecanla konuştu: "Az önce bana seslenen sen miydin dostum? Neden böylesine dehşet içindeyim, kalbim neden bir davul gibi güm güm gümbürdüyor? Bir tanrı mı geçti yoksa yanımdan? Şu hale bak Enkidu, nasıl da titriyorum! Bunun üşümekle veya ıslanmakla ilgisi yok, bambaşka bir şey. Dinle, sana gördüğüm rüyayı anlatacağım."

Enkidu tamamen uyanmıştı. O da az önce bir ses, bir gürültü duyar gibi olmuştu. Çalılıkların arasında bir hayvan mı dolanıyordu? Yoksa uyurken bir şey mi dokunmuştu ona?

"Çabuk rüyanı anlat bana arkadaşım. Çabuk ol, ki biraz olsun yatışabileyim!"

"Çok korkunçtu Enkidu. Hâlâ tir tir titriyorum ve aklıma geldikçe sırtımdan soğuk terler boşanıyor. Gök tek bir sesle feryat ediyordu Enkidu. Ayaklarımın altındaki toprak tek bir sesle güm güm ötüyor ve sarsılıyordu. Gün ışığı donakaldı ve içinden karanlığı doğurdu. Sonra bir şimşek karanlığı yırttı ve göğe doğru kocaman bir alev yükseldi. Giderek kesifleşen yakıcı bir duman etrafı kaplamaya başladı. Ölüm yağıyordu gökyüzünden aşağı. Beyaz parıltılar saçan alev, yavaş yavaş kırmızıya dönüşerek yok oldu. Fakat gökyüzünden yağan gri küller, dünyayı bir kefen gibi kapladılar. Sen, ben, tüm hayvanlar, olduğumuz yerde donup kalmıştık Enkidu. Ölümün soluğu bize ulaştığında bir anda tozdan bebeklere dönüştük ve olduğumuz yere yığılıverdik..."

"Yeter" diye fısıldadı Enkidu, "anlattıkların fazla korkunç şeyler. Böyle bir rüyayı hayra yoramam. Zaten o kadar çok titriyorum ki, en küçük bir şey bile düşünecek halim yok. Gılgameş, gel hemen gidelim buradan! Oduncuların kulübesine geri dönüp bu lanetli yerden kurtulalım!"

"Hayır" diye bağırdı Gılgameş. "Asla! Şimdiye kadar hiçbir insanın ayak basmadığı yerlere ulaştık. Birlikte dağları aştık ve badireler atlattık. Hedefimize bu kadar yaklaşmışken vazgeçmek neden?"

"Kendin söylüyorsun ya! Hedefimize ulaştık. Daha ne elde et-

mek istiyorsun? Aşağıda adamların sedirleri devirip duruyorlar, hem de taşıyabileceğimizden çok daha fazlasını. Ormanda ne işimiz var artık?"

"Tasarladığımız şeyi bitirmemiz lazım: Humbaba'yı öldüreceğiz."

Tam bu sırada ormandan yükselen korkunç bir ses, ayaklarının altındaki toprağı titretti. Aynı Gılgameş'in rüyasında olduğu gibi, gümbürtüler ve haykırışlar dağın içlerinden yükseliyordu.

"Bu o!" diye bağırdı Enkidu ve ayağa fırladı. "Humbaba'nın sesi. Bizi fark etti!"

Gılgameş ise çığlığın yanı sıra, başka bir ses daha işitmişti. Gökten gelen tanrısal bir uyarıya benzeyen bu ses, kulaklarında çınlayıp durmaktaydı. Hayır, hemen arkasında durmakta olan bir adamın, zorlukla işitilebilen fısıldamasıydı bu. "Acele et ve onun ormana saklanmasına izin verme. Eline geçen fırsatı iyi değerlendir; çünkü kendisini yaralanmaz kılan zırhlarını henüz giymedi. Yedi zırhtan sadece biri var üstünde..."

Kime aitti bu ses, nereden geliyordu? Lugalbanda mı konuşuyordu yoksa? Gılgameş'in eli kılıcının kabzasına uzandı.

"Korkma Enkidu. Talih bizden yana" dedi ona. "Hemen onun ardından gitmeliyiz. Ormana saklanmasına izin vermememiz lazım."

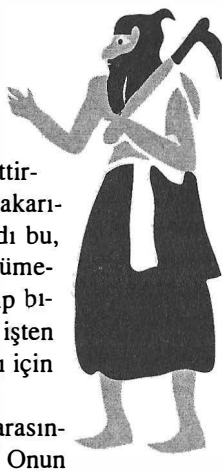
"Kimin?.."

"Kim olduğunu bilmiyorum. Belki Humbaba'nın yardımcılarından biri. Üzerinde her zaman yedi kat zırh bulunur, fakat bugün sadece bir tanesini giymiş..."

"Nereden öğrendin bunları?" diye sordu Enkidu.

"Bu kadar geveze olma!" dedi Gılgameş sert bir sesle. "Çabuk ol, çok acele etmeliyiz. Her geçen anın büyük önemi var..."

Kılıcını çekti, katırın yularını yakaladı ve karanlıkların içine daldı.

Çiti ilk fark eden, gece karanlığında Gılgameş'ten daha iyi gördüğü için Enkidu oldu. Derenin daralarak geçit verdiği bir noktada başlayan çit, bu şekilde doğal sınırı devam ettirmiş oluyordu. Sipsivri dikenleri bulunan karmakarışık çalıların insan boyu yükseldiği bir duvardı bu, dar bir patika, duvar boyunca ilerliyordu. Yürümesi çok güç olan bu patikada ayaklarının takılıp bıçak gibi keskin çalıların içine yuvarlanmaları işten bile değildi, fakat ay ışığı yollarını aydınlattığı için başlarına henüz bir kaza gelmemişti.

Yolda yürürken Enkidu sıkılı dişlerinin arasından konuştu: "Umarım her şey yolunda gider! Onun bir hayalet olduğunu hissediyorum. Evet, bir hayalet! Korkunç Adad olmalı o."

"Kes sesini!" diye tısladı Gılgameş aynı şekilde dişlerinin arasından. Hayvanını mahmuzlarken çıkan belli belirsiz ses bile ona büyük bir gürültüymüş gibi geliyordu. "Hayalet veya her neyse! Yaşadığı yer bu engelin kapısı olmalı."

Ve birden uzaklardan solgun bir ışığın yayıldığını fark ettiler. Mavi renkli, titrek, aldatıcı bir ışıktı bu; olduğu yerde titreşerek dans ediyordu. Biraz daha yürüyünce ışığın tahtadan yapılmış dev bir kapının yanında bulunan bir kulübenin duvarlarındaki çatlak ve yarıklardan süzüldüğünü fark ettiler. Tahtadan yapılmış dev kapı, altı defa on iki ellen yüksekliğinde ve iki defa on iki ellen genişliğindeydi. Hemen yanı başında duran çirkin, iğreti kulübe ise, o solgun mavi ışıkların içinde yüzüyordu.

"Hayvanları burada bırakalım. Mümkün olduğunca az ses çıkarmalıyız. Sen soldan yanaş, ben sağ taraftan gideceğim" diye fısıldadı Gılgameş. Hayvanları aceleyle çitten çıkan bir ağaca bağladılar ve görünmemeye büyük özen göstererek kulübeye yaklaşmaya başladılar. İkisi de kılıçlarını çekmişlerdi.

İçerideki yaratık her ne ise, bir ses duymuş olmalıydı. Çünkü

içerden yükselen boğuk ve çatlak ses, iki arkadaşın neredeyse kanlarını dondurdu. "Yaklaşın! Yaklaşın ki, sizi aç akbabalara yem yapabileyim!!"

Enkidu olduğu yerde donup kaldı ve kılıcını iki eliyle kavradı. Gılgameş ise sessizce kulübeye yaklaştı, gözünü duvardaki bir yarığa dayayarak içerisini gözetlemeye başladı. Kulübenin tam ortasında, üstünde bir kazan bulunan bir ateş yanıyordu. Küçük kazan fokurdayarak kaynıyor ve içindeki maddeden fırlayan mavi kıvılcımlar, etrafa saçılıyordu. Işık o kadar parlak ve göz kamaştırıcıydı ki, az kalsın Gılgameş'in gözleri kör olacaktı. Gözlerini kırpıştırarak parlak ışığa alışmaya çalıştı ve ruhunun buz kestiğini hissetti: Hayalet Adad, ateşin başında oturuyordu.

Adad'ın tüm vücudu, mavi parıltılar saçan camdan yapılmıştı. Damarlarında akan kan, şeffaf vücudunda olduğu gibi görünüyordu. Bu kan mavi, kırmızı ve mor renklerdeydi, incecik kılcal damarlar suratını bir ağ gibi sarıyor ve burnunun arkasında birleşerek bir şelale gibi aşağı dökülüyordu. Gılgameş onun sadece baş, boyun, kol ve el kısımlarını görebiliyordu, fakat bu kadarı bile yeterince korkunç bir görüntü oluşturmaktaydı. Vücudunun kalan kısmı ise gece siyahı bir mantoyla örtülmüştü, onu görünmez kılan büyülü mantolardan sadece biriydi bu. Diğer mantolar yerde, ateşin yanında duruyordu. Büyük ihtimalle Adad onların varlığını ormandaki çalıların arasından geçerken hissetmişti ve kalan mantolarını da giymek için kulübeye koşturmuştu. Gılgameş'le Enkidu'nun ormanda işittikleri ses, onun çıkardığı gürültüydü. Şimdi de elinde ilkinden daha koyu renkli, ikinci bir mantoyu tutmaktaydı. Tam onu giyeceği esnada, garip ve açıklanamaz bir şey oldu: Kulübenin kapısı kendi kendine ardına kadar açıldı ve sonra yine kendi kendine kapandı. Bunu Enkidu yapmış olamazdı, çünkü kulübenin uzağında, karanlıkların içinde bir yerlerde beklemekteydi.

Hayalet Adad kapıya baktı ve –aslında kimsenin olmamasına rağmen– birisini gördü.

"Benden ne istiyorsun?" diye öfkeyle bağırdı ve aceleyle ikinci mantosunu üzerine geçirmeye çalıştı, fakat başarılı olamadı. Bileğine yapışarak görünmez bir kuvvet diğer zırhlarını giymesini engelliyordu.

Gılgameş içeride neler olduğunu daha iyi görmek için gözünü duvardaki yarığa iyice yapıştırdı. Adad'ın önünde belli belirsiz bir hayalin durduğunu görür gibi olmuştu. Alevsiz yanan ateşin dumanı gibi seyrek, şeffaf bir hayal. Adad'la göğüs göğüse gelen bu hayalin tanıdık bir sima olduğunu görmekten ziyade hissetti.

Aniden onu nereden tanıdığını hatırladı. Lugalbanda'nın ta kendisiydi o, çocukluğunda gördüğü gibiydi hâlâ: Uzun boylu, güçlü yapılı, sık gri saçlarını ensesinde toplayan, düz alınlı bir adamdı Uruk'un eski kralı Lugalbanda. Demek ki bilgelerin tehlike anında ona güvenebileceğini söylemeleri, sadece onu cesaretlendirmek için söylenmiş bir palavra değildi. Eski kralın ruhu Gılgameş ve Enkidu'yla birlikteydi ve onların safında dövüşüyordu.

"Geliyorum, Lugalbanda" diye bir nara attı Gılgameş ve kılıcının küt tarafıyla tahta duvara şiddetli darbeler indirmeye başladı. Darbe seslerini işiten Adad, büyülü mantosunu yere fırlatarak Lugalbanda'nın kollarının arasından sıyrıldı ve kulübenin uzak köşesine doğru koşmaya başladı. Kocaman bir ağaç gürz vardı orada, topuzuna yerleştirilmiş cam kırıkları ve sivri dikenler ile çok korkunçtu. Adad gürzü kaptığı gibi kulübenin kapısına koştu ve kapıyı ardına kadar açarak dışarı fırladı. Gılgameş, Enkidu'nun tüyler ürperten bir çığlık attığını işitti.

Sesin geldiği yana doğru koşunca, Adad ile Enkidu'nun burun buruna geldiklerini gördü. Enkidu olduğu yerde donakalmıştı, ardına kadar açılmış gözleriyle şaşkınlık ve dehşet içinde canavara bakıyordu. Adad'ın şaşkınlığı çok kısa sürmüştü. Ne de olsa yedi zırhından sadece birisini giydiğinin farkındaydı ve şaşkınlık anını iyi değerlendirmek istiyordu. Gürzünü kaldırarak, Enkidu'ya öldürücü bir darbe indirmeye hazırlandı. Gılgameş kaybedecek zamanı kalmadığını anlamıştı. Kılıcını kaldırarak hızla Adad'a doğru savurdu.

Adad'ın cam boynuna inen kılıç, tiz bir sesle çın çın öttü. Etrafa mavimtırak kıvılcımlar ve şimşekler saçıldı, ama canavar ciddi bir yara almışa benzemiyordu. Yıldırım hızıyla yeni gelen rakibine çevirdi yüzünü ve korkunç gürzünü tekrar kaldırdı. Fakat Gılgameş çok ataktı, hızla kılıcını savurdu ve hayaletin üzerindeki büyülü mantoyu yırttı. Parçalanan manto, Adad'ın üzerinden kayarak

yere düştü. Koyu kırmızı, açık mavi ve eflatun kıvılcımlar saçan korkunç vücudu şimdi tümüyle ortaya çıkmıştı. Korkudan kendini kaybetmek üzere olan Enkidu, can havliyle kılıcını Adad'ın vücuduna kabzasına dek sapladı.

Kılıç korkunç yaratığın vücudunu delip geçerek kulübenin tahtalarına saplandı. Adad duvara çivilenmişti. Kılıcını bir kez daha kullanmak isteyen Enkidu, iki eliyle kabzayı kavradı, bir ayağını duvara dayayarak var gücüyle kendisine çekti. Kılıç, Adad'ın vücudundan kurtulmuştu.

Yaptığı büyük bir hataydı aslında. Adad sıradan bir rakip değil, bir hayaletti. Cam yaratık uluyarak doğruldu, iki elini yaralı karnına bastırmıştı. Sendeleyerek kulübenin içine girip gözden kayboldu. Gılgameş hemen onun ardından seğirtti.

Adad yaralanmıştı ve büyülü mantolarından birisini kaybetmişti. Gücü önemli oranda azalmıştı. Bu nedenle, diğer büyülü mantolarını mümkün olduğu kadar çabuk giyerek, bir an önce eski gücüne kavuşmayı arzuluyordu. Fakat Gılgameş'in buna izin vermeye kesinlikle niyeti yoktu. Kılıcını kaldırarak cam yaratığı ateşin etrafında kovalamaya başladı.

Ateşin etrafında üçüncü dolanmaları esnasında Adad aniden fokurdayarak kaynayan küçük kazanı asılı olduğu yerden çekip aldı ve Gılgameş'in üzerine fırlattı. Gılgameş çevik bir hareketle başını eğince, kazan büyük bir gürültüyle yere düştü, bir süre yuvarlandıktan sonra büyülü mantoların oluşturdukları yığına çarpıp durdu. Kazanın içindeki alevler mantolara değer değmez, etrafa mavi kıvılcımlar sıçramaya başladı. Değerli mantolarının alev alev yandıklarını gören Adad, öfkeden çılgına döndü. Öncekinden daha da korkunç bir sesle uluyarak, hiç olmazsa bir tanesini kurtarabilmek için yanan yığının üzerine atladı. Gılgameş'in beklediği ise, işte bu andı.

Kılıcını havaya kaldırdı ve kolunun tüm kuvveti ile Adad'ın kafasına indirdi. Hayaletin camdan başı tuzla buz olarak binlerce parçaya ayrıldı. Başsız kalan gövde sendeleyerek alevlerin üzerine yığılınca, yerden yükselen koca bir ateş sütunu hayaleti ve mantoları yutup yok etti. Kırmızı-mavi alev dilleri, bir süre daha Gılga-

meş'in gözleri önünde dans ettiler, sonra da ateş sütunu ortaya çıktığı gibi aniden yok oldu. Yerde yanan ateş de, nereden geldiği belli olmayan bir hava akımı ile sönüverdi.

Kulübeye birdenbire zifiri bir karanlık çökmüştü. Gılgameş, yerinden kımıldamaya cesaret edemiyordu. Kılıcını hâlâ iki eliyle sıkı sıkı tutuyordu ve harcadığı çabadan dolayı soluk soluğaydı. Biraz sakinleştikten sonra, kulübede bir başkasının daha olduğunu hissetti. Hemen yanı başından soluk alıp verme sesleri geliyordu. Dikkatle, adım adım geri çekilerek, sırtını duvara dayadı.

"Sen misin, Enkidu?" diye seslendi karanlığın içine.

"Evet" cevabı geldi karanlığın içinden. Nihayet dost bir ses duyan Gılgameş çok sevindi.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu ona.

"Evet" diye cevap verdi Enkidu, "sadece gece her zamankinden daha karanlık gibi geliyor bana, o kadar."

"O halde sanırım kulübede kalmamız bizim için en iyisi olacak."

"Ne! Bu lanetli kulübede mi? Ciddi misin?"

"Evet, dışarıda başımıza kim bilir neler gelir. Burada hiç olmazsa dört duvar arasındayız, dışarıdaki korkunç ormanın içinde olmaktan çok daha iyidir bu."

Böylece Gılgameş ve Enkidu kapının iki yanına oturdular ve kılıçlarını kullanmaya hazır bir şekilde ellerinde tutarak şafağın sökmesini beklemeye başladılar. Kulübenin içi, göz gözü görmeyecek denli karanlıktı ve etraftan en küçük bir ses bile çıkmıyordu. Ve buna rağmen Gılgameş yalnız olmadıklarını düşünmekteydi. Gözleriyle karanlığı delmeye çalışarak etrafına bakındı. Şu ilerideki köşede belli belirsiz bir siluet görür gibi mi olmuştu? Yoksa gördüğü bir hayal miydi? Şayet Lugalbanda'nın ruhu onlarla beraberse, güvendeler demekti. Sabaha sağ çıkma şansları çok daha yükseliyordu bu durumda.

Zaman inanılmaz bir yavaşlıkta akıyordu. Gılgameş'in başı arada bir göğsüne düşüyordu; ama hemen kendisine geliyor ve var gücüyle uyumamaya çalışıyordu. Nihayet, nihayet duvarlardaki çatlaklardan solgun bir ışık huzmesi süzülüverdi içeri. Dışarıda şafak söküyordu.

Gılgameş ayağa kalkarak kapının önüne çıktı. Gece, gündüzü doğuruyordu: Her şey belirginleşiyor ve bir anlam kazanmaya başlıyordu. Gılgameş güneşin doğudaki dağların üzerinde tamamen yükselmesini bekledi, sonra da dizlerinin üzerine çöktü.

"Sana teşekkür ederim Lugalbanda" dedi yüksek sesle, "bu gece bize yardım ettiğin için sana şükran borçluyuz. Sana da teşekkür ederim Şamaş, güneşin doğuşunu bir kez daha görmemize izin verdiğin için."

Kulübeye geri döndüğü zaman, Enkidu'nun horul horul uyuduğunu gördü. Etrafına bakındı. Adad'ın fırlattığı küçük kazan kulübenin köşesinde öylece duruyordu. İçi bomboşu. Gılgameş kazanı yerden kaldırdı. Tanımadığı bir metalden yapılmıştı, ne bakır, ne de benzer bir maddeden. Yüzeyi parlak ve soğuktu. Onu yanında götürmeye karar verdi Gılgameş. Kim bilir, belki ileride işine yarayabilirdi. Kazanı güzelce temizledi ve belindeki kemere taktı. Şimdi sıra Enkidu'yu uyandırmaya gelmişti. "Nasıl, güzel rüyalar gördün mü?" diye sordu ona.

Enkidu esneyerek gözlerini ovuşturdu ve kendine gelmek için kafasını salladı. Sonra da etrafına bakındı, gerçekten de kulübede olup olmadığından emin olmak istiyordu. Şaşkınlıkla bir kez daha salladı kafasını.

"Hayır" dedi sonra, "başımıza gelenler sanırım bir rüyadan ziyade gerçeğin ta kendisiydi. Hayalet..." –sesini alçaltarak devam etti konuşmasına– "... hayalet gitti değil mi?..

"Evet" dedi Gılgameş. "Tanrılar onun zavallı ruhuna acısın, şayet bir ruhu varsa tabii. İçine düştüğü ateş onu yakıp yok etti, büyülü mantoları da onunla beraber yok oldu. Ondan geriye kalan tek şey, işte şu kazan." Kemerini işaret etti, "onu yanıma alacağım, bakarsın yolda işimize yarar."

"Ne anlama geliyor bu?" diye sordu Enkidu, "ileri mi, yoksa geri mi gitmek istiyorsun?"

"Elbette ki ileri" diye güldü Gılgameş, "nasıl olsa bekçinin işini gördük. Ormanın kapıları ardına kadar açık artık."

"Ha evet, kapı!" dedi Enkidu. Olanları daha yeni yeni hatırlamaya başlıyordu.

Aceleyle dışarı çıktılar. Katırlar, bağlandıkları yerde sağsalim bekliyordu onları. Altı kere on iki ellen yüksekliğindeki ve iki kere on iki ellen genişliğindeki dev kapı, muazzam büyüklükteki bir kapı aynası ile desteklenmişi. Kapının kanatları, bir karış kadar aralanmıştı.

"Bekle" dedi Enkidu, "kapıdan geçmeden önce kulübeden almak istediğim bir şey var. Kulübeye doğru yürüyerek gözden kayboldu. Geri döndüğünde ise, ellerinde Adad'ın korkunç gürzü vardı. Hayalet dün gece Enkidu'nun kılıcı ile yaralanınca, onu eğrelti otlarının arasına fırlatmıştı. "Bunu yanıma almak istiyorum" dedi zafer dolu bir sesle ve ganimetini hayvanının eyerine astı.

Sonra da dev kapının kanadına yaklaştı. Tüm gücüyle yüklenerek onu biraz daha aralamaya çalıştı, ama nafile. Tahta yerinden bir milim bile kımıldamamıştı. Sinirlenen Enkidu iki eliyle kapıya yüklendi ve tüm gücü ile itmeye başladı. Kapının menteşeleri inleyerek döndüler, az sonra hayvanların geçebileceği kadar bir aralık açılmıştı.

"Dostum, gerçekten de bir barbarın kuvvetine sahipsin" diye güldü Gılgameş. "Hiçbir şey dayanamıyor gücüne. Ne bir kapı, ne bir duvar, ne de bir düzen!"

Ne var ki Enkidu şaka yapacak halde değildi. Suratını buruşturarak sağ tarafını ovuşturuyor ve inim inim inliyordu. Gılgameş telaşlanmıştı: "Neyin var? Hasta mısın?"

"Kapı!" diye homurdandı Enkidu kenetli dişlerinin arasından. "Adad kapıyı zehirle sıvamış olmalı, çünkü sağ kolum omzuma kadar dayanılmaz ağrılar içinde."

Gılgameş dostunun yanına yaklaşarak kolunu inceledi. Ne bir yara, ne bir çizik, ne de bir çürük vardı görünürde. "Dıştan görünen bir şey yok" dedi Enkidu'ya.

"Fakat içten alev alev yanıyor" diye inledi Enkidu, "kolumu kıpırdatmam bile mümkün değil."

Enkidu'nun canı gerçekten de çok yanıyor olmalıydı. İki büklüm bir halde kolunu karnına bastırmıştı, aynı dün akşam yaralanan hayaletin yaptığı gibi. Gılgameş endişelenmişti. Hem kendisine, hem de Enkidu'ya cesaret vermek için konuşmaya başladı:

"Birbirine bu denli güvenen ve birbirine bu denli destek olan iki dostu, böylesine zavallı ve sefil bir engel ayıramaz. Çift örgülü bir halat, asla kopmaz. Dişi bir aslanın yavrusunu çalmak için, önce aslanın kendisini öldürmek gerekir. Kardeşler için de aynı şey geçerlidir. Hayır Enkidu, bizim için endişelenmiyorum. Yolumuza cesaretle devam edeceğimizden eminim. Ne hayaletler, ne de gulyabaniler bizi yolumuzdan alıkoyamazlar."

Enkidu öfkeyle dişlerini gıcırdattı ve kapıya bir tekme attı. "Lanet olası tahta" diye hırladı, "evde gününü göstereceğim sana! Koluma verdiğin acının kat be kat fazlasını tadacaksın. Bunu sağlamak için elimden geleni ardıma koymayacağımdan emin olabilirsin."

"Boşa yorma kendini" dedi Gılgameş, "bu kapı cansız bir varlıktan başka bir şey değil. Yakında Humbaba ile karşılaşacağız, gücünü o zamana saklasan iyi olur."

"Bütün bunların sorumlusu o lanet olası sedir ağaçları" diye bağırdı Enkidu kendini kaybederek, "pis kokulu iğrenç mahluklar! Ormandaki en büyük sedir ödeyecek tüm bunları! Onu kendi ellerimle devirmekten büyük bir mutluluk duyacağım."

Bu arada ormanın ta derinliklerine ulaşmışlardı. Güzel ve hoş bir yerdi burası. Gün ışığı, ağaçların arasındaki açıklık yerleri yumuşak bir halı gibi kaplıyordu. Ağaçların dev gövdeleri, dikenli çalılar ve eğrelti otlarının arasında kaybolmuşlardı neredeyse. Fakat bazı yerlerde ağaçlar yerlerini yosun kaplı dağ yamaçlarına terk ediyorlardı. Buralarda ise, dalları mavi-siyah renkli bir cins böğürtlenle kaplı olan mersin ağacı çalılıkları yetişmekteydi.

"İştar'ın kutsal bitkisi!" diye bağırdı Gılgameş, "her zaman yemyeşil ve mis kokuludur." Aceleyle birkaç tane böğürtlen topladı ve onları ellerinin arasında ezerek sularını Enkidu'nun acıyan koluna sürdü. Birkaç tane böğürtleni de ağzına soktu, avcunda ufaladığı dalları koklaması için burnunun dibine uzattı. Enkidu gözle görülür bir şekilde iyileşmişti. Yanaklarının rengi yerine gelmişti ve gözleri tekrar heyecanla parlamaya başlamıştı.

"Hadi, acele edelim!" diye bağırdı. "Boş yere zaman geçirmeyelim, Humbaba'nın ülkesi bizi bekliyor! Kılıçlarımızın tadına o da baksın hele!"

Tam bu anda ormanın içlerinden dehşetli bir gümbürtü koptu. Ses o kadar şiddetliydi ki, yer sarsılmaya ve ulu sedir ağaçları köklerinden sökülecekmiş gibi sallanmaya başladı.

Bu gümbürtüyle beraber, çok uzaklardan bile işitilebilecek bir ses yankılanmaya başladı ormanda: "Ormanıma girmeye cüret eden bu acınası solucan da kim? Ona ve onunla beraber olana lanet olsun! Bak sen... Sizleri görüyorum, Gılgameş ve Enkidu. Ağaçların gölgelerine sığınarak fareler gibi yürüyorsunuz. Ben her şeyi görür, duyar, koklar, tadar ve hissederim. Bir ölümlünün buralara yaklaştığını fark edemeyeceğimi mi sandınız yoksa?"

Gılgameş ve Enkidu bembeyaz kesilmişti. Kulaklarında çınlayan ses, son derece kararlıydı ve sahibinin her şeyi yapabileceğini açıkça ortaya koyuyordu.

"Ne yapmalıyız?" diye sordu Gılgameş. "Bizi gördü, artık onu faka bastırma şansımız yok. Oysa ben ona fark ettirmeden yaklaşabileceğimizi sanmıştım. Nerede saklandığını bir bilsek..."

"Ben saklanmıyorum!" diye gürledi Humbaba, "buradayım, herkesin gözü önündeyim!" Gılgameş ve Enkidu, gürleyen sesin sahibinin karşılarında yükselen dağın ta kendisi olduğunu anladılar bir anda.

"Ona görünmeden yaklaşmamız mümkün değil" dedi Enkidu, "yapabilecek tek bir şeyimiz var: Dosdoğru üzerine gitmek!"

Onları işiten Humbaba alay ederek konuştu: "Şuraya bak, salak Gılgameş'le budala Enkidu birbirlerine akıl öğretiyorlar! Fırat'ın pis kokulu suyunun oğlu! Tozlu bozkırların yaban eşeği! Siz ne bilirsiniz ki? Çekinme, sözlerine devam et, babasını asla tanımamış olan Enkidu. Budalaca fikirlerini sana benzeyen kaplumbağalarla sağır balıklara anlat, onları zavallı bilgeliğinle aydınlat! Sen henüz küçük bir çocukken bile seni seyrediyordum Enkidu. Bozkırlarda koşuşturup duran, donuk bakışlı bir cüceydin. Etrafına bön bön bakıp duruyordun. Beni seyrettiğini de hatırlıyorum, sadece horlamam bile seni korkudan tir tir titretmek için yeterli oluyordu. Bana doğru bir adım bile yaklaşmaya cesaret edemiyordun, çünkü sen acınası kurbağa, içimde yanan ateşin seni yakıp kavuracağını hissediyordun! İkiniz de, eğer isteseydim sizleri çoktan pa-

ramparça edebileceğimi anlamayan aptallarsınız. Keşke kanyona giden yolda akbabaların, kartalların ve yılan kuşlarının etlerinizi didik didik etmelerine izin verseydim!"

Humbaba'nın sözleri Gılgameş'i son derece öfkelendirmişti: "Şuraya bak! Bizden ne kadar çok korkuyor! Eğer korkmasa böyle gırtlağını yırtarcasına böğürmeye gerek duymazdı. Belki de devamlı bu şekilde böğürdüğü için bu kadar çirkin bir surata sahip!"

Humbaba bir kez daha öfkeyle gürledi.

Gılgameş ona aldırmadan konuşmaya devam etti: "Cesaretimizin ve kararlılığımızın farkına vardığı için, ağzından yalan dolandan başka tek bir söz bile çıkmıyor. Dediklerini işittin mi Enkidu? Akbabalara, kartallara ve yılan kuşlarına yedirecekmiş etlerimizi! Aptal! Sanki ormanda bu cins kuşların yaşamadığını bilmiyoruz."

"Tabii ki yaşayamazlar" diye gürledi Humbaba. "Gücümü hisseder hissetmez arkalarına bile bakmadan kaçıp gidiyorlar."

"Yanılıyorsun, Humbaba! Senin iğrenç suratına bakmaktansa, yollarını değiştirip çok uzaklardan uçmayı yeğliyorlar sadece!" diye karşılık verdi ona Gılgameş. "Bizi asla korkutamazsın. Sen neye benziyorsun, biliyor musun? Ayın doğurduğu yedi başlı bir danaya! Anan seninle ne yapacağını bilemediği için, seni fırlatıp dünyaya atmış. Geliyoruz Humbaba, seni kendinden kurtarmak için geliyoruz."

Bunun üzerine dağ büyük bir hınçla gürledi. Gürlemenin şiddetinden kayalar yerlerinden koptu ve ağaçlar köklerinden söküldü. Korkunç yaratık bir kez daha bağırdı. Katırların gözleri duydukları ses yüzünden faltaşı gibi açılmıştı, korkuyla kişneyerek panik halinde aşağılara doğru kaçmak istediler. Gılgameş ve Enkidu, onları zapt etmek için büyük çaba harcamak zorunda kaldılar.

Sonra ortalık bir anda süt liman oldu. Hiçbir şey kımıldamaya cesaret edemiyordu. Ne bir dal, ne bir eğrelti otu, ne de yerdeki bir kuru yaprak...

"Şimdiye kadar hiçbir yaratık ona bu şekilde meydan okumamıştı" dedi Enkidu. "Artık savaş kaçınılmaz. Her şeyin bitmiş olmasını ne kadar çok isterdim oysa ki..."

Fakat Gılgameş'in kabı kabına sığmıyordu. Damarlarındaki kan gururla akmaktaydı. "Zaferimizi şimdiden kutlamamamız için hiçbir neden yok. Humbaba'nın tehditleri saçmalıktan başka bir şey değil. Eğer gerçekten dediği kadar güçlü olsaydı, bizi şimdiye kadar çoktan paramparça etmişti bile. Hayır, tereddüdünün tek bir sebebi var: Bizden ölesiye korkuyor! Ve bunda haklı, çünkü gücümüz kesinlikle ondan aşağı kalır değil."

Şiddetli bir gürleme bir kez daha vadide yankılandı. Fakat ilki kadar kendinden emin bir ses değildi bu, daha çok huysuz bir çocuğun homurtularını andırmaktaydı.

Gılgameş ve Enkidu ormanın içlerine doğru yürümeye devam ettiler. Önlerine çıkan dik yamaçları bir bir aşarak, Hermon'a git gide daha çok yaklaşıyorlardı. Bir süre sonra ormanda açık bir alana ulaştılar. Buradaki ağaçlar, sanki dev bir rüzgâr hortumu tarafından saman çöpü gibi kırılmıştı. Fakat ormanda böylesine büyük bir yarayı açmak sadece rüzgârın marifeti olamazdı. Az ilerideki katılaşmış taş selinin de bu işte parmağı olmalıydı. Sıradan ırmaklar nasıl akmak için kendilerine bir yatak açarlarsa, burada da erimiş taşlardan oluşan bir ırmak kendisine bir yatak açmış, sonra da aniden donup kalmıştı. Boz renkli taş ırmak kemik kadar sert olmasına rağmen, sünger gibi gözenekli bir yapıya sahipti. Çocuklar için hazırlanan lapaya benziyordu aslında. Sanki birisi dağın tepesinden aşağı dev bir kaynar lapa kazanı boşaltmıştı ve aşağı akan pelte, bir süre sonra donup kalmıştı.

Enkidu daha önce yaptığı uzun gezilerin hiçbirinde bu tür bir oluşuma rastlamamıştı, bu nedenle yere diz çökerek taşın yapısını dikkatle inceledi. Gılgameş ise bu taş ırmağı çok sevmişti, dağa onun boyunca yürüyerek tırmanmayı önerdi Enkidu'ya. Ne de olsa

geniş düzlüklerin çocuğuydu. Dört bir yanına serbestçe bakabilmeyi seviyordu. Bu sonsuz ormanın geçit vermez karanlığı artık içini karartmaya ve düşüncelerini bulanıklaştırmaya başlamıştı. Oysa ki taş ırmağın üzerinden tüm civara göz atabiliyordu. Hayvanların bile adımlarını korka korka attıkları bu taş yolda, kendisini çok iyi hissediyordu Gılgameş.

Aniden Enkidu'nun ayakları birbirine dolandı. Korkuyla elini uzatarak Gılgameş'e dağın zirvesini gösterdi.

"Şuraya bak Gılgameş, şuraya bak! Humbaba'nın kafası! Kımıldıyor ve hareket ediyor. Dikkat et! Bize bakıyor. Şimdi ölümcül soluğunu üfleyecek üzerimize! Kafamıza kızgın kayalar fırlatacak! Yanıp kavrulup, kül olacağız! Apaçık meydanda olduğumuz bu tehlikeli yoldan hemen ayrılıp, ağaçların arasına sığınalım. Orada bizi bu kadar kolay ele geçiremez!"

Koşarak taş yoldan uzaklaşıp, balta girmemiş ormanın içlerine daldılar yeniden. Ayaklarının altındaki toprak titremeye başlamıştı. Humbaba bir kez daha öfkeyle gürledi ve gökyüzüne doğru bir alev bulutu püskürttü.

"Sonumuz geldi" diye sızlandı cesareti kırılan Enkidu, "şimdi korkunç ateş ırmağını aşağı göndererek, bizi ve tüm ormanı yakıp kavuracak. Gerçekten de o kadar güçlü ve kudretli ki, karşısında zavallı sinekler gibiyiz."

Gılgameş de endişelenmeye başlamıştı. Ayaklarının altındaki toprağın giderek daha şiddetle sarsılmaya başladığını hissediyordu. Civardaki kayaların bazıları çatlayarak ortadan ikiye yarılmaya başlamıştı bile. Ormanı oluşturan ağaçlar inleyerek çatırdıyor ve toprakta derin yarıklar açılıyordu. Dağın üstündeki ateş bulutu ise, rüyasında görmüş olduğu gibi, önce kırmızı, sonra da siyah bir renk aldı. Sonunda da katı bir maddeye benzedi. Ölüm, gökten aşağı yağmur gibi yağıyordu.

İki dost omuz omuza vermişler, korkudan çıldırmak üzere olan katırları zapt etmeye çalışıyorlardı. Sonunda hayvanları yularlarından bir ağaca bağlamayı başardılar. Başka çareleri olmadığı için, kendileri de aynı ağacın dalları altına sığınmak zorunda kaldılar.

"Hava tanrısı Wer yardımcısını göndermiş" dedi Enkidu.

Ölüm saçan soluğuyla dünyayı yok etmeye çalışan bulutu gösteriyordu eliyle.

"Eğer bu gerçekten hava tanrısı Wer ise ve Humbaba'nın saflarında dövüşüyorsa, o zaman karşımızda gerçekten tehlikeli, fakat yenilmez olmayan bir rakip var demektir" diye karşılık verdi Gılgameş. "Kurtulmak için bir tek şansımız var: Bir hava tanrısı, gökyüzünün efendisi olan Şamaş'a tabi değil midir? Hemen bir sunak ateşi yakıp, Şamaş'tan bize yardım etmesini dileyelim."

Böylece bu ufacık iki insan, büyük bir ateş yaktılar. Fakat dağdan yükselen alevlerin yanında bu ateş o kadar küçük ve acınacak haldeydi ki, Şamaş onu fark etmedi bile. Şamaş'ın kendilerini görmediğini ve sunularını kabul etmediğini fark eden Gılgameş, acıyla ağlamaya başladı. Yanındaki son besin maddesi olan bir avuç buğday ununu ateşin içine attı, fakat bu da fayda etmedi. "Şamaş, Şamaş" diye bağırdı umutsuzlukla, "oğullarını neden unuttun? Üzerimizdeki bulut yüzünden bizi göremiyor musun yoksa? Bunca zamandır gezip dolaştığımız her yerde sana içmen için su sunduğumuzu ve kuyular kazdığımızı unuttun mu? Bana yaban boğası gibi göründüğün rüyamda seni alt ettiğim için, bana Lugalbanda'nın ruhunu göndermiştin. Bu büyük tehlike anında da bize yardımcı olmanı diliyorum senden!"

Fakat sesi Şamaş'ın kulaklarına ulaşmıyordu. İyiden iyiye ümitsizliğe düşen Gılgameş, son çare olarak Şamaş'ın göksel karısı Aya'ya seslendi: "Ey göklerin tanrıçası! Sevgilin Şamaş'a, bize yardım etmeye söz verdiğini hatırlat!"

Ninsun'un söyledikleri hâlâ kulağında çınlamakta olan Aya, Gılgameş'in yakarışını işitmişti. Şamaş'a dönerek ona kızmaya başladı: "Nasıl olur da sana emanet edilen Uruklu Gılgameş'i ve bozkırların barbarını yalnız bırakırsın? Yoksa Humbaba'nın öfkesi karşısında onların hiç yaşamamış gibi yok olup gitmelerini mi istiyorsun?"

Bunun üzerine Şamaş verdiği sözü hatırladı ve oğullarına acıyarak hava tanrısı Wer'e seslendi: "Yanlış safta dövüşüyorsun, dostum! Yardım etmen gereken Humbaba değil, aşağıda gördüğün şu iki insanoğlu."

Bunun üzerine Wer doğanın karşı konulmaz kuvvetine sahip olan büyük fırtınaları uyandırarak Humbaba'nın üzerine gönderdi: Kuzey rüzgârı, güney rüzgârı, batı rüzgârı, doğu rüzgârı, aniden patlayan bora fırtınası, atalarının gücünü içinde taşıyan rüzgâr fırtınası, suları kudurtarak gemileri parçalayan deniz fırtınası, göz açıp kapayana kadar dağların doruklarından aşağı inen Simurru fırtınası, Asakku şeytanı, insanın kanını donduran ayaz rüzgârı, çölden gelen kum fırtınası ve sıcak soluğuyla her şeyi yakıp kavuran ateş rüzgârı...

Tam on üç farklı rüzgâr, kükreyerek ve uluyarak Humbaba'nın üstüne çullandı. Gözlerini toz toprakla doldurarak, etrafını göremez hale getirdiler. Humbaba dört bir yandan kuşatılmış ve saldırıya uğramıştı. Kımıldayamaz bir haldeydi, ne ileri, ne de geri gidebiliyordu. Azgın rüzgârlar Humbaba'nın ateşini söndürdüler, tozlu bulutunu dağıttılar ve içindeki gücü yok ettiler.

Humbaba, acımasızca kendisine saldırarak vücudundan parçalar kopartan, böğürlerine buz gibi soğuk ve ateş gibi sıcak hava üfleyen, güçlerini devamlı artıran ve saldırılarını bir an olsun hafifletmeyi düşünmeyen bu azgın rüzgârlar karşısında, köşeye sıkıştığını ve yenilmeye mahkûm olduğunu anlamıştı. İçine düştüğü kötü durumdan kurtulmak için yalvarıp yakarmaya başladı: "Kurtar beni Uruk kralı Gılgameş! Küçük bir yaratık olarak doğdun ama benden daha üstün bir kudrete eriştin. Benim efendim ol, ben de senin hizmetkârın olacağım ve yaşadığın müddetçe sana hizmet edeceğim. Sonsuza kadar sakin sakin oturacağıma ve korumam altında filizlenerek büyüyen ağaçlara sahip olacağıma söz veriyorum. Ormanımdan almak istediğin tüm ağaçları sana hediye edeceğim, en büyüklerini kesip götürebilir ve sarayının yapımında kullanabilirsin. Sedirlerin tahtasından yapılmış bir daire layıktır sana ancak. Her şeyi, istediğin her şeyi yerine getiririm, yeter ki şu korkunç fırtınalardan kurtar beni!"

Fakat Enkidu, Gılgameş'e seslendi: "Humbaba'nın söylediklerine kulak asma. O çok kurnazdır. Kendini toparlamak için zaman kazanmak istiyor. Fırtınaları ondan uzaklaştırdığın anda verdiği tüm sözleri unutacak ve bizi acımadan öldürecek. Bu yüzden daha fazla tereddüt etme Gılgameş, öldürücü darbeyi indir ona!"

Humbaba ona baskın çıkmaya çalıştı: "Beni iyi tanıdığını sanıyorsun Enkidu, fakat şiddetle yanıldığını bilmelisin. İsteseydim daha yolun en başında, bekçinin kulübesine ve büyük kapıya saygısızca el kaldırman esnasında bile seni öldürebilirdim. Cesedini akbabalara, kartallara ve yılan kuşlarına yem yapabilirdim. Fakat bunu yapmadım. Buraya kadar gelmenize izin verdim ve sadece sizleri korkutmaya çalıştım. Buraya kadar gelmenize izin vermek aptallığını yaptım nasıl olsa. Arkadaşın da beni rüzgârlarla kıskıvrak yakaladı. Artık her şey senin elinde Enkidu! Beni serbest bırakması için Gılgameş'i ikna et. Eğer bunu başarırsan sana da ömrüm boyunca minnettar kalırım."

Enkidu Humbaba'nın söylediklerinin yalan olduğu kadar doğru olduklarını da düşündü. Az önce söylediklerinin hepsi doğruydu. Fakat serbest kalıp tekrar güçlenir güçlenmez, fikrini değiştireceği kesindi. Paçayı kurtarmak için yalan söylüyordu. Bu yüzden tekrar Gılgameş'e seslendi: "Humbaba'nın söylediklerine sakın aldanma, sözlerine bir sineğin vızıltısı kadar önem verme. Yakaladığın fırsatı iyi değerlendir; çok geç olmadan onu öldür ve paramparça et. Humbaba'nın ezelden beri sedir ormanlarının koruyucusu olduğunu biliyorsun ve o yeryüzünün derinliklerinde güçlü müttefiklere sahip. Ayaklarımızın altındaki toprağın sallanmasına neden olan, belki de hayalet Adad'ın kardeşi şeytan Namtar'dır. Eğer Humbaba'yı serbest bırakırsan, onu yeraltı dünyasından çağırarak bize karşı kışkırtır ve bizi yok etmesini sağlar. Bu yüzden sana söylüyorum: Kalbin belki Humbaba'ya karşı merhamet duyabilir, onu dinleme! Mantığının sesine kulak ver. Onu öldür, paramparça et ve tüm dünyaya korkunç Humbaba'yı yok ettiğini ilan et."

Humbaba, Enkidu'yu bozkırlardan gelen bir budala, işe yaramaz bir aptal olarak değerlendirdiğine çok pişman olmuştu. Onun bu şekilde konuştuğunu duyunca, ikisine birden korkunç lanetler etmeye başladı: "Seni gidi ceylanlarla beraber otlayan işe yaramaz barbar! Kafanı bu şekilde düşünmeni sağlayacak kadar kim değiştirdi acaba? Üzerine taşıyabileceğinden daha fazla günah yükledin! Kapımı tuttuğun elin, iliklerine kadar çürüsün! Beni utanmazca seyrettiğin gözlerin kör olsun ve bundan sonra sadece korkunç ha-

yaller görsün! Beyninin düzeni altüst olsun ve yaşadığın müddetçe sana zarar versin! Sen ve arkadaşın, Uruk'tan gelen o yerden bitme, yaşama arzunuzu yitirin ve zamanından önce mezara girin! Enkidu arkadaşı Gılgameş'ten başka kendisini anlayan hiç kimse bulamasın ve ruhu öbür dünyada asla huzura ermesin!"

Gılgameş olduğu yerde büyülenmiş gibi donup kalmıştı; bir arkadaşı Enkidu'ya, bir de konuşan dağa bakıp duruyordu. Tereddüt içindeydi ve duydukları şeyleri nasıl değerlendirmesi gerektiğini bilemiyordu. Bunu fark eden Enkidu dostunu son bir kez ikna etmeye çalıştı: "Dostum! Seninle konuşan benim, ama beni dinlemiyorsun ve bir hilkat garibesinin sözlerine benimkilerden daha çok önem veriyorsun. Yeter artık! Daha fazla beklemeden kararını ver, kılıcını çek ve Humbaba'yı öldür!"

Bunun üzerine Gılgameş kendisine geldi ve kararlı adımlarla ilerlemeye başladı. Enkidu hemen yanında onu takip ediyordu. Rüzgârlar henüz yatışmamıştı ve dağı görünmez bağlarla sıkı sıkı tutuyorlardı. Dört bir yandan o kadar şiddetli rüzgârlar esiyordu ki, büyük bir güçlükle ilerleyebiliyorlardı. Dağın zirvesine çok yaklaştıkları bir anda, Humbaba'nın ruhu dehşet veren bir gulyabani görüntüsünde karşılarına çıktı. Yüzü korkunç derecede buruş buruştu ve vücudu yamrı yumru bir deve benziyordu. Bu hilkat garibesini karşısında gören herkes, kim olursa olsun, korkudan olduğu yerde donup kalırdı. Fakat iki arkadaş ondan korkmuyordu. Yan yana ve yalın kılıç, gulyabaninin üzerine yürümeye başladılar.

Humbaba bir avuç dolusu kaya parçasını onların üzerine fırlattı. Gürleyen bir lav ırmağı üzerlerine doğru akmaya başladı. Fakat Gılgameş ve Enkidu her iki saldırıdan da kurtulmayı başardılar. Humbaba sırtının ardına elinde kalan son alev huzmesini saklamıştı. Onu bir silah gibi kullanarak, iki dosta doğru savurmaya başladı.

Fakat Gılgameş çok çevikti. Hızlı bir hamleyle kılıcını ileri uzattı ve Humbaba'nın göğsünde boydan boya bir yara açtı. Korkunç dev sallanarak yere çöktü ve haykırarak yardım çağırmaya başladı. Gerçekten de yalnız değildi, hizmetkârları sırtının ardına toplanmıştı. Yedi taneydiler ve hepsi de büyük gürzlerle silahlanmışlardı.

Gılgameş ikinci bir hamleyle devin sol kolunu omuz hizasından kesip attı. Humbaba daha korkunç bir sesle haykırdı ve bir kılıç gibi kullandığı alev huzmesiyle etrafındaki toprağı boydan boya tutuşturdu. İşte tam bu anda Enkidu sahneye çıktı: Anşan yayına bir ok yerleştirdi ve kirişi sonuna kadar gererek oku fırlattı. Yıldırım hızıyla uçan ok, Humbaba'nın iki gözünün tam ortasına saplandı. Enkidu, ormanın koruyucusunu öldürmüştü.

Şimdi ise Humbaba'nın hizmetkârları gürzlerini sallayarak oradan oraya koşuyor ve iki arkadaşın etraflarını çevirmeye çalışıyordu. Fakat Gılgameş kılıcını havada bir orak gibi döndürüyor ve etrafına yaklaşan her şeyi biçip atıyordu. Canavarlardan ikisini Enkidu hakladı. Geri kalanını ise Gılgameş temizledi, canavarların son beş tanesini o öldürdü.

Şaşkın şaşkın etraflarına bakınıyorlardı şimdi. Rüzgârlar yatışmış ve dağı terk etmişlerdi. Gılgameş gayet iyi işitiyordu: Çevrelerinden hışırtılar ve gürültüler yükseliyordu, sanki yaşam buralara geri döner gibiydi. Acaba bunlar büyünün bozulması üzerine ormana geri dönen hayvanlar mıydı? Yoksa bu sesler sedir ve meru ağaçlarının taçlarından mı geliyordu, birbirleriyle fısıldaşıyorlar mıydı yoksa?

Humbaba öldüğü anda ormanda bastırılmış bir çığlık dolanmıştı, fakat sonra her şey nefesini tutup beklemeye başlamıştı. Orman birçok ses ile yeniden yaşama dönmüşe benziyordu. Bu iyiye mi işaretti, yoksa başka bir dehşet mi ortaya çıkmaya hazırlanıyordu? Humbaba'nın geri kalan hizmetkârları toparlanmaya mı çalışıyorlardı yoksa?

Her şey çok çabuk gelişmişti. Gılgameş ve Enkidu olup bitene bir türlü inanamıyorlardı. Gılgameş Humbaba'yı öldürmek istemişti; fakat bunu muhteşem bir ok atışı ile Enkidu başarmıştı. Haykırışıyla bir zamanlar tüm Hermon ve Lübnan'ı titreten orman canavarını yok etmişti. Enkidu bir kahramandı. Damarlarındaki kan hâlâ fokurduyor ve kıpkırmızı bir suratla öylece bekliyordu. Kılıcını elinden bırakmamıştı.

"Gel" dedi Gılgameş, "hâlâ bu bölgeye ait olmayan sesler ve gürültüler işitiyorum. Belki de sen haklısındır ve dağın içinde hâlâ

kötü bir ruh saklanıyordur. Onu da kovalım ki, buraya nihayet huzur ve barış gelsin!"

Böylece bir müddet daha tırmandılar ve ebedi karların arasından geçerek, Hermon'un zirvesindeki kraterin yanına ulaştılar. Kraterden dumanlar yükselmekteydi, sanki içinde hâlâ ateş kalıntıları yanıyordu. Ayaklarını bastıkları toprak, tabanlarını yakacak kadar sıcaktı. Civardaki karların tümü erimişti ve taş ırmağa benzer gri bir yüzeyi açığa çıkarmışlardı.

Gılgameş eğilerek kraterin içine baktı. Dumanların ve sislerin arasında, toprağın derinliklerindeki bir ışıltıyı görür gibi oldu.

"Yanan dağın şeytanı Namtar, aşağıda mısın?" diye bağırdı. Sesi korkunç bir biçimde yankılanarak geri döndü. Sorusuna bir cevap alamamıştı ama dikkatini çeken bir şey olmuştu: Kraterin ta derinliklerindeki gizemli ışıltı, sanki fokur fokur kaynayan kocaman bir çorbadan yayılıyordu.

"Adad'ın kardeşi Namtar'ın hâlâ yaşadığını ve Humbaba'nın öcünü almak için fırsat kolladığını söylemekte haklıydın dostum" dedi Gılgameş. Ne yaptığını tam olarak kendisi de bilmiyordu ve yaptıklarının üzerinde uzun boylu düşünmeye de gerek görmedi: Kraterin kenarındaki gri renkli topraktan bir miktar alarak, kulübeden aldığı garip metalden yapılmış olan kazanın içine doldurdu. Enkidu'dan aldığı Adad'ın gürzü ile bu toprağı toz haline gelene kadar iyice ezdi. Sonra kudretli gökyüzünden yardım diledi, Şamaş ve Lugalbanda'ya hayırlarını esirgememeleri için yakardı ve kraterin ağzına yaklaştı.

"Namtar, bu hediyem ile sana dünyadaki tüm iyi düşünceleri yolluyorum, umarım bunun içinde boğulur ve sonsuza dek yok olursun!" diye bağırdı ve kazanı gürzle beraber dağın için için yanan gözüne fırlattı. Kazanın aşağı düşmesi epey uzun sürdü. Kızıl ışıltılar saçan çorbaya düştüğünde ise, ateşin buza değmesi gibi bir tıslama işitildi ve ince, beyaz bir bulut sütunu yükseldi yukarı. Aynı anda dağın içten içe yanması da son buldu, topraktan derin bir iç çekme sesi yükseldi, sonra giderek hafifledi ve nihayet kayboldu.

Gılgameş ve Enkidu savaş alanına geri döndüler. Öldürdükleri düşmanlarının vücutlarını bir araya topladılar, kuru dallardan bir

yığın oluşturdular ve Humbaba'nın cesediyle hizmetkârların gürzleri de dahil olmak üzere tümünü ateşe verdiler. Geride sadece kemikler ve kül kaldığı zaman, o yerin üzerini kocaman kayalar ile örttüler. Enkidu kayalardan en büyüğünün üzerine bıçağı ile şu yazıyı kazıdı: Burada Uruklu Gılgameş ve Enkidu'nun savaşarak öldürdükleri sedir ormanı koruyucusu Humbaba ve hizmetkârlarının kemikleri yatmaktadır. Hermon Dağı'na, bu topraklara ve üzerinde yaşayan her şeye barış gelsin.

Gılgameş ise Humbaba'nın korkunç kellesini bir mızrağın ucuna takıp, zafer nişanı olsun diye beraberinde ovaya götürdü.

Ormanda aşağılara doğru yürürken, son derece büyük ve görkemli sedirlerden oluşan bir koruya rastladılar. Ağaçların taçlarının üstünde parlak ışınlardan oluşan bir hâle parlıyordu.

"Bu acayip aydınlığın ne anlama geldiğini biliyor musun?" diye sordu Enkidu.

"Belki de Humbaba'nın gücünü aldığı gizli bir kudret kaynağıdır" diye karşılık verdi Gılgameş.

"O halde bu ağaçları devirelim" dedi Enkidu. "Çünkü saçtıkları ışık gözlerimi kamaştırıyor."

Bunun üzerine sedir ağaçları sızlanmaya ve şikâyet etmeye başladılar: "Önce ormanın koruyucusunu ve hizmetkârlarını öldürdüler, sonra dağın ateşini söndürdüler, şimdi de ezelden beri burada nöbet tutmakta olan bizleri yok etmek istiyorlar."

"Çabuk, işimize hemen başlayalım, çünkü bu ağaçlar pek tekin değil" diye bağırdı Enkidu.

Hayvanların eyerlerindeki ağır baltaları alarak koruya yaklaş-

tılar. Sedirler daha yüksek sesle sızlanmaya başladılar ve tehlikeli ışınlarını iki arkadaşın üzerine gönderdiler.

"Kolum o kadar ağırlaştı ki..." dedi Gılgameş, "sanki görünmeyen güçler içime işleyerek cesaretimi yok etmeye çalışıyor. Aklımdaki her şey siliniyor. Burada ne arıyorum, bu kadar uzaklarda ne işim var? Daha kısa bir süre önce Eden bahçelerini arayan küçük bir çocuk değil miydim? Anneciğim, neredesin?.. Babacığım, benden neden saklanıyorsun?.."

"Sayıklamaya başladın" dedi Enkidu, "sedirlerin ışınları aklını karıştırdı, düşünme yeteneğini yok etti. Çabuk Gılgameş, daha fazla zarar görmeden onları kesmeye başlayalım."

Gılgameş baltasını kaldırarak vurmaya hazırlandı, fakat sonra hemen indirdi. "Peki ya bu ağaçlara bir şey yapmayıp, onların burada kalmalarına izin verirsek? O zaman ne olur?" diye sordu tereddüt içinde.

"O zaman kötülükleri ormanı bir lanet gibi sarmaya devam eder" diye karşılık verdi Enkidu. "Artık buna bir son vermek ve tüm ülkeyi kötülüklerden kurtarmak istemiyor muyduk?"

Baltasını yukarı kaldırarak kolunun tüm kuvvetiyle önünde duran sedir ağacına birçok darbe indirdi ve kısa sürede onu kesti. Ağaç yere devrilirken diğer sedirler acıyla haykırdılar. Sızlanmaları iki mil ötede bile yankılandı: "Enkidu üçüncü kez günah işledi. Artık yaşamdan hiçbir zevk almasın! Tüm zamanlar boyunca bu anı hatırlasın ve yola çıktığı güne lanet etsin!"

Enkidu öfkeden çılgına dönerek kuvvetli darbelerle diğer sedirleri de teker teker devirmeye başladı. İkinci ve üçüncü sedirler devrildikten sonra, ağaçların tepesindeki parlak ışınlar titremeye başlamıştı. Devrilen ağaçların acı dolu çığlıkları kulaklarında çınlayarak kemiklerine ve iliklerine kadar işleyen Gılgameş de kendine geldi ve baltasını kaparak ağaçları devirmeye başladı. Bu şekilde teker teker tüm ağaçları devirdiler. Parlak ışınlardan oluşan hâle gitgide ufaldı ve korunun ortasındaki en büyük sedirin üzerinde yoğunlaştı. Bu ağaç dünyayı taşıyan bir sütun gibi göklere yükseliyordu, dalları ve tacıyla bulutları kucaklar gibiydi.

"Beni öfkenize kurban etmeyin" dedi sedir, "ben kutsal bir

ağacım ve gücüm sayesinde gökyüzünü dünyanın üzerinde taşıyorum. Dallarımın en uç noktasında, zamanı gelince insanların ruhlarını alıp götürmek için etrafı kollayan fırtına kuşu Anzu'nun yuvası vardır ve gövdemde dişi şeytan Kiskililla oturmaktadır. Sakın onu uykusunda rahatsız etmeye cüret etmeyin!"

"Saçma sapan şeyler söylüyorsun" dedi Gılgameş, "bugüne dek fırtına kuşu Anzu diye bir şey duymadım ve Kiskililla isimli dişi bir şeytanı da tanımıyorum."

"Tanıyorsun, ikisini de iyi tanıyorsun" diye ısrar etti sedir, "ikisini de çok önceleri görmüştün, ama kim ve ne olduklarını bilmeden. Fırtına kuşu Anzu, keskin gagası ve pençeleriyle bir baykuşa benziyor. Ölen insanların ruhlarını almak için geceleri yuvasını terk eder. Dünyanın daha genç olduğu zamanlarda bir tanrıça olan dişi şeytan Kiskililla'yı da görmüştün. Büyüleyici bir güzelliği vardır, ama bir o kadar da zalimdir. O da uçma yeteneğine sahip ve habercisi Anzu gibi pençeye benzer ayakları var."

Sedirin söyledikleri Gılgameş'in aklına Uruk mezarlığının yakınlarındaki harap tapınağın kırık sütununu getirmişti. Orada da taştan Lilith'in ayaklarının dibinde tarif ettiğine benzer bir kuş ve baykuşlar oturmuyor muydu?"

"Eğer kastettiğin Lilith ise" dedi, "onun zamanı geçti çoktan. Artık onu kimse tanımıyor ve saygı göstermiyor. Neden ondan korkayım ki?"

"Sen her şeyi bildiğini zanneden genç ve ateşli bir delikanlısın" dedi sedir ağacı, "fakat buna rağmen bilgelikten henüz çok uzaksın. Dünyanın sadece sana benzeyen insanlarla dolu olduğunu mu düşünüyorsun yoksa? Yeryüzünde bir zamanlar başka krallıklarla başka insanların bulunduğunu ve onların değişik geleneklerle değişik isimler taşıyan tanrılara sahip olduklarını unuttun mu?"

"Eğer öyle olsa bile" dedi Gılgameş cesaretle, "bundan bana ne? Belki de gerçekten eskiden değişik isimler taşıyan tanrılar vardı. Fakat bugün bugündür ve günümüz tanrılarından hiçbiri, ne Şamaş, ne Nannar, ne Marduk, ne Mâ, ne İştar, ne de Anu, seni devireceğimiz zaman yardımına koşmak için kılını bile kıpırdatmayacaktır."

"Sakın buna çok emin olma" dedi sedir, "günümüzde her şeyin değiştiğini ve hiçbir şeyin zamanın başladığı devirlerdeki gibi olmadığını söylerken haklı olabilirsin. Fakat ben yaşlı, çok çok yaşlı bir ağacım, bugüne kadar birçok insanın gelip gittiğini, yaptıkları işlerin bozulup yok olduğunu gördüm. Bu nedenle sana söylüyorum: Sana sunulan her şeyi alma, günahkâr olma ve eski zamanların büyüsünün hiç olmazsa bir kısmının korunmasına izin ver. Yoksa beni devirdiğin zaman gökyüzünün parçalanıp aşağı düşme tehlikesini göze almak niyetinde misin?"

"Bu ağaç gereğinden fazla konuştu" diye sesini yükseltti Enkidu, "epey dil döktü ve tehditler savurdu ama, beni zerre kadar olsun ikna etmeyi başaramadı. Bahsettiği zamanlar çoktan geçti ve bu nedenle sedirlerin kudretinin hiçbir hükmü kalmadı. Fırtına kuşu Anzu'nun veya dişi şeytan Kiskililla'nın yuvası olsun veya olmasın, onu devirmek ve işimize yarayacak en iyi tahtayı elde etmek istiyorum."

Baltasını kaldırdı ve sedir ağacına doğru yürümeye başladı.

Sedir ağacı son bir kez daha tüm büyü kuvvetini toplayarak Gılgameş ve Enkidu'nun üzerine göz kamaştırıcı ışınlarını yolladı. Fakat tüm çabalarına karşın, iki insanoğlunu tasarladıkları işten vazgeçirmeyi başaramadı. Yeni zamanların canlı ruhu Gılgameş'in içini doldurmuştu ve damarlarında heyecanla akan kanın şırıltısı, içindeki son şüphe kırıntılarının sesini bastırıyordu.

Baltasını var gücüyle sedir ağacının gövdesine indirdi, Enkidu da ona yardım etti. Fakat ağaca son darbeyi Gılgameş indirdi. Ulu sedir ağacı, aldığı son şiddetli darbe ile tarlada gereğinden fazla kalan bir saman çöpü gibi çatırdayarak kırıldı. Dev gövde, kocaman dalları ile gümbürdeyerek yere düşerken, iki arkadaş yaralanmamak için son anda kenara sıçramayı başarabildiler.

Ağacın devrilmesi esnasında parlak ışınlar kayboldu ve fırtına kuşu Anzu dalların arasından uçup gitti. Sonra da dişi şeytan Kiskililla gövdeden çıkarak karşılarına dikildi. Dış görünüş olarak Lilith'i andıran bir kadındı, fakat sis kadar şeffaf olduğu için fark edilmesi son derece güçtü.

"Evimi yıktınız" dedi Kiskililla, "fakat bu yüzden size kızgın

değilim. Çok uzun zamandan beri ormanın içinde oturuyorum ve ağacın kütüğü bana neredeyse bir hapishane olmuştu. Şimdi beni özgür kıldığınıza göre, artık dur durak bilmeden yeryüzünde oradan oraya uçabilir ve beni görmekten sevinecek insanları arayabilirim. Kim bilir, belki de kendilerine yeni bir tanrıça arayan birileri vardır hâlâ. Hoşça kalın ve yaşlı ağacın söylediklerinin üzerinde düşünün. Zamanının çoktan geçmiş olmasına rağmen, söylediklerinde gerçek payı yok değildi. Hoşça kalın, şimdi sizlerden ayrılacağım ve giderken benimle ilgili hatıralarınızı da yanımda götüreceğim." Bunları söyledikten sonra zar gibi şeffaf kanatlarını açtı ve onları hiç ses çıkarmadan çırparak gözden yitip gitti.

İki arkadaş birbirlerinin gözlerine bakmaya cesaret edemiyorlardı. Az önce yaşamış oldukları şeyler, onları çok derinden etkilemişti.

Biraz kendilerine gelince ağacın dallarını kestiler, gövdesini dümdüz bir hale getirdiler, sağlam halatları alarak kütüğü sıkıca bağladılar. Halatları katırların eyerlerine bağlayarak, hayvanların ağaçların gövdelerini aşağıdaki vadiye kadar taşımalarını sağladılar. Şimdilik sadece en büyük ağacı almışlardı, diğerlerini ileride kullanmak üzere oldukları yerde bıraktılar.

Etraflarındaki tepelerden ve Hermon dağının zirvesinden çıt çıkmıyordu. Ormanda bir süre yol aldıktan sonra, birçok kuş sesinin akşam şarkılarını söylemeye başladıklarını işittiler aniden.

"Dinle" dedi Gılgameş ve kulaklarını kabarttı, "daha önce bu kadar güzel bir ses işitmiş miydin hiç? Görünüşe göre orman hayvanlarla barışmış."

Enkidu da bu sesleri işitmişti ve kalbi sevinçle dolmuştu. Kuşların gönül ferahlatıcı şarkıları vadide yüksek sesle yankılanıyordu, kanyon bile kulağa hoş gelen seslerle dolmuştu: Dere neşeyle mırıldanıyor, ağaçlar hışırdıyor, hafif, sakin bir rüzgâr dallarda esiyor, her taraftan sevinç ve neşe dolu sedalar işitiliyordu. Akşamın alacakaranlığı sakin sakin çöküyor ve batmakta olan güneşin ışınları gökyüzünü sıcak bir kırmızıya boyuyordu.

Bir süre sonra konaklamak zorunda kaldılar, çünkü bastıran karanlık önlerindeki yolu yok etmişti. Oldukları yerde kamp kur-

dular. Ormanın içinde şirin bir açıklıktı burası, etrafı meru ağaçlarıyla çevrilmişti. Az ileride, yıkılmış duvar kalıntılarına benzeyen yosun bağlamış birtakım taş zeminler bulunuyordu. "Terk edilmiş bir tapınak planına benziyor bence" dedi Gılgameş, "burası eski Anunaki tanrılarının evi miydi yoksa?"

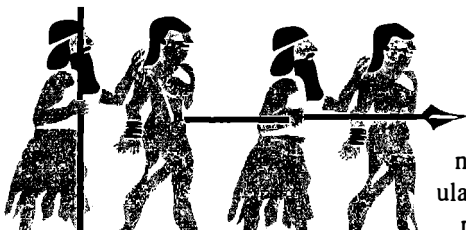
Enkidu tanrılar ve inanışlar, yıkılmış tapınaklar ve geçmiş zamanlar hakkında Gılgameş kadar çok şey bilmiyordu. Fakat orasının bir zamanlar bir mesken olduğunu o da fark etmişti.

"Burası dinlenmek için iyi bir yer" dedi ve bunları söylerken kendisini çok iyi hissediyordu. Döşeklerini yumuşak yosunların üzerine serdiler ve uzun zamandan bu yana ilk kez huzurlu bir uyku uyudular. Hatta dönüşümlü olarak tuttukları nöbetten bile vazgeçmişlerdi.

Uzun ve rüyasız bir uykudan onları kuşların şarkıları uyandırdı. Az ilerideki ağaçsız bir meydanda bir grup ceylan korkusuzca otlamaktaydı. Arada sırada içlerinden biri başını kaldırarak onlardan yana bakıyor, fakat korkuya kapılmadan otlamaya devam ediyordu. Sonra da aşağıdaki dereye su içmeye indiler.

"Oh, ne kadar güzel uyumuşum" dedi Gılgameş gerinerek, "nihayet toprağın sarsılmadığı, gökten alev veya kül yağmadığı, ya da başka bir felaketin olmadığı bir gece! Sanırım gerçekten de çok köklü değişiklikler gerçekleştirdik ormanda."

Enkidu evet anlamında başını salladı. Bu arada ağacın gövdesini bir kez daha katırlara bağlıyordu. İşini bitirince hareket ettiler. Ormandaki yolu izleyerek büyük kapının içinden, kulübenin yanından ve çılgın derenin üzerinden geçtiler. Şimdi tekrar dağın arka yamacına ulaşmışlardı, askerlerin kampına giden yolu bulmak için çok fazla uğraşmalarına gerek kalmadı. Bütün yol boyunca kendilerini rahat ve huzurlu hissetmişlerdi. Orman, dehşetini yitirmişti.

Oduncuların kulübesinin bulunduğu alana ulaştıklarında ise, askerlerin heyecan ve sevinçten kendilerinden geçmekte olduğunu gördüler. "Gılgameş ve Enkidu" diye bağırıyorlardı, "Uruk kahramanları, *elluri*, *elluri*!"

Gılgameş gururla mızrağını kaldırarak Humbaba'nın başını gösterdi.

"Artık sizi bir daha görebileceğimizi sanmıyorduk" dedi yüzbaşı. "Yer sarsıldığı ve dağ gürlediği zaman, oradan sağ çıkmanızın mümkün olmadığını düşünmüştük."

"Boş versene" dedi Gılgameş, "gerçi birçok kez az kalsın yeraltı dünyası tarafından yutuluyor ve şeytanlar tarafından parçalanıyorduk, fakat gördüğün gibi hepsinden sağ salim kurtulmayı başardık."

Askerlerin sevinci görülecek gibiydi, çılgınca bağırıyor, haykırıyor ve gülüyorlardı. Aradan geçen süre içinde korkunç anlar geçirdikleri her hallerinden belliydi! Yüzbaşı Gılgameş'e rapor vermeye başladı: "Her şeyi bize emrettiğin gibi yaptık ey şanlı kral! Önce ormanın kıyısında en iyi ağaçları saptadık ve dallarını keserek gövdelerini düzleştirdik. Fakat büyük zorluklar içinde çok yavaş çalışabiliyorduk. Tüm dikkatimize rağmen balta darbelerimizin bir çoğu boşa gidiyordu. Etrafımızı bir büyü kaplamıştı, bu nedenle normal zamanlarda bizim için çocuk oyuncağı olan işleri bir türlü yapamıyorduk. Adamlar da sık sık hastalanıyor, kendilerini çalışamayacak kadar kötü hissediyorlardı. Çok çabuk gece oluyordu ve ateşin başında eksiksiz oturabildiğimiz için her akşam çok mutlu oluyorduk. Adamlardan hiçbiri korkak değil şüphesiz kralım. Fakat kimse gönüllü olarak nöbet tutmak istemiyordu, bu

denli dehşetliydi geceler! Korkunç sesler ve fısıltılar dolduruyordu kulaklarımızı, görünmez eller bizi tutmak istiyordu. Sonra böğürmeler, gürlemeler ve yer sarsıntıları başladı. Dağın zirvesinden bir ateş sütununun yükseldiğini gördük ve tepemize yağan kül yağmurundan, hayvanlarla beraber çalılıkların arasına tam siper yatarak kurtulabildik. Açık açık söylüyorum, arkamıza bile bakmadan kaleye kaçmayı o kadar çok isterdik ki! Fakat ne olduğunu anlayamadığımız bir güç buna engel oldu, böğürme ve gürlemeler sona erene kadar olduğumuz yerde donmuş gibi kalakaldık. Sonra korkunç fırtınalar ağaçları köklerinden sökmeye başladı. Koca koca ağaçların gövdeleri, fırtınaya tutulmuş saman çöpleri gibi kırılıveriyordu. Nihayet fırtına sona erdiği zaman yapmamız gereken işi hatırladık ve köklerinden sökülen ağaçları taşımaya hazır bir halde istifledik. Büyü aniden bozulmuştu; Parmağımızın ucunu bile kımıldatmadan, Uruk'a götürebileceğimizden çok daha fazla ağaca sahip olmuştuk."

Gılgameş adamlarına sadakatleri ve çalışkanlıkları için teşekkür etti ve kendi başlarından geçen maceraları da tüm detaylarıyla anlattı. Sözlerini bittirdikten sonra tekrar ucunda Humbaba'nın iğrenç kellesi bulunan mızrağı havaya kaldırdı. Askerler zafer naraları atarak, mızrakları ile kalkanlarına vurmaya başladılar. Kalpleri gururla çarpıyordu.

Fakat yüzbaşının raporu henüz bitmemişti, vereceği ilginç bir haber daha vardı: "Bu arada burada yalnız başımıza olmadığımızı da eklemeliyim. Fırtınaların yatışmasından ve dağın son bir kez gürlemesinden az önce, ormanın kuytuluklarına gizlenmiş birkaç serseri nöbetçilere saldırarak silahlarını almaya çalıştılar. Fakat sayıları çok azdı, adamlarımız da uyanık ve tetikte oldukları için, pek zorluk çekmeden onları kıskıvrak yakalamayı başardık."

"Kaç kişiler?" diye sordu Gılgameş.

"Sadece beş."

"Ne yaptınız onları?"

"Onları hemen öldürebilirdik ama, sorguya çekmek isteyebileceğini düşünerek sağ yakaladık."

"Peki şu anda neredeler?"

"Karşıda" dedi yüzbaşı ve eliyle odunculann kulübesini işaret etti. "Onları sağlam iplerle birbirlerine sımsıkı bağlayarak kulübeye tıktık. İlk başta onların birer şeytan olduğunu sandık, faka adi hırsızlardan başkası değiller. Hepsi de boyunlarına geçirilecek bir ilmekle en yakındaki ağacın dallarına asılmayı hak ediyorlar."

"Nereden geldiklerini ve size neden saldırdıklarını itiraf ettiler mi?"

"Hayır, pis heriflerin ağızları çok sıkı!"

"Onları buraya getirin" dedi Gılgameş. "Bakalım dağda tepelediğimiz yedi canavara benziyorlar mı?"

Askerler kulübeye giderek tutsaklarını yaka paça dışarı sürüklediler. Gerçekten de korkunç suratlara sahip olmalarına rağmen, Humbaba'ya yardıma koşan canavarlarla bir ilgileri yoktu. Gılgameş onları dikkatle inceledi. Enkidu da gözlerini kısarak uzun uzun süzdü onları.

"Tekenin üzerindeki adamla aynı bakışlara sahipler" dedi küçümseyerek, "bir kurt gibi bakıyorlar. Kurnaz ve sinsiler. Fakat pis kanlarıyla kılıçlarımızı kirletmeye değmez."

"Onları baş aşağı ağaçlara asabiliriz" diye önerdi yüzbaşı. "Ya da iyi nişanlanmış birkaç mızrak atışıyla ağaç gövdelerine çivileyebiliriz."

"Acıyın!" diye bağırdı tutsaklar ve inleyip sızlanmaya başladılar. Kurtlardan ziyade köpeklere benziyorlardı bu anda. "Acıyın, sadece görevimizi yapmaya çalışıyorduk. Tek suçumuz bize verilen emri yerine getirmek!"

"Peki bize pusu kurarak üzerimize saldırmayı kim emretti size?" diye gürledi Gılgameş. "Humbaba mı?"

"Hayır, hayır, Humbaba'yı hayatımız boyunca görmedik. Hermon Dağı'na belli bir mesafeden fazla asla yaklaşmadık."

"Halinizden belli zaten, korkaklar sürüsü" dedi Gılgameş, "öyleyse bize saldırmanızı kim emretti size?"

Kurt adamlar başlarını öne eğerek sustular. Gılgameş'in kafasında bir şüphe belirdi aniden. "Kadeş hükümdarı mıydı yoksa?" diye devam etti, "Yol kavşağındaki kalesinde saklanan korkak sıçan mı?"

Haydutların konuşmaya niyetli olmadıklarını gören yüzbaşı, onlara doğru yaklaşarak içlerinden birinin karnına şiddetli bir yumruk attı. İki büklüm olan adam, yerde acıyla kıvranmaya başladı.

"Çabuk konuşun, yoksa dilinizi çözmek için farklı yöntemler uygulamak zorunda kalacağım!" diye bağırdı yüzbaşı ve adamlardan bir diğerini gırtlağından yakalayarak sıkmaya başladı. Dili bir karış dışarı sarkan adamın gözleri neredeyse yuvalarından fırlayacaktı. Suratı kıpkırmızı kesilmişti.

"Acıyın" diye hırıldadı, "bildiğim her şeyi söyleyeceğim."

Yüzbaşı demir pençesini biraz gevşetti, fakat adamın gırtlağını bırakmadı.

"Doğru söylüyor" diye inledi haydut, "kötü havadan faydalanarak size saldırmak ve silahlarınızın hiç olmazsa birkaç tanesini ele geçirmek istiyorduk."

"Bu emri size Kadeş hükümdarı mı verdi?" diye yineledi sorusunu Gılgameş.

Adam evet anlamında başını salladı. Bunun üzerine yüzbaşı onu bıraktı ve Gılgameş'e döndü. "Onu dört parçaya bölelim mi?"

Gılgameş başını salladı. "Hayır, o zaman bir işimize yaramaz. Bu pislikleri hayatta bırakmakla iyi ettiniz. Şimdi elimizde Kadeş hükümdarının haydutluğunu ispatlayacak malzeme var."

"Ne yapmak istiyorsun?" diye sordu Enkidu.

"Onun bu iğrenç davranışını cezalandırmak için ne yapacağıma karar verdim. Önce onun kalesine bir ulaşalım hele. Orada ona söyleyecek bir çift lafım olacak!"

Gılgameş tutsakların tekrar bağlanmalarını emrettikten sonra, kesilerek istiflenmiş olan ağaçları incelemeye başladı. Şüphesiz hepsi de çok büyük ve kuvvetli ağaçlardı. Fakat hiçbiri büyülü koruda devirerek aşağıya getirdikleri konuşan ulu sedir ile boy ölçüşemezdi. Gılgameş adamlarına talimat vererek, kütükleri birbirlerine bağlamalarını ve iplerin uçlarını da hayvanların koşumlarına geçirmelerini istedi. Tüm hazırlıklar tamamlanınca, dağın doğu yamacı boyunca uzanan yolda ilerlemeye başladılar. Buraya gelirken de bu yolu takip etmişlerdi.

Fakat artık eskisi gibi hızla ilerleyemiyorlardı. Kütükler işleri-

ni çok zorlaştırmıştı, daha önce üç günde aldıkları yolu şimdi altı buçuk günde almışlardı büyük güçlüklerle. Nihayet öte tarafında Kadeş şehrinin büyük duvarlarının yükseldiği vadiye ulaştılar. Henüz Kadeş'ten görülmediklerini bilen Gılgameş, bir hile düşünmeye başlamıştı bile.

Askerlere dur emri verdikten sonra, kütüklerin koşum takımlarından çözülmelerini emretti. Askerler verilen emri yerine getirdikten sonra tekrar hayvanlarına bindiler. Gılgameş onlara şunları söyledi: "Ben, Enkidu ve üç kişi, elbiselerimizi haydutların paçavralarıyla değiştirerek, bizi onlar sanmalarını sağlayacağız. Silahlarımızı gizleyeceğiz ama görünseler de pek bir önemi yok. Ne de olsa onları da katırlar gibi çalmış olabiliriz. Akşam karanlığı çökene kadar burada bekleyeceğiz. Hava kararır kararmaz da kaleye gideceğiz. Kapıya ulaşıp muhafızları kandırmayı başardığımız anda, size bir işaret yollayacağım. Bu işaret üzerine hayvanlarınıza binin ve peşimizden kaleye hücum edin. Tutsakları da yanınızda getirin, çünkü içeride asıl onlara ihtiyacımız olacak."

Dedikleri aynen gerçekleşti. Gılgameş, Enkidu ve üç asker elbiselerini haydutların paçavralarıyla değiştirdikten sonra, kaleye çıkan dar patikayı tırmanmaya başladılar. Kuşkuyla bakan gözler kaleden onları izliyordu. Fakat sadece beş kişi oldukları ve siluetleri karanlıkta az da olsa haydutları andırdığı için, muhafızlar şüphelenmeyi gereksiz gördüler.

Kapının önüne kadar bir engelle karşılaşmadan geldiler. Muhafızlardan biri, hayvanların eyerlerine asılı olan kılıçların parıltılarını görmüş ve şakırtılarını işitmişti. Yukarıdan aşağıya bağırdı: "Esmalya! Sizsiniz değil mi?"

"Evet" diye cevap verdi Gılgameş sesini değiştirerek, "ganimet çok iyi, uğraştığımıza değdi. Aç şu kapıyı artık."

Muhafızların hiçbir şey fark etmeden kapıları açmalarıyla birlikte, beş adamın içeri hücum ederek kısa bir mücadeleden sonra kapının kontrolünü ele geçirmeleri bir oldu. Diğer üç asker bıçaklarını muhafızların boyunlarına dayadıkları esnada, Gılgameş kapının kanatlarını ardına kadar açtı. Enkidu ise muhafızlardan birinin belinde asılı olan boynuzu alarak, kararlaştırılan işareti vermeye başladı.

Gılgameş'in askerlerinin kalan kısmı yıldırım hızıyla vadiden kaleye aktı, o kadar çabuk gelmişlerdi ki, bu âni saldırı karşısında kaledeki askerler ne olup bittiğini bile tam olarak anlayamamışlardı. Her türlü karşı koyma girişimi şiddetle bastırıldı. Kısa bir sürede Kadeş askerlerinin tümünün silahları ellerinden alınarak, hükümdarın hanının önündeki meydana getirilmişlerdi. Şehrin diğer sakinleri ve yabancı tüccarlar, yataklarından fırlamalarına neden olan bu gürültünün sebebini öğrenmek için telaş ve heyecanla evlerinden çıktılar. Yakılan meşaleler, ortalığın gündüz gibi aydınlanmasını sağlamıştı. Hükümdar da tepeden tırnağa silahlanmış olarak, muhafız kıtasının eşliğinde merdivenlerden aşağı koşturdu. Fakat üstün düşman kuvvetleri karşısında direnmenin bir anlamı olmadığını anlayınca, kılıcını tekrar aşağı indirdi.

"Bütün bunların anlamı nedir" diye bağırdı öfkeyle. "İzzet ikram dilemek için konuk olarak geldiğiniz şehrime bu şekilde girmeniz doğru mu?"

"Hayır, aslında değil" diye karşılık verdi Gılgameş. "Fakat bu sefer konuk olarak gelmedik ve hiçbir şey istemiyoruz. Öfke ve hiddet içindeyiz. Yaptıklarını sana ödetmek için geldik buraya."

"Bu da ne demek oluyor?" diye sordu hükümdar. Zaten Gılgameş ve arkadaşlarını sağ salim karşısında görmek onu yeteri kadar şaşkınlığa uğratmıştı. Hermon Dağı'na çıkarak sedir ormanına ayak basmaya cüret eden insanların sağ olarak geri döndükleri, duyulmuş görülmüş şey değildi. Artık beş tutsağı da fark etmiş ve adamakıllı korkmaya başlamıştı.

"Sinsice ve kötü niyetli olarak ardımızdan yolladığın adamlarını geri getirdik sana" dedi Gılgameş. "Boş yere suçunu inkâr etmeye çalışma, çünkü adamların, kendilerine, bizi takip etmelerini ve bir punduna getirip soymaları emrini senin verdiğini itiraf ettiler. Şimdi istediğin kadar suçsuz olduğunu ispat etmeye çalış, bir faydası olmaz, çünkü senin hakkında hüküm verildi bile!"

"Benden ne istiyorsun?" diye sordu Kadeş hükümdarı cılız bir sesle.

"Eski bir Uruk atasözü şöyle der: 'Güvene karşı güven; kim güveni kötüye kullanacak olursa, bunun bedelini yüz katıyla öde-

melidir'. Ev sahibimiz olarak sana duyduğumuz güveni bilerek ve isteyerek kötüye kullandın. Buna verecek tek bir cevabım var: Firfir. Adamlarımdan her biri için kırmızı tozdan bir torba dolusu istiyorum."

"Ciddi olamazsın" diye tiz bir çığlık attı hükümdar. "Sahip olmadığım bir şeyi talep edemezsin benden. Hiç firfirim yok."

"Buna inanacağımı mı sandın? Neyse, nasıl olsa kontrolü çok kolay. Hazine odanı iyice bir arayalım bakalım. Adamlarım bu kırmızı toza sahip olmayı şiddetle arzu ediyorlar ve sana yemin ederim, eğer kalede azıcık bile firfir varsa, onu bulurlar. Değil mi askerler?"

"Hem de nasıl" diye gürledi askerler, "firfir bulmak için tüm Kadeş'in altını üstüne getireceğiz."

"Durun!" diye bağırdı Gılgameş, "senden talep ettiklerimin hepsi bu değil hükümdar. Yaptıklarını yüz katıyla ödeyeceğini söylemiştim sana ve öyle de olacak. Borcunu ödemek için yük hayvanları ve kılavuzlardan oluşan bir kervan hazırlayacaksın bize. Yanımızdaki ağaçları taşımamız lazım."

"Ne ağaçları?.."

Gılgameş güldü: "Yeterince ağaç kestik. Kütükler vadinin öte tarafında bizleri bekliyor. Senin yapman gereken onları önce buraya, sonra da Fırat kıyısına taşımak."

Hükümdar iplerin Gılgameş'in elinde olduğunu fark etti. Manevra yapmaktan başka çaresi kalmamıştı.

"Bu isteğini yerine getirmem mümkün değil" diye sızlanmaya başladı, "yağmur mevsimi başlamak üzere. Çok yakında gök delinmiş gibi yağmur yağmaya başlayacak ve haftalar boyu dinmeyecek. Bu şartlar altında hiçbir tüccar ve hiçbir kervan gönüllü olarak yola çıkmaz, hele koca koca ağaç kütüklerini çölden nakletmek zorunda ise!"

"Sana bunu gönüllü olarak yapman gerektiğini de kim söyledi! Sana çok açık bir ifadeyle emrediyorum" diye karşılık verdi Gılgameş buz gibi bir sesle. "Hemen işe koyulsan iyi olur. Yoksa haftalar boyunca senin bu sıçan deliğinde oturup parmağımızı bile kımıldatmadan yağmur mevsiminin geçmesini bekleyeceğimizi mi

sandın? Hayır, bu sıçan deliğinin küflü duvarları arasında çürüyüp gitmektense, çölde biraz ıslanırız daha iyi."

Gılgameş kesin kararını bildirdikten sonra yüzbaşıya döndü: "Yeteri kadar çene çaldık. Hükümdarı ve en yakın adamlarını hırsız ve haydutlar gibi zincire vurun, çünkü onlar hırsız ve haydutlardan başkası değiller ve daha iyi bir muameleyi hak etmiyorlar. Onları sağlam bir deliğe tıkın ki, etrafa başka zarar vermeye kalkmasınlar."

Emir yerine getirildikten ve hükümdarın muhafız kıtası son adamına kadar silahsızlandırıldıktan sonra, Gılgameş şehrin kapılarını kapattırdı ve gerekli her yere muhafızlar dikti. Diğer askerler ise etrafa yayılarak, hükümdarın hazine odasını didik didik etmeye başladılar.

Aradıklarını bulmaları pek uzun sürmedi. Az sonra askerlerin biri haykırarak pazar yerine doğru koşmaya başladı: "Kırmızı toz dolu çuvallar bulduk. Firfir, firfir, hem de hepimize yetecek kadar!!."

Gılgameş hoşnut bir şekilde gülümsedi.

"Bu alçağın bir yerlere firfir saklamış olduğunu nereden biliyordun?" diye sordu Enkidu.

"Bunu tahmin etmek pek zor olmadı" diye karşılık verdi Gılgameş, "Kadeş, firfir ülkesinden gelerek güneye doğru uzanan kervan yollarının üzerinde bulunuyor. Burada konaklamak zorunda kalan tüccarların borçlarını bu tozla ödediklerine eminim, fakat büyük bir kısmını da namussuzca elde ettiği kesin. Fakat buradan ayrılmadan önce, maiyetindeki bazı kadınların yeni boyanmış erguvan rengi elbiseler giydiğini görmüştüm. İşte o zaman kesinlikle emindim artık."

Enkidu, Gılgameş ve birkaç askerle beraber hanın lokantasında oturmuş, bira ile ferahlamaya çalışıyordu. Mersin ağacının böğürtlenleri ile tedavi edildikten sonra büyük ölçüde iyileşen, fakat sızıları tamamen geçmeyen elinin kendisine verdiği sıkıntıyı hemen hemen unutmuştu. Ormanda yaşadıkları macerayı bir kez daha tüm detaylarıyla anlattı, adamların gözleri şaşkınlıktan koca koca açılmıştı. Özellikle Humbaba'nın ve hayalet Adad'ın tasvirleri

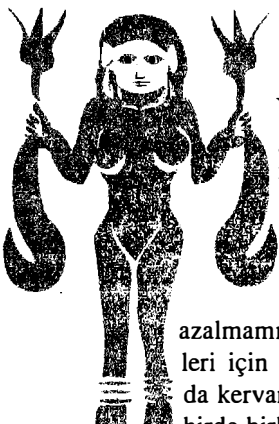
onları son derece etkilemişti. Savaşın nasıl olduğunu, Adad'ın cam kafasının Gılgameş'in kılıç darbesi altında nasıl binlerce parçaya bölündüğünü ve Humbaba'yla hizmetkârlarını dağda nasıl hakladıklarını defalarca dinlemekten bıkmıyorlardı bir türlü.

Gılgameş, ucunda Humbaba'nın korkunç kellesinin takılı olduğu mızrağı lokantanın bir köşesine dayamıştı, hancı onun önünden geçerken her defasında titreyerek geniş bir yay çizmek zorunda kalıyordu. Sonunda dayanamayarak korkunç kellenin üzerine bir örtü örtmek için Gılgameş'ten izin istedi. Gılgameş gülerek istediği izni verdi ona.

Askerler vatanlarının şarkılarını söylemeye başlamışlardı tekrar, çünkü çok uzun zamandır yollardaydılar ve vatan hasreti sarmıştı yüreklerini. Gılgameş ve Enkidu bile, Eanna'nın güzelliğini, şehri çevreleyen muhteşem duvarları, harika bahçeleri ve palmiye koruluklarını, özellikle de Uruk'un yumuşak iklimini akıllarına getirdikçe, içlerinde hafif bir hasretin uyandığını hissediyorlardı. Fakat vatana ulaşmak için uzun bir yol vardı önlerinde, özellikle yağmur mevsimi olması yüzünden ağırlaşan yollar, onları bir hayli geciktireceğe benziyordu.

Gece yarısına doğru iki arkadaş masadan kalktılar ve hükümdarın zevkle döşenmiş güzel dairesinde kendilerine yatacak bir yer hazırladılar. Fakat Kadeş'te huzurlu bir uyku uyuyamadılar. Kılıçları daima yanı başlarındaydı ve –ormanda geçirdikleri son gecenin böyle olmamasına rağmen– en küçük bir gürültüde ayağa fırlıyorlardı.

Sabaha karşı dışarıdan önce hafif hafif çalınan, sonra da giderek şiddetlenen trampet sesleri işittiler. Yağmur mevsimi başlamıştı.

Yağmur dinmek bilmez bir şekilde yağıyordu. Dünya gri bir renge bürünmüştü. Şiddetli yağış altında ağaç kütüklerini Kadeş'e taşıdılar. Eşeklerden, katırlardan ve yüz elli insandan oluşan kervanın yola çıkmaya hazırlandığı sabah, yağmur hiç mi hiç azalmamıştı. Harekete geçmekte biraz geciktikleri için Kadeş'te mahsur kalan birkaç tüccar da kervana katılmaya karar vermişti. Koca şehirde birkaç insan kalmıştı sadece: Hükümdar, en yakın adamları, kadınlar ve çocuklar.

Dağları aşarak Höms Gölü'nün kıyısına ulaştılar ve burada uzunca bir mola verdiler. Biraz dinlendikten sonra Bukea Ovası'ndan Orontes Irmağı'na vardılar, ırmağın yatağı boyunca yollarına devam ederek sıradağların geçit noktasını aştılar.

Buraya kadar kullandıkları yol pek fena değildi. Sürekli yağan yağmur ve arada bir bastıran ani anafor rüzgârları onları çok fazla rahatsız etmemişti. Fakat yağmur mevsimi gerçek yüzünü göstermek için kervanın çöle çıkmasını bekliyordu. Sırtlarında kamçı gibi şaklayan şiddetli yağmurun karşısında çaresizdiler, herhangi bir yol ve yön tayini yapmak neredeyse imkânsız hale gelmişti. Zemin olduğu gibi bir çamur deryasına dönüşmüştü. Adım atacak yer bulmakta güçlük çeken hayvanlar, bileklerine kadar çamura gömülüyordu. Kervancılar devamlı olarak hayvanları itekleyerek, bağırıp çağırarak, gerekirse yalvararak büyük zorluklarla yol almalarını sağlamaya çalışıyorlardı. Kötü hava Kadeşliler üzerinde fazla etkili olmamıştı, çünkü onlar dağların sert iklimine alışkındılar zaten. Sadece işlerini mecbur oldukları için yaptıkları gerçeği rahatsız etmekteydi onları. Gılgameş'in askerleri ise, sürekli ıslak olmaktan ve akşam üstleri aniden bastırarak çölün üzerine yeni bulut kümeleri üfleyen bora rüzgârlarından son derece etkilenmişlerdi. Esra-

rengiz bir hastalık baş göstermişti askerlerin arasında. Tümünün de bağırsakları bozulmuştu. Sürekli olarak ishal halindeydiler ve moralleri neredeyse sıfıra düşmüştü. Gılgameş her sabah onlarla uzun uzun konuşuyor ve cesaretlerini artırmaya çalışıyordu. Böylece yola devam edecek gücü güç bela buluyorlardı kendilerinde. Yoksa şimdiye kadar çoktan pes etmişler ve kendilerini kaderlerinin kollarına bırakmışlardı.

İnanılmaz bir yavaşlıkta yol alan kervan, henüz Palmyra vahasına bile ulaşamamıştı. Fakat onları çevreleyen çölün çehresi her geçen gün farklı bir görüntü kazanmaya başlamıştı. Çölün kumları yağmur suyunu susuz kalmış bir sünger gibi emiyor ve bağrında sakladığı tohumların canlanarak fışkırmalarını sağlıyordu. Her taraf yemyeşil olmuştu ve daha önce hayatlarında bile görmedikleri bitkilerin filizleri yükseliyordu dört bir yandan. Yemyeşil bir halı çorak toprakları akıl almaz bir hız ile kaplamıştı. Çöl bir bahçeye dönüşmüştü. Gılgameş bu değişimi hayretle izliyordu. Eğer buralarını sıcak yazda sulamayı ve toprağı nehir çamuru ile zenginleştirmeyi başarabilseler, hiç kuşkusuz verimli topraklar elde ederlerdi. Fakat bu şekilde bu beklenmedik ilkbahar çok kısa sürecek ve bir süre sonra çölün kumları tekrar üstünlüğü ele geçireceklerdi. Bitkiler bunu hissetmişti sanki. Bir an önce yeterince büyümek ve çiçek açmak için acele ediyorlardı.

Normalde kuru ve taşlı olan vadiler bile artık içlerinde köpüren suların aktığı dere yataklarına dönüşmüşler ve birçok kez kervanın yolunu kesmişlerdi. Her defasında suyu aşacak uygun bir yer arayarak, hayvanları ve yükleri zarar görmeden karşıya geçirmeye çabalamak zorunda kalıyorlardı.

Bir süre sonra nihayet Palmyra vahasına ulaştılar; fakat burası da tanınmayacak haldeydi. Su birikintisinin büyüklüğü neredeyse üç katına ulaşmıştı ve palmiye ağaçlarının bir kısmının gövdeleri suların altında kalmıştı. Suyun etrafı inanılmaz bir yeşilliğe bürünmüştü. Topraktan fışkıran yemyeşil otlar ve çalılıklar, sanki her an etrafa yayılarak tüm çölü bir cennet bahçesine çevirecekmiş gibi duruyorlardı.

Belki de bir zamanlar, Şamaş tüm buraları kavurucu sıcaklık-

taki güneş arabasının egemenliğine almadan önce, cennet bahçesinin bir parçasıydı, diye düşündü Gılgameş. Belki de Eden bahçeleri Fırat kıyılarından Lübnan'a kadar olan tüm toprakları kaplıyordu. Gılgameş tüm yol boyunca uzun uzun düşünmüş ve çok az konuşmuştu. Diğer adamların da sesleri solukları pek çıkmıyordu. Ağızlarını sadece tepelerindeki bulutlara ve bitmek tükenmek bilmez yağmura lanet okumak için açmaktaydılar.

Palmyra vahasında üç gün kaldılar. Dördüncü gün ise askerler kendiliklerinden yola devam etmek istediler.

Kervan yavaş yavaş ve büyük güçlükle harekete geçti. Yanlarında değerli sedir ağaçlarını taşımasalar bile ilerlemeleri yeterince zor olurdu, çünkü yağmur bozkırın topraklarını yumuşatmış ve bir çamur deryasına çevirmişti. Bu mevsimde onlardan başka hiç kimse yolculuk etmiyordu. Ne bir kervanla, ne de bir insanla karşılaşmışlardı tüm yol boyunca. Çölde yaşayan göçebe kabileler bile hayvanlarını daha korunaklı bölgelere götürmüşler ve kendileri de orada çadır kurarak yağmur mevsiminin geçmesini beklemeye karar vermişlerdi.

Yol günden güne daha da kötüleşiyordu. Bitmez tükenmez yağmurlar adamların morallerini iyice bozmuştu ve kervanda yayılan garip bir hastalık, hepsini perişan etmeye yetmişti. Adamların çoğu geceleri korkunç titreme nöbetlerine tutuluyordu, hatta bir kısmı gündüz vakti bile titremeye devam ediyordu. Kendilerini çok bitkin hissediyorlardı, baş ve eklem ağrılarından şikâyetçiydiler, ishale tutulmuşlardı ve yanlarında getirdikleri şifalı bitkiler kâr etmiyordu. Acı gerçek inkâr edilemeyecek biçimde gözler önündeydi: Gılgameş'in anlı şanlı muzaffer ordusundan bir avuç inleyen zavallı kalmıştı geriye. Adamların büyük kısmı zorlukla ayakta durabiliyordu, bir kısmı ise o kadar hastaydı ki, artık hayvanların yanında yürüyecek takatleri bile kalmamıştı. Zorlukla oturdukları eyerlerin üzerinde iki büklüm olmuşlardı, yüksek ateşlerinin etkisi altında hayaller görerek sayıklıyorlar ve çığlıklarla bölünen karabasanları yüzünden tüm kervanı korku içinde bırakıyorlardı.

"Üzerimize bir lanet çöktü, bu yabancı diyarlarda sanki hiç var olmamış gibi geberip gideceğiz!" diye inim inim inliyorlardı.

"Saçma" diye karşı çıkıyordu Gılgameş, "bizler değerli ganimetlerle vatanımıza dönen büyük kahramanlarız."

"Bir daha asla Uruk'un bahçelerinin ne kadar güzel olduğunu göremeyecek, asla İştar'ın kızlarının güzelliklerini seyredemeyeceğiz" diye sızlanmaya devam ediyordu adamları.

"Attığımız her adım ile Fırat kıyılarına daha çok yaklaşıyoruz" diyerek cesaretlendirmeye çalışıyordu onları Gılgameş. "Daha şimdiden suların şırıltısını, sazların hışırdayışlarını ve kurbağaların vıraklamalarını işitmeye başladım. Eminim ki sizler de kendinize acımaktan biraz vazgeçseniz bu sesleri rahatlıkla işitebilirsiniz. Sızlanmayı kesin artık erkekler! Mari'yi düşünmeye çalışın! Oranın kızlarını... Onların karşısına sızlanan kocakarılar gibi mi çıkmak istiyorsunuz?" Ve moralleri biraz yükselince, onları bu halde tutmak için yüksek sesle Uruklu işçilerin söyledikleri kaba saba bir şarkıya başlıyordu. Adamlar duraksayarak ona katılıyorlarsa da, son kıtadan sonra tekrar sessizliğe bürünüyorlardı. Fakat öyle ya da böyle kervan ilerlemeye devam ediyordu.

Bir sabah iz bulucu olarak ileri gönderdikleri adamın haykırarak geri geldiğini gördüler. Bağıra çağıra ufukta bir dizi tepe ile bir şehrin kulelerini gördüğünü anlatıyordu. Burası hiç şüphesiz Mari'ydi. Gılgameş son bir kez adamlarına ellerinden gelenin en iyisini yapmalarını telkin etti ve gerçekten de aynı günün akşamı şehrin ilk kulübelerine vardılar. Uzun süren zorlu yolculuktan dolayı hepsi de bitkin düşmüşlerdi, fakat nihayet güzel ve bakımlı bir yere ulaşmanın verdiği mutlulukla ayakları onları güç bela pazar yerine kadar taşıdı.

Kral Lamgi onları bir kez daha dostça karşıladı. Gılgameş ve Enkidu, başlarından geçenleri anlatmak için onunla beraber saraydaki dairesine çekildiler. Kral Lamgi, yaşadıkları maceraların ayrıntılarını öğrenmeyi çok istiyordu ve bu defa sofrasına Mari'nin bilgelerini ve yüksek makam sahiplerini de davet etmişti; çünkü Gılgameş tesadüfen oradan geçen bir konuk değildi, aksine ismi hatırlanmaya değecek şan ve şerefle dolu bir kahramandı.

Gılgameş ödünç almış olduğu katırları krala geri verdi. Hem şükran borcunu ödemek, hem de Uruk ile Mari arasındaki ebedi

dostluğu güçlendirmek istiyordu. Bu nedenle Lamgi'ye Kadeş'in hırsız hükümdarının hazinesinden aldıkları kırmızı tozla dolu bir torba ve sedir ağaçlarının en büyük ve düzgünlerinden bir tanesini hediye etti. Lamgi gerçekten de çok sevinmişti. Bu ağaçtan kendisine tahta bir taht yaptıracağını söyleyerek, Gılgameş'e bitmez tükenmez teşekkürler etti.

Bu arada askerlerin bir kısmı hastalıklarını tedavi ettirmek için şehirdeki doktorlara görünmeye gitmişlerdi, bir kısmı ise nihayet kuru ve sıcak bir yerde uyuyabilmek, temizlenebilmek ve elbiselerini değiştirebilmek için han odalarına yerleşmişlerdi. Birkaç tanesi ise soluğu İştar tapınağında almışlardı bile. Bir yandan tanrıçaya hediyeler sunarken, diğer yandan da çevrelerini saran güzel kızlara başlarından geçenleri ve yaptıkları kahramanlıkları abartılı sözlerle anlatmayı ihmal etmiyorlardı.

Kadeşli adamlar ise kendileri için hazırlanmış olan çadırlarda konaklıyorlardı. İçlerinden birkaçı artık geri dönmek istemiyordu. Temiz, görkemli şehir onları bir anda büyülemişti; zaten kendi şehirlerindeki hükümdarın zulmünden de çoktan bıkmışlardı. Büyük çoğunluk ise dönüş yolculuğu için yağmur mevsiminin son bulmasını beklemeye karar vermişti. Lübnan'a doğru yola koyulacak ilk kervana katılmayı tasarlıyorlardı.

"Bu yıl ırmak bize dizginlenemeyen kudretini bir kez daha ispat etti" dedi Kral Lamgi Gılgameş'e, "bazı yerlerde setleri yıktı ve artık bize ait olduğunu sandığımız büyük bir toprak parçasını sular altında bıraktı. Sanırım onu yatağında kalmaya zorlamak ve onunla beraber yaşarken zarardan ziyade fayda görmek için daha çok çaba göstermeliyiz. Mari'de ne kadar kalmayı düşünüyorsunuz?"

"Çok uzun bir süre değil" diye karşılık verdi Gılgameş. "Şehrin çok konuksever ve burada kendimizi dostlar arasında hissediyoruz, fakat içimizdeki vatan hasreti artık dayanılır gibi değil. Kendimize sallar inşa edeceğiz ve mümkün olan en kısa zamanda yola koyulacağız."

"Fırat'ın gücünü küçümsemeyin sakın" diye uyardı Lamgi onu, "sular görülmemiş biçimde kabardı, akıntı çok fazla ve bazı yerlerde çok tehlikeli girdaplar oluşturuyor. Kış tamamen sona ere-

ne ve gökyüzü musluklarını kapayana kadar burada kalmayı düşünmez misiniz?"

"Hayır" diye güldü Gılgameş, "ay dönümü tamamlanmak üzere, ilkbahar çok uzak değil artık. Yeni yılın başlangıcından önce Uruk'un duvarlarının içinde olmak istiyoruz."

"Seni anlıyorum. Bu arada, bana yardımcı olması için göndermeyi vaat ettiğin yapı ustasına gelince, teklifini teşekkürle kabul ediyorum. Bu konu üzerine uzun uzun düşündüm ve şu sonuca vardım ki, sen zamanın işaretlerini doğru yorumlamayı başarmışsın. Gerçekten de sağlam ve koruyucu bir duvarın şehir için sonsuz faydası var, içinde yaşayanlara bugün için emniyet ve gelecek günler için güven veriyor. Umarım bir gün Uruk'a gelerek seni ziyaret eder ve tamamladığın büyük eseri yakından görebilirim."

"Her ne zaman gelirsen gel, karşında ardına kadar açık kapılar ve dostça gülümseyen yüzler göreceksin" dedi Gılgameş. Bu sözleri o an içinden geldiği gibi söylemişti; kibarlık yapmaya çalışmak gibi bir düşüncesi yoktu.

Ertesi gün salların yapımına başladılar. Kötü hava hissedilir derecede düzelmişti. Yağmur çok az yağıyordu artık, o da sadece günün belli saatlerinde. Bütün salların yapımı tamamlandıktan sonra Mari şehrine ve Kral Lamgi'ye veda ederek yola koyuldular. En öndeki salda Gılgameş, Enkidu ve altı adam vardı. Enkidu, adamların ellerindeki uzun sırıklar ile salı yönetmelerine eşlik ederken, Gılgameş de elinde ucuna Humbaba'nın korkunç kellesinin takılı olduğu uzun tahta mızrağı tutuyordu.

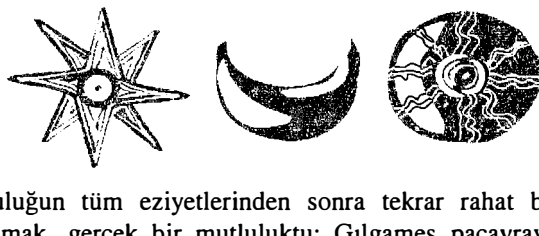
Fırat bazı yerlerde hemen hemen iki katı kadar genişlemişti, akıntı da bundan dolayı iyice şiddetlenmişti. Salların ırmağın ortasına doğru sürüklenmeleri uzun sürmedi. Son sürat güneye doğru sürükleniyorlardı şimdi. Sağ ve sol taraflarında göz alabildiğince sular altında kalmış topraklar uzanıyordu, bazen birer ada gibi su üstünde kalmış olan köyler göze çarpmaktaydı. Fırat'ın aşağılarına tahminlerinden çok daha hızlı ulaştılar. Bir sabah aniden askerler yüksek sesle sevinç çığlıkları atmaya başladılar, şafağın sisleri arasından Eanna'yı ve beyaz tapınaklı zigguratı görmüşlerdi. Uruk'un çevresindeki duvar da çok uzaklardan seçiliyordu. Şimdi bütün

mesele karaya çıkmaktı. Akıntı çok güçlü olduğu için, hiç de göründüğü kadar kolay bir iş değildi bu. Su çok derindi ve sırıklar dibe ulaşamıyordu. Fakat onları dümen gibi kullanarak hızı azalttılar ve bin bir zorlukla yönlerini kıyıya çevirdiler. Bu defa da kıyıya yanaşmak problem oldu. Nihayet ilk sal şiddetle limanın rıhtımına çarparak durdu. Peşinden gelenler de birbirlerine çarparak da olsa durmayı başardılar. Neyse ki ağaç kütükleri bir zarar görmemişti.

Kahramanların Uruk'a dönüşleri şehirde yıldırım hızıyla yayılıverdi. İnsanlar akın akın limana koştular, Gılgameş de zafer nişanı olarak Humbaba'nın kellesini havaya kaldırdı. Rıhtıma yığılmış olan değerli sedir ağacı hazinesini görmek isteyen halk, limana akın etmeye devam ediyordu. *"Elluri, elluri!"* nidaları yükseliyordu her taraftan ve askerler mızraklarını kalkanlarına vuruyorlardı. Fakat elli kahramanın şehir içindeki yürüyüşleri gerçek bir zafer geçidi oldu. En önde Gılgameş ve Enkidu yürümekteydi. Nihayet eve dönmüşlerdi. Attıkları her adımda, vatana kavuşmanın gururunu ve sevincini yaşamaktaydılar. Pazardan geçen alay, Gılgameş'in sarayına doğru ilerlemeye başlamıştı. Yarı yolda Erenda, Sinnunni ve Urnigingar onları karşılayarak eve dönen krallarını selamladılar. Kutlamalar üç gün üç gece devam etti ve yağmur mevsimini noktalayan yeni yıl bayramıyla birleşti. Bu gün ve gecelerde Uruk'ta yanan ateşler hiç sönmedi. Şehri kaplayan güzel kokular, insanları ve tanrıları aynı sonsuz hazlara boğuyordu.

Üçüncü Kitap

GÖK BOĞASI

Yolculuğun tüm eziyetlerinden sonra tekrar rahat bir yaşama kavuşmak, gerçek bir mutluluktu: Gılgameş paçavraya dönmüş olan elbiselerini çıkarttı, güzel ve uzun bir banyo yaptı, sonra da yeni elbiseler giydi. Omuzlarına erguvan renkli kraliyet mantosunu aldı; belindeki kuşağa taktığı kama altın işlemeliydi. Başına kraliyet başlığını geçirmişti. Kudretinin ve hükümdarlığının tüm alametlerini kuşandıktan sonra, yenilenmiş sarayında önemli kişilere bir kabul verdi. Dost şehirlerin elçilerini davet etmişti, yüksek memurlar, tüccarlar, şairler, ozanlar, oyuncular ve elbette her iki tapınağın temsilcileri kabulde hazır bulunuyordu.

Sofrada her cins yiyeceğin ve içeceğin en iyisi bulunuyordu. Şehrin en iyi güreşçileri Anagi ve Kluşu, seyircileri heyecanlandıran bir güreşe tutuştular. İştar tapınağının baştan çıkartıcı güzellikteki kızları ise, kıvrak dansları ile konukların akıllarını başlarından alıyordu. İnsanların tümü neşeliydi ve kahkahalarla gülüyordu, Gılgameş bile içinden hiç gelmemesine rağmen hafifçe gülümsüyordu. Kabulden önce Erenda ile uzun bir görüşme yapmıştı ve baş başa yaptıkları bu görüşme, içinde bazı endişelerin doğmasına neden olmuştu.

Sorun inşaat işleri değildi, bu konuda amaçlanan hedeflere ulaşıldığı açıkça görülmekteydi. Duvarın yapımı bitmişti, şehri tamamen çevreliyordu artık. Ana giriş kapıları ile tahkimatların yarısının yapımı da sona ermişti, bu nedenle işgücünün büyük kısmı başka alanlara kaydırılabilirdi artık. Taş döşenecek bir sürü yol vardı, tahıl ambarlarının acilen büyütülmeleri gerekiyordu, pazar yerinin etrafında kendi duvarlarına sahip yeni evler yapılacaktı. Gılgameş, tüm tarih boyunca hiçbir halkın ulaşamayacağı güzellikte bir şehir yaratmak istiyordu.

Uruk civarında yaşayan birçok zanaatçı şehre göç etmişti.

Kendilerine evler inşa etmişler hatta Eanna'nın yanında bir mahalle oluşturmaya bile başlamışlardı. Yabancı tüccarların kervanlarıyla birlikte konaklamaları için, şehrin birçok yerinde yeni hanlar yapılmaktaydı.

Hayır, Uruk gerçekten de muhteşem bir şekilde büyüyor ve gelişiyordu. Şikâyet edecek bir durum yoktu ortada. Gılgameş'i rahatsız eden, İluna'nın faaliyetleri konusunda Erenda'nın ona anlattıklarıydı. Kadın devlet işlerine karışmaktan kendisini bir türlü alamıyordu. Gılgameş'in yokluğunda birçok yabancı hükümdarı kabul etmişti; görünüşe göre bu hükümdarlar ona kendi memleketlerinde İştar inancının nasıl yaygınlaştırılıp geliştirileceğini danışmaya geliyorlardı. Söylenene göre kuzeyde, Dicle ırmağının öte tarafında bile, Uruk'takine benzer büyük tapınaklar vardı. Buraların yönetimi Uruklu başrahibelerin elindeydi ve hepsi de kayıtsız şartsız İluna'ya bağlıydılar.

Anu inancı ise, Erenda'nın da üzülerek tespit ettiği gibi, aynı oranda gelişmiyordu. Nippur'da Enlil'e dua ediliyordu, Urlular ise Marduk'u tercih ediyordu. Diğer küçük kentlerde ise yerel tanrılar Anu'dan daha üst konumdaydılar. Eşunna, durumun bu şekilde gelişmeye devam etmesi halinde, Uruk şehrinin ve Sumer ülkesinin büyük zarar göreceğinden endişe etmeye başlamıştı.

Gılgameş ise henüz bu kadar karamsar değildi. Fakat İluna'nın komşu hükümdarlar üzerinde siyasi baskı yapmaya çalışması, görmezlikten gelinecek gibi değildi. Bu kadın kelimenin tam anlamıyla sınırsız bir ihtirasa sahipti. Diplomasi yeteneği, zekâsı ve dişiliği sayesinde, hemen hemen hiç kimseye fark ettirmeden Sumer ülkesinin içinde kendisine bir krallık kurmayı başarmıştı ve bu krallığın sınırları komşu devletlere de taşmaya başlamıştı. Hazine odasının krallarınkinden daha değerli eşyalarla tıka basa dolu olduğu söyleniyordu. İluna'nın niyeti neydi? Yoksa çoktan unutulmuş olan eski rahibeler hükümdarlığını yeniden diriltmek, dünya krallıklarını tamamen ortadan kaldırarak sadece Venüs tarafından kontrol edilen yeni bir hükümdarlık mı kurmak istiyordu?

İluna'nın son marifetlerini anlatan Erenda oldukça üzgün görünüyordu: "Batı İran dağlarında yaşayan vahşi Lullumu kabile-

leri bile, Uruk hakkında hiç de hoş olmayan şeyler düşünmelerine rağmen, İştar inancını kabul etmek için ta buralara kadar geliyorlar. Onların şeflerinden oluşan bir heyet İluna tarafından tapınakta bir hafta boyunca ağırlandı. Dairelerinden gece gündüz müzik ve kahkaha sesleri yükseliyordu, nihayet Uruk'u terk etmeye hazırlandıklarında sanki daha önce aralarında anlaşmış gibi bizimle tek kelime bile konuşmadılar. İluna'nın onlarla hangi konularda anlaşmaya vardığını bilmiyorum, çünkü yaptıklarına dair bize hiçbir şey söylemiyor. İktidarı ele geçirmek için fırsat kollayan gizli bir kraliçeye benziyor sanki. Bize söylediği tek şey, Lullumu kabilelerinin artık Uruk'a vergi vermeyecekleri ve ticaret yapmayacakları oldu. Buna karşılık, yaşadıkları vahşi dağlara bir rahibe tarafından yönetilen güzel bir İştar tapınağı yapmaya karar vermişler!"

"Sevgili Erenda, açık konuştuğum için kusura bakma ama, sanırım sen İluna'nın başarılarını biraz kıskanıyorsun!" dedi Gılgameş. "Dürüstçe söyle bana: Sen de orada Eşunna için bir tapınak kurmak ve onun gelişmesini sağlamak istemez miydin?"

"Mesele bu değil" diye itiraz etti Erenda, "ben hâlâ eskiden olduğu gibi Anu'ya bağlıyım. Artık geri döndüğüne göre, tapınaktaki ödevlerimin başına geçebilirim. Eşunna da bunu istiyor, sen devlet yönetiminde benden çok daha yeteneklisin. Fakat inan bana, senin yokluğunda devlet işlerinde yeterince tecrübe kazandım. İluna'nın çevirdiği entrikaların bizim için son derece zararlı olabileceklerini anlayabilecek durumdayım. Lullumu'lar artık bize vergi ödemeyecekler, hatta Uruk pazarlarında ticaret bile yapmayacaklar. Bunların bizim için faydalı işler olmadığı kesin... Gelen heyetin üyeleri kızların eşliğinde sokaklarda dolaşırken duvarlara gereğinden fazla ilgi gösterdiler ve ben onların bakışlarını hiç beğenmedim. Karanlık, neredeyse düşmanca bakışlardı bunlar... ve buna rağmen İluna onlarla içli dışlı olmakta bir sakınca görmüyor."

Erenda'nın tasvir ettiği olaylar Gılgameş'i derin düşüncelere sevk etmişti. Bunlara rağmen başrahibenin faaliyetlerinde iyi bir şeyler görebilmek için elinden gelen çabayı gösteriyordu. "İluna İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü, elbette ki tüm düşüncelerinde ve yaptıklarında tapınağın çıkarlarını şehrin çıkarlarının üstünde tutacak. Bu nedenle kim onu suçlayabilir ki?"

"O halde Tammuz'u ve İluna'nın onunla nasıl oynadığını hatırla" diye anımsattı ona Erenda. "Onu nadir bulunan, değerli ve güzel bir kuş gibi sarayına almıştı. Ona tüm sevgisini vererek ve sahip olduğu her şeyden bol bol sunarak, kendisini bir tanrı gibi hissetmesini sağlamıştı. Ya sonra? Güzel kuş kendisine tamamen bağlanıp, şarkılarını sadece kendisine adadığı zaman, hiç acımadan kanatlarını kırıverdi. Kırık kanatlı güzel kuş için acı ve keder içinde inzivaya çekilmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı. Söylediği şarkılar, insanların kalplerini sadece hüzne ve kedere boğuyor artık."

Gılgameş Erenda'nın ne ima etmek istediğini gayet iyi anlıyordu. Tammuz'un bu utanç dolu çöküşünü o da işitmişti ve kimseye bir şey belli etmemesine rağmen, bu olay birçok Uruk sakini gibi onun da okça rahatsız etmişti. Tammuz genç ve umut dolu bir ozandı. İnsanlar onun şiirlerini ve şarkılarını dinlemekten büyük zevk alıyorlardı. Tammuz'un ortaya çıkıp yeni yazdığı dizeleri okumadığı hiçbir şölen yoktu. Hatta insanlar bu dizeleri ezberleyerek kil levhalara geçiriyorlar ve o aralarında bulunmadığı zamanlarda okuyorlardı. Bir halk ozanıydı Tammuz. Kurulu düzenin sınırları dışında olan birisiydi, insanlar onun bazen keskinleşen dilini ve abartılı anlatımını hoşgörüyle karşılıyordu. Kendisini "rengârenk sonbahar yapraklarının ve altın sarısı başakların tanrısal ozanı" olarak tanımlıyordu; hiç kimse de onun bu kendini beğenmişliğine itiraz etmiyordu.

Fakat İluna'ya olan aşkı onun çökmesine neden oldu. İluna onunla alay ediyor, kendisine kur yapmaktan burnunun ucunu bile göremeyen bir karga olduğunu söylüyordu. Fakat Tammuz ondan bir türlü vazgeçememişti, ta ki alay ve aşağılama ile tapınaktan dışarı atılıp kovulduğu güne dek. Derin bir utanç ve üzüntü içinde Uruk'u terk eden Tammuz çöllerde inzivaya çekilmişti. Şarkıları günden güne hüzünlenmiş, sonunda da içlerinde bir zamanki neşe ve coşkularından eser bile kalmamıştı.

Tammuz artık "sararıp solan bitkiler dünyasının" tanrısıydı. İnleyerek ve ağlayarak, sadece *"kappi, kappi"* diye bağıran bir kara karga. "Kanatlarım, kanatlarım..." demekti bu.

"Evet" dedi Gılgameş. "Haklısın. Tammuz olayı hiç de hoş değildi gerçekten. Fakat bu mesele kapanmadı mı? Uruk'ta hâlâ bunun dedikodusu yapılıyor mu?"

"Eskisinden de fazla" diye karşılık verdi Erenda, "zaman geçtikçe Tammuz insanların gözünde daha da kutsal biri oluyor. Tüm üzüntülerin simgesi artık o. Eskiden herkesi neşelendiren güzel şarkılarını artık kimse hatırlamıyor, aksine adını işiten insanların aklına sadece acı, üzüntü ve keder geliyor. Ben bile Tammuz'u düşündükçe hüzünleniyorum."

"Günün birinde bu yara kapanacaktır nasıl olsa. Çok geçmeden insanlar ruhlarına hitap eden yeni bir ozan seçerler ve bu olay da unutulup gider. Sinnuni halk arasında sevilen biri değil mi? Onun şarkılarının da çok beğenildiğini söylemişlerdi bana..."

"Şüphesiz Sinnuni de büyük bir şair. Fakat Tammuz ile apayrı dilleri konuşuyorlar. Onları birbirleriyle karşılaştırmak doğru olmaz. Bu arada, İşullanu'yu hatırlayabiliyor musun? Onun başına İluna yüzünden daha da büyük felaketler gelmişti."

Elbette ki Gılgameş İşullanu'yu çok iyi hatırlıyordu. Acı kaderini anımsayınca içi bir kez daha hüzünle doldu. Çok iyi bir bahçıvandı o, kralın en iyi palmiye bahçıvanı. İluna onu da baştan çıkartarak büyülemiş ve kendisine bağlamıştı. Her gün tapınağa bir sepet dolusu taze hurma götürüyor, sofrayı en güzel meyveler ve çiçeklerle donatıyordu. İluna ona birbirinden çekici vaatlerde bulunmuştu, ama hiçbirini yerine getirmeye niyetli değildi. Zavallının gözleri ondan başkasını görmüyordu. Yaşamının tek amacı ona hizmet etmek olmuştu. Delirmek üzereydi. Nihayet günün birinde dizlerinin üzerine çökerek vaatlerinden hiç değilse bir tanesini yerine getirmesi için İluna'ya yalvarmış, fakat kadın onu aşağılamış, dövmüş ve sonunda bataklıklarda yaşamak zorunda olan bir kurbağaya çevirmişti. Birçok insan bunun doğru olduğuna yeminler ediyor ve ertesi sabah onun Fırat'ın çamurlu kıyısında oturarak, donuk gözlerle leyleklere kendisine acımaları için vıraklayarak yalvardığını gördüklerini söylüyorlardı.

Velhasıl Uruk'ta buna benzer –doğru ya da yalan– bir sürü hikâye anlatılıyordu. Bunlardan çıkan sonuca göre, İluna sevgilile-

rine çok kötü oyunlar oynayan, taş kalpli kadının teki olmalıydı. Kendisini Venüs yıldızına adadığını söyleyen bir tanrıça için, hiç de hoş olmayan özelliklerdi bunlar. Tammuz ve İşullanu için anlatılanların büyük kısmı abartıydı hiç şüphesiz. Yine de, ateş olmayan yerden duman çıkmayacağına göre, bu anlatılanlarda bir hakikat payı olmalıydı. Ne de olsa Gılgameş de onu tanımıştı; ona karşı ne kadar dikkatli olması gerektiğinin çok iyi farkındaydı. Kutsal evlilik gecesinde olanları hatırladıkça –tek bir kelime bile olsun konuşmak istemiyordu bu konuda– suratı duyduğu öfke ve utançtan kıpkırmızı kesiliyordu. İluna kendisiyle de oyununu oynamamış mıydı? Mesela, tapınakta başka bir sürü uygun kız olmasına rağmen, Enkidu'yu Uruk'a getirmesi için neden özellikle Tehiptilla'yı bozkırın içine yollamıştı? Yoksa Tehiptilla'yı bilinçli olarak mı göndermişti oraya?

Fakat Erenda içini dökmeyi bitirmemişti daha: "Bu arada, İluna'nın seninle ilgili imalar yaptığını da eklemem lazım. Söylediklerinin tümünü kulaklarımı dört açarak dinledim. Dikkatli olmalısın, soylu kral! İluna'nın entrikalarından sakınmalısın. Dumuzi'nin başına gelenlerden söz etmiyorum... Ninsun'un açıkça iddia etmesine rağmen, kadehinde gerçekten zehir olup olmadığını kimse bilmiyor... Hayır, bana kalırsa seninle ilgili bambaşka planları var, diğerlerinden çok daha korkunç planlar! Uyanık ol kralım, bir gözün daima İluna'nın çevirdiği dolapların üzerinde olsun."

"Unutma ki ben ateş püskürten dağa tırmandım, şeytanlarla dövüştüm ve Humbaba'yı öldürdüm" dedi Gılgameş Erenda'nın sözlerini pek önemsemeyerek, "bir kadından neden korkayım ki?"

"Fakat o, sıradan bir kadın değil" dedi Erenda ısrarla, "o bir tanrıça, İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü. Çok güçlü, akıllı ve ölçülü; bunlara ek olarak da tehlikeli bir büyücü ..."

"Eğer gerçekten de dediğin gibi birisiyse, o zaman karşısında kendisinden daha güçlü bir rakip bulacak" diye karşılık verdi Gılgameş. "Benim için endişelendiğin ve bana faydalı öğütler verdiğin için sana teşekkür ederim Erenda. Fakat üzülme. Henüz bir tehlike yok ortada. İluna benden daha üstün değil."

Yine de bundan sonra İluna'nın faaliyetlerini dikkatle takip et-

meye karar verdi. Kabul töreni, onun niyetlerini öğrenmek için iyi bir fırsattı. Bu nedenle, sofrada onun yanında oturuyor olması, pek de tesadüf eseri sayılmazdı.

Gülümseyerek İluna'ya döndü ve konuşmaya başladı: "Lullumu kabileleri üzerinde epey nüfuz kazanmış olduğunu söylediler bana. Nasıl olur da senin gibi sakin bir güvercin vahşi dağ keçilerini ve inatçı tekeleri evcilleştirmeyi başarabilir?"

İluna yüzünde harika bir gülümsemeyle ona döndü: "Ey kral! Sen de bilirsin ki, en sağlam setlerin yıkılması için bile, her zaman koca bir dalganın dizginlenmez öfkesini beklemeye gerek yoktur. Küçücük su damlaları, taşın içini yavaş yavaş oyarak, dalganın gelmesinden çok önce onu yıkıverir."

Olağanüstü güzelliği ile diğer kızların arasında sivriliyordu. Neredeyse şeffaf olan elbisesi, çıplaklığını gayet başarılı bir şekilde örtüyordu. Fakat beyaz ışıltılar saçan vücudu, varlığını her an hissettirmekteydi yanındakilere. Açık saçlarında taze bahar çiçeklerinden örülmüş bir taç vardı. Fakat ondan yayılan bahar kokusunun çiçeklerden mi, yoksa vücudundan mı yükseldiğini kestirmek çok güçtü...

"Dağlarda şerefine bir tapınak kurulacakmış..."

"Evet, kehanet orayı yönetmesi için Unigi'yi seçti. Kızlarımdan on iki tanesiyle beraber İran dağlarına gidecek."

"Lullumu'lara zevk ve şehvet vermek için mi?"

"Hayır, İştar'ı yüceltmek ve barbarların ruhlarında yedi ışınlı Venüs yıldızının parlaması için. Böylece artık tanrıları bile utandıran insanlar olmaktan kurtulacaklar..."

"Bakıyorum barbarlara pek önem vermiyorsun?" diye sordu Gılgameş. Bir yandan da, bir barbar olmasına rağmen ondan pek çok şey öğrendiği Enkidu'yu düşünüyordu.

"Hayır, tam aksine" diye cevap verdi İluna, onu şaşırtmak istercesine, "onlar benim için çok önemliler. Onların henüz hiçbir şeyleri yok ve kazanacakları koca bir gökyüzü var; oysa biz tüm bilgilere sahibiz ve umursamazlığımızyüzünden her şeyimizi kaybetmemek için sürekli dikkat etmek zorundayız."

"Söylediklerini birçok anlama çekmek mümkün. Büyük bir

gelişimin daha henüz başında olduğumuz şu dönemde, Uruk'un bir şeyler yitirebileceğine mi inanıyorsun?"

"Evet, çok hassas bir dönemden geçiyoruz şu sıra. Büyümekte olan her filiz başlangıçta narin ve naziktir, azıcık kuvvetli esen bir rüzgâr bile ona zarar verebilir. Fakat yetişkin bir ağacı düşün. Sağlam gövdesiyle pek çok tehlikeye karşı koyabilir."

Gılgameş İluna'nın yaptığı tasvire bıyık altından güldü. Fakat sedir ormanlarına yapmış olduğu yolculuğa düşünmekten kendini alamamıştı bu arada. Orasının gerçekte nasıl bir yer olduğunu hiçbir Uruk'lu, hatta İluna bile bilemezdi. Konuşan sedir ağacının da çok kalın bir gövdesi yok muydu? Hatta bu ağaç ormandaki tüm sedirlerin en kudretlisi değil miydi? Fakat buna rağmen baltasının darbeleri altında yere devrilmekten kurtaramamıştı kendini. "Görüyorum ki Uruk için endişeleniyorsun. Ne garip, geri döndüğümden bu yana konuştuğum insanların tümü Uruk'un geleceği için endişeleniyor. Bunun için bu kadar çok sebep var mı gerçekten?"

İluna ona baktı. Gözlerinin pırıltısında yanıltıcı bir ışık vardı. Delici bakışlarla süzüyordu Gılgameş'i. Umulmadık derecede ihtiyat ve zekâ doluydu bu bakışlar.

"Uruk için çok daha az endişelendiğim bir tek sabah olmuştu" dedi İluna, "kutsal evlilik gecesinin sabahıydı bu."

"Bunun sebebi neydi peki?" diye sordu Gılgameş yorgun bir sesle. Bakışları –yoksa daha ziyade sesi mi?– onu sarhoş ediyordu.

"Neden?" diye güldü ve aniden bir cennet kuşuna dönüşüverdi. Cıvıldayışı onun doğaüstü niteliğini ortaya koyuyordu. "Neden? Çünkü güzel, umut vaat eden bir başlangıç olduğu için. Fakat sadece bir başlangıç..."

Gılgameş terlemeye başladı. İluna konuşmayı hiç arzulamadığı bir noktaya çekiyordu. "Evet, tanrılar ve insanlar hoşnut kalmışlardı" diye kaçamak bir cevap verdi, "tarlalardaki ürün bu sene gerçekten çok iyi. Eanna'nın altındaki ambarlar tahıl dolu..."

"Gılgameş, ciğer etrafında dolanan aç bir kedi gibisin!" dedi İluna ve elini onun elinin üzerine koydu, "politika ve kibarlık gösterileriyle vakit kaybetmek yerine, konuşmamız gereken esas konunun ne olduğunu bilmiyor musun?"

Ayağa kalkarak dansözlerden oluşan kalabalığın arasına karışmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu Gılgameş, fakat görünmez bağlar kendisini masaya sıkı sıkı bağlamıştı.

"Öyle mi? Konuşmamız gereken bu konu nedir?"

"Kutsal evliliğin sadece bir sembol olduğundan" dedi İluna, "ve onun gerçeğini de kutlamamızın çok iyi olacağından."

Gılgameş aniden kadının kendisine çok yaklaşmış olduğunu fark etti, hatta elbisesinin altındaki sıcak vücudunu bile hissedebiliyordu. "Benim eşim, benim erkeğim olmalısın Gılgameş, ben de senin kadının. Altın ve lapislazuliden yapılma bir araba yaptıracağım senin için, boynuzları altın ve ay taşından yapılmış olacak. Dört tane azgın katır bağlatacağım önüne, en az Şamaş'ın güneş arabası kadar hızlı olacak. Evimiz sedir ağacı kokacak, kapıların kirişleri ve taht koltuğun önünde herkes eğilecek. Krallar önünde baş kıracaklar Gılgameş, yeryüzünün hükümdarları ve güçlüleri, ayaklarının dibindeki tozların içine diz çökecekler. Tüm mutluluklar senin olsun, fakat özellikle de kadınının seni beklediği yatak, seni sonsuzluklara sürüklesin. Hadi Gılgameş! Seni tanrılara yaklaştıran ilk adımı attın. Şimdi de ikinci adımı at ve bir tanrıçayı kendine eş olarak al."

Gılgameş ne cevap vereceğini bilemiyordu. Aklı bir karış havada, tecrübesiz bir delikanlı olsaydı, evet cevabını yapıştırmak için bir saniye olsun duraksamazdı. Fakat tanrılar ona sıradan ölümlülerin asla yaşayamayacakları şeyleri yaşatmışlardı. Artık dünyaya bambaşka bir açıdan bakabiliyordu. Evet cevabını verdiği andan itibaren, sonsuza dek ona teslim olacağını hissediyordu. Kendisine ve rüyalarına olan güvenini yitirecekti ve bunun olmaması gerekiyordu. Zaten İluna bir kralın eşi olabilecek bir kadın değildi. Hayır, yönetimi kendi ellerine almak isteyecek ve kendisinden verebileceğinden fazlasını talep edecekti. Tammuz, İşullanu, Dumuzi ve diğerlerini geçirdi aklından...

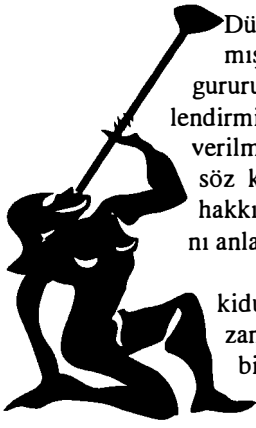
"Tereddüdünü anlıyorum" dedi İluna ve açık sözlüğüyle Gılgameş'i hayrete düşürdü. "Beni kalpsiz, erkek katili bir canavar sanıyorsun. Doğrusunu istersen bu şöhreti kazanmak için ben de birtakım şeyler yaptım, bunu kabul ediyorum. Fakat inan bana, insan-

ların anlattıklarının büyük çoğunluğu ölçüsüz bir abartı ve sınırsız hayal güçlerinin bir ürünü. Fakat sen başkasın. Sıradan insanlardan daha akıllı ve daha ileri görüşlüsün. Ve benim de aynen böyle olduğumu gayet iyi biliyorsun. Sen ve ben, ikimiz birbirimize aitiz, ikimiz de aynı tahtadan yontulmuşuz. Eğer birlik olursak tüm dünyayı değiştirebiliriz. Birliğimiz, mantığımızın bize verdiği bir emirdir. Fakat bundan bahsetmek istemiyorum, çünkü mantık ayrı bir konu, aşk ise apayrı bir konudur. Eğer ruhumun içine bir göz atabilseydin Gılgameş, sana karşı duyduğum ihtiras ateşinin beni yakıp kavurduğunu görebilirdin. Böyle bir duyguyu daha önce hiç tatmamıştım. İçimde sadece bir tek arzu var artık: Benimle evlen Gılgameş... Sevgilim..."

"Ben... düşünmem lazım... bana biraz zaman tanı..." diye kekeledi Gılgameş. Sözcükler ağzından güçlükle çıkıyordu. Büyülenmiş gibiydi. İluna'nın kudretini bu kadar güçlü bir şekilde daha önce asla hissetmemişti, hatta tapınaktaki kutsanma töreninde bile.

"İyice düşün Gılgameş" diye karşılık verdi İluna müzikal bir sesle, "yarın seni tapınakta bekleyeceğim. Fakat sakın bekleme odasında oyalanma. Hemen özel daireme gel ki, vardığın karar hakkında konuşabilelim."

Telli çalgılardan aniden yükselen müzik, Gılgameş'in irkilerek kendisine gelmesine neden oldu. Binlerce elin kendisini yerinden kaldırarak, durmaksızın dans eden dansözlerin arasına çektiğini hissetti. Güzel kokulu binlerce çiçeğin arasında, sallanarak hareket etmeye çalışıyordu. Fırat'ın dalgalarının taşıdığı bir tahta parçasıydı sanki, kendisine hayat vermek için bir tanrıçanın dokunduğu cılız bir filiz. Diğerleriyle beraber dans ediyordu, kimin ve neyin için dans ettiğini bile bilmeden... Başını kaldırmaya cesaret ettiği ender anlarda ise, bakışları tanrıçanın bakışlarıyla karşılaşıveriyordu. Tanrıça, beğeni ve hayranlık dolu gözlerle süzüyordu onu.

Düşünmek Gılgameş'e ıstırap vermeye başlamıştı artık. Elbette ki İştar'ın isteği bir yandan gururunu okşarken, fakat diğer yandan da endişelendirmişti. Böyle bir kararın çok iyi düşünülerek verilmesi gerekiyordu. Tüm hayatının değişmesi söz konusuydu. Ve kendisi kimseyle bu konu hakkında konuşamıyor, kimseye gizli korkularını anlatamıyordu.

Gerçekten kimse yok muydu? Hayır! Enkidu onun sadece sadık bir dostu değil, aynı zamanda güvenilir bir danışmanıydı. Enkidu, bilge ana Ninsun gibi, iç gözle bakma yeteneğine sahipti. Dış görünüş onu asla etkilemiyordu, olaylar karşısında genellikle hayatının büyük kısmını şehrin ve toplumun dışında geçirmiş biri gibi saf ve acemice davranmasına rağmen, onlara bambaşka bir açıdan yaklaşıyor ve ta içlerine bakabiliyordu. Onun önceden verdiği haberlerin ne kadar doğru olduğuna Gılgameş birçok kez şahit olmuştu. Bu durumda onun fikrini sormak çok iyi olurdu.

"Enkidu, kardeşim" dedi ona, "zorlu düşünceler başımı ağrıtıyor ve kalbim korku dolu, çünkü ruhumun derinliklerine işleyen bir ses, içimde daha önce asla hissetmediğim şeylerin uyanmasına neden oldu."

"Seni rahatsız eden nedir? Söyle ki sana yardımcı olabileyim" dedi Enkidu.

"İluna bana kur yapıp duruyor. Sıcak süt ve şefkat isteyen bir kedi gibi dolanıyor etrafımda... fakat ben ona istediği şeyi vermekten korkuyorum. Benim karım olmak istiyor. Onun eşi olmalıymışım, bu da tahtı ve iktidarı onunla paylaşmak anlamına geliyor."

"Seni düşündüren sadece bu mu?" diye sordu Enkidu, "iktidarının bir kısmını ona devrettikten sonra, eskisi kadar özgür olamayacağından mı korkuyorsun?"

"Hayır, bu değil. Meselenin bu olup olmadığını ben de çok düşündüm, fakat sonunda beni ürkütenin bu olmadığına karar verdim."

"Öyleyse seni korkutan nedir? Yoksa benden uzaklaşacağından ve arkadaşlığımızın eski önemini yitireceğinden mi korkuyorsun?"

"Hayır" dedi Gılgameş, "bu da değil. Ne olursa olsun, hiçbir şey asla dostluğumuzu bozamaz. Beniz rahatsız eden ve canımı sıkan düşünce, İluna'nın kendisi!"

"O halde onu sevmiyorsun" dedi Enkidu. Sanki dünyanın en sıradan ve en kolay tespitini yapmıştı.

"Sen sevgiden ne anlarsın ki? Sanki onun ne olduğunu çok iyi biliyormuş gibi konuşuyorsun. Fakat sanırım bu duyguyu daha önce hiç tatmadın bile."

"Yanılıyorsun" dedi Enkidu. "Seni seviyorum, aynı zamanda kendimi de. Açmakta olan düğün otunun ve çayırlarda otlayan hayvanların kokularını seviyorum, kâinatın sonsuz sayıdaki bilmecelerini ve çok uzaklarına dek bakabildiğim geniş düzlükleriyle bozkırları seviyorum. Sabahları güneşin ilk ışınlarını hissetmeyi, akşamları ise ayın ve yıldızların doğuşunu seyretmeyi seviyorum. Duru bir pınarın taze suyunu ve vücudumda gezinen rüzgârın esintisini seviyorum. Hiçbir şey yapmadan palmiye ağaçlarının gölgelerine uzanarak kuşların şarkılarını dinlemeyi seviyorum. Biraz da bu şehri ve içindeki güzel yaşamı seviyorum. Fakat en çok sevdiğim şey ise, çalışan insanların arasında bulunmak, onların sevinçli konuşmalarını ve gülmelerini işitmek..."

"Benim de hoşuma giden şeyleri sayıyorsun" dedi Gılgameş, "fakat bunların gerçek sevgiyle bir ilgisi var mı? Sevgi senin için ne anlama geliyor?"

"Bir şeye yakın olmak ve bir şeyi yakınlarında hissetmek... İluna'yla beraber olduğun zaman bunu hissediyor musun?

"Hayır" dedi Gılgameş gerçeği söyleyerek. Bir süre düşündü. "Hayır, kesinlikle hayır. Hatta tam aksine: Ondan uzaklaştığım zaman içim sevinçle doluyor. Ve buna rağmen... güzelliği beni kendine çekiyor, davranışları, yumuşak, müziğe benzer sesi, özellikle de gözleri beni büyülüyor. Garip bir ikilem yaşıyorum onun yanında. Bir kısmının yanında olmak istiyorum, diğer kısmı ise beni korkutuyor ve oradan kaçmak istiyorum."

"Onda nelerin hoşuna gittiğini anlattın. Peki ya seni korkutan nedir?"

"Onun iki yüzlü olduğunu bilmek. Bir yüzünü, beğenilmek ve ele geçirmek istediği zaman bir maske gibi suratına takıyor ve şimdiye kadar görmediğim, ama çok korkunç olarak tasavvur ettiğim diğer yüzünün, gerçek yüzünün, ruhu kadar soğuk olduğunu düşünüyorum."

"O halde o kendisiyle uyum içinde değil. Sen de buna tepki gösteriyorsun ki, bu çok normal bir davranış. Az önce suyun tadı ve tarlaların kokusu hakkında söylediğim sözlerle bunu kastetmek istemiştim zaten: Tadı çok kötü olan ve ancak çok zor durumlarda içilebilecek bir suyu, ancak doğanın kanunlarına aykırı olarak tütsülenmiş ve yağlanmış olarak kurban edilmek üzere tapınağa götürülen hayvanlar kadar sevebilirim. Bir şey ya olduğu gibidir, doğaldır, o zaman onu severim, ya da değiştirilmiştir, doğal değildir, o zaman onu sevmem. Böyle bir şeyi insan sevemez."

"Bir bilge gibi konuşuyorsun" diye güldü Gılgameş, "kullandığın tasvirlerin çok basit olmalarına rağmen ne demek istediğini iyi anlıyorum, çünkü bana hitap ediyorlar. İluna'yı sevmediğimi, o yüzden ondan uzak durmamı söylüyorsun. Peki, neler olacağını görmek için, sadece oyun olarak da deneyemez miyim?"

"İnsanın hoşuna giden ve sürekli oynamak istediği oyunlar vardır" dedi Enkidu ciddi bir ifadeyle. "Bazıları ise sadece mutsuzluk ve acı verir. Bunu öğrenemeyen ve hatalardan ders çıkarmadan devamlı yeniden denemeye çalışan bir insan, ancak aptalın tekidir."

"Demek sence İluna böyle bir hata! Ona pek değer vermiyorsun anlaşılan."

"Hayır" dedi Enkidu ve şiddetle başını salladı, "bana açık bir soru sordun ve ben de sana açık bir cevap vereceğim: İluna bana kurbanını önce bakışlarıyla büyüleyen, sonra onu yavaş yavaş sararak sonunda boğan bir yılanı anımsatıyor."

Bunlar gerçekten de çok açık sözlerdi. Eğer Gılgameş de içten içe aynı şeyleri düşünmeseydi, bu sözlere şiddetle karşı çıkardı. Fakat ses çıkarmadı ve arkadaşının söylediklerinin üzerine uzun uzun düşündü.

Akşama doğru en iyi elbisesini giyerek İştar'ın tapınağına gitti. O da süslenmiş ve mücevherlerini takmıştı. Gılgameş dairesine ayak bastığı anda bir sedire uzanmış ve merak dolu bakışlarını onun üzerine dikmişti.

"Evet" dedi İluna, "söylediklerimi düşündün mü Uruk kahramanı, buraya cennetin kapılarını ikimize açmak için mi geldin?"

"Korkarım bu olmayacak" dedi Gılgameş ve olağanüstü güzellikteki İştar'ın gözlerinin içine dimdik baktı.

"Peki ya sebep?"

"Birçok değişik sebebi var. Bunlardan biri şu: Seni karım olarak alırsam, sana ne verebilirim ki? Vücudun için değerli, güzel kokulu yağlar, sıradan kadınların hoşuna gidebilecek elbiseler mi? Sıradan ölümlülerin yediği ekmek ve yiyecekler mi? Bir tanrıçaya layık yiyeceklere maalesef sahip değilim. Sahip olduklarım, sadece krallara layık yiyecekler."

"O kadarına razıyım. Sandığın kadar çok şey talep etmiyorum senden."

"Sen bunlara razı olsan bile" diye devam etti Gılgameş duraksamadan, "karşılık olarak bana ne verebilirsin ki? Seni kendime eş olarak alsam, benim halim ne olur? Sen bir tanrıça olduğun için, sana tabi olmak zorunda kalırım. Karısının şımarıklıklarının ve isteklerinin esiri olan bir kral! Hayır İluna. Hakkında neler düşündüğümü sana açık açık söyleyeceğim, bu yüzden bana kızman umurumda bile değil. Sen zalim ve insafsızsın, içindeki yegâne duygu kendini ön plana çıkarma isteği. Sen sevgiyi sahip olma hırsı, fedakârlığı da çıkarcılık ile karıştırıyorsun. Bu durumda sana güvenmem mümkün mü?"

İluna bu acı sözleri dinlerken yattığı yerden hafifçe doğrulmuştu, dudaklarındaki alaycı gülümseme kaybolmuştu ve gözleri alev saçıyordu.

"Devam et ve ruhuna eziyet eden hiçbir şeyi benden saklama" dedi yapmacık bir sükûnetle. Kendisine zorlukla hakim olduğu her halinden belli oluyordu.

"Aslında senin durumuna uyan birçok örnek daha verebilirim" dedi Gılgameş. İçindeki bir şeytan, devam etmesi için kendisini dürtükleyip duruyordu.

"Âşıklarından hangisine sevgi ve sadakat verdin, hangisi sana verdiğinin karşılığını aldı? Duymak istesen de, istemesen de felakete sürüklediğin sevgililerini sayacağım sana: Sana aşk sarhoşu şarkılar söyleyen kara karga Tammuz nerede şimdi? Bir zamanlar kraliyet bahçıvanı olan ve şimdi bataklıkta kurbağalarla beraber ömür tüketen İşullanu nerede? Bir aslan kadar güçlü olan adamı tuzağa düşürüp, canın istedikçe eline aldığın bir oyuncağa dönüştürdün. Girdiği her kavgadan zaferle çıkan Ohesi'ye dizgin takarak, onu emrindeki miskin bir yük hayvanı haline getirdin. İçtiği çamurlu suları, tapınağından gelen güzel bir şarap sanıyor zavallı. Annesi Silili'nin ağlamaktan gözleri kör oldu. Ve Amagu, çobanların başı! Sana her gün taze ekmek pişiriyor ve bir oğlak kurban ediyordu, sırf seninle ilgilendiği için tüm görevlerini ihmal etmeye başlamıştı. Ya onunla ne yaptın? Onu döve döve yanından kovdun ve yalnız dolaşmak zorunda olan bir kurda dönüştürdün. Artık çoban çocuklar bile onu aralarına almıyor, kendi köpekleri bile onu ısırıyor ve saygı göstermiyor. Ve sen bunların hepsinin sevgi olduğunu iddia ediyorsun...

Eğer ilk sevdiğin ben olsaydım, sanırım onların başına gelenlerin hepsini ben de tadacaktım!"

"Defol!" diye bağırdı İluna büyük bir öfkeyle. Gılgameş'in utanmazca suçlamaları onu çıldırtmıştı. Onun kendisiyle bu şekilde konuşacağını asla düşünmemişti. Bir an için suratındaki gülümseyen maskeyi kenara fırlattı ve Gılgameş onun gerçek yüzünü gördü. Bu kısacık idrak anı, ona doğru davrandığını kanıtlamıştı.

Ayağa kalktı ve başıyla belli belirsiz bir selam verdi.

"Umarım istediğin cevabı aldın" dedi Gılgameş. "İkimizin de aynı tahtadan yontulduğunu düşünüyorum, o halde sana bu kadar açık olarak ifade ettiğim sözlerimin ne anlama geldiğini kavraman gerekir."

"Dışarı!" İluna eline geçirdiği ilk sert nesne olan küçük bir kutuyu Gılgameş'in bulunduğu istikâmete fırlattı. "Yıkıl karşımdan, aslı nesli belirsiz piç! Bundan sonra tapınağıma bir daha asla ayak basamayacaksın. Seni lanetliyorum Gılgameş, Uruk kralların en aptalı ve en sefili! Git buradan ve bir daha asla karşıma çık-

ma. Lanetim seni her zaman takip etsin ve yaşamdan aldığın tüm zevkleri sonsuza dek zehirlesin!"

"Şarap dolu bir kadeh yerine sadece yaşam zevkimi zehirlemen ne kadar da iyi!" dedi Gılgameş ve arkasına bakmadan dışarı çıktı. Kapının önünde kendi kendine güldü, çünkü içeriden hâlâ duvara çarpıp kırılan nesnelerin sesleri gelmekteydi.

İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü, diye düşündü. Cırtlak bir mahalle karısı gibi davranan bu kadın mı bir tanrıça?

Zigguratın önündeki büyük meydana geldiği zaman, başını kaldırarak derin derin nefes aldı. Havanın harika bir kokusu vardı, ilkbahar olanca güzelliğiyle kendisini hissettiriyordu ve kuşlar neşeyle şarkılar söylüyorlardı. Gökyüzü çok güzeldi, fakat sadece sıradan bir gökyüzünden başka bir şey değildi. Elle tutulup gözle görülen şeylerle dolu, basit bir gökyüzü. Tanrılar için çok fazla yer yoktu içinde.

Az önce söylediği sözler yüzünden İluna'nın nefretini ve düşmanlığını kazandığını biliyordu, fakat bunun için üzülmüyordu. İstediği kadar bağırıp çağırsın, ardından lanet okusun, zerre kadar etkilemiyordu kendisini. İluna oynamak istediği oyunu kaybetmişti ve hiç kimse kendisini onunla evlenmeye zorlayamazdı.

Gılgameş bir zamanlar yedi bilgenin oyun tahtasının üzerinde yuvarlak biçimli siyah ve beş benekli beyaz taşları bir alandan diğerine götürerek oynadıkları oyunu anımsadı. Daha o zaman bile, akıbeti ne olursa olsun, İştar'ın kutsal düzenden ayrılmak istediği belli olmuştu. Şüphesiz kendisini işin içine katmıyordu o zamanlar, çünkü hiçbir önemi olmayan genç bir delikanlıydı. Amacına çok yaklaşmıştı, hatta ölmekte olan tiran Dumuzi'nin arzusu olduğunu iddia ederek, örümcek ağlarıyla bağlı olsa bile iktidarı kısa bir süre için ele geçirmişti. Sadece halkın baskısı yüzünden tahttan feragat etmeye razı olmuştu, fakat bu ayrılığın fazla uzun sürmeyeceğinden son derece emindi.

Fakat Gılgameş artık Uruk için büyük önem taşıyan, sorumluluklarının bilincinde güçlü bir kral olmuştu. İluna'nın iktidarı ele geçirmek için yaptığı ikinci deneme de, onun çelik iradesi karşısında parçalanıp dağılmıştı. Acaba artık bundan vazgeçip, kut-

sal beşliğin içindeki görevinin ne olduğunu anımsayacak mıydı? Yoksa ondan intikam almak için planlar yapmaya başlamış mıydı?

Gılgameş hızla alanı kat ederek, sarayının kapısına doğru yürüdü. Omuzlarında taşıdığı ve kendisine çok ağır gelen bir yükten kurtulduğunu hissediyordu. İluna'nın tehditlerinden asla korkmayacak ve yılmayacaktı. Hiç kimse kendisi zorla bir şeyler yaptıracak güce sahip değildi. Artık özgürdü.

İluna öfkeden çılgına dönmüştü. Daha önce hiç kimse kendisi hakkındaki düşüncelerini bu kadar acımasızca ifade etmemişti. Gılgameş olacak bu aşağılık piç, kendisiyle bu şekilde konuşmaya nasıl cüret edebiliyordu? Ağır bir şekilde cezalandırılması gerekiyordu, daha önce hiç kimsenin çarptırılmadığı kadar ağır bir biçimde hem de. Göksel babası Marduk ile konuşmak için hiddetten sarsıla sarsıla ağlayarak tapınağının damına çıktı.

Titrek elleriyle küçük bir odun yığınını yakmaya çalıştı. Nihayet ateş yanmaya başlayınca, elindeki bitki demetlerini kırarak üzerine koymaya başladı. Ateşten yükselen ince bir duman sütunu, zigguratı taklit edercesine döne döne göğe yükselmeye başladı. İluna damın üstünde ayağa kalkarak kollarını yukarı uzattı, açık saçları ensesine ve omuzlarına düşüyordu.

"Marduk, göksel baba, duy beni" diye seslendi, "İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olan kızın İluna'nın başına neler geldiğini dinle: Bir süredir Uruk kralı olan Gılgameş isimli kendini beğenmiş adamdan beni kendisine eş olarak almasını diledim, ama o beni aşağıladı ve benimle alay etti. Bunu nasıl yaptı? Hangi şey-

tan ona bu gücü verdi? Halbuki ona o kadar çok şey verebilirdim ki, bir erkeğin arzulayabileceği her şeyi... Fakat beni reddetti ve sanki sıradan bir tapınak fahişesiymişim gibi davrandı bana. Çok ağır sözler söyledi ve dayanılması çok güç hakaretler yağdırdı. Bundan önce hiç kimse böyle bir şey yapmaya cüret edememişti, bundan önce İştar asla bu şekilde aşağılanmamıştı."

Göksel Baba Marduk, aşağıdaki dünyada olup bitenlerle pek nadir olarak ilgilenmesine rağmen, birisinin gerçekten içten gelen bir talebi olduğu zaman onu dinlemezlik etmezdi. İluna'ya şöyle cevap verdi: "Sanırım olayların bu hale gelmesinde senin de suçun var. Uruk kralını o kadar tahrik ettin ki, sonunda dayanamayarak yaptığın korkunç işleri ve kötü niyetini görmeni sağlayan bir ayna tuttu suratına karşı. Hiç kimse bu şekilde gerçek yüzünü seyretmekten hoşlanmaz. Senin kızman gereken Gılgameş değil, aksine bir aşk tanrıçasına yakışmayan davranışlarda bulunduğun günler ve zamanlar."

Marduk'un bu şekilde konuşması onu daha da öfkelendirmekten başka bir işe yaramadı. "Söylediklerinde haklı olsan bile" diye bağırdı, "bana hakaret etmeye ve hakkımda kötü konuşmaya ne hakkı var ki? Bir insancık bir tanrıça hakkında hüküm veriyor! Ve bunun dışında: Onunla beraber her şey daha iyiye gitmez miydi, yepyeni bir başlangıç yapamaz mıydık?"

Marduk alnını kırıştırdı. "Kendini kandırmaya çalıştığını sen de gayet iyi biliyorsun" diye karşılık verdi, "insan elbiselerini, eşini, hatta içinde yaşadığı şehri bile değiştirebilir; fakat insanın ta küçüklükten bu yana suyunu içtiği bir kuyuyu değiştirmesi mümkün müdür? Hayır İluna, bana söylemek istediklerin bu değil ve bu şekilde konuşmaya devam ettiğin sürece sana inanmayacağım. Şikâyetlerini dinledim ve cevabını verdim. Hâlâ ne istiyorsun benden?"

"Marduk, göksel babam!" diye bağırdı İluna. Sesi öfke ve nefret doluydu. "Bir zamanlar bana vermiş olduğun sözü hatırla. Gerçekten tüm kalbimle arzuladığım bir isteğimi yerine getirecektin. İşte bunun vakti geldi şimdi: Göklerdeki o azgın ve korkunç boğayı gönder bana! Kral Gılgameş'i sarayında basıp öldürmesi için onu Uruk'un üzerine salmak istiyorum."

"İsteğini yerine getirmeyeceğim" diye karşılık verdi Marduk, "benden çok korkunç şeyler yapmamı bekliyorsun ve senin ağzından bu tür şeyleri işitmek beni son derece rahatsız ediyor. Benden böyle bir şey istediğine göre aklını kaçırmış olmalısın."

"Hayır" dedi İluna, "aklımı kaçırmış değilim. Mantığım yerinde ve ne söylediğimi iyi biliyorum. Senden bir kez daha rica ediyorum: Gök boğasını Taurus takım yıldızından koparıp al, ona hayat üfleyerek bana gönder ki, onu Uruk'un üzerine salayım. Beni son derece kıran ve inciten utanmaz Gılgameş'in yüreği, acı ve elemle dolsun."

"İsteğini yerine getirmeyeceğim" dedi Marduk ikinci bir kez, "istesem bunu yaparım elbet, fakat ortaya o kadar korkunç bir şey çıkar ki, sonunda neler olacağını ben bile kestiremem."

Bunun üzerine İluna tehditler savurmaya başladı: "Eğer bana gök boğasını göndermezsen, yeraltı dünyasının mührünü söker ve kapılarını kırarım. Aşağıdaki ölülerin tümü, canlıları yemek için yeryüzüne çıkar. Atam olan ve ölülerin ruhlarını toplayan Lilith ile birlik olurum. O ölülere yeniden yaşam üfleyebilir ve onların kımıldayan her şeye saldırmalarını sağlayabiliriz. Ondan sonra yeryüzünde ölülerin sayısı, yaşayanların sayısını kat be kat aşar."

Kızının tehditleri Marduk'un ödünü patlatmıştı, çünkü az önce yaptığı tasvir son derece korkunçtu. Ne de olsa iyi kalpli bir tanrıydı o, insanoğulları da dahil tüm çocuklarını sevdiği için, yavaş yavaş pes etmeye başladı: "Gök boğasını sana göndermem çok korkunç sonuçlar doğurabilir. Uruk'ta yedi yıl kıtlık olacak, çünkü boğa tüm ekinleri yiyecek, inanılmayacak kadar çok yemek yer. Senin yerinde olsam önce insanlar için yedi yıl boyunca yetecek tahıl ve hayvanlar için ise saman depolardım."

"Hayır, buna gerek kalmayacak" diye karşılık verdi İluna, "insanlar için yeterince tahıl depoladım baba. Kutsal dağın altındaki ambarlar dolup taşıyor. Hayvanlar için de yeterince ot biriktirdim. Yedi yıl boyunca kıtlık olsa bile, herkese kendisine fazlasıyla yetecek kadar dolgun başaklar ve taze otlar bulacak. Görüyorsun ki her şeyi düşündüm. Şimdi sen de sözünü tut ve bana istediğimi ver!"

Sonunda Marduk, İştar'ın baskısına dayanamadı. Aslında hiç ikna olmamasına rağmen, tekrar eski huzuruna kavuşmak istediği için gökyüzündeki Taurus takımyıldızına uzandı, güçlü eliyle oradaki boğayı yerinden söküp alarak içine hayat üfledi ve yere bıraktı.

Fakat yine de İluna'nın isteğini tam olarak yerine getirmedi. Bunun sebebi o eski boş vermişliği miydi, yoksa iyi kalpliliği miydi, bilinmez; ama her halükârda boğayı Uruk'tan çok uzaklara, hatta bir zamanlar avcının Enkidu'yla karşılaştığı yerden bile uzağa, bozkırın ta içlerine bırakmıştı. Azgın boğa orada öfkeyle kudurmuşçasına sağa sola saldırıyor, yanılıp da kendisine yaklaşmaya cesaret eden tüm hayvanları devâsâ boynuzlarıyla tehdit ediyordu; fakat hiçbir insan ondan zarar görmemişti henüz. Göçebelerin yolları daha kuzeyden ve batıdan geçiyordu, bu nedenle çobanlar da korkunç hayvanı fark etmemişlerdi.

"Teşekkür ederim" dedi İluna, İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü, "beni dinleyip isteğimi yerine getirdiğin için sana teşekkür ederim, göksel babam."

Fakat Marduk onu artık işitmiyordu. Tekrar uykuya dalmıştı ve rüyasında dünyayı nasıl yarattığını görüyordu. Kuruyla ıslağın ayrılmasını, ateşi, havayı ve taşları, Mâ ile beraber hayret verici bir çeşit ve çoklukta yarattıkları bitkileri, hayvanları ve insanları görüyordu tek tek. Bu rüyayı görmek yaptığı başlıca işti ve uykusunun bölünmesinden hiç mi hiç hoşlanmıyordu.

Marduk'un yaratmış olduğu boğayı Gılgameş'e zarar veremeyecek bir uzaklığa koyduğunu İluna'nın fark etmesi, pek de uzun sürmedi. Canı sıkılmıştı. Durup dinlenmeden bu canavarı nasıl Uruk'a çekebileceğini düşünmeye başladı. Aklına uygun bir fikir gelmeyince, bir kez daha çok sevdiği kehanete danışmaya karar verdi.

Fildişi zarları sükûnetle atmaya başladı. Çıkan sonuçları nokta ve çizgilere dönüştürdü. Ortaya çıkan tasvirin üst bölümü, bir orduyu, yani toprağı simgeliyordu. Tasvirin alt bölümünü oluşturan iki kırık, bir tam çizgi ise, bilinmez olanı, yani suyu simgelemekteydi.

Bunun anlamı, toprağın altında biriken yeraltı sularıydı. Ordu da bir bakıma yeraltı suyuna benziyordu. Onun gücü de halk kitle-

sinin arasında birikiyordu. Barış zamanında görünmez bir varlıktır, fakat her zaman bir kudret kaynağı olarak hazır beklemektedir. Bir ordunun yapısı şu şekilde açıklanabilir: İçten içe daima tehlikeli bir şey olmakla birlikte, dışa karşı itaat ve düzen içinde olmalıydı. Katı bir disiplin içinde olmayan ordu, birbirine gelişigüzel bağlanmış bir demet kuru ota benzer. Sadece katı bir düzen onu olması gereken şey yapar: tehlikeli bir savaş oyuncağı. Savaş ise zarar ve tahribatı beraberinde getirir. Bu yüzden şiddetini düşüncesizce serbest bırakmak doğru bir şey değildir, savaş mutlak gaye olmamalı, aksine son çıkar yol olan çabuk etkili, öldürücü bir ilaç olarak kullanılmalıdır. Biraz eğilerek zarların üzerine doğru yavaşça üfledi ve zarların en küçük kımıltılarını bile dikkatle izlemeye başladı. İşte, üçüncü zar ayrı bir alana düşmüştü!

İluna aniden tüm vücudu ve ruhuyla dikkat kesilmişti. Kehanetin söylemek istediğini gayet iyi anlamıştı. Şöyle diyordu: "Yabani hayvan tarlanın içinde, onu yakalamak iyi olur."

Arkasına yaslanarak kehanetin söylediklerini özümsemeye ve hayalinde bir tasvir olarak canlandırmaya çalıştı. Ne anlama geliyordu? Yabani hayvan normal yaşama alanı olan ormanı, dağları ve bozkırı terk ederek tarlalara girmiş, ekinleri kasıp kavuruyordu. Kudretli gök boğasıydı bu. Onu görüyordu, çok uzaklardaydı ve güçlükle fark edilebiliyordu, fakat öfkesinin ve gövdesinin korkunç derecede büyük olduğu her halinden belliydi. Öfkeyle soluyarak toynaklarıyla yeri eşeliyor ve kan çanağına dönmüş gözleriyle etrafı kötü kötü süzüyordu. Devâsâ boynuzlarıyla tozu dumana kattığı için göz gözü görmüyordu. Havaya fırlattığı taşlar, topraklar ve tozlar, devâsâ sırtına yağmur gibi yağmaktaydı. Boğa savaşmaya can atıyordu, savaşı çağırırcasına böğürüyor, nihayet öldürmeye değecek bir rakiple karşılaşmayı bekliyordu. Fakat böyle bir kimse ortalıkta yoktu.

Acaba ona yakın bir yerlerde yaşayan insanlar yok muydu? Bu insanlar onu kızıştırarak Uruk'a saldırmasını sağlayamazlar mıydı? İluna gözlerini kapayarak, dışarıya içinden bakmaya çalıştı. Gözlerinin önünde karmaşık dalgalar ve mavi girdaplar uçuşuyordu, bunun hızla akan bir su olduğunu anlaması epey uzun sürdü.

Bu suyun birbirine çok yakın akan iki ırmak olması onu huzursuz etti. Hiç şüphesiz birbirlerine sadece birkaç saat mesafede bulunan Fırat ve Dicle'ydi bu ırmaklar. Aralarında ise kalın bir sis perdesi vardı. Bir süre sonra sis perdesi aralanmaya başladığı zaman, zihninde bir şehir belirmeye başladı. Ne Uruk, ne de Ur'du burası, ne Eridu, ne de Nippur...

Kehanet burasının isminin Kiş olduğunu fısıldamıştı ona. İluna'nın zihninde yeni bir tasvir belirmişti. Sumer ülkesinden ayrılan ve artık vergi ödemeyen bir hükümdar görüyordu. Alnı kırışıklıklarla dolu, zayıf bir adamdı. Ağır sorunların altında eziliyor gibiydi. Şehri göçebeler ve her cinsten barbarla dolup taşıyordu. Bu sene çok iyi ürün almalarına rağmen şehirde kıtlık başgöstermişti, çünkü her geçen gün aç karınlar akın akın kapıları zorlamaya devam ediyordu.

İluna Kiş'ten ve Enmebaraggesi oğlu prens Akka'dan söz edildiğini daha önce duymuştu. Onun sulama kanalları hakkında pek az şey bildiğini de işitmişti. Bir keresinde bu şehirden gelen bir tüccar tapınağı ziyaret etmişti. Yanında getirdiği mallar son derece kalitesizdi, tanrıçaya bile ancak küçücük bir hediye verebilmişti. Kiş'ten ve şehrin sorunlarından o kadar uzun süre bahsetmişti ki, sonunda İluna onun sızlanmalarını dinlemekten bıkmış ve adamı kapı dışarı etmişti. Fakat o zamanlar kendisine verilen ve manasını şimdi kavradığı bir işaretti bu belki de.

Zarları bir kez daha attı. Kehanet bu defa şöyle demişti: "Orduları harekete geçirmek iyi olur!" Açıkça anlamıştı bunu. Ordu o ülkedeki aç insanlardan oluşacak, Kişli Akka ise onların önderi olacaktı. Harekete geçerek yola koyulacaklar ve güneye doğru ilerlerken gök boğasını Uruk'a süreceklerdi. Sonra ne olacağına ise, kader karar verecekti.

Aklından bunları geçirirken elinde olmadan ürperdi. Düşündükleri canavarca şeylerdi, düşmanı şehrin kapılarına çekmesi yetmezmiş gibi, onlarla beraber Marduk'un gökten indirdiği korkunç yaratığın gelmesine de neden olacaktı. Fakat Gılgameş'i cezalandırmanın başka bir yolu yoktu. Bunu yapmak zorundaydı, intikamını almak için bir an bile düşünmemeli, bir an bile duraksamamalıydı.

Korkunç bir şekilde güldü. Sesinin tonu kendisini bile ürkütmüştü. Düşünceli düşünceli alnını sıvazladı. Peki ya Uruk'un büyük duvarı tüm saldırılara karşı koymayı başarırsa? Vakti geldiğinde bunun da çaresine bakmak zorundaydı. Fakat önce Kiş hükümdarı ile ilişkiye geçmeliydi.

Hizmetkârlarına seslenerek Sasa'yı çağırmalarını istedi. Tehiptilla'nın ortadan kaybolmasından ve Unigi'nin İran dağlarındaki Lullumu ülkesindeki yeni tapınağın başrahibesi olmak üzere oraya hareket etmesinden bu yana, Sasa onun en güvendiği kızı olmuştu. Sasa gelince İluna onu kucakladı.

"Benim için önemli bir görev üstlenmek ister misin?" diye sordu İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü.

"Sana sadakatle hizmet etmekten başka hiçbir şey arzulamadığımı biliyorsun" diye karşılık verdi Sasa.

Bunun üzerine İluna kil bir levhaya yazılmış olan bir mesajı iki kat kumaşa sardıktan sonra, ona teslim etti. Sonra da ne yapması gerektiğini açıklamaya başladı. Fakat tedbiri elden bırakmayarak, kil levhada yazılı olanların hepsini ona anlatmadı. En önemli yerleri atlayarak geçmişti, çünkü küçük sırdaşının çevirdiği entrikaların tümünden haberdar olması belki sakıncalı olabilirdi. Buna rağmen Sasa'nın beti benzi attı.

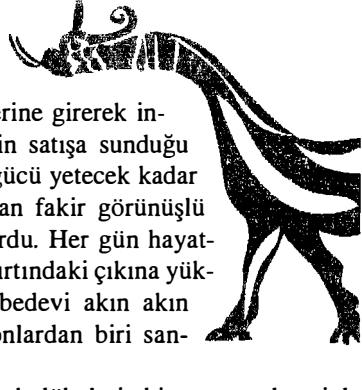
"Tehiptilla'nın barbarı evcilleştirmeye giderken yaptıklarını mı yapmalıyım?" diye sordu endişeyle, "sırf düşüncesi bile beni korkutuyor."

"Hayır" dedi İluna, "görevinin o işle bir ilgisi ve benzerliği yok. Kişli Akka medeni bir adam, yabani bir canavar değil. Zaten sen bir ökse kuşu olmayacaksın. Tam aksine, bu andan itibaren benim tam yetkili elçimsin ve Kiş'te akla gelebilecek her türlü saygı gösterilecek sana. Burada önemli olan, mesajımın Kiş prensinin eline vaktinde geçmiş olmasıdır. Fakat dikkat et; tablette yazılı olanları sadece hükümdarın kendisi okusun. Eğer başka biri ister hile ile, ister de şiddet ile tablette yazılı olanları okumak isterse, ne yapıp edip bunu engellemeye, başarılı olamazsan da tableti kırmaya çalış. Tableti paramparça et, binlerce parçaya böl, ya da ne yaparsan yap... Yeter ki içinde yazılı olanları Kişli Akka'dan başka kimse okumasın. Bunu yapacağına bana söz verir misin?"

"Venüs'ün yedi ışını adına yemin ederim" dedi Sasa.

"İyi öyleyse. Acele et, arkadaşım. Kiş'e vaktinde ulaşmak için en hızlı katırlardan birini al. Seni çirkin, yaşlı bir kadın sanmaları için kılık değiştir. Mümkün mertebe hastalıklı ve sakat gibi davranmaya çalış. Bu şekilde görevini bitirene kadar seni kimse rahatsız etmez."

Suç ortağına birkaç faydalı öğüt daha verdikten sonra, onunla uzun uzun vedalaştı. Sasa aynı günün öğleden sonrası kuzeye doğru yol almaya başlamıştı bile.

Paçavralar içinde yaşlı bir kadın katırının üstünde Kiş'in pazar yerine girerek insanların arasına karıştı. Tâcirlerin satışa sunduğu cüzî çeşitteki mallardan almaya gücü yetecek kadar zengin olanlara aç gözlerle bakan fakir görünüşlü insanlar arasında göze çarpmıyordu. Her gün hayattaki tüm varlıklarını eşeklerinin sırtındaki çıkına yüklemiş olan bir sürü göçebe ve bedevi akın akın şehre gelmekteydi. Sasa'yı da onlardan biri sanmışlardı.

Aslında aceleyle örülmüş saz kulübelerin bir araya gelmesiyle oluşan şehir, tüm dikiş yerlerinden patlayacak gibiydi. Buna rağmen her gün kapıya dayanan yeni göçmenler, inadına şehre girmeye çalışıyorlardı. Saz kulübelerin ortasında, prens Akka'nın biraz da abartarak sarayım diye nitelendirdiği taş bir bina bulunuyordu. Prensin tahıl ambarlarını tepeden tırnağa silahlanmış muhafızlar korumaktaydı, hatta ambarların çevresine bir savunma çukuru bile kazdırmıştı. Muhafızların işi başlarından aşkındı. Bütün gün ısrarla köprüyü geçmek için çabalayan dilencileri kovalamak için, gerekirse silahlarını kullanmaktan da çekinmeden, uğraşıp duruyorlardı.

Pazar yerinin çevresinde tapınaklar da göze çarpıyordu, fakat Uruk'taki Eanna'nın üzeride bulunanlar yanında, acınacak yıkıntı-

lar olarak nitelendirilebilirdi bunlar ancak. Tapınaklardan biri tanrı Enlil'e adanmıştı, diğerleri ise göçebelerin ve bedevilerin getirdiği, başka hiçbir yerde adı sanı işitilmeyen yerel tanrılara aitti.

Yaşlı kadın katırından inmiş ve dizginleri eline almıştı. Çocuklar kadının etrafına toplanarak ekmek dilenmeye başladılar, fakat onun da hiç ekmeği olmadığı gibi, yolculuk yüzünden karnının çok acıkmış olduğunu görünce, peşini bıraktılar.

Kadın durarak etrafına bakındı. Görülecek ilginç tipler vardı civarda, bazıları yere serdikleri paçavraların üzerinde, Uruk'ta çoktan çöpe atılacak olan nesneleri sergileyerek satmaya çalışıyor, bazıları da yabancı dillerde konuşarak etraflarına toplanan ve dalgın dalgın kendilerini dinleyen insanlara, masallar ve efsaneler anlatıyordu. Birçoğunun yapacak başka bir işi yoktu zaten ve dinledikleri hikâyeler midelerinin gurultusunu bir nebze olsun bastırıyordu.

Birden pazar yerine giren bir manga asker, insanları sağa sola iterek yolu açtı. Çift koşumlu güzel bir savaş arabası hışımla meydandan geçerek, köprü yönünde gözden kayboldu. Pazar yerini dolduran ses karmaşasını anlatmak imkânsızdı. Birbirlerinin dillerini hemen hemen hiç anlamayan insanlar, aynı dili konuşan birini bulduklarında daha da yüksek sesle bağırmaya başlıyorlardı.

Yaşlı kadın yavaşça savunma duvarına doğru ilerlemeye başladı. Yol boyunca sık sık itilip kakılıyordu, bir keresinde de birkaç yeniyetme delikanlıyı tahta sopalarla kovalayan askerler tarafından az kalsın ezilecekti. Askerler önlerine gelen her şeye, ne ve kim olduğuna aldırış etmeden vuruyorlardı ve kısa zaman zarfında delikanlıları dört bir yana dağıtmayı başardılar. Yaşlı kadın onların bir çuval tahıl çaldıklarını gayet iyi görmüştü, fakat kaçış esnasında çuval patlamış ve içindeki değerli taneler yere saçılmıştı. Ve gerçekten de bazı insanlar bu tanelerin başına üşüşerek, onları hızlı hareketlerle ağızlarına tıkıyorlardı. Bu durum, onların gerçekten de büyük bir sefaletin pençesinde kıvrandıklarını açıkça göstermekteydi.

Yaşlı kadın başını sallayarak yoluna devam etti ve köprüye ulaştı. Askerler yolunu kesmişlerdi. "Daha ileri gidemezsin" dedi bir tanesi ve kaba bir hareketle kadını geriye itti, "yiyecek bir şeyler istiyorsan bedevilere git."

Bir diğeri ise arkadaşının sözlerini tamamladı: "Burada ne işin var ki zaten? Geldiğin çöle geri dön. Kiş'te senin gibi insanlara yer yok artık."

"Prens Akka'yı görmek istiyorum. Ona verecek önemli bir haberim var" dedi yaşlı kadın.

"Hadi oradan! Zaten birçoğu bu bahaneyle gelir buraya" dedi ilk konuşan asker, "bu kadar aptalca numaraları yutacak kadar enayi mi sandın bizi?"

Bunun üzerine yaşlı kadın başının neredeyse tümünü kapatan kapüşonu geriye itti, uzun siyah saçlarını sallayarak düzeltti ve suratındaki toprak boyaları sildi. Genç ve güzel bir kadın yüzü çıkmıştı ortaya. Hele üzerindeki paçavraları omzundan kaydırıp, incecik elbisesinin altındaki biçimli vücudunu gözler önüne serdiği zaman, askerlerin şaşkınlığı görülecek şeydi doğrusu. Yaşlı cadı, bir dünya güzeline dönüşmüştü.

"Prense gizli bir haber ulaştırmam gereken bir elçi olduğuma inandın mı şimdi?" diye sordu Sasa.

Daha yaşlı olan asker şüpheyle kafasını kaşıdı. "Doğrusu" dedi sonra, "bunun o lanet bedevilerin bir numarası olup olmadığından pek de emin değilim..."

Bunun üzerine Sasa elbisesinin önünü açarak, göğsünde asılı olan yuvarlak altın kolyeyi gösterdi. Üzerinde tanrıçanın mührü vardı. Askerin okuma yazması yoktu ama bir anda bu kızın çölde yaşayan bir zavallı olamayacağını anladı. Hareketleri hemen kibarlaşmıştı.

"Katırının eyerine asılı olan torbanın içinde ne olduğuna bakabilir miyim?" diye sordu.

"Hayır" dedi Sasa, "orada ne olduğunu basit bir askere değil, sadece hükümdara gösterebilirim. Uruk tapınağının başrahibesi ve İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna, beni ona bir mesaj iletmem için gönderdi."

"Pekâlâ, gel de seni sarayın kapısına götüreyim" dedi asker ve Sasa'ya eşlik etmek için hazırlanmaya başladı.

Kiş prensinin ikâmet ettiği kaba saba taş ev, bir saray olmaktan çok uzaktı gerçekten de. Kesme taşlardan ve pişmemiş tuğla-

lardan inşa edilmişti, bazı yerlerdeki tuğlalar ufalanmaya başlamışlardı bile, ne bir sütun, ne bir süsleme, ne de bir mozaik veya resim göze çarpıyordu duvarlarda. Oysa Uruk'ta bırakalım sarayları, bazı zengin sakinlerin evlerinde bile her tür süsleme bol bol yapılıyordu.

Sasa "saray"ın girişinde muhafız kıtasına teslim edildi. Tepeden tırnağa silahlı adamlar onu karmakarışık yollardan geçirerek, Akka'nın özel muhafızlarına teslim ettiler. Burada üçüncü kez ne istediğini anlattıktan sonra, yarı karanlık küçük bir odada beklemesini söylediler ona. Pencereye yaklaşarak şehre baktı. Kiş ne kadar da çirkindi! Bir şehir bile değildi burası aslında, küçük bir pazar yeri, çabuk gelişmiş ve artık gelişecek hali kalmamış ufacık bir vaha! Oysa Uruk'un duvarları arasındaki yaşam ne kadar da güzeldi!

Sasa burada karşılaştığı derin sefaleti düşünerek iç geçirdi. Fakat o anda odaya girerek kendisini takip etmesini söyleyen muhafız başı, onu daldığı kötü düşüncelerden çekip aldı. Sasa, muhafız başıyla beraber, iç avluda sona eren uzun bir koridordan geçti.

Küçük bir ormana benziyordu burası. Hurma ve meru ağaçlarının gölgeleri altına birçok adam kurulmuştu. Diğerlerinden biraz daha yüksekte oturan adamın Prens Akka olduğunu hemen anladı Sasa. Uzun boylu, hafif kambur bir adamdı Akka. Suratında düşünceli ve üzgün bir ifade vardı. Diğer adamlar ise çeşit çeşit elbiseler giymişlerdi, kiminin üzerinde ait olduğu göçebe kabilesinin kıyafeti, kiminin de asil bir Kişli olduğunu gösteren bir elbise bulunuyordu. İlk bakışta Urukluları andırıyorlarsa da, prenslerinin suratındaki kederli çizgiler onlarda da vardı. Diğer adamların tenleri ise daha koyu renkliydi, ayakları çıplaktı ve bellerindeki kuşaklarda eğri hançerler takılıydı. Bütün bakışlar, Akka'nın önüne gelerek elindeki tomarı ayaklarının dibine bırakan Sasa'ya dönmüştü.

"Nedir bu?" diye sordu prens. Bir yandan da ilgiyle kızı süzüyordu.

"Uruk tanrıçası İştar'dan bir mesaj" diye cevap verdi Sasa.

"Öyle mi?" dedi Akka bıkkın bir sesle, "o da mı şehrimde bir tapınak kurmak istiyor?" Başını danışmanlarına çevirdi. "Yeteri kadar tapınak yok mu şehrimizde? Bir yığın tapınak ve bizi işitmeyen bir yığın tanrı..."

"İştar Kiş halkının çektiği sıkıntıları işitti ve sana bu mesajı gönderdi" dedi Sasa. "Hepiniz için çok önemli olan bu mesajı okuduktan sonra, ona teşekkür etmek için bir tapınak yaptırıp yaptırmayacağını bir kez daha düşünürsün artık."

"Bak sen!" dedi prens Akka acı ve alay dolu bir sesle "... hepimiz için çok önemli..." Fakat kil tableti örten bezleri kaldırmak için herhangi bir girişimde bulunmadı.

"Dans etmeyi biliyor musun?" diye sordu asil adamlardan biri. Bakışlarını kızın güzel vücudundan bir türlü ayıramıyordu.

"Elbette" diye cevap verdi Sasa, "fakat önce prens kendisine getirdiğim mesajı okumalı ki, sevinmek ve kutlamak için bir sebebimiz olsun."

"Oku onu" dedi asil adam hükümdara dönerek, "bakalım bu kadar güzel bir kızı kendisine elçi olarak seçen tanrıça bize neler söylüyor?"

Akka iç çekerek tableti örten bezleri bir bir açmaya başladı.

"Dur!" dedi Sasa, "iki konuda ısrar etmek zorundayım: Birincisi tableti yalnızca sen okuyacak ve sonra da içeriğinin gizli kalması için kıracaksın, ikincisi ise, bunu yaparken ben de burada bulunacağım ve vereceğin cevabı kendi kulaklarımla işiteceğim."

Prens Akka kızın taleplerini alaylı bir gülümsemeyle karşıladı. Eğilerek kil tableti aldı ve yüksek sesle okumaya başladı: "Ünlü ve soylu Enmebaraggesi'nin oğlu yüce Kiş prensi Akka. Rüyamda bir çığlık işittim, bu çığlık şehrinin açlık çığlığıydı..."

Tam bu noktada dili tutulmuşçasına durdu. Tableti suratına iyice yaklaştırdı; gözleri satırlarda gezinirken dudakları okuduklarını mırıldanıyordu.

Tableti baştan sona okuduktan sonra, başa dönerek ikinci bir kez okudu. Aniden gerilen yüz hatları, okuduğu şeylerin son derece önemli olduğunu kanıtlıyordu. Diğer adamlar da bunu anladıkları için, oturdukları yerde huzursuzca kımıldanmaya ve Prens Akka'ya bakmaya başladılar.

Akka okumayı bitirdikten sonra tableti dizlerinin üzerine bıraktı ve delici bakışlarla Sasa'yı süzdü. Suratında en küçük bir kas bile oynamadığı için, ne düşündüğünü anlamak mümkün değildi.

Bir süre sonra tableti yere atarak parçaladı. Bir hizmetkâr çağırttırarak, ona tablet parçalarını un ufak etmesini ve tozlarını da rüzgâra savurmasını emretti.

"Haberler iyi mi?" diye sordu asil giyimli adam.

"Hem de nasıl!" diye karşılık verdi Akka, "uzun zamandan beri aldığım en iyi haber."

Öbür adamlar da artık kendilerini tutamayarak Akka'ya bir yığın soru sormaya başladılar. Akka ise elini sallayarak onları susturdu.

"Merakınızı dizginleyin, dostlarım" dedi, "önce hem Uruk şehri, hem de Kral Gılgameş hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalıyız." Sasa'ya ayaklarının dibinde bir yer gösterdi ve ondan uzaklardaki Uruk şehrini anlatmasını istedi. "Uruk hakkında bilmemiz gereken her şeyi anlat bize. Orada gerçekleşen mucizeleri bir kez de senin ağzından işitmek istiyoruz."

Sasa kendisine bir ut getirmelerini istedi. Arzusu yerine getirilince hem çalmaya, hem de söylemeye başladı:

"Yaşam veren Fırat ırmağının,
Şarıldayarak akan serin sularının kıyısında,
Uruk bulunmaktadır, o harika şehir.
Eanna'nın yüksek tepesinin üstünde
Göklere yükselir Anu ve İştar tapınakları
Ve göklere yükselen yivli kule
Gılgameş'in sarayının duvarları ise,
Şamaş'ın sıcak soluğunun erittiği
Sıvı altın gibi parlamaktadır..."

Bu şekilde Uruk'un çevresindeki büyük duvarı, burçları ve kuleleri, güney ve kuzeydeki iki ana giriş kapısını, güzel yollarını tasvir etti. Güzel evlerin, yeni tahıl ambarlarının, dünyanın tüm zenginliklerinin alınıp satıldığı pazar yerinin, yarışma alanının, içlerinde besili sığır, keçi ve inek sürülerinin otladığı meraların şarkısını söyledi. Sulama kanallarıyla sulanan bahçelerden, tarlalardan, palmiye koruluklarından ve liman kıyısındaki yeşil çayırlardan bahsetti. Gılgameş ve Enkidu'dan da söz etti; ellilerin sedir ormanı

macerasını anlattı. Fakat en detaylı olarak, en iyi bildiği şeyi anlattı: Venüs tapınağındaki günlük yaşam, şölenler ve yeryüzünün en güzel kadını olan başrahibe...

Sasa sözlerini sona erdirdikten sonra, adamlar uzun bir süre kendilerini şarkının yarattığı büyünün etkisinden kurtaramadılar.

"Şayet senin sözlerin rüzgâr ve Kiş sakinlerinin ruhları yelken olsaydı, şu anda sonsuz sayıda gemiden oluşan bir filo Fırat'tan aşağı Uruk'a doğru yol alırdı" dedi Akka boğuk bir ses ve özel bir vurguyla. "Fakat, bırakalım bu kadar çoğunu, bir tek gemi yapabilecek kadar tahtaya bile sahip değiliz. Yapabileceğimiz tek şey çölden geçen yolu kullanmak."

"Size anlattığım güzellikleri görmek için o yolu kullanın o halde" dedi Sasa, "yürümenizi engelleyen bir şey mi var yoksa?"

Az önce yanında oturanlarla ateşli tartışmalar yapan bir kabile reisi ayağa kalkmıştı şimdi: "Bedevi halkı yaya olarak uzun ve uzak mesafeleri yürümeye alışıktır. Çok yerler gezdik biz, sayısız köyler, şehirler ve ülkeler gördük. Fakat şimdi hiçbiri az önce bize bahsettiğin Uruk kadar görkemli ve güzel görünmüyor."

"Prens Akka sözlerimi kanatlandıran bir rüzgâr olarak nitelendirdi, doğrusu bu da beni oldukça gururlandırdı" dedi Sasa, "fakat sözlerim Uruk'un güneşte olgunlaşmış altın renkli başaklara benzeyen güzelliğinin yanında, bir tutam kuru ot gibi kalır. Dünyanın bütün şiirleri, hatta hayal gücü son derece kuvvetli olan Sinnunni'nin yazdıkları bile, Uruk'un güzelliklerini tasvir etmekte çok yetersiz kalırlar."

"Beni çok, ama pek çok meraklandırıyorsun" diyen Akka sakalını sıvazladı. "Söylediğin her şey, fakat özellikle de tablette yazılı olanlar ruhumu coşturuyor. İştar'ın güzel elçisi, bu ana dek bizden sakladığın ismin nedir?"

"Sasa, anlamı da şudur: İlkbahar çimenlerinin sesi."

"Tam sana göre bir isim" diye karşılık verdi prens, "canının istediği sürece bizim misafirimiz ol Sasa. İleride merhametli Venüs tanrıçasının şerefine Kiş'te bir tapınak inşa ettiğimiz zaman, senin başrahibe olmanı istiyorum. Bunun için gerekirse İştar'a yalvarmaya bile hazırım. Fakat senden şimdi halkıma ve şehirdeki ya-

bancılara hitaben bir konuşma yapmanı istiyorum. Muhteşem Uruk şehrinin varlığını onlar da öğrensinler. Seni herkesin anlaması için, söyleyeceklerini şu anda burada konuşulmakta olan bütün dillere tercüme ettireceğim. Bunu yapar mısın?"

"Yaparım" diye karşılık verdi, "İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olan İluna'nın bana verdiği emirlerle aşağı yukarı uyuşuyor söylediklerin."

"O halde önce harem dairesine git ve yolculuğun yorgunluğunu üzerinden at" dedi Akka. "Ben ise reisler meclisini toplayacağım, tanrıçanın emirlerini en uygun biçimde nasıl yerine getirebileceğimizi tartışmalıyız."

Hizmetkârlarından birini çağırarak, Sasa'yı hareme götürmesini söyledi. Az sonra kapısında bekçilerin nöbet tuttuğu bir kapıya ulaştılar. Hizmetkâr bekçilerden biriyle birkaç kelime konuştu. Suratında tek bir tüy bile bitmemiş olan yaşlı bir adamdı bu, sesi ise bir çocuğunki kadar inceydi. Sasa'yı sarayın diğer bölümlerine nazaran daha zengin ve zevkli döşenmiş olan harem dairesine götürdü.

"Harem 'gizli yer' anlamına gelir" diye cıvıldamaya başladı yolda yürürken, "ve benden başka hiçbir erkek buraya ayak basamaz. Sadece kadınlar girebilir içeri, çünkü prensin eşleri ikamet etmektedir burada."

"Birden çok karısı mı var?" diye sordu Sasa. Şaşırmıştı.

"Altı ya da yedi" diye cevapladı ihtiyar, kimse, hatta prensin kendisi bile onların sayısını kesin olarak bilemez. Bunun yanı sıra bir de kumalar, onların kızları ve misafir kadınlar var."

Ortasındaki şadırvandan gürül gürül sular akan bir iç avluya girdiler yine. Büyük ağaçların gölgelerinde bir yığın kadın oturmaktaydı, Uruk'taki alışkanlıkların aksine, aralarında tek bir erkek bile yoktu.

Sonradan öğrendiğine göre, bu kadınlar sarayın dışarısına asla ayak basamıyorlardı. Tüm alışverişi ve diğer ihtiyaçları kadın ve erkek hizmetkârlar hallediyordu, bu nedenle istedikleri her şeye sahiptiler burada. Haremin içinde prensin kadınlarının nüfuzlarına göre düzenlenen katı bir hiyerarşi sistemi hüküm sürmekteydi. Prens bu hiyerarşinin en üstünde yer alıyordu, fakat o bile harem dairesinin her tarafına istediği gibi girip çıkamıyordu.

Demek bu yüzden Akka Uruk gelenekleri karşısında bu kadar şaşırmış ve Sasa'dan kendisine İştar kızlarının sunduğu hizmetleri en ince detayına kadar anlatmasını istemişti.

Harem kadınları tarafından dostluk ve sevecenlikle karşılanan Sasa, onları dinledikçe sadece başka bir şehirde değil, başka bir dünyada bile olduğuna inanmaya başlamıştı. Aynı şeyi, Sasa'yı dinleyen ev sahipleri de hissetmekteydi. Gözlerini koca koca açarak tek bir kelime bile kaçırmamak için Sasa'nın ağzının içine bakıyor; anlayamadıkları yerleri ise bıkıp usanmadan tekrar tekrar soruyorlardı. Kadınların bu sıcakkanlılığı ona az çok tapınağı anımsatmıştı. Burada da Uruk'ta olduğu gibi, birbirlerine sıkı sıkı bağlı olan ve karşılıklı her konuyu konuşabilen kapalı bir kadın topluluğu vardı.

Zaman su gibi akıp geçti. Sasa az kalsın Kiş'e neden geldiğini unutacaktı. Yıkanmış, kokular sürünmüş ve güzel giysiler giymişti. Yeni elbisesinin içinde neredeyse harem kadınlarından biri sanılabilirdi. Fakat sonunda asil adama vermiş olduğu söz aklına geldi: Prens ve hükümdarları için dans edecekti! Kapıya giderek bekçiyi çağırdı ve ona isteğini anlattı. Yaşlı bekçi tüysüz suratını buruşturdu. Sasa'yı buradan çıkartmasının iyi olup olmayacağı konusunda tereddütleri vardı. Fakat Sasa kesin bir dille kendisinin Uruk'tan gelen bir elçi olduğunu, burada sadece bir misafir olarak bulunduğunu söyleyince, yaşlı adam yelkenleri suya indirdi. Onu kapıya kadar götürerek başka bir muhafıza teslim etti.

Prens Akka ve adamları hâlâ avluda oturuyorlardı. Kendi aralarında ateşli tartışmalar yaptıkları her hallerinden belliydi. Sasa, biraz müzik ve dansın adamların gerilen sinirlerini gevşetmek için birebir olacağını düşünerek, Akka'dan müzisyenlerini çağırmasını istedi. Az sonra, birçok müzisyenle beraber, ellerinde birbirinden leziz yemekler, tatlılar ve meyveler taşıyan tepsiler bulunan adamlar avluya doluşmuştu.

"Yiyin ve için dostlarım, çünkü kıtlık zamanı yakında sona erecek" dedi Akka, "bize merhamet eden İştar'ın adına bayram edelim!'"

Yemekler yendikten ve erkekler bira içtikten sonra, müzis-

yenler aletlerini çalmaya başladılar. Her şey gibi müzik de Uruk'tan değişikti burada: Müzisyenler sadece erkeklerden oluşuyordu ve çalgıları toprak davullardan, kavallardan, su kabakları ve kaplumbağa zırhlarından yapılmış telli sazlardan ibaretti. Adamlar bir yarım daire oluşturacak şekilde yere oturdular ve biri avuçlarının içiyle tefe vururken, bir diğeri de kaval çalmaya başladı. Birkaç melodi ortaya çıkar çıkmaz, Sasa dans etmeye başladı. Bir ceylan gibi nazlı ve kıvrak hareketlerle vücudunun her tarafını ayrı ayrı oynatırken, bir yandan da kendi ekseni etrafında fırıl fırıl dönüyordu. Akka ve adamları kızı büyülenmiş gibi seyrediyordu. Hele Sasa "tül dansına" başlayınca, gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi oldu... Sasa üzerindeki incecik tülleri dans ederken tek tek çıkartıyor, fakat güzel vücudunu tamamen çıplak olarak sergilemekten itinayla kaçınıyordu. Üzerindeki en son tülü de fırlatıp atınca, İştar'ın şerefine kutlanan bahar bayramlarında giydiği incecik şeffaf elbisesi ile ortalıkta kalakaldı. Kabile reislerinin ve bedevilerin etrafında döne döne dans ediyor, onların sakallarını okşuyor, adamları neredeyse zevkin doruğuna çıkartıyordu. Nihayet tekrar mavi pelerinine büründü ve prensin ayaklarının dibine oturdu.

"Bana Gılgameş ve o barbar hakkında biraz daha fazla bilgi verir misin?" diye sordu prens Sasa'ya.

"Enkidu'yu kast ediyorsun herhalde?"

"Evet, Humbaba'yı, yardımcılarını ve diğer şeytanları tek başlarına temizlediklerine göre, olağanüstü kahraman olsalar gerek!"

"Evet, aynen söylediğin gibiler. Uruk'tan uzun zamandır böyle kahramanlar çıkmamıştı."

"Buna rağmen duvarlarla çevrili güvenli şehirlerinde oturmayı tercih ediyorlar..."

"Her zaman değil, sık sık aslan avına veya başka maceralar aramaya çıkıyorlar. Şehri terk ettiklerinde ise ona şair Sinnunni ve yaver Urnigingar'la beraber, genç Anu rahibi Erenda vekalet ediyor."

"Hâlâ tam olarak anlayamadığım ve öğrenmeyi çok istediğim bir tek şey var" dedi Akka düşünceli düşünceli sakalını sıvazlayarak, "İştar'ın bizi çağırmasındaki gerçek niyetinin ne olduğu... Bize tıka basa dolu bir bal kovanı gibi sunduğu yer sonuçta kendisi-

nin de şehri. Bana gönderdiği yazıda tüm davetkâr sözlerine rağmen, asıl merak ettiğim yazılı değil. Sen bu meseleyi bana açıklayabilir misin?"

"Çok basit" dedi Sasa, "İştar ve Gılgameş beraber kutsal evliliği gerçekleştirdiler..."

"Bu da ne demek oluyor?" diye sözünü kesti Akka, "yani onlar şimdi yasalarınız karşısında karı koca mı?"

"Değil işte. Bu evlilik sadece sembolik olarak tanrılara ve insanlara örnek olması için gerçekleştiriliyor. İştar, Gılgameş'le gerçekten evlenerek onun eşi olmak istiyordu. Gılgameş ise kendisini reddetti. İştar'a hem çok kaba davrandı, hem de ölümle cezalandırılması gereken hakaretler yağdırdı..."

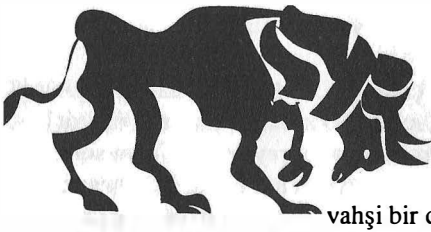
Prens Akka hayretle başını salladı. "Bu Gılgameş gerçekten çok ilginç bir adam olmalı" diye homurdandı, "ve İştar çok alışılmamış bir kadın. İkisini de daha yakından tanıyıp haklarında daha sağlıklı bir fikir edinmek isterdim doğrusu..."

"İsteğin yerine gelecek!" diye bağırdı Sasa, "hele Uruk'a bir gel, ikisini de çok yakından tanıma fırsatı bulacaksın."

"Anlıyorum" dedi Akka düşünceli bir tavırla, "sanırım seni ve tanrıçanı anlayabiliyorum... Uruk'a gideceğiz ve orada görünmemiz bazıları için çok acı bir sürpriz olacak. Az önce kendi aramızda bu meseleyi görüştük ve sen halka konuştuktan sonra görüşmeye devam edeceğiz. Fakat ben kesin kararımı verdim bile... Tanrıçanın çağrısına kulak vererek, kaderin bize çizdiği yolu izleyeceğiz."

Sasa bir saat kadar erkeklerin sofrasında oturdu. Sonra da onların artık müzik ve dans yerine, daha ciddi konular görüşmek istediklerinin farkına vardı. Onlara veda ederek hareme geri döndü. Kadınlarla beraber doya doya dans edebilir ve eğlenebilirdi artık...

Kiş şehrinde son derece huzursuz bir gece hüküm sürmekteydi, hem sarayın içinde, hem de başlarını sokacak bir damı olmayan insanların yaktığı yüzlerce ateşin parladığı savunma çukurunun öte yakasında. Pencereden gelen alışık olmadığı gürültüler Sasa'nın sık sık irkilerek uyanmasına neden oluyordu. Garip bir şehirdi Kiş, Akka ise daha da garip bir hükümdardı...

Ninsun korkudan beti benzi atmış bir şekilde yastığından fırladı. "Bahçemde vahşi bir canavar var! çiçeklerimi paramparça etti, ayaklarıyla toprağın altını üstüne getiriyor!" diye çınlayan korku dolu çığlığı koridorlarda yankılandı. Tüm vücudu tir tir titriyordu. Bakışlarını az önce o korkunç manzarayı gördüğü pencereye dikmişti. Siyah, kocaman bir vücut bahçe duvarını paramparça ederek güzelim çiçek tarhlarını mahvetmişti. Çiçeklerin narin gövdeleri korkunç toynakların altında çatırdayarak kopuyor, çalılıklar parçalanıyor ve ağaçlar köklerinden sökülüyordu. Soluğu ulaştığı tüm yaprakları yakıp kavuruyor, ayaklarının altındaki toprak gürleyerek titriyor ve biçimsiz vücudun yuvarlandığı yerdeki tüm yaşam bir anda yok oluyordu.

"Lugalbanda, neredesin?" diye bağırdı yaşlı kadın umutsuzlukla. "Gılgameş, Enkidu, oğullarım! Şuraya bakın! Kötülüğün gücü yaklaşıyor, kurtarın kendinizi! Kendinizi kurtarın ve bu arada yaşlı ananız Ninsun'u da unutmayın!"

Darmadağınık saçları gözlerinin önüne düşmüştü. Sadece birkaç tane kalmış olan dişleri takırdayıp duruyordu. Solgun dudakları, karada kalmış bir balığın hava almaya çalışırken yaptığı gibi açılıp kapanmaktaydı.

Tehiptilla, istenmeyen durumlarda ona hemen yardım edebilmek için yaşlı kadınla aynı odada uyuyordu. Yatağından fırlayarak koşar adım onun yanına gitti. Yaşlı kadının bir deri bir kemik kalmış vücuduna sarılarak, onu bir çocuk gibi avutmaya çalıştı.

"Bilge Ana, ne oldu sana?" diye sordu endişeyle, "kötü bir rüya mı gördün yoksa?"

Yaşlı kadın hâlâ pencereden dışarı bakarak anlaşılmaz sözler mırıldanıyordu. Tehiptilla kadının söylediklerini anlayabilmek için kulağını onun ağzına yapıştırdı.

"Küçüğüm... daha iyiyim... demir bir yumruk gibi saldırdı... çiçeklerim... elini... kalbime koy... nasıl atıyor... acı... çiçeklerim... mahvoldular..."

Yaşlılıktan kemikleri çıkmış elini kalbinin üzerine götürdü. Donuk bakışlı gözlerini dört açmıştı. O kadar donuk bakıyorlardı ki...

"Hekimin tavsiye ettiği ilaçları getireyim mi?" diye sordu Tehiptilla endişeyle, "bekle, hemen uygun miktarları karıştırayım..."

Ninsun başını salladı. "Hayır, gitme... hava... pencere..." Doğrulmaya çabalayınca Tehiptilla ona yardım etti. Anasının zayıf vücuduna kalın bir pelerin sardıktan sonra, onu pencerenin yanına götürdü. Ninsun, pencereye yaslanmaya bile cesaret edemiyordu. Korku dolu bakışlarını karanlıklara dikmişti. Gökyüzünde pek az ışık vardı, karanlık bir örtü yıldızların birçoğunu gözlerden saklamaktaydı. Nannar'ın çanağı ise pek cılız ışıklıydı. Fakat bolluk ve bereket kokan serin gece havasını ciğerlere çekmek ona oldukça iyi gelmişti.

"Kendini daha iyi hissediyor musun?" diye sordu Tehiptilla.

Yaşlı kadın belli belirsiz bir şekilde kımıldadı. Canavarın kapkara vücudu bahçe duvarının köşesini yıkarak girmişti içeri, bahçesini mahvetmiş ve güzelim çiçeklerini koparıp atmıştı. Neydi bu? Lugalbanda artık aşağıda kendisi için nöbet tutmuyor muydu yoksa? Canavar geldiği sırada uyuyor muydu? Fakat azgınca etrafa saldırması esnasında uyanması gerekirdi... Eanna çok sakindi, ayaklarının altında uzanmakta olan şehir de öyle. Uykulu bir koyunun melemesi işitiliyordu sadece arada sırada uzaklardan.

"Uyumuş" diye karar verdi Ninsun gülerek, "o da yaşlanmış artık; nöbet tutarken uyuya kalıyor."

Tehiptilla Ninsun'a sözlerinin anlamını sormaktan çoktan vazgeçmişti. Yaşlı kadının yapayalnız olduğu anlarda bile etrafı insanlarla çevriliymiş gibi konuştuğunu biliyordu. En sık olarak Lugalbanda ile konuşuyordu, sonra da Gılgameş ve Enkidu ile. Demin söylediği sözleri de ölmüş olan kocasına yöneltmişti. Ninsun'a göre zaten gerçekten ölmemişti o, bahçedeki ağaçlar ve çalılıklar arasında dolaşarak onu korumaya çalışıyordu.

Şayet Tehiptilla kötü niyetli birisi olsaydı, yaşlı kadına çoktan

onun neden sadece ağaçlar ve çalılıklar arasında yaşayıp, bir zamanlar evi olan Eanna'daki dairesine asla çıkmadığını sormuş olurdu. Fakat kızın dudaklarının arasından buna benzer bir sorunun çıkmasına asla imkân yoktu. Ninsun'u en az gerçek anası kadar seviyordu, hatta belki ondan da fazla; çünkü gerçek anasının kim olduğunu ve hâlâ yaşayıp yaşamadığını bile bilmiyordu. İluna anasının şehrin aşağısında yaşayan bir sepetçi kadın olduğunu söylemişti bir defasında, fakat ismini hatırlamıyordu artık. Herhalde çok çocuklu fakir ailelerden birisiydi ve çocuklarından hiç olmazsa birisini iyi ve rahat bir yaşam süreceği tapınağa verebilmekten büyük mutluluk duymuş olmalıydı. Tapınağa adanan veya hizmetkâr olarak çalışan kızların günlük yaşamların dertleri ve sıkıntıları ile ilgilenmelerine artık hiç gerek kalmıyordu. Zaten insanlar tapınakta oturanlara büyük saygı duyuyorlardı. Bu yüzden şehirde yaşayan ailelerin sadece fakir olanları değil, varlıklı olanları da kızlarını İştar'a vermek için can atıyordu.

Tehiptilla, oradaki yaşamın tadını uzun süre çıkardığını gayet iyi hatırlıyordu, ta ki... Gılgameş ortaya çıkıp her şeyi değiştirene kadar. Gılgameş, Enkidu ve İluna... yanlarından uzaklaştığı bu üç insan ona sihirli bir üçgenin noktaları gibi geliyordu. Ninsun'un yanında günler eskisine nazaran son derece tekdüze ve olaysız geçiyordu, ama Tehiptilla bundan asla şikâyetçi değildi. Tam aksine, Bilge Ana'nın yanında kendini bulmuştu. Yaşlı kadına hizmet etmesine rağmen, hayatında ilk kez kendini özgür hissediyordu.

Anasının sözleri Tehiptilla'yı daldığı düşüncelerden çekip aldı. "Tehiptilla, küçüğüm, hiçbir şey görüp duymadın mı? Az önce koyu renkli bir kuş uçmadı mı buradan?"

Tehiptilla başını salladı. "Hiçbir şey. Sadece ayın önünden küçük bir bulut geçti, o kadar."

"Acayip" dedi Ninsun, "bu gece her şey son derece acayip. Bana öyle geliyor ki, sanki dallarda oturan binlerce kuş her zamankinden farklı bir şekilde cıvıldıyor."

Tehiptilla pencereden eğilerek gecenin seslerine kulak kabarttı. Soğuk hava onu ürpertmişti, pelerinine sıkıca sarılarak geriye çekildi.

"Hiçbir şey duymuyorum, anacığım" dedi, "dışarıda her zamankinden farklı bir şey yok. Belki de her zamankinden daha kötü bir rüyaydı seni korkutan."

"Bir rüya. Evet, bir rüyaydı sadece..." diye tekrarladı Ninsun ve ne olduğunu hatırlamak için var gücüyle düşünmeye çalıştı. Fakat tüm çabalarına rağmen rüyası bir türlü aklına gelmemişti.

"Artık uyumak istemiyorum... Sen istersen uyu" dedi Tehiptilla'ya.

Tehiptilla başını salladı. "Benim de uykum kaçtı."

"O halde biraz müzik yapalım, belki gecenin gölgelerini civarımızdan biraz uzaklaştırabiliriz."

Tehiptilla duvardaki rafa giderek arpı aldı ve Ninsun'a uzattı. Fakat yaşlı kadın onu geri çevirdi. "Sen çal kızım, sen çal ve bu arada şarkı da söyle. Sesin çok hoşuma gidiyor, çünkü bir zamanlar sahip olduğum gençliğimin sesini hatırlatıyor bana."

"Fakat sen çok güzel şarkı söylüyorsun Ninsun. Sesin ise bir genç kız sesi gibi, bu sesin bir gün bile yaşlanacağına asla inanmıyorum."

Ninsun mutlulukla gülümsedi. "Bir kez daha gönlümü okşuyorsun, küçüğüm. Ağzından bu tür sözleri işitmeyi sevdiğimi biliyorsun. Fakat bugün sen çal ve söyle. Bana eski uygarlığın çöküşünü anlat. Hangisi olduğunu biliyorsun. Belli olmaz, bakarsın melodi seslerimizi birleştiriverir aniden."

Tehiptilla, adı sanı çoktan unutulmuş bir ozanın ağzından çıkan bir ağıt söylemeye başladı. Her zaman olduğu gibi, bu defa da gözyaşlarını tutamıyordu.

Zaman böylece akıp gidiyor,
Anılar uçup yok oluyor,
Kötü günler bir kâbus gibi yok ediyor her şeyi.
Ülkedeki düzen yıkıldı bile,
İyilik bize sırtını dönüp,
Sessizliği tüm çıplaklığıyla gösteriyor.
Şehirler yok oluyor,
Evler küle dönüşüyor,
Cam kırıkları geçmişe şahitlik ediyor sadece.

Ağılları uçurtan ve sığırları çıldırtan,
Çitleri yıkan bir rüzgâr esiyor,
Koyunlar çoğalmıyor artık çayırlarda,
Kanallardan akan su acı,
Bir zamanlar altın rengi başaklarla dolu tarlalarda,
Artık sadece yabani otlar bitiyor.
Keder otları yetişiyor bozkırda,
Ve anaların memelerindeki süt ekşiyor,
Artık ne ana çocuğuna bakıyor,
Ne de koca karısına ismiyle sesleniyor.
Çocuklar,
Dizlerinin üzerinde büyümüyor artık,
Dadıları onlara şarkı söylemiyor.
Ve kral sarayı derin uykuda...
Hani nerede,
Güçsüzlerin acılarını dindirecek olan kral?
Yoksa düşmana boyun mu eğmiş?
Yoksa Anu ve İştar'ın yıldızları sönmeye yüz mü tutmuş?

Fırat ve Dicle'nin harap kıyılarını,
Zararlı otlar kaplamış.
Hiç kimse sokağa adım atmıyor artık,
Ve neşeyle dolaşmaya çıkmıyor.
Çayırlardaki sığırlar,
Ne süt, ne de yağ veriyor,
Anaç koyunlar doğurmuyor ,
Tüm ülke korku içinde.
İnsanlar titriyor,
Kral ve adamları ağlaşıp,
Sonu gelmez ağıtlar yakıyor...

Zaman böylece akıp gidiyor
Anılar uçup yok oluyor
Bir zamanlar sevdiğimiz her şey
Yıkıntıların altında
Unutulmaya mahkûm...

Son kıtaya Ninsun da katılmıştı: "... Zaman böylece akıp gidiyor, anılar uçup yok oluyor. Bir zamanlar sevdiğimiz her şey, yıkıntıların altında unutulmaya mahkûm..." Fakat sesi açık ve berraktı, henüz kaybedecek çok şeyi olan küçük Tehiptilla gibi ağlamıyordu. Hayır, Ninsun artık ağlamıyordu, gözyaşı stoklarını Lugalbanda'nın yasını tutarken tüketip bitirmişti. Kuyu kurumuş, acı ırmağının kaynağı kapanmıştı. Buna karşın birçok şeyi eskisinden daha berrak olarak görebiliyordu ve pek çok şeyden daha değerli bir yetenekti bu.

Yaşlı kadın kızını kollarının arasına alarak avutmaya çalıştı. "Ağlama Tehiptilla" dedi ona, "bunların hepsi çok eskilerde, büyük tufandan önce olup bitti. İleride de tekrarlanacağı kesin, fakat sen o günleri göremeyecek kadar gençsin. Gülmelisin küçüğüm ve Gılgameş'le beraber mutlu olmalısın. Gılgameş'le, ... sevgilinle..."

Yaşlı kadının karmakarışık sözleri Tehiptilla'yı son derece heyecanlandırmıştı. Acaba anası geçmişten mi, yoksa gelecekten mi söz ediyordu? Bunu ona da sordu, fakat bir cevap alamadı. Anası söylediklerine aldırış etmeden devam etti: "Onun için değil, Enkidu için üzülmek lazım. Fakat sen güler yüzlü bir gelin olacaksın. Sevin, Tehiptilla. Tapınaktan ayrılmakla ne kadar da iyi ettin! Şu anda nerede olduğunu bilmiyor. Venüs onun aklını çok fazla karıştırdı. Zavallı küçüğüm, aşkla bu şekilde tanışması ne kadar kötü... Her şey karmakarışık, çözülmez bir düğüm, tüm olanlar..."

Aniden tiz bir çığlık atarak eliyle pencereyi gösterdi. "İşte orada! Gördün mü, sen de gördün mü? Az önce bir gölge uçtu gökyüzünde, devâsâ, kocaman bir bulut, bir dağ gibi... onu gördüm, hem de çok iyi gördüm. Oysa benden saklanmak için oradan oraya sıçrıyor... Bir boğa o, Tehiptilla, dev bir boğa! Marduk yardımcımız olsun... gök boğasının ta kendisi! Nasıl olur? Onu kim serbest bırakır? Acele et, pencereden gökyüzüne bak ve Taurus takımyıldızının yerinde durup durmadığını söyle bana! Çabuk ol, acele et..."

Yaşlı kadının tüyler ürpertici çığlıkları Tehiptilla'nın kanını dondurmuştu. Telaşla pencereye koşturdu ve bir kez daha dışarı baktı. Fakat gökyüzünü kararan karanlık örtü hâlâ yıldızları görünmez kılıyordu. Sadece Venüs'ün bulunduğu yerde göz kamaştıran bir ışık bulutların arasından dünyaya düşüyordu.

"Hiçbir şey göremiyorum" dedi Tehiptilla, "her şey bulanık ve puslu. Ay sisli takkesini giyerek gökyüzünü karartmış."

"Demek bulanık ve puslu..." diye homurdandı yaşlı kadın, "o halde dizlerine kadar batağa gömülmüş."

Tehiptilla'nın ödü patlamıştı. Ninsun uzun zamandan beri onu bu kadar korkutmamıştı. Başka bir soru sormadan ve başka bir cevap beklemeden odadan çıkarak, hekimin tavsiye ettiği ilacı itinayla ve talimatlara harfiyen uyarak hazırlamaya başladı. Odaya geri döndüğünde Ninsun'un yatağında uyuya kalmış olduğunu gördü. Kapalı gözleri ve açık ağzıyla ilk bakışta bir ölüyü andırıyordu. Tehiptilla telaşla üzerine eğilince, yaşlı kadının hırıltılı nefesini işitti. Sonra da kalp atışlarını dinledi. Düzgün oldukları için içi rahatlayarak ilacı yatağın baş ucuna bıraktı.

Kalbi heyecanla çarpıyor ve şakaklarındaki damarlar küt küt atıyordu. Pencereye giderek alev alev yanan kafasını biraz serinletmeye çalıştı. Az sonra gökyüzündeki kara örtünün yok olarak yerini açık gri bir renge terk ettiğini gördü. Az sonra güneş doğacak ve Uruk için yeni bir ilkbahar günü başlayacaktı.

Tehiptilla hayal dünyasının derinliklerine dalmıştı, kendisini uykusuz ama harika hissediyordu. Karşıda görünen tapınağa baktı. Büyük ziggurat hâlâ karanlıklar içindeydi, fakat ufukta incecik ve apaydınlık bir çizgi belirmişti. Yeni gün geldiğini haber veriyordu.

Sasa'nın halka hitap edeceği gün gelip çatmıştı. Daha önce böyle bir şeyi hiç yapmadığı için, az da olsa heyecanlıydı. Nasıl başlamalıydı acaba? Kiş halkı sözlerine nasıl tepki gösterecekti? Ne de olsa burada bir kadının önemli işlere karışması pek hoş karşılanmıyordu.

"Geldiğin gün sarayda yaptığından başka bir şey yapmana ge-

rek yok" diye sakinleştirdi onu Akka. "Onlara Uruk'un güzelliklerini anlat. Göreceksin; o kadarı yeterli olacak. Büyülenmiş gibi ağzının içine bakacak ve sözlerini asla bitirmemen için sana yalvaracaklar."

"Fakat ben şarkı söylemeyi konuşmaktan çok daha iyi becerirem!" diye karşılık verdi Sasa.

"Öyleyse önce şarkı söyle. Seni pazar yerinde sahne almak isteyen bir şarkıcı sanacaklardır. Sonra udu elinden bırak ve masal anlatıcılarının yaptığı gibi sade bir dille konuşmaya başla."

Sasa söylenenleri aynen yerine getirdi. Savunma çukurunun üstünden geçerken, prens, danışmanları, kabile reisleri ve askerlerden oluşan kalabalık bir grup ona eşlik ediyordu. Pazar yerine ulaştıkları zaman, prens ve diğer saraylılar kendileri için taş ve kumdan hazırlanmış olan dinleyici yerine oturdular. Askerler fazla göze batmamalarına rağmen, daima müdahale etmeye hazır bir şekilde prensin ve Sasa'nın arkasında duruyordu. Sasa, yere kendisi için serilen bir halının üstüne oturdu.

Son derece güzeldi. Üzerinde renkli işlemeli mavi bir elbise ve zengin takılar bulunuyordu: Değerli taşlarla bezeli gerdanlıklar, bilezikler ve halhallar. Alnına ise üzerine gümüş ipliklerle yedi ışınlı bir yıldızın işlenmiş olduğu bir bant takmıştı: Venüs'ün simgesi.

Akka ve maiyetinin pazar yerinin girişinde görünerek oturma yerine yerleşmeleri sırasında korkunç bir velvele koptu. Halk dört bir yandan akın akın pazar yerine geliyordu, çünkü hükümdar ve maiyetinin sebepsiz yere görünüşe çıkmayacağının gayet iyi farkındaydı. Pazar yerinin ortasına serilen bir halıda olağanüstü güzellikte bir kadının oturduğu, kadının güzelliğinin ve değerli takılarının gözleri kör edecek derecede kamaştırdığı haberi yıldırım hızıyla insanlar arasında yayıldı. Tüm Kiş halkı orada toplanmıştı: Fakir insanlar, çiftçiler, çobanlar, dilenciler, bedeviler, göçebeler, kabile reisleri, hepsi merakla ne olacağını bekliyordu. Tozların arasında kendilerine yer edinmeye çalışarak merakla boyunlarını ileri uzatıyor ve olup bitenleri görmeye çabalıyorlardı.

Güzel kadın halının üzerine oturmuştu. Kendi kendine gülümseyerek parmak uçlarını hafifçe kucağındaki udun tellerinde gezdi-

riyordu. Nihayet şarkı söylemeye başladı. İnsanlar bir anda kulak kesildi, çünkü bir kuşun cıvıldamalarını işittiklerini sanmışlardı. Şarkının sözlerini pek çok insan anlamıyordu, fakat Kiş'teki acı ve sefalet dolu günlerinde böyle hoş bir değişiklik olmasından dolayı çok mutluydular. Sasa'nın ismi "ilkbahar otlarının sesi" anlamına geliyordu ve bu isim tam ona göreydi. O konuşan bir ot gibi, Kiş halkı da ağzı sulanarak ota bakan bir sığır gibiydi...

Bir süre sonra Sasa udu elinden bıraktı ve insanlara Uruk'tan bahsetmeye başladı.

"Ne diyor? Ne diyor?" diye soruyordu insanlar birbirine ve halıya giderek daha fazla sokuluyorlardı.

Sasa insanlara Uruk'un günlük yaşamını anlatmaktaydı, en ufak ayrıntıları bile o kadar başarılı bir şekilde tasvir ediyordu ki, halk tozların arasında yükselen görkemli bir şehri görmeye başlamıştı bile. Burası herhalde kendilerine vaat edilen cennet olmalıydı. Gerçi herkesin kendi zihninde ayrı bir cennet tasviri vardı, fakat Sasa onların her birine ayrı ayrı hitap edebilmeyi çok iyi beceriyordu. Her renk, dil ve kabileden binlerce insan, ağızları açık Sasa'yı dinliyordu. Gözleri pırıl pırıldı...

Sasa'nın anlattıkları bir türlü bitip tükenmek bilmiyordu, zaten buna gerek de yoktu, çünkü insanlar ondan çok daha fazla anlatmasını istiyordu, çok daha fazla. Limanların ve rıhtımların nasıl olduğunu, değerli hazineler yükleyip boşaltan gemilerin sayısını öğrenmek istiyorlardı. Sasa onlara ilkbahar bayramını anlatırken can kulağı ile dinliyor, kanallar vasıtasıyla sulanan çiçek tarhlarını, altın renkli başaklarla dolu tarlalarını merak ediyor, kaç tane tahıl ambarı bulunduğunu, boyutlarını, Uruk kadınlarının kaç çeşit ekmek pişirdiğini, velhasıl her şeyi en ince detayına kadar duymak istiyorlardı. İştar'a adanan yeni görkemli merdiveni Sasa'yla beraber tırmanarak Eanna'ya ulaşmak, mutlu bayramlar kutlamak, koyun kızartması, meyve, sebze yemek, güzel kokulu yağları ve pomatları koklamak için dayanılmaz bir istek duyuyorlardı içlerinde.

Erkekler Sasa'ya bağırarak, Uruk erkeklerinin ve askerlerinin nasıl giyindiklerini, kemerlerini ve silahlarını anlatmasını istiyor, güreş tutma biçimleri ve benzeri konular hakkında akla hayale ge-

lebilecek her türlü soruyu soruyorlardı. Kadınlar ise özellikle İştar'ın tapınağını ve kızlarını çok merak etmekteydi. Tanrıça insanlara ne tür öğütler veriyordu, kumaşlar hangi maddeden yapılmıştı, etekler uzun muydu yoksa kısa mıydı, diğer kızlar da Sasa gibi saçlarını alınlarındaki bantla topluyor muydu?..

Sasa, tüm soruları elinden geldiğince yanıtlamaya çalıştı. Onun ağzı konuşmaktan kupkuru olurken, anlattıkları ise halkı giderek daha da fazla sarhoş etmekteydi. Sözlerine şu kelimelerle son verdi: "Ben burada daha saatler ve günler boyu konuşsam bile, söyleyeceklerimin tümü Uruk'un ancak çok zayıf bir tasviri olabilir. Emin olabilirsiniz: Uruk dünyanın en güzel ve görkemli şehridir, tüm insanların ve hayvanların yeterli yiyecekleri vardır, kimse açlık çekmez ve kimse üşümez, çünkü herkesin başını sokacağı bir damı vardır. Bugüne kadar karnı aç olduğu için uyuyamayan bir tek insan bile görmedim. Sadece pazar yeri bile o kadar büyüktür ki, tüm Kiş şehri tapınakları, sarayı, evleri ve kulübeleri ile orada inşa edilecek olsa bile, herhangi bir sıkışıklık meydana gelmez. Muhakkak ki tanrılar bizden hoşnut; çünkü ihtiyacımız olan her şeyi hediye ediyorlar. Bunları size anlatıyorum, çünkü hepsi kelimesi kelimesine doğru ve Uruk'u çok özlüyorum."

"Biz de!" diye bağırdı birkaç delikanlı, "biz de harika Uruk'u özlüyor ve görmek istiyoruz!"

"Uruk nerede, ne kadar uzaklıkta?" diye bağırdı başkaları. Ortalık bir anda karışmıştı, insanlar bağıra çağıra sorular soruyor ve başkaları da bu soruları yine bağıra çağıra yanıtlıyorlardı.

Bunun üzerine Prens Akka ayağa kalkarak eliyle insanlara susmalarını işaret etti. Buna rağmen ortalık yatışana ve sözleri herkes tarafından işitilecek kadar sessizleşene kadar epey bir süre geçmesi gerekti.

"Kiş halkı" diye başladı sözlerine, "bozkırların, çöllerin ve dağların insanları! Açlığınızı dindirmek için uzak diyarlardan kopup gelerek şehrime sığındınız. Kiş'in hepinizin yeterince doymasını sağlayacak kadar yiyeceği olmadığını hepiniz biliyorsunuz. Hasat sonucu elde edilen ürün buradakilere bile yetmiyordu, hepinizi doyurması ise imkânsız bir şey. Geçen her saat aleyhinize işli-

yor, açlık canavarının gelerek çocuklarınızı gövdeye indirmeye başlaması an meselesi artık."

Sözlerinin dinleyiciler üzerinde yeterince etkili olması için kısa bir an durdu. İnsanlar huzursuzca kımıldanıyordu. İşittikleri yeni bir şey değildi, bunları zaten biliyorlardı. Akka'dan daha iyi, daha olumlu şeyler işitmek istiyorlardı.

Prens tekrar elini kaldırdı ve konuşmaya devam etti: "İştar'ın güzel ve akıllı elçisi Sasa, bize yurdunun nasıl bir yer olduğunu anlattı. Orada hiçbir şey eksik değil, hatta tam bir bolluk hüküm sürüyor. Sözlerini dinlerken karnımın acıktığını ve susadığımı işittim."

"Biz de!" diye haykırdı halk, "bizim de karnımız aç, biz de susadık!"

"Biliyorum" dedi Akka, "açlığınız giderilecek ve susuzluğunuz dindirilecek ve her şey değişecek. Uzak diyarların tanrıçası İştar'ın bana söylediklerini işitin: Hepinizi, şu anda pazar yerine toplanmış olanların tümünü, gönüllerince yiyip içmeleri ve hayatın zevkini çıkarmaları için Uruk'a davet ediyor."

Bir kez daha meydanda dehşetli bir velvele koptu. İnsanlar çıldırmış gibi bağırıyor, haykırıyor ve oldukları yerde zıplıyorlardı.

"Tanrıçanın arzusuna uyarak benimle beraber Uruk'a gelecek misiniz?" diye bağırdı Akka sesinin olanca kuvvetiyle. "Evet, evet, evet" diye haykırdı binlerce gırtlak aynı anda. "Seninle Uruk'a gitmek istiyoruz, U... ruk, U... ruk!" diye el çırparak tempo tutmaya başlamışlardı, "U... ruk, U... ruk!"

Kulakları sağır eden bir gürültü vardı meydanda, dağlardan aşağı akan şelalelerin gürültüsüne benziyordu. İnsanlar da içlerindeki tüm umutları bir şelale gibi dışarı boşaltmaktaydı: "U... ruk, U... ruk!"

"Susun!" diye bağırdı Prens Akka ve sesini duyurabilmek için birçok kez bağırmak zorunda kaldı. Nihayet sessizlik tam olmasa da sağlandığı zaman konuşmaya devam etti. "Hemen şu anda harekete geçmekte tereddüt ediyorum, çünkü önümde bir engel var..."

"Nedir?" diye bağırdı Akka'nın yakınlarındaki insanlar.

"Dev bir boğa! Bir canavar, korkunç gök boğası Uruk'la bizim aramızda duruyor!"

"O halde onu bataklığa kovalayalım" diye bağırdı insanlar. "Kuduz bir köpek gibi gebertelim onu! Uruk'a ulaşmamızı hiç bir şey engelleyemez!" diye haykırdı kalabalık. Tekrar alkışlarla birlikte tempo tutmaya başlamışlardı: "U... ruk, U... ruk!"

"Sizin istediğiniz gibi olsun!" dedi Akka ve hoşnut bir tavırla sakalını sıvazladı. Her şey düşündüğü gibi gerçekleşmişti. "Üç gün sonra yola çıkıyoruz."

"Niye bugün değil?" diye bağırdı birkaç delikanlı.

"Silahlarımızı hazırlamak ve ihtiyaçlarımızı karşılamak için birkaç gün lazım bize. Çölü aşmak bir çocuk oyunu değil, hele yolumuzu kesen o korkunç canavar da bizi beklerken!"

"Boş versene!" diye bağırdı delikanlılar, "hele bir karşımıza çıksın bakalım, bak o zaman neler oluyor!" Gözlerinde vahşi bir ateş yanıyordu.

Şimdi sırada kabile reisleri vardı. Ayağa kalkarak kabilelerine seslenmeye başladılar. Fakat hiçbiri ötekine öncelik tanımaya yanaşmadığı için, hep bir ağızdan konuşuyorlardı. Meydanda tasavvur dahi edilemeyecek bir karmaşa hüküm sürmeye başlamıştı. İnsanlar itişe kakışa kendi dillerinde konuşan reislerin önünde toplanmaya çalışıyor, bu arada bağırıyor, haykırıyor, küfrediyor ve kavga ediyordu.

Prens Akka pazar meydanını terk ederek Sasa'yla beraber saraya geri döndü. Kıza karşı mümkün olduğunca mesafeli davranmaya çalışmasına rağmen, bu kez hayranlığını gizlemeyi başaramıyordu: "Harika bir konuşma yaptın Sasa. İştar'ın elçi olarak bana seni göndermesinden ve şu anda şehrimde bulunmandan son derece mutluyum. Bizim için yaptıklarını asla unutmayacağım. Durumumuzun gerçekte ne kadar kötü olduğunu bilmene imkân yok. Karanlıklarda yolumuzu aydınlatan bir meşale oldun. Bizi daha iyi bir geleceğe götür, bizi Uruk'a götür! Her şey yolunda giderse tanrıçan İştar şerefine bir tapınak yaptıracağım. Oranın yöneticisi ise sen olacaksın, çünkü hiç kimse insanların kalplerine hitap etmeyi senin kadar iyi beceremez. Başımıza neler gelirse gelsin. İster gök boğasını öldürelim, ister Uruk'a sahip olarak Gılgameş'i yok edelim veya ister bunların tam aksi olsun, sana şimdiden daimi dostlu-

ğumu ve arkadaşlığımı sunuyorum. Yaptığın her şeyi, ne olursa olsun, gözüm kapalı destekleyeceğime yemin ediyorum. Bana güvenebilirsin."

Sasa ani bir hareketle prensin elini yakaladı ve sıktı. Akka'nın birçok kadından oluşan büyük bir haremi olmasına rağmen, kendi koyduğu kanunların tutsağı olan bir insandı ve eli ilk defa kadın eline değen bir delikanlı gibi kıpkırmızı kesilerek, mahcup bir tavırla gülümsedi. Fakat gülümsemesi çok kısa sürmüştü. Ağır sorunlar ve dertlerin oluşturduğu çizgiler, hemen gelip suratına yerleşiverdi.

Aklına savunmasız olarak bırakıp gidemeyeceği sarayı ve haremi gelmişti. Zaten tüm halkı yanına almasına imkân yoktu, en azından başında güvenilir subaylar bulunan birkaç bölük askeri şehirde bırakmalıydı. Koca şehri kaderine terk edip gitmesi mümkün değildi. Fakat Uruk'a doğru yürüyecek olan ordunun önderliğine kendisinden başka kimsenin aday olmaya yanaşmayacağından emindi. Kabile reisleri arasındaki anlaşmazlıkları çok iyi değerlendirerek, onları kendi askerlerinin başlarında kalmaya ikna etmişti. Uruk'a yapılacak sefer duyulup da yol boyunca bedevilerden ve göçebe kabilelerden kendilerine katılmak isteyenler olursa, kayıtsız şartsız emirlerine uymayı taahhüt edeceklerdi. Bu şekilde etki alanını birkaç gün içinde birkaç katına çıkarabilirdi ve ayağına kadar gelen bu fırsatı iyi değerlendirmek istiyordu. Ölene dek Sumer ülkesinin önemsiz şehri Kiş'in hükümdarı olarak kalmak niyetinde değildi, birçok halk ve ülke üzerinde egemen olan bir kral olmak istiyordu.

Her halükârda Uruk seferini başarıyla sonuçlandırması gerekiyordu. Sadece kazanılacak bir zafer kabileleri birbiriyle kaynaştırabilirdi, aksi takdirde hem hayalini kurduğu krallığın, hem de kendisinin sonu gelmiş olurdu. Sasa'nın yanında saraya doğru yürürken kafasında bu tür düşünceler dolanıp duruyordu. Babası Enmebaraggesi gerçek bir kahramandı, çölde küçücük bir nokta olan Kiş'i iyi-kötü büyük bir şehir haline getirmişti. Akka ise daha büyük bir kahraman olacaktı. Gılgameş'i yenecek, onu öldürecek ve adını tarihin sayfalarına yazdıracaktı...

Her şey Akka'nın düşündüğü gibi gelişti. Ertesi günlerde civarda yaşayan insanlar yığınlar halinde Kiş'e akın etmeye başladılar. Hükümdar ister istemez seferi ertelemek zorunda kaldı, çünkü yeni gelen adamların silahlandırılmalarının ve savaşa hazırlanmalarının şart olduğunu biliyordu. Zaten kabile reisleriyle de tartışıp duruyordu: Acaba kadınları, çocukları, hayvanları ve tüm varlıklarını hemen yanlarına alsa mıydılar, yoksa ordunun hareket yeteneğini artırmak için onları şimdilik burada mı bıraksaydılar? Nihayet Akka sözünü dinletmeyi başararak, savaşa sadece eli silah tutan erkeklerin katılması konusunda reisleri ikna etti. Sadece aç insanların Uruk'a karın doyurmak için yapacakları bir sefer olmamalıydı bu, tam aksine, hızlı, iyi organize edilmiş bir ordu Uruk'u zapt etmeli, yağmalamalı ve değerli ganimetlerle dolu olarak şan ve şeref içinde Kiş'e geri dönmeliydi.

Beşinci günün sabahı tüm hazırlıklar nihayet tamamlanmıştı. Erkekler şehrin önünde toplandıkları vakit, kocaman, görkemli bir ordu oluşturdukları görüldü. Hem de hâlâ tümünün gelmemiş olmasına rağmen! Korkunç Hiksos süvarileri ve Dicle'nin öte yakasında yaşayan kabileler görünürde yoktu henüz.

Fakat artık harekete geçme vakti gelmişti: Erkeklerin cesaretini başarıya dönüştürmek için bir an önce ilerlemeye başlamaları gerekiyordu, kalan kabileler onlara yol boyunca katılarak orduyu güçlendirebilirlerdi. Birlikler ağır ağır Kiş'i terk etmeye başladı. Yürürken ayaklarının altındaki toprak sarsılıyordu. Yürüyerek ve hayvan sırtında, mızraklar, sopalar, ok ve yaylar, bıçaklar ve kılıçlarla silahlanmış olarak, kocaman bir solucan gibi tozlu bozkırın içinden güneye doğru ilerliyorlardı.

Fakat en öndeki askerler bataklığın kıyısına ulaştıkları zaman, gördükleri korkunç manzara karşısında dehşete düşmekten kendilerini alamadılar. Çamurların içinde korkunç bir canavar yuvarlanıyordu; kapkara, dev bir boğa. Kendisine doğru yaklaşan adamları görünce durdu ve kan bürümüş gözleriyle onlara baktı.

"Ne yapmalıyız?" diye fısıldandı askerler, "böyle bir canavarla savaşıp onu yenmenin imkânı yok. Fakat Uruk'a giden tek yol bu bataklıkların arasından geçiyor."

Prens Akka biraz düşündükten sonra İştar'ın talimatlarını hatırladı. Liderlere dönerek, tüm savaşçıların mızrak ve kalkanları ile aynı anda gürültü çıkarmaya başlayarak, sanki karşılarında bir çöl faresi varmış gibi boğanın üzerine doğru koşmalarını emretti. Dediklerini yaptılar. Askerler hep birden kulakları sağır eden bir gürültü çıkarmaya başladılar ve boğanın üzerine atıldılar. Borular çalınıyor, davullar gümbürdüyor, kaynana zırıltılarının kulak tırmalayıcı sesleri ortalığı kaplıyordu.

Dev boğa, üzerine doğru gelen bu çekirge sürüsünden ürkerek arkasını döndü ve güneye doğru koşmaya başladı. Aslında korktuğu çekirgeler değildi. Sadece kulakları sağır eden bu gürültüden bir an önce kurtulmak istiyordu. Askerler her gün aynı yöntemi kullanarak, gök boğasını Uruk surlarına doğru giderek daha fazla yaklaştırmaya başladılar.

Çoban Eunogu ve arkadaşı İmmo, keçi sürüleriyle birlikte Fırat kıyısının tümsekli çayırlarında ilerliyordu. Yolda katırlarının üzerinde seyahat etmekte olan Uruklu iki zanaatçı çırağına rastladılar; ustaları onlardan saz kesmelerini ve civar köylerden ip temin etmelerini istemişti.

"Gelin, şurada oturup biraz çene çalalım" dedi Eunogu İmmo'ya, çünkü yaklaşık bir aydan beri Uruk'un dışındaydılar ve şehirdeki son yenilikleri öğrenmeye can atıyordu. Böylece dört delikanlı bir çalının gölgesine oturarak, birbirlerine çıkınlarındaki ekmek ve sudan ikram ettiler. Keçi sü-

rüsü etrafa dağılmıştı; kimi yere uzanarak uyumaya hazırlanıyor, kimi de sakin sakin otluyordu.

"Ustamızın evinin hemen yanına kendimiz için birer kulübe yapmak istiyoruz, çünkü Uruk'ta yapılacak çok iş var. Ustamız bütün gün sedir ağaçlarını kesip biçmekle meşgul. Gılgameş'in arkadaşı kahraman Enkidu için büyük bir kapı yaptı bile."

"Gerçekten de çok büyük" diye ekledi öbürü, "ölçülerini işitince kulaklarınıza inanamayacaksınız: İki çift çubuk genişliğinde ve altı çift çubuk yüksekliğinde! O kadar ağır ki, Enkidu'dan başkasının onu kımıldatması neredeyse imkânsız; tabii onun gibi bir dev olan Gılgameş'i hesaba katmıyorum. Kalınlığı ise tam bir ellen, sövesi ve menteşesi ile tek parça tahtadan yapılma. Ne kadar muazzam bir kapı olduğunu gözlerinizin önüne getirmeye çalışın hele! Ustamız kapıyı yaparken biz de ona yardım ettik. Onu yerine takmak gerçek bir işkenceydi doğrusu."

"Bu kadar büyük bir kapı hangi eve takılır ki?" diye şaşkınlıkla sordu Eunogu.

"Bir eve değil zaten" dedi çıraklardan biri, "Kral Gılgameş'in oturduğu sarayın bir bölümüne takıldı."

"Saray tepeden tırnağa yenilendi" diye ekledi öbürü, "şimdi eskisinden çok daha büyük ve görkemli. Dumuzi –şayet yaşasaydı– onu asla tanıyamazdı."

"Dumuzi aptal bir kraldı" dedi Eunogu, "artık hükümdarımız olmadığı için sevinmeliyiz."

"Evet, Gılgameş çok daha iyi bir kral" diye İmmo da arkadaşına katıldığını belirtti, "başımıza geçtiğinden bu yana hiç kimse aç kalmadı. Uruk en mutlu çağını yaşıyor."

"Ben de aynı fikirdeyim" dedi ilk çırak, "ustamız da evini tamir edip tepesine sağlam bir dam yaptı, akşamları üzerinde oturup şehri seyrediyor. Eğer işler bu şekilde sürüp giderse –ki görünüşe göre böyle olacak– pek yakında ben de kendime taştan bir ev inşa edebileceğim."

"Evlenip de çoluk çocuğa karışana kadar taş ev senin neyine" diye güldü öbürü, "zaten daha ortada bir kulübe bile yok. Önce sazları kesmeli ve ip temin ederek onları demetler halinde bağla-

malıyız. Siz bu yönden geldiniz değil mi? Eş-na-Kulab adlı köyden geçtiniz mi?"

"Evet, çalışkan insanlarla dolu güzel bir yer" dedi Eunogu ve elini uzatarak geldikleri yönü işaret etti.

Tam bu anda gökyüzünden boğuk bir soluma ve şiddetli gümbürdeme seslerinin geldiğini işittiler. Sanki koca bir dev ayaklarını yere vura vura onlara doğru geliyordu. Keçi sürüsü irkilerek dikkat kesildi ve korkuyla melemeye başladı.

"Bu da nesi?" diye sordu İmmo korkuyla, "gökyüzü masmavi ve bulutsuz. Bu mevsimde nasıl olur da bir fırtına bu kadar çabuk başlar?"

Boğuk soluma ve gümbürdeme bir kez daha işitildi. Toprak sarsılmaya başlamıştı. Eunogu ayağa fırladı. "Bu bir fırtına değil!" diye haykırdı, "başka bir şey, ama ne olduğunu bilmiyorum."

Keçiler daha yüksek sesle melemeye ve birbirlerine sokulmaya başlamışlardı. Diğerleri de ayağa kalkmışlardı bu arada, çaresizlik içinde etraflarına bakınıyorlardı. Korkunç seslerin nereden geldiğini anlamak kabil değildi. Katır da olduğu yerde tepinmeye ve boynundan bağlı olduğu ipi çekiştirmeye başlamıştı.

"Ya bu bir aslansa?" diye sordu İmmo ve değneğini daha sıkı kavradı. Bir kahraman değildi kendisi, tüm vücudu korkudan tir tir titremeye başlamıştı.

"Saçmalama" dedi Eunogu, "aslanlar asla Uruk'un bu kadar yakınlarına gelmezler."

"Nedir o zaman bu sesler? Kim bu kadar korkunç bir şekilde soluyabilir, kim yeri bu şekilde titretebilir?" diye kekeledi İmmo. Ölüm korkusuyla tir tir titriyordu.

Bu anda üçüncü kez korkunç sesleri işittiler, hem de çok yakınlardan ve diğerlerinden daha şiddetli olarak. Yer sarsılıyor, etrafları çın çın ötüyordu. Ve bu gürültülerin nereden geldiğini nihayet gördüler: Kocaman, kapkara bir gölge sanki yoktan var olmuşçasına önlerinde bitiverdi ve gitgide artan bir süratle üzerlerine doğru koşturmaya başladı.

Dev gibi bir boğaydı bu. Rengi gece gibi karaydı. Boynuzlarını öne eğmişti ve burun deliklerinden alevler püskürtüyordu. İm-

mo korkunç bir çığlık atarak arkasını döndü ve yaşamını kurtarmak için kaçmaya başladı. Diğerleri de onu takip etmekte gecikmediler, keçileri ve katırı olduğu yerde bırakıp ırmağın kıyısına doğru can havliyle koşmaya başladılar. Fakat fazla uzağa gidemediler. İmmo, duyduğu acı dolu bir çığlık ile olduğu yerde donup kaldı. Arkasına döndüğünde, canavarın Eunogu'ya yetiştiğini gördü. Sipsivri boynuzların sırtına saplandığı delikanlı, bez bir bebek gibi yere yığıldı. Canavar kocaman toynaklarıyla vücudunu çiğnerken, o hâlâ hırıltılı ölüm çığlıkları atıyordu. Boğa bir süre daha cansız bedenin üzerinde tepindikten sonra yavaşça başını kaldırdı, ağzı köpükler içindeydi ve gözleri kor gibi parlıyordu.

Aniden büyük bir sıçramayla az ilerideki bodur çalılıkların ardında saklanmaya çalışan iki zanaatçı çırağına saldırdı. Gizlenmeleri bir işe yaramamıştı: Korkunç canavar birkaç boynuz darbesiyle çalılıkları paramparça etti ve ölüm saçan toynaklarıyla delikanlıların vücutlarını ezip geçti.

Ölüm çığlıkları bir süre İmmo'nun kulağında çınladıktan sonra, ortalık aniden sessizleşti. Delikanlı sanki taş kesilmişti, boş bakışlarla karşısında gerçekleşen faciayı seyrediyordu. Her şey çok çabuk, belki de saniyelerle ölçülecek kadar çabuk olup bitmişti, ama bu süre ona sonsuzluk kadar uzun geliyordu. Güçlükle kendine gelebildi ve tekrar koşmaya başladı. Fakat birkaç adımdan sonra, kaçıp kurtulma şansının ne denli az olduğunun kavradı. Korkudan çılgına dönmüştü, bir tavşan gibi âni şaşırtmacalarla yön değiştire değiştire koşmaya devam etti. Canavarın kızgın soluğunu ensesinde hissetmeye başlamıştı bile. "İmdat!" diye avazı çıktığı kadar bağırdı İmmo. İçgüdüsel olarak kendisini kurtaracak bir ağaç, bir kaya, veya bir mağara aradı gözleriyle, fakat saklanacak en küçük bir şey bile yoktu etrafında. Sadece bozkır, uçsuz bucaksız bir düzlük...

Durmaksızın koşuyordu İmmo. Böğrü acıyor ve ciğerleri yanıyordu. Başaracağım, diye kendi kendini ikna etmeye çalışıyordu, yeter ki düşünmemeliyim, o zaman başarırım!

İşte tam bu anda ayağı yerdeki bir taşa takıldı. Yere düşerken böğrüne keskin bir acının saplandığını hissetti, havaya uçtu ve vü-

cudu boydan boya yarıldı. Henüz yere düşmeden ruhu tanrıların yanına uçmaya başlamıştı bile.

O gün korkunç bir biçimde hayatlarını kaybedenler sadece bu dördü değildi. Az bir süre sonra başkaları da aynı felakete kurban gittiler: Uyuyan veya çalışan insanlar, tarlalardaki kadın ve erkekler, oyun oynayan çocuklar ve kulübelerinin önünde oturan ihtiyarlar. Kara canavar bir ölüm makinesi gibi karşısına çıkan her şeyi ezip geçiyordu. Ekili tarlaları ayaklarının altında çiğnedi, kulübeleri ve ahırları paramparça etti, çitleri ve duvarları yıktı. Ölüm koşusuna ancak Fırat kıyılarına ulaşınca son verdi.

Terden sırılsıklam olan vücudu ve öfkeden dönmüş gözleriyle, öylece duruyordu. Ne yapacağına, nereye gideceğine bir türlü karar veremiyordu. Nihayet kuzeye doğru gitmeye karar verdi. Akşama doğru, insanlar işlerini bitirip eve dönerken Eş-na-Kulab köyüne ulaştı. Köy halkı canavarın ani baskınına o kadar şaşırmıştı ki, ne korkacak, ne de kendini koruyacak veya kaçacak kadar zaman bulamadı.

Burnundan ateş püskürten canavar dizginlenemez bir öfkeyle kulübeleri yerle bir etmeye başladı. Köyün nüfusu yüz yirmi kişiydi ve o gün tam yüz yirmi kişi yaşamını kaybetti. Geride onların yasını tutacak hiç kimse kalmamıştı. Boğa ancak tüm kulübeleri yıktıktan ve Eş-na-Kulab'ı yerle bir ettikten sonra biraz sakinleşebildi. Geride hiçbir canlı kalmadığı için, ölüm ve felaket getiren canavarın varlığını hiç kimse başka yerlere duyuramadı.

Ertesi gün ise azgın canavar daha güneydeki köylere saldırdı. İnsanlar panik halinde var güçleriyle kaçmaya çalışıyordu, fakat ölüm daima yanı başlarındaydı. En ufak bir yardım dahi alamadan boğa onları çiğneyip parçalıyordu.

Kara duvar önüne çıkan her şeyi yok ederek, Uruk'a her geçen gün daha fazla yaklaşıyordu.

Akşama doğru Urnigingar duvarların dışında küçük bir gezintiye çıkmıştı ki, korkudan delirmişe benzeyen bir adamın canını kurtarmak için var gücüyle kaçmakta olduğunu gördü.

"Neler oluyor?" diye bağırdı Urnigingar adama doğru. Onu ilk bakışta bir hayalet sanmıştı, çünkü bembeyaz saçları karmaka-

rışık bir şekilde yüzüne dökülüyordu, yuvalarında fıldır fıldır dönen gözleri, deli gözlerdi... Haykırmak istermiş gibi açılan ağzından tek bir ses bile çıkmıyordu.

Urnigingar'ı fark eden adam güçlükle durabildi. Tüm vücudu tir tir titriyordu. Ağzından köpükler saçarak konuşmaya çalıştı: "Kurtuldum! Az kalsın beni yakalayacaktı!"

"Kimden kurtuldun? Kim seni az kalsın yakalayacaktı?" diye sordu Urnigingar.

"Kapkara, dev bir canavar... üzerime bir duvar gibi yıkıldı, az kalsın altında kalıp ezilecektim... hepsi, hepsi öldü!"

"Neden söz ediyorsun? Birayı fazla mı kaçırdın yoksa?"

"Herkes öldü, tüm köy halkı!" diye bağırdı adam tekrar, "karım, ailem... evimin yıkıntılarının altına gömüldüler!.."

Urnigingar karşısında duran çılgın adamın aslında genç biri olduğunu ancak şimdi fark edebilmişti. Saçları geçirdiği ani bir şok ile beyazlamış olmalıydı. Titreyen dudaklarla Urnigingar'dan kendisini güvenli bir yere götürmesini istedi. Urnigingar onu hayvanının terkisine bindirerek Uruk'a doğru ilerlemeye başladı. Yol boyunca adam köyün sağ kalan tek kişisi olarak başlarına geleni anlattı. Urnigingar hiç vakit kaybetmeden zavallı adamı da yanına alarak Erenda'nın yanına gitti, bu konuda neler yapılabileceğini genç rahip ile tartışmak istiyordu. "Ne kadar kötü bir zamanlama" dedi Erenda, "Gılgameş ve Enkidu aslan avına çıktılar –sanırım güney istikâmetine– karar vermek bu durumda bize düşüyor."

"Acaba yanımıza birkaç asker alıp meseleyi halletmeye çalışsak mı?" diye sordu Urnigingar.

Felaketten kurtulan adamın onlara yardımcı olacak bir durumu kalmamıştı, çünkü aklının son kırıntıları da kendisini terk etmişti ve konuşma yeteneğini yitirmişti. Çırpınarak ve ağlayarak yerde yatarken, bir yandan da acı dolu haykırışlarla üstünü başını parçalıyordu.

"En iyisi sabahı beklemek" diye kararını bildirdi Erenda. "Eğer bu adam gerçeği söylüyorsa, bizi tehdit eden tehlike çok büyük demektir. Geceleyin zifiri karanlıkta kör topal bir şeyler yapmaya çalışmaktansa, yarın gündüz gözüyle hiç olmazsa düşmanımızın neye benzediğini anlamaya çalışalım."

Ertesi sabah şefleri Erenda olan bir grup silahlı adam kuzeydeki kapıdan çıkarak şehri terk etti. Başlangıçta hiçbir şey bulamadılar. Ancak uzun bir arayıştan sonra köyün kalıntılarını ve parçalanmış cesetleri fark ettiler. Önlerindeki manzara tasavvur dahi edilemeyecek kadar korkunçtu.

Erenda'nın gözleri şaşkınlık ve dehşetten faltaşı gibi açılmıştı. Birkaç kelime konuşmayı becermesi için aradan uzun bir süre geçmesi gerekti. "Bunu yapanın insan olmasına imkân yok" dedi, "inanılmaz güçlere sahip olan bir şeytan uğramış buraya. Havadaki ölüm ve felaket kokusunu hissedebiliyor musun?"

Urnigingar sessizce başını evet anlamında salladı.

"Hemen Uruk'a geri dönüp duvarın dışında oturan insanları tehlikeye karşı uyaralım. Yeni bir felaketi mümkün olduğunca önlemeliyiz. Bu arada Gılgameş ve Enkidu'ya haber salıp derhal buraya gelmelerini isteyelim. Burada olan korkunç şeyleri onların da öğrenmesi lazım."

Geriye dönerek yol boyunca rast geldikleri tüm insanları uyardılar. Birçoğu önce onlara inanmak istemedi. Fakat Erenda, Urnigingar ve askerlerin son derece ciddi olan yüz ifadelerini gördükten sonra, oradan uzaklaşmaya karar verdiler. Her şeyi ve tüm işleri olduğu gibi bırakarak Uruk'un güvenli duvarlarının ardına sığınmaya çalışıyorlardı.

Bu arada aynı felaketlerin başka yerde de yaşandığına dair haberler gelmeye başlamıştı. Uruk'tan sadece bir saat uzaklıktaki bir yerde boğanın ayak darbeleri sonucu yerde açılan koca bir yarık, yüzden fazla insanı yutmuştu.

Her şey altüst olmuştu. Fırtınaya tutulmuş bir yaprak gibi titriyordu dünya. Tüm ülke korku ve dehşet içindeydi, insanlar sınırsız bir panik içinde yaşamlarını kurtarabilecek bir yere kaçmaya çalışıyordu.

Felaket haberi nihayet güneydeki çölde kamp kurmuş olan Gılgameş ve Enkidu'ya da ulaştı. Haberi duyan kralın yüzü bir anda bembeyaz kesilmişti, Enkidu bile diyecek bir şey bulamamıştı, çünkü ikisi de daha önce buna benzer bir şey ne görmüş, ne de duymuştu. Uruk duvarlarının hemen dibinde, kımıldayan tüm var-

lıklara saldıran korkunç bir canavar, ortalığı kan ve ateşe boğuyordu! Tek kelime etmeden kılıçlarını kuşandılar ve hayvanlarına atlayarak dörtnala Uruk'a döndüler.

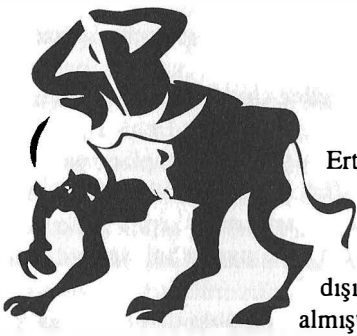
Onlarla aynı anda bir de kötü haber ulaşmıştı şehre: Doğuda bir köy daha tümüyle yerle bir olmuştu. Azgın gök boğasının sonsuz öfkesi, kendisine bu defa üç yüzden fazla insanı kurban etmişti. Az sonra şehre dörtnala bir süvarinin girdiğini haber verdiler. Gelen haberci, Uruk'a bir an önce ulaşmak için, bütün bir gün ve gece boyunca durmaksızın sürmüştü katırını. Eanna'nın merdivenlerini çıkarken gücü tükendi ve baygın bir halde olduğu yere yığıldı. Tekrar kendisine geldiğinde kara canavardan söz edildiğini işittiğini, fakat her şeyin bununla bitmediğini söyledi: Canavarın ardından, sanki şeytanlar ve hayaletler tarafından yapılan cehennemi bir müzik sesi yükseliyordu. Katırını ölesiye kırbaçladığı bir esnada, tepelerin ardında hepsi de tepeden tırnağa silahlı binlerce askerden oluşan koca bir ordu görmüştü. Boğayı Uruk'a doğru süren de işte bu orduydu ve şehre her geçen an daha fazla yaklaşıyordu.

"Burada yolunda gitmeyen bir şeyler var" diye bağırdı Gılgameş, "hiç kimse duvarla çevrili Uruk'a saldırmaya cesaret edemez."

Yine de haberi ciddiye aldı ve eli silah tutan tüm erkekleri şehri savunmaya çağırdı. Şehri çevreleyen duvarın üstündeki muhafızların sayısını iki katına çıkardı ve burçları ok, yay ve mancınıklarla donattı. Barış içinde yaşamakta olan şehir, bir anda arı kovanı gibi kaynayan bir ordugâha dönüşmüştü.

"Düşman Uruk'a doğru yaklaşıyor!" cümlesi işitiliyordu dört bir yanda. "Yanında kara bir boğa kılığında şeytan var, bizi korkutmak için onu geceleri duvarın etrafında koşturuyor." Yıkılan köylerin ve ölen insanların haberi halkın arasında yayılmıştı, insanlar kulaktan kulağa kaç insanın öldüğünü soruyordu birbirine. Herkes dışarıda, tarlalarda ve bahçelerde bulunmamaktan dolayı çok mutluydu. Şehrin sağlam duvarlarının ardında güvendeydiler. Gılgameş yaklaşan felaketi ne kadar da iyi sezinlemişti!

Tüm halk öfkeyle yumruklarını sıkmıştı. Düşman isterse binlerce şeytanla beraber gelsin, onlara var güçleriyle karşı koyacaklardı. Tüm Uruk halkının yaşamıydı söz konusu olan.

Ertesi sabah şehir kuşatılmıştı. Akka'nın birleşik kuvvetleri şehri çepeçevre sarmıştı. Düşman kuvvetleri ok ve mancınık menzilinin dışında, güvenli bir mesafede mevzi almıştı ve esas kuvvetlerini kuzey ve güneydeki ana kapılar önüne yığmıştı. Düşman çemberi sadece Fırat kıyısında kesintiye uğruyordu, çünkü gök boğası liman duvarını yıkarak Uruk'un dış mahallelerine girmişti ve hiç kimse ona yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

Bahçeleri ve palmiye korularını yerle bir ediyor, uzun boynuzlarıyla toprağı altüst ederek, etrafı toza dumana boğuyordu. Artık Uruk ile liman bölgesinin arasındaki bağlantı kesilmişti, çünkü gök boğası oraya giden tek yolda bulunuyordu.

Durum son derece kritikti. Gılgameş de bunun gayet iyi farkındaydı, çünkü Eanna'dan bakınca şehrin etrafının göz alabildiğince düşmanlarla çevrili olduğunu rahatlıkla görebiliyordu. Diğer şehirlere giden tüm yollar tutulmuştu, ırmağa giden yol kesilmişti, duvarların dışında bulunan sürülere ve tarlalara ulaşma imkânı kalmamıştı. Ve en önemlisi, şehrin dış mahallelerinde şeytani boğa azgınca etrafa saldırıp duruyordu.

Çok şükür duvarlar ve burçlar oldukça sağlamdı ve üzerindeki muhafızların sayısı her türlü saldırıya karşı koyacak kadar çoktu. Ambarlar da tahıl ve yiyecek maddeleri ile tıka basa doluydu. Uzun süreli bir kuşatmaya dayanacak kadar hazırlıklıydı Uruk. Kestirilmesi çok güç olan iki şey vardı sadece: Birincisi düşman ordusunun önderinin yeteneği ve izleyeceği strateji, ikincisi de, sonsuz bir öfkeye sahip olan gök boğasının neler yapmaya kadir olduğu. Sağlam taşlardan yapılmış duvarları bile rahatlıkla yıkabilecek güçteydi, bunu ispat etmişti. Eğer duvarların birkaç yerine saldırıp delikler açacak olursa, düşmanın işi son derece kolaylaşa-

caktı. Tek yapacağı, boğanın peşine takılıp içeri girmek olacaktı o durumda.

Bu canavar nereden gelmişti? Neden Uruk'a saldırmasına rağmen düşmanlara bir şey yapmıyordu? Gılgameş, Enkidu ve durmaksızın kütüphanesini karıştırarak bu soruları cevaplamaya çalışan Eşunna bile, çaresiz kalmıştı. Yedi bilgeye gönderilen bir haberci eli boş dönmüştü. Bilgelerin mağaralarının kapıları sıkı sıkı kilitlenmişti, onlara cevap vermemeyi daha uygun buluyorlardı demek ki.

Gılgameş sarayında bir ileri bir geri dolanıp duruyordu, ta ki canına tak edene kadar. İdareyi adamlarına bırakarak durumu yerinde incelemek için savunma duvarının yanına indi. Enkidu orada kendisini bekliyordu. Birlikte kılıçlarını kuşanarak pazar yerine gittiler. Pazar yerine girmeleriyle beraber, korku içindeki halkın etraflarını çevirmesi bir oldu. Ne yapmaları gerekiyordu? Kurtulabilecek miydiler?

"Herkes silahtar başı Olugi'ye giderek bir silah edinsin ve duvarın yakınlarında hazır olarak beklesin" dedi Urnigingar. Kemerinde büyük bir taş sapanı, sağ kolunda ise görkemli bir mızrak bulunuyordu. "Yaşlıların, kadınların ve çocukların yapabileceği en iyi şey ise, Eanna'ya çıkarak tanrıların bize yardım etmesi için yakarmak."

"Demek durum bu kadar kötü, demek gerçekten de büyük tehlike içindeyiz" diye mırıldanan halk telaşla etrafa yayıldı. Az önceki sahneyi sonuna kadar izleyen Sinnunni, Uruk halkının gözlerinde korku ve anlamsız bir kararsızlık görmüştü. Her şey iyi bir şekilde sona erdikten sonra, bu konuda bir şiir yazmaya karar verdi. Fakat daha önce yapacak bir yığın iş vardı.

Gılgameş ve Enkidu duvar boyunca dolaşmaya devam ederek, adamlara bir saldırı durumunda yapmaları gerekenleri anlatıyordu. Süvariler ise, onların verdikleri emirleri dört bir yana iletmek ve direnişi organize etmek için, caddelerden dört nala geçerek tozu dumana katıyordu. Düşmanın üstün kuvvetlerini gören Gılgameş'in alnı kederli ve düşünceli çizgilerle dolmuştu. Bu kadar kalabalık bir orduyu oluşturmak için, birçok kabile bir araya gelmiş

olmalıydı. Geleneksel giysilerini giymiş Hiksos'ların yanı sıra, bedevileri, dağlıları ve bozkırların göçebelerini de görmekteydi. Dört bir yanda çadırları kuruluydu, ateşleri yanıyordu, bayrakları sallanıyordu. Nasıl olur da adamın biri bütün bu değişik kabile ve ırkları bir araya toplamayı başarabilmişti?

Önderlerinin kim olduğunu hâlâ bilmiyordu. Çok yetenekli bir komutan olmalıydı, belki de çok uzaklardaki, adını bile duymadığı bir ülkenin kralıydı. Peki ya o azgın kara canavarı kendi isteğine göre yönlendirmeyi nasıl başarıyordu? Yeraltı şeytanları onun müttefiki miydiler? Yoksa Uruk'u cezalandırmak isteyen hayaletler mi göndermişti onu buraya?

Bu düşünceleri hemen kafasından sildi. Böyle şeylere inanmıyordu. Fakat bu koca ordunun buralara kadar barışçıl amaçlarla gelmediği de ortadaydı. Hiçbir şüphe yoktu bu konuda.

Bu arada kuşatmacıların safları da bir düzene girmişti. Kabile reisleri arasında sürekli haberciler gidip geliyor ve onların düşüncelerini güney kapısının yakınlarında çadır kurmuş olan Akka'ya taşıyordu. O da kabile reislerinin düşüncelerini dikkate alarak en iyi nasıl hareket etmesi gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. Az sonra sevindirici bir haber daha geldi: Çölden gelen değişik kabile ve boylardan üç bin savaşçı katılmıştı saflarına. Uruk üzerine yapılan seferi bir süre önce öğrenmişlerdi. Bunların bir zamanlar efsanevi kraliçe Saba'nın hüküm sürdüğü ülkeden geldikleri söyleniyordu. Akka onlara bir haberci göndererek, kuzey kapısındaki birliklere katılmalarını emretti. Uygun bir fırsat yakaladıkları anda, hem iki kapıya birden yüklenerek içeri girmeye, hem de burçları zapt etmeye çalışacaklardı. Amaç, şehri savunanların güçlerini bir noktada birleştirmelerini mümkün olduğu kadar engellemekti. Sonra da yapmaları gereken tek şey, azgın boğayı şehrin içine doğru sürmek olacaktı. Bunu yapmak şu an için imkânsız gibiydi, çünkü palmiye koruları ve bahçeler arasında otlayan canavar ne onlardan, ne de karşı taraftan hiç kimseyi yanına yaklaştırmıyordu. Akka var gücüyle düşünüyordu. Şehrin içine birisini yollayıp tanrıçayla iletişim kuramamaları ne kadar kötüydü! Olası bir saldırı anında kendilerine yardım edeceğini dolaylı da olsa vaat etmemiş

miydi? Belki de içeride hiç kimsenin haberi olmadan bir şeyler yapıyordur...

Sasa'yı göndermesi imkânsızdı, çünkü şehrin kapıları kilitlenmişti ve hiç kuşkusuz herkes onun bir casus olduğunu düşünürdü. Oysa henüz hiç kimsenin bu durumdan haberdar olmaması gerekiyordu.

Bunun dışında şehrin görüntüsü Akka'yı hem heyecanlandırmış, hem de hayal kırıklığına uğratmıştı. Şehrin büyüklüğü, gösterişi, güzel sarayları, tapınakları ve zigguratı karşısında hayrete düşmüştü. Sasa Uruk'u tasvir ederken kesinlikle abartmamıştı. Burası gerçekten de zengin ve müreffeh bir şehirdi; civardaki ekili tarlalar da bunun bir başka kanıtıydı. Fakat duvarın boyutları karşısında hayal kırıklığına uğramış, hatta cesareti sarsılmıştı. Bu duvarı aşmaları mümkün müydü? Yüksek ve sağlam duvar şehri çepeçevre kuşatıyordu, hücuma kalkmak neredeyse imkânsız gibiydi, çünkü duvarda belli aralıklarla bulunan tahkimatlar savunmacılara düşmanlarını daha duvarın yanına bile ulaşamadan ok yağmuruna tutmalarına olanak sağlıyordu. Şiddetli bir hücum çok sayıda ölüye mal olurdu, şehrin giriş kapıları ise en az duvar kadar sağlamdı ve çok iyi korunuyordu. Bu şehir şimdiye kadar gördüklerinin hiçbirine benzemiyordu, onu bir çırpıda zapt etmek mümkün değildi. Yapılacak tek şey, gayet kurnaz bir hile ile bu işi bitirmekti. Akka, böyle bir hile düşünmeye başladı.

Şehre palas pandıras saldırarak budalaca bir kahramanlık gösterisine girişmek isteyen göçebelerin aptallığına lanet ediyordu. Hayır, kör şiddet ile burada pek az şey elde edilebilirdi. Yapılacak olan şeyleri en ince ayrıntısına kadar iyice düşünmek ve hesaplamak gerekiyordu. Fakat nasıl? Düşünmekten kafası patlayacaktı neredeyse.

Bu arada Gılgameş de neler yapması gerektiğini düşünmekteydi. Uzun süre düşündükten sonra, yapılacak en iyi işin dışarıya bir elçi göndererek kendilerini kuşatanların kim olduğunu ve ne maksatla buraya geldiğini anlamak olduğuna karar verdi. "Erkekler!" diye seslendi askerlerine, "hangi cesur adam gönüllü olarak şehirden çıkıp düşmanla görüşmeye gitmek ister?"

Şehrin güney kesiminden bir delikanlı olan Birşurturre bir adım öne çıktı.

"Gerçekten de çok cesurmuşsun" dedi Gılgameş ve elini omzuna koydu, "şimdi dışarı çık ve neler olup bittiğini öğrenmeye çalış. Düşmanlarımız kim ve buraya neden gelmişler?"

Birşurturre şehrin güney kapısına kadar askerler tarafından götürüldü. Kapının kocaman kanatları aralandı ve aralanınca, kralın elçisi dışarı çıktı. Önünde uzanan koca ordudan korkmadan, düşman saflarına doğru ilerlemeye başladı.

Hedefine ulaşmasına çok az bir mesafe kala Akka'nın adamları Birşurturre'nin üzerine atladılar ve onu bayıltıncaya kadar dövdüler. Sonra da onu yerden kaldırarak bir un çuvalı gibi prenslerinin ayaklarının dibine fırlattılar.

"Bu aptal şehirden geliyor" dediler ona, "onu layık olduğu gibi karşıladık."

Bu arada Birşurturre biraz olsun kendine gelmişti; şimdi de ayağa kalkmaya çalışıyordu.

"Kimsin sen?" diye sordular ona.

"Adım Birşurturre. Uruklu basit bir askerim" diye karşılık verdi Birşurturre mağrur bir sesle. "Büyük Kral Gılgameş gönderdi beni."

"Yukarıda durup buraya bakan o mu yoksa?" dedi Akka ve çenesinin ucuyla duvarın üstünü işaret etti. "Hayır, o sadece bir subay" diye karşılık verdi Birşurturre cesaretle, "eğer o Kral Gılgameş olsaydı, tüm ordun onun karşısında tir tir titreyerek tozların arasına diz çökerdi."

Bunun üzerine askerler, Akka nihayet dur diyene kadar Birşurturre'yi yeniden dövdüler.

"Ayağa kalk pis solucan! Uruk'a geri git ve Kiş prensi Enmebaragessi oğlu Akka'nın on bin kişinin komutanı olarak, şayet kapılar gönüllü olarak açılmazsa duvarlara saldırıp şehri yerle bir etmek üzere buraya geldiğini söyle!" dedi Akka.

Birşurturre güçlükle ayağa kalkarak yavaş yavaş şehre geri döndü. Sonra da raporunu verdi.

Gılgameş elçisine yapılan aşağılayıcı muamele karşısında öf-

keden çılgına dönmüştü. "Bu sefer kendim gidip o Akka olacak zavallıyı ellerimle geberteceğim" diye haykırdı.

"Hayır, bunu yapamazsın!" dedi Enkidu. "Sayıları çok fazla; üzerine atlayıp seni tutsak ederler. Sonra da seni hem bize karşı bir koz olarak kullanırlar, hem de şehir kralsız kalır."

"Fakat onunla muhakkak konuşmalıyız" dedi Gılgameş, "hâlâ buraya geliş nedenlerini ve onlarla beraber ortaya çıkan kara boğanın ne olduğunu bilmiyoruz!"

"Öyleyse ben gideyim" dedi Enkidu, "sen duvarın üzerine çık ve onlarla nasıl konuştuğumu izle."

Gılgameş'ın şiddetle itiraz etmesine rağmen Enkidu kararından dönmedi ve şehrin kapısına doğru yürüdü. Az sonra şehrin kapıları yeniden bir parçacık açılmıştı. Barbar Enkidu, silahsız olarak dışarı çıktı.

"Bir dev buraya doğru geliyor" diye fısıldandı Akka'nın askerleri. Yolunu kesmeye cesaret edememişlerdi. Böylece barbar herhangi bir engele takılmadan Akka'nın çadırının önüne kadar geldi.

"Kişli Akka sen misin?" diye yüksek bir sesle bağırdı çadıra iyice yaklaşınca.

"Evet" diye cevap verdi hükümdar. Karşısındaki adamın dış görünüşü ve cesareti onu çok etkilemişti. "Sen de adını sık sık işittiğim barbar Enkidu olmalısın!"

Enkidu gururla başını kaldırarak kollarını göğsünde kavuşturdu. "Evet, sözünü ettiğin kişi benim" diye karşılık verdi ona. Bir yandan da adamın cılız vücudunu acıma ve aşağılama dolu bakışlarla süzüyordu.

"Gılgameş şu anda duvarın üzerinde mi?" diye sordu Akka.

"Evet, karşıda, alev kırmızısı pelerine bürünmüş olan adam" diye karşılık verdi Enkidu, "hareketlerine dikkat et, çünkü bizi görüyor. Yaptığın ilk yanlış harekette, yaşamına kendi elleriyle son vermek için bir an bile duraksamadan buraya gelecek."

Barbarın gurur dolu konuşması Akka'yı çok etkilemişti. Bir kez daha duvarın üzerindeki kırmızı pelerin giymiş iriyarı adama baktı ve Enkidu'yla dürüst bir şekilde konuşmaya karar verdi.

"Sizler Uruk'ta bizim korkak fareler olduğumuzu düşünüyorsunuz, ama öyle olmadığını kendi gözlerinle gördün. İşte kralın duvarın üzerinde duruyor, fakat adamlarımın hiçbiri ondan korktuğu için karşısında diz çökmüş değil. Tam aksine; hepsi de savaşa hazır ve son derece kararlılar. Buraya neden geldiğimizi bilmek istiyorsun değil mi? Bizler yağmur mevsiminden nasibini fazla alamadığı için insanların açlığın pençesinde kıvrandığı bir bölgeden geliyoruz. Gerek bizim aramızda, gerek de bedevi ve göçebe kabileleri arasında korkunç bir yokluk hüküm sürüyor. Artık kaybedecek bir şeyimiz olmadığı için, kötü kaderimizi değiştirmek amacıyla Uruk'a geldik. Fakat amacımız dilenmek değil, aksine her şeyi istiyoruz! Sofranızdaki artıklarla yetinmek niyetinde değiliz, sahip olduklarınızın tümüne göz koyduk. Şehri bize gönüllü olarak teslim edin, yoksa taş üstünde taş bırakmayacağız ve tarih bir zamanlar Uruk diye bir şehrin var olduğunu asla yazamayacak!"

"Bunlar büyük sözler" dedi Enkidu, "fakat bizim duvarımız yeterince büyük, savaşçılarımızın cesareti ise daha da büyük. Bizi kuşatmanız size pek fazla mutluluk vermeyecek, çünkü sağlam duvarımızı ısırmaya çalıştığınızda dişleriniz kırılacak ve pek kısa bir süre sonra oklarımızın ölümün ta kendisi olduğunu anlayacaksınız. Ve Gılgameş de sonunda gerçekten öfkelendiği zaman şehirden çıkarak ordunuzu darmadağın edecek, askerlerinizi dört bir yana dağıtacak ve buraya hareket ettiğiniz güne lanet okuyacaksınız."

"Unutmayın ki saflarımızda dövüşen bir şeytana sahibiz: Ölüm ve felaket getiren gök boğası!" dedi Akka.

"Pöh" diye yere tükürdü Enkidu, "kara öküzün teki sadece. Varlığı bizi zerre kadar korkutmuyor."

"Onu küçümseme Enkidu. Köylerinizi nasıl yerle bir ettiğini unuttun mu? Bu onun yapabileceklerinin çok küçük bir kısmı sadece."

Enkidu gök boğasının yaptıkları hakkında kendisine anlatılanları hatırladı ve yüreği öfkeyle doldu. Fakat kendisine hâkim olmayı başararak Akka'ya sordu: "Bu boğa nereden geliyor ve neden sizinle beraber hareket ediyor?"

"Tanrılar onu Uruk'u cezalandırmak için gökten indirdi. Biz de onu yaşadığı bataklıkta bulduk. Tüm yapmamız gereken onu bu

tarafa doğru sürmek oldu. Sen onu gördün mü?"

Enkidu başını salladı: "Evet, liman duvarını yıkarak bahçelerimize girmiş. Çirkin bir hayvan."

"Öyle" dedi hükümdar kurnaz bir ifadeyle ve sakalını sıvazladı, "liman duvarını nasıl yıktıysa, başka taraflarda da aynısını yapacak ve askerlerimizin şehre girebileceği gedikler açacak. Bu savaşın boşa olduğunu anladın mı şimdi? Her türlü direniş faydasız, çünkü tanrılar bizden yana. Size önerim, şehri hemen bize teslim etmeniz. Aksi takdirde her tarafı yakıp yıkacağız ve o güzelim tapınaklarla evlere çok yazık olacak."

Enkidu'nun kanı beynine sıçramıştı. Korkunç bir öfkeyle yumruklarını sıktı. Sakin bir sesle konuşmak için olağanüstü bir çaba harcadı: "Sözlerini sonuna dek dinledim, Kişli Akka, fakat kulaklarıma sinek vızıltısı gibi geliyorlar. Bir kurbağa istediği kadar vıraklasın, çıkardığı ses asla bir müzik değildir. Sen ve o aptal kara öküzün beni hiç korkutmuyorsunuz, hele Uruk askerlerini asla! Şehrimizi pis bedevilerin ve göçebelerin konaklayacağı bir han haline sokmaktansa, ölmeyi tercih ederiz. Sana bir öğüt vereyim Kişli Akka. İyi dinle: Herhangi bir cezaya çarptırılmadan çekip gitmeniz için bir gün ve bir geceniz var. Adamlarınla konuş ve karar ver. Fakat eğer yarın sabah hâlâ burada olursanız, ordunuzu paramparça edecek ve kelleni Humbaba'nın kellesinin yanına dikeceğiz. Onun da seninki gibi düşük bir çenesi vardı."

Prensin suratındaki tüm kan çekildi ve bembeyaz dudakları titremeye başladı. Bu utanmaz, terbiyesiz barbara verilecek en iyi cevabın kaburgalarının arasına saplanacak bir hançer olduğunu düşünerek, elini bir an için kuşağına götürdü. Fakat sonra güçlükle de olsa kendine hâkim olabildi ve Enkidu'ya şunları söyledi:

"Pekâlâ, bekleyip kimin daha akıllıca davranacağını görelim bakalım. Kralın Gılgameş'e söyle, cevabını kendi ağzından duymak için onu yarın sabah burada bekliyorum." Bu sözlerden sonra arkasını dönerek çadırına girdi.

Enkidu da onun gibi yapıp arkasını dönerek sakin adımlarla şehrin kapısına doğru yürümeye başladı. Etrafındaki düşman askerlerine azıcık bile olsun önem vermediği için bir kez olsun dönüp ardına bakmamıştı.

"Sanırım sözlerinde gayet ciddi" dedi Gılgameş Enkidu'nun raporunu dinledikten sonra. "Askerlerinin sayısı önemli değil. Beni endişelendiren tek mesele, limandaki canavar. Şu anda ne yaptığını bilen var mı?"

"Daha önce de yaptığı gibi bahçeleri dağıtıyor, çiçek tarhlarını eziyor ve palmiyeleri kökünden söküyor" dedi duvarın batı yakasında görevli bir subay. Bunun üzerine Gılgameş bir müddet daha adamlarıyla konuştuktan sonra, tekrar derin düşüncelere daldı.

Fakat şehirde derin derin düşünen tek insan o değildi, başrahibe de onunla aynı durumdaydı. İluna tapınağın damının üzerinden olup biteni seyrediyor ve bir yandan da Marduk için büyük bir sunak ateşi yakıyordu. Fakat göksel baba ona dikkat etmiyordu. Şu anda yaradılış rüyasını görmekle meşguldü ve kimsenin kendisini rahatsız etmesine izin veremezdi.

İluna'nın aklına aniden zalim bir fikir geldi. Bir süre önce eski yazıtlarda uzun zamandır kullanılmayan ve korkunç etkileri olan bir büyü okumuştu. Önce bu büyüyü kullanma fikri onu korkuttu, fakat daha sonra gök boğasının hâlâ bahçelerin içinde tepinmekten başka bir şey yapmadığını görünce, içindeki son çekince de yok oldu. Aksi takdirde gök boğası asla duvarlarda Akka'nın adamlarının geçebileceği büyüklükte bir gedik açmaya niyetli değil gibiydi.

Hizmetkârlarından kendisine birtakım özel otlar getirmelerini istedi. Sonra da bu otları birbirlerine karıştırdı ve hepsini ezerek bulamaç haline getirdi. Bu bulamacı da bir kazana koyarak, kaynatmaya başladı. Kazandan yeşil köpükler çıkmaya başladı ve garip bir duman yükselerek Uruk'un üzerini kapladı. İluna istemeden de olsa bu dumandan biraz teneffüs ettiği için, olduğu yerde sallanmaya başladı. Sarsak adımlarla merdivenlerden indi ve öksüre tıksıra yatağına uzandı. Gözlerinin önünde şimşekler çakıyor ve yıldızlar uçuşuyordu. Kısa bir süre sonra derin bir uykuya daldı. Uyanması ise epey vakit alacaktı.

Korkunç bulut bu arada şehrin üstünde gezinerek, gittiği her yerde insanları etkisi altına alıyordu. Kimi derin bir uykuya dalmıştı, kimi ise dumandan o kadar çok etkilenmişti ki, yüksek sesle gülerek, saçma sapan konuşarak, şarkı söyleyerek ve dans ederek

caddelerde sersem sersem dolanıyordu. Birçok insanın ise kulakları işitmez ve kafaları çalışmaz olmuştu. Silahlarına aptal aptal bakıyor ve onların ne işe yaradığını kestiremiyorlardı, ellerini ise sanki kendi vücutlarına ait bir parça değilmiş gibi süzüyorlardı.

Neyse ki dışarıdaki düşman Uruk'taki bu garip durumun farkına varmadı, aksi takdirde eline geçen bu fırsatı değerlendirerek bir an bile beklemeden kapılara saldıracağı kesindi. Zaten kayda değer bir direnişle de karşılaşmazdı. İçeride karşılarına olsa olsa donuk bakışlı, dili bir karış dışarı sarkmış askerler çıkardı. Deliler gibi kendi kendilerine konuşmaktan ve kıkırdamaktan başka bir şey yaptıkları da yoktu.

Hemen hemen herkesi büyüleyen bulut, her nedense Gılgameş ve Enkidu'yu etkilememişti. Etraflarındaki garip değişimi onlar da fark etmişti, fakat neler olduğuna dair herhangi bir fikirleri yoktu.

"Burada neler döndüğünü biliyor musun?" diye sordu Gılgameş.

Enkidu kafasını hayır anlamında salladı. "Sanki akıllarını yitirdiler. Belki de boğanın zehirli soluğu neden olmuştur buna."

Bu deliliğin giderek daha fazla adamı etkisi altına alarak, onları açıklanamaz davranışlar yapmaya zorladığını üzülerek seyrediyorlardı. Uruk halkının tümü, pazar yerinin kenarında sürekli bir şuur bulanıklığı içinde yaşayan zavallılar gibi davranmaktaydı. "Sistekiler" adı veriliyordu bu insanlara, bir kısmı da bünyesinde çılgınlığı ve dahiliği barındıran "kutsal hastalıktan" mustariptiler.

"Bir büyü bu" dedi Gılgameş sıkılı dişlerinin arasından, "bizi kımıldayamaz hale getirmek isteyen bir kara büyü."

"Fakat ben hiçbir şey hissetmiyorum, her zamanki gibi gayet iyiyim."

"Öyleyse hemen harekete geçmeliyiz Enkidu. Hemen şimdi, yoksa çok geç olabilir. Dışarı çıkalım ve Akka'yla konuşalım. Bir işe yaramazsa nasıl olsa savaşmaktan başka çaremiz kalmayacak."

Birlikte duvara doğru yürüdüler. Fakat kapıyı kendilerinin aralamaları gerekti, çünkü muhafızlar bunu yapacak durumda değildi. Kapıyı kilitleyemedikleri için, sadece kanatları sıkıca örtmekle yetinmek zorunda kaldılar. Sonra da düşman saflarına doğru ilerlemeye başladılar. Korkmuyorlardı. Kılıçları bellerinde sallanı-

yordu ve gerektiği takdirde bunları kullanmaktan kesinlikle çekinmeyeceklerdi. Tüm düşman kuvvetlerine karşı yalnız başlarına savaşmak zorunda kalsalar bile.

Düşman saflarının işitebileceği bir mesafeye gelince şöyle bağırdılar: "Gılgameş ve Enkidu yalnız başlarına geldiler. Akka ile konuşmak istiyorlar!"

Haber kısa sürede Akka'ya iletildi ve Kiş hükümdarı çadırının önüne çıktı. Karşısında duran iki kahramanı inceleyince silahlarının tümünü kuşanmış olduklarını gördü. O da savaş kılıcını kuşandı ve karşılarına öyle çıktı. Yavaş adımlarla onlara doğru yaklaştı.

"Selam sana, soylu Enmebarggesi'nin oğlu Kiş prensi Akka! Seni bizzat selamlamakta biraz geç kaldığım için beni affetmeni dilerim" dedi Gılgameş ve kibar bir hareketle başını öne eğdi.

Akka hiç beklemediği bu kibar selamlama karşısında öyle büyük bir şaşkınlığa düşmüştü ki, edecek tek bir kelime bile bulamıyordu. Gılgameş devam etti: "Buraya dost olarak değil de, koca bir ordunun başındaki düşman olarak gelmene çok üzüldüm. Seni buna iten sebep nedir? Uruk'un konukseverliği hakkında hiçbir şey gelmedi mi kulaklarına?"

"Halkımın karnı aç!" dedi Akka üzgün bir sesle ve sustu, çünkü hem başka ne söyleyebileceğini bilmiyordu, hem de bu karşılaşma onu derinden etkilemişti. Soylu ve temiz yüzlü bir adamdı bu Gılgameş, insanın düşman olmak yerine dost olmayı yeğleyeceği birisiydi. Barbar bile ilk karşılaşmalarından daha barışçıl görünüyordu, fakat yine de bakışları çok sertti ve elini kılıcının kabzasından bir an için bile ayırmıyordu.

"Neden?" diye sormaya devam etti Gılgameş, "yağmur mevsiminde tarlalarınıza tohumların yeşermesine yetecek kadar yağmur düşmedi mi?"

"Düştü düşmesine, ama toprak bütün suyu bir anda içip bitiriyor. Bu nedenle tarlalara faydası pek az oldu, şimdi ise ne insanlara yetecek kadar buğday var, ne de hayvanlara yetecek kadar taze ot. Sahip olduğumuz az bir şeyi bizimle paylaşmak için şehrimize gelen vahşi kabilelerin durumu daha da kötü."

"O halde siz de sulama kanalları açarak suyu tarlalara akıtmalı ve şehrinizin etrafını bir duvarla çevirmelisiniz" dedi Gılgameş.

Akka bön bön Gılgameş'e bakıyordu. Nutku tutulmuştu sanki. Gılgameş neden savaş hakkında konuşmak yerine bu meseleleri kurcalıyordu? Uruk kralı bir kez daha konuşmaya başladı: "Sizi buralara gelmenize neden olan sebebin çektiğiniz sıkıntılar olduğunu tahmin ediyorum prens. Ve kendi halkınız ile olan sorunlarınız. Fakat her şeyi bu yolla değiştirmek fikri, iyi düşünülmemiş ve acele verilmiş bir karar. Bana bir elçi göndererek yardım talebinde bulunsaydınız, sizi kesinlikle geri çevirmezdim."

"Sen... bana yardım etmeyi mi öneriyorsun?.." diye kekeledi Akka şaşkınlıkla. Burnuna gelen garip koku karşısındaki iki devden mi, yoksa havadan mı yayılıyordu... aniden içinde bir şeyler kabardığını hissetti. Bin bir çeşit duygu ve düşünce dolanıyordu kafasının içinde.

"Evet, sana ve halkına yardım etmek istiyoruz. Şimdi çok gerilerde kalmış olan o eski zamanlarda, siz de Sumer ülkesinin bir parçası değil miydiniz? Kiş bizimle aynı dili konuşan ve aynı tanrılara tapan insanların oturduğu bir yer değil miydi?"

"Evet, Anu'ya tapıyoruz, ama İştar'a değil..."

"Pekâlâ, sadece Anu... yoksa bir avuç ganimet için kardeşlerinizi öldürmenizi Anu mu emretti size? Karşılıklı olarak saygı ve sevgi içinde bulunmak, her iki taraf için de daha yararlı olmaz mı? Burada yeteri kadar yapı ustasına sahibiz. Onlardan birkaç tanesini kanallar açarak tarlaların düzenli olarak sulanmalarını sağlamaları için Kiş'e rahatlıkla gönderebiliriz."

"Söylediklerin kafamı karıştırdı" dedi Akka. "Savaşmak yerine karşılıklı kibarlık gösterisinde bulunuyoruz. Bugüne kadar güzel sözlerin bir şeyi değiştirdiği görülmüş mü?"

"Doğru sözleri doğru davranışların takip etmesi kaydıyla, evet" diye karşılık verdi Gılgameş. "Ben buna kesinlikle inanıyorum."

Akka düşünceli düşünceli kafasını kaşıdı. Yoksa bunların tümü kendisini engellemek için oynanan bir oyun muydu? Gılgameş'in gerçek niyeti neydi acaba?

"Dinle" dedi Akka duraksayarak, "buraya gelirken karşımda açlık çeken halkımın acılarından sevinç duyan bir düşmanla karşılaşacağımı sanıyordum. Çünkü habercilerim bana bu şekilde bilgi verdiler..."

"O halde ya yanılmışlar, ya da sana kasıtlı olarak yanlış bilgi vermişler. İnan bana, ne halkının çektiği acılar bizi mutlu eder, ne de sizinle savaşmak. Bu şekilde konuştuğum için korktuğumu düşünme sakın. Duvarlarımız kuvvetli, ordumuz iyi eğitimli ve tepeden tırnağa silahlı. Savaşın bize getireceği tek şey, sayısız ölü ve yaralı olacaktır. Belki de halkın tamamıyla yok olacak. Bu bir çözüm olabilir mi? Hayır Prens Akka, zaman değişti. Artık koşullar bize komşularımızla alışveriş ve ticaret yapmamızı emrediyor. Sizinle de barış ve dostluk içinde yaşamamız, her ikimizin de kesinlikle çıkarına olacaktır."

"Bununla beraber" diye homurdandı Akka, "güzel sözler karın doyurmuyor. Halkımın karnı hâlâ aç ve söylediklerin açlığını gidermiyor."

"Size hemen yardım edebiliriz. Tahıl ambarlarımız bu sene tamamen, hatta taşacak kadar dolu. Bir kısmını seve seve veririz size."

"Hangi fiyata?.."

"Fiyat mı? Lütfen bunu konuk hediyesi olarak kabul et. Bu hediye, iki şehir arasındaki iyi ilişkilerin temeli olsun."

Bu anda Enkidu söze karıştı. "Gılgameş, kardeşim" dedi, "boğayı unuttun galiba! Şimdiye kadar ne kadar çok kötülük yaptı, ne kadar çok köyü yerle bir etti ve insanı öldürdü! Bunu nasıl unutabilirsin? O boğa buraya Akka'nın ordusuyla birlikte geldi. Ta kendisi sürdü o canavarı buraya!"

"Gök boğasını unutmuyorum elbette" dedi Gılgameş, "verdiği zararları hatırladıkça içim kan ağlıyor. Fakat bunda Prens Akka'nın bir kabahati olmadığına inanıyorum. Akka, onunla barış içinde yaşamak isteyebileceğimizi tahmin etmediği ve bilmediği için böyle davranmak zorunda kaldı. Boğa ise kötü bir ruhun hizmetinde olduğu için böyle davranıyor. O şeytanı sadece kararlılığımız ile yok edebiliriz. Sen ve ben, Enkidu! Birlikte korkunç Humbaba'yı ve hizmetkârlarını tepelemedik mi? Artık hiçbir şey bizi korkutamaz. Uruk'un üzerine yürüyen her şeyin –her ne olursa olsun– çıplak ellerimizle haddini bildiririz. Kılıçlarımızın gücü yardımıyla gök boğasını öldürecek ve kötülüğüne ebediyen son vereceğiz."

"Eğer bunu başarırsanız" dedi Akka, "sizin gerçekten de dünyanın en kahraman insanları olduğunuzu kabul edeceğim. O andan itibaren de benim en yakın dostlarım olacaksınız, çünkü kim sizin gibi dostlara sahip olmak istemez ki? Fakat..."

"Fakat ne?"

"Doğrusu..." Prens Akka sinirli bir eda ile sakalını sıvazladı, "... bunu başarabileceğinizi hiç mi hiç sanmıyorum. Boğa sandığınızdan çok daha kudretli, tüm kötülükler onun içinde barınıyor. Şimdi yeni dostlar kazanmış olabilirim, fakat o canavarla savaşmaya cesaret ederlerse, korkarım onları hemen yitireceğim. Ondan sonra ne sulama kanallarına sahip olacağım, ne de Kiş etrafında bir duvara..."

"Bu durumda" diye güldü Gılgameş, "pek bir zararınız olmayacak. Çünkü hayvan bizi öldürürse tüm şehir size ait olacak, canınızın çektiği her şeyi hiçbir engelle karşılaşmadan alabilirsiniz. Fakat biz kazanacak olursak, az önce yaptığım teklif aynen kabul edilecek! Tamam mı?"

"Tamam!" diye bağırdı Akka ve kendisine uzatılan eli sıktı. İştar'ın vaatleri ne kadar çekici olursa olsun, bu adamla kuracağı dostluk her şeyden daha önemliydi.

Gılgameş ve Enkidu şehre geri döndüler, büyük kapıyı içten kilitlediler ve dış istihkâmlardaki duruma bakmak için duvarın üstüne çıktılar. İnsanlar hâlâ kendilerini tutsak eden sersemliğin içindeydi. Fakat dışarıda bir hareketlilik vardı. Prens Akka ve birkaç adamı limana doğru koşarak, güvenli bir uzaklıktan yıkık bahçe duvarının ardını seyretmeye başlamışlardı. Korkunç kara boğaya yaklaşmakta olan Gılgameş ve Enkidu'yu görmek istiyorlardı.

Canavar orada duruyordu işte, kendisine doğru yaklaşanlara bakmak için hafifçe başını kaldırdı. Gözleri kan çanağına dönmüştü; burun deliklerinden alev püskürtüyor ve sabırsızlıkla ayağını yere vuruyordu. İki arkadaş birbirlerinden ayrılarak hayvana sağ ve sol yanından yaklaşmaya başladılar. Gök boğası bakışlarını birinden ötekine yöneltip duruyordu. Sonunda muazzam kalınlıktaki ensesini eğerek Enkidu'ya doğru saldırıya geçti.

Enkidu hayvanın ta yanına kadar gelmesini bekledi, bu arada

sert hareketler yaparak onu daha da fazla tahrik etmeye çalışıyordu. Hayvanın boynuzlarını ona saplamasına ramak kamıştı ki, Enkidu son anda yana çekildi ve kılıcını hayvanın böğrüne sapladı. Keskin kılıç girdiği yerdeki eti boydan boya parçalamıştı. Canavar korkunç bir sesle böğürdü. Öyle ki, şehrin içinde ve dışında bulunan insanlar korkudan oldukları yerde donup kaldılar.

Enkidu ise kılıcını bırakarak hayvanın sırtına atladı ve kocaman boynuzlarını yakaladı. Kızgın nefesinin suratını yaladığını hissetmesine rağmen, boynuzlarını bükerek onu yere devirmeye çalıştı. Fakat boğa çok güçlüydü, bir silkinişte Enkidu'yu üzerinden fırlatıp attı.

Bunu üzerine Gılgameş hayvanın sırtına atladı, iki eliyle tuttuğu kılıcını boynuzlarıyla boynunun arasına sapladı. Canavarın gırtlağından bir hırıltı yükseldi, vücudu ardı ardına kasıldı ve devâsâ bacakları titremeye başladı. Sonra da cansız olarak yere yığıldı. Enkidu kılıcını bir kez daha kara şeytanın vücuduna soktu, göğsünü boydan boya yardı ve kalbini yerinden sökerek dışarı çıkardı. İşte tam bu anda şehirden sevinç çığlıkları yükseldi. Az önce serin bir rüzgâr esmiş ve şehrin üzerindeki lanetli bulutu dağıtarak insanların akıllarının başlarına gelmesine yardım etmişti. Az önceki sahneyi seyreden düşman askerleri şaşkınlıklarını gizleyemiyordu. Her iki kahramana da sonsuz bir saygı duyuyorlardı artık.

İluna da derin uykusundan uyanmış ve aşağıda neler olup bittiğini görmek için aceleyle tapınağının damına koşturmuştu. Neler olduğunun farkına varınca, acı dolu bir sesle haykırmaya başladı: "Beni bir kez daha utandıran ve aşağılayan Gılgameş'e yazıklar olsun! Gök boğasını öldürerek Marduk'tan isteyebileceğim yegâne dileğimi mahvetti." Bu esnada aşağıdaki palmiye korusunda bulunan ve onu işitmesine imkân olmayan Enkidu, gök boğasının bir budunu koparark her anlama çekilebilecek bir sesle bağırdı: "Bu budu İluna'nın tapınağına götürerek İştar'a sunacağım, ne de olsa bunu çoktan hak etti."

Bu arada dört bir yandan kalabalık gruplar halinde gelen askerler, boğanın boynuzlarını kopartmakla meşgul olan Gılgameş'in etrafında toplanmışlardı. Uruk'un şimdiye kadar görmüş ol-

duğu en büyük boynuzdu bu, her biri insan bacağı kalınlığında ve insan boyu uzunluğundaydı. Gılgameş boynuzları yatak odasının duvarına asmak ve böylece bugünü daima hatırlamak istiyordu.

Enkidu ve Gılgameş temizlenip arınmak için Fırat kıyısına indiler. Prens Akka'ya uzatacakları dostluk elinde kan olmamalıydı. Aynı anda şehrin kuşatması da sona erdi. Akka, kabile reisleri ve adamlarının birçoğu konuk olarak Uruk'a geldi, bu arada orduya da en iyi cins bira ve bol bol ekmek dağıtılmıştı. Akka, Eanna'daki sarayda kendi vatanı ile Gılgameş'in vatanı arasındaki ebedi dostluğu mühürledi.

Akka tam bir hafta boyunca Uruk'ta kaldı ve bu süre zarfında İlu'ra bir kez olsun ortaya çıkmadı. Tapınakta kimse onun nerede olduğunu bilmiyordu, hatta Enkidu, Gılgameş ve Akka gök boğasının budunu İştar'a sunmak için sunak taşına koydukları zaman bile kendisini göstermedi. Onu temsil eden rahibeler, Venüs adına yaptıkları hizmetin anlam ve önemini Akka'ya uzun uzun anlattılar. Prens ve maiyeti hayranlık içindeydi, kızların cömertliğinden büyük zevk alarak yararlanıyorlardı. Kiş'te de böyle bir tapınak inşa etmeye söz verdiler.

Bu arada orduyla beraber dışarıda bekleyen ve vicdan azabı çektiği için şehre girmeye cesaret edemeyen Sasa, bu tapınağın başrahibesi olacaktı. Çünkü Akka ona bunun için söz vermişti. Fakat prens bu konuda rahibelere tek kelime bile etmedi.

Konuklar daha sonra Anu tapınağını ziyaret etti. Eşunna onları bizzat karşılayarak, konuklarına verdiği değeri göstermek için adamları zigguratın ta en tepesine kadar çıkardı. Tüm şehrin ayak-

larının altında uzandığını gören adamlar, şaşkınlıktan neredeyse küçük dillerini yutacaklardı. Görülmeye layık diğer şeyler de konukları hayret ve beğeniye boğdu. Onarım çalışmalarının çoktan başlamış olduğu ve ticaret gemilerinin mal boşaltmaya başladığı limanı gezerek, merak ettikleri her şeyi tek tek sordular. Tıka basa hayvanlarla dolu olan çayırlarda dolaştılar, hatta yarışma alanına bile giderek güreşçilerin gösterilerini izlediler.

Akka gördüğü her şeyi öve öve bitirememekle beraber, su kanallarının yapımı biter bitmez Kiş'i de aynı buraya benzer bir şehir haline getireceğine yeminler ediyordu içten içe. Kanal ve sulama sistemleri, tarım ve bahçecilik konularında hiç durmaksızın sorular sormaktaydı. Bedevilerin ve göçebelerin reisleri de bu konu konuşulurken kulak kesiliyordu. Onlar da sorular soruyor ve verilen cevapları kendi dillerine çevirtiyorlardı.

Bu arada Gılgameş zanaatçılar ve yapı ustalarıyla konuşmuştu. Birçoğu bu önemli işte pay sahibi olmak için Akka ile beraber kuzeye gitmeyi kabul ediyordu. Akka'nın yeteri kadar işgücü vardı, işe hemen başlayabilirlerdi. Su kanallarının inşaatı ile şehri çevreleyecek duvar inşaatına birlikte başlamak istiyordu. Kiş çevresinde yükselecek bir duvar şehri sadece daha iyi korumakla kalmayacak, aynı zamanda nüfusunu makul ölçüler içinde tutmaya da yarayacaktı. Yabancı ve ne idüğü belirsiz kabileler şehre artık ellerini kollarını sallayarak diledikleri gibi girip çıkamayacaklardı.

Evet, gerçekten de kurnaz bir adamdı Gılgameş, bir dost ve danışman olarak bulunmaz bir insandı. İştar'ın çağrısı savaş anlamına geliyordu ve hiç şüphesiz birçok insanın yaşamına mal olacaktı. Gılgameş'in yolu ise başkaydı. Geleceğe bakışın ta kendisiydi o, yeniden başlangıcın ve ilerlemenin bir sembolüydü.

Böylece Akka ve kabile reisleri Uruk'taki günlerini hayret verici yenilikleri öğrenek geçirdiler. Hayatı kavrayışları tamamen değişmeye başlamıştı; hepsi de daha önceki yaşamlarını sorgulama ihtiyacı hissediyordu.

Bir hafta sona erdikten sonra eski dostlar olarak birbirlerine veda ettiler. Kiş ordusu yiyecek maddeleri ve hediyelerle dolu olarak yola koyuldu; meselenin kan dökülmeden halledilmesi herkesi

ziyadesiyle memnun etmişti. Artık geleceğe daha bir umutla bakıyorlardı. Ordu yol boyunca giderek küçülmekteydi, çünkü gerek Hiksos'lar, gerekse de birçok kabile seferin bu şekilde sonuçlanmasından hoşlanmamıştı ve kendi yollarına gitmeye karar vermişlerdi.

Prens Akka onları alıkoymak için herhangi bir çaba göstermeyerek, gitmelerine izin verdi. Tam aksine, onlardan kurtulduğu için seviniyordu. Kiş, kendi kaderini kendisi çizmeliydi.

Akka'nın hemen yanındaki katırın üzerinde Sasa vardı. Mola verdikleri her anda birlikte çadıra giriyor ve uzun uzun sohbet ediyorlardı.

"Tapınakta bulunduğumuz müddet zarfında Tanrıça İştar bize kendisini neden göstermedi acaba?" diye sordu Akka. "Yoksa isteklerine göre davranmayıp Gılgameş'i hayatta bıraktığım için bana kızıyor mu?"

"Olabilir" dedi Sasa düşünceli düşünceli, "belki de tasarılarının başarısızlıkla sonuçlanması onu hayal kırıklığına uğratmıştır. Belki de insanların, kendisi, gök boğası ve diğer tüm olup bitenler arasında bir bağlantı kuracağından korktuğu için pek ortaya çıkmamayı yeğliyordur."

"Ben kendi açımdan olanları asla bir başarısızlık olarak görmüyorum. Hatta şu anki durumdan son derece memnunum" dedi Prens Akka ve sakalını sıvazladı. "Şayet İştar bana gerçekten kızmış olsa bile, şehrin ortasına yaptıracağım güzel ve büyük tapınağın öfkesini dindireceğinden eminim."

"Evet ama başrahibe ben olacağıma göre onun bundan fazla bir kazancı olmayacak."

"Neden?" diye sordu Akka. Yol arkadaşının karışık mantık zincirini anlamakta bir kez daha güçlük çekiyordu. "İluna İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü değil mi? O halde aynı anda her tarafta olabilmesi de gerek... demek istediğim, bir tanrıça olarak aynı anda... söyle bana, o bir insan mı, yoksa tanrıça mı?"

"İkisi birden. O hem tanrıça, hem de insan. Ve bünyesinde insani özellikleri de barındırdığı için aynı anda hem Kiş'te, hem de Uruk'ta olması imkânsız. Anlıyor musun?"

"Hayır."

"Dinle; bir badem çiçeğinin içinde, bademin kendisi gizlidir. Badem çiçekleri dünyanın dört bir yanında açarlar, fakat bademe nasıl dönüştükleri, büyük bir sırdır..."

Akka'nın kafası karışmıştı. Zaten Sasa'nın Uruk'ta gördüğü gibi bir tapınağı nasıl olup da tek başına yöneteceğine akıl sır erdiremiyordu. Fakat akıllı Sasa Akka'nın tereddüdünü anlayarak, onu elinden geldiğince yatıştırmaya çalıştı: "Bu konuyu kendine hiç dert etme. Kiş'te Venüs'ün hizmetine girmek isteyen bir yığın kız bulacağımdan ve onları istediğim gibi eğitebileceğimden eminim."

Akka'nın bakışları hem hayranlık hem de üzüntüyle kızın üzerine dikilmişti. "Zaten sen de onlardan birisin... demek istediğim Venüs'ün hizmetinde olan kızlardan biri. Yani..."

"Bu konu hakkında ileride uzun uzun konuşuruz" diye güldü Sasa ve zavallı Akka'yı iyice utandırdı. Kiş'e geldiği için içten içe sevinmekteydi. Burada nüfuz kazanması çok zor olmayacaktı. Prens Akka da kendisine yardım edecekti, bu konuda hiç şüphesi yoktu. Zaten daha şimdiden hiçbir isteğini geri çevirmiyordu. Kur yaptığı kızın kendisine hükmetmesinden hoşlanan bir hükümdar olup çıkıvermişti.

Bu şekilde günler günleri kovaladı. Nihayet bir süre sonra Kiş'in dış mahallelerindeki kulübeler ve Akka'nın saray olarak adlandırdığı taş ev ufukta belirdi. Acaba birkaç sene sonra burası nasıl bir görüntü sergileyecekti? Sasa o günleri merakla bekliyordu.

Uruk'ta ise İluna gözlerden uzak kalmaya devam ediyordu ve bu durum bazı dedikodulara yol açmıyor değildi. Örneğin Eşunna bu konu hakkında pek çok şey düşünüyordu. Gılgameş ve Enkidu'nun kendisini tapınakta ziyaret ettikleri bir gün, son derece dikkatli olarak şüphelerini anlatmaya başladı: "Şehrin kuşatılmasının ne kadar ilginç bir şekilde cereyan ettiğinin farkındasınız, değil mi? Bu kadar çok düşman askeri olmasına rağmen, bir tek çarpışma olsun gerçekleşmedi. Canavarı öldürmeniz de gerçekten çok muhteşemdi, fakat doğrusunu isterseniz zihnimi kurcalayan birkaç meseleyi hâlâ çözebilmiş değilim..."

"Boğanın görünmesiyle beraber insanların zihinlerinde meydana gelen bulanıklıktan mı bahsediyorsun?"

"Sadece ondan değil. Ben bile kısa bir süre için yabancı bir gücün beni etkisi altına almak istediğini hissettim ve kendimi kurtarabilmem için uzun süre mücadele etmem gerekti. Fakat asıl demek istediğim, bu canavarın varlığının sebebini bile bilmiyoruz henüz. O neydi, nereden geliyordu, kim onu üstümüze sürdü?"

"Akka bana ona bataklıklarda rastladıklarını, sonra da gürültü ve müzik yapmak suretiyle onu buraya sürdüklerini anlattı."

"İşte bilmek istediğim şey tam da bu nokta! Neden boğa onun ordusuna hiçbir şey yapmayıp bizim köylerimizi yerle bir etti? Neden bizim duvarımızı yıktı? Neden yabancıları buraya getirdi? Buraya gelmesiyle birlikte hedefine varmış gibi davranmaya başlamamış mıydı? Tatminkâr bir cevap alamadığım o kadar çok soru var ki Gılgameş..."

"Benim fikrimi öğrenmek isterseniz" dedi Enkidu, "bence bu olayda kesinlikle İluna'nın parmağı var."

Gılgameş saçma der gibi elini salladı, fakat Eşunna alelacele konuşmaya devam etti: "Enkidu'nun hakkı var! O günden bu yana ortalığa çıkmaması garip bir tutum değil mi? Yoksa vicdan azabı mı çekiyor?"

"Vicdan azabı mı?"

"Evet! Ya da meydana gelen olaylarla arasında bir ilişki kurulabileceğinden korkuyor."

"Bana öyle geliyor ki, sen söylediğinden daha fazla şey biliyorsun" dedi Gılgameş, "bunlar sadece bir şüphe mi, yoksa elinde somut deliller var mı?"

"Hem de inkâr edilemeyecek deliller!" diye karşılık verdi Eşunna, Gılgameş ve Enkidu'yu derin bir şaşkınlığa uğratarak.

"Nedir bunlar?"

"Önce" diye söze başladı başrahip kurnaz bir ifadeyle, "tamamen tesadüf eseri olarak, İluna'nın en güvendiği kızlarından birisinin arkasında hiçbir iz bırakmadan aniden ortadan kaybolduğunu öğrendim. Bunu öğrendiğim zaman aradan epey uzun bir süre geçmişti ve kız hâlâ ortalarda yok. Sadece bir kez görülmüş, o da nerede, biliyor musunuz? Düşman karargâhının tam ortasında, Akka'nın çadırının içinde!"

Gılgameş şaşkınlıktan küçük dilini yutacaktı neredeyse: "Peki sen bütün bunları nereden biliyorsun?"

"Benim çok çeşitli yerlerde tanıdıklarım var ve inan bana, kulaklarıma gelen haberlerin bir çoğu ne benim, ne de senin hiç hoşuna gitmeyecek cinsten... Fakat söyleyeceklerimin hepsi bu kadar değil! Sen Enkidu'yla beraber aşağıda boğayı haklarken İluna'nın neler yaptığını biliyor musun?"

"Bilmiyorum; fakat doğruyu söylemek gerekirse çok merak ediyorum."

"İluna tapınağının damına çıkmıştı ve gök boğası olarak adlandırdığı canavarın ölümüne ağıtlar yakıyordu. Sana da uzun uzun beddua etti."

"Kim duymuş onu?"

"Tapınağın güvenilir bir hizmetkârı."

"Hizmetkârının aklının o esnada başında olduğuna emin misin? Demek istediğim, o lanetli bulutun etkisi altında hayal görmüştür belki de!"

"Mümkün değil. Hizmetkârım son derece zeki ve iradesine hâkim bir adamdır. Bedduaları çok net olarak işitmiş."

"Belki de başka bir gerekçesi vardır" dedi Gılgameş, "ne de olsa onu kırdım ve üzdüm."

"Hayır, yanılıyorsun" diye bağırdı Eşunna yüksek sesle. Kazınmış kafasını Gılgameş'in burnunun dibine dek uzatmıştı. Her zaman sakin ve huzurlu bir ifadeyle bakan gözleri, aniden nefret dolu parıltılar saçmaya başlamıştı. Ne kadar fanatik bakışları var, diye düşündü Gılgameş ve şaşkınlıkla karşısında duran adamın suratındaki değişiklikleri incelemeye başladı. Bakışları gerçekten de çok fanatikti, sanki kötü bir ruh onu tesiri altına almıştı.

"İluna, en çok güvendiği kızlarından biri olan Sasa'yı Kişli Akka'ya yollayarak, çeşitli vaatler ile onun içinde buraya gelme arzusu uyandırdı. Akka kapımıza dayanan büyük orduyu toplamakta bir an bile olsun tereddüt etmedi. Adamların ne kadar kararlı olduklarını hatırlamıyor musun? Bunlar buraya dilenci olarak gelen adamlar değil, tam aksine yağmaya çıkmış savaşçılardı. Bunu başaramamış olmalarını sadece ve sadece ikinizin yeteneğine borç-

luyuz. O canavarı buraya nasıl getirdiklerini bilemiyorum. Fakat kesin olarak emin olduğum tek bir şey var: İluna canavarla dövüşeceğinizi biliyordu ve yegâne arzusu, onun sizi öldürmesiydi. Tapınağının damında söylediği sözler hiçbir tereddüde gerek bırakmayacak kadar açık. Tapınakta Akka'yı karşılamaya çıkmamasının sebebi de bu. Müttefikinin gözlerine bakmak istemiyordu. Bildiğim bir şey daha var: İnsanların zihinlerini bulandıran o bulutta İluna'nın parmağının olduğu da kesin. Çünkü tam söz konusu olan zamanda tapınağının damından iğrenç kokulu bir duman yükselmeye başlamıştı. Belki de burundan girerek insanları etkileyen bir tür zehirdi bu..."

"Görünüşe göre her tarafta gözlerin ve kulakların var" dedi Gılgameş, "İluna'yı gözetletiyor musun?"

Eşunna gözlerini kısarak başını yavaşça sallamaya başladı. Her zamankinden bir derece daha çirkin görünüyordu şimdi. "Uzun zamandır" dedi, "çünkü İluna uzun zamandır Uruk için değil, aksine Uruk'a karşı çalışıyor. Bu faaliyetleri ta Dumuzi zamanında başladı. Onun işini bitirdikten sonra iktidara sahip oldu, sen kral olduğun günden bu yana da bize hükmetmeye can atıyor. Boğa ve zehirli duman da onun bu zararlı faaliyetlerinden birkaçıydı sadece. Dinle beni Gılgameş, o hepimiz için sürekli bir tehlike, bir tehdit unsuru, koynumuzda beslediğimiz zehirli bir yılandan başkası değil!"

"Peki ne yapmamı tavsiye ediyorsun?"

"Onu tapınağına hapset ya da sürgüne gönder. Daha da iyisi; onu öldür! Ölümü binlerce kez hak etti ne de olsa!"

Eşunna son sözlerini neredeyse bağırarak söylemişti. Gılgameş onu daha önce hiç bu kadar öfkeli görmemişti. Adamın sertliği ve içindeki nefret, ondan neredeyse tiksinmesine neden olmuştu. Anu başrahibi, bu sözleri ile her zamanki yaşam felsefesinin arkasında yatan gerçek düşüncelerini ve niyetlerini açığa vuruyordu: İktidar hırsı ve bilinci. İkisi de Anu gibi bir tanrının iradesi olamazdı; çünkü tapınağın bambaşka şeyler dağıtması gerekiyordu: Adalet, barış, insan sevgisi ve yaşamın her türüne saygı gösterilmesi.

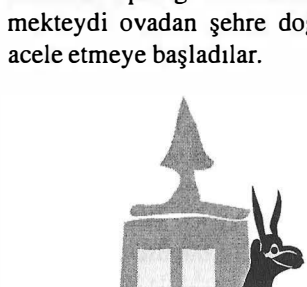
Dikkatli ol, Eşunna, diye geçirdi içinden Gılgameş, dikkat

etki davranışların kutsal düzenin dengesini bozmasın ve seni ondan ayırmasın. Dikkatli ol, yoksa pek yakında sen de şu anda itham ettiğin İluna'dan hiç farklı davranmayacaksın.

Ve yüksek sesle şunları söyledi: "İthamlarını araştıracağım Eşunna. Eğer gerçekten de haklıysan İluna'yı sınırları aşmaması için uyaracağım. Sana şimdiden şunları söyleyebilirim: Tüm davranışlar eninde sonunda sahibine geri döner ve her şeyin bir ölçüsü vardır. Fakat İştar tapınağının kapısına kilit vurmak ve başrahibesini idam etmek ne mümkün! Bir tanrıça hakkında hüküm vermeye hiçbir ölümlü cesaret edemez. İluna gerçekten de suçlu ise, nasıl olsa bir şekilde bunun bedelini ödeyecektir."

Eşunna bön bön Gılgameş'e bakıyordu. Birden başını şiddetle sallamaya başladı. Sımsıkı kapalı dudakları ince bir çizgi haline gelmişti. Tek kelime etmeden ayağa kalktı ve odayı terk etti.

"Umarım kendine yeni bir düşman edinmemişsindir" dedi Enkidu Gılgameş'in içinden geçenleri okurcasına. Onlar da ayağa kalkarak tapınağı terk ettiler. Dışarıda serin bir akşam rüzgârı esmekteydi ovadan şehre doğru. Üşümüşlerdi, saraya gitmek için acele etmeye başladılar.

İluna'nın ortalıkta gözükmemesinin gerçek sebebi ise bambaşkaydı. Hastaydı İluna. Büyülü dumanı teneffüs ettiği andan beri kendisini bitkin ve takatsiz hissetmekteydi. Zorlukla merdiveni indikten ve kalan son gücünü kullanarak kendisini yatağa attıktan sonra, uzun bir süre hiç kıpırdamamıştı. Uzun, fakat kötü uyuyordu artık; en küçük bir gürültüde ise irkilerek uyanıyordu. Sabahları kendisini çok yorgun hissediyordu, sanki dayak yemiş gibiydi. İştahı tamamen kapanmıştı, gün boyunca sık sık hafif baygınlıklar

geçiriyor ve zorlukla kendine gelebiliyordu. Uykuyla uyanıklık arasında sürekli gidip gelmekteydi; günlük yaşamın en küçük bir gereğini bile yerine getirmek gelmiyordu içinden.

Tapınağın yönetimini yaşlı ve tecrübeli bir rahibeye emanet etmişti; bu şekilde görev ve sorumluluklarından kurtulduğu için çok seviniyordu. Eski gücünün ve bir şeyler yapma azminin geri geldiği ender anlarda, kötü kaderine ağıtlar yakıyordu. Sonra da Gılgameş'e ve iğrenç davranışlarına lanet ediyordu. Gök boğasını öldürmesini asla affetmeyecekti. Kızlarından öğrendiğine göre Enkidu boğanın bir bacağını koparmış ve çok gerekliymiş gibi İştar'a sunmuştu. Daha büyük bir aşağılamayı tasavvur dahi edemiyordu.

O ikisi yaptıklarını er ya da geç ödeyecekler, intikamım çok korkunç olacak, diye kendi kendine söylenip duruyordu. Fakat bunu nasıl yapacağını bilemiyordu. Gılgameş olacak o türedi piç, tanrıların lütfuna nail olmuşa benziyordu. Tüm konuşmalarının ve davranışlarının kâfirce olmasına rağmen, el attığı her işten alnının akıyla çıkıyordu. Tanrılar onun için sürekli hediyeler ve kurbanlarla yatıştırılması gereken güçler değildi sanki, onlara sanki kendisine hizmet etmeye mecbur birer ruhmuş gibi davranıyordu. Şeytanlar ve büyü de onu korkutmuyordu; meşe ağacının kökleri arasındaki yılanı çıkartmış, Humbaba'yı yok etmiş ve şimdi de gök boğasını öldürmüştü. Bu lanet cesareti ve kendine güveni nereden alıyordu acaba?

Günler boyu düşünüp taşınmasına rağmen, bir türlü onu aşağılayacak bir fikir gelmiyordu aklına. En güçlü büyüsü bir ona etki etmemişti. Sanki tüm düzenlerin dışında bir yerlerde bulunuyordu. Ona karşı daha ne yapabilirdi? Hangi büyüyü kullanıp karşısında diz çöktürebilirdi?

Aslında onun yutabileceği bir lokma olmadığını gayet iyi biliyordu; bu da kendisini çaresiz ve öfkeli kılmaktaydı. Zayıflığı onu önce sınırsız bir öfkeye, sonra da sınırsız bir ilgisizliğe sürüklüyordu. Ve tekrar tekrar intikam almayı düşünüyordu. Hiç olmazsa bir kerecik olsun onu yenmesini sağlayacak bir zayıf noktası yok muydu? Fakat aklına hiç, ama hiçbir şey gelmiyordu.

Enkidu'ya gelince ise, işler değişiyordu. Onun kendine olan

güveni Gılgameş kadar sarsılmaz değildi. Bozkırlardan kopup gelen bir barbardı o, fakat artık yaşam alanını terk etmişti, hayvanlar ondan kaçıyordu ve doğayla arasındaki yazılı olmayan anlaşma sona ermişti. Buna çok üzülüyordu. Gılgameş kadar özgür bir insan değildi., krala tüm ruhuyla o kadar çok bağlanmıştı ki, artık onun dostu ve danışmanı olmaktan ziyade yardımcısı konumuna düşmüştü. Kendine güveni yoktu, çünkü ana-babasını hiç tanımamıştı, tanrıların zavallı bir oyuncağıydı sadece. Bir özelliği onu diğer tüm insanlardan ayırıyordu: Göbek deliği yoktu, onlardan biri değildi.

Bunun dışında İluna onun en az üç defa olmak üzere büyük günahlar işlediğini biliyordu: İlkinde temiz olmayan elleriyle büyülü kapıya dokunmuştu, ikincisinde Humbaba'ya ölüm darbesini indirmişti, üçüncüsünde ise kutsal konuşan sedir ağaçlarını kesmişti. Her defasında günah işleyen, tüm suçları üstlenen ve Gılgameş'in ilerlemesi için yolu açan oydu. Evet, belki Enkidu'ya karşı bir şeyler yapabilirdi. Onun zarara uğraması, Gılgameş'in de zarara uğraması anlamına geliyordu. Bu konu üzerinde uzun süre düşündükten sonra, kehanete danışmaya karar verdi.

Titreyen elleriyle zarları attı ve gördükleri kendisini hem korkuttu, hem de meraklandırdı: ışığın kararması. İlk başta irkilmişti, çünkü kehanetin söylediklerinin kendisini işaret ettiğini düşünmüştü. Gerçekten de dairesi hemen hemen karanlıktı, küçük bir yağ lambasının titreyen ışığı odayı aydınlatmak için yeterli olmuyordu. İluna bu ışığın altında, karanlıkların ortasındaki bir ada gibi oturmaktaydı. Kil tabletin önüne diz çöktü ve ortaya çıkan resmin ne olduğunu görebilmek için gözlerini ardına dek açtı, çünkü titrek ışık tabletin üzerinde korkunç gölgelerin dans etmesine neden oluyordu. Nihayet saçları yerleri süpürecek kadar tabletin üzerine eğildiği zaman, kehanetin başka bir şeyi işaret ettiğini fark etti. Meraklanmıştı.

Resim sanki hareket eder gibiydi, tablete büyülenmiş gibi bakan İluna'nın ağzından aniden kehaneti açıklayan kelimeler döküldü: "Sağ el yaralı."

Bak sen, demek sağ el! diye düşündü. Enkidu sedir ormanının kapısını sağ eliyle açmamış mıydı? Önce bir acı, sonra da bir hare-

ketsizlik hissetmemiş miydi? Acaba kapı gerçekten de zehirli miydi? Yoksa güçlü bir büyü mü koruyordu kapıyı? Belki de etkisi uzun süren bir zehirdir, diye düşündü İluna, etkisini aradan epey zaman geçtikten sonra gösteriyordur. Enkidu bu meseleyi tamamen unutmuştu artık, elinin tekrar hastalanması onun için çok tatsız bir sürpriz olacaktı. Acaba bunu çabuklaştırmanın bir yolu var mıydı?

İluna küçük masanın üzerine iyice eğildi, dudakları neredeyse fildişi zarlara değiyordu. Çok hafif, hemen hemen hissedilmez bir biçimde soluk alıp veriyordu, fakat bu kadarı bile zarların yeni bir resim oluşturması için yeterliydi. Bir zar daha kımıldamıştı şimdi. Yeni oluşan resmin ne anlama geldiğini yıldırım hızıyla aklından geçirdi. Ağzından şu çok eski sözler çıktığı zaman buram buram terliyordu: "O şey sol karın boşluğundan girip, kalbi kapkara kılıyor. O adam, kapıdan çıkarak evini terk ediyor."

Çok açık bir şekilde kendi lehineydi kehanet. Demek ki Enkidu tehlikedeydi, çünkü karanlık yaşamın merkezine, yani kalbe doğru ilerliyordu. Herhangi bir iyileşme umudu kalmamıştı artık, kapıdan çıkıp evini terk etmeye mahkûmdu. Yakında kararan ışık kalbine ulaşacaktı, o zaman da kapıdan bir ceset olarak geçip, öbür dünyaya gidecekti.

Güldü, fakat gülüşü çok çirkindi. Yabancı, kendisine ait olmayan bir ses gibi çınlamıştı odada. İluna irkildi. Dumanı teneffüs ettiğinden bu yana içinde yükselen duyguyu hissetmişti yine. Kendi kendisiyle konuşmaya başladı: Zavallı İluna, diyordu, sen yedi ışınlı Venüs yıldızının altında doğmadın mı, onun ışığında gerçekleri idrak edip başrahibeliğe yükselmedin mi? Eskiden tüm güzelliğinle yıkanabildiğin o ışık şimdi nerede? Geriye sadece küçük bir yağ lambası, bir zamanki ışığın acınacak bir parçası kaldı. İçerisinin ve dışarısının karanlık olması gibi, düşüncelerin ve yaptıkların da karanlık. Yaşlı bir cadı gibi insanların kaderlerini değiştirmeye ve olacakları kötülüğün ülkesine yöneltmeye çalışıyorsun. Bir zamanlar sahip olduğun mutluluktan kendi kendini mahrum ettin İluna, artık sadece karanlıkta hareket ediyorsun. Ve İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü olarak bulunman gereken yerde, yani yukarıda, senden çok daha yaşlı bir rahibe oturuyor. Ayağa kalk İluna,

daha fazla yerde sürünme! Ayağa kalk ve kendini arındır. En iyi elbiselerini giyin ve temizlen, çünkü senin görevin insanlara güzellik ve saflık getirmek.

Yalpalayarak doğrulmaya çalıştı ve bu arada yağ lambasını devirdi. Lambanın alevi son bir defa titredikten sonra söndü. Odaya mutlak bir karanlık hâkim olmuştu, gelişi o kadar ani ve o kadar süratli olmuştu ki, İluna karanlığın saldırısını tüm vücuduyla hissetti. Korku dolu bir çığlık atarak geriye sıçradı ve sert bir biçimde duvara çarptı. Canı yanmıştı; bir çocuk gibi ağlamaya başladı. İki eliyle duvarı yoklayarak yürüdü ve nihayet kapıyı buldu. Ağır perdeyi yana çekerek dışarıdaki karanlık koridordan koşa koşa geçti. Nihayet bir meşale tarafından aydınlatılan ön odaya gelmişti. Meşaleyi yerinden çıkartarak gece sessizliğindeki tapınakta yürümeye başladı. Hâlâ yalpalamaya devam ediyordu.

Venüs yıldızının sunak taşının önüne gelince diz çöktü ve kollarıyla soğuk mermere sarıldı. "Bana bir işaret gönder, aşk yıldızı" diye fısıldadı. "Doğru davranıp davranmadığımı bilmiyorum, sanki çok, çok uzun süredir gölgelerin arasında dolaşıyor gibiyim... Yaptıklarım yanlış mıydı? Tanrılara karşı günah mı işledim? Bana bir işaret ver, Venüs yıldızı!"

Başını öne eğdi. Suratı neredeyse soğuk mermere değecekti. Taştan yükselen yumuşak, teskin edici bir serinliğin vücuduna dolduğunu hissediyordu. Bir şeyler kalbine ulaştı ve oradan da gırtlağına yükseldi. Kurtarıcı bir umut kapladı içini, üzüntüsü yok oluyordu yavaş yavaş. Şiddetle hıçkırmaya başladı ve dur durak bilmeden ağlayarak ruhundaki acıyı dışarı attı.

"Bana ne söylemek istediğini anlıyorum, Venüs yıldızı" diye fısıldadı titreyen dudaklarıyla. "Yasaklanmış şeyleri düşündüm ve yaptım... ağır suçlar işledim, ağır günahlar... onları hiç yapmamış olayım Venüs yıldızı! Kötü düşüncelerimi ve davranışlarımı içimden silip atın, ey tanrılar, size yalvarıyorum, bana yardım edin!"

Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra nihayet başını kaldırmaya cesaret etti. Göz yaşlarının bulanıklaştırdığı bakışları, garip bir şekilde parlayan ve ışıldayan bir ışık huzmesi sezer gibi oldu. Bu ışık huzmesi, tavandaki gökyüzünü gösteren yuvarlak açıklıktan düşmekteydi üzerine.

"Teşekkür ederim" diye fısıldadı İluna. Aniden şimdi neler yapması gerektiği doğmuştu içine. Sarhoş gibi ayağa kalktı, meşaleyi tekrar eline aldı ve sarsak adımlarla, fakat içi daha huzurlu olarak hizmetkârların dairesine doğru yürümeye başladı.

Vakit gece yarısı olduğu için kızların çoğu uyumaktaydı. Sadece bir tanesi, tanımadığı yeni bir kız, uyumuyordu. Kocaman gözler soran bakışlarla üzerine dikilmişti.

"Gel" diye fısıldadı İluna, "banyo yapmama yardım et."

Kız hiçbir şey sormadı. Efendisinin bu saatteki isteği onu hiç şaşırtmamıştı. Tapınakta henüz çok yeniydi, burada olup biten her şey kendisi için anlamlı ve doğruydu, bu yüzden kendisine söylenenlerin tümünü elinden geldiği kadar iyi bir şekilde yerine getirmeye gayret ediyordu. Aceleyle üzerine bir pelerin atarak, her zaman sıcak suyun hazır bulunduğu banyo odasına doğru yürümekte olan İluna'nın peşinden seğirtti. Tanrıçanın soyunmasına yardım etti ve elinden tutarak onu havuza indirdi.

Çıplak tanrıça ne kadar da güzeldi! Kaymaktaşı rengindeki vücudu beyaz parıltılar saçıyordu ve parlak saçları katran kadar karaydı. İluna'nın suya dalıp çıkmasına hoşlanarak baktı. Tanrıça sanki çölden yeni gelmişti ve üzerindeki tozları temizlemek istiyordu. Suya dalıp dalıp çıkıyor, görünen ve görünmeyen tüm kirlerden arınmaya çalışıyordu.

Tanrıçanın dudakları işitilmeyen sözcükler mırıldanmaktaydı. "Her şeyi hiç olmamış kabul et Marduk! Beni arındır, göksel Mâ!" diye fısıldıyordu, "derimi çürümüş bir giysi gibi saran tüm kirden kurtar beni. Gılgameş ve Enkidu hakkında düşündüğüm ve yaptığım tüm kötülükleri hiç olmamış kabul et. Kehanetin yanılmasını sağla, bildirdikleri kalbime haz vermiyor. Yeteri kadar nefret ettim, artık sevmeye ihtiyacım var."

Hizmetkâr kız tanrıçaya önce kurulanması için bir havlu uzattı, sonra da kokular ve yağlar. İluna büyük bir özenle derisinin bakımını yapmaya başladı. İşini bitirdiği zaman, hizmetkârını elbiselerinin bulunduğu odaya gönderdi. Özellikle kıymetli bir elbise giydikten sonra başına mücevherli bir alınlık taktı, boynu için bir gerdanlık, kolları için bilezikler ve ayakları için halhallar seçti.

İstediği gibi süslenmeyi bitirdikten sonra, İluna tamamen değişmiş görünüyordu. Doğaüstü bir güzelliğe sahipti, genç kız tanrıçayı daha iyi seyredebilmek için hayranlık içinde bir adım geriye gitti.

"Teşekkür ederim" dedi İluna hizmetkârına ve eliyle yavaşça kızın saçlarını okşadı, "şimdi tekrar diğerlerinin yanına dön ve uyu."

Gülümseyerek genç kızın koridorda yankılanan ayak seslerini dinledi. Sonra da gece sessizliğindeki tapınakta yürümeye başladı. İçeri gizlice giren bir ziyaretçi gibi etrafındaki her şeyi incelemeye başladı: Sunak taşını, kutsülakdesin girişindeki aslanlı sütunları, duvarda bulunan nişlerdeki heykel ve figürleri. Ayakları onu tapınağın her yerine taşıyordu ve meşalesinin ışığı karanlıkta aydınlık bir ışık hattı çiziyordu. Nihayet merdivenleri tırmanarak dama çıktı. Orada meşaleyi söndürerek gökyüzünün kara örtüsüne baktı.

Venüs'ü hemen fark etti ve yedi ışınını şükranla selamladı. "Selam olsun sana" dedi hafif bir sesle, "hizmetkârın sana selamlarını sunuyor."

Venüs yıldızı parlak ışınlarını göndererek İluna'nın göğüslerinin arasındaki mücevherin alev alev yanmasına neden oldu. İluna, İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü, damın üstünde İştar ile konuşuyor ve aydınlığın kuvvetinin yavaş yavaş karanlığın üstesinden gelmeye başladığını hissediyordu.

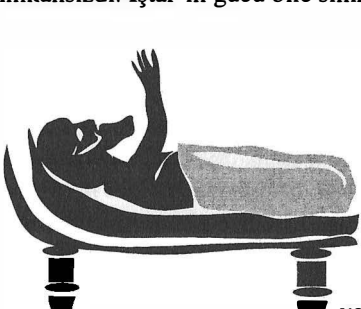
Ertesi sabah ufuk çizgisi aydınlanmaya başladığı zaman bile hâlâ orada duruyordu. Başını saygıyla öne eğerek güneş doğuncaya kadar bekledi; ta ki Eanna'daki kuşların şarkıları kulağına ulaşıncaya dek. Bir horoz öttü önce ve sonra diğerleri de ona katıldı. Şehir yavaş yavaş uyanıyordu. Uruk gerinerek doğruluyor ve yeni doğan günü karşılamaya hazırlanıyordu.

İluna kızları selamlamak için aşağıya indi. Yaşlı rahibe, tanrıçanın hastalıktan kurtulduğunu görünce son derece sevinmiş ve rahatlamıştı. Şükranla iktidar simgelerini gerçek sahibine geri verdi. İluna bütün tapınakta kurban ateşlerinin yakılmasını emretti ve Tammuz'la İşullana'nın bulundukları yerlere haberciler gönderdi. Zarar verdiği veya kötü davrandığı herkes için dua etti, özellikle de kehanetin hakkında korkunç şeyler söylediği Enkidu için.

"Kehanetin söylediklerinin gerçekleşmesine izin verme Mar-

duk" diye fısıldadı, "ona yardım et göksel Mâ. Onu sen yarattın, tehlike anında da yanında sen olmalısın."

Fakat yaşlı tanrı çiftinin kendisini işitip işitmediğinden pek emin değildi. Belki de bunun için vakit artık çok geçti. Kader kitabında Gılgameş ve Enkidu hakkında neler yazılı olduğunu İştar bile bilemezdi. O sadece kısa, geçici bir bakış fırlatmıştı içine. Gerisi ise kendiliğinden gelmişti. Olacaklara müdahale etmesi artık imkânsızdı. İştar'ın gücü bile sınırsız değildi.

Enkidu garip bir rüya görmüştü: Güzel bir günün sabahı döşeğinden kalkarak şehri terk etmişti. Eskiden bozkırlarda yaşarken yaptığı gibi yaya olarak yürüyordu. Kalbi sevinç doluydu; uzun zamandır olmadığı kadar iyi hissediyordu kendisini. Şehre ait tüm düşünceleri, Uruk'taki rahat ve sorunsuz yaşamı geride bırakmıştı. Uzun zamandır şehir yaşamının keyfini çıkarıyordu, tatmadığı bir zevk kalmamıştı. Fakat gözlerinin önünde uzanan uçsuz bucaksız gizemli topraklar kendisini çağırıyordu. Güzel kokulu bitkiler, yavaş yavaş ilerleyen hayvan sürüleri, gökyüzünde uçuşan kuşların şarkıları...

Güneş bir ateş topu şeklinde doğudaki dağların ardından yükselerek yolunu ısıtıyor ve dünyayı sıcak renklere boğuyordu. Enkidu sürekli güneşe doğru yürüyordu ve neşeyle etrafındaki doğayı inceliyordu. Yol çok iyiydi, ayağının burkulacağı en küçük bir çukur bile yoktu. Bozkırın üstünde yere basmadan yürüyordu sanki. Sağ tarafta bir grup antilop otluyordu. Onun yaklaştığını fark eden hayvanlar bir an için çiğneme hareketlerini yavaşlatarak gelenin kim olduğunu görmek için başlarını kaldırdılar. Hemen sonra da

zarif boyunlarını eğerek otlamaya devam ettiler. Ceylanlar ve yaban eşekleri, bıldırcınlar ve yaban tavukları artık eskisi kadar ürkek değildi, onu görünce kaçmaya çalışmıyor, aksine yavaş yavaş yollarına gitmeye devam ediyorlardı.

Enkidu yalnız olmanın tadını çıkartıyordu. Rüzgâr ve hayvanlardan başka hiç kimseler yoktu bulunduğu yerde. Devamlı doğuya ilerlemekteydi, yaratıldığı yere doğru. Bir süre sonra insanların Dicle adını verdikleri büyük bir ırmağa ulaştı, elbiselerini çıkartarak suya girdi ve yüzmeye başladı. Güçlü kollarıyla attığı kulaçlar sayesinde karşı kıyıya ulaşması uzun sürmedi. Sazların ve çalılıkların arasında kıyıya çıktı ve bir kez daha sonsuz gibi görünen bir bozkırın kenarında olduğunu fark etti. Öğleye kadar yürümeye devam etti, güneş sırtına vurmaya başladığı zaman ise bir ırmağa daha rast geldi. Bu ırmağın adının Kerha olduğunu biliyordu. Onu da yüzerek aştıktan sonra, karşısına kudretli bir dağ sırasının dış uzantıları çıktı. Bir an bile tereddüt etmeden dağa tırmanmaya başladı. Çiçeklerle süslü yemyeşil yamaçları ve vadileri aşarak, diğerlerinden çok daha yüksek olan en büyük dağa doğru yaklaşmaya başladı. Ulu dağın zirvesi bulutların arasında kayboluyor ve kendini meraklı bakışlardan gizliyordu.

Enkidu giderek daha yükseğe tırmanıyordu, sonunda o kadar yükseğe tırmandı ki, bulutların başladığı noktaya ulaştı. Sisin içine girmişti artık; birkaç adım ilerisini bile zorlukla görebiliyordu. Fakat Enkidu tırmanmaya ara vermedi, ne bir mola verme, ne de azıcık olsun dinlenme ihtiyacı hissediyordu. Zirveye ulaşmasına çok az kalmıştı, bulutlar ayaklarının altında sütten bir halı gibi uzanıyordu. Etrafına bakındı; güneş batı tarafında gözden kayboluyordu ve gökyüzünde yıldızlar parlamaya başlamıştı. Önce Venüs'ü, sonra Sirius'u, sonra ayı ve diğer yıldızları fark etti. Çıplak olmasına rağmen hiç üşümüyordu, gece hayret edilecek derecede ılık ve yumuşaktı.

Birden az ileride bir ateşin yandığını ve çevresine birtakım kişilerin oturduğunu gördü. Onların yanına doğru gitti ama kendisini dikkate alan olmadı. Bunun üzerine o da ateşin karşısına, diğerlerinin yanına oturdu. Etrafındaki kişilerin suratlarını inceleyince,

bunların tanrılar olduğunu fark etti. Müzakere yapıyorlardı. Tek kelime etmeden oturan Enkidu, tanrıların konuşmalarını dinlemeye başladı.

Enlil Anu'ya şunları söylüyordu: "O iki Uruklu, Gılgameş ve Enkidu, Humbaba'yı öldürmekle ve konuşan sedirleri kesmekle büyük günah işlediler. Bu yüzden cezalandırılmaları gerekir."

"Neden?" diye sordu Anu. "Nippurlu adamların ormana girerek ağaç kesmelerine izin vermiştin ve bunu yaptıkları için onlara hiç de kızmamıştın."

"Onların yaptıkları Gılgameş'le Enkidu'nun yaptıklarının yanında hiç kalır. Neden onlar da Nippurlu adamlar gibi hadlerini bilerek birkaç ağaç ile yetinmediler? Neden ölçüsüz derecede ileri giderek bekçimi öldürdüler, neden kutsal koruya girmeye cesaret ettiler?"

"Ben onların yaptıklarını takdir ediyorum" diye karşılık verdi Anu, "Humbaba canavarın tekiydi ve yaptıkları hiçbir zaman hoşuma gitmemişti. Öldüğü için çok memnunum doğrusu. Bunun dışında o koru zaten senin değil, Marduk'un eseriydi."

"Doğru, var olan her şeyi Marduk ve Mâ yarattı. Fakat özellikle o sedir korusunu çok seviyordum. Konuşan sedir oradaki en yaşlı ağaçtı, hiç olmazsa ona dokunmamaları gerekirdi. Onu da kesmekle büyük günaha girdiler."

"Doğru, bir günah" dedi Anu tekrar, "nasıl bir ceza düşünüyorsun onlar için?"

"Ölümü hakkettiler. Onların ölmeleri gerekir" diye karşılık verdi Enlil.

"Tüm insanoğulları günün birinde ölecek, çünkü bütün ölümlülerin kaderi bu" diye söze karıştı Şamaş, "fakat bunun kader kitabında yazılı olan gün ve saatte olması gerekir."

"Kader kitabı da neymiş?" dedi Enlil tekrar. "İçinde yazılı olanları yaptığımız müzakereler sonucu biz belirlemedik mi? Onları istediğimiz zaman değiştirmek de bizim elimizde değil mi? İstersek bütün bir sayfayı siler ya da yeni baştan yazarız, bir insanın yaşamına istediğimiz gibi yön veririz. Şayet gerekli görürsek, o insanın yaşamını oyundan tamamen çıkartırız."

"Fakat sadece bu konuda görüş birliği içinde olmamız durumunda!" diye belirtti Anu.

"İştar da Gılgameş'in ölmesini istiyor" dedi Enlil. "Gılgameş artık atalarının dinine bağlı değil, şüphe kemiriyor içini. Ötekisi, barbar Enkidu ise yaradılışına asla inanmadı zaten. O göbeksiz bir varlık. Zaten bizim tarafımızdan yerleştirilmiş muhafızları öldürmeleri, kutsal ağaçlara el uzatmaları ve içlerindeki şeytanları kovmaları affedilir gibi değil."

"Pekâlâ, diğer insanların da bu kadar cüretkâr olmalarını engellemek için, onlara bir ceza vermek yerinde olur kanısındayım ben de. Bizimle boy ölçüşmelerine asla izin vermeyeceğimizi kafalarına iyice sokmalıyız" diye karşılık verdi Anu, "fakat ikisinin işlediği suçları iyice incelemek gerekir: Ormana açılan kapıyı aralayan Enkidu değil miydi? İçeri ilk o girmedi mi? Humbaba'ya öldürücü darbeyi de o indirmedi mi? Sedir korusunun kesilmesinde ısrar eden de o değil miydi?"

"Söylediğin gibidir."

"O halde esas suçlu olan barbar. Onu cezalandırmamız gerekir. Yaşam kitabında hakkında yazılan kısa bölümü silelim, olup bitsin."

"Kabul" dedi Enlil.

"Işınlarımın altında yeterince insan var. Sayılarının birkaç tane azalıp artması benim için fark etmez" dedi Şamaş.

"Bizim için de fark etmez" dedi diğer tanrılar.

"Peki ya Gılgameş" diye ısrar etti Enlil, "onu neden cezalandırmıyoruz? Gök boğasını öldüren o değil miydi?"

"Gök boğası sadece ve sadece İştar'ın sorunu" diye karşılık verdi Anu, "zaten ben bu meseleyi kesinlikle onaylamamıştım."

"Fakat onu yaratıp yeryüzüne yollayan Marduk'un ta kendisiydi" diye belirtti İştar.

"O halde Gılgameş'in cezalandırılmasını isteyip istemediğini ona soralım."

Fakat göksel baba uyuyordu. Ateşin başında yaradılış rüyasını görmekteydi yine.

"Marduk uyuyor" dedi Nannar. "Böyle önemsiz bir mesele yüzünden onu uyandırmamalıyız."

"Duyuyorsun: Önemsiz bir mesele" diye tekrarladı Anu ay tanrısının sözlerini.

Enlil bu cevaptan hiç hoşlanmamıştı. "Onun da cezalandırılması gerekiyor!"

"Tamam, ama bugün ve hemen şimdi değil" diye karar verdi Şamaş. "Ona layık bir ceza bulmak için biraz düşünmemiz gerekir. Ne dersiniz?"

"Evet, biraz düşünelim" dedi diğer tanrılar.

"O halde sadece Enkidu mu ölsün?" diye bir kez daha sordu Enlil.

"Evet, onunla ne istersen yapabilirsin" dedi Anu. Diğer tanrılar da sessizce başlarını sallayarak verilen kararı onayladılar.

Enkidu dehşet içinde kalmıştı. Yalpalayarak ateşin başından kalktı ve koşa koşa oradan uzaklaşmaya başladı. Kimse onu görmedi, kimse onu takip etmedi. Tanrılar için yeteri kadar önemli biri değildi.

Enkidu, önündeki dik yamaçlara, uçurumlara, taşlı patikaya dikkat bile etmeden vadiye doğru koşuyordu. Tanrıların kendisini cezalandıracağını öğrenmişti; aklından başka bir şey geçmiyor ve gözü hiçbir şey görmüyordu. Bu düşünceler omzuna ağır bir yük gibi çökmüştü, yürümekte, hatta ayakta durmakta bile güçlük çekiyordu. Ayakları birbirine dolandı, sendeledi, üzerine bastığı toprak aniden yok oldu. Derin, karanlık, dipsiz bir uçurumdan aşağı düşüyordu haykırarak.

Sabırsızlıkla her şeyin sona ereceği korkunç çarpma anını bekledi. Bir anlık bir acı duyacak, sonra da her şeyden kurtulacaktı, hem de sonsuza değin.

Birden uyandı. Perişan bir halde döşeğinde yatıyordu. Güçlükle nefes alıyordu ve ter içinde kalmıştı, acı duyacağı korkusuyla kımıldamaya cesaret edemiyordu. Birden ayaklarında başlayan bir karıncalanma yavaş yavaş yukarılara doğru yayıldı, az sonra tüm vücudu şiddetle kasılmaya başlamıştı. Korkunç bir çığlık atarak gün ışığına bakmaya çalıştı.

Sabah vaktiydi ve güneş gökyüzünde parlıyordu. Her şey hem her zamanki gibi, hem de özden değişmiş gibi görünüyordu gözü-

ne. Ne olmuştu. Kafasının içinde çınlayan seslerin anlamı neydi? Alnındaki terleri silmek için sağ elini kaldırdığı zaman, şiddetli bir acı duydu. Bu el kendisine yabancıydı, bu kafa kendisine yabancıydı ve tüm vücudundaki acı da kendisine yabancıydı. Hafifçe parmaklarını oynattı. Başarmıştı. Parmakları ıslak bir yere değmişti. Alnındaki teri sildi ve umutsuzlukla tanrıların neler konuştuğunu hatırlamaya çalıştı.

Aniden Enlil'in sesi kulaklarında çınladı tekrar. Hakkında verilen hükmü bir kez daha işitti. Titriyordu. Bir an için kıpırdamadan yatarak, içindeki sesleri dinlemeye başladı. Kulaklarında şiddetli darbeler çınlıyordu. Son derece uyumsuz, sert darbe sesleri.

Trampet, diye düşündü ve dudaklarından bir gülücük geçti. Gılgameş'in trampeti! Duvarın üzerinde çıkmıştı ve Uruk halkını çağırıyordu trampetiyle. Dinleyin, ne de güzel çalıyor trampetini!

Darbeler giderek daha şiddetlendi, sonunda dayanılmaz bir hal aldı. "Yeter!" diye bağırdı Enkidu, "dur artık!" Fakat hemen sonra kulaklarındaki gümbürtünün kendi kalbinin atışları olduğunu fark etti. Döşeğinde inleyerek doğruldu ve boş gözlerle etrafına bakındı.

Bu kadar çok tahta da nereden çıkmıştı? Ya şuradaki dev kapı, sedir ağacı değil miydi bu? Ne kadar güzel bir kapı, diye düşündü, tahtası çok kaliteli, güzel işlemeleri insanın gönlüne ferahlık veriyor! Fakat bütün bu güzelliklerin arkasında bir kötülük pusuya yatmıştı. Onu hissediyor, onu kokluyor! Tahtanın içine gizlenmiş binlerce göz gizlice kendisini süzüyordu. Orada bir şey mi kımıldadı? Büyülenmiş gibi o köşeye baktı, fakat hiçbir şey göremedi. orada. Fakat gözlerini kaçırır kaçırmaz ne olduğunu anlayamadığı bir şey hemen kımıldanmaya başlıyordu. Tahtanın içinde kendisini aptal yerine koyan bir büyü vardı. O kadar baştan çıkartıcı bir kokusu vardı ki!

"Beni daha fazla aptal yerine koyamayacaksın!" diye bağırdı Enkidu, "istediğin kadar saklan ve beni aldatmaya çalış, seni görüyorum... senin kim olduğunu biliyorum!"

"Öyle mi, kimmişim ben?" diye sordu kapı. Enkidu kapının konuştuğunu duyunca irkildi. Yoksa kendisine mi öyle gelmişti?

Hayır, kapı konuşmuştu, açık ve seçik kelimeler söylemişti. Bu sesi bir yerlerden hatırlıyordu. Acaba nereden?

Birden aklına geldi ve tekrar irkildi. "Konuşan sedir ağacı!" diye bağırdı, "nasıl olup da tekrar yaşama dönmeyi başardın?"

"Asıl sen nasıl olup da hâlâ yaşıyorsun?" diye karşılık verdi kapı cevap olarak.

"Lanet yaratık!" diye böğürdü Enkidu ve sandaletlerinden birisini kapıya doğru fırlattı. "Konuştukça konuşuyorsun ama konuşmalarının ardında ölüm saklı. Keşke senden bir sal yapsaydım, paramparça etseydim ya da ateşte yaksaydım, lanetli, ruhsuz yaratık!"

"Ruhsuz yaratık!" diye tekrarladı kapı ve kaslarını şişiren bir savaşçı gibi kasasının içinde gerindi. Rezeler yüksek sesle çatırdadı ve pervaz kırılacakmış gibi öne doğru eğildi.

"Anam ve babam yok, bir göbek deliğim olmadı asla, bozkırdaki bir kil parçasından başka bir şey değilim belki, ama bir ruhum var!" diye böğürdü Enkidu dehşetli bir umutsuzluk içinde. "Mâ içime yaşam üfledi ve Ninsun beni oğlu olarak kabul etti. Sen ise hepsi hepsi aptal, cansız bir odun parçasısın. Ustaya seni ben kestirmiş, zımparalatmış ve kapı haline sokturmuştum. İstesem şu anda seni parçalatabilirim yine!"

Kapının rezeleri onu hakir gören bir edayla çatırdadı. "Bana tamahkâr gözlerle bakan sen değil miydin? Güzel bir kapıya sahip olmak için gövdemi illa ki sen istememiş miydin? O zamanlar tepemdeki ışık hâlesini görmemiş miydin, o ışığın şimdi tahtamın tüm hücrelerinde parladığını görmüyor musun? Konuştuğumu işitmiyor musun? Nasıl olur da içimde yaşam ve zekâ olmadığını söylersin?"

"Kes sesini!" diye gürledi Enkidu ve eliyle ikinci sandaleti aradı.

"Susmaya hiç de niyetim yok" dedi artık bir kapı olan konuşan sedir, "konuşacağım, sen çoktan yok olduğun ve adın rüzgârda dağılan kül gibi anılardan silindiği zaman bile bunu yapmaya devam edeceğim. Devrin kapandı artık Enkidu! İçindeki solucan seni yavaş yavaş kemiriyor. Her geçen gün daha fazla güçten düşeceksin, çok yakında odanda tek başına hareket etmeye bile mecalin kalmayacak. Günlerin sayılı artık! Ben ise sonsuza dek yaşayacağım!"

Kapının son sözleri üzerine Enkidu dayanamayarak bağırmaya başladı ve iki eliyle kulaklarını tıkadı. Döşeğinde şiddetle kasılıyor, çılgınca çırpınıyordu. Güçlükle odanın ortasına gitti, sonra da inleyerek silahlarının asılı olduğu duvara doğru bir hamle yaptı. Keskin kılıcı kınından sıyırmıştı.

"Şimdi sana bu evde kimin efendi olduğunu göstereceğim" diye bağırarak kapının üzerine yürüdü. Kılıcıyla çılgın gibi tahtaya vuruyordu, fakat bir türlü hedefini tutturamıyordu. Darbeleri boşluğa isabet ediyordu sürekli olarak. Kılıcı mecalsiz elinden sıyrıldı ve gürültüyle zeminde yuvarlandı. Enkidu odanın tam ortasında yere yığıldı. Gözlerinin önünde yıldızlar dans ediyordu. Sislerin arasından rüyasındaki dağın zirvesini görüyordu. Yanan bir ateş ve çevresindeki kişiler. Onlara fazla yaklaşmak istemiyordu, çünkü onların tanrı olduğunu ve kendisi hakkında hüküm vermek için müzakere ettiklerini biliyordu artık. Hakkında verilen hükmü de duymak istemiyordu, çünkü onun da ne olduğunu biliyordu. Hayır, zavallı canını kurtarmak için kaçmalıydı, belki son bir şansı daha vardır! Koşmaya başladı, fakat ayağı tökezledi Bastığı zemin yok oldu ve karanlık, sonsuz bir uçuruma yuvarlandı...

Duyduğu gürültüyle uyanan ve telaşla arkadaşının odasına koşan Gılgameş, onu işte bu durumda buldu. Kılıcının üzerinde yatıyordu, kapıda derin olmayan birkaç çizik gözüne çarptı. Arkadaşının görüntüsü ve çıkardığı gürültü, Gılgameş'i son derece endişelendirmişti. Onu yerden kaldırarak güçlükle döşeğine taşıdı.

Korkusuz barbar, mağrur dev döşekte öylece yatmaktaydı. Suratı bembeyazdı, kaşlarının arasında derin çizgiler oluşmuştu ve alnı terlemekten sırılsıklam kesilmişti. Uzun saçları yanaklarına yapışıyordu. Ardına kadar açık ağzıyla diriden çok ölüye benzemekteydi. Fakat göğsü hâlâ inip çıkıyordu. Gılgameş ayağa kalkarak soğuk su ve güzel kokulu otlar getirmeye gitti. Geri döndüğü zaman dostunun başucuna oturdu ve alnını serinletmeye başladı.

Neden sonra gözlerini açabildi Enkidu. "Neyin var, kardeşim?" diye sordu ona Gılgameş endişeyle, "acayip şeyler söylüyor ve garip davranışlarda bulunuyorsun. Görünüşe göre kapıyı parçalamak istemişsin..."

"Lanetli kapı..." diye fısıldadı Enkidu kupkuru dudaklarıyla. Gözlerini tekrar kapadı ve derin derin soluk alıp vermeye başladı inleyerek.

"Neyin var? Canın mı yanıyor?" diye sordu ona Gılgameş bir kez daha. "O kadar yüksek sesle bağırıyordun ki, bir düşman ordusuna karşı savaştığını sandım."

"Bu... bu... bir... la... net..." diye fısıldadı Enkidu, "... Tanrılar ateşin başında oturuyor ve hakkımda hüküm veriyordu..." Kesik kesik sözcüklerle rüyasını anlatmaya başladı.

Gılgameş onu dinlerken gözlerinin yaşla dolduğunu hissetti. Arkadaşının bir gece içinde ağır bir hastalığa tutulduğu her halinden belli oluyordu. Fakat bunun nedenini bir türlü anlayamıyordu. Çok korkunç bir rüya görmüş olduğu kesindi, fakat bu, yüksek ateş sebebiyle görmüş olduğu bir hayaldi sadece. Onu asıl ürküten, arkadaşının bu şekilde konuşmasıydı. O, tanrılara asla gerçek anlamda inanmamış olan barbar, birdenbire tanrılar hakkında korkunç bir rüya görüyor ve verdikleri hükmün sonuçlarını yaşıyordu! Bu mümkün müydü? Yoksa tanrılar gerçekten var mıydı?

"Kardeşim, canım kardeşim" dedi, "tanrılar neden beni suçlamayıp tüm günahları senin üstüne yıkıyorlar? Öfkelerini bana da yöneltmeleri gerekmez miydi? Bunun böyle olması mümkün değil, yanılıyor olmalısın, sözlerini yanlış duydun herhalde. Ya da endişelendiğin için aklın karışmış. Önce biraz dinlenip kendine gel. Bir an önce iyileşmelisin. Burada öylece yatıp hayallerle boğuşmanın bir anlamı yok. Ben senin için dua edeceğim ve büyük tanrılara yalvaracağım. Rüyanda senin için çok kötü düşünen Enlil ile de konuşacağım. Artık endişelenmene gerek yok dostum. Her şey yoluna girecek."

Gılgameş konuşuyordu ama söylediklerine kendisi de inanmıyordu. Tek amacı arkadaşını biraz olsun rahatlatmaktı.

Enkidu bitkin bir şekilde gülümsedi. "Bunun... nasıl bir hastalık olduğunu... bilmiyorum. Aniden... o kadar güçsüzüm ki... Birlikte olağanüstü maceralar... yaşadık... değil mi? Bunların daha başlangıç... olduklarını düşünmüyor... muyduk? Fakat şimdi her şey... sona eriyor... o kadar çabuk... o kadar hızlı..."

"Saçma" dedi Gılgameş sert bir sesle, "hiçbir şeyin sona erdiği yok. Lanet bir hastalığa tutuldun sadece, ama henüz pes etmek için çok erken. Şimdi iyi bir hekim çağırtacağım; eminim ki hazırlayacağı ilaçla hemen ayağa kalkacaksın."

"Elim..." diye fısıldadı Enkidu. Sağ elini hareket ettirmeye çalıştı fakat başaramadı, parmakları hafifçe titredi sadece. "... Elime inme indi sanki... Sedir ormanının kapısını açtığım zamankinden daha kötü. Konuşan sedir... intikam alıyor. Beni öldürecek."

"O kapı seni bu denli rahatsız ediyorsa, hemen kaldırtayım onu buradan" dedi Gılgameş.

"Hayır." Enkidu'nun dudaklarında gizemli bir gülümseme belirmişti. "Kapıyı buradan kimse uzaklaştıramaz. O burada ve burada kalacak... Fakat bana bir iyilik yapabilirsin... kılıcımı bana ver. Kapı üzerime saldırdığı zaman... hiç olmazsa yanımda olsun..."

Enkidu'nun söyledikleri korkunç şeylerdi. Yüksek ateşin sebep olduğu hezeyanlar içinde sayıklayıp duruyordu. Gılgameş bir kez daha onu sakinleştirmeye çalıştı. Tanrılarla, özellikle de Enlil ile konuşacağına söz verdi. Hizmetkârları çağırmak için dışarı çıktığında, elinde olmadan ağlamaya başladı. Çok, ama çok üzgündü.

Enkidu'nun sağlık durumu günden güne bozuluyordu ve hastalığının gerçek sebebini tespit etmek bir türlü mümkün olamamıştı. Saray hekimi ve Gılgameş'in çağırttığı diğer hekimler çaresiz kalmıştı.

"Eldeki şişlik" dedi içlerinden biri, "belki de yavaş yavaş kanı zehirleyen gizli bir iltihaplanmadır."

"Hayır, bu ülkemizde bilinmeyen bir hastalık bence" dedi ikincisi. "Bu tür hastalıklar genelde çöl bölgelerinde görülür ve yağmur mevsiminde ortaya çıkar." Üçüncüsü ise bu hastalığı Enkidu'nun iç huzurunun olmayışına bağlıyordu. Ona göre bu huzursuzluk vücut salgılarının zararlı bir şekilde birbirine karışmasına neden oluyordu.

Üçü de kendi teşhislerini son derece inandırıcı delillerle ortaya koydukları için, Gılgameş üçünden de ellerinden gelenin en iyisini yaparak arkadaşını mümkün olduğu kadar çabuk kurtarmalarını istedi. Böylece hekimlerden ilki reçetesini yazdırdı: "Aşağıdaki-

lerin tümünü toz haline getirdikten sonra elekten geçir ve hamur haline gelene dek yoğur: Bir kaplumbağa zırhı, naga bitkisi filizi, tuz ve hardal. Hastayı hem iyi cins bira ile, hem de sıcak suyla güzelce yıka. Sonra da şikâyet konusu olan bölgeyi elindeki ilaçla ov, iyice ovduktan sonra yine aynı yere bitkisel yağ sür ve üzerine çam tahtası talaşı dökmek suretiyle pudrala."

İkinci hekimin tedavisi ise ağırlıklı olarak Enkidu'yu etkisine almış olan kötü ruhları kovmak üzere yaptığı büyülerden oluşuyordu.

Üçüncüsü ise Enkidu'nun hasta yattığı odaya garip bir cihaz getirdi: Pişmiş topraktan yapılmış uzunca, şişkin gövdeli bir kaptı bu. İçinde ise kenarlara asfaltla yapıştırılmış olan bakır bir silindir bulunuyordu. Bu silindirin içinde de, ucu dışarı uzanan kurşun kaplı bir demir çubuk göze çarpıyordu. Kabın içinde ise üzüm sirkesi eriyiği vardı. Cihazı yakarışlar eşliğinde çalıştırdıktan ve döşeğin kenarına içinde çeşitli sıvılar bulunan bir yığın kap koyduktan sonra, demir çubuğu yavaşça yaralı ele yaklaştırdı. Çubuk tam eline değmek üzereyken, aniden sıçrayan bir kıvılcım, Enkidu'nun vücuduna girdi. Hekim tekrar tekrar aynı işlemi yaptı, her defasında aynı kıvılcım meydana geldi ve yaralı el kasılarak titredi. Fakat hekimin aynı zamanda en duyulmadık koruyucu duaları da okuyup durmasına rağmen, tedavinin hiçbir olumlu etkisi olmadı."

"İçindeki enerji düzensiz akıyor" dedi sonunda, "ve kabın içindeki eriyiğe şimdiye kadar hiç rastlamadığım kadar büyük bir güçle karşı koyuyor."

Hekim, aynı tedaviyi her saat başı kendi eliyle uygulamasını salık verdi Gılgameş'e. Eli kötülüklerden arınmış olduğu için, belki Enkidu'nun içindeki kötülükle başa çıkabilirdi. Fakat en önemlisi, sürekli olarak arkadaşının yanı başında bulunmalıydı, ta ki iç huzuru yeniden düzene girene dek.

Gılgameş hekimin tavsiyesini yerine getirdi. Günler ve geceler boyunca dostunun döşeğine otururak, her nefesine dikkatle kulak kabarttı. Enkidu'nun elini reçetede yazdığı gibi hazırladığı ilaçla ovdu, yağladı ve her zaman taze çam tahtası talaşı bulundurmaya özen gösterdi. Enkidu genellikle gözleri kapalı olarak ve tek kelime etmeden döşeğinde bir o yana, bir bu yana dönüp duruyordu.

Çok nadir olarak gözlerini açtığı zaman, Gılgameş içlerinde hüzün ve umutsuzluk okumaktaydı.

Bir defasında döşeğinde doğrularak görünmeyen birisiyle boğuşmaya başladı, başka bir defasında ise, bir zamanlar avcınınkendisine tesadüf ettiği suvatın kıyısında duruyormuş gibi davranmaya başlamıştı. Öfkeyle bağırarak döşeğinde dönüp duruyordu, sanki tuzakları ve av çukurlarını parçalamak ister gibiydi. Sonra da ona lanet okumaya başladı: "Seni gidi lanetli katil! Alacağın ödül sana uğursuzluktan başka bir şey getirmeyecek!" diye bağırıyordu. "Av çukurlarına zehirli yılanlar doluşsun ve ağlarını aslanlar parçalasın! Tüm hayvanlar senden kaçsın, sofrana bir parça et bile koymayasın! Kargalar gözlerini oysun ve ayakların akrep yuvalarına girsin. Karşılaştığımız güne lanet olsun, beni süzen gözlerine lanet olsun, bana seslenen diline lanet olsun! Keşke ilk karşılaştığımız zaman seni uzaktan tehdit etmek yerine boğup öldürseydim. Ne sana yardım edecek biri vardı yakınlarda, ne de bir görgü tanığı. Cesedini çakallara yem olarak atardım. İsmin sonsuzluğa dek unutulsun ve gözlerine kötü bakışlar yerleşsin, öyle ki herkes senden korksun ve kaçsın. Hayatının sonuna dek yalnızlığa mahkûm ol!"

O kadar yüksek sesle bağırıyor ve şiddetle çırpınıyordu ki, Gılgameş onu sakinleştirmekte büyük güçlük çekiyordu. Sonra yeniden ölüme benzer derin bir uykuya dalıyordu barbar.

Bir sabah Tehiptilla'yı aşağılamaya başladı. Herhalde onun kapının eşiğinde durduğunu görüyor ve ilenmeye başlıyordu: "Beni baştan çıkarmaya mı geldin? Neden öyle şehvetli bir tavırla dikiliyorsun kapıda? Sedir ağacının tahtası kadar kancıksın sen de! Dışın güzel ama, kötü düşünceler seni içten içe çürütmüş. Sonsuzluğa kadar acı çekmeni sağlayacak bir kader diliyorum sana, pis fahişe! Lanetim tüm yaşamın boyunca seni bir gölge gibi takip etsin! Asla kendi evinin kadını olamayasın ve asla kendi bedeninin meyvesi olan bir çocuğu sevemeyesin! Şeytanlar ırzına geçip hamile bıraksın seni, sarhoşlar en iyi elbiseni kusmuklarıyla kirletsin! Şehrin lağımında akan su içeceğin, tarlaya atılmış gübre yiyeceğin olsun! Sokaklar evin olsun, kapı eşikleri veya duvar dipleri yatağın olsun! Dikenler ayaklarını parçalasın! Düşüp kalktığın di-

lencilerin artığı olasın yaşamın boyunca! Sarhoşlar ve deliler seni acımadan dövüp, bacaklarının arasındaki iğrenç yeri acıyla doldursun!"

Dostunun korkunç beddualarını işiten Gılgameş'in içini tarifsiz bir korku kapladı. Enkidu'nun Tehiptilla'yı kastettiğini biliyordu, çünkü bir zamanlar onu bozkırdan Uruk'a getiren ondan başkası değildi. Fakat her şey kendi istekleri doğrultusunda gerçekleşmemiş miydi? Tehiptilla kendisinin ve İluna'nın emirlerini yerine getirmekten başka bir şey yapmamıştı.

"Ona haksızlık ediyorsun" dedi Enkidu'ya, "neden ona bu kadar ağır hakaretlerde bulunuyorsun? Seni bozkırlardan alarak bana getirdi; yeni bir ev ve yeni bir kardeş kazandın. Benimle beraber maceradan maceraya onun sayesinde koştun. Tahtta benim yanımda oturmana, güzel elbiseler giyip leziz yemekler yemene, insanların sana saygı göstermesine hep o neden oldu. Uruklu insanlar seni gördükleri zaman önünde eğilmiyorlar mı? Seni gerçek bir prens gibi şan ve şeref içinde yaşatmıyorlar mı? Fakir ve zengin birçok insan senin sağlığın için endişeleniyor ve bana sürekli şunları soruyorlar: Enkidu'nun sağlığı nasıl, ilaçların bir faydası oluyor mu, ne zaman aramıza katılacak ve varlığıyla bizi sevindirecek?"

Gılgameş bu şekilde uzun süre konuştuktan sonra, hasta yavaş yavaş sakinleşiyordu. Fakat yine de kötü kaderine ağıtlar yakıyor ve her şeyin bozkırı terk etmesiyle beraber başladığı konusunda ısrar ediyordu. Orada çok iyi hissediyordu kendisini, son derece sağlıklı ve yaşam doluydu.

"Peki buradaki yaşantın da güzel değil miydi?" diye sordu Gılgameş, "benimle beraber yaşadığın hayat sana haz vermedi mi? Ne kadar çok şey yaşadığını ve öğrendiğini unuttun mu yoksa?"

"Elbette" diye karşılık verdi Enkidu, kısa bir süre için gözleri eski canlılığına kavuşmuştu, "haklısın. Affet beni kardeşim. Öyle demek istemedim, seninle karşılaşmaktan asla pişman olmam. Demin söylediklerimle haksızlık ettim. Sadece bozkırda daha sağlıklı olduğumu düşünüyorum, her hastalığı yenecek kadar güçlüydüm orada. Bir hayvan gibi, son derece basit bir yaşam sürüyordum. Ve hayvanlar asla tanrılarla kavga etmezler. Benim şanssızlığım tekli-

ğin içinden çokluğa düşmüş olmam. Dışarıda, tekliğin içindeyken, her an neyin doğru olduğunu bilirdim. Oysa burada, çokluğun içinde, insan sürekli karar vermek zorunda kalıyor ve kaçınılmaz olarak da hata yapıyor. Tanrıların beni cezalandırmalarının sebebi de işte bu hatalar."

Dostunun sözlerine karşı çıkmak Gılgameş için çok zordu. Ona ne söyleyebilirdi ki? Tanrıların olmadığını ve hastalığının sadece kendi kuruntusu olduğunu mu? Hayır, barbar Enkidu artık tanrıların varlığına dair sarsılmaz bir inanç besliyordu, yaptığı hatalar yüzünden onları kızdırmıştı. Söylediklerinde haklıydı belki de. Enkidu onu Humbaba'ya karşı çıktıkları seferden önce de uyarmamış mıydı? Her şey o seferden sonra başlamamış mıydı? Bu yüzden arkadaşının onmaz hastalığının bir sebebi de kendisi değil miydi?

Genç kral derin bir kedere boğulmuştu. Tek gerçek dostu ve danışmanı olan Enkidu iyileşmeliydi, onun ölmesine izin veremezdi, vermemeliydi. Bunun için gereken her şeyi yapmaya hazırdı. Bunu yapmayı isteyip istemediğinden tam olarak emin olmamakla birlikte, ağır adımlarla Anu tapınağına gitti ve ona uzun uzun yakardı. Uzun süredir yapmamıştı böyle bir şeyi. Yakarışlarını diğer tanrılara, özellikle de Enlil'e yönlendirmeyi ihmal etmedi. Enkidu'nun iyileşmesi durumunda ona Uruk'ta büyük bir tapınak yaptıracağını vaat etti, halkı da Nippurlular gibi kendisine tapınmaları için ikna edecekti.

Günler günleri, haftalar haftaları kovaladı, fakat Enkidu hâlâ döşeğinde yatıyordu ve hastalığı iyice kötülemişti. Gılgameş daha başka neler yapabileceğini düşünüyordu. Ur ve Eridu şehirlerinden hekimler getirtti, göçebelerin sağlıklarıyla ilgilenen yaşlı kadınları çağırttı, fakat hepsi de Enkidu'nun hastalığı karşısında çaresiz kalmıştı, ona verecek bir ilaçları yoktu.

Gılgameş yedi bilgeye danışmak için birisini göndermeye cesaret edemiyordu, çünkü gök boğası Uruk'a geldiği günden bu yana kendilerini mağaralarına kilitlemişlerdi ve bir daha asla gün yüzüne çıkmayacakları söyleniyordu. Belki de çoktan ölmüş ve bedenleri toza dönüşmüştü, ya da gökyüzünde yaşayan tanrıların ya-

nına yükselmişlerdi. Gılgameş'in gözleri artık Enkidu'dan başkasını görmüyordu.

En kötüsü ise ateş nöbetleri sırasında geçirdiği hezeyanlardı. İnsanların kanını donduracak kadar korkunç hayaller görüyor ve bunları en ince ayrıntısına kadar tasvir ediyordu.

Gılgameş artık saraydan hiç ayrılmıyordu. Sürekli kardeşinin hasta yatağının başında beklemekteydi. Kısa süre sonra onun da rengi soldu ve kendisini bitkin hissetmeye başladı, fakat bunun sebebi kalbindeki endişe ve kederden başka bir şey değildi. Enkidu'yu ilerlemekte olduğu yoldan geri döndürecek bir şeyler yapabilseydi keşke! Ölümünün tanrılar tarafından kendisine verilen bir ceza olduğuna inandığı sürece, kaderinin gerçekleşmesini beklemekten başka yapacağı bir şey yoktu.

Çaresizdi Gılgameş, çaresiz ve üzgün. O da kaderine lanet okumaya başladı. Fakat o kadar kötü bir durumdaydı ki, öfkelenecek kadar bile takati kalmamıştı. Kehanetin İluna'ya söylediği gibi hem kendisi, hem de Enkidu için ışık kararmaya başlamıştı. Daha çok Enkidu için, çünkü ruhunun eski berraklığına kavuştuğu anların sayısı pek azdı artık.

Bilge Ana Ninsun derin derin iç geçirdi. Küçük ve iyi hesaplanmış adımlarla Egalmah'ta dolaşıyordu. Çocukluğunu, gençliğini ve olgunluğunu burada geçirmişti; artık veda etme zamanıydı. Her şeyi bir kez daha kendi gözleriyle görmek, bir kez daha kendi elleriyle dokunmak istiyordu. Her nesneyi eline alarak dikkatle inceliyor, onu ilk defa nerede ve nasıl kullandığını anımsamaya çalışıyordu.

İki kulplu küçük amforaların dış yüzeyleri sırlı şişman karınları, güneş ışığının tüm renkleri-

ni yansıtarak gökkuşağı gibi parlıyordu. Küçük tuvalet kutuları, kapları ve çekmeceleri, özellikle de palmiye ağacına benzeterek yapılan ve içlerinde kırmızı, siyah ve kahverengi boyalar bulunan ince cam şişeler. Babası Şiriktuma'nın Zagros dağlarının berisine yaptığı bir geziden getirerek kendisine hediye ettiği altın tuvalet malzemesi. Üzerinde küçük dörtgenler ve dalga motifleri bulunan küçük mahfaza neredeyse şeffaf gibiydi ve içindeki malzemeler de en az onun kadar ince ve zarif bir biçimde işlenmişti; cımbız, bıçak ve kulak temizleyicisi.

Bir kez daha mücevherlerini okşadı. Siyah taşlar, lapislazuli ve firuzeyle süslü altın gerdanlıklar, küpeler, bilezikler ve kemer tokaları. Bir zamanlar Lugalbanda'nın yanında ne kadar güzel bir gelin olmuştu! Ona bakan tüm gözlerin hayran kaldığı, kraliçelik çiçeği açacak olan değerli bir gonca gibiydi.

Bir tane de aynası vardı. O da kendi suratı gibi donuklaşmıştı ve yaşlı kadının yüz hatlarına anlayışlı davranıyordu. İlk defa yapıyormuş gibi gülümsedi ona ve kendini çok genç hisseti, sonsuz derecede gençti sanki. Oyun oynamayı seven bir kız çocuğuydu; her sabah dudaklarında bir gülümsemeyle uyanıyor ve yeni günü yaşamının ilk günüymüşçesine selamlıyordu. Aynanın tutacak yerinde fildişinden oyulmuş çıplak bir kız tasviri vardı, palmiye yaprakları boynunun etrafında dolanıyor ve başında bir taç şeklini alıyordu.

Bir de sevgili arpı vardı. Tellerinin nağmeleri tüm yaşamı boyunca kendisine eşlik etmişti, bu nedenle ruhuyla tam bir uyum içindeydi ve o anda hissettiği şeyleri kendisine müziğiyle aynen geri veriyordu.

Merdivenlerden aşağı inerken, basamaklarda kendi topuklarının aşındırmasıyla oluşan küçük oyukları hissetti. Elbise odasına giderek, giysilerini asılı oldukları dolaplardan birer birer çıkardı. Her birinin ayrı bir hikâyesi vardı ve her biri önemli bir olay için özel olarak hazırlanmıştı. Hangisini kendisinin diktiğini ve hangisini kendisinin süslediğini daha dünmüş gibi hatırlıyordu. Onları bir kez daha giymedi, çünkü görevlerini tamamlamışlardı. Fakat elleri son bir kez daha sevgiyle kumaşın üzerinde dolaştı ve her kıvrımda, her dikişte ve her ek yerinde saklı olan anıları birer birer yokladı.

Mutfak ve bodrumdan geçerek, önce artık ıssız kalmış olan taht salonunu, sonra da mutlu aşk yuvalarını gezdi. Kenevir elyafı dolu yataklarında yan yana yatarak, sevinç ve tasalarını paylaşmışlardı. Son bir kez dama çıkarak, çehresi tanınmayacak şekilde değişmiş olan şehri seyretti. Yeni yapılar, yollar ve duvarlar ile daha da değişecekti kuşkusuz. Sonra da bahçeye inerek açmakta olan çiçekler ve çalılar arasında bir süre dolaştı.

Tehiptilla ona her yerde eşlik ediyor ve anası etrafına bu kadar ilgi gösterdiği için çok seviniyordu. Uzun zamandır odasından çıkmamıştı; bu gezisi ise küçük bir gezintiden ziyade tam bir keşif seyahati olmuştu. Ninsun ona önemli ve önemsiz her şeyi tek tek gösteriyor, yaptığı açıklamalar ile birbiriyle alakasız gibi görünen ve hemen hemen unutulmuş olarak orada burada duran nesneler arasındaki ilgiyi yeniden kuruyordu. Tehiptilla çok şey öğrenmişti. Bunların en önemlisi ise, nesnelere çok özel bir biçimde davranarak, onlara anlam ve hayat kazandırabileceğini öğrenmesi idi.

Güzel havaya rağmen yaşlı Ninsun üşüyordu, eşyalarıyla vedalaştıkça üşümesi daha da artıyordu. Tehiptilla anasının omuzlarına sıcak tutan bir pelerin koymuştu, fakat bu yaşlı kadını sadece dıştan gelen soğuğa karşı koruyabilirdi, içten gelen soğuğa ise bir faydası yoktu.

Bahçede oturarak kuşların şarkılarını dinliyorlardı. Yaşlı kadın az konuşuyordu. Hayatı boyunca çok fazla konuşmak ve çok fazla açıklamada bulunmak zorunda kalmıştı, o yüzden ağzından çıkan her sözcük artık kendisini güçten düşürüyordu. Nefesini kontrol etmek zorundaydı. Fakat Tehiptilla onu böyle de anlıyordu, sözcüklere hiç gerek yoktu. En parlak dönemlerini çok gerilerde bırakmıştı ve yaşamı ardında renkli resimlerden oluşan bir halı gibi seriliydi. Artık yapacağı tek şey ardına dönüp bakmak ve anılarla mutlu olmaktı. Ninsun'un sürdüğü gibi bir yaşam, artık sona ermeye yüz tutmuş olsa bile, tanrıların bir hediyesi gibi geliyordu Tehiptilla'ya. Yoksa bunun tanrılarla bir ilgisi yok muydu? Acaba doğru yerde doğru şekilde davranmak kaydıyla her yaşam böyle olamaz mıydı? Yaşlı kadının dudaklarındaki gülümseme onu sonsuz derecede etkiliyordu. Yaşamı bu derece güçlü ve yoğun yaşa-

mak çok, ama çok önemliydi. İnsanların içlerinde gizli tasaların yeşermesine ellerinden geldiğince izin vermemeleri gerekiyordu.

Ninsun'un vedalaştığı çok açıktı. Bir daha dönmemek üzere ayrılmadan önce son bir kez selamlıyordu etrafındaki her şeyi. Sonra ne olacaktı? Tehiptilla bu ani düşünceyi kafasından silip attı. Şimdi ve burada Ninsun'un yanında yaşayarak, dünyayı onun gösterdiği biçimde kavramak istiyordu.

Uzun süre evin önünde oturarak düşündü. Fakat belki de hiçbir şey düşünmüyordu, belki de güneşin ışınları kadar suskun, rüzgâr kadar yumuşak ve bir şey düşünmeden şakıyan kuşlar kadar doluydu.

Güneş batmaya yüz tuttuğu ve gölgeler serinlemeye başladığı zaman Ninsun ayağa kalktı. Fırat'ın hızla akan suyuyla vedalaşmak istermiş gibi elini kaldırdı.

"Her şey iyi" dedi sonra, "her şey gerçekten de çok iyi. Gel, içeri girelim ve ışıkları yakalım."

Tehiptilla Bilge Ana'ya sarayın içine kadar eşlik etti ve Egalmah'ın tüm ışıklarını birer birer yaktı. Üç düzine yağ kandili etrafa öyle bir yayılmıştı ki, titrek ışınlarının verdiği aydınlık karanlığa baskın çıkıyordu.

Ninsun odasına girince çok sevgili arpını eline aldı ve yorgun parmaklarını yavaş yavaş tellerin üzerinde gezdirmeye başladı. Aniden kafasını kaldırdı ve suratını Tehiptilla'dan yana çevirdi. "Git ve Gılgameş'le Enkidu'yu buraya getir!" dedi ona. Bu sözleri o kadar kesin bir ifadeyle söylemişti ki, Tehiptilla itiraz edecek güç ve cesareti bulamadı kendisinde. Oysa sadece düşüncesi bile renginin atmasına neden oluyordu.

Kalbi çarparak kraliyet sarayına doğru yürümeye başladı, bir yandan da karmakarışık düşüncelerini bir düzene koymaya çalışıyordu. Onların karşısına çıktığı zaman ne söylemeliydi? Yaşamında çok önemli bir yere sahip olan bu iki erkeğin karşısına çıktığında önce hangisinin suratına bakmalıydı, önce hangisine hitap etmeliydi? Kafasını patlatırcasına düşünmesine rağmen, bir türlü uygun bir çözüm bulamıyordu. Bu arada sarayın kapısına gelmişti bile, muhafızlarla yaptığı kısa bir görüşmeden sonra onu sarayın Enkidu'nun yaşadığı kanadına götürdüler.

Sedir ağacından yapılmış olan dev tahta kapı rezelerinden sökülerek yan taraftaki duvara dayanmıştı; yerinde ise yünden bir halı asılıydı şimdi. Tehiptilla halıyı yavaşça araladı ve odanın içine bir göz attı. Gılgameş arkadaşının döşeğinin başucunda oturuyordu, ikisi de uyur gibiydi. Gılgameş'in benzi ne kadar da solmuştu! Zayıflamıştı ve yüzüne keder çökmüştü. Enkidu daha da solgun görünüyordu, içinde hiçbir yaşam kıvılcımı bulunmayan bir ceset kadar beyazdı neredeyse. Tehiptilla perdeyi dikkatle bıraktı ve içeri girdi. Döşeğin dibine kadar geldiğinde, ses çıkarmadan beklemeye başladı. Çok hafif de olsa çıkan gürültüyü işiten Gılgameş, başını kaldırarak ona baktı. Dudaklarında onu tanıdığını belirten yorgun bir gülümseme geçti, ruhunun derinliklerine işleyen acıyı açığa vuran bir gülümseme. "Tehiptilla, sensin değil mi?"

"Evet" dedi ve bu kadar rahat konuşabildiği için çok şaşırdı, "sen gelmediğin için ben sana gelmek zorunda kaldım."

"Gelemedim" dedi Gılgameş alçak sesle ve bitkin bir tavırla kolunu kaldırarak Enkidu'yu işaret etti, "durumu kötü. Kardeşim hâlâ hasta yatıyor ve her geçen gün daha da kötüleşiyor."

Tehiptilla döşeğin kenarına ilişerek Gılgameş'e baktı. Bakışları birbirini arıyordu ve nihayet buluştular. Gılgameş'in gözlerinde sevgi okunuyordu. Susuyorlardı. Uzun bir sessizlikten sonra konuşmaya başladı: "Kader kitabı bize zorlu bir alınyazısı çizmiş. Sana, bana ve Enkidu'ya."

Tehiptilla gözlerini önüne dikti. Söyledikleri doğruydu. Olmuş olan her şey ve başka türlü olabilecek olan her şey yatıyordu bu sözlerin içinde. Uzun bir süre konuşmadan oturdular ama sözcükler olmadan da kendilerini birbirlerine yakın hissediyorlardı.

Nihayet Tehiptilla konuşmaya başladı: "Beni ana gönderdi. İkinizi ona götürmem lazım aslında. Durum ciddi. Bu akşam her şeyle vedalaştı ve korkarım yarın sabah güneşin doğuşunu göremeyecek."

Bunun üzerine Gılgameş yerinden doğruldu ve uzun bir uykudan uyanır gibi ayağa kalktı. "Demek ki ikisi arasında bir seçim yapmalıyım. Her ikisinin de bana ihtiyacı var; anam beni çağırıyor, fakat Enkidu'yu bu halde nasıl yalnız bırakabilirim ki?"

"Git" dedi Tehiptilla, "git ve ananla vedalaş. Ben burada kalacağım ve senin yerine bekleyeceğim."

Gılgameş yalpalayarak ayağa kalktı, halı kapıya gitti ve orada bir kez daha arkasına baktı. Tereddüt içindeydi, fakat bir şey söylemedi. Sonra da odayı terk etti.

Rüyadaymış gibi yürüyerek büyük meydanı geçti ve Egalmah'ın kapısına ulaştı. İzlemesi gereken yol boyunca küçük yağ kandilleri yakılmıştı. Ninsun'un dairesine ulaştığında, onun her zamanki gibi pencerenin önünde oturmakta olduğunu gördü. Fakat değerli arpı elinden kayarak yere düşmüştü, bir işe yaramadan ayaklarının dibinde duruyordu artık. Bu manzara onun bir anda neler olup bittiğini anlamasına neden oldu. Ninsun'un ayaklarının dibine yığılır gibi diz çöktü ve ellerine sarıldı. Yaşlı kadın gözlerini açarak ona gülümsedi.

"Gılgameş! Seni görmek beni çok sevindirdi oğlum" dedi, "fakat kardeşin Enkidu nerede?"

"Ölüm döşeğinde yatıyor" diye karşılık verdi Gılgameş ağlamaklı bir sesle, "birlikte bunca yıldır birçok maceraya atıldığımız, cesaretiyle bana daima örnek olan, hiçbir tehlikeden korkmayan neşeli ve tasasız kardeşim, yegâne dostum, ölüm döşeğinde yatıyor ve ölmek üzere. Kimsenin yenmeyi başaramadığı korkunç bir hastalık, kötü bir lanet musallat oldu ona. Ölüm her an yanında ve saldırıya geçebileceği ânı bekliyor. Enkidu'nun kendisinde olduğu anlar artık çok çok az, ruhu bu dünya ile öbür dünya arasındaki kapının eşiğinde dolanıp duruyor."

Ninsun yaşlı ve titrek elini uzatarak oğlunun saçını okşadı. "Bunu biliyor ve görüyordum. Bu durum beni o kadar çok korkutuyordu ki, bildiklerimi kendime saklamayı tercih ettim. Fakat artık ben de Dönüşü Olmayan Ülke'ye gitmeye hazırlandığım için, bir şeyler saklamama gerek kalmadı. Sana veda etmek ve söylenecek her şeyi söylemek istiyorum Gılgameş. Beni dinleyecek misin?"

Gılgameş hıçkırarak başını yaşlı kadının ellerine gömdü.

"Enkidu ve sen aynı varlığın iki yarısıydınız. Sen istediğin için ortaya çıktı ve sen onda kendi eksik yanını buldun. Ona olan sevgin, içindeki bilinmeyeni bulmak ve çözmek isteğinin bir yansı-

masıydı. Birbirinizden pek çok şey öğrendiniz. O şimdi gidiyor, fakat giden sadece vücudu. Onun ruhu çoktan sana geçti ve ikiniz senin vücudunda birleştiniz. Bir süre sonra dostunu kaybettiğin için yas tutacaksın, fakat aynı zamanda ne kadar çok şey öğrenmiş olduğunu da idrak edeceksin. Yaşam böyle işte, oğlum. Biri gider, diğeri gelir, her şey teker teker basamakları çıkarak mükemmelliğe doğru ilerler. Bu yüzden gereğinden uzun süre yas tutup kederlenerek kendini harap etme. İhtiyaç hissettiğin an ağla, fakat giden bir şeyin ardından yenisinin geldiğini unutma sakın. Bu yeni gelenin içinde kendi büyüsü gizlidir. Yaşam kavgasında galip gelmeni sağlayacak olan işte bu bilgidir."

Gılgameş ağlıyordu: "Onun kadar sevdiğim başka bir insan asla tanımadım."

"Biliyorum" dedi Bilge Ana ve iç geçirdi. "Bir zamanlar Anu ve İştar tapınağında kutsandıktan ve yetişkinler arasına kabul edildikten sonra sana neler söylediğimi anımsıyor musun? Günün birinde Venüs'ün sırlarına da vakıf olacaksın, kadınların aşkının sırlarına. Enkidu'yu bulduğun zaman artık bu sırlara vakıf olduğunu sanmıştın. Oysa ki benim düşündüğüm ve sözünü ettiğim bu tür bir sevgi değildi. Hayır oğlum, Venüs'ün yolu hâlâ önünde duruyor, henüz onun girişini bulmuş değilsin."

"Ana, şu anda ölmekte olan Enkidu'nun sevgisinden daha büyük bir sevginin olması nasıl mümkün olur?" diye sordu Gılgameş ümitsizlikle. "İştar'ın tapınağında onunla karşılaştırılabilecek hiçbir şeye tesadüf etmedim. Sadece ihtiras, şehvet ve insanı seviyesizliğe sürükleyen duygular. Venüs'ün yolu bana hiç de çekici gelmiyor doğrusu."

"İluna'nın ardından çevirdiği entrikaları mı kastediyorsun? Gerçekten de kötü tecrübeler edindiğinden eminim, çünkü bence o hiç de iyi bir başrahibe değil. O da sadece bir insan ve hata yapıyor. Bugüne dek insanlara yarardan çok zararı dokundu ve mutluluktan çok mutsuzluk dağıttı. Ben ise onun çevirdiği dolaplardan çok daha önemli olan ve çok daha derinlere inen bir şeyden söz ediyorum.

Bil ki bir zamanlar tüm insanların tapındığı tek bir tanrıça var-

dı: Büyük, doğurgan toprak. Adı İnnin'di; kutsal dağ Eanna'nın ismi de ondan türetilmiştir. Bu eski tanrıça çok güçlüydü, doğanın tüm kuvvetlerini bünyesinde barındırıyordu. Daha sonra insanlar onun bu kuvvetlerine tek tek adlar takmayı tercih ettiler ve bu yüzden günümüzde bu kadar çok tanrıça var: İştar aşkı temsil ediyor, Lilith ölümü, Nidaba ise tarlaların ve bahçelerin bereketini. Bunların dışında göksel ana Mâ'ı ve başka halkların tapındığı bir yığın tanrıçayı da saymak gerek.

Benim sözünü ettiğim, kadınlarla ilgili olan her şeyi bünyesinde toplayan eski tanrıça İnnin. Daha benim küçüklüğümde bile adı sanı çoktan hafızalardan silinmişti, başka inanışlar onun yerini almıştı. Sadece çok az sayıda insan ona sadık kalmıştı ve sırlarına vakıftı. Sanırım bu insanların en sonuncusu da benim ve ölümümle birlikte İnnin inanışı da son bulacak.

Oğlum! Bil ki, Sumer ülkesinin eski kralları, tufandan önceki büyük krallar, iktidarlarını daima bir kadınla paylaşırlardı. Çünkü ne erkekler, ne de dişiler tek başlarına hiçbir şey için yeterli değildirler; mükemmelliğe ulaşmaları için birbirlerini tamamlamaları gerekir. Ancak uyum içinde bir arada bulundukları zaman gerçek değerlerine ulaşırlar. Uzun zaman insanlar bu uyum içinde yaşadılar, ama daha sonraları sadece çok az sayıda, istisna teşkil eden insanlar doğru yaşam yolunda yürümeye devam etti. Bu istisnalardan biri de Lugalbanda idi. Akıllı ve duygulu bir insandı; doğru yaşam yolunun sırlarını bildiği için hayatı boyunca tahtını benimle paylaştı.

Fakat artık zaman değişti, her şey bilgisizlik ve çelişki içinde parçalanıyor, uyum namına hiçbir şey kalmadı dünyada. Erkekler iktidarı ellerinde tutmak ve dünyaya tek başlarına hükmetmek istiyor; bir de İluna gibi kadınlar var, onlar da tam aksi durum için çabalamakla beraber, aslında yapmak istedikleri erkeklerin aynısından başka bir şey değil. Hiçbiri bir zamanlar İnnin'in var olduğunu, onun tüm tezatları ortadan kaldıran birliğin ve bütünlüğün simgesi olduğunu bilmiyor.

Senin de İştar tapınağında aşkı keşfederek kutsal bütünlüğe ulaşacağını düşünmüştüm, ama şimdi görüyorum ki, bu isteğim sa-

dece iyi niyetli bir hayalmiş. Maalesef kadınların yolunu yanlış taraftan gördün, İluna ile olan tecrüben seni o yoldan soğuttu. Bu nedenle gözün Enkidu'dan başkasını görmez oldu ve sana gerçekten âşık olan kadını unuttun..."

"Bana âşık olan mı? Neden söz ettiğini anlamıyorum" dedi Gılgameş. Kalbinin daha hızla çarptığını hissediyordu.

"Gerçekten mi?" Bilge Ninsun soran bakışlarla onu süzdü. "Sen çok uzun zaman önce sessiz sedasız kararını vermemiş miydin? Neden sana uzun süredir bildiğin bir cevabı tekrar edeyim ki? Kutsal evlilik töreni öncesi sana bir İşhara seçmen gerektiğini söyledikleri zaman, aklına gelen ilk isim hangisiydi? İyice düşün: İluna mıydı gerçekten de?"

"Hayır... Tehiptilla'ydı."

"Görüyor musun? Seçimini çoktan yaptığını söylerken ne demek istediğimi anladın mı şimdi? Ve şayet fikrimi sorarsan: Yaptığın seçim son derece yerinde."

"Fakat aradan çok zaman geçti ve aramıza o kadar çok şey girdi ki..."

Yaşlı Ninsun boş ver der gibi elini salladı. "Nedir ki onlar oğlum? Birkaç küçük yanlışlık, birkaç önemsiz hadise... Ciddi şeyler değil, birbirini gerçekten seven iki insanı ayırmaya yetmezler..."

"Fakat Enkidu..."

"Tehiptilla sadece senin ve İluna'nın verdiği emirleri yerine getiriyordu. Özellikle de sen emrettiğin için yaptı her şeyi. Fakat sen ona nasıl teşekkür ettin? Verdiğin emirleri yerine getirirken neler hissettiğini bir kerecik olsun sordun mu? Hayır, onunla bir kerecik olsun ilgilenmedin! Herhalde onun geri döndükten hemen sonra tapınağı terk ettiğini ve o zamandan beri yanımda yaşadığını da bilmiyorsundur..."

Gılgameş başını önüne eğdi. "Aramızda Enkidu vardı..." dediği anda irkilerek dostu için daha şimdiden geçmiş zaman kullanmaya başladığını fark etti. Aceleyle sözlerini düzeltmeye çalıştı: "Aramızda Enkidu var..."

Anası ona baktı. Gözlerinde şu soru okunuyordu: Daha ne kadar? Evet, sevgili kardeşi kendisini yiyip bitiren bu korkunç hasta-

lıkla daha ne kadar boğuşacaktı, sinsice yaklaşan ölüme ne zaman yenik düşecekti?

"Git şimdi" dedi yaşlı kadın oğlunu gözleriyle okşayarak, "git ve kardeşinle ilgilen. Son saati geldiğinde yanında olmalısın. Bu an benim için de çok uzak değil artık, süratle yaklaştığını hissediyorum. Fakat bu yüzden ne üzülüyor, ne de endişeleniyorum, çünkü gerçekten de uzun ve iyi bir hayat sürdüm. Bu rengârenk dünyadan neşeyle ayrılmak ve Dönüşü Olmayan Ülkeye huzurla dolu olarak gitmek istiyorum.

Bu yüzden şimdi git ve benden son bir hatıra olarak dudaklarımdaki gülümsemeyi al. Beni düşündüğün zamanlar aynı şekilde gülümsemeni istiyorum senden."

Gılgameş anasının ellerini yakalayarak zayıf parmaklarını gözyaşlarına boğdu. Yaşlı kadın ise başını eğerek eşi benzeri bulunmaz bir güzellikle ona gülümsedi. Gılgameş güçlükle anasının ellerini bıraktı ve ayağa kalktı. Sonra da ağır adımlarla kapıya doğru yürüdü ve bir daha arkasına bakmadı. Bu yüzden Ninsun'un başının aniden öne düştüğünü de görmedi. Son bir kez gülümseyerek veda etmişti dünyaya, dünyalar güzeli bir gülümsemeyle...

Enkidu isimsiz ırmağın kıyısı boyunca uzun mesafeler yürüyor ve karşıya geçebileceği bir yer arıyordu. Uygun bir yer bulamamıştı bir türlü. Her tarafı yoğun bir sis kaplamıştı, o kadar yoğundu ki tüm çizgileri belirsizleştiri-yor, tüm kavramları yok ediyor, ne ön, ne arka, ne sağ, ne sol, ne yukarı, ne de aşağı bırakıyordu. Irmağın içinde akan şey ise su değildi, aksine o yoğun, koyu sis doldurmuştu yatağı ve Enkidu burada değil yüzmek, ayağını bile sokmaya cesaret edemiyordu. Çünkü çok iyi biliyordu ki o koyu sisin aldatıcı, karanlık griliğinin altında vücudunu taşıyabilecek bir şey yoktu. Hayır, bu sis ırmağının altında sonsuz

bir boşluk vardı, içine düştüğü takdirde bir daha asla karşı kıyıya ulaşamazdı. Bu yüzden yürümeye ve karşıya geçebileceği bir yer aramaya devam etti. Çok uzun süre yürüdü, yıllar boyunca, belki de ömrünün yarısı kadar uzun bir süre. Sık sık birtakım bedensiz, şekilsiz varlıkların kendisine seslendiğini, kendisine dokunmaya çalıştığını hissediyordu. Fakat ne o onları takip ediyordu, ne de onlar ona gerçekten ulaşabiliyordu. Onların kendisini yoldan saptırdıkları anda her şeyi kaybedeceğini biliyordu. Zaten onların amacı da Enkidu'yu almak zorunda olduğu yoldan saptırmaktı. Bir kerecik olsun onlara aldanıp da yolundan sapacak olursa, tüm zamanlar için kaybolacak ve bir hedefe ulaşma ümidi olmadan sisin içinde dolanıp duracaktı onlar gibi.

Fakat ilerlemeye devam ettikçe bir yayın, ya da bir çemberin üzerinde yürüdüğü hissine giderek daha fazla kapılıyordu. Bu çemberin sonu, seyahatinin başlangıç ve çıkış noktasıydı. Sis yavaş yavaş dağılmaya başlamıştı artık, sanki gün doğmuştu ve yükselmekte olan güneş sıcak ışınlarıyla toprağın nemini kurutuyor, havayı berraklaştırıyordu. Uzakta bir grup ağaç belirmişti, karmakarışık dallarının koyu hatları dağılmakta olan sisin içinden kendilerini gösteriyordu. Bu ağaçların cinsini bilmiyordu, ne sedir, ne meru, ne palmiye, ne incir, ne de başka bir tanıdık ağaca benziyorlardı. Dünyada olduğu gibi bir araya gelerek bir koruluk teşkil etmemişlerdi, aksine dümdüz, ip gibi ufka doğru uzanıyorlardı. Enkidu'nun aşması gereken yolun önündeki bir engel, bir çitti onlar sanki.

Yürürken tek bir kez durakladı, çünkü kendisine el sallayan varlıkların arasında tanıdık bir sima gördüğünü sanmıştı. Kimdi bu acaba? Gözlerini kısarak dikkatle varlığın bulunduğu yöne baktı, fakat onu daha iyi görmeyi bir türlü başaramıyordu. Varlığın hatları aniden dağılıp başka bir yerde yeniden birleşiyordu. Kendisini bu denli etkileyen bu varlığın ne ve kim olduğunu öğrenmek için dayanılmaz bir arzu oluştu içinde.

"Kimsin sen?" diye sordu. Fakat bir anda ağzından çıkanların o güne dek kullandığı sözcükler olmadığını anladı. Kafasından gelen bir düşünce akımı ağzından çıkarak karşısındaki ağaca doğru yayılıyordu.

"Ben senin en iyi dostunum" diye bir cevap geldi karşıdan, "beni çok iyi, hatta dünyadaki her şeyden daha iyi tanıyorsun."

"Gılgameş!" diye bağırdı Enkidu, "Gılgameş, sen misin? Neden benden saklanıyor ve benimle alay ediyorsun? Niye bana kendini göstermiyorsun?"

"Hayır, ben Gılgameş değilim" diye cevap geldi karşıdan. Fakat duyduğu ses o kadar vurgusuz, o kadar boş, o kadar soğuk ve duygusuzdu ki, Enkidu ister istemez ürperdi.

"Kimsin o halde?" diye sordu güvensiz bir sesle.

"Ben ondan çok, ama çok daha iyi tanıdığın bir şeyim" diye geldi cevap, "sana en yakın olan şeyim: Senin gölgenim ben Enkidu, kendi gölgen!"

Kendi gölgesinin bu şekilde konuşması Enkidu'nun ödünü patlatmıştı.

"Benden ne istiyorsun?" diye sordu ve dikkatli hareketlerle sislerin arasındaki ağacın kendisini etkisi altına aldığı güç merkezinden uzaklaşmaya çalıştı.

"Sana yardım etmek ve öğüt vermek istiyorum."

"Bana nasıl bir öğüt vermeyi düşünüyorsun, gölge?"

"Oh, çok iyi, değeri ölçülmez bir öğüt" diye fısıldadı uzaklardaki ses belli belirsiz. "Neden dur durak bilmeden buralarda dolaşıyorsun? Sonsuza dek yürüyecek misin yoksa! Ulaşmak istediğin yer neresi, nereye gitmek istiyorsun, seni bu kadar şiddetle kendisine çeken şey nedir? Boş ver Enkidu, dolaşmaktan vazgeç! Artık karşı koyma, çünkü bir anlamı yok. Yapman gereken şey o kadar basit ki: Kendini yavaşça yere bırak, bir süre sonra yine kendin olacaksın. Mâ'ın seni yaratırken kullandığı malzemeye dönüşeceksin, yani kile. Sen bir avuç kilsin Enkidu. Gerçeği görüp kabul etmen durumunda ait olduğun yere, yani killi toprağa döneceksin."

"Fakat ben bundan daha fazla bir şeyim" diye karşılık verdi Enkidu mağrur bir tavırla, "bedenim kilden yapılmış olabilir, kanımın ve terimin de sudan yapılmış olduğunu biliyorum. Bunları bana başkaları vermişti. Fakat bir de ruhum var benim, kor halinde bir kıvılcım şimdi, ama büyük, ebedi ateşle yanacak sonsuza dek."

"Budala" dedi gölge buz gibi bir sesle, "kendini olduğundan

çok daha değerli sanıyorsun ve bu kuruntuna kendini de inandırmışsın. Durup dinlenmeden huzursuzluk içinde gitmek istediğin yere yürümeye mahkûm edildin, ama oraya asla ulaşamayacaksın."

"Sen öyle san!" dedi Enkidu ve gücünü son sınırına kadar zorlayarak ileriye doğru atıldı. İçinde hâlâ katı bir şeyler barındıran gövdesi, çevresini saran sisi bir örümcek ağı gibi yırtarak fısıldayan sesin etki alanından kurtuldu.

Güneş bu dünyanın gri rengini henüz tam olarak yok etmeyi başaramamıştı, fakat yine de ortalık oldukça aydınlanmıştı. Solgun, donuk bir ışık yayılıyordu etrafa, önündeki yol, çayırlar, ağaçlar ve çalılar mumdan yapılmış gibi duruyordu. Yüksekçe bir tepeye ulaştı ve bir ağacın altında üç körün oturduğunu gördü. Birbirleriyle sohbet ediyorlardı.

"Bir zamanlar bir manzara seyretmiştim" dedi içlerinden biri, "o kadar sevimli, o kadar güzeldi ki, onu hayal dahi edemezsiniz. Çayırlar yemyeşil otlarla, tarlalar da yaz güneşinde altın renkleriyle parlayan başaklarla kaplıydı. Bin bir renkli çiçeklerin yetiştiği tarlaların ve çayırların üzerinde uçuşan çayır kuşları, bu olağanüstü güzellik karşısında kendilerinden geçerek çılgınca şarkı söylüyordu. Yaban keçileri kaynağa su içmeye geliyordu, kaynaktan fışkıran serin sular şirin yatağında dolana dolana akan dereyle birleşiyor, dere ise üzerinde evlerin ve kulübelerin bulunduğu yeşil çayırlar boyunca akarak, kabarık sularıyla bütünleşmek için ırmağa karışıyordu. Irmağın üzerinde gemiler vardı; çalkantılı sularda saplarından kopartılmış nilüfer çiçekleri gibi dans ediyorlardı, ırmak ise giderek daha, daha hızlı akıyordu, ta ki büyük denize ulaşana kadar. Orada küçük, incecik bir akarsudan, muazzam su kütlesinin sonsuz oyununun içinde minicik bir dalgadan, bir kıpırtıdan başka bir şey değildi artık."

"Sözünü ettiğin denizi bir zamanlar ben de görmüştüm" dedi ikinci kör, "fakat o paramparça kıyıları bulunan bir gölden başka bir şey değildi. Su bazı yerlerden geliyor, bazı yerlerden gidiyordu. Bazı yerlerde topraktan büyük parçalar kopartıyor, büyük dağları yerinden sökerek içine çekiyor, başka yerlerde ise bunları tekrar birleştiriyordu. Büyük bir döngü, büyük bir burgaçtı bu ve sadece

ufacık, küçücük bir parçasını gören herkes, her şeyin devamlı değiştiğini düşünürdü. Oysa ki hiçbir şey değişmiyor, her şey daima aynı kalıyordu."

"Bu denizi ben de biliyorum" dedi üçüncü kör, "fakat orada sadece burgaç yoktu, aksine her şey yukarılara, havaya yükseliyordu. Güneş çıktığı zaman her taraf nemle doluyor ve bu nemler gökyüzüne yükselerek bulut kümeleri halinde toplanıyordu. Rüzgâr onlarla oyun oynuyor, çeşitli şekiller veriyor, az sonra da verdiği şekilleri bozarak onları başka biçimlere sokuyordu. Ve rüzgâr şiddetlendiği ya da üstünlük kavgası yapan fırtınaların ortalığı kasıp kavurduğu anlarda bulutlar kıyıdan karanın içlerine sokularak, yerleşebilecekleri kadar kuru bir toprak parçası arıyorlardı. Öyle bir yer buldukları anda ise parçalanarak tekrar su haline dönüşüyorlar ve yeryüzüne iniyorlardı. Eminim ki demin sözünü ettiğin kaynağa ulaşarak, yeni bir biçimle akmaya devam ediyorlardır. Ben bunları gördüm ve biliyorum ki benim gördüklerim sizin gördüklerinizin bir kesiti. Hepimiz aynı şeyi gördük."

"O halde şimdi kör olduğumuz ve bunları konuşabildiğimiz için sevinmeliyiz" dedi ilk kör tekrar, "yoksa hâlâ hepimiz ayrı şeyler görmeye ve kendi gördüklerimizi yegâne gerçek olarak kabul etmeye devam edecektik. Birbirimizi ise asla anlayamayacaktık."

Enkidu bu acayip sohbet karşısında şaşkınlıkla kafasını salladı ve yoluna devam etti. Az sonra tümüyle camdan yapılmış bir şehre geldi: duvarlar camdandı, evler camdandı, hatta insanlar bile saydam camdan yapılmıştı. Sedir ormanının girişindeki kulübesinde öldürdüğü Adad'ın birer kopyasıydı hepsi de, hatta bunların düşünceleri bile herkes için görünürdü. Şehrin ortasında ise, duvarları, burçları, mazgalları ve odaları bile camdan yapılmış olan bir saray yükseliyordu. Enkidu saraya yaklaştı. Kimse onu engellememişti.

Sarayın büyük salonunda bir kralın oturduğunu gördü. Sağ elinde tuttuğu garip bir nesneye düşünceli gözlerle bakıyordu. Enkidu duvara iyice yaklaştı ve suratını cama yapıştırdı. Kralın cesur ve gururlu bir hükümdar olması gerektiğini düşündü, korkusuz bakışları ve soylu bir görünüşü vardı. Şimdiye kadar birçok düşman öldürmüşe benziyordu, ama başarılarıyla yetinmezmiş gibi bir hali vardı.

Elindeki nesne iki parçadan oluşan bir küreydi. Parçalardan biri beyaz, biri siyahtı, her ikisi de aynı büyüklükteydi. İşte bu durum kralın canını çok sıkıyordu. Küreyi eviriyor, çeviriyor, yere bırakıyor ve yuvarlıyordu, fakat ne yaparsa yapsın, siyah ve beyaz parçaların büyüklükleri hiç değişmiyor, daima aynı kalıyordu.

"Siyah kötü ve beyaz iyi" dedi kral, "bunu her çocuk bile bilir. Fakat siyahı sonsuza dek yok etmeyi nasıl başaracağım? Küreyi okşadığım zaman siyah taraf daha koyu olduğu için parlıyor ve beyaz taraf donuklaşıyor. Siyah ve beyazı birbirine karıştırdığım zaman ise ortaya gri bir renk çıkıyor ki, bunu da istemiyorum. Ne kadar düşünürsem düşüneyim, bu sorunu bir türlü çözemiyorum."

Kral alnını ovuşturarak devam etti: "Fakat siyahın kötü, beyazın da iyi olduğunu biliyorum. Ben ise beyazı istediğime ve siyahtan nefret ettiğime göre, muhakkak bir çözüm bulmalıyım."

Enkidu, kralın ne yapmaya hazırlandığını görünce nefesini tuttu: Küreyi salonun tam ortasındaki bir yastığın üzerine koydu ve duvarda asılı olan kılıcını aldı. Küreye doğru yaklaşarak aradaki mesafeyi ölçtü, kılıcı tarttı, darbenin şiddetini ayarladı ve kolunu iyice yukarı kaldırdı. Çok iyi bir darbe indirmişti. Kılıç beyaz ve siyah yarımkürelerin tam ortasını bulmuş ve onların şakırdayarak ikiye ayrılmalarını sağlamıştı. Biri bir yana, diğeri öbür yana fırlamıştı. Kral memnuniyetle yaptığı işi seyretti ve bir kez daha kılıcının kabzasını kavrayarak siyah yarımküreyi parçalamaya hazırlandı.

Enkidu bağırarak onu uyarmaya çalıştı, yumruklarıyla duvarda davul çalıyordu. Fakat duvarlar çok kalındı, Enkidu'nun uyarıları gırtlağında boğulup kaldı ve elleri inme inmiş gibi iki yana düştü.

Kral kılıcını tekrar tüm gücüyle indirdi ve siyah yarımküreyi parçaladı. Fakat kılıcı yarımküreye temas eder etmez, saraydaki tüm camlar şakırdamaya başlamıştı. Duvarlarda yarıklar oluşmuştu, burçlar, mazgallar ve odalar temellerinden sarsılmıştı, zeminde ise derin çatlaklar belirmişti. İkinci darbede tüm saray ve tüm şehir sallandı, üçüncü darbede ise her şey paramparça oldu. Tüm duvarlar ve evler, sokaklar ve kuleler, hatta camdan insanlar bile binlerce küçük cam kırığına dönüştü.

Her şey parçalandıktan ve koca şehir harabeye döndükten son-

ra Enkidu geri döndü ve yolunu aramaya devam etti. Az sonra yolunu bulmuştu, onu takip etti ve Fırat kıyısına ulaştı. Irmak boyunca yürümeye devam ederken ileride bir dağ gördü. Zirvesinde beyaz saraylar, tapınaklar ve yivli kulesi gökyüzüne yükselen bir ziggurat vardı. Eanna'yı ve Uruk'un evlerini, pazar yerini, bahçe ve tarlalarını, palmiye korularını çeviren devâsâ duvarını gördü. Hoşnutlukla şehre doğru yürüdü ve bir süre sonra kuzey kapısından içeri girdi. Onu kimse engellememişti. İştar tapınağına yükselen yeni ve görkemli merdiveni tırmandı, büyük meydanı aştı ve Gılgameş'in sarayına yöneldi. Burası aynı zamanda kendisinin de eviydi. Odasının girişinde ise sedir ağacından yapılan kapı yerine, sık dokunmuş bir yün halı buldu. Konuşan sedir ağacının tahtasından yaptırdığı kapı ise, işe yaramaz bir eşya gibi duvara dayanmıştı.

Enkidu çok yorgun olduğu için, bu meseleyi fazla kurcalamadı. Döşeği onu çağırıyordu. Kapıdaki halıyı yana çekti ve içeri girdi. Odanın içi karanlıktı, fakat şiltesini bulmakta fazla zorlanmadı. Hedefine ulaşmış olmanın verdiği mutlulukla gözlerini kapadı ve derin bir uykuya daldı.

Uyandığı zaman başucunda biri erkek, diğeri kadın iki elçinin oturmakta olduğunu gördü.

"Demek beni sislerin arasından güvenle geçirmek için gelebildiniz nihayet" dedi onlara ve yatağında hafifçe doğruldu. Onların suratını sisler ve dumanlar arasında görüyordu, hiç kıpırdamadan oturuyor ve ciddi bakışlarla kendisini süzüyorlardı.

"Enkidu, Enkidu, canım kardeşim" dedi erkek elçi ve ellerini tuttu.

Ancak şimdi onun Gılgameş olduğunu anlayabilmişti. Peki ya öbürü – kimdi o, o kimdi? Tüm gücüyle düşünmeye çalıştı. Kadın üzerine doğru eğildi ve Enkidu onu hemen tanıdı: Tehiptilla!

"Nasılsın?" diye sordu Gılgameş, "acıların sona erdi mi, elin sızlıyor mu hâlâ?" Hayır, artık hiç acı hissetmiyordu. Tam aksine: vücudu o kadar hafiflemişti ki, onu bile hissetmiyordu neredeyse.

"Bu gece daha öncekilerin hiçbirine benzemeyen bir rüya gördüm" dedi Enkidu güç duyulur bir sesle. Gılgameş ve Tehiptilla onu daha iyi duymak için öne doğru eğildiler.

"Gökyüzü bağırıyor ve toprak ona cevap veriyordu; ben ise ikisinin arasında bomboş bir arazideydim, bir zamanlar bozkırda yaşadığım gibi. Birden yanımda karanlık çehreli bir adam belirdi, korkunç Anzu kuşuna çok benziyordu. Suratında fırtınalar saklıydı, elleri aslan pençesi, ayakları da kartal pençesi gibiydi. Üzerime saldırarak beni yere yıkmaya çalıştı. Onunla boğuşmaya başladım, hatta ona vurmayı bile başardım. Arada bir üzerimden kalkarak havaya sıçrıyor, çığlıklar atarak tepemde dolanıyor, fakat bir an bile olsun beni gözden kaçırmıyordu. Nihayet beni korkunç pençeleriyle kavradı, tozların içine yatırdı ve tüm gücüylę çiğnemeye başladı.

Kurtar beni Gılgameş, diye bağırıyordum, bana yardım et, beni kurtar! Fakat sen ortalarda yoktun. Az sonra beni bir kez daha kavradı ve birlikte havaya yükseldik. Gittikçe daha yukarıya çıkıyorduk, uçmaktan asla vazgeçmeyecek gibiydi. Küçük bir çocuk gibi debeleniyor, ağlıyor ve bağırıyordum. Ona yumruklar atıyor, kendimi korumaya çalışıyordum, ama tümü boşunaydı.

Yeryüzünün çok yukarılarına çıktığımız zaman, aşağıdaki dünyanın bulutların altından süt ve bal gibi aktığını gördüm. Toprak bir kazan dolusu lapaya benziyordu, insanlar ise tümden kaybolmuştu ortadan. Beni çıkarabileceği en üst noktaya çıkardığı zaman aniden bırakıverdi, bir kuş gibi çığlıklar atarak aşağı düştüm. Aşağı düşerken bir güvercine dönüştüm. Vücudumda tüyler çıktı, ağzım gagaya, kollarım da kanatlara dönüştü. Artık aşağı düşmüyordum, aksine hava akımlarının yardımıyla ileri doğru süzülüyor, bazen de rüzgârlara yakalanıp oradan oraya savruluyordum, bu arada Anzu kuşu bana sürekli eşlik ediyordu.

Rüzgârlar bizi yeryüzüne doğru sürüklemeye başlamıştı, altımızda dibi yokmuş gibi gözüken sonsuz karanlıkta bir çukur vardı. Oraya girdik. Çukurun sonu Kurnugea'ya, yani Dönüşü Olmayan Ülke'ye açılıyordu. Karanlık bir düzlükte uzun süre yürüdükten sonra, nihayet içinde İrkalla'nın oturduğu Karanlıklar Evine vardım. O eve bir giren bir daha asla çıkamaz, o evin yolunu tutan bir kimse, bir daha asla dönüş yolunu bulamaz.

Evin içi karanlıktı, hiçbir lamba yanmıyordu, hiçbir ışık yoktu. Orada ekmek tozdan yapılıyordu, yiyecek olarak sadece kil var-

dı ve sonsuz bir karanlık içinde oldukları için, kimse asla ışığı görmüyordu. Her taraf toz içindeydi, kapıların üstü, eşyaların üstü, zeminin üstü. İçinde bulunduğum ev, Tozlar Evi'ydi. Kralların başlıklarının ve asalet sembollerinin tozların arasına süründüğünü gördüm. Alınlarındaki taçları çıkarmışlardı ve tozların arasına saçılmış mühürlerine kimse önem vermiyordu.

Sonsuz uzunlukta bir sofranın başında eski zamanların tüm krallarının ve prenslerinin tanrılara yiyecek, içecek, kızartmalar ve hamur işleri sunmak için beklediğini gördüm. Çevik ve uysal hareketlerle tanrıların önlerine kadehler ve bardaklar koyuyorlar, bunları da kollarının altındaki tulumlardan boşalttıkları soğuk sularla dolduruyorlardı. Fakat kendileri için sadece toz vardı, kendileri de zaten tozdular, tanrıların nefesiydi onları bir arada tutan sadece. Bir zamanlar dünyaya hükmetmiş olan kudretli insanları, erkekleri ve kadınları, Anu ve Enlil başrahiplerini, İştar'ın ve ondan daha eski olan İnnin'in vekillerini gördüm. İçine girmiş olduğum ışıksız Tozlar Evi'nde rahipler ve yardımcıları, mesihler ve adanmışlar, ozanlar, yazıcılar ve sanatçılar, büyük sarayların yapıcıları, savaşçılar, avcılar, çobanlar ve çiftçiler oturuyordu. Orada büyük krallar Etana, Lugalbanda ve diğerlerini de gördüm. Hayvanların tanrısı Sumukan ve yeraltı kraliçesi Ereşkigal da oradaydı. Yeraltının yazıcısı Belitseri Ereşkigal'in önüne oturmuştu. Dizlerinin arasındaki kil tablette ölmüş olanların yaptıkları tüm işler yazılıydı. Bunları teker teker Ereşkigal'e okuyordu.

'İki oğlu olan da burada mı?' diye sordu Ereşkigal ve Belitseri cevap verdi: 'Evet, iki kil tuğlanın üzerinde oturarak tozdan yapılmış ekmeğini yiyor.'

'Peki ya dört oğula sahip olan?' diye sordu Ereşkigal ve Belitseri cevap verdi: 'Evet, orada, köşede duruyor ve arabasının okuna dört eşek koşabilen biri gibi seviniyor.'

'Peki, hiçbir oğlu olmayan, onu da görüyor musun?'

'Evet, diğerleri gibi o da tozdan yapılmış ekmeğini yiyor' diye cevap verdi Belitseri, 'hiç de mutsuzmuş gibi bir hali yok.'

'Henüz hiçbir erkeği çıplak görmemiş olan genç kadını görüyor musun?'

'Evet, ona verdiğin şiltenin üzerine uzanmış, ağlıyor.'

'Önce bir başkasına zehirli bir kadeh veren, sonra da kendi içen Dumuzi nerede?' diye sordu Ereşkigal.

'Sürekli kadehini yıkıyor ve buna bir türlü son veremiyor, çünkü içinde devamlı toz zerrecikleri buluyor' diye cevap verdi Belitseri.

'Vaktinden önce öleni görüyor musun?' diye sordu Ereşkigal.

'Evet' diye cevap verdi Belitseri, 'yatağında yatıyor ve yaşayamadığı hayatının rüyasını görüyor.'

'Savaşta öldürüleni görüyor musun?' diye sordu Ereşkigal,

'Evet' dedi Belitseri, 'onu görüyorum. Gösterdiği kahramanlığa sevinemiyor, çünkü karısının, babasının ve anasının arkasından ağladığını biliyor.'

'Peki, bir zamanlar cesedi çöldeki çakallara yem edilen adamı da görüyor musun?' diye sordu Ereşkigal.

Belitseri hayır anlamına kafasını salladı: 'Hayır, onu görmüyorum, sanırım huzursuz ruhu hâlâ orada burada dolanıp duruyor.'

'Fakat aklı karıştığı zaman kendisine bakacak kimsesi olmayan adam, onu görüyorsun, değil mi?' diye sordu Ereşkigal.

'Evet' diye cevapladı Belitseri, 'onu görüyorum, masanın altında oturup Dumuzi'nin kadehinden çıkan tozları yemek zorunda.'

Bir süre bu şekilde devam ettikten ve listedeki tüm isimleri kontrol ettikten sonra, Ereşkigal başını benden yana çevirerek sordu: 'Adını bilmediğim bu adamı buraya kim getirdi?'

Belitseri tabletini eline alarak okumaya başladı: 'Bu bozkırlardan gelen ve göbeği olmayan barbar Enkidu. Üzerine bir lanet çöktü ve Anzu kuşu onu buraya getirdi. Fakat gelmeden önce çok direndi, bu nedenle son bir kez daha geriye dönmesi ve Tozlar Evi'ne girmeden önce her şeyle barış yapması lazım."

Bunun üzerine Ereşkigal elini bana doğru uzatarak şunları söyledi: 'İsimsiz ırmağın kıyısı boyunca yürü ve karşıya geçmek için bir yer ara. Bu arada duyacağın seslerin ve sisler arasındaki varlıkların seni yolundan saptırmalarına izin verme. Eğer hasta yattığın döşeğe ulaşabilecek kadar ileri gitmeyi başarabilirsen, her şeyi düzeltmek için çok az vaktin olduğunu bil. Bu çok az vakti iyi

değerlendir ve haksızlık yaptığın herkesten seni affetmesini dile. Bu şekilde görüş alanın genişler ve isimsiz ırmağın geçit verdiği yeri rahatlıkla bulabilirsin.'

Sonra da gitmeme izin verdi ve çok uzun zaman boyunca sislerin arasında yürüdükten sonra, buraya gelerek döşeğime uzanabildim."

Onu can kulağıyla dinleyen Gılgameş ve Tehiptilla gözyaşlarına boğuldular ve Enkidu'nun ellerine sarıldılar.

"Kardeşim, canım kardeşim" dedi Gılgameş, "bunca ilaç, bunca yakarış, her şey boşuna mıydı? Kader neden bu kadar acımasız? Neden bizi birbirimizden ayırıyor? Başka hiçbir yol yok mu?"

"Hayır" diye karşılık verdi Enkidu, "Dönüşü Olmayan Ülke Kurnugea'ya sadece bir tek yol var ve benim hemen o yolu tutmam lazım, çünkü alnıma böyle yazıldı. Buraya gelerek yolu biraz uzattım sadece, az sonra sizi tüm zamanlar için terk edeceğim. Bana gösterdiğin dostluk ve benim için yaptığın her şeyden dolayı sana bir kez daha teşekkür etmeme izin ver Gılgameş. Bu mutlu zamanı düşünmek benim için iyi bir vakit geçirme vesilesi olacak, güzel hatıralar daha şimdiden ruhumu ısıtıyor. Sen de Tehiptilla, hastalığım sırasında zihnimin bulanıklığı yüzünden başıma gelenlerden seni sorumlu tutarak sana lanet ettiğim için beni affet. Vedalaşırken birbirimize öfke duymayalım. Bana çok şey verdin ve benim için her şeyden daha önemli olan bir yaşama getirdin beni. Aklından devamlı Gılgameş'i geçirmene rağmen, bana karşı çok iyiydin. Umarım iyi bir yıldız seni koruması altına alır ve benim yüzünden edindiğin dertlerin hiç olmazsa bir kısmını unutturur."

"Sevgili Enkidu!" diye bağırdı Tehiptilla ve onun elini okşadı. "Hokkabazların arabasındaki konuşmamızı hâlâ hatırlıyor musun... karnında o komik yazı bulunan ördeği?" O an aklına gelince, içinde kabaran duygulara engel olamadı. Gülümsemeye çalıştı, fakat başaramadı. Onun yerine gözlerinden yaşlar akmaya başlamıştı.

"Evet, Tehiptilla" diye fısıldadı Enkidu hafif, giderek sönen bir sesle, "sözcüklerin hâlâ kulağımda ve onları asla unutmayacağım: Kim ki sahte ağırlıklar ve bozuk bir terazi kullanırsa..." O da gülümsemeye çalıştı ve başardı da. Yüzü bir kez daha üzerine bir

güneş ışığı huzmesi düşmüş gibi aydınlandı, çok genç ve mutlu bir görünüme büründü.

Sonra gözü seğirdi. Tüm vücudundan bir titreme geçti ve bakışları donuklaştı. Acıları son bulmuştu.

Enkidu'nun ruhu bir güvercin hafifliğinde yükseldi ve isimsiz ırmağın geçit verdiği yeri aramaya koyuldu.

Yeni başlayan günün ilk ışıklarıyla Gılgameş uyandı ve kendisini Enkidu'nun ölüm döşeğine yığılmış olarak buldu. Arkadaşı gri ve kaskatı, öylece yatıyordu. Cansız bir bedendi artık sadece, ruhu bir kelebek gibi uçup gitmişti. Gözleri kapalıydı, kolları iki yanına dimdik uzanmıştı.

Gılgameş arkadaşını kaybettiğine bir türlü inanamıyordu. Duyduğu acı neredeyse yüreğini parçalayacaktı. Gece yaşadıklarının tümünü unutmuştu. Tehiptilla'nın bütün gece yanında oturduğunu ve kendisi yorgunluktan bitkin düşüp uykuya daldığında yavaşça yanından ayrıldığını da unutmuştu. Her şey, Enkidu'nun acıları, uzun ve ıstıraplı hastalığı, son zamanlarında anlattığı o korkunç şeyler, tümü de ona uzak ve kötü bir kâbus gibi geliyordu. Fakat şimdi tamamen uyanmıştı ve dostunun cesediyle baş başa kaldığı için içindeki acı yeniden alevlenmişti.

"Enkidu" diye hıçkırdı ve ölünün omuzlarına dokundu, "ayağa kalk Enkidu, sen ölemezsin, bu mümkün değil. Bir yaban boğasının gücüne sahip olan mağrur barbar kardeşim, ayağa kalk ve gözlerini aç. Gülüşünü duyayım, akıllıca sözler söyleyen cesur sesini işiteyim. Bozkırlarda doğan, hayvanlarla birlikte büyüyen, aslanlar ve kurtlarla boğuşan biri bu kadar kolay pes etmez. Uyuyormuş gibi yapma Enkidu, hareketsiz yatarak beni korkutmaya mı ça-

lışıyorsun? Hadi ayağa kalk, hazırlıklarımızı yapıp aslan avına çıkalım."

Fakat Enkidu hiç kımıldamıyordu. Bunun üzerine Gılgameş onu sarsarak yukarı kaldırdı. Fakat bıraktığı anda ceset boş bir çuval gibi yatağa yığıldı. Gılgameş içindeki derin üzüntüden dolayı bağıra bağıra ağlıyordu.

"Enkidu, kardeşim, dostum, can yoldaşım! Benim için kuşağımdaki balta gibiydin, elimdeki kılıçtın, beni koruyan kalkandın. Neden bütün bunlar hiçbir zaman var olmamış gibi elimden alınıyor şimdi? Bu kadar zalimce cezalar veren tanrılar ne biçim yaratıklardır? Artık gözlerini açmıyorsun ve kalbin atmıyor; ne kadar derin bir uykuya dalmışsın böyle! Beni bir daha asla duyamayacaksın. Hayatın ne kadar çabuk karardı böyle! Kötü bir şeytan geldi ve sahip olduğum en soylu, en değerli şeyi alıp götürdü!"

Ağıtçı kadınlar gibi ağlayıp haykırıyordu, insanların sesini duyup duymamaları umurunda bile değildi. Bu acı, bu keder sadece kendisine aitti; hiç kimsenin onu paylaşmasına ve dindirmesine imkân yoktu.

"Uruk halkı, dinleyin beni!" diye haykırıyordu, "bu şehrin en iyi insanı aranızdan ayrıldı. Geleneklerimizi tanımayan, imansız bir barbar olarak gelmişti buraya. Fakat bizden biri olarak buradan ayrılırken, tanrılara olan imanı benimkinden çok daha fazlaydı. Her şeyi ne kadar çabuk öğrendi, ne kadar çabuk kavradı ve bizden daha iyi yapmaya başladı! Artık o geldiği zaman saygıyla iki yana çekilemeyecek ve bağıramayacaksınız: 'İşte, büyük kahraman ve cesur savaşçı, aslanları çıplak elleriyle boğan dev Enkidu geliyor!' Humbaba'nın kafasını bir ok ile delmişti ve o iğrenç kafayı zafer nişanı olarak ben taşımıştım. Azgın gök boğasının önüne korkusuzca çıktı ve Uruk halkı ile kuzeyde yaşayan göçebe ve bedevi halkların dost olmalarını sağladı. Enkidu'nun gözlerini bir daha açmamak üzere yumduğu bu günü asla unutmayın! On gün boyunca tüm ülkede herkes siyah giysilere bürünsün ve zengin ya da fakir herkes Dönüşü Olmayan Ülke'ye gidenin ardından ağıtlar yaksın. Fırat ırmağı ardından ağlasın, Enkidu. Dicle, Kerha ve uzak Ulai ırmakları da arkandan gözyaşı döksün. Tapınaktaki rahibeler, ku-

rul üyleri, erkek ve kız kardeşler ardından yas tutsun. Seni hiçbir zaman çok fazla sevmemiş olan İştar bile ardında ağlasın."

Alelacele yanına gelen hizmetkârlar bile, onu içine düştüğü sonsuzluk kadar derin üzüntü uçurumundan çekip alamamışlardı. Elbiselerini parçalayarak tozların içine attı ve yas sembolü olarak omuzlarına bir aslan postu aldı. Tam bir hafta boyunca dostunun ölüm döşeğinde ağlayarak ve ağıt yakarak kendini yerden yere attı. Hiç kimse ona yaklaşamıyordu, hiç kimse gömmek için cesedi alamıyordu. Enkidu'yu kendisine geri vermeleri için, ona bir kez daha yaşam hakkı tanımaları için, dur durak bilmeden tanrılara yakarıyordu. Sürekli bir işaret bekliyordu. İşte, eli kıpırdamamış mıydı? Gözünü hafifçe kırptı mı yoksa?

Hayır, tüm bunlar açlığın ve yorgunluğun sebep olduğu birer hayalden başka bir şey değildi. Hiçbir işaret gelmedi, tanrılar susuyordu.

Bunun üzerine Gılgameş ağıtçı kadınları ve ölü gömücüleri çağırtarak, cenaze alayını Eanna'dan mezarlığa kadar bizzat götürdü. Yolun sağında ve solunda sık saflar halinde bekleşen insanlar, Enkidu'yla son bir kez vedalaşıyordu; birçoğu sade ve içten davranışları yüzünden ona yürekten bağlanmıştı. Kısa bir süre önce, Bilge Ana Ninsun'la vedalaşırken de aynı şekilde durmuşlardı.

Birkaç gün içinde çok büyük kayıplar vermişlerdi. Genç ve parlak kralları Gılgameş tanınmaz haldeydi. O kadar zayıflamıştı ki, bir cesetten farkı yoktu. Bakışları kimsenin üzerinde kalmıyor, herkesi delip geçiyordu, sanki kendisini dış dünyadan gelen her türlü etkiye kapamıştı. Yaşlı bir adam gibi iki büklüm bir halde aslan postunun içinde yürümekteydi, gözyaşları yüzünü perdeliyordu. Sadece bir kere, Lilith sütununun bulunduğu harap tapınağın önünden geçerken, bir an için durdu. Sanki sütundaki tasviri yıkmak, parçalamak ve sonsuza dek kumların arasına gömmek ister gibiydi. Fakat hiçbir şey olmadı, sadece tehdit eden bakışlar fırlattı ve yürüyüp gitti. Mezarlığa ulaşınca kendi elleri ile derin bir çukur açtı.

Cesedi çukura indirdikten sonra, kılıcını, büyük baltasını ve gök boğasının boynuzlarını yanına koydu. Tam çukur kapanmadan önce büyülü trampetini alarak çomaklarıyla beraber çukura bıraktı.

Dev bir insan kütlesi de bu sahneyi seyrediyor ve Gılgameş'in dalgın dalgın oturarak avuçlarına doldurduğu kumu yere dökmesini izliyordu. Aslında bu tür törenlerde âdet olmamasına rağmen İştar'ın kızları da cenazeye katılmıştı, mezara taze çiçekler ve mersin ağacı böğürtlenleri saçıyorlardı. Tapınağın başrahibesi İluna bile bizzat oraya gelmiş ve mezara başaklardan örülü bir çelenk bırakmıştı.

Gılgameş insanları görmüyordu, Tehiptilla'nın yanında durarak ağladığını bile zorlukla fark ediyordu. Kısa bir dua okuyan Eşunna ve diğer Anu rahiplerinin çehrelerini görmedi, hatta şehirdeki tüm dilenci, dalavereci ve serserilerin oraya gelerek, kendilerine hem yabancı, hem de çok yakın olan bu insanla vedalaşmalarını da görmedi.

Gılgameş'in gözü, insanların içine çeşitli hediyeler bıraktıktan sonra kumla örttükleri mezardan başka bir şey görmüyordu. Gılgameş, mezara kum döken elleri de saymıyordu. Mezar tamamen kapandıktan sonra, Eşunna'nın adamları gelerek kumları iyice sıkıştırdılar, sonra da başkaları gelerek, ellerinde taşıdıkları taşları mezarın üzerine bıraktılar, ta ki küçük bir tepe oluşuncaya kadar.

Ancak bundan sonra Gılgameş orada toplanmış olan zanaat ustalarına döndü: "Taş ustaları ve demirciler, bakır ve altın ustaları, arkadaşımın bir tasvirini yapmak için hemen işe başlayın! Yapacağınız tasvir ona mümkün olduğu kadar çok benzesin. Elinizdeki en sert taşı, en parlak altını, en saf gümüşü, en güzel lapislazuliyi ve en dayanaklı bakırı kullanın! Hiçbir masraftan ve zahmetten kaçınmayın, çünkü yapacağınız tasvir bozkırlardan gelen ve Uruk'ta ölen Enkidu'ya tanıklık edecek."

Sonra da ovanın ortasına en yakın çevresinin katılacağı ölüm yemeği için bir sofra kurdurdu. Sarayındaki yemek masasını buraya getirtmişti, değerli meru ağacı tahtası üzerindeki kapların ve çanakların ağırlığı altında eğiliyordu. Akik taşından bir çanağı bal ile, lapislazuliden yapılmış bir başka çanağı ise tereyağı ile doldurdu ve ikisini de Şamaş için güneşin altına koydu. Süt ile doldurduğu başka bir çanağın ise Lilith tasvirine götürülmesini emretti.

Sofradaki insanlar teker teker Enkidu'nun şerefine kadeh kal-

dırıyor ve yeraltı dünyasına yapacağı yolculukta eşlik edeceği sözler söylüyordu.

Sıra Gılgameş'in solunda oturan Tehiptilla'ya geldiği zaman herkes merak içinde ondan yana döndü, çünkü barbarı bozkırdan buraya getirenin o olduğunu çok iyi biliyorlardı. Tehiptilla hafif bir sesle konuşmaya başladı: "Kadehimi senin için kaldırıyorum Enkidu ve İrkalla'nın evindeki yerini kutsuyorum. Benim gözlerimi açtın ve önce anaya giden, anadan da oğula ulaşan yolu görmemi sağladın. Bugüne dek yaşadıklarımın hiçbirinden pişman değilim, bundan sonra başıma gelecek olanların tümünü memnuniyetle kabul ediyorum. Senin sayende kendimi buldum."

Enkidu'nun şerefine kadeh kaldıracakların sonuncusu olan Gılgameş, tek kelime etmeden ayağa kalktı ve kadehini boşalttı. Canından çok sevdiği kardeşi ve dostu Enkidu üzerine söylenebilecek olanların hepsi söylenmişti. Ona ise sadece bu selamı göndermek kalmıştı. Fakat bu selamda tüm üzüntüsü ve tüm kederi saklıydı, orada bulunan herkes ne demek istediğini anlamıştı.

On gün boyunca aslan postunu üzerinden çıkarmadı ve dostunun mezarının başından ayrılmadı. On akşam boyunca mezarın başında yanan ateşi yeniden yaktı ve gece boyunca sönmemesi için nöbet tuttu. Ve her gece kapkara giysiler içindeki Tehiptilla mezarın başına gelerek, yanında getirdiği ekmeği ve suyu paylaşmak için sessizce onun yanına oturdu.

Son gece, Nannar'ın çanağı yusyuvarlak olduğu zaman, konuşmaya başladı. Gılgameş'e uzun uzun Ninsun'dan ve onun yanında geçirdiği eşsiz benzersiz zamandan söz etti. Gılgameş onu dikkatle dinledi ve anasının ölümüne Enkidu'nun ölümü kadar üzülmediği için utandı. Bu nedenle yaşlı Ninsun hakkındaki her şeyi öğrenmek arzusu doğdu içinde ve Tehiptilla ona her şeyi tüm ayrıntılarıyla anlattı.

Sözlerini bitirdikten sonra, tek kelime etmeden çekingen bakışlarla süzdü onu Gılgameş. Karşısındaki kız gerçekten de bir zamanlar tapınaktaki odasında yatağını paylaşarak saatlerce aşk oyunları oynadığı küçük, güzel Tehiptilla mıydı? Kısa zamanda, birkaç yıl içinde, olgun ve görmüş geçirmiş bir kadın olmuştu. Bir

zamanların taze goncası, şimdi güzel bir çiçeğe dönüşmüştü. Çok güzeldi, hatta onu tapınakta ilk gördüğü zamandan çok daha güzeldi.

Ninsun'un sözleri aklına geldi o anda. Evet, seçimini çoktan yapmıştı, Tehiptilla kendi İşhara'sıydı; fakat sadece bir gece için değil, tüm zamanlar boyunca.

Hava soğumuştu. Ovadan esen bir rüzgâr, ayı bir sis dumanıyla örtmüştü. Gılgameş ayağa kalkarak gerindi. Tehiptilla'ya baktı. "Geliyor musun? "diye sordu ona, "gideceğim her yere gelecek misin?"

Tehiptilla cevap vermek yerine ellerini uzattı. O da kızın ellerini tutarak, kendine çekti. Kız elbisesinin altında üşümüştü, onu kollarının arasında ısıtmaya başladı.

"Tehiptilla, sevgili Tehiptilla" diye fısıldadı. Onun yakınında olmaktan çok mutluydu. Kız da başını Gılgameş'in omzuna gömdü, nihayet evinde hissediyordu kendisini.

Gecenin içine doğru yürüyerek, çocukken sık sık kullandıkları o gizli patikayı buldular ve Eanna'ya tırmandılar. Görülmemek için duvarların gölgelerine sığınarak saraya girdiler. Odasına girince Gılgameş aslan postunu üzerinden çıkardı, Tehiptilla da siyah matem elbisesinden soyundu. Çıplak olarak yan yana uzanınca, uzun zamandır kaybettikleri o eski mutluluğu yeniden bulduklarını fark ettiler. Büyük bir şefkat ve dikkatle birbirlerine sarıldılar; bugüne dek bilmedikleri ve tanımadıkları bir biçimde yeniden keşfediyorlardı aşkı. Venüs'ün gerçek yolu adım adım açılıyordu Gılgameş ve Tehiptilla'nın önünde. Birbirlerini severek ve okşayarak uykuya daldılar; sıkı sıkıya kenetlenmişti vücutları, çünkü yeni buldukları aşkı ve mutluluğu, bir daha asla kaybetmek istemiyorlardı.

Dördüncü Kitap

YAŞAM ARAYIŞI

Dicle'nin doğusunda, Deniz ülkesinin ardındaki Karha ırmağının kıyısında kudretli Elam ülkesinin başkenti görkemli Susa şehri bulunuyordu. Şutruknahunda isimli çok akıllı bir adam yaşamaktaydı orada. Kendisi Anzan ve Arvan kütüphanelerindeki tüm tabletleri okumuş ve Kral İnşunaram'ın emriyle tüm dünyayı gezerek, gördüğü kayda değer her şeyi dönüşünde ona anlatmıştı. Bu gezisi sırasında denizleri aşmış, çeşitli adaları gezmiş, yabancı halklar ve devletler görmüş, tanımadığı tapınaklar ve tanrı tasvirleriyle karşılaşmış, bu arada da birçok yabancı dil öğrenmişti.

Artık epeyce yaşlanmış olmasına rağmen, dayanılınaz bir arzu içini yakıp kavurmaktaydı; bir an önce batı komşuları olan Sumer ülkesine gitmek, Ur, Nippur, Eridu ve özellikle de bereketli Fırat kıyılarında kurulmuş olan görkemli Uruk şehrini ziyaret etmek istiyordu. İnsanların Uruk hakkında çok ilginç ve şaşılacak şeyler anlattığını işitmişti; genç kral Gılgameş, Enkidu isimli barbar arkadaşıyla beraber, Susa halkının bile hayranlık duyduğu tehlikeli maceralara atılmış ve her defasında zaferle geri dönmüştü.

Gılgameş ve Enkidu'yla tanışmayı ve şehri kısa zamanda çok parlak bir refah seviyesine çıkaran büyük duvarı kendi gözleriyle görmeyi çok istiyordu. Sonunda kralının huzuruna çıkarak, kendisine bu yolculuğu yapması için izin vermesini istedi. Kral İnşunaram, yaşlı bilgenin dileğini geri çevirmedi. Ona Kral Gılgameş'e kendisinden selam götürmesini söyleyerek, emrine değerli hediyelerle yüklü on iki katırdan oluşan küçük bir kervan ve mızrak taşıyan on cesur asker verdi. Güzel bir günün sabahı Susa'dan ayrılan kafile, vakit geçirmeden yola koyuldu.

Şutruknahunda doğruca kıyıya yöneldi ve Dicle ırmağına ulaşana kadar Deniz ülkesinin kıyılarını takip etti. Dicle ırmağına ulaştıkları vakit birkaç tane büyük sal kiraladılar ve kazasız belasız

karşı kıyıya geçmeyi başardılar. Birkaç gün sonra Fırat ırmağının doğu kıyısını takip etmek suretiyle kuzeye doğru yol almaya başlamışlardı bile. Önce Ur şehrine vardılar, ama burasını dönüş yolunda ziyaret etmeye karar verdiler. Bir an önce Uruk'a ulaşmak istiyorlardı. Ve gerçekten de düz ovada aniden karşılarına çıkan büyük duvarı, bembeyaz tapınaklarla süslü kutsal dağ Eanna'yı, ta uzaklarda bile görülebilen zigguratı gördükleri anda, karşılarındaki manzaranın kendilerini hiç de hayal kırıklığına uğratmadığını düşündüler.

Şutruknahunda şaşkınlıkla kervanı durdurdu. Uruk'u çevreleyen duvarın boyutlarını tahmin etmek istedi, ama daha önce bu büyüklükte ve bu tarzda bir yapıyı hiçbir yerde görmemişti. Yaptığı gözlemden bir sonuç alamaması üzerine adamlarına yola koyulma emri verdi, karanlık basmadan şehre ulaşmak istiyordu çünkü. Akşama doğru şehrin güney kapısına vardılar ve kapıdaki muhafızlar ziyaretçilerden buraya geliş nedenleri hakkında bilgi aldılar. Şutruknahunda, Gılgameş'i ziyaret etmeden önce Uruk hakkında genel bir fikir edinebilmek için, kendisini Elamlı bir tacir olarak tanıttı. Bunun üzerine muhafızlar ona pazar yerinin yakınlarındaki bir hanın yolunu gösterdi. Hana ulaştıkları zaman önce yanlarında getirdikleri eşya ve hediyeleri kapısı kilitlenebilen bir odaya koydular, sonra da hayvanlarının bakımını yaptılar. Mızraklı askerler hanın lokantasına oturup, uzun zamandır hasret kaldıkları bira ve oyun zarlarıyla vakit geçirirken, Şutruknahunda şehrin sokaklarını arşınlamaya başladı.

Yabancı bir yere geldiğinde yaptığı ilk iş buydu zaten. İnsanların arasına karışarak onların yaşam tarzlarını, gelenek ve göreneklerini göze batmadan incelemeyi seviyordu; daha sonra yaptığı resmi ziyaretlerde ev sahipleri kendisini şehirde gezdirirken, ona işlerine gelen şeylerden başkasını anlatmıyorlardı.

Daha önce görmediği birçok şey çarpıyordu gözüne, her şeyi dikkatle inceleyerek limana indi. Gemilere harıl harıl mal yüklenip boşaltılmasını, sonra da yeni gelen malların kıyıdaki depolara taşınmasını seyretti. Ön duvarları incelerken, tahkimatların birçoğunun tamir edildiğini ve eskisinden daha kuvvetli ve yüksek olarak

yeniden inşa edildiğini fark etti, güney ve batı yönünde de hummalı bir inşaat faaliyetinin yürütüldüğünü gördü. Hava kararmaya yüz tutunca pazar yerine geri döndü. Bu arada meydanda pek çok yerde ateş yakılmış ve çevrelerine birçok insan oturmuştu; hep bir arada, yiyor, içiyor ve sohbet ediyorlardı. Bu insanların bir kısmı yabancıydı, mal almak veya satmak için Uruk'a gelmiş olan tacirler, gezgin satıcılar, göçebeler, bedevi aileleri göze çarpıyordu. Bunların dışında alışveriş yapmak veya iş aramak için şehre gelen Sumerlilerin sayısı da pek az değildi. Şehir halkından pek çok insan, aşçılar ve hizmetkârlar, askerler, oyuncular ve sıradan insanlar da bu ateşin başına toplanarak anlatılan hikâyeleri dinlemeyi ve gereğinde hikâye uydurmayı pek seviyordu. Şutruknahunda böyle bir gruba katılarak ilginç bir sohbete kulak misafiri oldu.

"Barbar, Gılgameş'ten tam bir baş daha uzundu! Gerçek bir devdi o, kendisini hiç zorlamasına gerek kalmadan bir evin damına rahatlıkla uzanabilirdi."

"Hayır, ikisinin boyları aynıydı" diye itiraz etti bir başkası heyecanla, "ben onları sık sık yakından gördüğüm için, boylarını sizden daha iyi mukayese edebilirim. Hatta belki de Gılgameş bir parçacık daha uzundu!"

"Doğru söylüyor" dedi üçüncü bir adam, "hatta Gılgameş'in boyu ondan oldukça daha uzundu. Enkidu'nun Uruk'a geldiği gün ben de oradaydım –yeni yıldan hemen sonra, kutsal evliliği takip eden günde– olan biteni kendi gözlerimle gördüm: Barbar pazar yerinin girişindeki kapıya dikilerek Gılgameş'in yolunu kesti. Şimdiye dek duyulmadık küstahlıkta sözlerle onu kavgaya çağırdı ve kumların üzerinde boğuşmaya başladılar. İnanın bana, buna benzer bir kavgayı daha önce asla görmemiştim! Gılgameş, barbardan çok daha iriyarı ve uzun boyluydu. Onu bez bir bebek gibi havaya kaldırdı ve duvarın dibine kadar hiçbir yorgunluk belirtisi göstermeden taşıdı."

"Ne derseniz deyin" dedi bir kez daha ilk konuşan, "barbar ender bulunan kahramanlardan biriydi, bunun yanında çok arkadaş canlısı ve iyi bir yüreği vardı. Ne yazık ki artık aramızda değil."

Uzun zamandır onları dinleyen ve Sumerceyle Elamca birbir-

lerine çok benzeyen lisanlar olduğu için söyledikleri her kelimeyi anlayan Şutruknahunda, artık dayanamayarak söze karıştı: "Sürekli olarak Enkidu adını verdiğiniz barbardan söz ettiğinizi işitiyorum, fakat onun hakkında konuşurken artık burada değilmiş gibi geçmiş zaman kullanıyorsunuz. Yoksa Uruk'tan ayrıldı mı?"

Bütün başlar birden soruyu soran adama döndü. Onun bir yabancı olduğunu ancak şimdi anlamışlardı.

"Öyle" dedi içlerinden biri, "Uruk'tan ayrıldı. Fakat sadece Uruk'tan değil, yaşayanların dünyasından da ayrıldı."

"Onun öldüğünü mü söylemek istiyorsun?" diye sordu Şutruknahunda şaşkınlıkla. "Ama ben sırf onu görebilmek için çok uzaklardan buraya geldim!"

"Öyleyse çok geç kalmışsın" dedi aynı adam, "onu yaklaşık iki hafta önce gömdük."

"Ölümü nasıl oldu?" diye sordu Şutruknahunda, "savaş yüzünden mi, yoksa bir hastalık yüzünden mi?"

"Bunu kimse tam olarak bilmiyor. Kimi bilinmeyen, sinsi bir hastalıktan söz ediyor, kimi de bir lanetin onu gençliğinin en güzel yıllarından ayırdığını söylüyor."

"Bu kayıp, Kral Gılgameş'i çok etkilemiş olmalı. Her yerde onların ayrılmaz dostlar, sevgili kardeşler ve sağlam yoldaşlar oldukları söyleniyor."

Adamlar sessizce başlarını evet anlamında öne eğdiler. "Cenaze sırasında Gılgameş o kadar kötü görünüyordu ki, sanki mezar Enkidu için değil, onun için kazılmıştı. O denli soluk, bitkin ve perişandı. Günler ve haftalar boyunca arkadaşının yatağının başında bekledi, öldükten sonra da gerçekten öldüğüne iyice emin olana kadar tam bir hafta daha bekledi. Tüm Uruk şehri Enkidu'nun ardından on gün ve on gece yas tuttu. Kralımız insanüstü işler başardı, elbette ki acısı da insanüstü olacak..."

"Hepimiz onun bir daha kendini toparlayamayacağından korkuyoruz" diye ilave etti bir başkası.

"Demek durum bu kadar kötü!" diye bağırdı Şutruknahunda, "anlaşılan ortam bir ziyaret için hiç de uygun değil. Tam da vaktinde gelmişim demek ki!"

"Gılgameş'i mi görmek istiyorsun? Kralımızın seni kabul edeceğini hiç sanmıyorum. Aklı şu anda misafir ağırlamaktan bambaşka yerlerde" dedi adamlardan biri düşünceli düşünceli. "Diğer şehirlerden gelen elçilerin hiçbirisiyle görüşmüyor, onları doğruca yardımcıları olan Erenda, Urnigingar ve Sinnunni'ye yolluyor."

"O halde tüm imkânları zorlayacağım, çünkü onunla muhakkak görüşmem lazım" dedi Şutruknahunda, "ta Elam'dan buraya boş yere gelmiş olurum yoksa."

"Demek Elamlısın!" dedi adamlardan biri ve Şutruknahunda ülkesi hakkında dört bir yandan yağan sorulara cevap vermek zorunda kaldı. Bir süre sonra ise konuşmayı başarıyla tekrar Uruk konusuna yöneltti. İyi bir anlatıcı olduğu kadar iyi bir dinleyici de olduğu ve gereken yerde doğru soruları sorduğu için, merak ettiği her konuda umduğundan da fazla bilgi sahibi oldu. Gece yarısına kadar ateşin başında oturup lafladıktan sonra, hana dönmek üzere ayağa kalktı. Adamlar onunla eski bir dost gibi vedalaştılar.

Ertesi sabah Şutruknahunda kraliyet sarayına doğru yola koyuldu. İnşunaram'ın hediyelerini Gılgameş'e vermek için, katırların ve mızraklı askerlerin eşliğinde Eanna'ya tırmanmaya başladı. Büyük meydanda muhafız kıtasının askerleri tarafından durduruldular.

"Kimsiniz ve nereye gitmek istiyorsunuz?" dedi askerlerin başındaki subay.

"Benim adım Şutruknahunda. Elam ülkesi hükümdarı İnşunaram'ın elçisiyim. Kral Gılgameş için hediyeler getirdik."

"Peki bu mızraklı askerler de nesi? Neden silahlı olarak geldiniz?"

"Uzun yollar aşarak geldik buraya" dedi Şutruknahunda kibar bir tavırla, "bildiğiniz gibi yol boyunca korunmamız gereken pek çok tehlike vardı. Kral Gılgameş için getirdiğimiz hediyeler çok kıymetli olduğundan, onları hırsız ve haydutlara karşı savunmak zorundaydık."

Subay ona hak vererek başını salladı. "Pekâlâ" dedi, "fakat adamların silahlarını onlara göstereceğimiz odaya koysunlar, çünkü kimse saraya silahlı olarak ayak basamaz."

Şutruknahunda subayın isteğini kabul etti ve askerler mızraklarını subayın gösterdiği odaya bıraktılar.

"Huzura kabul edilecek miyiz?" diye sordu Şutruknahunda tüm askerler kemersiz, kamasız ve mızraksız olarak geri döndükleri zaman.

Subay alnını kırıştırdı. "Kralımızı ziyaret etmek için çok kötü bir vakit seçmişsiniz" dedi. "Uruk hâlâ yas tutuyor ve Kral Gılgameş kimsenin kendisiyle görüşmesine izin vermiyor."

"Enkidu'nun üzücü ölümünden ancak Uruk'a gelince haberimiz oldu. İnan bana, şanlı kahramanlıkları ta Elam'da bile hayranlık ve saygıyla karşılanan korkusuz barbarla kanlı canlı olarak görüşebilmeyi biz de çok isterdik. Bunun için artık çok geç. Fakat Kral Gılgameş'i muhakkak görmem lazım, çünkü ona kralımdan bir haber getirdim. Ayrıca göndermiş olduğu hediyeleri de kralınıza takdim etmem gerekiyor."

Subay bir süre düşündükten sonra kararını verdi. "Beni takip edin. Sizi Gılgameş'in yardımcısı Erenda'ya götüreceğim."

Şutruknahunda ve on refakatçisi muhafız kıtasının askerleri tarafından ana kapıdan geçirilerek sarayın kabul odasına alındılar. Burada onlara biraz beklemeleri söylendi. Kısa bir süre sonra rahip elbisesi içinde, saçları Anu hizmetkârlarının usulü uyarınca kesilmiş genç bir adam girdi içeri. Ciddi bir ifadeyle Şutruknahunda'nın anlattıklarını sonuna dek dinleyerek, yere dizilmiş olan hediyeleri dikkatle inceledi.

Hediyelerin arasında daha önce hiç görmediği motiflerle işlenmiş olağanüstü güzellikte kumaşlar, pomatlar, yağlar, baharatlar, tapınakta yakılması için tütsü malzemeleri, çeşitli alet ve edevatın yanısıra, çok değerli bir de halı vardı. Halının motifinde, tüm sarayları, tapınakları ve bahçeleri ile eski Arvan şehrinin planı tasvir edilmişti. Bunun dışında tuz, safran ve Kral İnşunaram'ın çeşnici başı tarafından bizzat mühürlenmiş, içleri o güne dek tatmadıkları içkilerle dolu olan testiler de hediyeler arasında önemli yer tutuyordu.

Hediyelerin en güzeli ise bronz olanlarıydı, çünkü Elamlı ustalar bu konuda şöhret sahibiydiler. Küçük heykellerle figürlerin yanı sıra, güneşin doğuşu töreninin tasviri özellikle dikkat çekiciydi: karşılıklı olarak oturan çıplak iki adam, ellerini birbirlerine do-

kundurmak ister gibi ileri doğru uzatmışlardı. Fakat dikkatle bakıldığı zaman, aralarında duran bir kaptan su almaya hazırlandıkları görülüyordu. Yanlarında etrafına çeşitli kutsal aletin saçılmış olduğu bir sunak masası vardı. Tasvirin tümü o kadar güzel, o kadar ince bir şekilde işlenmişti ki, en küçük ayrıntılar bile rahatlıkla seçilebiliyor ve ne işe yaradıkları anlaşılabiliyordu. Ve bunların hepsi topu topu açık iki avucu dolduracak büyüklükteydi.

Erenda hediyelerin tümünü dikkatle inceledi; nerede, nasıl ve kimler tarafından yapıldıklarını sorarak, Elam halkının beceri ve çalışkanlığına övgüler düzdü.

Az sonra Şutruknahunda Kral Gılgameş ile görüşmek konusundaki ısrarlı dileğini bir kez daha tekrarlayınca, Erenda alnını kırıştırdı:

"Sizin sıradan bir misafir olmadığınızı biliyorum ve Kral Gılgameş ile görüşmeniz için elimden geleni yapmayı çok isterdim. Fakat şu aralar Gılgameş Egalmah adındaki başka bir sarayda bulunuyor; kendisini oraya kapadı ve Enkidu'nun ölümünün kendi yaşamı üzerinde ne gibi bir etkisi olduğunu düşünüyor. Dolayısıyla da hâlâ yas tutuyor ve misafir kabul etmiyor."

"İşte tam da bu nedenle onunla görüşmem hepiniz açısından çok önemli" dedi Şutruknahunda, "çünkü ona acısını az da olsa hafifletecek ve karanlık düşüncelerini dağıtacak haberler getirdim. Ona anlatacaklarımı dünya üzerinde pek az insan biliyor, Kral Gılgameş'in de çok ilgisini çekeceğine eminim."

Genç rahibin ciddi suratı bir anda aydınlandı: "O halde gidip Gılgameş'e haber vereyim" dedi, "artık Enkidu'nun ölümüne üzülmekten vazgeçip, biraz da dünya işleri ile ilgilenmesinin vakti geldi de geçiyor. Belki de anlatacağınız şeyler dikkatini başka tarafa yöneltebilir."

Eski sarayın kapısı kilitliydi. Erenda, geldiğini haber verebilmek için kapıya uzun uzun vurmak zorunda kalmıştı.

Kapıyı açan hizmetkâra sert bir sesle sordu: "Gılgameş nerede? Onunla acele görüşmem lazım."

"Kral bize dedi ki..." diye söze başladı hizmetkâr, ama Erenda kadının lafını ağzına tıktı: "Biliyorum, biliyorum, fakat uzaklar-

dan önemli bir misafir geldi, onunla görüşmesinin çok iyi olacağını düşünüyorum."

"Şu anda Tehiptilla'yla beraber bahçede" dedi hizmetkâr ve bahçeye giden yolun kapısını açtı.

Erenda güzel kokulu çiçeklerin ve yemyeşil çalılıkların arasından geçerek, bahçenin ortasına vardı. Tehiptilla ve Gılgameş, koyu bir sohbete dalmışlardı. Tehiptilla çok güzeldi ve birbirlerine çok yakışıyorlardı. Erenda Tehiptilla'yı sadece zekâsı ve yumuşak başlılığı yüzünden değil, İştar tapınağına sırt çevirerek kendi yoluna gittiği için de çok takdir ediyordu. Böyle bir kadının Uruk kraliçesi olması düşüncesi, onun çok hoşuna gitmekteydi. Tehiptilla Anu hizmetkârları ve sıradan halk tarafından çok seviliyordu; sevimliliği ve cana yakınlığı Gılgameş üzerinde bile etkili olmaya başlamıştı. Beraber olmaya başladıklarından bu yana acısı azalmış, suratındaki keder ve elem dolu çizgiler yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştı. Fakat gözlerindeki üzgün ifadeyi fark etmemek imkânsızdı ve Enkidu'nun ölümünden bu yana kimse Gılgameş'i gülerken görmemişti.

Erenda karşısında duran iki insana baktı. Onları saran büyüyü bozmaya cesaret edemiyordu. Bir kenara çekilerek, onlar kendisini fark edene dek bekledi.

"Şuraya bak! Erenda gelmiş" diye bağırdı Tehiptilla ve Gılgameş'i dürtükledi, "buraya gel Erenda. Seni gördüğüme çok sevindim."

"Ben de sevindim" diye karşılık verdi Erenda içinden gelerek. Sonra da Gılgameş'e döndü:

"Elam ülkesindeki Susa şehrinden önemli bir konuğumuz var kralım. Kendisi hükümdar İnşunaram'ın elçisi, yanında on tane mızraklı muhafız ve birçok hediye getirmiş. Bunlardan bazıları çok değerli gerçek sanat eserleri. Dünyada ikinci bir insanın bilmediği şeyleri sana anlatmak için, çok uzak yolları aşarak gelmiş buraya. Bana kalırsa söyleyecekleri önemli şeyler. Onu kabul etmek istemez misin?"

"Adamın görünüşü nasıl?" diye sordu Gılgameş. Suratından Egalmah'ın bahçesini terk etmeyi hiç mi hiç istemediği belli oluyordu.

"Yaşlı bir adam" diye tasvir etmeye başladı elçiyi Erenda,

"saçı gümüş tellere benziyor, suratı ise buruş buruş olmuş. Fakat gözleri genç bir delikanlınınkiler gibi parlıyor ve yaşam arzusuyla dopdolu. Bana kalırsa son derece akıllı ve bilgili biri. Ülkesinin tüm kütüphanelerindeki tabletlerin hepsini okumuş; kralına uzak denizlerin ve adaların gizemleri hakkında bilgi vermek için neredeyse tüm dünyayı dolaşmış. Bana anlattıklarından çok daha fazla şey bildiğine eminim, o bilgiyi de sana kendi hediyesi olarak getirmiş."

Gılgameş'in hâlâ tereddüt etmesi üzerine Tehiptilla söze karıştı: "Git ve onu selamla Gılgameş. Ta uzaklardan seni görmek için buralara kadar gelen bir adamı kabul etmemen büyük bir saygısızlık olur. Vatanı Elam'dan söz edildiğini daha önce işitmiştim. Sadece erkekler iktidarda değilmiş orada, kadınlar da büyük itibar görüyormuş. Örneğin tahta çıkacak prensler arasında seçimi daima analarının yapıyormuş ve kadınlar en yüksek memuriyetlere bile rahatlıkla ulaşabiliyorlarmış. Git ve onu kabul et Gılgameş. Bu akşam için de konuğunun şanına yaraşır bir eğlence tertiple ve onunla uzun uzun sohbet et. Belki sana anlatacağı şeyler gerçekten de çok önemlidir."

Bu sözler üzerine Gılgameş daha fazla itiraz edemedi ve Erenda'yla beraber saraya gitti. Tehiptilla bahçede kalmıştı, sıkıntı dolu uzun günlerden sonra gelen bu ani değişiklik onu çok sevindiriyordu.

Gılgameş Erenda'yla beraber kabul salonuna girdiği vakit, Şutruknahunda ayağa kalkarak saygıyla yerlere kadar eğildi. Uruk kralının yabana atılır biri olmadığını ilk bakışta kavramıştı. Anlatacaklarını can kulağıyla dinleyeceğinden emindi; dünya üzerindeki her şeyi öğrenmek isteyen, zeki ve akıllı bir adam vardı karşısında. Gılgameş de konuğunun alışılagelmedik bir ziyaretçi olduğunu anlamıştı; getirdiği hediyeleri dikkatle inceleyip övgüler yağdırdıktan sonra, Elam bilgesiyle koyu bir sohbete başladı. Bu arada Erenda mızraklı askerleri Anu tapınağına götürerek önce şehri göstermiş, sonra da İştar tapınağına giden yolu tarif etmişti.

Gılgameş ve Şutruknahunda ise sarayda kalarak, sohbetlerini iyice koyulaştırmışlardı. Saatler boyunca akla hayale gelebilecek

her konuda konuştuktan ve bu arada hafif bir şeyler de atıştırdıktan sonra, Elam bilgesi sözü Enkidu'ya getirdi. Ev sahibinin duygularını incitmemek için, son derece dikkatli davranıyordu. Fakat Gılgameş aradan geçen zaman içinde konuğuna tam bir güven duymaya başladığı için, Enkidu'yla ilgili her şeyi olduğu gibi anlatmaya başladı; sedir ormanlarına yaptıkları yolculuğu, Adad, Humbaba ve onun hizmetkârları ile olan kavgalarını, Kadeş hükümdarını nasıl mağlup ettiklerini, yağmur mevsimi sırasında çölde yaptıkları zorlu geri dönüş yolculuğunu, Mari'de geçen günleri ve nihayet sallarla yaptıkları yolculuk sonunda Uruk'a varışlarını.

Kiş prensi Akka'nın şehirlerini kuşatmasından ve gök boğasından da söz etti. Düşmanlarını kan dökmeden geri dönmeye ikna edişlerini ve boynuzlu canavarı nasıl tepelediklerini uzun uzun anlattı. Bütün bu maceralar sırasında Enkidu'ya duyduğu güvenden ve genç yaşında onu kaybetmekten duyduğu üzüntüden bahsetmeyi de ihmal etmedi.

Şutruknahunda Gılgameş'in anlattıklarını dikkatle dinliyor, sadece hemen anlamadığı bir şeyi sormak için sözünü kesiyordu. Zihninde iki kardeşin sarsılmaz dostluklarının bir resmi oluşmaya başlıyordu yavaş yavaş.

Gılgameş sözlerini bitirdikten sonra gözlerine yeniden hüzün çöktü, çünkü az önce bir daha geri gelmeyecek olan güzel günleri uzun uzun anlatmış ve tüm güzel anılar kafasında bir kez daha canlanmıştı. Bunu fark eden Şutruknahunda hafifçe öksürerek söze başladı:

"Sözlerin beni çok duygulandırdı Kral Gılgameş. Gerçekten de eşi benzeri bulunmaz bir kaderin var, fakat, açık sözlülüğümü bağışla, bana kalırsa tüm davranışlarının temelinde insani duygu ve düşünceler yatıyor."

"Ne demek istiyorsun? Lütfen hiç çekinmeden açıkça konuş."

"Sevgili dostunu kaybetmekten duyduğun büyük üzüntüyü" diye söze başladı Şutruknahunda, "daha önce benzeri bir acıyı yaşamış olan herkes anlar ve onaylar. Fakat ruhunu kanat çırpan bir kuşun kalbi kadar huzursuz yapan, aslında başka bir şey. Sanırım ilk kez olarak yaşamımızın ne kadar kısa olduğunu ve ölümün her

an yanımızda bulunduğunu kendin deneyerek saptadın. Ölüm ne yaş ve konumu, ne sevgiyi ve nefreti, ne de her şeyin ebediyen aynı kalması için duyduğumuz arzuyu dikkate alır. Her zaman yakınlarımızda bekleyerek yaptıklarımızı izler, dilediği an dilediği kişiyi bu dünyadan çekip alır. Sen de herkes gibi bir ölümlü olduğunu kavradın Gılgameş ve bu seni korkuttu. Duygu ve düşüncelerinin temelinde tamamen insani bir duygu yatıyor derken bunu kastetmek istemiştim."

Gılgameş cevap vermedi. Donuk bakışlarını uzaklara dikmişti, sanki öbür dünyayı seyreder gibiydi. Az sonra aniden kendisine geldi ve konuğunu hatırladı: "Tüm insanların ölümlü olduğunu söyledin. Tümü mü? Yarı tanrı olanlar ya da sıradan insanlardan bambaşka boyutlarda yaşayan, maddeden çok ruhla dolu üstün insanlar da mı?

"Tümü" dedi Şutruknahunda, "kendini bir istisna olarak görmek ve kaçınılmaz olanla uzlaşmaya çalışmak, tamamen insanlara özgü bir durumdur. Eğer ölüm çok uzaklarda, mesela bir savaş meydanındaysa, onu doğal bir zorunlulukmuş gibi algılarız. Fakat ölen komşumuz ise çok üzülürüz, çünkü bir alışkanlığımızı kaybetmişizdir. Ölüm daha da yakınlarda, kendi civarımızda ise, buna inanamaz ve gerçek olduğunu kabul edemeyiz, çünkü insanoğlu kendisini daima yaşama, gelişime ve ileriye yöneltir. Fakat öbürünü, yoldan ayrılmayı ve geçip gitmeyi kimse hoş karşılamaz ve kolay kolay kabul etmek istemez. Bu yüzden insanlar dur durak bilmeden düşünerek, yeryüzünü ebediyen yaşayacakmış gibi donatmaya ve böylece ölümü unutmaya çalışırlar. Ölüm ise insanları asla, fakat asla unutmaz!"

"Demek ki tapınakta sözü edildiği gibi ebedi bir yaşam yok, tüm yaşam zamanla sınırlı ve devamlı ölüme koşuyor! Bu gerçekten de böyle ise, bu yasa kimseye bir istisna tanımıyorsa, o halde tüm çalışmalarımız ve çabalarımız anlamsız demektir."

"Hayır, kesinlikle anlamsız değil" diye itiraz etti Şutruknahunda, "çünkü yaşayan her şey ardında bir iz bırakır. Gelecek kuşaklar da kendilerine yol gösteren bu izler yardımıyla çok daha geniş ufuklara bakabilir, böylece de eskilerin yaptıkları yeniden bir

anlam ve önem kazanır. Bu yüzden bizim oralarda, Elam'da, şöyle bir deyiş vardır: 'Yaptığın her şeyi, seni gözetleyen ölümün hoşuna gidecek şekilde yap.' Şu anlama geliyor aşağı yukarı: Ölümlü olduğunu bildiği halde yaptıklarını iyi ve güzel yapmaya çalışan kişi, boş yere yaşamamış demektir. Onun yaşamı başkalarının yaşamını etkiler, tanrıları hoşnut kılar ve sadece bunlar bile yaptıklarına yeteri kadar anlam ve önem kazandırır."

"Buna rağmen bazı insanlar yaşama çok kısa bir zamanda veda etmek zorunda kalırken, bazıları da kendilerine gerekli olandan ve hatta istediklerinden daha uzun yaşıyorlar."

"Oh, dünyada bundan çok daha garip şeyler de var" dedi Şutruknahunda. "Sen sonsuz yaşamdan söz ediyorsun, dünyadaki birçok insanın ortak rüyasından. Bilmelisin ki dünyada gerçekten sonsuz yaşam süren bir –tam sayıyı vermek gerekirse iki– istisna var."

"Kimden söz ediyorsun?" diye sordu Gılgameş. Heyecanlanmıştı.

"Sana şimdiye kadar çok şey okuduğumu, okuduklarımdan fazlasını da kendi gözlerimle görüp kendi kulaklarımla işittiğimi anlattım. Uzun yıllar boyunca denizlerde seyahat ederek, kralım İşunaram'ın emriyle kıyıları ve adaları dolaştım. O zamanlar bana Tilmun adında bir adadan söz etmişlerdi, anlamı da şuydu: 'Mutlular adası.' Yeri ise ölüm suyunun öte yakasında, bildik dünyadan çok uzaklarda gizli bir yermiş. O adada sonsuz yaşamın hüküm sürdüğünü söylüyorlar."

"Peki ya sen o adaya gittin mi?" diye sordu Gılgameş merakla.

"Hayır" dedi Şutruknahunda. Dudaklarında garip bir gülümseme belirmişti. "Maalesef hayır, yoksa şu anda herhalde burada olmaz, amacıma ulaştığım için aramalarıma bir son verirdim. Hayır, orasını bulamadım, çünkü nerede olduğu hiçbir haritada kayıtlı olmadığı gibi, en tecrübeli gemiciler bile oraya nasıl gidileceğini bilmiyor. İnsanlar onu tüm aramalarına rağmen asla bulamamışlar, ada sadece tanrıların gösterdiği bir yoldan ulaşanlara gösteriyormuş kendisini. Belki de ada insanoğlunun gözleri için görünmezdir, ancak çok özel gözlere sahip olanlar görebilir onu. Her halükârda ben çok uzun zaman aradım orasını ve asla bulamadım."

"Bu ada hakkında başka neler biliyorsun?" diye sordu Gılgameş, "adı ne demiştin?"

"Tilmun. İlgini çekeceğini tahmin etmiştim" diye gülümsedi Şutruknahunda. "Elam'daki çoktan unutulmuş yazılar bu adadan ve üzerinde yaşayan iki varlıktan söz ediyorlar. Büyük tufanın dünyayı sular altında bırakmasından önceki zamanlardan kalan bir insan çifti."

"Tufan mı?..."

"Evet, bu adamın ismi, okuduğum bazı tabletlere göre Utnapiştim, yani 'yaşamı buldum.' Bununla olsa olsa ölümsüzlük kastedilmek isteniyor olabilir, çünkü Tilmun'da öyle bir ot yetişiyormuş ki, onu yiyen herkes sonsuz yaşama kavuşuyormuş. Yaptığım araştırmalar sırasında rastladığım ikinci isim ise senin lisanından kaynaklanan bir kelime, Gılgameş: Ziusudra, yani 'uzun günler boyunca yaşayan.' Bu da sözü edilen adamın akla hayale gelmeyecek kadar yaşlı olduğunu gösteriyor bize. Eski bir Sumer tabletinde Ziusudra'nın tufandan önce Şurupak'ta hüküm sürmüş olan Urbar-Tutus'un oğlu olduğunu okudum. Bu isimler sana bildik geldi mi?"

"Şurupak'tan söz edildiğini ben de işitmiştim. Çok çok eski zamanlarda Sumer ülkesinin başkentiymiş, fakat şimdi kimse onun nerede olduğunu bilmiyor, çünkü geriye hiçbir harabe kalmamış. Arkasında en ufak bir iz bile bırakmadan, tüm sırlarıyla beraber toprağın derinliklerine gömülmüş. Yedi bilge bana böyle anlatmıştı."

"Uruk'a gelmemin bir nedeni de onlar. Onları ziyaret ederek, bilgi değiş tokuşunda bulunmak istiyorum. Onların bir zamanlar insanlara çeşitli el becerileri ve kültür öğretmek için sudan çıkan balık-adamların soyundan oldukları söyleniyor."

"Artık Uruk'ta değiller" dedi Gılgameş üzgün bir sesle, "günün birinde mağaralarını terk ederek ortadan kayboldular. Arkalarında bir zamanlar orada yaşadıklarına dair en ufak bir iz bile bırakmamışlar. Tüm bildiklerimiz ve bilgeliğimiz de onlarla beraber yok olup gitti."

"Belki de burada yapmaları gereken tüm işleri bitirince Tilmun'a geri dönmüşlerdir, ne de olsa onların eski vatanı orası..."

"Bilmiyorum" dedi Gılgameş, "bu soruyu kimse cevaplaya-

maz. Fakat şu anda öğrenmek istediğim tek şey, ölümsüzlük otunun yetiştiği 'Mutlular Adası'nın nerede olduğu. Elinde hiçbir ipucu yok mu?"

Şutruknahunda kafasını salladı. "Hayır, eğer olsaydı sana söylerdim. Yedi bilgenin burada olmaması ne kötü. Onlardan daha fazla şey öğrenmeyi umuyordum."

"Fırat'ın yukarısında, arkadaşım olan Kral Lamgi'nin yönettiği Mari şehrinde, çok büyük bir kütüphane ve orada görevli bilgeler var. Belki de orada Tilmun hakkında bazı bilgiler bulmak mümkün olabilir."

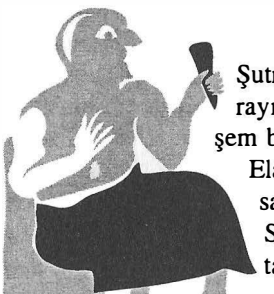
"Kral Lamgi'yi ziyaret edeceğim" dedi Şutruknahunda, "çünkü Mari gezi planıma dahil. İşe yarar bir şeyler bulduğum takdirde, sana hemen haber gönderirim."

"Limanda seni güvenli olarak Mari'ye götürecek bir gemi bulabilirsin. Gelecek hafta oraya bir gemi göndereceğim zaten. Mari'nin limanının ve şehir duvarının yapımında benim ustalarım çalışıyor, onlara yardımcı olmaları için bir grup usta daha göndereceğim. İstersen sen de onlarla beraber gidebilirsin. Bir de mesaj vereceğim sana; onu selamlarımla beraber Lamgi'ye bizzat kendin sunarsan çok memnun olurum."

Şutruknahunda ona yürekten teşekkür etti. "Teklifini sevinçle kabul ediyorum; elçin olarak sana çok iyi hizmet edeceğim" dedi. "Mesaj götürmek severek yaptığım bir iştir. Ev sahiplerim söylediklerimi dinlemek için kulaklarını dört açarlar ve getirdiğim güzel haberlerden hoşnut kalarak bilgiye karşı olan sonsuz susuzluğumu dindirmek için ellerinden geleni yaparlar."

"Fakat önce senin şerefine bir akşam yemeği vermek istiyorum" dedi Gılgameş, "Uruk'un tüm önemli ve bilge kişilerini de çağıracağım ki, konuşacak konularımız sabaha kadar hiç bitmesin. Bir itirazın yok değil mi?"

Şutruknahunda kendisine yapılan ikinci teklifi de sevinçle kabul ettikten sonra, yolu uzatmadan hemen kendisine büyük konukseverlik gösterilen Uruk'a geldiği için tanrılara ve biraz da kendi zekâsına teşekkür etti. En az kendisi kadar bilgiye susamış, meraklı ve olağanüstü bir hükümdarla tanıştığı için seviniyordu...

Şutruknahunda on refakatçisiyle beraber sarayın tören salonuna girdiği zaman, muhteşem bir sofranın hazırlanmış olduğunu gördü. Elam bilgesi gecenin şeref misafiriydi. Masada da sıfatına uygun bir yer ayrılmıştı: Sağ tarafında Gılgameş ve Tehiptilla, sol tarafında Erenda, şair Sinnunni ve yaver Urnigingar oturuyordu. Karşısında ise İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna, Anu başrahibi Eşunna ve her iki tapınağın yıldız falcılığıyla uğraşan görevlileri yer almıştı. Onların yanına ise yapı ustası ve zanaatçılar başı Warka, silahtar başı Olugi ve tahıl ambarları sorumlusu Dodo oturmuştu. Biraz daha uzakta ise liman yöneticisi Nihur, muhafız kıtasında subaylığa terfi etmiş olan Birşurturre ve şehrin kayda değer simaları göze çarpıyordu. Kral, sohbetin ilgi çekici olması için şehrin tüm tacirlerini, bilgelerini ve sanatçılarını da sofraya davet etmişti. Elbette ki Venüs'ün kızları da eksik değildi; müzik çalıyor, dans ediyor, şarkı söylüyor ve sevimlilikleri ile konukların akıllarını başlarından alıyorlardı.

Aslında her şey Tehiptilla'nın fikriydi; oturma düzeni, yemeklerin sırası, gösterilerin akışı. Yaptığı organizasyonun en iyi şekilde işlemesini izlemekten büyük bir mutluluk duymaktaydı. Gılgameş ise her şeye karşı isteksiz ve gönülsüz davranıyordu. Leziz yemeklerin tadına hemen hemen hiç bakmıyor, İştar'ın kızlarını göz ucuyla olsun izlemiyor ve kulakları dolduran hoş müzik ona sinek vızıltısı gibi geliyordu. İçindeki birbirine zıt duygular yoğun bir çatışma halindeydi. Bir yandan sevgili dostunu kaybetmesi sonucu ruhunda açılan yara hâlâ kapanmamıştı, diğer yandan da Tehiptilla'ya olan sevgisi içinde yeni ve tanımadığı duyguların uyanmasına sebep oluyordu. Ve bunlara ek olarak bugün, içinde yeni bir özlemin tohumları yeşermeye başlamıştı: gizemli ada Tilmun. Şutruknahunda'nın anlattıklarını düşünmekten bir türlü vazgeçemiyordu: Mutlular adası Tilmun, tufandan önceki çağlardan bu ya-

na yaşadıkları söylenen Ziusudra ve karısı, gizem dolu sonsuz yaşam otu... Bunların tümü zihnini çok fazla meşgul etmekteydi.

Tehiptilla'nın sesi onu düşüncelerinden ayırdı. Ayağa kalkmış ve konuklara içki ikram etmeye başlamıştı. Toprak bir testiden Şutruknahunda'nın kadehine bira dolduruyordu.

"Ülkemizde içilmesi gelenek olan sarhoş edici içkiden iç" demesiyle susması bir oldu, çünkü aynı sözleri bir kez daha söylediğini anımsamıştı. Çobanların kulübesinde otururken Enkidu'ya söylemişti bunları. Aradan o kadar uzun zaman geçmişti ki, neredeyse unutulmuştu bile...

Şutruknahunda kadehini alarak ayağa kalktı. "Enkidu'nun şerefine içiyorum" dedi, "yaşamı ve yaptıkları asla unutulmasın ve öbür dünyada tanrılar ruhunu esirgesin."

Tehiptilla kendini tutamayarak titredi, fakat kimseye bir şey belli etmemeyi başararak, konukların kadehlerine içki doldurmaya devam etti.

İluna ise kafasını kaldırarak Elam'dan gelen konuğu merakla süzdü. "Enkidu'yu tanıyor musun?" diye sordu, "onunla daha önce hiç karşılaştın mı?"

"Hayır, onunla yaşayanlar arasında tanışmak için maalesef çok geç kalmışım" diye cevap verdi Şutruknahunda. "Fakat Enkidu ismini Elam'da bile sık sık işitiyordum. Kahramanlıkları hakkında kulağıma o kadar çok şey geldi ki..."

"Neler anlatılıyor mesela?" diye sordu Gılgameş. Yüreğinin daralmaya başladığını hissediyordu.

"Onun göbeği bulunmayan yarı tanrı bir barbar olduğunu, ama buna karşın kutsal kehanet yeteneğine sahip olduğunu söylüyorlardı."

"Söylediklerini biraz daha açıklar mısın?" diye sordu Eşunna.

"Bunun için önce size ülkemin kısa bir tasvirini çizmeliyim" dedi Şutruknahunda. "Elam, bizim dilimizde Şuşun ve Anşan adı verilen iki bölgeye ayrılır. Şuşun bölgesi, ülkenin güney tarafında, Kerha ve Kuarun ırmaklarının arasında turnaların yuva yaptıkları denize kadar uzanan geniş düzlüklerin üzerinde bulunur. Anşan bölgesi ise, ülkenin kuzey kısmında bulunur, daha sert bir iklime

sahiptir ve Zagros dağlarına kadar uzanır. Burası yüksek dağlarla kaplıdır, sarp vadilerin ve derin kanyonların tek hakimleri kartallardır; dağlar yükseldikçe insanların sayısı daha da azalır. Ülkemizin kuzey bölümünün komşuları Lullumu ve Luristani adı verilen ve genel olarak kimse tarafından sevilmeyen vahşi kabilelerdir. Fakat bozkırlardan gelerek yüksek dağlarda dolaşan Enkidu, onlardan daha vahşiydi. Gerek Lullumi ve Luristani kabileleri, gerek de Anşan'da oturan insanlar, onun dağ keçileriyle oynaşmasını ve onlarla beraber otlamasını uzaktan görmüşlerdi, fakat kimse ona yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Bir süre sonra onu gizliden gizliye gözetleyen cesur birkaç kişi, onun hayvanların lisanını anladığını fark etti. Diğer hayvanlara önderlik ederek, onları en iyi yiyeceklerin bulunduğu yerlere götürüyordu. Çünkü o aynı zamanda bitkilerin de lisanından anlıyor ve su kaynaklarının yerlerini koklayarak bulabiliyordu. Bu nedenle dağ insanları onu bozkırdan gelen koruyucu bir ruh olarak kabul ettiler ve ona bir tanrı gibi saygı gösterdiler. Aniden bozkırları terk ederek şehirde yeni bir yaşama başlaması, beni son derece şaşırttı doğrusu."

İluna ve Tehiptilla, Tehiptilla ve Gılgameş birbirlerine kaçamak bakışlar fırlattılar, ama tek kelime etmediler.

"Onun gibi bir barbarın yapısını bu kadar kısa sürede değiştirmiş olması neredeyse imkânsızdır" diye sözlerine devam etti Şutruknahunda, "sonradan onun doğaya ne kadar sıkı sıkıya bağlı olduğunu anlayamadınız mı?"

Gılgameş hafifçe öksürdü. Buna rağmen konuşmaya başladığında sesi boğuk çıkıyordu. "Evet, sedir ormanlarına doğru hareket ettiğimiz zaman bunu anlamıştım. Önce bu konunun lafını bile etmek istemedi ve beni bu maceraya karşı uyardı. Fakat sonradan en büyük sedir ağacının kesilmesinde ısrar eden yine oydu."

"Elam ağaçlık bir yer mi?" diye sordu Erenda yaşlı bilgeye.

"Hayır, ağaçların sayısı çok az ... ve onlar da Uruk bahçelerinde gördüklerim kadar güzel değil. Çok eskiden Elam'da bol miktarda ağaçlar, hatta gerçek ormanlar bile varmış. Fakat bir süre sonra bilinmeyen bir nedenden dolayı tümü ölmüş. Belki Sumer ülkesinin başına da aynı felaket gelmiştir. Ne de olsa ağaçlar bir ülkenin zenginliğidir..."

"Sedir ormanlarına doğru yola çıkmadan önce beni uyarırken Enkidu da hemen hemen aynı sözleri kullanmıştı" dedi Gılgameş düşünceli düşünceli.

"Öyle mi? Peki buna rağmen neden oralara gittiniz?" diye bilmek istedi Elamlı konuk.

Konuşmanın vardığı nokta yavaş yavaş Gılgameş'i rahatsız etmeye başlamıştı. "Demin söylediğin sözler yüzünden. Sedir ağaçlarından sağlayacağımız kıymetli tahtalar ve bunların işlenmesiyle elde edeceğimiz değerli nesneler aklımdan hiç çıkmıyordu. Onlara sahip olmakla, sözünü ettiğin zenginliğe sahip olmak arasında ne fark var?"

"Tahta demek, ölü ağaçlar demektir. Ve ölü ağaçlar bir daha büyümezler. Ağaç olmayan bir ülke ise kısa zamanda çöl olur."

"İyi ama Nippurlular ağaçları zaten kesiyordu! Yoksa tüm ağaçların onlar tarafından kesilmesine göz mu yumsaydık?" diye karşılık verdi Gılgameş.

"Hm" dedi Şutruknahunda ve sakalını sıvazladı. Düşüncelerini açık açık söyleyip ev sahibini kırmayı kesinlikle istemiyordu. Bu yüzden dikkatle konuşmaya devam etti: "Bana anlatılanlara göre Nippurlu oduncular hayalet Adad'dan ve ormanı koruyan Humbaba'dan korktukları için, ormanın en kıyısında kalmış birkaç ağacı keserek, sadece kendi ihtiyaçları olan tahtayı sağlıyorlarmış. Fakat sen ve Enkidu hem onları öldürdünüz, hem de büyülü çemberi ayakta tutan konuşan sediri kestiniz. Artık ormanı hiç kimse korumuyor. Oraya herkes dilediği gibi girebilir ve dilediği kadar ağacı hiçbir cezaya çarptırılmadan kesebilir. Bu şekilde sahip olduğu önemi yavaş yavaş yitireceğinden sen de korkmuyor musun? Çok da uzun olmayan bir süre sonra ormanda tek bir ağaç bile kalmayacak ve Hermon dağını tozlar kaplayacak. Elam'daki bilgelerimiz, ağaçların yok olmasının iklimi de değiştireceğini söylüyor. Daha az gölge daha çok güneş, daha az kök yeryüzüne çıkacak daha az su demektir. Bu da beraberinde kaçınılmaz olarak çölleşmeyi getirecektir, karşı konulmaz bir şekilde ilerleyen korkunç, sonsuz bir çöl!.."

"Hiç sanmam" dedi yapı ustası Warka, "birkaç ağaç eksik ya da fazla, ne fark eder ki?"

"Bütün ağaçlar yok olana dek bir şey fark etmeyebilir. Fakat sonra tahtadan yaptığınız değerli ve güzel nesneleri toprağa daldırıp, yeşil sürgünler vermeleri için yakarmaktan başka bir şey gelmez elinizden."

"Ne kadar karanlık bir tablo çiziyorsun!" diye sesini yükseltti Eşunna, "o duruma asla düşmeyiz, çünkü tanrılar bizi korur."

"Haklı olmanı yürekten diliyorum" dedi Şutruknahunda, "fakat bizler Elam'da yine de ciddi endişelere sahibiz. Cenneti ebediyen kaybettiğimize ve orasını bir daha asla bulamayacağımıza inanmaya başladık artık."

"Cenneti nasıl bir yer olarak tasavvur ediyorsunuz?"

"Her halükârda, bol ağaçlı, bitkilerin yetişmesine olanak sağlayan gölgelik ve sulak bir yer olarak. Belki de sedir ormanı buna benzer bir yerdi..."

"Hayır" diye itiraz etti Gılgameş, "orası gibi bir yer olması mümkün değil, çünkü karanlık ve korkunç bir yerdi sedir ormanı. Ve içinde yaşayan canlıların tümü ölümlüydü. Cennette ise, denildiğine göre, sonsuz yaşam hüküm sürüyormuş. Benim hayalimde Eden bahçeleri olarak ancak ve ancak sözünü ettiğin Tilmun adası gibi bir yer canlanıyor."

"Tilmun mu?" diye sordu İluna, "nerede orası? Bu ismi daha önce hiç duymamıştım."

"Henüz hiç kimse bulamadı orasını zaten."

"Ziusudra ve karısı dışında..." diye atıldı Gılgameş.

"Evet, Ziusudra ve karısı dışında" diye tekrarladı Şutruknahunda.

"Ziusudra, Tilmun... kulağıma yabancı gelen bu garip isimler de neyin nesi oluyor?" diye bağırdı Eşunna.

"Çoktan unutulmuş bir rüyayı andırıyorlar" dedi şair Sinnuni aydınlık bir yüzle.

"Gerçekten de az kalsın unutulacak olan bir rüya bu" dedi Şutruknahunda ve orada bulunan davetlilerin ısrarlarına dayanamayarak, tüm hikâyeyi bir kez daha en baştan anlattı. Salonu inanılmaz bir heyecan dalgası kaplamıştı. Davetliler yaşlı bilgeyi şaşkınlıktan bir karış açılmış ağızlarla dinliyordu. Evet, büyük tufandan

söz edildiğini hemen hemen hepsi işitmişti, hatta ondan önce yeryüzünde ilkel insanların yaşadığını, fakat tufanla beraber nesillerinin ortadan kalktığını bile duymuşlardı. Fakat Elam'dan gelen bilge, kendilerine bambaşka şeyler anlatıyordu! Tufandan önce Sumer ülkesinde büyük şehirlerin var olduğunu, bu şehirlerde de kendilerine benzeyen bilgili ve kültürlü insanların yaşadığını iddia etmekteydi... Ve bu eski ülkenin tüm izleri silinerek ortadan yok olan başkentinin son kralı Şurupak'ın oğlu, karısıyla beraber tufandan kurtulmuştu. Hâlâ da hayattaydılar, artık ölümsüz oldukları için çok çok eski zamanlardan beri Mutlular adasında yaşıyorlardı!.. Böylesine güzel ve sürükleyici bir masal zaten ancak Elamlıların aklına gelebilirdi! Şutruknahunda gerçekten de kendisini dinletmeyi çok iyi beceriyordu, eğer masallarını pazar yerinde anlatsa, insanları yığınlar halinde etrafında toplayabilirdi. Fakat anlattıklarında gerçek payı olduğunu hiç mi hiç sanmıyorlardı! Eşunna hoşgörüyle gülümsedi. Zaten Anu yerine, Gal isimli bir tanrıya tapan birisinden nasıl olur da gerçeği bilmesi beklenirdi ki? İştar'a ne isim veriliyordu Elam'da? Güneyde Pinikir ve kuzeyde Kiririşa. Bu da İluna'nın pek aklına yatmamaktaydı. Orada tahta geçecek olan kralı kadınların tayin etmesi ve kadınların itibarlarının pek yüksek olması, ona daha çok hitap ediyordu.

Tehiptilla Şutruknahunda'nın ağzından çıkan sözleri İluna'dan bambaşka bir şekilde algıladı. Ona göre bilgenin anlattıkları daha çok Ninsun'un bildirdikleri ile ilgiliydi.

Böylece davetlilerin her biri anlatılanlardan farklı anlamlar çıkardı ve evlerine gittikten sonra bile, derin derin düşünmeye devam ettiler. Bu arada Elamlı akıllı konuk da çoktan yola koyulmuştu bile. Fakat hiç kimse Gılgameş gibi düşünmüyordu.

İçinde kendisini giderek daha fazla yakıp kavuran bir ateş yanmaya başlamıştı. Mutlular adasına giderek ölümsüzlük otundan tatma arzusu, dayanılmaz bir hal almıştı. Evet, Tehiptilla'yı seviyordu. Fakat her zaman için yanında kalacak ve ölümsüzlükten vazgeçecek kadar da değil! Bunu açık açık söylemiyordu ama rahatsız olduğu her halinden belliydi. İnsanlar bunu Enkidu'nun ölümü dolayısıyla tuttuğu yasa bağlıyordu. Sadece Tehiptilla Gılga-

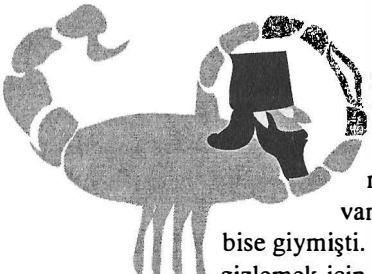
meş'in içindeki özlemin ne olduğunu anlamıştı. Bir gece onun kollarının arasında yatarken, uzun zamandır sormak istediği soruyu ona yöneltti:

"Ne zaman gideceksin sevgilim? Gılgameş, lütfen söyle bana. O gün çok mu yakın?"

"Hayır" dedi Gılgameş kendi kendini ikna etmek ister gibi, "hayır, hayır, hayır, senden asla ayrılmayacağım..."

Birden kızı öpücüklere boğmaya başladı, sanki kendisinden ayrılmak isteyen oymuş gibi sıkı sıkı sarılmıştı Tehiptilla'ya. Güzel kız, Gılgameş'in içinden geçenleri anlamıştı, yüreği acıyla doldu ve boğazından yükselen hıçkırıkları güçlükle bastırabildi. Son derece nazik, şefkatli ve sevecen hareketlerle, yorgunluktan uyuya kalana kadar birbirlerini kucaklayıp durdular.

Ertesi sabah çok erken saatlerde Gılgameş yataktan kalktı, sessizce giyindi ve dışarı çıktı. Tehiptilla uyuyormuş gibi yapıyordu. Kalbi çarparak koridorda yankılanan ayak seslerini yok olana dek dinledi. Sonra, ancak çok sonra gözlerinden yaşlar boşandı. Onun Tilmun adasını bulmaya gittiğini biliyordu.

Gılgameş hayvanının sırtında doğmakta olan güneşe doğru ilerliyordu. Ahırdan bir katır almıştı, üzerine tabaklanmış hayvan derisinden yapılmış sade bir elbise giymişti. Belindeki kuşakta sallanan kılıcı gizlemek için de, omuzlarına siyah bir pelerin atmıştı. Fırat boyunca güneye doğru ilerleyerek denize ulaşmayı düşünüyordu aslında, fakat içine aniden doğan bir his ile katırını dosdoğru bozkıra sürmüştü. Son birkaç gecedir, göz kamaştıran bir ışığın içinden yükselen bir ses kendisine şöyle diyordu rüyasında: "İç huzuruna kavuşmak istiyorsan bozkıra doğru git Gılgameş! Ayağa kalk ve sonsuz yaşamı ara. Devamlı güneşe doğru yol alırsan, bozkırda sana yol gösterecek işaretleri bulacaksın."

Vakit henüz çok erken olduğu için yol boyunca hiçbir insana rastlamadı, sadece su içmeye giden hayvan sürülerini fark etti uzaklarda. Onları rahatsız etmemek için arada belli bir mesafeyi korumayı ihmal etmedi. Başlarını kaldırarak şüpheyle ona bakan hayvanlar, kendilerini tehdit eden bir tehlike olmadığını anlayınca sakin sakin otlamaya devam ediyorlardı. Gılgameş ufukta bir işaret görebilmek için, uzun uzun bakıyordu uçsuz bucaksız bozkıra. Bozkır sonsuza dek uzanıyor gibiydi; genelde kurumuş otlarla, nadiren de bodur çalılar kaplı, üzerinde en küçük bir ağaç bile bulunmayan tozlu bir düzlük. Kendisini dünyadaki tek insan gibi hissediyordu. Bir zamanlar yalnız başına doğada gezinen Enkidu da kendisini böyle hissediyor olmalıydı.

Aniden çevresine barbarın gözleriyle bakmakta olduğunu fark etti. Dehşete kapılmıştı: *Kendisi*, Enkidu'ydu, her zaman da Enkidu olmuştu. Önce sonsuz bir özlem vardı, daha önce hiç tatmadığı, engellenemez, önü alınamaz bir duygu. Sonra da bu özlem ete kemiğe bürünmüş, Enkidu olmuştu; kardeşi, can yoldaşı, gölgesi. Ondan gitgide daha fazla şey alıyordu ve ayrılık vakti gelip çattığında, Enkidu varlığının bir parçası olmuştu artık. O ölmemişti, kendisinin içinde yaşamaya devam ediyordu. Gılgameş'in iki yarısı bütünleşmişti artık.

Bu ani idrak Gılgameş'i hem ürkütmüş, hem de sevindirmişti. O hâlâ kendisiydi, yaşamın anlamını aramak için yola çıkan ve aradığını bulana kadar içindeki huzursuzluğun ona bir an bile rahat vermediği Gılgameş'in ta kendisi. Nesnelerin dış görünüşüne aldanmıyor, her şeyin ardında daha ulvi bir düzenin bulunduğunu görmekten ziyade hissediyordu. Fakat bu arada zihnindeki barbarlara has o ilkel, kesin, güvenli bilginin de giderek arttığını anlıyordu. Bu bilgiyi kelimelerle ifade etmek onun için şimdilik imkânsızdı, fakat kanıtları vardı: Bir ceylan sürüsü gördü; o sürünün dinlenme yerlerinden ayrılarak ancak öğleye doğru ulaşabileceği suvata gitmek arzusunda olduğunu biliyordu. Çok uzaklarda bir aslan sürüsü gözüne çarptı. Bu sürünün bir erkek, iki dişi, üç ya da dört yavrudan oluştuğunu, az önce karınlarını doyurdukları için şu anda tehlikesiz olduklarını ve ancak çok sonra, karınları bir kez

daha acıkınca yeniden av peşinde koşmaya başlayacaklarını biliyordu. Gökyüzünde uçmakta olan bir kuş katarı çarptı gözüne; tüylerini tam olarak görememesine rağmen bunların bataklıklarda yaşayan turnalar olduğunu ve Elam ülkesindeki Kerha ırmağının deltasına doğru uçtuklarını biliyordu.

Bunların hepsini görüyor, biliyor ve buna şaşırmıyordu. Düşünceleri bir kuş kadar hafiflemişti. Böyle bir ruh hali içinde katırının sırtında güneşe doğru ilerlemeye devam etti, en yüksek noktaya çıktığı zaman altından geçti ve daha sonra sıcaklığını sırtında hissetmeye başladı. Önündeki gölge gitgide uzamaktaydı. Enkidu muydu acaba o? Yoksa Gılgameş miydi? Yoksa her ikisi birden mi? Ne olursa olsun, bir kuş kadar hafiflemiş olarak, hiçbir şey düşünmeden yoluna devam ediyordu Gılgameş.

Karanlık çöktüğü zaman, uygun bir yerde kamp kurdu. Etrafta kendisini güvende hissetmesini sağlayacak birkaç tane kısa, bodur çalılık vardı. Katırını sağlam bir dala bağladıktan sonra, yıldızlarla dolu gökyüzünün altında rahat bir uykuya daldı. Fakat az sonra kulağına gelen bir çıtırtı onu aniden uyandırdı.

Yıldırım hızıyla doğrularak dört bir yana göz gezdirdi. Canlı varlıkların varlığını hissediyordu etrafta. Bunlar hayvan olamazdı, çünkü insan kokusu geliyordu burnuna. Kötü niyetliydiler, henüz onları görmeden anlamıştı bunu. Kılıcını kavrayarak ayağa kalktı.

İşte geliyorlardı bile: Üç, hayır dört karanlık gölge, dört bir yandan ona yaklaşarak aynı anda üzerine atladı. Gılgameş kılıcını en yakın gölgenin üzerine indirince, etten ve kemikten yapılma bir vücut çıt bile çıkarmadan yere yığıldı. Arkadaşları ise korkunç seslerle bağırdılar ve onu öldürmeye ant içtiler. Gılgameş sert komutlar işitti. Kendi dilinde söylenmiş sözlerdi bunlar, aksanlarından onların dağ bayır dolaşan serseriler olduklarını hemen anlamıştı.

İçlerinden birini daha yere indirdikten sonra, biraz geri çekilmek zorunda kaldı, çünkü geriye kalan ikisi eğri bıçaklarını çekmişler, öfkeyle üzerine yürüyorlardı. İşte bu anda Gılgameş gazaba geldi. Korkunç bir nara savurarak adamların üzerine atıldı ve birini daha hakladı. Etrafına bakınca, çevresinde birkaç haydut daha olduğunu fark etti.

Bir an bile duraksamadan üzerlerine saldırdı, korkunç kılıcıyla havada daireler çiziyordu. Haydutlar bir anda paniğe kapılarak kaçmaya başladılar, deliler gibi koşuyorlardı sefil yaşamlarını kurtarmak için. Gılgameş kaçanlardan birisini ensesinden yakalayarak yere fırlattı, üzerine oturdu ve kılıcını gırtlağına dayadı. Tam adamın işini bitireceği anda, bulutların ardına gizlenmiş olan ay, kendini göstererek etrafı aydınlattı. Gılgameş aniden duraksadı, çünkü gözleri dehşetten koca koca açılmış olan adamın yüzü, kendisine garip bir şekilde tanıdık gelmişti.

Bu arada haydut inlemeye başlamıştı, bu sesi de bir yerlerden hatırlıyordu. "Acı bana Gılgameş, affet beni!"

"Kimsin sen?" diye sordu Gılgameş öfkeyle.

"Beni tanımadın mı? Bir keresinde çadırına gelerek sana önemli bir haber vermiştim."

O anda Gılgameş kendisine yalvaran haydudun bir zamanlar kendisine Enkidu'nun ortaya çıkışını haber veren avcı olduğunu anladı. O zamanlar da onun kavgacı, hırçın bir delikanlı olduğunu düşünmüştü. Fakat adamın boynunda sallanan ve ay ışığı altında parlayan nesne, Gılgameş'in daha da şaşırmasına neden olmuştu: Deri bir ipe asılı olan küçük bir tılsımdı bu. Hemen tanımıştı onu. İştar tapınağındaki dönüşüm törenine hediye olarak sunduğu beyaz kaymaktaşından yapılma, gözlerinin yerinde minicik taş parçaları, boynunda çift sıra kolye bulunan, siyah saçlı Ana Tanrıça figürüydü bu.

Gılgameş kılıcını adamın gırtlağından çekerek kınına soktu. Diğerlerinin tümünün kaçıp gittiğinden ve yalnız kaldıklarından iyice emin olduktan sonra, ayağa kalkmasına izin verdi.

"Sefil yaşamını sana bağışlamamı sadece ve sadece boynunda asılı olan şu tılsıma borçlusun" dedi ona. "Nereden buldun onu?"

Avcı yerde uzanan üç cesede bakıyordu titreyerek. Gılgameş'le göz göze gelecek cesareti bulamıyordu kendisinde.

"Yaşamına azıcık kıymet veriyorsan konuş!" diye emretti Gılgameş. "Onu İştar tapınağından mı çaldın?"

"Hayır" dedi avcı, "hayır, asla. Tanrıça onu bizzat kendi elleriyle ödül olarak verdi bana. Hani bana tapınağa giderek barbarı bozkırdan çıkaracak bir fahişe almamı emretmiştin ya, işte o zaman."

Gılgameş avcının suratına sert bir tokat yapıştırdı. "Diline hakim ol!" diye köpürdü, "anlamını bile bilmediğin kelimeleri olur olmaz kullanma."

Sonra sakinleşerek daha yumuşak bir sesle konuşmaya başladı: "Bana çok zor gelse bile sana inanıyorum, çünkü boynunda asılı olan tılsımı bir zamanlar ben kendi ellerimle yapmıştım."

Avcı Gılgameş'in önünde diz çöktü. "Acı bana ey kral! Sana söylediklerimin tümü doğru. İştar bu tılsımı bana kendi elleriyle hediye etmişti, ben de deriden bir ip yapıp boynuma astım. Şimdiye kadar daima korudu beni, bugün de ölümden kurtardı."

"Oysa ki ölümü hak etmiştin" diye ekledi Gılgameş sert bir sesle. "O zaman seni hizmetlerin için yeterince ödüllendirmemiş miydim? Onlar namuslu bir hayat sürmen için yeterli olmadı mı? Neden yoldan geçen barışsever yolculara saldıran bu hırsız ve haydut çetesine katıldın?"

"Bu aralar şansım avcılık konusunda hiç yaver gitmedi. Günün birinde benden çok daha çabuk zengin olmak isteyen bu göçebelere rastladım. Bir süre onlara iz sürücü olarak hizmet ettim. Sonra da giderek daha korkunç şeyler yapmamı istediler benden."

"Hiç kimse kendisine zorla bir şey yaptırılmasına izin vermez, içinden o işleri yapmaya gizli bir arzu duymuyorsa tabii. Bana yalan söylüyorsun. Yalan söylediğini hissediyorum ve bu bile seni cezalandırmam için yeterli bir sebep bence."

"Acı bana" diye yalvardı avcı, "kabul ediyorum, bir hata yaptım. Fakat bir zamanlar sana dürüst bir şekilde hizmet etmemiş miydim? Bunu bir kere daha deneme fırsatı ver bana."

"Pekâlâ, isteğini kabul ederek sana son bir fırsat daha veriyorum. Soracağım soruya cevap ver şimdi: Bu dünyada –beni hesaba katmadan cevap ver– seni en çok korkutan şey nedir?"

"Beni en çok korkutan..." diye tekrarladı avcı ve düşünmeye başladı. Sonra da tereddütsüz cevap verdi: "Bugüne kadar kimsenin ayak basmadığı karanlık dağ!"

"Ne demek istiyorsun? Daha açık konuş!"

"Maşu dağını kastediyorum. O kadar yüksek ki, zirvesi göklere ulaşıyor ve o kadar derin ki, iç kısımlarında en küçük bir ışık zerresi bile yok."

"Peki ondan neden bu kadar çok korkuyorsun?"

"Çünkü cehenneme benziyor" diye karşılık verdi avcı. "İçinde yolunu kaybeden kişi bir daha asla dışarı çıkamayacağı gibi, bir daha asla gün ışığını göremez."

"Seni bu kadar korkutan dağa gösterdiğin bu yakın ilginin sebebi nedir?"

"Bu dağın varlığını az önce kaçırdığın göçebelerden öğrendim. Sık sık ondan söz ediyor, dağın arka tarafında elmas bahçeleri bulunduğunu, oradaki ağaçların dallarında inanılmaz hazinelerin yetiştiğini anlatıyorlardı. Oraya giderek özlemini çektiğimiz zenginliğe kolaylıkla ulaşmak istiyorduk. Fakat Maşu dağının ancak eteklerine kadar gidebildik ve hiçbir şey elde edemeden geri dönmek zorunda kaldık."

"Neden? Karanlıktan korktuğunuz için mi? Bana kalırsa siz bir korkak tavşanlar çetesisiniz. Ancak uyuyan bir yolcuya saldırabilirsiniz. Fakat sıradan bir dağdan bile ödünüz patlıyor."

"Hayır, karanlıktan korktuğumuz için değil" diye itiraz etti avcı. "Maşu dağının girişinde etrafa korku ve dehşet saçan akrep insanlar nöbet tutuyorlar. Bakışları kendilerine yaklaşan herkesi öldürür, cehennem ateşine benzeyen parıltıları dağları kaplamaktadır. Güneşin ışığının dağa giriş çıkışını kontrol ederler."

"Amma da garip bir dağmış bu. Ondan söz edildiğini daha önce hiç duymamıştım. Yeri nerede?"

"Doğu yönünde, bozkırın bittiği yerde. Göçebeler ona Maşu diyor, ama biz olsak belki de 'İkiz Dağ' adını verirdik, çünkü dağın aslında iki tane zirvesi var ve aralarından dar bir geçit var. Şamaş'ın altın arabası her sabah orada yeraltı dünyasından yükselerek geçitten geçiyor, sonra da akşam olunca cehennemin derinliklerine dalarak gözden kayboluyor."

"Söylediklerinin doğru olduğuna emin misin? Sen gerçekten de oraya gidip akrep insanları gördün mü?" diye sordu Gılgameş. Avcıya hâlâ güvenmemekle beraber, anlattıkları bayağı ilgisini çekmişti, çünkü bunların beklediği işaret olma ihtimali vardı.

"Hayır, içimizden üçü onları gördü ve o anda akıllarını kaybettiler. İşte, şimdi de cansız olarak yerde yatıyorlar. Dağdan kaçıp

kurtulmaya çalışmalarının onlara pek bir faydası dokunmadı, korkunç akrep insanların laneti onları burada bile yakaladı. Bir daha asla Maşu dağının civarından bile geçmeyeceğim."

"Kudurmuş bir çakal gibi bozkırlarda sürteceğine işinin başına dön. Biraz uğraşırsan geçimini avcılık yaparak rahatlıkla sağlayabilirsin. Eğer haydutlarla işbirliği yapmaya devam edecek olursan, emin ol ki, boynundaki tılsım seni doğruca sonuna götürecek. Ayağa kalk; git ve yeni bir yaşama başla. Sakın ola ki seni bir daha buralarda yakalamayayım."

"Yemin ederim, Kral Gılgameş" dedi avcı ve titreyerek ayağa kalktı.

"Dur!" diye bağırdı Gılgameş. "Gitmeden önce bana Maşu dağına nasıl gidileceğini tam olarak anlat."

"Oraya gitmek istiyor musun gerçekten?" diye sordu avcı korkuyla. "Kralım, sözlerime kulak ver ve oraya gitme. O dağ kendisine yaklaşan herkesi lanetliyor."

"Sen kendin için endişelensen daha iyi olur! Dediklerimi aynen yerine getir, yoksa bu defa ben seni lanetleyeceğim."

Bunun üzerine avcı, Maşu dağına giden yolu Gılgameş'e en ince ayrıntısına kadar anlattı, sonra da şafak sökene kadar yanında kalıp kalamayacağını sordu. Gece karanlığında çetenin kaçmayı başaran üyelerinin eline düşmekten korkuyordu. Gılgameş avcının isteğini kabul etti, fakat sabaha kadar tek kelime daha konuşmadılar. Avcı, maddi zenginliklerin kölesi olan çok basit bir adamdı; Gılgameş'i harekete geçiren nedenlerin bir tekini bile anlamasına imkân yoktu.

Şafak sökmeye başlarken birbirlerinden ayrılarak aksi yönlere doğru ilerlemeye başladılar. Gılgameş artık çevresine bile bakınmıyordu, gözlerini dosdoğru ileriye dikmişti. Akşama doğru ta uzaklarda birtakım dağların siluetleri belirdi, giderek batmakta olan güneşin kızıl ışınları altında bir kan deryasına dalmışlardı. Sabaha karşı avcının Maşu olarak adlandırdığı ikiz dağın önünde yükselmekte olduğunu gördü.

Maşu dağı, daha doğrusu aynı adı taşıyan ikiz dağlar, garip ve tuhaf bir görünüm sergiliyordu. Bir binek hayvanının eğerine ben-

ziyorlardı; iki dağ da aniden yükselerek dimdik sırtlarıyla aşılmaz bir engel teşkil ediyor, sonra da aynı anda dimdik aşağı inerek, geçit vermez bir kanyona dönüşüyorlardı. Ve iki dağ da, birbirinin tıpkısının aynısı idi.

Gılgameş hayvanını dosdoğru ileri sürdü ve az sonra sarp kanyonun girişine vardı. Devâsâ taşlardan yapılmış büyük bir kapı gördü orada; insan eliyle yapılmamıştı, fakat, yağmurun, sıcağın ve soğuğun eseriydi. Kaya blokları yüksek kuleler gibi gökyüzüne doğru uzanıyordu. Aralarındaki mesafe o kadar azdı ki, o dar yerden hayvanının üzerindeki bir insanın geçmesi bile oldukça zordu.

Gılgameş taş kapıya iyice yaklaştığı zaman, aniden dağın gölgesinden çıkan iki varlık yolu kapadı. Bunlar, akrep insanlardı. Tasavvur dahi edilemeyecek kadar korkunçtular ve cehennemi parıltılarını etrafa saçıyorlardı. Uçlarında ölümcül iğneler bulunan görkemli vücutlarını kafalarının üzerine doğru eğmişlerdi, suratları insan yüzüydü. Başlarına miğfer takmışlardı, göğüslerinde ise parlak bir metalden yapılma zırhlar vardı. En korkunç yerleri ise, aslında kollarının olması gereken yerde bulunan ve sanki keskinliklerini kontrol etmek istercesine sürekli havada şaklattıkları kocaman kıskaçlardı. Bu korkunç kıskaçlar ile yapacakları en küçük bir hamle bile, katırı ve binicisini aynı anda ikiye bölmek için yeterli olurdu; kuyruğun ucundaki iğnenin vücutlarına azıcık girmesinin bile, onları acı ve ıstırap dolu bir ölüme sürükleyeceği kesindi.

Gılgameş, büyülenmiş gibi bakıyordu akrep insanlara. Gördüklerini kavramakta güçlük çekiyordu. Korkudan ve dehşetten donup kalmıştı, panik içinde var gücüyle oradan kaçmamak için tüm cesaretini toplaması ve tüm iradesini kullanması gerekti. Katır ise kişneyerek şaha kalktı ve kaçmak istedi. Fakat Gılgameş var gücüyle dizginlere asılarak onu sakinleştirdi. Sonra da bekçilerin önünde saygıyla eğildi, bu esnada onlardan birisinin erkek, diğerinin ise kadın olduğunun farkına varmıştı.

Akrep adam karısına şöyle seslendi: "Şuraya bak! Bu gelenin sıradan bir insan olmadığı belli oluyor."

Karısı cevap verdi: "Hayır, üçte ikisi tanrısal onun, sadece üçte biri insan."

Akrep adam Gılgameş'e döndü: "Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde ne işin var? Burasının bilinen dünyanın sınırı olduğunu ve tüm yolların burada sona erdiğini bilmiyor musun? Buraya kadar gelmeye cüret eden herkes çıldırmaya mahkûmdur, çünkü insanlar ancak kendi yollarını kavrayabilirler. Fakat kendi yolundan ayrılıp tanrıların yoluna bakmak isteyen kimseyi, önce toprağın sonsuz karanlığı kör eder, sonra da onu takip eden tasavvur edilmez aydınlık. Bu nedenle insanları uyarmak için burada bekliyoruz. Hareketsiz kılan zehrimizi kullanmamıza gerek kalmadı şimdiye kadar, çünkü sadece görünüşümüz bile her gelenin arkasına bakmadan kaçmasına neden oluyor."

"Ben daha önce de başka insanların yürümeye cesaret edemedikleri yolları aşmıştım" dedi Gılgameş, "büyü ve sihir ise beni korkutamaz, çünkü onların, arayan bir insanı yanlış yollara sevk etmek ve susturmak için var olduklarını biliyorum. Fakat dünyanın hiçbir karanlığı, ister şeytanlar, ister tanrılar tarafından yapılmış olsun, ışığın yükselişine sonsuza dek engel olamaz. Benim yolum sabah güneşinin ışığı gibidir, etrafımı kaplayan sisleri dağıtıp yok eder. Bu yüzden görünüşünüz beni etkilemiyor. Sizin karanlığın bir gölgesinden başka bir şey olmadığınızı biliyorum. Üzerinize düşen ilk güneş ışığı sizi masum kuzular yapacak ve görüntünüzü tamamen değiştirecektir. O zaman ağlayarak ve inleyerek sizleri korkunç yaratıklar olarak görmem için bana yalvaracaksınız, fakat sizler sonsuza dek burada çürümeye mahkûm edilmiş zavallılardan başkası değilsiniz. Dediklerim doğru değil mi?"

Gılgameş'i dinleyen akrep adam aniden kıskaçlarını suratına götürerek, acı çeken bir insan gibi ağlamaya başladı. Akrep kadın ise şunları söyledi: "Son derece cesursun, insan. Bugüne kadar böyle sözleri hiç işitmemiştim ve beni çok etkilediler. Bu nedenle bana adını ve bizden ne istediğini söyle."

"Ben Uruk kralı Gılgameş'im ve yaşamı arıyorum. Tilmun'u aramaya devam edebilmek için dağların arasından geçen yolu kullanmama izin vermenizi istiyorum sizden, başka bir dileğim yok. Kendilerine sonsuz yaşam verilen Ziusudra ve karısını bulmak için, Mutlular adasına gitmektir amacım. Onlara ölüm, yaşam ve bunların anlamları hakkında sorular soracağım..."

"Tilmun'a gitmek istiyor..." diye tekrarladı akrep adam şaşkınlıkla.

"Bugüne kadar bu söylediğini hiç kimse başaramadı" dedi akrep kadın, "dağın içlerine doğru uzanan on iki çift saat karanlık, bunu yapmak isteyen herkese engel oldu. Karanlık o kadar yoğundur ki, insan kendisini diri diri gömülmüş gibi hisseder. Ebedi gece, bütün yol boyunca hüküm sürmektedir. Yolu işaret edecek ne bir ışık, ne bir ses, ne de bir duygu vardır. Bu sonsuz karanlığı aşıp da güneşin doğduğu yere ulaşmak isteyen bir insan hem kendisine korkunç bir güven duymalıdır, hem de içinde kendisini ısıtacak ve gözlerinde bir parça ışık olmasını sağlayacak bir ateş yanmalıdır."

"Bunu yapacak ilk insan ben olsam ve ardımdan hiç kimsenin gelmeyeceğini bilsem bile" dedi Gılgameş, "yine de yoluma devam etmek istiyorum. Çıkış yolunda beni neyin beklediğini de söyler misin?"

"Elmas bahçesi. Fakat kendim de hiç görmediğim için, orasının nasıl bir yer olduğunu sana tarif edemem."

"Ya sonra? Doğruca Tilmun yoluna çıkacak mıyım?"

Bu arada kendisini toparlamış olan akrep adam, söze karışarak cevap verdi. "Sana bunu da söyleyemeyiz. Bildiğim tek şey, elmas bahçelerinin ardında hancı Sidura'nın oturduğudur. Evi deniz kıyısında, kuytu bir yerdedir, hava tanrısı Wer dinlenmeye çekildiği zaman, oğulları olan rüzgârları oradan gönderir dünyanın dört bir yanına. Tilmun yolunu bir kere de ona sor. Rüzgârlardan çok şey öğrendiği için, belki de sana cevap verebilir."

"Demek ki dağdan geçmeme engel olmayacaksınız?"

"Evet" diye cevap verdi akrep adam ve tekrar gölgelerin içine çekildi.

"Evet" dedi akrep kadın ve sözlerine devam etti: "Yoluna devam et, konuşması beni duygulandıran Gılgameş. Yoluna devam et ve karanlıktan korkma. İkiz zirveli Maşu dağından geçebilmen için, güneş kapısını sana açıyorum. Dağın içine doğru karanlıktan korkmadan yol al ve karanlığın sana eziyet etmesine izin verme. Senin gibi yaşamı arayan birisini, ölüm bile ürkütemez. Fakat yoluna gitmeden önce sana son bir uyarıda bulunmak istiyorum: Karan-

lık ne kadar korkunç olursa olsun, onu takip eden göz kamaştırıcı aydınlık çok daha korkunç olabilir. Seni ondan korumamız olanaksız, onunla yalnız olacak ve tek başına başa çıkmaya çalışacaksın."

Bu sözlerden sonra o da taş sütunların gölgesine çekildi. Gılgameş bir an bile duraksamadan güneş kapısından geçerek hayvanını mahmuzladı.

Kapıdan geçtikten sonra hissettiği ilk şey, havanın yavaş yavaş serinlemeye ve kararmaya başladığı oldu. Derin bir kanyonun hemen başındaydı. Kanyonun her iki yanındaki kaya duvarları, dimdik bir şekilde neredeyse gökyüzüne dek yükseliyordu. Yukarıdan içeri solgun bir ışık huzmesi sızıyordu sadece, o da bir süre sonra yerini zifiri karanlığa terk ederek, ortadan kayboldu.

Gılgameş bir çift saat boyunca katırının sırtında ilerledi, bu arada etraf o kadar kararmıştı ki, bir adım ötesini bile göremez olmuştu. İki çift saatlik bir yolculuktan sonra ne ön, ne de arka tarafındaki hiçbir şeyi sezinleyemez oldu. Sonsuz gecenin içinde hareket etmekteydi artık; bu gece ay tutulmasının olduğu gecelerle karşılaştırılmayacak denli karanlık ve siyahtı. Tüm çabasını ileri doğru hareket etmeye vermişti, fakat içinde katırının yerinde saydığına dair kuvvetli bir his vardı. Neyse ki yol düzgündü ve üzerinde herhangi bir engel yoktu. Hatta yosun kaplı bir zeminde ilerlediklerini bile anlamıştı, çünkü ilk önceleri katırın nal seslerini işitirken, sonraları bunu bile duymaz olmuştu. Derin bir sessizlik sarmıştı etraflarını. Garip, pusuda bekleyen, tehlikeli bir sessizlik. Gılgameş katırın ve kendisinin soluk alıp verme seslerine yoğunlaştı. Bu, duyulabilecek tek gürültü olduğu gibi, ileri doğru yol aldıklarının da yegane deliliydi.

Üçüncü çift saatten sonra hayvanın sırtındaki belirsiz yolculuk kendisini ürküttü. Aşağı inerek hayvanın yularını yakaladı ve katırın önünde yürümeye başladı. Zemin gerçekten de yosun kaplıydı, adımını attığı yer hafifçe esneyerek çöküyordu. Fakat duraksamadan yürümeye devam ediyordu Gılgameş, bir yandan da bu yolun doğru yere çıkması için içten içe yakarıyordu. Sonunda kötü bir sürprizle karşılaşmaktan ödü kopuyordu.

Dördüncü çift saatten sonra zaman kavramını tümden yitirdi

ve sanki fırtınaya yakalanmış gibi iki büklüm yürümeye başladı. Oysa havada en küçük bir esinti bile yoktu. Karanlık ve sessizlik neredeyse elle tutulacak kadar yoğunlaşmıştı. Kalbi bir davul gibi gümlüyordu, katırının soluk alıp vermesi ise kükremeye dönüşmüştü. Bir an bile durup dinlenmek niyetinde değildi, çünkü bunun sonu olacağını gayet iyi biliyordu. Üzerine kulaklarını sağırlaştıran ağır bir yorgunluk çökmüştü. Uykudaymış gibi yürüyordu artık, gözlerinin açık olup olmadığının farkında bile değildi. Yorgundu, sadece yorgundu. Kendini yumuşak yosun döşemeye bırakarak uykuya dalmayı çok istiyordu. Fakat tüm iradesini kullanarak bu arzusuna engel oldu.

Beşinci çift saatten sonra hayvanıyla ve aslında kendisiyle konuşmaya başladı. "Devam et sevgili katırım" diyordu ona, "kesinlikle yorulmamalıyız, çünkü bu karanlıkta bir an bile duraksarsak, sonumuz geldi demektir. Aslında içimde ufacık da olsa bir kurtulma ümidi olmasa, kendimi uzun zamandır hasret kaldığım eski bir dost gibi atardım ölümün kollarına. O zaman çektiğimiz tüm acılar ve eziyetler son bulur, rüyasız bir uyku ikimizin de kurtuluşu olurdu. Fakat henüz vakti gelmedi. Hâlâ kalplerimizin atışlarını duyuyorum sevgili hayvanım. Hâlâ soluk alıp verişimizi ve konuştuğum zaman ağzımdan çıkan sesleri işitiyorum."

Hayvan sanki onun söylediklerini anlarmış gibi, başını sallayarak kişnedi. Gılgameş çok sevinmişti, eliyle hayvanın kaba tüylü yelesini okşadı ve konuştu: "Otların yeşil, bozkırın kahverengi, üzerimizdeki gökyüzünün de mavi olmasını sağlayan o harika ışığı, olağanüstü güneşi senin de bir kez daha görmeyi çok istediğini biliyorum. Hayır, sevgili hayvanım, ikimiz de hâlâ yaşıyoruz, içimizde umut var ve yolumuza devam etmek istiyoruz. Elimizden gelen gayreti gösterip yürümeye devam edelim, nasıl olsa bu korkunç gece de eninde sonunda bitmek zorunda. Beraberce karşılayacağımız yeni gün, ikimiz için de yeni bir başlangıç olacak..."

Altıncı çift saatten sonra gözlerinin karanlığa alıştığını, hatta etrafında belli belirsiz gölgeler gördüğünü düşünmeye bile başladı. Fakat bunlar kendisini aldatmaya çalışan zihninin yarattığı hayallerden başka bir şey değildi, zaten hiçbir şey görmesine imkân da

yoktu, çünkü etrafta ne bir ışık, ne de ışığın yaklaştığına dair bir belirti vardı. Yoksa... yanılıyor muydu?

Dalgalanan şekiller algılıyordu karşısında, yolun sağında ve solunda gölgeler, yolun her iki tarafını sınırlayan kayalarda gizemli biçimler görüyordu hayal meyal.

Gılgameş gözlerini kısarak dikkatle baktı. Kuş gagalı, kuş kanatlı varlıklar çıkmıştı önüne. Kendilerinden geçercesine dans ediyor, ince bacaklarının üzerinde çılgınca dönüyor, tüylerini kabartıyor, gagalarını meydan okurcasına yukarı dikiyorlardı. Fakat bu varlıklar asla gerçek anlamda görünür olmuyorlardı, biraz dikkatli bakınca şekilleri hemen dağılıp karanlığa gömülüyordu. Bir an sonra ise vücut hatları titreyerek yeniden ortaya çıkıyor, başka bir yerde ve biçimde tekrar dans etmeye başlıyorlardı.

Gılgameş yürümesini hızlandırdı, hayvanını soluk soluğa ardından çekiyordu. Aniden çok zayıf, ölgün bir ışıma sezer gibi oldu. O tarafa doğru yürüdü; donuk ışıma giderek daha fazla yaklaşıyordu kendisine. Işımanın merkezine vardığında akıl almaz bir görüntüyle karşılaştı. Devâsâ bir kuş adamın belli belirsiz karaltısı vardı karşısında. Sanki kendisini bekliyordu. Açık seçik olarak görebildiği tek yeri, gözleriydi. Yaratık donuk, büyüleyici bakışlarını üzerine dikmişti. Biraz daha yaklaştığı zaman Gılgameş bu gözleri daha önce nerede gördüğünü hatırladı. İştar tapınağının en kutsal odasında, sunak taşının üzerinde asılı olan göz maskesiydi bu. Uykuda yürür gibi gözlere yaklaşmaya devam etti, donuk bakışlı gözlerin kendisini çektiğini hissediyordu, biraz daha yaklaştı ve aniden kuş adamla gözlerin –sanki görünmeyen bir el tarafından kenara çekilmiş gibi– yok olduklarını fark etti. Onlarla beraber donuk ışıma da silinip gitti.

Gılgameş yürümeye devam etti, bir kez olsun arkasına dönüp bakmadı, çünkü bunu yapmaya cesaret edemiyordu. Sonsuz bir karanlığın ve dayanılması çok güç mutlak bir sessizliğin içindeydi tekrar. Dağın orta noktasını aştığını anlamıştı.

Yedinci çift saat da geçti ve sekizincisi başladı. Üzerine bir kez daha dayanılmaz bir yorgunluk çökmüştü. Sallanarak, ağır adımlarla, sürüklenir gibi yürümeye çalışıyordu. Yoksa vazgeçip

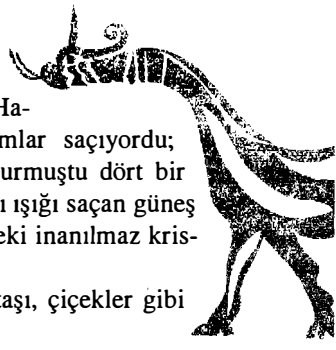
yumuşak yosun yatağına mı uzanmalıydı? Yahut da yolculuğunun başlangıç noktasına geri mi dönseydi?

Hayır, istese de başaramazdı bunu. Geri dönecek gücü kalmamıştı. Zaten bu defa büyüleyici bakışlardan bir zarar görmemesi imkânsızdı. Boş bakışlı gözlere bir kez karşı koymuştu, bunu ikinci defa başarmaya kuvveti yetmezdi.

Dokuzuncu çift saat da sona erdi ve onuncu çift saat sonsuz bir şekilde uzanıyordu önünde. Duygusuz, sağır ve yorgunluktan neredeyse kımıldayamaz vaziyette, ne yaptığının pek farkında olmadan yürümeye çalışıyordu. Tam bu anda suratını yalayıp geçen bir şey onu uyandırdı. Şaşkınlıkla bunun attığı her adımla daha da kuvvetlenen serin bir rüzgârın esintisi olduğunu fark etti.

On birinci çift saat da sona erdiği zaman, yavaş yavaş zayıf ışık huzmeleri içeri sızmaya başladı. Sonsuz karanlık donuk bir griye dönüşüyordu; sessizlik de eskisi gibi bunaltıcı değildi. Gılgameş gülümsedi; yeni bir kuvvetin doğuşunu hissediyordu içinde. Çıkış noktasına giderek daha fazla yaklaşıyordu. Garip bir duygu belirmişti içinde, kendisini güneş gibi hissediyordu, ya da en azından güneşi ardından sürüklediğini düşünüyordu, çünkü adımını attığı yer ışıkla dolmaya başlamıştı.

On ikinci çift saatin sona ermesiyle birlikte, yeni doğan bir günün göz kamaştıran ışığı içeriye doldu. Yeniden doğmuş gibi çıktı aydınlığa, güneşi, yeni günü ve yaşamı selamladı. İkiz dağlar arkasında kalmıştı, önünde ise elmas bahçesi uzanıyordu.

Binlerce ayrı noktadan yayılan ışık, inanılmaz derecede parlaktı. Hava yanıyor, parıldıyor ve kıvılcımlar saçıyordu; gökyüzünden kopan yıldızlar doldurmuştu dört bir yanı sanki. Fakat bu göz kamaştırıcı ışığı saçan güneş veya yıldızlar değil, aksine bahçedeki inanılmaz kristal deniziydi.

Akik, topaz, lapislazuli ve aytaşı, çiçekler gibi

yerden bitiyordu burada, çalılıkların kristal yapraklarının arasından gökkuşağının tüm renklerini yansıtan değişik görünüşlü değerli taşlar fışkırmıştı, ağaçların dallarında alaca akik armutlar, altın elmalar ve gümüş incirler sallanıyordu. Dalların her kımıldanışında meyvelerden yansıyan ışık, sanki denizin içinde parlayan bir balık sürüsü görünümünü veriyordu onlara. Yakut ağacı kan kırmızısı renkte üzüm benzeri meyvelerinin ağırlığı altında kırılacak gibiydi, sık yapraklı çalıların arasında böğürtlene benzer lazulit meyveler gizlenmişti, başkalarında ise ametist çilekler göze çarpıyordu.

Gılgameş derin bir saygı ve şaşkınlık içinde bahçede dolaşarak, eşi benzeri bulunmaz ihtişamı seyrediyordu. Hafif bir rüzgâr dalları yaladığı zaman mücevher meyveler yavaşça şakırdıyor ve kristal yapraklar titreşiyordu. Birden kulaklarını çınlama sesine benzer melodik bir şarkı doldurdu. Gılgameş başını kaldırıp baktığı zaman, altın-kahverengi ve siyah benekli kuşların dallar arasında neşeyle oynaştıklarını, dans ettiklerini ve şarkı söylediklerini fark etti. Başının etrafında uçuşan ve tekrar dallara konan bu şakacı hayvancıklar, son derece meraklıydılar. Onlara biraz daha yakından baktığı zaman korkudan kanı donacaktı neredeyse! Sevimli hayvanlar sandığı gibi etten ve kemikten değil, aynı bitkiler gibi değerli taşlardan yapılmışlardı. Tüyleri altın ve alaca akiktendi, gözlerinin olması gereken yerde ise iki tane inci vardı. Peki o halde nasıl oluyor da gerçek kuşlar gibi şakıyor ve hareket edebiliyorlardı?

Onları dikkatle inceledi ve şarkılarını can kulağıyla dinledi. Aniden garip bir şey daha oldu: Kuşların söylediklerini anlıyordu! "Gel buraya, git oraya" diye şakıyorlardı, "şuradaki topazı kopar, ametist çilekleri ceplerine doldur, öyle şaşkın şaşkın etrafına bakınacağına, sana sunulan zenginliğe sahip ol."

Kuşların sesleri kulağa çok hoş geliyordu ve Gılgameş neredeyse onların yaptığı dostça davete uyacaktı. Fakat içindeki acayip, açıklanması zor bir duygu, bunu hemen yapmaması için uyardı onu. Mücevher tomurcuklarla kaplı bir dala uzatmış olduğu elini, aniden geriye çekti. Her şey son derece ince ve narin görünüyordu gözüne, bu güzel şeyleri koparmak çok yazık olurdu doğrusu. Bahçe muazzam hazinelerle öylesine dolup taşıyordu ki, insa-

nın onları sadece seyrederken bile başı dönüyordu ve taşların ihtişamı neredeyse rahatsız edici bir etki yaratıyordu. Zaten şu anda ceplerini hazinelerle doldurmaktan ziyade, çok daha basit ihtiyaçlar zorlamaktaydı onu: Açlık ve susuzluk. İnsan altın ve yakut yiyebilir miydi? Aynı şekilde katır da acıkmış ve susamıştı, fakat Gılgameş'ten çok daha kıt akıllı olduğu için kristal yaprakları kemirmeye çalıştı ve bu arada dilini kesti.

Gılgameş etrafına bakınarak bir çıkış yolu aradı. Aslında bir insanın hayal edebileceği en güzel yerde, gerçek bir hazine cennetinde bulunuyordu. Dilediği kadar akik ve aytaşı toplayarak ceplerini tıka basa doldurmak için elini uzatması yeterliydi, fakat şu anda daha değerli şeylere ihtiyacı vardı: İçilecek suya ve yenebilecek gerçek meyvelere.

"Gel buraya, git oraya" diye cıvıldadı kuşlar tekrar, "altından ve gümüşten taşıyabildiğin kadar al. Şuraya bak! Her yerde ne kadar da çok lapislazuli ve lazulit var! Hepsi de sadece senin için!"

Gılgameş kuşların cıvıltılarına kulak asmadı. Katırı ardından çekerek bahçede gezmeye ve daha az değerli olan, fakat yenilip içilebilecek bir şeyler aramaya başladı.

"Aptal olma!" diye bağırdı kuşlar, "elini uzat ve istediğini al! Bir insanın arzuladığı her türlü zenginlikten burada bol bol var. Gel buraya, git oraya, alaca akik armutları, altın elmaları ve saf gümüşten yapılmış armutları görmüyor musun? Elini uzat ve istediğini al, gel buraya, git oraya!"

Kuşlar can sıkıcı olmaya başlamışlardı. Şakımaları artık kulak tırmalayıcı, sesleri ise tiz ve rahatsız ediciydi. Bu arada giderek daha küstahça uçmaya başlamışlardı, hatta Gılgameş'in başına o kadar yakın dolanıyorlardı ki, onları sert el hareketleriyle kovalamak zorunda kalıyordu sık sık.

Aniden son derece güzel çiçekler açmış olan bir çalılığın önünde buluvermişti kendisini. Bir renk fırtınasını andıran eşi benzeri görülmemiş güzellikteki çiçeklerin içlerinde, koyu renkli nadide şaraba benzeyen, harika kesilmiş, olağanüstü değerli bir elmas vardı. Gılgameş kendisine hâkim olamadı. Elini uzatarak mücevherlerden ikisini kopardı ve kemerine soktu.

Fakat elini tam üçüncü çiçeğe uzatmıştı ki, aniden esen şiddetli bir rüzgâr, dikenli bir sürgünün üzerine devrilmesine neden oldu. Bıçak keskinliğindeki sivri dikenler elbisesini boydan boya yararak, derisinde yakıcı yaralar açtı. Gılgameş bir çığlık atarak geriye sıçradı, kendisine sarılan dikenli sürgünden kurtulmaya çalışıyordu. Fakat bitki onu bırakmak bir yana dursun, bacaklarına da sarılmaya başlamıştı. Gılgameş panik içinde kılıcını çekti ve sürgünün üzerine indirdi. Kristal bitki, çınlayan bir sesle binlerce küçük parçaya bölündü.

Bu arada belindeki yakutlar kızgın korlara dönüşerek kemerini delip geçmişler ve derisini yakmaya başlamışlardı. Gılgameş telaşla kemerini çıkardı ve içinde saklı olan hazinelerle beraber var gücüyle uzaklara fırlattı. Rüzgâr iyice şiddetlenmişti. Çalılıktan fışkıran bir sürgün daha ona sarılarak, üzerindeki pelerini yırtıp attı. Gılgameş dehşete kapılmıştı. Güç bela dikenli çalının sarılışından kendisini kurtardı ve bahçenin içlerine doğru koşmaya başladı.

Bu arada telaştan katırın dizginlerini serbest bırakmıştı, hayvan korku içinde çifteler atarak ne yaptığını bilmeden oradan oraya koşturuyordu. Gılgameş bağırarak onun peşinden koştu, ayağı takılıp tökezledi ve dikenler eski yaralarına yenilerini ekledi. Az sonra hayvanı yakalamayı başardı ve beraberce bahçenin merkezine gittiler. Tam ortada, suyunun rengi gökyüzü mavisi kadar açık olan bir göl vardı. Kıyıya vardıkları zaman Gılgameş yere uzandı ve iki eliyle suyu avuçlayarak ağzına götürdü.

Aniden garip bir şey çarptı gözüne. Avcundaki şey bir sıvı değildi, aksine binlerce ve binlerce ufacık mavi boncuktan oluşan garip bir maddeydi. Mavi boncuklar parmaklarının arasından süzülüyor, hafifçe şakırdayarak yere düşüyor ve içlerinde daha hafif olanları havaya yükselmeye başlıyordu. Hayal kırıklığına uğrayarak avuçlarındaki maddeyi yere döktü. Gözlerinin önünde hava kabarcıkları döne döne yükselmeye başladı ve rüzgâr onları alıp götürdü.

Bu arada son derece susamış olan katır, göldeki boncuklardan bol bol içmişti. Garip bir şekilde titremeye başlamıştı şimdi, korku dolu gözlerle etrafına bakınıyor ve olduğu yerde eşelenip duruyordu. Bu arada altın-kahverengi ve siyah benekli kuşlar tekrar ortaya

çıkarak, ona seslenmeye başlamışlardı: "Gel buraya, git oraya, bahçemizin eşsiz benzersiz ihtişamının tadını doya doya çıkar. Daha önce hiç bu kadar çok akik, topaz ve aytaşını bir arada gördün mü hiç? Tüm insanların düşlediği şey işte senin karşında duruyor. Yeter artık tereddüt ettiğin, davran, uzat elini, topla hepsini!"

"Pis hayvanlar!" diye bağırdı Gılgameş ve kendisini korumak için kılıcıyla havada daireler çizmeye başladı; çünkü kuşlar başının etrafında giderek daralan çemberler çizmeye başlamışlardı, bir kuş sürüsü yerine kızgın yaban arıları gibi davranıyorlardı neredeyse.

"Bu ne lanet bir bahçe" diye bağırdı. "Gözleri kör ediyor ve insana zarar vermekten başka hiçbir işe yaramıyor. İçinde ne susuzluğu, ne de açlığı giderebilecek hiçbir şey yok. Elmas bahçesiymiş! Kötü, iğrenç bir büyüden başka bir şey değil bu yer!"

Tam sözlerini bitirmişti ki, çalıların arasından kırılma ve çatlama sesleri geldiğini işitti. Başını çevirip baktığı zaman, renk renk parlayan bir canavarın kristal çalıları ezerek kendisine doğru yaklaştığını fark etti. Vücudu akkor gibi parlıyordu. Pulları firuze, pençeleri altın, sivri tırnakları ise gümüşten yapılmaydı. Sırtındaki şeffaf kanatları, üzerinde sabah çiği bulunan bir örümcek ağı gibi parlıyordu.

Canavar bir yandan hızla yürürken, diğer yandan da açık ağzından mavi-yeşil renkte şimşekler fırlatıyordu. Göz açıp kapayana kadar katırın yanına geldi ve zavallı hayvanı acımasız pençesinin bir darbesiyle yere indirdi. Katır yürek parçalayıcı bir kişnemeyle bir süre yerde debelendi, sonra da aniden parçalanıverdi! Koca katırdan geriye bir avuç kristal tozundan başka bir şey kalmamıştı.

Bu arada canavar başını çevirmiş ve kükreyerek Gılgameş'in üzerine atılmıştı. Mavi-yeşil renkli şimşeklerini ona doğru fırlatıyor, Gılgameş de onlara hedef olmamak için bir sağa, bir sola kaçmak mecburiyetinde kalıyordu. Öyle bir durumdaydı ki, ne kendisini kılıçla koruyabilecek, ne de kaçıp gidecek kadar mesafe vardı aralarında.

Bir an sonra hayvan büyük bir sıçramayla Gılgameş'in üzerine atladı ve onu yere yıktı. Sivri tırnaklar alev alev yanan bıçaklar gibi koluna girince, Gılgameş korkunç bir acıyla silahını elinden

bırakmak zorunda kaldı. Canavarın sıcak soluğunun omuzlarını ve boynunu yaladığını hissediyordu bile. Can havliyle tüm gücünü topladı ve canavarla boğuşmaya başladı.

Kocaman yaratık son derece güçlü ve kuvvetliydi, kolay kolay başa çıkılabilecek bir rakip değildi kesinlikle. Artık son anının geldiğini düşünmeye başlamıştı ki, ölüm korkusunun verdiği kuvvetle sivri pençelerin arasından sıyrılmayı başardı. Hemen ayağa kalktı ve nereye bastığına bile dikkat etmeden koşmaya başladı. Dikenler ve kılıç keskinliğindeki otlar elbisesini parçalıyor, vücudunu dilim dilim doğruyordu. Ağaçların dallarına takılınca başına altın ve gümüş yağıyordu, çalılıkların üzerinden sıçradığında ise topaz ve akik üzümler yerlere saçılıyordu. Kaçıyordu sürekli, hiç durmadan kaçıyordu.

İlk başta çok güzel ve göz kamaştırıcı olan elmas bahçesi, dehşetin ta kendisine dönüşmüştü şimdi. Artık etrafındaki emsalsiz zenginliğe sahip olmayı bir an bile aklından geçirmiyordu, tam aksine: sadece çıplak yaşamını kurtarabilmek için dünyanın tüm hazinelerini feda etmeye hazırdı.

Az sonra tekrar bir göle ulaştı ve büyük bir dehşet içinde, bunun az önceki göl olduğunun farkına vardı. Demek ki koşarken farkında olmadan bir daire çizmişti. Canavar hemen ardındaydı; korkunç bir sesle kükrüyor ve şimşeklerini fırlatıp duruyordu. Gılgameş çaresizliğin verdiği cesaretle bir an bile duraksamadan göle atladı.

Hayret ve sevinçle açık mavi boncukların arasına suya dalar gibi daldığını fark etti. Bir süre dipten yüzdükten sonra yüzeye çıktı ve kuvvetli kulaçlarla parıl parıl parlayan milyonlarca boncuğun arasında karşı kıyıya doğru yüzmeye başladı. Bu arada canavarın da kendisini takip etmekte olduğunu anlamıştı. Nihayet kıyıya ulaştı ve karaya çıktı. Artık bahçenin başka bir bölümündeydi.

Burada açan çiçekler diğerlerinden çok daha güzeldi, sık yapraklı ağaçların dallarında sallanan meyveler, ham elmastı. Fakat Gılgameş bu sahte zenginliğin gözlerini kamaştırmasına izin vermedi. Bir an bile durmadan kaçmaya devam etti. Hayatının en hızlı koşusunu koşuyordu. Az sonra karşısına camdan yapılma bir çit

çıktı. Gılgameş onu parçalayıp geçerken, bir yandan da çitin bir sınır teşkil ettiğini düşünüyordu. Haklıydı; aniden ayaklarının altındaki zemin yok oldu ve dimdik bir yamaçtan aşağı yuvarlanmaya başladı. Düşerken elleriyle tutunabileceği bir çalı veya kök parçası aradı, ama nafile. Bir süre paldır küldür yuvarlandıktan sonra, sert bir yere çarparak durdu. Hiç kımıldamadan yatıyordu Gılgameş. Derisi parça parça olmuştu, açık yaralarından kan boşanıyordu. Kalbi göğsünden fırlayacakmış gibi atıyordu. Sonra gözleri karardı ve kendinden geçti.

Tekrar kendine geldiğinde akşam olmuştu. Dar bir kaya çıkıntısının üzerinde yattığını fark etti. Yapacağı en küçük bir yanlış hareket ile tekrar uçuruma düşeceğinden korktuğu için, kımıldamaya bile cesaret edemiyordu. Yüz üstü yattığından dolayı etrafını göremekteydi, bu nedenle yavaşça sırtının üzerine döndü. Gökyüzü yıldızlarla doluydu. Rahatlayarak bunun her zamanki gökyüzü olduğunu fark etti. Yıldızlar her zamanki tanıdık şekilleri oluşturuyor ve titrek ışıklarıyla geceyi güzelleştiriyordu.

Buna karşılık aşağı yuvarlandığı yamaç son derece karanlıktı ve aşağıdaki vadiye doğru uzanan devamı da karanlıklar içinde kalıyordu. Gerçekten de çok derin bir uçurumdu bu. Şimdilik üzerinde bulunduğu kaya çıkıntısını terk etmesinin imkânı yoktu. Düşerken ciddi bir biçimde yaralanmadığı için çok sevinçliydi. Ne yazık ki kılıcını kaybetmişti; artık silahsızdı.

Elmas bahçesi çok garip bir yerdi; başından geçenler de aynı derecede garipti. Eskiden zenginlik olarak tasavvur ettiği şeyin maddeleşmiş haliydi aslında az önce gördükleri. Kim altın ve gümüşün, yakut ve akiğin hayalini kurmazdı ki? Kim bu değerli taşlarla bezeli bir nesneyi eline almaktan hoşlanmaz, kim ona taş veya kilden yapılma sıradan bir nesneden daha çok ilgi göstermezdi ki? Fakat zenginliğin bu denli bolluğu, onu gerçek bir kâbusa dönüştürmüştü. Öncelikle bu değerli nesnelerin hiçbiri bedenin gerçek arzu ve taleplerine cevap verecek durumda değildi. Gılgameş hâlâ açlık ve susuzluk hissediyordu, hatta eskisinden de şiddetli olarak. Tüm iç organları guruldamaktaydı. Olduğu yerde kıvrılarak başka şeyler düşünmeye çalıştı.

O korkunç canavarın bahçede aniden belirmesinin anlamı ne olabilirdi acaba? O rengârenk kuşlar kendisine neden bu kadar düşmanca davranmışlardı? Aniden zihninde sorularının cevabı belirdi: Konuşan kuşlar değil, aksine kendi içindeki düşüncelerdi. Kuşların konuşmasına imkân yoktu, onlar altın ve alaca akikten yapılmış cansız varlıklardı. Garip bir büyü onların hareket etmesini sağlıyordu, hatta belki gerçekten de cıvıldıyorlardı... fakat onları yanlış anlamıştı ve seslerini kendi istekleri ile karıştırmıştı.

Bütün gece uyumayarak sabah olmasını bekledi. Nihayet şafak sökmeye başladığı zaman, yerinden yavaşça doğruldu ve yamaçtan aşağı inmeye başladı. Dün akşam tahmin ettiğinden çok daha kolay oluyordu bu iş. Aşağıdaki vadinin sonu geniş bir düzlüğe açılıyordu. Bir süre sonra çevresini saran sabah sisi iyice dağıldı ve gözlerinin önünde cılız, kurumaya yüz tutmuş otlarla kaplı bir düzlüğün uzandığını fark etti.

Karnı o kadar acıkmıştı ki, dayanamayarak yere eğildi ve bir ceylan gibi otlamaya başladı. Fakat çok fazla yiyemedi; çünkü otların tadı acıydı ve karın doyurmuyordu. Bu nedenle eline bir taş alarak etrafını gözetlemeye başladı. Gözleri bir grup tavşanı seçinceye değin aradan bir saat kadar bir süre geçmesi gerekti. Hayvanlar onu fark edince irkilerek kaçmaya başladılar, Gılgameş de peşlerinden koştu ve nişan alarak elindeki taşı fırlattı. İyi bir atış yapmıştı; hayvanlardan biri yerde hareketsiz olarak yatıyordu. Gılgameş bir süre boş yere ateş yakmaya çalıştıktan sonra uğraşmaktan vazgeçti ve tavşanı çiğ çiğ yemeye başladı. Hayvanın kanını içti ve kemiklerini köpekler gibi sıyırdı.

Bunun barbarca bir davranış olduğunu biliyordu, fakat yapacak başka bir şey yoktu. Sonuçta ne de olsa bir süre için açlığını bastırmıştı. Az sonra bir kaynağa rastladı. Yere çökerek serin sudan önce bol bol içti, sonra da yıkandı ve yaralarını temizledi. Bir nebze olsun sakinleşmiş ve kendisine gelmişti. Ayağa kalkarak çevresine bakındı.

Önünde uzanan topraklar son derece ıssızdı; etrafta ne bir ev, ne bir kulübe ve bir çoban, ne de hayvan sürüsü göze çarpıyordu. Bir süre yürüdükten sonra, kulaklarına bir uğultu gelmeye başladı.

O tarafa doğru yürüdü ve bir çift saat sonra bunun denizin sesi olduğunu anladı. Yaşamında ilk kez olarak sahili, kumsalı ve denizi görüyordu. Göz alabildiğince su uzanıyordu önünde ufka kadar, sahile vuran dalgalar onun nefes alıp verme sesiydi sanki.

Kıyıdaki otlarla deniz arasında uzanan ince kumsal şeridinde yavaş yavaş yürümeye başladı. Başını öne eğmişti, çünkü yerde denizin kıyıya vurduğu birçok ilginç ve değişik nesne vardı. Su tarafından cilalanmış taşlar, deniz kabukları, deniz hayvanları, yıpranmış bir tahta parçası ve soluk kahverengi çiçeklere benzeyen bir şeyler. Nem, tuz ve hafifçe de çürük kokuyorlardı. Denizin rengi koyu maviydi, bazı yerlerde ise yeşil. Dalgalar tepelerinde beyaz köpükten taçlar taşıyordu, kıyıya çarpıp parçalandıkları vakit, kumsalın içlerine kadar yayılıyordu bu bembeyaz köpükler. Denizin üzerindeki masmavi gökyüzünü bembeyaz bulutlar nakışlıyordu. Uzaklardan yükselen tiz bir ses giderek kendisine yaklaştı, yaklaştı ve başının üzerinden geçip gitti. Bir turna katarı uçuyordu ufka doğru.

Gılgameş kıyıya oturarak denizi seyrediyordu. İçi huzur doluydu. Hafifçe esen rüzgârın kıyıya vurduğu, sonra da tekrar denize geri götürdüğü dalgaların uğultusuyla uyum içinde nefes alıp vermeye başlamıştı. Muazzam bir kuvvete sahipti koca deniz, derinliği dipsiz gibi duruyordu ve ucu bucağı görünmeyecek kadar genişti.

Bir süre sonra ayağa kalkarak kıyı boyunca yürümeye başladı. Az sonra küçük bir koyun kıvrımında, yüksek bir kumulun ardına gizlenmiş olan saz damlı bir kulübe çarptı gözüne. İçinde oturan birisi vardı herhalde, çünkü bacadan ince bir duman sütunu yükseliyordu.

Gılgameş hızlı adımlarla eve doğru yürümeye başladı. Tam eve iyice yaklaşmıştı ki, kapıda hareket eden bir şey görür gibi oldu. Hemen durarak onun ne olduğunu anlamaya çalıştı. Fakat düşmanca bir şeyler sezinleyemediği için, yavaş yavaş kapıya doğru yürümeye devam etti.

Eve ulaştığı zaman burasının neredeyse yıkılmak üzere olduğunu, fakat yine de içinde birisinin yaşadığını fark etti. Nihayet bir insan, diye düşündü. Bir insanla yaptığım son konuşmanın üzerinden ne kadar çok zaman geçti... umarım konuştuğum lisanı anlar...

Hancı Siduri Sabitu, deniz kıyısında yapayalnız oturmaktaydı. İnişleri ve çıkışları derin çizgiler halinde suratına kazılmış olan hareketli bir yaşamdan sonra bu ıssız yere çekilerek, bir zamanlar kehanetin kendisine söylediği gibi münzevi bir yaşam sürmeye başlamıştı.

Kulübesini kendisi inşa etmişti; çatısını da yine kendisi özenle kaplamıştı sazlarla. Küçük kulübe denizden bir hayli uzakta, kumulun ta içlerindeydi, çünkü kışın fırtınalar sert ve katı, deniz ise oldukça acımasız olabiliyordu. Fakat arada bir, hava tanrısı Wer uyuduğu zamanlar, rüzgârlara hükmetme yetkisi verilmişti kendisine. Böyle zamanları hemen anlıyor ve onlarla konuşmak için koşa koşa yakınlardaki kayalıklara gidiyordu.

İşte yine bu günlerden biriydi. Siduri rüzgârda dalgalanan uzun bir elbise giymişti ve saçlarını açmıştı. Kendisini şehirde yaşadığı zamanlardaki kadar genç hissediyordu. O zamanlar bir hanı vardı; gündüzler kendisine, geceler ise içki meclislerine, ayyaşların gevezeliklerine ve kaba saba şarkılarına aitti.

Şimdi ise her şey kendisine aitti. Bahçesinde bir ağacı ve nadir bulunan değerli çiçekleri vardı, tüm vaktini onlarla gerektiği gibi ilgilenmeye harcıyordu. Şehirde başkalarının dertleri ve sevinçleriyle yeteri kadar ilgilenmişti, artık kendisi için yaşayacaktı. Küçük şeylerdi yaşamına zenginlik katan: Kumsalda deniz kabukları toplamak, sahildeki yaz akşamları, kulübedeki sert kışlar, kayalıkların üzerindeki gezintiler, uçsuz bucaksız denizi seyretmek ve sonsuzluğunu hissetmek.

"Güney rüzgârı" diye bağırıyordu kayalıklardan ileri doğru, "nereden geliyorsun? Uzak ülkelere yaptığın seyahatlerde çok şey öğrendin mi? Oralardaki yenilikleri anlat bana. Leylek Anuga hâlâ yaşıyor mu? Neden buraya gelmiyor artık?"

Ve güney rüzgârı ona cevap veriyordu, kadının ayaklarının dibine uzanıyor ve gördüğü her şeyi uzun uzun anlatıyordu.

Ya da şöyle bağırıyordu: "Kuzey rüzgârı, deli oğlum, dalgalarla oynaşıp onları dağlar gibi havaya dikmeden önce biraz dur ve beni dinle. Yola koyulmadan önce söyleyeceklerimi iyice belle ve benden çok daha iyi tanıdığın uzak dünyaya selamlarımı götür. Güney rüzgârının söz ettiği adaları da selamla, onlara felaket yerine tatlı bir serinlik bahşet."

İşte bu ve buna benzer şekilde konuşuyordu onlarla, sık sık da çok uzun zamandır yalnız olan insanların yaptığı gibi, kendi kendine konuşmaktaydı.

Bahçesindeki ağaç bugün bu yılın ilk meyvelerini vermeye başlamıştı. Henüz çiçeklerin ucundaki küçük yumrular halinde olsalar bile, ağacın hâlâ yiyecek vermeye yetecek güce sahip olduğunun birer kanıtıydı onlar. Sevinç ve takdirle ağacın gövdesini okşadı.

"Sen sihirli bir dev olmalısın" dedi ona, "denizden bu yana esen tuzlu fırtınalara yıllardır bıkıp usanmadan göğüs geriyorsun. Cesursun, güçlü ve güzelsin. Benden çok daha yaşlısın. Buraya geldiğim zaman bile sen buradaydın, kulübemi senin gölgene inşa ettim ve seni hâlâ çok seviyorum. Yaşadığım sürece sana benden başkasının dokunmasına asla izin vermeyeceğim. Daima senin iyiliğini istediğimi biliyorsun ve bu böyle kalacak."

Bunun üzerine hafif bir rüzgâr ağacın etrafa yayılan geniş dallarının ve tacının arasında gezinerek, cevabını Siduri'ye iletti: "Ben sıradan, basit bir ağacım sadece. Tohumumu buraya tanrılar değil, uzak gezileri sırasında dinlenmek için konan kuşlar ekmişti ve buna rağmen burada yetişmiş olmam, bir tesadüf eseri değil... Senin geleceğini biliyordum ve uzun yıllar gelmeni bekledim. Senin yakınında bulunmak çok hoşuma gidiyor, fakat buna rağmen gövdemin içi endişeyle dolu."

"Neden? Yoksa yalnız kalmaman için yanına ektiğim çiçeklerden mi hoşlanmadın? Yoksa yeteri kadar su mu vermiyorum sana?" diye sordu Siduri.

"Mesele bu değil" diye karşılık verdi ağaç, "içimi endişe ve kederle dolduran, insanların yaptıkları. Uzaklarda olup bitenlerin

ben de farkındayım. Deli oğulların rüzgârlar bana yeteri kadar haber taşıyorlar, bu nedenle uzak dünyanın nasıl bir yer olduğunu tasavvur edebiliyorum. Geçenlerde Lübnan adı verilen bir ülkede kardeşlerimin öbek öbek kesildiklerini işittim. Hem de neden, biliyor musun? Sadece insanlara yeni oyuncaklar yapabilmek için! Başkaları ise tahtamızı bu iş için bile kullanmıyor, tek amaçları bizi ateşe verip biraz ısınabilmek. Böyle bir ateş o kadar kısa sürer, alevleri o kadar çabuk geçer ki... Ve bu arada geleceği düşünen hiç kimse de yok."

"Hangi gelecekten söz ediyorsun?" diye sordu Siduri. "İleride her şeyin nasıl olacağını biliyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum, fakat içime çok kötü hisler doğuyor: Biz ağaçlara soğuk ve düşmanca bakıyor insanlar. Sanki varlığımız onları rahatsız ediyor, bizleri gördükleri yerde keserek, güya daha faydalı şeyler ekmeye yelteniyorlar hemen. Sayımız günden güne azalıyor ve kimse yeni ağaçlar dikme sorumluluğunu hissetmiyor kendisinde. Bozkırdan esen rüzgârın bana anlattığına göre, Hermon'un etrafındaki orman günden güne küçülüyormuş. Üç ya da dört insan yaşamı, yani biz ağaçlar için çok kısa bir süre sonra, bozkır Hermon'un tepesine kadar uzanacak. Tüm ülke çöle dönüşecek ve orman insanların anılarında sadece bir efsane olarak yaşayacak."

Ağacının sözleri hancı kadını son derece etkilemiş ve üzmüştü. İçini yakan acı ile bağırdı: "Söyle bana, demin anlattıklarının sorumlusu kim? Kim böyle bir şeyi yapabilmeye cüret edebilir?"

"Akılları sadece bir gün yaşayan sineklerden bile kıt olan insanlar" diye karşılık verdi ağaç, "bugün kendilerini güçlü ve kudretli hisseden, fakat çok yakın bir gelecekte açlık ve susuzluk çekerek bozkırda sürünecek olan varlıklar. O zaman kötü kaderlerine lanet edecekler, fakat bu durumdan kendilerinin ve atalarının sorumlu olduğunun farkına bile varmayacaklar. Ey Siduri, sen ve ben, her birimiz kendi yöntemimizle bile olsa, çok şey gördük. Dünyanın eskiden nasıl olduğunu, bugünkü durumunu ve gelecekte nasıl olacağını biliyoruz, gerçek olmayan şeyleri hayal eden, fakat gerçek olan şeyleri yok eden insanların çılgınlıkları bizi ürkü-

tüyor. Sen onlardan kaçmayı başardın, fakat ben olduğum yere sıkı sıkı bağlıyım, buraya kök saldım ve her şeyi değiştirmek isteyen birisi geldiği zaman kaçıp gitmem mümkün değil. İnsanların aptallığı beni korkutuyor ve onları engellemek için elimden hiçbir şey gelmiyor."

"Sakin ol" dedi hancı Siduri ve ağacın çatlaklarla dolu pütürlü kabuğunu okşadı. "Burada her şeyden uzakta yaşıyoruz. Hiçbir insanın yolu buralara düşmez, çünkü insanlar için önemsiz olan bir bölgenin sınırları içinde yaşıyoruz."

"Böyle söyleme" diye karşılık verdi ağaç, "elinde balta bulunan ve ağaçları sanki oyun oynarmışçasına birbiri ardına deviren bir insan buraya yaklaşıyor bile. Onun adımlarını işitiyorum. İkiz dağdan aşağı büyük bir gürültüyle indi ve şimdi kıyıyı izleyerek buraya geliyor. Çok kısa bir süre sonra karşıma dikilip, anlayışsız gözleriyle beni seyredecek. Bu defa beni kesmese bile, ilerlemeye devam ederek benim gibi savunmasız olan kardeşlerimi kesecek ve onları canlı birer varlık olmaktan çıkarıp, cansız nesneler haline dönüştürecek."

Ağacın sızlanmalarını işiten hancı Siduri'nin de içini korku kapladı, kulübesine geri dönerek kapıyı sıkıca kapadı ve kilidi yerine taktı. Pencereden dışarısını gözetleyerek gelecek olan yabancıyı beklemeye başladı. Üşüyordu. Isınmak için şömineye biraz kuru deniz yosunu attı, fakat alevler vücudunun sadece dışına etki ediyor ve kalbindeki soğuğu gidermiyordu. Eski alışkanlığı uyarınca küçük bir malt teknesinde bira hazırladı ve bir bardağa doldurdu. Saatler boyunca öylece oturdu orada, sadece arada sırada kapıyı aralayıp dışarıya dikkatle bir göz atmak için ayağa kalkıyordu.

Sonunda onun geldiğini gördü ve korkudan neredeyse ödü patladı. Genç bir adamdı gelen, fakat elbiseleri paramparça olmuştu ve kanunlardan kaçan bir katil gibi her yanı kana bulanmıştı. Katlanmak zorunda kaldığı eziyetler nedeniyle çehresi kararmış ve beli bükülmüştü. Ruhunda kendisine ıstırap veren bir yara mı vardı? Yoksa hedefine ulaşana kadar asla durmamaya yemin mi etmişti?

Bir kez daha kapıya koştu ve kilidin sağlamlığını kontrol etti, çünkü onu içeri almak istemiyordu. Fakat adam kulübenin önünde

durarak beklemeye başladı, sonra pencereye yaklaştı ve içeri baktı. Siduri'yi görünce şaşkınlıkla sordu: "Neden bana bir hayaletmişim gibi bakıyorsun? Kapıyı üzerime kilitlemene sebep olacak kadar korkunç mu görünüyorum yoksa?"

"Görüyorum ki sen başkalarının kullandığı kolay yollar yerine, yaşamın içinde savaşarak ilerlemeye çalışıyorsun. Sanki çocukluğunda sahip olduğun bir şeyi yanlış yollarda kaybetmişsin ve şimdi de geri almaya çalışıyorsun" diye karşılık verdi Siduri. "Seninkine benzeyen suratları eskiden çok görüyordum şehirde. Hepsi de tatmin bulmamış özlem ve acıların işaretleriyle doluydu. İnzivaya çekilirken bu tür suratları bir daha görmeyeceğimi düşünüyordum. Beni buraya kadar takip etmeye cüret etmelerinden korktum biraz, hepsi o kadar."

Adam bir şey söylemedi ve Siduri'nin gözlerinin içine baktı. Acı, açlık, özlem ve ıstırap okunuyordu bu gözlerde, fakat umuda benzer birtakım parıltılar da yok değildi. Bunların hepsi Siduri'yi duygulandırmış ve yüreğini yumuşatmıştı. Kendisi ne de olsa eski bir hancıydı ve yaşamı boyunca kapısını yabancılara açmaya alışmıştı.

"Teşekkür ederim" diye fısıldadı adam ve bitkin bir şekilde şöminenin yanına çöktü. Hancı kadın tek kelime etmeden ona bira dolu bardağı uzattı. Bardağı kaparcasına alan adam birayı hırslı yudumlarla içmeye başladı. Siduri bu arada onu ilgiyle seyrediyordu, adam içmeyi bitirince ona bir parça ekmek getirdi.

"Kimsin sen?" diye sordu ona şefkatli bir sesle, "ve nereden geliyorsun? Avurtların neden bu kadar çökmüş, çehren neden bu kadar karanlık, kalbin neden bu kadar üzgün? Suratından anladığıma göre, uzun zamandır yurdundan çok uzak yerlerde bulunuyorsun. Derin buruşmuş ve güneşten yanmış, üzeri çatlaklar ve yarıklarla dolu, neden yolunu kaybetmiş biri gibi dolanıp duruyorsun bozkırda?"

"Ben kimim, nereden geliyorum, neden böyle görünüyorum?.." diye güldü adam acı acı, "... bunlar bazen benim bile cevaplandıramadığım sorular..." Derin düşüncelere daldı ve bir süre hiç konuşmadı. Sonra gözlerini kaldırdı, Siduri Sabitu'ya baktı ve hafif bir sesle konuşmaya başladı: "Adım Gılgameş ve Uruk kralı-

yım. Hayatın yalnız bir yolcusuyum. Şimdiye kadar başımdan çok şey geçti; Humbaba'yı öldürdüm, gök boğasını hakladım ve şehrimin etrafına tüm dünyada eşi benzeri bulunmayan bir duvar ördüm. Bunlar yaptığım büyük işlerdi. Hayatımın birer parçası oldukları için onları gizlemek istemiyorum. Fakat buralarda yalnız başıma neler aradığıma ve neden tarif ettiğin gibi korkunç bir görüntüye sahip olduğuma gelince, bu apayrı bir meseledir..."

Konuşmaya ara vererek biradan bir yudum daha içti, sonra da devam etti: "Tüm kalbimle sevdiğim dostum, kardeşim ve can yoldaşım, beni bin bir türlü tehlike ve eziyetten kurtaran güçlü Enkidu, artık yanımda değil. Bilinmeyen bir hastalık yüzünden korkunç bir şekilde can verdi. Haftalar boyunca gece gündüz onun döşeğinin başucunda oturdum ve tüm ilaçların nasıl etkisiz kaldıklarını seyretmek zorunda kaldım. Öldükten sonra uzun süre ağladım ve gömülmesine izin vermek istemedim. Yakarmalarımın tanrıları etkileyeceğini ve belki bu şekilde onu bir daha hayata döndürmeyi başarabileceğimi düşündüm. Fakat hepsi boşunaydı. Onu mezara bizzat taşıdım ve bu arada içimde bir şeylerin kopup gittiğini hissettim. Dostumun acınacak kaderi beni çok etkilemişti, aynı şeyin benim de başıma gelebileceğini düşünmeye başlamıştım. Böylece yurdumu terk ederek, bir haydut gibi gezinmeye başladım bozkırlarda. Korku dolu bir kalple, kaderin beni sürüklediği yere doğru gidiyordum. Nasıl olur da hiçbir şey olmamış gibi davranabilirdim? Tek dostum Enkidu sanki asla var olmamış gibi göçüp gitmişti. Ve ben... aynısı benim de başıma gelmeyecek mi? Günün birinde ben de uykuya dalacak ve bir daha uyanmayacak değil miyim?"

Hancı Siduri zeki ve yaşam tecrübesine sahip bir kadındı. Daha önceleri de yürekleri ağır sorunlarla dolu birçok insan ona gelerek içlerini dökmüştü. Siduri ise sadece dinleyerek bile onlara büyük bir iyilik yaptığının farkındaydı, bazen onlara faydalı öğütler verdiği de oluyordu. Şu anda karşısında duran adam bir kraldı gerçi, fakat bir köleyi etkileyen şey, onu da etkiliyordu. İnsanlar birçok konularda birbirlerinden apayrıydılar, ama birçok konuda da birbirlerine o kadar çok benziyorlardı ki...

Siduri ona şunları söyledi: "Daha nereye kadar gitmek istiyor-

sun Gılgameş? Bozkırda gece gündüz dolaşsan ve sonunda hedefine varmayı hayal etsen bile, aradığın yaşamı asla bulamayacaksın. Tanrılar başlangıçta her şeyi böyle yarattılar: Ölümü insanlara layık gördüler ve sonsuz yaşamı kendilerine aldılar. İnsanlar ve tanrılar arasındaki kader dağılımı böyledir işte, bahtına küsmek veya kaderini değiştirmeye çalışmak insana bir fayda getirmez. Sen bir insansın Gılgameş, hayatının tadını çıkarmaya bak! Leziz yiyeceklerden bol bol yiyerek karnını doldur, tatlı içeceklerle ruhunu neşelendir ve var olduğun için sevin. Yaşadığın her yeni günü bir bayram olarak kabul et. Sana bir defalığına verilmiş bir hediye gibi zevk al ondan. Her gün bir tek defa yaşanır, diğer günlerle kıyas bile edilemez. Dün ve bugün arasında, dolayısıyla da yaptıkların ve yapmayı arzuladıkların arasında mukayese yapacak olursan, çok büyük bir hataya düşersin. Çünkü gereğinden fazla düşünen ve endişelenen bir insan, yaşadığı ânın güzelliğini gözden kaybeder. Bu andan zevk alıp mutlu olmak varken, asla gerçekleşmeyecek boş hayaller peşinde koşmak niye? Yaşamın anlamı ıstırap çekmek değil, aksine mutluluk, aydınlık ve sınırsız bir evet olmalı. Her günü olduğu gibi kabul et, her günün tadını çıkar, her geceden zevk al, her geceyi bir şölen havasında kutla. Ye, iç, dans et ve oyna, elbiselerini ve kendini temiz tut, göğsünde yatan kadını mutlu et ve sen de onun sıcak vücudundan zevk al. Ancak ve ancak budur insanların tutkusu"

"Bana öyle geliyor ki" dedi Gılgameş, "sanki hayatımın çok büyük bir kısmını derin uykuda geçirmişim. Bazen ani bastıran bir yağmurdan sonra bulutların arasından süzülen güneş ışığı kadar hafif, sık sık da ıstırap ve hüzün doluydu. Devamlı bir şeyler yapmak, biçimlendirmek, değiştirmek istiyordum, fakat bu arada zamanın parmaklarımın arasından nasıl kayıp gittiğini hissediyordum sürekli. Sadece çocukken... evet, henüz çocukken tüm sonsuzluklar bana aitti, sınırsız bir özgürlük ve mutluluk içindeydim. Fakat yine de kendimi yalnız hissediyor ve gerçek bir dostun özlemini çekiyordum. Onu bulduğum zaman, bir şeyler yapmak arzusuyla yanıp tutuşuyordum, dopdolu ve bitmez tükenmez kuvvete sahip bir yaşam vardı karşımda. Fakat onu kaybettikten ve her zaman-

kinden daha fazla yalnızlığa gömüldükten sonra, her şeyin sona erdiğini ve artık yaşamımın bir anlamı kalmadığını düşündüm. O kadar üzgündüm ki, bir kadının bana verdiği sevgiyi bile gerçekten algılayamadım. Onu sadece kendimi avutmak için kullandım, o kadar. Böylece bu kadının kollarının arasından sıyrıldım ve gerçek yaşamı aramak için tekrar yollara koyuldum."

"Ya şimdi? Karnın doyduktan ve susuzluğun dindikten sonra, şimdi neler hissediyorsun kulübemde?" diye sordu Siduri.

"İnanılmaz bir sükûnet ve rahatlama" diye iç geçirdi Gılgameş tüm kalbiyle. "Kulübene henüz az önce gelmiş olmama rağmen, sanki ezelden beri burada oturuyormuşum gibi geliyor bana. Geçip giden zaman bir ânın içine toplanmış sanki. Bir dakika önce geldim buraya, bu da ikincisi."

"Çok çabuk öğreniyorsun ve bazı şeyleri kavradın bile" dedi Siduri ve rahatlamış bir tavırla güldü. Başlangıçtaki gerginliğini üzerinden atmış ve her zamanki huzuruna kavuşmuştu. "Denizi işitiyor musun?" diye sordu. "Birbirinden apayrı birçok sesle konuşuyor ve buna rağmen hepsi aynı şeyi anlatıyor. Dinle, kulübeden içeri giren güzel bir müzik değil mi?"

Gılgameş başını kaldırarak dışarıdan gelen seslere kulak kabarttı. Gerçekten de çok çeşitli sesler işitiyordu. Bir uğultu, kabarma ve geri çekilme, kulübenin üstünde oradan oraya esen rüzgâr, taşların yuvarlanmaları ve gıcırtıları, deniz kuşlarının seslerine benzer çığlıklar. Bu seslerin sürekliliği ilgisini çekti. Dikkat etmediği zamanlar bile daima oradaydılar. Onların varlığını inkâr etmek imkânsızdı, bunun için insanın kulaklarını tıkaması ya da denizden daha yüksek sesle konuşarak kendi kendisini aldatması gerekliydi. Fakat bu da bir işe yaramazdı, çünkü deniz daha kuvvetliydi ve sesleri her defasında geri geliyordu. Kudretliydi deniz, hatta var olan tek gerçek kudretti.

Gılgameş gözlerini kapadı ve az öncesinden çok daha fazlasını işitmeye başladı. Yaşamın aslında ne kadar muazzam bir kuvvete sahip olduğunu kavraması onu çok şaşırtmıştı, dev bir hava girdabının içinde hareket eden aciz, zavallı bir toz tanesi gibi hissediyordu şu anda kendisini. Yoksa Siduri kendisini büyüleriyle tutsak etmesi için tanrıların görevlendirdiği bir bekçi miydi?

Gözlerini açabilmek için kendisini zorladı ve hancı kadının pencerenin önünde gülümseyerek oturduğunu gördü. Hem Ninsun'a benziyordu, hem de ondan apayrıydı. Kulübenin içine göz gezdirdi, kadının yerli yerinde temiz ve düzenli bir şekilde duran eşyalarına baktı. Sanki ezelden beri burada duruyorlardı, toprağa kök salmışlardı ve kulübe onların etrafına inşa edilmişti. Her şey etrafına huzur ve sükûnet saçıyordu; eğri ve çarpık kil duvar, sarı-kahverengi sazlar, ateşin üstündeki malt teknesi, önündeki bira dolu bardak, hepsi de oldukları gibi, gerçek ve doğruydular.

Dışarıda bir fırtınanın estiğini işitti; küçük kulübe sırtını dayadığı kumulun koynuna iyice sokuldu. Kendisini güvende hissediyordu, her şey sağlam ve dayanıklıydı, içtiği bira, en az biraz önce işittiği sözler kadar güzeldi. Bundan önceki yaşamı gerçek dışıydı sanki, rüzgârda dağılan duman gibi yitip gitmişti zihninden. Biradan bir yudum daha içti. Tatlı, huzurlu bir yorgunluk çökmüştü üzerine, az sonra ruhunu denizin uğultusu gibi yumuşak bir şekilde kucaklayan uykunun kollarına terk etti kendisini. Sırtını yasladığı duvardan yavaşça yana kaydı ve yere kıvrılıverdi. Deniz dalgalarının sahile vurup çatlamaları ile aynı tempoda nefes alıyordu, ezelden beri o ses oradaydı ve ebediyete kadar da orada kalacaktı. Sonsuz bütünlüğün bir parçasıydı o.

Uzun ve derin bir uykudan sonra harika bir biçimde dinlenmiş ve kuvvetlenmiş olarak uyandı Gılgameş. Hancı kadının kendisine hazırlamış olduğu kahvaltıyı büyük bir iştahla yedi. Az ilerde yeni elbiselerin ve yeni bir kemerin bulunduğunu gördü. Vücudundaki paçavraları çıkartarak onları giydi ve vücuduna tam oturdukları için sevindi.

Siduri Sabitu evde değildi, fakat bahçeden yükselen sesini işitiyordu. Kiminle konuşuyordu? Yoksa burada yaşayan başka birileri de mi vardı? Kulaklarını kabartarak sözlerini duymaya çalıştı, fa-

kat denizin uğultusu herhangi bir şey anlamasına meydan vermeyecek kadar şiddetliydi. Kapının önüne çıktı, kumulun üzerine tırmandı ve önünde uzanan denize baktı. Rüzgâr bugün sakindi, çok hafif eserek denizin yüzeyini yalıyor ve oluşturduğu küçük dalgaların güneşin altında parlamalarına neden oluyordu. Dünden daha uzaklara bakıyormuş gibi geliyordu ona, sanki ufuk bir parçacık daha geriye gitmişti. Fakat sudan başka hiçbir şey göremiyordu bir türlü, ne bir ada, ne bir kıyı... Deniz uçsuz bucaksız olmalıydı. Oysa...

Bu şekilde düşünüp dururken, sessizce yaklaşan Siduri'yi fark edememişti. Bir anda onu yanında görünce elinde olmadan irkildi. Kadın bir baş hareketiyle denizi işaret etti. "Çok güzel, değil mi? diye sordu, "ona bakmak daima çok hoşuma gidiyor, çünkü gördüğüm asla aynı şey değil. Her an şekli değişiveriyor; sabah, öğleyin, batmakta olan akşam güneşinin kızıllığı altında, sürekli başka bir simaya bürünüyor. O kadar çok çehresi var ki... Ve bana her defasında başka birisini gösteriyor."

Gılgameş gözlerini kısmıştı ve bir kartal gibi ufku süzüyordu.

"İlerde bir yerlerde Tilmun adında bir yer olmalı, Mutlular adası. Bu konuda bir şeyler biliyor musun?"

"Hayır" diye karşılık verdi Siduri sadece.

"Fakat sen denizin kıyısında oturuyorsun... Buraya gidip gelen denizcilerden çok şey öğrenmiş olman gerekir. Gerçekten de sonsuz yaşamın sırrını gizleyen ada hakkında hiçbir şey bilmiyor musun? Ziusudra ve karısını görmek, onlara bilmek istediğim her şeyi sormak için oraya gitmeyi çok istiyorum. Eğer mümkün olursa denizi aşarak gideceğim oraya, bunu başaramazsam da bozkırda yürümeye devam edeceğim."

Siduri başını sallayarak dikkatle baktı ona. Dünkü düşüncelerinin ve sözlerinin geldikleri gibi yıldırım hızıyla gittiklerinin farkına varmıştı. Belki de sadece bitkinlikten dolayı öyle konuşmuştu, ya da bir an için gerçekten de öyle hissetmişti. Fakat şimdi kendisini kendisinden uzaklaştıran, sert ve dur durak bilmeyen o eski, huzursuz özlem kaplamıştı içini. Onu durdurmak imkânsızdı, böyle bir insan yürümeye başladığı yolun sonuna kadar gitmeliydi.

"Gılgameş" dedi ona ciddi bir sesle ve elini kolunun üzerine koydu. "Burada asla bir yol olmadı ve buraya gelen hiç kimse denizi aşamadı. Sadece ve sadece Şamaş'a tanınmıştır bu hak. Zaten deniz yoluyla Tilmun'a gitmeyi hiçbir insan başaramaz, yol tehlikelerle doludur ve geçit vermez derin sular ölüm saçar. Kabul edelim ki bir gemi buldun ve yola koyuldun. Ölüm suyuna geldiğin zaman ne yapabilirsin ki? Oradan hiçbir insan geçemez, sen de suların derinliklerinde yitip gidersin."

"Söylediklerin beni korkutmuyor" dedi Gılgameş, "Ziusudra ve karısı o adaya gitmişler, bunu ben niye başarmayayım ki?"

"Onlara Tilmun'u yurt olarak verenlerin tanrılar olduğunu unutma sakın! Fakat hedefe ulaşmak arzuna hiçbir şeyin engel olamayacağının da farkındayım. Kulübemde ancak birkaç saat için huzur bulabildin, fakat içindeki çağrıya karşı koyamıyorsun artık. Sana iyi bir öğüt vermek istiyorum Gılgameş, verebileceklerimin en iyisidir bu. Kayalıklarda yürümeye devam edersen, buradan epey uzakta neredeyse denizin kıyısına kadar uzanan sık bir orman göreceksin. Orada Urşanabi oturmaktadır, Ziusudra'nın hizmetkârı ve kayıkçısı. Tilmun'a giden yolu bir tek o bilir, çünkü özel biçimli taştan gönderlerinin yardımıyla ölüm suyundan kazasız belasız geçebilmektedir. Onu ziyaret et ve adaya giderken seni de yanında götürmesini dile ondan. Belki de dün bana yaptığın gibi, onun da kalbini yumuşatmayı başarırsın."

"Teşekkür ederim sana" dedi Gılgameş ve şaşıran hancıyı kucakladı, "çok teşekkür ederim, benim için yaptıklarını asla unutmayacağım. Bana söylediklerini de hiçbir zaman aklımdan çıkarmayacağım. Sözlerin değerli bir gümüş gibi, sürekli parlaması için onu dikkatle muhafaza etmek ve sık sık temizlemek gerekir."

Kadından ayrılarak gitmeye hazırlandı. Aslında daha soracağı birçok soru vardı ve Siduri'nin keyifli kulübesinde bir süre daha kalmayı çok isterdi. Fakat Tilmun yolu önünde uzanıyordu. Bir an bile duraksaması mümkün müydü? Arkasını döndü ve aceleyle oradan uzaklaştı. Siduri Sabitu ise daha uzun süre kumulun üstünde kalarak Gılgameş'in ardından baktı, ta ki kayaların ardında bir nokta gibi olup gözden kaybolana dek.

"İçindeki çağrıya karşı koyamıyor" dedi kendi kendine konuşurcasına, "fakat buna rağmen doğru yolda ilerliyor. Dün söyledikleri hiç de aptalca değildi. Gitmek zorunda olması ne kadar yazık; oysa onun da ağacın sesini duyup duymadığını öğrenmeyi çok isterdim. Belki de yeni bir şeyler öğrenme fırsatı geçmiş olurdu eline."

Bahçesine giderek ağacıyla konuşmaya başladı. "Seni görmeden gitti buradan" dedi ona, "fakat onunla tanışmanı çok isterdim. Sanırım onun hakkındaki düşüncelerin belki az da olsa değişirdi."

"Bilmiyorum" diye karşılık verdi ağaç, "doğru, beni rahatsız etmeden çekip gitti. Fakat onun başka ağaçları devirmek için acele ettiğini hissediyorum. Henüz düşündüğün kadar hazır değil Siduri, henüz o kadar hazır değil..."

"Demek ki gerçekten de önce Tilmun'a gitmesi gerekiyor" dedi Siduri Sabitu düşünceli düşünceli, "sonsuzluğun ne olduğunu öğrenmesi için..."

Bu arada Gılgameş hızlı adımlarla yürümeye devam ediyordu. Nihayet kayalıkları aşarak, üç tarafı ormanlarla çevrili olan bir koya ulaştı. Sahil şeridi boyunca yürümeye devam ederek, az sonra doğal bir rıhtıma vardı. Urşanabi'ye ait olması gereken bir tekne suyun üstünde salınıyordu. Yelkenli, narin bir tekneydi bu; hızlı ve çevik olduğu belliydi. Fakat hancı kadın ona ölüm suyunu aşmak için gerekli olan taş gönderlerden de söz etmemiş miydi?

Ormanın kenarında dolaşarak onları aramaya koyuldu. Gerçekten de az sonra buldu onları, kurumuş deniz yosunlarının altına gizlemişti birisi onları: Taştan yapılmış iki tane upuzun gönder, güneşin altında garip bir şekilde parlıyordu. Buna benzer bir şey daha önce hiç görmemişti. Muhakkak ki içlerinde gizemli bir gücün bulunduğu büyülü gönderlerdi bunlar. Etrafta kimseler yoktu. Onları çalsa mıydı acaba?

Gönderlerden birisini kaldırmaya çalışınca onun çok, ama çok ağır olduğunu fark etti. O kadar ağırdı ki, sertçe yere bırakmak zorunda kaldı. Büyülü gönder yere dokunduğu anda parçalanarak tuzla buz oldu. İkinci gönderin de başına aynı şey geldi. Gılgameş'in beceriksiz elleri arasından kayarak, paramparça bir halde yere düştü. Yetkisiz ellerin onlara dokunmasını engelleyen bir büyüyle mi korunuyorlardı yoksa?

Bu arada ormanın derinliklerinde keler yakalamakla meşgul olan Urşanabi, çıkan gürültüyü duyunca şaşkınlıkla irkildi. Yakaladığı üç keleri kolundaki saz sepete koymuştu. Gerçekten de güzel hayvanlardı bunlar, her biri yarım kol uzunluğundaydı ve sırtlarında rengârenk çizgiler vardı. Ziusudra onları ev hayvanı olarak beslediği için, kelerleri Tilmun'a götürecekti. Kıyıdan gelen gürültülerin giderek şiddetlenmesi üzerine, kolundaki sepeti yere fırlatarak kayığa doğru koşmaya başladı.

Büyülü gönderleri parçalayan çılgını gördüğü zaman, olduğu yerde donup kaldı. Tilmun'a gidebilmek için onların olması şarttı. Ölüm suyunun bir damlasını bile tekneye sıçratmayacak şekilde biçim verilmişti onlara, acaba karşısında duran insan ne yaptığının farkında mıydı? Urşanabi dik dik ona baktı. "Kimsin sen?" diye sordu ona, fakat sesinde öfkeden eser bile yoktu, "benim adım Urşanabi ve Ziusudra'nın hizmetkârıyım."

Ter içinde ve soluk soluğa kalmış olan Gılgameş, ona baktı. Yüz hatları yaşını belli etmiyordu, şimdiye kadar gördüğü tüm insanlardan daha farklıydı. Gözleri açık renkti, saçlarının ne renk olduğunu söylemek ise imkânsız gibiydi. Sakalı ince saçaklar halinde çenesinden aşağı dökülüyordu, suratıyla vücudu tabaklanmış deriyle kaplıydı sanki.

"Ben Uruk kralı Gılgameş'im. Tilmun'u ve ölümsüz Ziusudra'yı bulmak için geldim buraya."

Ve kayıkçıya şimdiye dek başından geçen maceraları anlattı, Mutlular adasını görmek için kendisini yakıp kavuran özlemi tasvir etti. Sözlerini şöyle bitirdi: "Urşanabi, sen dış dünya ile bağlarını koparan ölümsüz adamın hizmetkârısın, senden rica ediyorum, bana o mucizevi adaya nasıl gidileceğini anlat. İkimiz birlikte oraya gidelim."

Urşanabi hüzünle başını salladı: "Eğer Tilmunlu Ziusudra'yı görmeyi bu kadar çok istiyorsan, benimle beraber tekneye binmeli ve pek de tehlikesiz olduğunu söyleyemeyeceğim yolculuğu yapmalısın. Teknem sağlam ve bu yolculuğa rahatlıkla dayanabilir. Fakat ölüm suyunu geçmek şimdi bir sorun halini aldı, çünkü büyülü gönderleri parçaladın. Taş gönderler benim ölüm suyundan

etkilenmeden adaya gidebilmem için özel olarak hazırlanmıştı. Fakat sen onları parçaladın ve yok ettin. Yaptığın bu hatalı davranış yüzünden yapacağımız yolculuk şimdi önemli oranda zorlaştı. Kulübeme git ve içindeki baltayı al. Sonra da ormanda en sevdiğin işi yapmaya başla, yani ağaç kesmeye! Tam yüz yirmi tane altmış yarım kol uzunluğunda gönder kesmelisin. Onlar vasıtasıyla tekneyi ileri doğru hareket ettirebiliriz. Denizin tabanına ulaşacak kadar uzun olmalılar ve sayıları en az söylediğim kadar olmalı, çünkü her birini ancak bir defa kullanabileceğiz. Gönderleri suya batırıp ittirdikten sonra elimizden hemen bırakmalıyız, çünkü ölüm suyunun bir tek damlası bile bizi yok etmeye yeter. Haydi, gidip ağaç kes, kabuklarını soy ve sana tarif ettiğim gibi gönderler hazırla."

"Neden ölüm suyunda gönderlerle ilerlemek zorundayız?" diye sordu Gılgameş, "oysa senin teknen yelkenli. Hiç rüzgâr esmez mi orada?"

"Hayır" diye karşılık verdi Urşanabi, "adanın çevresini aşılmaz bir güvenlik şeridiyle çevreleyen ölüm suyu bölgesinde, mutlak bir sükûn hüküm sürer. En ufak bir esinti bile asla görülmez orada. Yelken kullanarak ölüm suyunun sınırına kadar yaklaşmak mümkün ise de, insanın üzerine sıçrayacak olan bir damla su bile onu öldürmeye yeter. Gördüğün gibi aldığımız tedbirlerin tümü yerinde ve gerekli. Bu nedenle daha fazla gevezelik etme, ormana git ve hemen işe başla."

Gılgameş Urşanabi'nin söylediğini yaptı ve bir köle gibi çalışmaya başladı. Günler boyunca ağaç kesti ve nihayet ilk haftanın sonunda yeterince kütüğe sahip oldu. İkinci haftanın sonunda kütüklerin kabuklarını soymuş ve gerekli ölçülere göre kesmişti. Tutamakların tümünü yontması ve gönderleri aşağıdaki tekneye taşıması için, üçüncü bir haftanın daha geçmesi gerekti.

Artık denize açılmalarını engelleyen bir şey kalmamıştı. Tahmin ettiği gibi hızlı ve çevik bir tekneydi bu; dalgaların üzerinde bir ok gibi ilerliyor ve normalde birkaç haftada alınacak yolu, birkaç günde alıyordu. Urşanabi yelkenler ile ilgileniyor, Gılgameş ise dümenin başında oturarak kayıkçının talimatlarına göre tekneye yön veriyordu. Kısa bir süre sonra Gılgameş yaptığı işe alıştı ve dümeni deneyimli kayıkçılar kadar iyi kullanmaya başladı.

Gündüzleri rüzgâr kuvvetiyle ilerliyor, geceleri ise yelkenleri toplayarak suyun teknelerini taşımasına izin veriyorlardı. Urşanabi denizi çok iyi tanıyordu. Suyun üzerinde yönlerini tespit etmeye yardımcı olacak en ufak bir işaret dahi bulunmazken, nerede olduklarını hemen ve tam doğru olarak biliyordu. Geceleri gökyüzündeki yıldızlara, gündüzleri ise güneşin hareketlerine göre ayarlıyordu gidecekleri yönü. Buna rağmen bir gece beklenmedik bir fırtınaya yakalandılar. Azgın dalgaların kendisini bir tahta parçası gibi denize sürüklemesinden korkan Gılgameş, yeterince sağlam olduğunu düşündüğü ilk uygun yere sıkı sıkıya yapışmıştı. Gökyüzüne yükselen dev dalgalar büyük bir gürültüyle üzerlerine düşüyor, sanki tekneyi ve içindekileri denizin dibine çekmek istiyordu. Medet umacakları hiçbir şey yoktu bu durumdayken: Ne yelkenden, ne dümenden, ne gönderlerden, ne de dur durak bilmeden yakardıkları tanrılardan... Fırtına sabaha kadar devam etti, sonra aniden rüzgârın şiddeti kesildi. Gökyüzünün kurşuni rengi, yavaş yavaş açık griye dönüşüyordu.

Her şeye rağmen doğru rotada olduklarına inanıyordu Urşanabi. Ne yıldızları, ne de güneşi görmesine rağmen, hava düzelir düzelmez yelkenleri açmıştı. Gemi ileri doğru hızla yol alıyordu almasına ama, ne o gün, ne de ertesi gün gökyüzünü kapatan bulutlar aralanmadı.

Üçüncü gün rüzgârın aniden bıçakla kesilmiş gibi dindiği bir yere geldiler. Gılgameş irkilmişti. Aradan geçen zaman içinde denizin kabarmasına, köpürmesine, şarıldamasına ve uğultusuna alışmıştı. Fakat şimdi ortalık bir anda o kadar sessizleşmişti ki, kendi kalbinin gümbürdemesini bile işitebiliyordu. Suyun üzerini bir sis tabakası kaplamıştı. Fakat yine de belli belirsiz de olsa, uzaklardaki bir kara parçasının hatları seçilebiliyordu. Tilmun'a, sonsuz yaşam adasına ulaşmışlardı nihayet.

Urşanabi yelkeni toplamıştı ve açık renk gözlerindeki gizemli bir gülümsemeyle Gılgameş'e bakıyordu.

"Şimdi, Gılgameş" dedi ona, "şimdi sıra sende. Her şey senin vazifeni iyi yapıp yapamayacağına bağlı. En küçük bir hata yaşamına mal olur, çünkü suyun tek bir damlasının bile vücuduna değ-

memesi lazım. İhtiyatlı ol ve çok dikkat et. İlk gönderi al ve denizin tabanına sapla. Sonra da onu kuvvetlice ittir ve teknenin biraz yol almasını sağla. Daha sonra öbür gönderleri kullanarak aynısını yapmaya devam et. Gördüğün gibi burada ne akıntı, ne de rüzgâr var. Su mutlak bir hareketsizlik içinde, yüzeyi cam gibi, fakat yine de bugüne kadar dibini gören olmadı. Doğru yöne güçlü hamleler yapabilmen için, senin de en az bu su kadar sakin olman gerekiyor Gılgameş. Aklına yanlış anda gelebilecek yanlış bir düşünce, mahvolmana yol açar."

Urşanabi o kadar büyük bir ciddiyetle konuşmuştu ki, Gılgameş bir anda olayın ne kadar önemli olduğunu kavradı. Tüm düşüncelerini yapması gereken işe yoğunlaştırdı, zihnini dikkatini dağıtacak her şeyden temizledi ve ilk gönderi alarak denizin dibine sapladı. Sonra da çok başarılı bir şekilde gönderi ittirdi ve tekne ileri doğru hareket etti.

"İkinci gönderi hazırla Gılgameş" dedi Urşanabi, "çabuk ol, aldığımız hızı kaybetmeyelim. Sonra da üçüncüsünü, dördüncüsünü, beşincisini..."

Sakin bir sesle konuşuyordu, fakat verdiği emirlerin zamanlaması çok iyiydi. Gılgameş gönderleri birbiri ardına denizin tabanına saplayarak, kendisine yardımcı olacak en küçük bir akıntı olmamasına rağmen teknenin ileri doğru yol almasını sağlıyordu.

Yüz yirminci gönderi de kullandıktan sonra gördüler ki, karaya çok yaklaşmış olmalarına rağmen, tehlikesiz bir biçimde kıyıya çıkmak için hâlâ çok uzaktaydılar.

"Eyvah!" diye bağırdı Urşanabi, "ya kuvvetin yeterli değildi, ya da gönderleri vaktinden önce kullandın. Her halükârda adaya ulaşmak için yeterli olmadılar. Şimdi mahvolduk! Hayatımızın sonuna kadar ölüm suyunda öylece beklemeye mahkûmuz artık. Karaya yaklaşabilmek için yapabileceğimiz bir şey olduğunu sanmıyorum."

Urşanabi bu sözleri öyle acı bir sesle söylemişti ki, sadece onları dinlemek bile Gılgameş'in ruhuna acı vermişti. Fakat muzip bir şekilde parıldayan gözleri, ağzından çıkan kelimelere hiç uymuyordu. Gılgameş bunu fark etti ve adamın gözlerine dikkatle bakın-

ca, amacının kendisini sınamak olduğunu anladı. Var gücüyle çözüm yolları düşünmeye başladı ve buldu da.

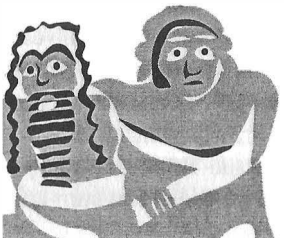
Aceleyle hancının kendisine verdiği kemeri çözdü ve elbiselerini çıkardı. Seren direğine tırmanarak yelkeni açtı, elbiselerini var gücüyle sallamak ve çevirmek suretiyle rüzgâr oluşturmaya çalıştı.

Gemi sonsuz bir yavaşlıkla harekete geçti, fakat bu tempoyla kıyıya ulaşması asla mümkün değildi. Gılgameş derin bir ümitsizliğe düşerek baltasını aldı ve seren direğini kesmeye başladı. Az sonra direk çatırdayarak yana doğru devrilmişti bile.

"Dikkat!" diye bağırdı Urşanabi ve Gılgameş'i kendine doğru çekti, çünkü direğin devrilmesi esnasında gemi yalpalamış ve ölüm suyu etrafa sıçramıştı. Akıl almaz bir biçimde suyun tek bir damlası bile onlara isabet etmedi. Gılgameş hemen ileriye atılarak son anda seren direğini ucundan yakalamayı başardı ve kuvvetle denizin dibine saplayıp ittirdi. Tekne ani bir hareketle ileri fırladı ve adanın kayalık sahiline yanaştı.

Urşanabi ucu düğümlü bir ipi becerikli bir hareketle kayanın tekine dolayarak önce tekneyi sıkıca bağladı, sonra da ikinci bir ip daha atarak kendisi karaya çıktı. Gılgameş onu taklit etti ve büyük bir mutlulukla taşlarla kaplı zemine atladı.

Tilmun, diye düşündü, nihayet hayalimin kalbine ulaştım!

Kıyıdaki kayalığın üzerine çıkmış olan Ziusudra, uzun süredir ufku gözlüyordu. Urşanabi bu defa her zamankinden geç kaldığı için endişelenmeye başlamıştı. Tekne görünür görünmez yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu anladı. Neden her zamanki gibi taş gönderleri kullanmıyor acaba, diye düşündü. Yoksa kırıldılar mı? Kayıkta buraya gelmeye yetkili olmayan biri mi var? Görmekte olduğum insan, tanıdığım insanlardan hiçbiri değil.

Kayaların üzerine oturdu ve teknedeki yabancının olağanüstü,

ama yine de kıyıya ulaşmak için yeterli olmayan bir kuvvetle gönderleri birbiri ardına deniz tabanına saplayarak itmesini izlemeye başladı. Kıyıya varmalarına çok az bir mesafe kala durmuştu tekne. Yabancı adam yelkenleri şişirmek için umutsuz bir mücadeleye girişmişti. Sonunda son bir gayretle seren direğini devirdi ve onu bir gönder gibi kullanarak tekneyi kıyıya doğru iteklemeyi başardı.

Ziusudra hizmetkârı Urşanabi'yle göz göze geldiği anda her şeyi anladı. Buna rağmen yabancıya yaklaştı, hancı Siduri ve kayıkçı Urşanabi'nin yaptığı gibi ona kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini sordu. Ve Gılgameş bir kez daha hikâyesini anlattı: "Elamlı bilge Şutruknahunda bana senin hikâyeni anlattı, Ziusudra, seni bulabilmek için tüm ülkeyi baştan başa kat ettim ve bin bir türlü tehlikeye göğüs gerdim. Geçilecek yolu olmayan dağlara tırmanarak sonsuz karanlıkların içinde yürüdüm, sahte zenginlikler bahçesine ayak bastım ve oradaki canavardan kurtulmayı çok zor başardım. Bu arada bir an bile uyuyup dinlenemedim, çünkü yol başlı başına bir felaketti. Hancı Siduri'nin kulübesine ulaştığım zaman elbiselerim lime lime olmuştu, tüm vücudum yaralarla kaplıydı, çayırda ceylanlar gibi otlamış ve yırtıcı hayvanlar gibi çiğ et yemiştim. Bugüne dek çok üzüldüm ve çok ağıt yaktım, hatta gereğinden çok fazla. Artık buna bir son vermeliyim, yoksa tüm dostlarımı kaybedeceğimden korkuyorum. Ölümden duyduğum korku, göğsümü daraltıyor ve kalbimi sıkıştırıyor. Artık söz konusu olan can dostum Enkidu'nun ölümünden duyduğum üzüntü de değil, sadece kendim için endişeleniyorum. Elbette ki Enkidu'nun uzun ve ıstırap dolu hastalığı çok korkunçtu, fakat onunla bütünleştiğim için, kötü kaderi beni eskisi kadar etkilemiyor artık. Bütün mesele şu: Günün birinde benim başıma da aynı şey mi gelecek? Hayatım aniden sona erecek ve tüm yaptıklarımın, tüm çabalarımın hiçbir anlamı kalmayacak. İnsan kaderi gerçekten de bir mum alevi gibi mi? İlk esen kuvvetli rüzgârın yaşam ışığımızı söndürmesini mi bekleyeceğiz?"

Binlerce yıldır yaşamasına rağmen yaşını hizmetkârı Urşanabi'den daha az belli eden Ziusudra, hafifçe gülümsedi. Soylu yüz hatları ve geniş bir alnı vardı, gümüş renkli uzun sakalı göbeğine

kadar iniyordu. Üzerine giydiği uzun kollu beyaz elbise, ipince metal tellerle işlenmiş gibi parlıyordu güneşte. Ayakları ise çıplaktı.

"Neden gereksiz yere ağlayıp sızlıyorsun?" diye konuşmaya başladı denizin uğultusunu andıran bir sesle, "neden değerli vaktini isyan ederek ve öfkelenerek harcıyorsun? Tanrıların ve insanların farklı kaderleri vardır. Senin üçte ikin tanrısal olmasına rağmen, üçte birin insan ve diğer insanların kaderi senin de kaderin. İnsanlara sonsuz yaşam verilmemiştir. Ölüm her zaman yakınlarındadır ve eninde sonunda onları kucaklar. İnsanların yaşamları belli hedeflere yöneltilmiştir, bunların kimi ulaşılmaz oldukları için anlamsızdır, birçoğu da ulaşılabilirdir. Sonsuza dek dayanabilecek olan evler inşa etmemiz mümkün müdür? Anlaşmalarımızı sonsuza dek geçerli olmaları için mi mühürleriz? Kardeşler mirası sonsuza dek mi paylaşır? İnsanoğlu gençliğin zevklerini sonsuza dek mi tadar? Sonsuza dek mi gücünün doruğundadır? Sonsuza dek mi âşık olur? Irmaklar her sene aynı miktarda su ve verimli çamur mu taşır ovaya? Aynı ekmeği iki defa yiyebilir miyiz? Aynı birayı iki defa içebilir miyiz? Hayır, dünyanın yaradılışından bu yana hiçbir şey aynı kalmamıştır ve kendisini tekrar etmemiştir. Ölüm de sürekli değiştiği için bizden bir parça yaşam değil midir? Onu içimizde barındırarak gelmez miyiz dünyaya? Uyuyanlarla ölülerin birbirlerine ne kadar benzediklerini düşün. Her ikisi de ölümün hatlarına sahiptir. Bir tanesi uyanana kadar, diğeri ise kurtlar etlerini kemirip kemikleri toz olana kadar.

Yeni doğan çocuk ağlamasıyla güneşin ışıklarını selamlarken, Anunaki tanrıları bir araya toplanarak kulaklarını bu sese dikerler. Ve kulaklarına gelen seslere göre, o insanın kaderinin nasıl olacağına karar verirler. Yaşayacakları günleri tek tek sayarlar, fakat ölüm günlerini asla saymazlar."

"Söylediğin her kelime içime kızgın bir kor gibi düşüyor, çünkü onların hepsinin doğru olduğunu hissediyorum" diye araya girdi Gılgameş, "fakat yine de itiraz etmek istiyorum. Hem benim yaşımda, hem de pekâlâ babam olabilecek yaşta görünüyorsun, etten kemikten bir insansın, fakat yine de benden tamamen farklısın. Kalbim son derece huzursuz ve kavgaya hazır, fakat yine de sana

elimi kaldırmam asla mümkün değil. Sükûnetin ve yumuşak başlılığın karşısında her şey tesirsiz kalıyor, bizden bambaşka bir zaman ve mekândasın, sana ulaşmak son derece güç. Bu neden böyle, sende değişik olan nedir? Sonsuz yaşama sahip olman dolayısıyla mı böylesin? Bana sadece ölümden söz ettin, yaşamı ağzına bile almadın. Bana biraz da yaşamdan söz et, çünkü biliyorum ki, kalbimdeki huzursuzluktan ve ölümden duyduğum korkudan bir sıyrılabilsem, senin gibi olabileceğim."

"Evime gidip orada konuşalım" dedi Ziusudra ve Gılgameş "olur" anlamında başını sallayınca, hep birlikte kayalığın tepesinden adanın içlerine doğru yürümeye başladılar. Her tarafta yetişen yemyeşil çimenler, adanın zeminini neredeyse bir halı gibi kaplamıştı. Ağaçlar, pınarlar, çiçekler ve rengârenk bahçeler görünüyordu her yanda. Çevik kelerler kıvrak hareketlerle çiçeklerin arasında koşturuyordu, kimi de kayalığın üzerinde konuştukları esnada bulutların arasından kendisini göstermeye başlamış olan güneşin ışınlarından yararlanmak amacıyla, taşların üzerine uzanmıştı. Gökyüzü aniden pırıl pırıl olmuştu. Az önceki büyük fırtınaya ve her tarafın sislerle kaplı olduğuna inanmak neredeyse imkânsızdı. Küçük ada, denizin ortasında en güzel renklerle bir mücevher gibi parlıyordu.

Konuğunun ne düşündüğünü anlayan Ziusudra konuşmaya başladı: "Evet Gılgameş, aramakta olduğun cennetlerden bir tanesi de burası, fakat dünyada buna benzeyen daha pek çok yer var. Aslında bir zamanlar tüm dünya böyle bir bahçeydi ve görmeyi başaran gözler için hâlâ böyle bir yer. Elbette ki insanların aptallığı pek çok şeyi mahvetti; insanoğlu kâinatla olan uyumunu yitirdiğinden bu yana doğayla sürekli bir savaş içinde. Doğaya pek çok darbe indirmiş durumda, fakat bu darbeleri aslında kendisine indirdiğinden haberi yok, çünkü kendisi de doğanın bir parçası. Huzura ermek için kendilerini ölesiye kırbaçlayan çılgınlara benziyorlar. Veya tanrıların akılla donattığı, ama onu kullanmamak için elinden geleni yapan budalalara.

Çok uzun zamandan bu yana pek çok şey gördüm Gılgameş, gördüklerimin biri de, insanların çiçeklerle dolu yeryüzü bahçesini

çöle çevirmeye başlamasıydı. Başlangıçta her şey her yere eşit olarak dağıtılmıştı, değişik yaradılış ve biçimlerde olsa bile. İnsanoğlu ise bir taraftan çok fazla alıp, diğer tarafa çok fazla yığmaya başladı, ta ki karmaşa dünyaya hakim olana kadar. Tanrılar ise bu durum karşısında gazaba gelip insanlar üzerine büyük tufanı göndermişlerdi... fakat bu konuyu eve vardığımızda anlatmak istiyorum. Önce adaya dikkatle bak Gılgameş. Tilmun burası işte! Otlar yemyeşildir, ağaçlar meyve doludur, kelebeklerin yerine rengârenk kelerler süsler burayı."

Bu son açıklama Gılgameş'i şaşırtmıştı, fakat bunu soracak vakti yoktu. Kafasında cevap ve açıklama bekleyen o kadar çok soru vardı ki...

"Ölümsüz olmayı nasıl başardın?" diye sordu ona dosdoğru. Ziusudra ise bu soruya cevap vermedi ve tekrar büyük tufandan söz etmeye başladı.

"Her şey büyük tufanla ilgili" dedi, "beni gerçekten anlamak istiyorsan, olayları sükûnetle ve sırasına uygun olarak anlatmama izin ver. Her şeyden önce de, artık sakinleş ve kendine biraz zaman tanı. Sabırsızlığınla ölümü daima içinde taşıdığının farkında değil misin? O da her şeye son vermek için acele eder, senin telaşın da onu teşvik etmekten başka bir işe yaramıyor. Acele etme Gılgameş, veya daha iyisi, zamanın akışına bırak kendini, o zaman kaderini tersyüz edecek ve daima başlangıç noktasında duracaksın.

Sonsuzluğun ne olduğuna dair azıcık da olsa bir fikir edinmek istiyorsan, işe bu bilgeliği kavramakla başlayabilirsin. Devamlı yeni başlangıçlar olmasa, sonsuzluğa katlanmak mümkün olabilir miydi hiç? Zamanın anlamı sınırlı bir süre ve sondur, sonsuzluk ise ebedi deveran ve başlangıçtır. Beni anlayabiliyor musun?"

Gılgameş ustasının takdirini kazanmak isteyen aklı başında bir öğrenci gibi başını sallayınca, Ziusudra'nın suratından memnun bir gülümseme geçti: "Benim gibi sessizce soluk almaya çalış, o zaman soluğun kâinatın soluğunun bir parçası olur."

Gılgameş onunla aynı şekilde soluk almayı denedi ve bunu başardı.

"Aniden dışarıdan gelen tüm seslerin daha anlaşılır ve iyi du-

yulur olduklarını fark ettin mi? Görünür olan şeylerin renkleri de eskisine oranla daha parlak ve canlı değil mi?" diye sordu Ziusudra. "Sana öğretebileceklerimin ikincisi de bu: Dünyayla beraber soluk alarak, onunla bir düşmanmış gibi sürekli mücadele edeceğine, onun güçlerini kendi gücüne dahil et. Zaman ve mekân bir elbisenin iki kıvrımı gibi aynıdır. Gerçeği ortaya ancak ikisinin birlikteliği çıkartır.

Sana gerçekten söz ediyorum Gılgameş. Fakat benim gerçeğim, senin bu kavramdan şimdiye kadar anladığından çok daha farklıdır. İnsanoğlu için kavranabilir olan şeyler çoğu zaman boş bir hayalden, aptalca bir kuruntudan ve yorumlanması mümkün olmayan belirsiz bir rüyadan başka bir şey değildir. İnsanlar duyguları ve kalpleri ile dünyayı olduğu gibi algılayamazlar, gözleri üzerinde hayali bir resim bulunan bir tahta perde ile kapalıdır. Bazıları bir budak deliğinden, bazıları ise tahtanın çatlak ve yarıklarından hayretle dışarı bakar, fakat gördükleri gerçeği olduğu gibi kavramaları için asla yeterli olmaz. Bunu anlayabiliyor musun Gılgameş?

Pekâlâ, öyleyse birkaç şey daha ekleyeyim. Şimdiye kadar söylediklerimi anladıysan, bunları da rahatlıkla anlaman gerekir: Sürekli uyanık kalmaya çalış, uyurken bile! Hele ikincisini, yani uyurken bile uyanık kalmayı başarabilirsen, gerçeği asla gözden kaybetmezsin. Bununla seni yiyip bitirecek hastalık benzeri bir uykusuzluğu kastetmiyorum. Hayır, tam aksine, ben sadece gerçek anlamda uyumayı başaranın devamlı uyanık kalacağını ve hem gündüzleri uyanıkken, hem de geceleri uyurken dünyada bilinçli olarak yaşayacağını söylemek istiyorum. Gündüzleri bedenimiz yaşam içinde hareket ederek tecrübe kazanır. O sırada ruhumuz istirahat halinde, fakat uyanık olmalıdır. Geceleri ise her şey tam aksine döner. Bedenimiz istirahat halindedir, fakat bir taş gibi cansız değildir, ruhumuz ise sürekli hareket halinde bulunarak tecrübe kazanır."

Gılgameş tüm söylenenleri işitti ve her kelimeyi anladı. Ziusudra'nın söyledikleri başını döndürmüştü. Sözlerinin her birini bir tohum gibi kabul ederek ruhuma ekeceğim, Ziusudra'nın bilgeliğini çorak bir toprağa düşen değerli yağmur gibi kabul edecek ve içimde hayatı büyüteceğim, diye düşündü Gılgameş.

"Daha fazlasını öğrenmek ister misin?" diye sordu Ziusudra. Gılgameş evet anlamında başını salladı. Bunun üzerine Ziusudra elini uzatarak adada bir yeri işaret etti. Gösterdiği yerdeki kaya parçasının üzerinde bir grup keler, güneşin altında kıpırdamadan uyuyordu. Fakat sadece görünüşteydi uyumaları; aralarına yeni bir keler katıldığında, bir çakıl taşı kımıldadığında, ya da üzerlerine en küçük bir gölge düştüğünde hepsi birden hareket ediyor, başlarını kaldırıyor, gözlerini açıyor, kuyruklarını sallıyor ve bacaklarını geriyordu. Fakat her şeyin yolunda olduğunu kavradıkları zaman, tembel tembel gözlerini kırpıştırıp uyumaya devam ediyorlardı. Böylece birçok vücuttan meydana gelen ve her an şeklini değiştiren, fakat sahip oldukları asıl biçimi asla kaybetmeyen kocaman bir anıt gibi yatıyorlardı orada.

"Çok eski zamanlardan kalma onlar" dedi Ziusudra, "ve benden çok daha yaşlılar. Birçoğu kendilerini bulup gemiye aldığım zaman bile çok yaşlıydı. Hep birlikte o büyük rüyayı görüyorlar. Onların sayesinde bir zamanlar var olanları daha iyi kavrıyor ve geçmişi canlı bir kitap gibi okuyorum."

Ve bu defa Ziusudra söylediklerini açıklamak zorunda kalmadı, Gılgameş onu anlamıştı. Sınırlı idraki için çok fazla olmalarına rağmen, her şeyi görüyor ve kavrıyordu. Orada ne kadar kaldığının farkında değildi. Kendisini ısıtan sıcak güneşin altında duruyordu; çevresindeki her şey iyi ve bilgelikle doluydu. Tek kavradığı buydu.

Ziusudra ona biraz zaman tanıdı, daha doğrusu zaman hediye etti, çünkü kendisinin zamandan bol bir şeyi yoktu. Gılgameş biraz olsun kendisine gelip büyülenmiş gibi etrafına bakınmaya başlayınca, Ziusudra gülümsedi.

"Evet, Tilmun'da görecek ve öğrenecek çok şey var" dedi sonra. "Değişiklik olsun diye biraz karnımızı doyurmaya ve vücudumuzla ilgilenmeye ne dersin? Sıcak bir banyonun sana çok iyi geleceğinden eminim. Adada çok değer verdiğim soğuk ve sıcak su kaynakları var. Fakat önce kulübeye girelim."

Ziusudra'nın evi de hancının kulübesi gibi basitti, hatta belki de çok daha basitti, fakat yine de Gılgameş'in gözüne bir saray gibi görünmüştü. Ziusudra'nın Utnasudra isimli karısı evde yoktu,

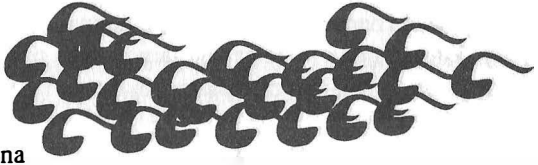
ya meyve ve böğürtlen toplamaya, ya da Urşanabi'nin teknesini tamir etmek için gerekli olan malzemeyi hazırlamaya gitmişti. Zaten her şeyi izlemişti o da, fakat bunun için kayalığın üzerine çıkmasına gerek yoktu, başka insanların gözleriyle gördüklerini, kendisi çok açık ve seçik olarak ruhunda görmekteydi. Hatta diğerlerinden çok daha berrak olarak görmekle kalmayıp, ruhuyla sadece önemli şeylere baktığı için, vaktini boşa harcamasına da gerek kalmıyordu.

Gılgameş Ziusudra'nın kendisini buyur ettiği sofraya oturdu. Ölümsüz adam ona yiyecek ve içecek getirmişti.

"Ye ve iç" dedi ona, "gördüğün gibi adamızda sadece basit gıdalar var." Fakat Gılgameş bu kadar seçkin ve leziz yiyecekleri daha önce gördüğünü hiç hatırlamıyordu.

"Yemeğimizi bitirdikten sonra, şayet mideni fazla doldurmamışsan ve üzerine ağırlık çökmemişse, sana her şeyin nasıl başladığından ve büyük tufandan söz etmek istiyorum. Bu konunun ne kadar büyük bir önem taşıdığını biliyorum. Ama önce yemeklerin tadına bak!"

Gılgameş yemeye başlamıştı. Uzun zamandır bu kadar güzel bir şey geçmemişti boğazından.

"Şimdiye kadar hiçbir insan kulağının işitmediği gizli bilgileri anlatacağım sana Gılgameş ve tanrıların sırlarını ifşa edeceğim" diye söze başladı Ziusudra. "Dünya henüz genç iken ve henüz insanlar yaratılmamışken, yeryüzünde tanrılar oturuyordu. İki tür tanrı vardı o zamanlar: Ekseriyetle gökyüzünde dolaşan ve yıldızlarda oturan üst tanrılar; bunlara Anunaki deniliyordu ve diğerlerine emrediyorlardı. Bir de İgigu'lar vardı, üst tanrılar tarafından angaryaya koşulan alt tanrılar. Üst tanrıların tüm zor ve ağır işlerini yapmak zorundaydılar.

Kendilerine yüklenen angaryalar gitgide ağırlaştığı için İgigu

tanrıları sonunda baş kaldırdılar ve yasaya karşı çıktılar. Bunun üzerine Anunaki tanrıları toplantı yaparak, İgigu tanrılarının işlerini hafifletmek için üçüncü bir sınıfı, yani insanoğlunu yaratmaya karar verdiler. Bilgelik tanrısı Ea ve kendisine sonradan Mâ veya İnnin adları takılacak olan ana tanrıça Mama, insanoğlunu yarattı.

Bu iş için bir miktar kil alarak iki figür yaptılar ve onlara yaşam üflediler. Fakat kil tek başına yeterli değildi, yaşam yaratmak için ete ve kana ihtiyaçları olduğundan, tanrılardan birini kurban etmeleri gerekiyordu. Adı çoktan unutulmuş olan büyük Anunaki tanrılarından biri, bu iş için kendisini feda etti. İşte bu yüzden insanlar tanrısal kökenli olmalarına rağmen aynı zamanda ölümlüdür, çünkü yaşamları ancak ölümün araya girmesiyle başlayabilmiştir.

İlk insan çiftinin adı Mana ve Lilith'di, Mana erkek olan, Lilith ise dişi olandı. Fakat yaradılışları birbirine çok benziyordu, bugünkü kadın ve erkekler arasında görülen farklılıklar onlarda yoktu. Anunaki tanrılarının İgigu tanrılarına hükmederek tüm işlerini ona yaptırdıklarını gören Mana, Lilith'e de aynı şekilde davranmak istedi. Fakat Lilith onun buyruğu altına girmeyi reddedince, Mana hakaretler yağdırarak onu yanından kovdu. Gizliden gizliye ilişkide bulunduğu şeytanın yanına gitmesini haykırdı Lilith'in suratına, zaten kafasına bu isyankâr fikirleri sokan da ondan başkası değildi! Şeytan o zamanlar ayın boynuzlu hükümdarıydı ve Lilith gerçekten de aya karşı özel bir ilgi duyuyordu.

Cinsiyetinin sınırsız bir kudrete sahip olmadığını anlayan Mana, Lilith'in şehvetinin ise sonsuz olduğunu fark etti ve ondan korkmaya başladı.

"Demek erkeğinin yanından ayrılır ayrılmaz şeytanın koynuna giriyor! O donuk renkli, solgun ışıklı ay ile aldatıyor beni!" diye bağırdı ve Lilith'i bir daha görmek istemedi. O andan sonra Lilith yersiz yurtsuz bir gezgin olarak dünyayı dolaşmaya başladı; o kadar dik kafalı ve o kadar zorbaydı ki, uzun bir süre ölemedi. Nihayet ölüm vakti geldiği zaman kendisini dişi bir şeytana dönüştürdü ve o zamandan beri ölümün habercisi olduğu kabul edilir. Bir gece kuşu gibi sessizce uçar ve ölülerin ruhlarını yakalar.

Lilith ortadan kaybolduktan sonra, Mana tek başına kalmıştı

ve kendisini yalnız hissediyordu. Tanrılara öfkelenerek onları o kadar uzun süre rahatsız etti ki, sonunda ona adı 'yaşam getiren' anlamına gelen Heva'yı yaratmak zorunda kaldılar. Bu defa her şey Mana'nın arzuladığı gibi olmuştu, yeni karısı her şeyiyle ona tabi idi. Heva birçok çocuk doğurdu ve insan neslinin devam etmesini sağladı.

Yeryüzünde yaşayan insanların sayısı hızla artıyordu; kimi iyi, kimi de kötüydü. Fakat kötülerin sayısı iyilerin sayısını kat be kat aşmaya başlamıştı. İnsanların birçoğu tanrıların besinlerini hazırlamaktan, onlara hizmet etmekten ve onların rahatını sağlamaktan vazgeçmişti. Hatta neden yaşadıklarını, nereden gelip nereye gittiklerini ve kendilerini kimin yarattığını bile çoktan unutmuşlardı. Sadece kendileri için yaşayarak günlük hayatlarını sürdürüyor ve giderek daha fazla gürültü çıkarıyorlardı. Sonunda aptallıklarından kaynaklanan gürültüleri dayanılmaz bir hal aldı ve tanrıları rahat uykularında rahatsız etti.

O zamanlar baştanrı olan Enlil, acele olarak bir toplantı düzenleyerek, gürültücü insan güruhunu büyük bir tufanla ortadan kaldırmayı önerdi. Anu baba ve ihtiyar Marduk bu teklifi kabul ettiler. Sirius'un veziri ve savaş komutanı Ninurta, kanallardan sorumlu olan su tanrısı Ennugi, "gören gözlerin efendisi" olarak adlandırılan Ea ve irili ufaklı birçok tanrı da toplantıya katılmıştı.

Orada olanların tümü planlarını hiçbir insana ifşa etmeyeceklerine dair yemin ettiler, çünkü insan ırkının tümü ortadan kaldırılacaktı ve bir daha da yeni bir başlangıç olmayacaktı. Bu yemin etme töreni o zamanlar Sumer ülkesinin başkenti olan Şurupak yakınlarında gerçekleşmişti. İki yüz kırk bir bin iki yüz yıl önce İgigu'lar gökten inmişti ve o zamandan bu yana eski Badtibira, Larak, Sippar ve Şurupak şehirlerinde dönüşümlü olarak krallık tacını giyiyorlardı.

Benim babam olan Şurupak kralı Urbar-Tutus ile Ea arasında gayet sıkı dostluk bağları kurulmuştu. Babamın, çocuklarının ve hoşlandığı diğer insanların cezalandırılmaları ve büyük tufan ile ortadan kaldırılmaları kararı, bu tanrıyı çok üzmüştü. Yüreği kederle dolu olarak Şurupak'a geri döndü, doğruca kral sarayına gitti ve

kendisini ağlama kulübesine attı. Bu kulübede dileyen herkes dilediği gibi içini dökebilir ve sıkıntılarından kurtulabilirdi.

Ea da kendisini rahatsız eden sıkıntılarını anlatmak için gitmişti oraya. Tam o sırada ben de tesadüfen oradan geçiyordum ve onun kulübeye girmesine şahit oldum. Bana çok garip gelmişti bu yaptığı, çünkü o kulübeye genellikle insanlar girerdi, bizim geleneklerimizle alay eden ve onları bir çocuk oyunu olarak gören tanrılardan biri ise, asla. Fakat şimdi tanrılardan biri sıradan bir insan gibi davranmaktaydı. Çok şaşırmıştım ve söylediklerini duyabilmek için kulübeye iyice yaklaştım.

Tam o anda sesini duydum: 'Söyleyeceklerimi dikkatle dinle ey ağlama kulübesi! Ey duvarlar, ey saz ev; Urbar-Tutus ve oğlu Ziusudra hakkında anlatacaklarıma kulak kabartın! Sen yaşlısın, Urbar-Tutus ve bilememezlik içinde öleceksin. Fakat oğlun Ziusudra henüz çok genç ve başına gelecekleri hak etmesini gerektiren bir günah işlemedi. Şurupaklı Ziusudra, duy beni!:

Şimdiye kadar gelmiş geçmiş tüm sel baskınlarından çok daha büyük bir tufan inecek başınıza. Bu defa su her seferinde olduğu gibi kuzeydeki dağlardan değil, güneydeki denizden gelecek. İnsanların oturduğu evlerden birkaç kat daha büyük olan bir sel dalgası aynı anda tüm nehirleri dolduracak ve göz açıp kapayana kadar tüm ülkeyi en yüksek dağların doruklarına kadar sular altında bırakacak. Bu nedenle acele etmek şart. Yapılması gerekenleri söylüyorum sana: Bu evi yık ve sarayındaki tüm tahta malzemeyi al. Sonra sana tarif edeceğim gibi bir gemi inşa et. Tüm servetinden vazgeç ve canını kurtar, sahip olduğun en değerli şeyleri al yanına sadece: Canını, karını ve aileni. Bulabildiğin tüm hayvanları da yanına al, hem faydalı olanları, hem de insanlar açısından bir işe yaramaz gibi görünenleri. Her şeyden önce bulabildiğin tüm kelerleri toplamaya gayret et, onlar eski zamanlardan kalan hayvanlardır ve tanrılar için kutsaldır. Bitkilerin, çiçeklerin ve ağaçların tohumlarından da al yanına. Çok fazla olmalarına gerek yok, her cinsten birkaç çift canlı, soylarını devam ettirmek için yeterli olacaktır.

İnşa etmen gereken geminin ölçülerini sana tam olarak vere-

ceğim. Dört köşeli yap gemiyi. Eni ve boyu birbirine eşit olsun, yani Apsu'yu tasavvur ettiğiniz gibi. İnsanların Apsu'yu zihinlerinde nasıl canlandırdığını biliyorsun Ziusudra: Yeraltında bulunan ve yeryüzünün tüm tatlı sularının içine aktığına inanılan bir havuz. Ben Apsu'nun biçimini bir küp olarak kabul ediyor ve onu yeraltı su seviyesi olarak adlandırıyorum, fakat nasıl tasavvur edildiği şu anda önemli değil, yeter ki sana söyleyeceklerimi aynen yerine getir.'

Kulağımı saz evin duvarına dayadığım için söylediklerinin tümünü iyice işittim. Tanrının bana söyledikleri beni o kadar heyecanlandırmıştı ki, orada olduğumu gizlemeyi unutarak bağırdım: 'Tüm emirlerini aynen yerine getireceğim yüce efendim Ea. Fakat söylediklerini yalnız benim ve ailemin bilmesi gerekiyor; fakat yapacağım işleri şehirden, halkımdan ve ihtiyar meclisinden nasıl gizleyeceğim? Ne yaptığımı sordukları zaman onlara ne cevap vereceğim?"

Ea beni duymuş olmasına rağmen söylediklerime aldırış bile etmeden saz duvarla konuşmaya devam etti: 'Saz duvar, saz duvar, dinle beni! Ve sen de, hizmetkârım Ziusudra, sözlerimi işit. İnsanlara şöyle söyle: Tanrı Enlil artık bana iyi davranmak niyetinde değil. Öğrendiğime göre bana büyük bir hınç besliyormuş; bu nedenle şehri terk etmeye ve bir daha onun hükümranlık bölgesine ayak basmamaya karar verdim. Tüm tatlı suların toplandığı Apsu'ya inecek ve bundan böyle efendim Ea'nın yanında oturacağım, onun sadece bilgelik tanrısı değil, aynı zamanda derin denizlerin tanrısı olduğunu da biliyorsunuz. Onun sarayına yerleşeceğim ben de, buradan giderken de ona sunmak için yanımda insanlar, hayvanlar ve aletler götüreceğim. Siz geride kalanlar için bol bol yağmur yağacak. Hava tanrısı Wer size zenginlikler hediye edecek ve hizmetkârı İskar da yemeniz için kuşların, balıkların ve buğdayın bol miktarda yetişmesini sağlayacak.

Bunları inandırıcı bir sesle söylemeyi ihmal etme sakın. Büyük bir yalan olmasına rağmen sana gösterebileceğim tek kurtuluş yolu bu, çünkü insanlar tanrıların arzusu doğrultusunda yok edilmek zorunda. Geminin yapımı için gerekli olan diğer değerleri sana söylemeyeceğim, hepsini ezberleyene ve kavrayana kadar çok

zaman geçer, çünkü çok fazla sayı var. Onların tümünü bir kil tablete yazdım ve buradan giderken o tableti yanıma almayı unutacağım. Onu al ve kimseye gösterme, fakat yine de birisi onu görüp de ne olduğunu soracak olursa, onların rüyanda gördüğün birtakım sayılar olduğunu, unutmamak için de tablete yazdığını söyle.'

Ea bu şekilde beni tanrıların sırrına vâkıf ettikten sonra ağlama kulübesini terk etti ve gerçekten de tableti orada bıraktı. Tableti alarak babam Urbar-Tutus'un karşısına çıktım ve tüm bildiklerimi ona anlattım, fakat bana inanmadı. O kadar çok öfkelendi ve heyecanlandı ki, sonunda yaşlı kalbi bu yüke dayanamayarak çatladı. Zaten çok yaşlı olduğu ve uzun süredir ölümü beklediği için, ölümü ne benim, ne de ailem için sürpriz olmadı. Yas töreninden hemen sonra büyük meydanda halkımı topladım ve onlara Ea'nın istediği gibi hitap ettim. Davranışlarımın gerçek nedenini hiç kimseye söylemedim ve herkes anlattıklarımın tümüne inandı.

Adamlarıma birçok ağaç kestirdim ve civardaki tüm tahtaları toplattım. Ağlama kulübesini ve sarayımın bir bölümünü yıktırarak, elde ettiğim malzemeyle geminin çatısını kurdurdum. Yüzölçümü neredeyse bir tarla büyüklüğündeydi, dış duvarları on kere on iki ellen yüksekliğinde yaptırdım, sintine ve güverte ölçüleri de aynıydı. Dülgerler tahta kalaslar getirdiler, gemi ustaları da onları birbirlerine eklemek için kenetler ve köşebentler hazırladılar. Çocuklar da gövdeyi kalafatlamak için karasakız topladılar.

Geminin çatısı tamamlandıktan sonra altı ara zemin yaptırdım; böylece tam yedi ayrı kat elde ettim. Her katı ise dokuz parçaya ayırdım, böylece birbirinden bağımsız toplam altmış üç kamara elde ettim. Alabora olma tehlikesini bertaraf etmek için en alt katta birbirinden ayrı dokuz su tahliye odası yaptırdım.

Sonra da gemiyi hareket ettirmek için gönderler ve lazım olan tüm diğer şeyleri hazırlattım. Gövdenin kalafatlanması için altı sutu karasakıza ve üç sutu zifte ihtiyacım vardı, toplam olarak çok büyük bir miktardı bu. Geminin inşaatında birçok işçi çalıştırıyordum, onlara o kadar iyi bakıyordum ki, neredeyse her gün bir bayram havasında geçiyordu. Onlar için her gün öküzler kestiriyor, koyun ve kuzular çevirttiriyordum. İçmeleri için ise bol bol bira ve şıra veriyor, kırmızı ve beyaz şarabı neredeyse su gibi akıtıyordum.

Nihayet kaba inşaat bitince tüm çalışanlar için büyük bir şölen tertip ettim. Hepsi de içmekten ve mutluluktan sarhoş olmuştu. O esnada ben geminin en önemli hesaplamalarını yapmakla meşguldüm. Ea'nın tabletini anlamak çok zordu, çünkü üzerinde benim sıradan insani zekâmın kapasitesini aşan pek çok şey yazılıydı. Mesela geminin tamı tamına üçte ikisinin suyun içinde kalması için, geminin alt ve üst kaplamalarının özel olarak hesaplanıp yerleştirilmeleri gerekiyordu. Muazzam büyüklükteki gemiyi kütükler üzerinde yuvarlayarak suya indirmek ise, başlı başına bir meseleydi zaten.

Her şey Ea'nın istediği gibi tamam olduğu vakit, sahip olduğum altını, gümüşü, değer verdiğim tüm eşyayı ve tüm yaşam tohumlarını gemiye yükledim: Yardımcıları ve çocuklarıyla beraber tüm ailemi, tarlada yaşayan hayvanları, ormanda ve havada yaşayan hayvanları, bozkırda ve ahırlarımda yaşayan tüm hayvanları, en önemlisi de, Ea'nın istediği gibi, dünyanın en eski şahidi olan kelerlerin en güzellerini. Bütün bir katı yeryüzünde var olan tüm türleri yaşatacak sayıda bitki tohumu ve fidan ile doldurdum, bu arada hepimize günler ve haftalar boyunca yetecek kadar buğday ve yiyecek yüklemeyi de ihmal etmedim elbette. Sonra da geminin yapımında çalışan zanaatçı ustalarının oğullarına benimle birlikte gemiye binmelerini, karılarıyla çocuklarını da yanlarında getirerek geminin merkezine yerleştirmelerini söyledim.

Tufanın tam olarak ne zaman kopacağını iyi biliyordum, çünkü Ea bana vaktini bildirmişti: 'Harekete geçme günü geldiği vakit, gökyüzünde görülmemeleri imkânsız olan alametler belirecek ve normal olmayan olaylar vuku bulacak. Gökten sabahları hamur işleri yağacak, akşamları ise buğday. O zaman geldiğinde gemiye bin, kapıyı kilitle ve Şurupak'ta yaşadığın her şeyi geride bırak. Hiç korkma, daima ileriye bak ve şunu düşün: Büyük tufan ile Sumer ülkesi suların altında kalacak ve bundan sonra hiçbir şey bir zamanlar olduğu gibi olmayacak.'

Ve sonunda o gün geldi. Gökten sabahları hamur işleri, akşamları da buğday yağmaya başlayınca, hareket saatinin geldiğini anladım. Etrafıma bakındım ve gökyüzünün çok korkunç göründü-

günü fark ettim: Rengi aynı anda hem kırmızı, hem lacivert, hem de siyahtı, kapkara bulutlar sanki dünyayı boğmak istercesine bir araya toplanıyordu. Bu durum karşısında gemiye bindim ve kapıyı ardımdan kilitledim. Tahta evi kalafatlayan Puzur-Amurri adlı gemiciyi dümene geçirerek, komutayı ona verdim.

Şafak sökmeye henüz başlamıştı ki, kapkara bir bulut örtüsü gökyüzünü kapladı ve aniden korkunç bir fırtınaya dönüştü. İnanılmaz şiddette esen bir rüzgâr tüm hıncıyla karanın üstünde esmeye başladı, şiddeti her geçen an daha da artıyordu. İskar ve Wer sanki üstünlük kavgası yapar gibi tepinip duruyorlardı, gökyüzü korkunç seslerle gürlüyordu ve ufkun habercileri olan Şullat ve Haniş aşağıya yıldırımlar yağdırıyordu. Kötü yeraltı tanrısı Erra gökyüzünün çatısını yırtarak gök okyanusunun aşağı boşalmasını sağladı. Ninurta yeryüzündeki tüm denizlerin dengesini bozdu, sular kaplarına sığamadıkları için önlerindeki doğal setleri zorlamaya başladılar.

Az sonra bu setler kulak tırmalayan çatırtılarla yarılmaya başladı ve korkunç gürültülerle yıkıldı; inanılmaz miktarlarda su karaya akmaya başlamıştı. Anunaki tanrılarının yukarı kaldırdıkları meşaleler, tüyler ürpertici ışıklarıyla dünyanın alev alev yanıyormuş gibi görünmesini sağlıyordu. Gökyüzünde oturan tanrıları bile korku kaplamıştı, çünkü karanlık aydınlığı bastırmaya başlamıştı. Uçsuz bucaksız yeryüzü aniden yere düşen toprak bir testi gibi yarıldı ve kudretli güney fırtınası bütün bir gün boyunca var gücüyle esip durdu. Artık durdurmaya kimsenin gücünün yetmeyeceği azgın seller toprağı olanca haşmetiyle kapladı, gök titredi ve yeryüzü sarsıldı. Çocuklarını göğüslerine bastırmış olan analar, ölümcül örtünün altında kaldılar. Yemyeşil sazlar boyunlarını bükerek sulara gömüldü, tarlalardaki olgun ekinlerin tümü boğuldu. Önü alınamaz biçimde yükselen sular, insanların ve doğanın şekillendirdiği her şeyi örterek dağların doruklarına dek yükseldi. Kükreyerek akan sular asırlık ağaçları köklerinden söktü, koca ormanları yerle bir etti, yeryüzündeki tüm yaşamı ezip geçti. Tüm insanlık, yaşayan her şeyin tufana karşı verdiği amansız savaş sırasında yok oldu. İnsanlar birbirini göremez oldular; göktekiler bile göremiyordu onları, tüm dünya bir denize dönüşmüştü.

Tanrılar bu sınırsız öfke karşısında gökyüzüne kaçarak Anu ile Marduk'un yanına sığındılar. Dayak yemiş köpekler gibi pısmış, korkuyla bekleşiyorlardı. Aniden Mama, yani İnnin, doğum sancıları tutmuş gibi haykırmaya başladı: 'Bir zamanlar kendi mutluluğumuz için yarattığımız her şey, şu anda suyun içinde dağılan çamur gibi yok oluyor. Toplantı yaparak tufan kararını aldığımız o lanetli günü hiç yaşamamış olsaydım keşke! Hiç düşünmeden insanlığın yok edilmesini kabul ettim, oysa şimdi son derece hatalı bir karar aldığımızı görüyorum. İnsanları bu yüzden mi yarattım ben? Her şeyin boşa olduğunu görmek için mi doğurmalarını ve çoğalmalarını sağladım? Çocuklarım yığınlar halinde ölüyor suyun içinde!'

Bunun üzerine diğer tanrılar da artık tufanın önü alınmaz bir hal aldığını gördüler ve korkuya kapıldılar. Anunaki ve İgigu'lar birbirlerine sarılarak ağlaşıyordu, fakat harekete geçmek için çok geçti. Endişe ve korku içinde beklemekten başka yapacakları bir şey yoktu artık.

Fırtına altı gece ve yedi gün boyunca devam etti. Rüzgâr dur durak bilmeden esiyor ve muazzam su kütleleri kara parçalarını kaplamaya devam ediyordu. Hatta su o kadar yükselmişti ki, neredeyse gökyüzünü bile istila edecekti. Ancak yedinci günün başlangıcında güney fırtınasının şiddeti azalmaya başladı.

Bir müddet sonra fırtına dinmişti. Sel baskınları da sona ermişti, artık yeryüzünü kaplamakta olan koca okyanus çarşaf gibi sakin ve hareketsizdi. Gözetleme deliğinden bir kez daha dışarı baktım ve her şeyin yatışmış olduğunu gördüm. Büyük bir sessizlik hüküm sürüyordu yalnızca, tüm insan ırkı boğulmuş ve çamura dönüşmüştü. Gemide diz çökerek ağlamaya başladım. Göz yaşlarım tüm yüzümü kaplamıştı, çünkü felaketten yalnız bizim kurtulduğumuzu biliyordum. İnsan ırkından geriye sadece gemiye sığınan insanlar kalmıştı.

Sonunda çatı kapağını açarak dışarıya baktım. Güneşin parlamasına rağmen hava hâlâ çok nemliydi, gökyüzünü boydan boya kaplayan gökkuşağı bunu kanıtlıyordu. Bütün bir gün boyunca etrafıma bakınarak suların çekilmesini ve karanın gözükmesini bek-

ledim. On iki çift saat uzaklıkta bir kıyı gördüm ve gemiyi doğruca o tarafa yönelttim. Sudan bir ada gibi yükselen kara parçası, aslında Nisir dağının zirvesiydi. Bugün Tokma Dağ adı veriliyor ona, nerede olduğunu sorarsan, Zagros dağlarının doğusunda bulunmaktadır. Dediğim gibi, gemiyi o tarafa yönelttim ve şiddetli bir sarsıntı ile karaya oturduğumuzu anladım. Neyse ki gemide önemli bir hasar meydana gelmemişti.

Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci günler Nisir dağının kayalarına oturmuş bir vaziyette kalakaldı gemi, bu arada su seviyesi giderek düşüyor, ada da büyüdükçe büyüyordu.

Nihayet yedinci günde bir güvercini dışarı salmaya karar verdim. Ellerimin arasından uçup giden hayvan, akşam olunca tekrar geri geldi. Sonra bir tane de kırlangıç saldım, fakat o da bir süre sonra geri döndü, çünkü üzerine konup dinlenebileceği bir yer bulamamıştı. Nihayet bir kara karga salmaya karar verdim, hayvan uzun süre uçtuktan sonra suların çekildiğini ve karaların ortaya çıktığını görmüş olacak ki, gemiye geri dönmedi.

Bunun üzerine geminin büyük lombar kapaklarını açtım. İnsanlar ve hayvanlar yeryüzünü tekrar yaşamla doldurmak üzere dört bir yana doğru dağılıp gittiler. Kurtulmuştuk. Şükran duygularıyla dolu olarak Nisir dağının tepesinde büyük bir sunak ateşi yakarak Ea'ya değerli armağanlar, diğer tanrılara da yiyecek ve içecekler sundum. Büyük tütsü kapları hazırlattım ve içlerinde sedir, mür ve diğer güzel kokulu ağaçlardan yaktırdım. Bir süre sonra tanrılar beni fark etti. Onlar için hazırlattığım armağanları da görünce, sevinçle yeryüzüne geri döndüler.

Gökten dosdoğru gemimin yanına inmişlerdi; hayret ve takdirle onu incelemeye başladılar. Şimdilerde adına İnnin veya Mâ denilen Mama, kocası Marduk'a, Anu'ya ve diğer tanrılara döndü: 'Boynumda taşıdığım lazulit taşından yapılmış şu muskanın üzerine yemin ederim ki, bugünü sonsuza dek unutmayacağım. Tanrılar kendilerine sunulan içkiyi kabul etsin ve insanlarla barışsın. Sadece Enlil onlardan uzak dursun, çünkü öfkesine hâkim olamayarak tufan fikrini ortaya atan ve insanlarımın mahvolmalarına sebep olan ondan başkası değil.'

Fakat az sonra Enlil de gökten aşağı indi, gemimi ve beni görünce fena halde öfkelendi ve diğer tanrılarla kavga etmeye başladı: "Bu ölümlü nasıl olup da kurtulmayı başarmış?" diye bağırdı, "hanginiz yardım etti ona? Hani hiçbirinin kurtulmasına izin vermeyecektik?"

Enlil'in oğlu olan Ninurta cevap verdi: 'Ea'dan başka kim olabilir ki bu? Ne de olsa bilgelik tanrısı o. Bütün gün düşünüp taşınıp kafasında bizden gizli planlar yapıyor. Eminim ki bizden sakladığı emellerini gerçekleştirmek için bu insanların tufandan kurtulmalarını sağlamıştır.'

Bunun üzerine Ea Enlil'e dönerek açtı ağzını, yumdu gözünü: 'Ya sen, her zaman o kadar akıllı olduğunu söyleyen baş tanrı, nasıl oldu da bu kadar aptalca bir fikri ortaya atabildin? Senin yüzünden az kalsın biz de yerimizden yurdumuzdan olacaktık! Hatalara hatayla cevap verilmez. Kötü davranışlar da kötülükle cezalandırılmaz. Onlardan daha yüksek sesle bağırarak insanların gürültü yapmalarını önleyemezsin. Dehşetli bir tufan yerine insanların sayısını azaltacak tehlikeli bir aslan, ya da kana susamış bir kurt sürüsü gönderebilirdin aşağıya. Veya Şamaş'ın kızgın soluğunu kullanarak tarlalardaki tüm ekinleri kurutabilir, insanların tam yedi yıl boyunca açlık çekmelerini sağlayabilirdin. Su yerine veba tanrısı Ura dünyayı kasıp kavurabilir ve insanları boğup öldürebilirdi. İnsanların sayısını azaltmak ve belli sınırlar dahilinde tutmak için o kadar çok yöntem var ki...

Tanrıların sırlarını insanlara ifşa ettiğime dair suçlamalarını ise kesinlikle kabul etmiyorum. Benim tüm yaptığım, insanların içlerini dökmek için inşa ettikleri Şurupak'taki saz evin duvarlarına konuşmak oldu. İnsanların en akıllılarından biri olan Ziusudra, bana görünmeden tüm söylediklerimi dinlemiş. Kurtulmak için bir gemi inşa etmekle, akıl ve bilgelik dolu bir davranışta bulunmadı mı? Gökyüzünde onunla yaptığımız barışın alameti olarak bir gökkuşağı belirmedi mi? Sen de insanoğullarıyla barış artık, bundan sonra onlara yumuşak ve iyi niyetli bir tanrı ol, hata yaptıklarında onlara doğru yolu göster.'

Bunun üzerine Enlil gemiye çıktı, karımı ve beni ellerimizden

tutarak önünde diz çökmemizi istedi. Sonra eliyle alnımıza dokundu ve bizi kutsadı: 'Ziusudra ve karısı sıradan insanlardı, fakat sanki birer tanrıymış gibi davrandılar. Bu andan itibaren de onlar gibi yaşasınlar. Oturacağınız yer ise diğer tüm insanlardan uzakta, ulaşılmaz bir mesafede olacak.'

Bunun üzerine tanrılar bizi alarak göğe çıkardılar. Büyük tufanın tüm izleri silinene kadar bir müddet orada kaldık, sonra da bizi 'Mutlular adası' dedikleri Tilmun'a indirdiler. O zamandan bu yana tüm dünyadan uzakta, tanrılarla birlik içinde yaşıyoruz."

Ziusudra konuşmaya ara vererek, konuğunun yüzüne dikkatle baktı. Kararlı bir insandı Gılgameş. Fakat genç yaşına rağmen o kadar büyük bir yaşam tecrübesi kazanmıştı ki, daha önceki hayatını tümüyle unutması ve insanlardan uzakta münzevi bir hayat sürmesi neredeyse imkânsız gibi görünüyordu. Sonunda bilgeliğe ulaşacaktı hiç şüphesiz, o ateşli maceracı daha şimdiden olgun bir insan olma yolunda emin adımlarla ilerlemeye başlamıştı. Fakat Tilmun'da yaşayan insanlar gibi, zamanın ve sıradan insanların ihtiyaçlarının ötesinde münzevi bir hayat sürmesi için yeterli miydi bu? Hayır, Gılgameş asla tanrılardan biri olarak anılmayacaktı. Fakat belki de onların istek ve kurallarına göre davranan biri olabilirdi. Ziusudra bu konuda onu sınamaya karar verdi.

Dedi ki: "Yüzlerce yıl önce ben ve karım Utnasudra da seninle aynı durumdaydık. Fakat aradığın sonsuz hayatı sana vermeleri için tanrıları kim etrafına toplayacak? İnsanlar için önemli olan şeylere hâlâ sıkı sıkıya bağlı değil misin? Basit bir şey dene: Altı gün ve yedi gece boyunca uyumamaya çalış."

Ziusudra sözlerini ancak bitirmişti ki, Gılgameş aniden yolculuğunun yorgunluğunu olanca şiddetiyle hissetmeye başladı. Üzerine korkunç bir ağırlık çöktü, uyku bir sis gibi her yanını sardı,

öyle ki, gözkapaklarını açık tutmak için bile büyük çaba harcaması gerekiyordu. Fakat ne yaparsa yapsın faydasızdı, gözleri giderek kapanıyor ve başı göğsüne düşüyordu.

Tam o anda Utnasudra eve geri döndü. Urşanabi ile birlikte tekneyi tamir etmişler, fakat Tilmun'da uygun taş bulunmadığı için büyülü küreklerin yenisini yapamamışlardı. Odaya girince kocasını yemek artıklarının arasında otururken buldu. Karşısında uyuyan bir yabancı vardı, fakat bu adam kendisine o kadar da yabancı değildi artık, çünkü onu ta uzaklardan ruhuyla görmüştü. Acıma dolu bir ifadeyle üzerine eğildi ve suratına baktı.

"Henüz ne kadar da genç" dedi, "fakat kader daha şimdiden bir daha asla silinmeyecek hatlar yontmuş suratına."

"Kendisi için sonsuz yaşamı arayan bir adam o" dedi Ziusudra. "Çok güçlü ve cesur, fakat buna rağmen gerçek bir insan. Şuraya bak, uyku üzerine çöküp tüm bilincini ele geçirmiş. Sislerin içine dalmış ve ruhu belirsizlikler arasında dalgalanıyor."

"Uyandır onu" dedi Utnasudra, "bunca zorluk çekerek aştığı yolu, huzur içinde geri dönsün. Kaderi beni çok müteessir etti, başına bir felaket gelmesini istemiyorum."

"Böyle bir şey olmayacak zaten" diye karşılık verdi Ziusudra, "sadece çok yorgun ve hak ettiği uykuyu uyuyor. Uyandığı zaman şimdiye kadar aldığı yolda bir adım daha ilerleyecek. Şu andaki uyku onun için bir sınav. Göreceksin karıcığım, uyandığı zaman uyumuş olduğunu bilmeyecek. Uzun zaman boyunca rüya alemine dalmış olduğunu kabul etmeyecek, aksine çok kısa bir an için dalmış olduğunu iddia edecek. Gerçeği kabul etmesi için, her gün bir ekmek pişirmeni ve onun yanına koymanı öneririm. Her ekmek için de duvara bir çizgi çek, böylece ne kadar uzun bir süre uyuduğunu kendi gözleriyle de görebilir."

Bunun üzerine Utnasudra bir pide pişirdi, Gılgameş'in yanına koydu ve duvara bir çizgi çekti. Birinci ekmek tamamen kurudu, ikincisi büzüşüp küçüldü, üçüncüsü nemlendi, dördüncüsünün rengi soldu, beşincisi küflendi, altıncısı az önce pişmişti ve yedincisini tam fırından çıkarmak üzereydi ki, Gılgameş uyandı. Tam bir hafta boyunca uyumuştu.

Gerine gerine doğrularak şaşkın gözlerle Ziusudra'ya baktı ve esneyerek dedi ki: "Konuşman epey uzundu doğrusu, fakat söylediklerinden gerçekten çok etkilendim. Beni istediğin gibi uyku sınavından geçirebilirsin."

Ziusudra kahkahalarla güldü. Uzun yıllardan bu yana ilk kez böyle eğleniyordu.

"İyi de, sen zaten tam bir haftadır uyuyorsun. Rüyalar aleminden az önce geri döndün."

"Olamaz" diye itiraz etti Gılgameş, "yorgun düştüğümü kabul ediyorum, fakat tam uykuya dalmak üzereydim ki, beni dürtükleyerek kendime gelmemi sağladın."

Ziusudra daha da kuvvetli kahkahalar atarak, ona yerdeki pideleri ve duvardaki çizgileri gösterdi. "Say onları" dedi, "Utnasudra'nın her gün senin için pişirdiği şu ekmekleri say ve dikkatle bak: Birinci ekmek tamamen kurudu, ikincisi büzüşüp küçüldü, üçüncüsü nemlendi, dördüncüsünün rengi soldu, beşincisi küflendi, altıncısı bayatladı ve sadece fırından yeni çıkan yedincisi olması gerektiği gibi taptaze. Utnasudra duvara yedi çizgi çekmişti ve yemediğin tam yedi tane ekmek var. Yolculuk seni o kadar yorgun ve bitap düşürmüştü ki, tam bir hafta boyunca uyudun. Uyku sınavında başarılı olamadın, sevgili Gılgameş.

Gılgameş büyülenmiş gibi önce ekmeklere, sonra da duvardaki çizgilere baktı ve Ziusudra'nın söylediklerinin tümünün doğru olduğunu kavradı. Aynı anda da insani zayıflığının bilincine vardı ve insanları tanrılardan farklı kılanın ne olduğunu anladı.

"Vah halime!" diye inledi Gılgameş, "ölüm ve kardeşi uyku çöreklenmiş bir kere içime, daha ne yapabilirim, kimlere başvurabilirim? Ölüm her zaman yakın bana, geceleri uyurken yanı başıma oturuyor. Yaşam bulmak için nereye gidersem gideyim, oraya benden önce ulaşarak beni bekliyor."

Ziusudra ayağa kalkarak az önce Utnasudra ile beraber içeri giren hizmetkârı Urşanabi'ye döndü: "Uyku sınavında başarılı olamadı. Tilmun'a gelmesi bir hataymış demek ki, çünkü Mutlular adası onu kabul etmiyor. Kader kitabında yazılı olan yaşamını sürmesi için, geriye dönerek insanların arasına karışması gerekiyor."

Urşanabi karşılık vermedi. Ziusudra konuşmaya devam etti: "Ona acımakla ve teknene almakla hatalı bir davranışta bulundun Urşanabi. Böyle bir şeyi yapman sana kesinlikle yasaklanmamış mıydı? Büyülü gönderlere yeterince dikkat etmediğin için parçalandılar ve yenisini yapmak da imkânsız. Artık ölüm suyunu aşamayacaksın. Bu andan itibaren Mutlular adası kapılarını tüm zamanlar için herkese kapayacak. Ölüm çemberini bir kereye mahsus olarak kırdınız, ama ikinci bir kez başaramayacaksınız bunu. Sonsuz yaşamın taleplerine cevap vermekte aciz kalan bu adamı diğer insanların arasına geri götürecek ve sen de hayatının kalan günlerini orada geçireceksin. Tekneni adadan uzaklaştıracak bir rüzgâr estireceğim, fakat sadece bir tek yöne esecek ve Mutlular adasına bir daha asla dönemeyeceksin."

Yasalara karşı geldiğini bilen ve kendisini suçlu hisseden Urşanabi başını öne eğerek itiraz etmedi. Yüzünde acı bir ifadeyle öylece duruyordu. Sonra sessizce ölümsüz insanlarla vedalaştı. Gılgameş de aynısını yaptı, çünkü yıllardır peşinde koştuğu hedefe ulaştığı anda, onu tekrar kaybettiğini anlamıştı.

Ziusudra iki erkeğin ne kadar üzgün olduğunu görünce tekrar konuşmaya başladı: "Buraya getirdiğin adamın çok fazla insani özellikler taşıdığını görmüyor musun Urşanabi? Elbisesini ve bedenini kendisine layık olmayan bir kir tabakası kaplamış. Onu al ve yıkanma yerine götür. İyice temizlensin ve kendini tüm kusurlarından arındırsın. Elbiselerini denize at, dalgalar onları alıp götürsün. Sonra ona benim elbiselerimden birini ver. Bunun ne anlama geldiğini biliyorsun. O elbise asla kirlenmez ve yıpranmaz, rüzgâr ve kötü hava koşullarından etkilenmez, çok uzun süre yepyeni kalır. Gılgameş, bir tane de alınlık tak başına, seni yanlış düşüncelerden ve şeytana uymaktan korusun. Sana verebileceklerim ancak bunlar. Vatanın Uruk'a bu şekilde geri döneceksin; Mutlular adası Tilmun'un parıltısı da yol boyunca sana eşlik edecek."

Her şey Ziusudra'nın istediği gibi oldu. Urşanabi Gılgameş'i yıkanma yerine götürdü ve onu kutsal suya soktu. Suyun derinliklerine dalan Gılgameş, üzerindeki kirlerle beraber, kendisini rahatsız eden düşüncelerden de arındığını hissediyordu. Sonra yeni elbi-

selerini giydi ve Urşanabi'nin kendisine uzattığı alınlığı başına bağladı. Son derece ince ve hafif bir kumaştan yapılmıştı üzerine giydiği elbise, ama vücudunu dış etkilere karşı gayet iyi koruyordu. Sadece bu adada yetişen bitkilerden dokunmuş özel bir kumaştan yapılmıştı ve nasıl dokunacağını sadece Utnasudra biliyordu. En ilginç nokta ise elbisenin Gılgameş'in vücuduna tıpatıp oturmasıydı. Sanki özel olarak kendi vücut ölçülerine göre dikilmişti. Alınlık ise ferahlatıcı bir özelliğe sahipti, sanki saçlarının arasından sürekli olarak serin bir rüzgâr esmekteydi.

Bir kez daha adayı boylamasına kat ettiler ve Gılgameş bir kez daha sonsuzluk mucizesine hayran oldu. Çayırların ve çiçeklerin olağanüstü canlılıktaki renklerini seyretti, güneşin altında yatarak rüyalar gören, fakat aslında uyanık olan kelerlerin parıldayan sırtlarını seyretti. Adanın kıyılarında uzanan kayalıkları ve o anda gözüne dünyanın herhangi bir yerinden çok daha güzel görünen masmavi gökyüzünü seyretti. Dünyadan elini eteğini çekmiş olan çiftin herhalde dünyanın en eskisi olan ve çevresine inanılmaz bir huzur, rahatlık ve barış saçan kulübesini seyretti.

Sonra da gözünde yaşlarla Ziusudra ve Utnasudra'nın yanına gelerek, onlara ebediyen veda etti. Utnasudra bu dokunaklı vedalaşmadan çok etkilenmişti. İki erkeğin elini uzun uzun sıktıktan sonra, kocasına dönerek ondan bir ricada bulundu: "Sonsuz yaşamı bulmak için inanılmaz eziyetlere katlanarak ve yorgunluktan ölecek bir halde buraya geldi, fakat bulduğu sadece bilgelik oldu. Şüphesiz bu da çok önemli, hatta bir insanın yaşamı boyunca elde edebileceklerinin en önemlisi. Fakat ona hediye edebileceğin başka bir şey daha yok mu?"

Ziusudra uzun uzun düşündükten sonra cevap verdi: "Adanın gizli bir yerinde yetişen yaşam otundan ona veremem, çünkü bu ot sadece bu adada yenmesi ve burada kalınması durumunda tesir eder. Fakat ölümlülerin bilmediği bir bitki daha var, o da hemen hemen aynı etkiyi yapmaktadır. Onun sırrını sana açıklamak istiyorum Gılgameş. Dinle: Bu büyülü bitki denizin tabanında belli bir yerde yetişmektedir, Urşanabi nerede olduğunu biliyor. Bu bitki kendisini yiyen kişinin –bir kereye mahsus olmak üzere– gençli-

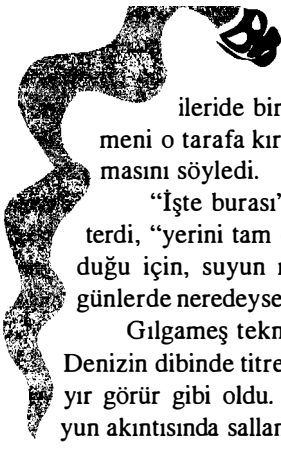
ğini geri getirir ve yaşlanmasını yavaşlatır. Sonsuz bir yaşam değildir bu şüphesiz, fakat kalpteki huzursuzluğu yok eder. Karaçalıya benzer, çiçeği gül şeklinde bir bitkidir bu. Onu gördüğün anda hemen tanıyacak ve doğru bitki olduğunu anlayacaksın. Sana vereceğim veda hediyesi bu olsun."

Gılgameş dünyadan elini eteğini çekmiş olan adamın önünde derin bir şükranla eğildi. Arkalarını dönerek tek kelime etmeden, yolculuğa hazır olan teknenin kendilerini beklediği kayalıklara yürüdüler. Urşanabi tekneye yeni bir seren direği dikmişti, Utnasudra da öncekinden daha büyük ve sağlam bir yelken dikmişti. Tekneye ayak bastıktan, yelkeni fora ettikten ve tekneyi kıyıya bağlayan ipi çözdükten hemen sonra, Ziusudra aniden en yüksek kayanın üstünde belirdi. Kollarını iki yana açmıştı ve elleriyle havada daireler çiziyordu. Gökyüzünden görünmez bir şeyler topluyordu sanki; onları ellerinin arasında biçimleyerek rüzgâra dönüştürdü, tekneye doğru savurdu ve yelkenlerin şişmesini sağladı. Ölümün suları bir anda kabardı, çalkalandı, köpürdü, ama tekne hızla ileri doğru atılarak, kısa bir süre sonra adanın çevresini saran korkunç çemberi geride bıraktı.

Normal denize ulaşmışlardı şimdi, artık sular bedenlerine değse bile zarar vermiyordu onlara. Güneye doğru hızla yol alıyorlardı. Tilmun ise giderek küçülüyordu, sonunda bir nokta haline gelerek gözden kayboldu.

"Ziusudra'nın sözünü ettiği yere varmamıza daha çok var mı? Biliyorsun, denizin dibinde yetişen ve insanların kalplerindeki huzursuzluğu ve yaşlılığı yok eden bitkinin yetiştiği yer" diye sordu Gılgameş.

Bu defa dümene geçmiş olan Urşanabi cevap vermedi. Gılgameş dikkatle baktığı zaman, yaşlı adamın ağlamakta olduğunu gördü. Hayattaki tek sığınağını kaybetmişti, bir daha asla dünyalar arasında seyahat edemeyecekti. İnsanların oturduğu yerleri hiçbir zaman evi olarak benimseyememişti. Artık bir zamanlar Tilmun kayıkçısı ve Ziusudra'nın hizmetkârı olduğu anılarıyla avunacaktı. Bir de uçsuz bucaksız deniz ile... Gılgameş başka bir şey sormadı. Bir yandan yelkeni idare ediyor, diğer yandan da gözleri bıkıp usanmadan ufku araştırıyordu.

Yarım gün boyunca yol aldıktan sonra, ileride bir grup küçük ada gördüler. Urşanabi dümeni o tarafa kırdıktan sonra, Gılgameş'e yelkeni toplamasını söyledi.

"İşte burası" dedi ve eliyle sudaki bir bölgeyi gösterdi, "yerini tam olarak biliyorum, çünkü su daha sığ olduğu için, suyun rengi daha açık. Denizin sakin olduğu günlerde neredeyse dibi görmek bile mümkün."

Gılgameş teknenin kenarından eğilerek aşağıya baktı. Denizin dibinde titrek ve bulanık da olsa, otlarla dolu bir çayır görür gibi oldu. Uzun bitkilerin yumuşak gövdeleri suyun akıntısında sallanıyor ve sanki yapraklarıyla el sallıyordu.

"Bunlar deniz otları" diye açıkladı Urşunabi, "deniz ineklerinin otladığı çayırlar. Onların arasında, sarı kumların bulunduğu yerde, Ziusudra'nın tarif ettiği bitki yetişiyor. Adının anlamı şudur: 'İnsan ihtiyarken gençleşir.'

"Hemen suya dalarak bir tane koparmak istiyorum" dedi Gılgameş, "fakat onu şimdi yemek niyetinde değilim. Değerli hazinemi Uruk'a götürecek ve yaşlılık günlerim için saklayacağım. İyice yaşlandığım zaman ise, gençliğimi ve mutluluğumu geri vermesi için onu yiyeceğim."

Ayaklarına ağır taşlar bağlayarak denize atladı. Taşlar onu deniz otlarının arasındaki sarı kumlu bölgeye hızla indirdiler. Karaçalıya benzeyen ve çiçekleri gül gibi açan bitkiyi uzun süre aramasına gerek kalmadı. Gençlik bitkisinden bir öbeğin hemen karşısında yetiştiğini gördü. Gılgameş bıçağını çekerek bitkilerden birini sapının dibinden kesti. Sonra da ağır taşları ayaklarına bağlayan ipleri çözdü ve hafifleyen vücudu hızla su yüzüne çıktı. Urşanabi elini uzatarak onun tekneye çıkmasına yardımcı oldu.

Gılgameş gençlik bitkisini dikkatle inceledi, fakat gözüne çarpan ilginç bir özellik bulamadı. Yine de onu itinayla bir bez parçasına sardı ve küçük çıkını kemerinin arasına sıkıca yerleştirdi.

"Sen de bundan yedin mi?" diye sordu kayıkçıya.

Urşanabi evet anlamında başını salladı. "Çok, çok uzun bir süre önce, yaşlı bir adamken."

"Şimdi kaç yaşındasın?" diye sordu Gılgameş şaşkınlıkla.

"Hatırlamıyorum" diye karşılık verdi Urşanabi, "benim yaşımda bir insanın hafızası bazen uzun zaman önce güzel ve önemli olan şeyleri unutuveriyor. Mesela bir zamanlar Mutlular adasına gidip geldiğimi unutmaya başladım bile... "Acıyla suratını buruşturdu, sonra da gülümsemeye çalıştı. "İnan bana, bazen böylesi daha iyi. Aksi takdirde bu kadar çok şeyi hatırlamamız ve kavramamız mümkün olabilir miydi? Sonsuzluk çok uzundur, fakat insanların hafızaları ise tam aksine çok kısadır. Hepimiz kafamızda eleğe benzer bir şey taşıyoruz Gılgameş. Sadece çok büyük şeyler takılıp kalıyor orada, daha küçük, daha önemsiz şeyler ise aşağı düşerek zaman içinde yok olup gidiyor."

Yirmi çift saat boyunca yol aldılar. Tam yiyecek ve içecekleri tükenmeye başlamıştı ki, Urşanabi Gılgameş'e dönerek konuşmaya başladı: "Yarın bir adaya varacağız. Orada erzakımızı tamamlayıp biraz dinlenebiliriz. Umarım rotamız doğrudur, çünkü bu güzergâhı kullanmayalı çok uzun zaman oldu."

Olağanüstü güzellikte bir hava vardı; gökyüzü masmavi, deniz çarşaf gibiydi. Uçan balıklar teknenin üzerinden sıçrıyordu, bir defasında da kurşuni-gri renkli büyük balıklardan oluşan koca bir sürü, tekneye uzun süre eşlik etti. Fakat yol boyunca başka bir tekneye rastlamadılar. Deniz yollarının çok uzakta bulunduğu bir bölgedeydiler, insanların oturduğu kıyılar da buradan pek uzaklardaydı. Gılgameş güneşte yan gelip yatmanın keyfini çıkartıyordu. Esmekte olan çok hafif rüzgârın yönüne göre arada bir yelkenleri düzeltmekten başka yaptığı bir iş yoktu. Sonsuza dek burada oturarak yelkenleri idare edebilirdi ve henüz gençlik otundan bir parçacık olsun yememiş olmasına rağmen, içinin şimdiye kadar tatmadığı bir huzurla dolduğunu hissediyordu. Bol bol vakti vardı artık, her şey üstüne uzun uzun düşünebilirdi.

Ziusudra'nın söylediklerinin bir kelimesini olsun aklından çıkarmamıştı, Utnasudra'nın söylediklerinin de. Utnasudra, Siduri Sabitu ve genelde pek konuşkan olmayan Urşanabi, aynı türden in-

sanlardı. Şehirde yaşayan insanlardan son derece farklıydılar; onlar gibi zamanı küçücük parçalara ayırarak kendi yaptıkları bir planın sınırları dahilinde yaşamak zorunda olmadıkları için, şehirlilerin hayal bile edemeyecekleri kadar özgürdüler. Yavaş yavaş kendisinin de onlardan biri olduğunu kavramaya başlıyordu, o da içindeki özlemin ve asla gerçekleşemeyecek olan hayallerinin bir kurbanıydı. Gerçeğin ne olduğunu anlayamadan yaşamda o kadar uzun mesafeler kat etmişti ki... O gerçekten de kendisi miydi? Ziusudra'nın bilinçaltına ektiği tohumlar yeşermeye başlıyordu. Gılgameş, diye konuştu kendi kendine, kendini bulmak için en emin yolda yürümeye başladın nihayet...

Urşanabi'nin sözünü ettiği adaya ulaşamadan gün sona erdi. Geceyi yiyeceksiz ve içeceksiz geçirdiler, ertesi gün de durum değişmedi. Kayıkçı giderek daha çok endişeyle dolan gözlerini gökyüzünün dört bir yanına çevirerek yönünü saptamaya çalışıyordu. Acaba –tüm dikkatine rağmen– rotadan mı sapmışlardı? Düşünceli düşünceli kafasını kaşıyarak sakalını sıvazladı. "Anlamıyorum" diye homurdandı dişlerinin arasından, "ya adayı görmeyerek çoktan geçtik yanından, ya da aklımda kalanlar başka bir gezinin anıları."

Nihayet serin bir gecenin sabahında ufukta koyu renkli bir kütle belirdi. Yavaş yavaş bir adanın hatları belirmeye başlamıştı önlerinde.

Urşanabi gözlerini kısarak adayı inceledi. "Hatırladığım ada değil bu" diye kararını bildirdi sonra. Ama ne fark ederdi ki? Burası da üzerinde yiyecek ve içecek bulunan bir kara parçası, bir ada değil miydi? Korunaklı bir koya girerek demir attılar. Gılgameş karaya çıkarak adayı keşfe çıktı. Kayıkçı ise teknede onun dönüşünü beklemeye başladı.

Ada çorak ve tozlu bir yerdi. Kara kuru çalılarla kaplıydı her yanı, yürüdükçe ayaklarının dibinden küçük kertenkeleler kaçışıyordu. Birkaç tane cılız tavşan ile aç kalmış akbabaları andıran mavi-siyah kuşlar çarptı gözüne. Neredeyse adanın tümünü dolaşmıştı ki, aniden önüne eski bir kuyu çıktı. İçinde kaynak suyu vardı gerçekten, fakat o kadar derindeydi ki, suya ulaşmak için ta dibine inmek gerekiyordu.

Gökyüzündeki güneş olanca acımasızlığıyla aşağısını yakıp kavuruyordu. Gılgameş üzerinde dolaştığı çorak topraklar kadar kurumuştu, aşağıdaki serin suların arasına girip rahatlamak için dayanılmaz bir istek duyuyordu içinde. Elbisesini çıkardı ve içinde gençlik otunun bulunduğu çıkını kemerinin yanına koydu. Çıplak olarak aşağı indi ve serin suların içine daldı. Gözlerini kapatıp içinde bulunduğu serinliğin tadını çıkartmaya başlamıştı ki, aniden yakındaki bir çalılığın arasından bir yılan çıkıverdi. Gençlik otunun etrafa yaydığı güzel kokuyu almış olmalıydı. Galiba çıkının düğümü de biraz gevşemişti. Yılan çıkında bulduğu küçük bir aralıktan içeri sızdı ve gençlik otunun –yaprakları ve gövdesi de dahil olmak üzere– tümünü iştahla yedi.

Tam bu anda gözlerini açan Gılgameş, içinde gençlik otunun bulunduğu çıkının kımıldandığını gördü. Birden kanı buz gibi dondu. Korkuyla sudan çıktı ve telaşla çıkına yaklaştı. Gençlik otunun son parçasını da mideye indiren yılan, yaklaşmakta olan ayak seslerini işitince ürkerek suya doğru kaçmaya başladı. Sürünmeye henüz başlamıştı ki aniden eski derisi yaprak yaprak soyuldu ve yenisi güneşte parlamaya başladı. Yılan, gençleşmişti. Kuyunun kenarına ulaştığı zaman bir kez daha biçim değiştirdi ve suya bir yumurta olarak düştü. Olduğu yerde donup kalan Gılgameş, her şeyi görmüştü. Titreyen ellerle çıkının düğümünü çözdü ve içine baktı. Kendisi için o kadar çok şey ifade eden gençlik otundan geriye ufacık bir parça bile kalmadığını dehşetle fark etti. Tüm umutları bir kez daha yıkılmıştı!

Dizlerinin üzerine çökerek çılgınlar gibi ağlamaya başladı. Bir anlık dikkatsizliği yüzünden hayattaki en önemli varlığını tüm zamanlar için yitirmişti. Kayıkçının yanına döndüğü zaman, gözyaşları yanaklarından sel gibi akıyordu.

"Başıma büyük bir felaket geldi Urşanabi!" diye bağırdı. "Tüm çabalarım, vücudumda açılan yaralar, alnımdan boşanan terler, tüm umutlarım ve yaptıklarım, hepsi boşa gitti! Bütün bunları neden yaptım? Bana ne faydası dokundu? Bir yılana bitip tükenmez gençlik bağışladım, benim için ise her şey bitti artık! Konuş benimle Urşanabi! Beni avutacak bir şeyler söyle!"

Kayıkçı çıkına baktı. İçinin boş olduğunu ve gençlik otunun yok olduğunu hemen anladı. Bir anda dünyanın tüm acılarını içinde hissetti.

"Demek ki kaderlerimiz aynıymış dostum" dedi neden sonra, "ikimiz de kendimiz için en önemli olan şeyleri bir anlık dikkatsizliğimiz yüzünden yitirdik. İş işten geçti bir kere. Sanmıyorum ki denizin dibindeki tarlaları bir daha bulabileyim, hafızamın beni günden güne daha fazla terk ettiğini hissediyorum. Aramanın hiçbir anlamı yok, çünkü insan yaşamı çok kısa, fakat deniz uçsuz bucaksız."

Bunun üzerine Gılgameş bağırarak ağlamaya ve yerde tepinmeye başladı. "Başkalarının benden önce sahip oldukları bana lâyık görülmüyor!" diye bağırdı. "Ellerim bomboş! Bunca çabalarımın tümü boşa gitti. Keşke Uruk'tan hiç ayrılmasaydım! Keşke gönderlerini parçalamasaydım, keşke teknene hiç ayak basmasaydım! Boş yere bu kadar hayal kırıklığına uğramazdım o zaman!"

Evet, bunu neden yaptın ki? diye sordu içinden gelen bir ses ona. Sevgilinin, Tehiptilla'nın kollarının arasında olmak çok güzel değil miydi? Her şeyi öğrenmek için dur durak bilmeden dünyayı gezmen şart mıydı? Sonuçta kaderin ağlarını insanların istediği gibi değil, kendi arzularına göre ördüğünü anlamaktan başka ne geçti eline?

"Hayır" diye bağırdı Gılgameş, "bunu yapmam gerekiyordu! Tilmun'a ulaşmak ve tüm insanlardan uzakta yaşayanların sonsuz mutluluklarını görmek zorundaydım! Çok şey gördüm ve çok şey kavradım. Sadece buna bile değer her şey."

O zaman neden böyle sızlandığını anlayamıyorum, dedi içindeki ses. Tilmun'da başına gelenleri düşün. Onlar, her şeyi kavramak için bir anahtar. İçinde çığlıklar atan mutsuzluk ise, benliğinin bazı şeyleri hâlâ kavrayamamış olan bir parçası.

Böylece bir süre kendi kendisiyle kavga edip kaderine lanetler yağdırdıktan sonra, yavaş yavaş sakinleşti. Bu arada Urşanabi biraz serinlemek ve yiyecek bir şeyler bulmak için adanın içlerine gitmişti.

Gılgameş kıyıda yalnız başınaydı. Hâlâ derin derin iç geçiri-

yordu. İhtiyar kayıkçı uzun süre ortalarda görünmedi, nihayet geri döndüğü zaman ellerinde derisi yüzülmüş bir tavşan sallanıyordu. Tek kelime etmeden onu bir taşın üzerine koydu, odun topladı ve bir ateş yaktı. Sessiz bir dostluk içinde ateşin başına oturarak tavşanı mideye indirdiler.

"Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordu Urşanabi nihayet.

"Uruk'a geri dönmeyi" diye cevap verdi Gılgameş. Sanki dünyanın en sıradan meselesinden bahseder gibi konuşmuştu.

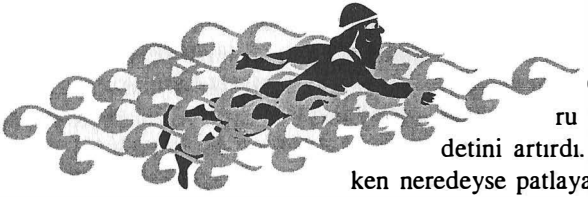
"İyi" dedi ihtiyar ve uyumak için ateşin kenarına kıvrıldı. Az sonra horlamaya başlamıştı bile. Gılgameş ise daha uzun süre kıyı boyunca dolaşarak, yıldızları ve dalgaların parıltılarını seyretti.

Acaba tüm bunları anlatacağım insanlar, diye düşündü, neler söyleyeceğimi gerçekten anlayabilecekler mi? Daha önce hiçbir insanın ayak basmadığı yollarda yürüdüğümü kavrayabilecekler mi? Bedenim toz haline dönüştüğü zaman, beni hatırlayacak bir kişi çıkacak mı acaba? Evet, Uruk çevresindeki mağrur ve muazzam duvar henüz sapasağlam ayakta. Uzun süre de zamanın etkilerine direnecek. Biliyorum, günün birinde insanlar artık orada yaşamayacaklar ve çöl her tarafı kaplayacak. O zaman bile başkaları gelip kumları kazacak ve şaşkınlıkla şöyle diyecekler: Şuraya bakın! Bu Gılgameş'in yaptırdığı duvar değil mi? Bu düşünce beni teselli ediyor, fakat böyle olmasa bile, ardımda bıraktığım tüm izler toz haline gelip yok olsa bile, bunun için şimdiden üzülmeye hiç gerek yok. Hayatımı dolu dolu yaşamadım mı? Her saniye benim için önemli değil miydi? Ziusudra'nın öğretisi bana ışık tutacak, artık çevreme gören gözlerle bakacağım. Boş şeylere bağlanmanın ne faydası var? Ben, benim! Belki de uzaklardaki Uruk'ta beni düşünen ve hasretle bekleyen biri vardır. Fakat bundan sonra karşılaşacağım ve yaşayacağım her şeye, Tilmun'da yaşayanlardan birinin gözleriyle bakmaya çalışacağım. Tanrılar var mı, dünya sonsuz mu değil mi, kâinat bir labirent mi, yoksa bir çember mi, yaşamın anlamı tüm insanlar için aynı mı, yoksa herkes için bir daha yaşanması olanaksız farklı anlamları mı var? Bir tek kez bile parlayan bir yıldıza tüm ruhumla baktığım zaman, parıldayan denizin güzelliğini

seyrettiğim zaman ve rüzgârın okşamasını tenimde hissettiğim zaman, bütün bu sorular benim için aniden önemini yitiriyor. Her an, her saniye bir karar vermek ve bu kararı gerçekten ruhumla hissedip hissetmediğimi düşünmek zorundayım. Sadece bu bile yeter bana, bu kadarı bile yaşamıma yeterince anlam kazandırıyor.

Gılgameş birden çok yorgun olduğunu hissetti. Az önce çok büyük bir kayıp yaşamasına rağmen, yatmaya hazırlanırken garip bir sükûnet vardı içinde. Derin ve rüyasız bir uykuya daldı sonra.

Ertesi sabah, tekneye yeteri kadar içme suyu ve yenebilecek birkaç bitki kökü yükledikten sonra, tekrar denize açıldılar. Kayıkçı bu defa rotayı doğuya çevirmişti, dosdoğru doğan güneşin üzerine doğru gidiyorlardı şimdi.

Öğleye doğru rüzgâr şiddetini artırdı. Küçük yelken neredeyse patlayacakmış gibi şişiverince, tekne bir anda ileri fırlayıverdi. Kayıkçının suratı endişeyle kararınca, gökyüzü de onu taklit etti. Kapkara bulut kümeleri bir anda güneşi örttü. Henüz yağmur yağmıyordu ama giderek sertleşen ve sonunda fırtınaya dönüşen rüzgâr, denizi öfkeyle kamçılayarak dalgaları sertleştirmeye başlamıştı.

Az sonra rüzgâr şaşırtıcı bir hızla dönüverdi ve bu ani darbeye dayanamayan yelken boydan boya yırtıldı. "Dikkat!" diye bağırdı Urşanabi ve durumun daha kötüye gitmesini engellemek için direğe doğru koştu. Can havliyle keten bezlerle boğuşmaya başladı, fakat ana yelkeni indirmeye muvaffak olamadı. Fırtınanın bir o yana, bir bu yana savurduğu yelken, az sonra paramparça bir halde güverteye düştü.

Başlarına gelecek olanın hepsi bu değildi ama. Fırtına git gide şiddetleniyordu, küçük tekneyi dev dalgalar arasında bir ceviz kabuğu gibi oradan oraya savurmaya başlamıştı bile. Urşanabi'nin ve Gılgameş'in elinden, tüm güçleri ile seren direğine sıkı sıkı sarıl-

maktan başka bir şey gelmiyordu, çünkü teknenin üzerinden aşan dalgalar, ilk iş olarak tüm erzaklarını sürükleyip götürmüşlerdi.

Dalgaların darbe üzerine darbe indirdiği küçük tekne, kontrolünü tamamen yitirmiş bir halde yalpalayarak oradan oraya yuvarlanıyordu. Bu arada gökyüzü kara-mavi bir renk alarak, gündüzü geceye çevirmişti. Bulutlar ve su, haykırarak etrafına saldıran tek bir kütleye dönüşmüştü. Az sonra şimşekler çakmaya başlayarak karanlığı yırttılar, sonra da gök gürlemesi geldi. Aynı anda bulutlar patladılar ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. İki adam da tepeden tırnağa sırılsıklam kesilmişti, omuz omuza güvertede yatıyor ve son saatlerinin çaldığını düşünüyorlardı. Fırtınanın uğultusu, yeraltı dünyasından gelen sesleri andırmaktaydı.

Böylece saatler saatleri kovaladı, ama fırtına dinmek bilmiyordu. Tam aksine, giderek daha da şiddetleniyordu. Rüzgâr delice bir sürat kazanmıştı. Bir zamanlar tufan da buna benziyordu herhalde, diye aklından geçirdi Gılgameş. Başka bir şey de düşünemedi, çünkü tüm varlığını direğe sıkı sıkı yapışmaya adamıştı. Fakat tekne aniden şiddetle sarsıldı. Ya denizdeki bir kum tepesine, ya da fırtına yüzünden göremedikleri bir kayalığa bindirmiş olmalıydılar. Çarpışmanın şiddetiyle Gılgameş teknenin ta burnuna fırladı ve küpeşteye çarparak durdu. Sırtında ve omuzlarında korkunç bir acı hissetmişti. Bu arada kulağına başka bir ses daha gelmişti, hem de karaya oturmaktan çok daha tehlikeli bir ses. Başını yana çevirince, seren direğinin kırılarak boylu boyunca tam yanı başına devrildiğini gördü. Her şey o kadar çabuk olmuştu ki, azıcık yana çekilmesine yetecek zamanı bile zor bulmuştu.

Seren direği güverte ve dış kaplamaları delip geçerek teknenin, gövdesinde oluşan büyük delikten su almaya başlamasına neden olmuştu. Urşanabi neredeydi? Gılgameş fırtınanın içine haykırdı, fakat hiçbir karşılık alamadı. Görüş mesafesi neredeyse sıfıra düşmüştü ve dev dalgalar seren direğinin başladığı işi tamamlamak üzere güverteyi dövmeye başlamıştı.

Gılgameş iki defa suya battığını hissetti. Nefesi kesilmişti. Güç bela başını suyun üstüne çıkarıp nefes almaya çalışırken, deniz onu yeniden var gücüyle sürükleyip kendine çekti. Kollarını de-

li gibi sağa sola sallarken, aniden bir tahta parçası geldi eline. Can havliyle bu tahta parçasına sarıldı, bu arada azgın dalgalar tekneye son darbeyi indirmişti. Büyük bir çatırtı duyuldu ve tekne parçalanarak batmaya başladı. Köpüren suların başına balyoz gibi inmesine rağmen, Gılgameş tahta parçasını bırakmadı. Tüm gücüyle kendisini onun üzerine çekmeye çalışıyordu.

Uzun süre çabaladıktan sonra nihayet bunu yapmayı başardı, fakat o kadar yorgun düşmüştü ki, gözlerinin kararığını hissetti. Bayılmamaya çalışıyordu. Öfkeli sular hâlâ onu bir oyuncak gibi savurup duruyordu. Göstereceği en küçük bir zayıflık anında, suların onu tahta parçasından alacağı ve derinlere gömeceği kesindi.

Sıkı sıkıya tahta parçasına yapışmaktan ve fırtınanın dinmesini beklemekten başka yapacağı hiçbir şey yoktu. Ona sonsuzluk kadar uzun gelen bir zamandan sonra, yağmurun ve fırtınanın nihayet azalmaya başladığını, denizin az da olsa sakinleştiğini fark etti. Dalgalar onu beşik gibi sallıyordu şimdi. Bir anda bilincini kaybetti ve sonsuz bir karanlığın içine düştü.

Uyandığı zaman hâlâ tahta parçasının üzerinde yüzükoyun yattığını fark etti. Vücudunu hissetmiyordu. Şakaklarında güm güm öten bir ağrı vardı, sol kolunu kaldırmaya çalıştığı zaman, ani ve şaşırtıcı bir sızı omuz bölgesini kapladı. Gözlerini kapayarak sakinleşmeye ve ağrılarının geçmesini beklemeye başladı. Gözlerini bir sonraki açışında gündüz olduğunu fark etti; bulutlar dağılmış ve güneş onu ısıtmaya başlamıştı. Bir kez daha kolunu kaldırmaya ve başını hareket ettirmeye çalıştı; bu sefer daha kolay olmuştu.

Etrafına bakındı. Uçsuz bucaksız, sınırsız ve sonsuz bir deniz görüyordu sadece. Ne tekneden, ne de onu parçalayan kayalardan eser bile yoktu. Urşanabi de görünürlerde yoktu, Gılgameş onun önceki gece boğulmuş olduğunu bilmekten ziyade hissediyordu.

Gençlik otu bile seni bu sondan koruyamadı, diye düşündü Gılgameş Urşanabi'nin denize gömüldüğü istikâmete bakarak. Ona duyduğu saygının bir ifadesiydi bu düşüncesi. Bu arada yavaş yavaş kendi çaresizliğinin de bilincine varmaya başlıyordu. Engin denizde dalgaların oyun oynadığı çaresiz ve zavallı bir oyuncak gibiydi.

Bu şekilde bir süre sürüklendikten sonra, dikkatli hareketlerle gerindi ve tahta parçasının üzerine elinden geldiğince rahat bir biçimde yerleşmeye çalıştı. Başındaki ve omzundaki ağrılar iyice azalmıştı. Bütün gün boyunca ufku gözetleyerek bir kara parçası görmeye çalıştı. Akşam olup hava kararmaya yüz tuttuğu zaman, kurtulma ümidi azalmıştı. Serin gece havası onu titretiyordu. Tahtanın üzerinde takırdayan dişlerle yatarken, aklından geçen tek düşünce biraz olsun ısınabilmekti. Fakat her zaman uyanık olmalı ve tahtaya sıkı sıkı tutunmalıydı, çünkü hâlâ dalgalar aniden sinsice kabarmaya devam ediyordu, dikkatsiz bir anında onu tahtadan aşağı sürüklemeleri işten bile değildi.

Böylece titreye titreye hayatının en uzun gecesini geçirdi, şafak söktüğü zaman kendisinin de ıslak ve cansız bir tahta parçası olduğunu düşünmeye başlamıştı.

Gün doğdu. Hava ısınmaya başlamıştı. Kendisine güç veren güneşi ve gün ışığını sevinçle selamladı. Fakat gün Gılgameş'in kendisinden beklediklerini yerine getirmedi. Sona erdiği zaman, deniz hâlâ sonsuz ve sınırsızdı.

Gılgameş kendi kendine konuşmaya başlamıştı. Yola çıktığı güne ve kendisine lanetler yağdırıyor, fakat tanrılara kötü bir söz söylemiyordu. İçine düştüğü durumun tek sorumlusu kendisi değil miydi? Kendisinden başka hiç kimseyi suçlayamazdı. Bu arada gün sona ermişti. Tekrar gece oldu ve bu defa bir öncekinden daha uzun sürdü.

Gılgameş'in zihni, kesin bir açıklık ve koyu bir bulanıklık arasında gidip geliyordu. Giderek daha fazla konuşuyordu kendi kendine; sorular ve cevaplar birbirini izliyordu. Tüm hayatını baştan sona gözden geçirmeye ve sorgulamaya başlamıştı, nasıl olsa bunun için bol bol zamanı vardı. En önemsiz davranışlarını bile aklına getiriyor, yaptıklarının doğru olup olmadığını kendine soruyordu.

Cevaplarının tümü ise ona cesaret vermekten çok uzaktı. Sık sık yanılmış ve korkunç hatalara düşmüştü, sonra da anılarını bilinçaltının derinliklerine gömerek yok etmeye çalışmıştı. Mesela sedir ormanları macerası. Neden bu kadar çok tahtaya sahip olmak istemişti? Neden o kadar çok ağaç kesmişti? Sadece işe yaramaz şey-

ler yapmak için mi? Enkidu'nun devâsâ kapısı bile onun işine yaramamıştı. Sarayının duvarında işe yaramaz bir tahta parçası olarak duruyordu artık, asıl yapılış amacıyla hiç ilgisi kalmamıştı. Ağaçlar... onlar da kendisi gibi bir yaşam biçimi değil miydi?

"Ağaç" diye seslendi üzerinde yattığı tahta parçasına, "bir zamanlar canlı bir ağaç olan sen! Beni taşıdığın ve yaşamımı kurtardığın için sana teşekkür ederim. Sana ve tüm kardeşlerine söz veriyorum, bu andan itibaren hiçbir günahkâr el sizleri kesmeyecek. Basit şeyler yapılmak uğruna ziyan edilemeyecek kadar değerlisiniz. Hayatınız bir balta darbesiyle son bulmamalı. Uruk'a döner dönmez birçok ağaç diktireceğim, bunlardan bir tanesi anılarımın ağacı olacak. 'Anılar ağacı' diyeceğim ona. Gövdesine bir levha astıracağım, üzerindeki yazıt oradan geçen her yolcudan durup düşünmesini talep edecek."

Tahta parçası cevap vermedi, verdiyse bile sesi o kadar hafifti ki, denizin uğultusu arasında kaybolup gitti.

Günler ve geceler birbirlerini takip ederek akıp gitti. Geceleri doğan ay güneşin yerini alıyordu, ta ki güneş yeniden yükselene kadar. Yoksa aynı anda mı bulunuyorlardı gökyüzünde? Yıldızlar görüyordu gökyüzünde Gılgameş, gece ve gündüz yıldızlar. Yoksa zamanların akışı arasında bir fark kalmamış mıydı? Önceden açlık ve susuzluk çekiyordu, ama sonra bunları hissetmez oldu. Dudakları çatlamış, ağzı şişmişti. Derisini bir tuz tabakası kaplamıştı, yarı yarıya bir balık olmuştu artık. Bazen hayret edilecek bir şekilde kararıyordu çevresi, o zaman bilincini yitiriyor ve çok sonra uyanabiliyordu ancak... Yoksa her şey aynı anda mı oluyordu?

"Ben Gılgameş'im, Uruk kralı!" diye sesleniyordu balıklara ve onlara yorgun bir hareketle el sallıyordu.

"Biz de balıklarız ve hepimiz denizlerin kralıyız" diye karşılık veriyordu balıklar yüzgeçleriyle onu selamlayarak.

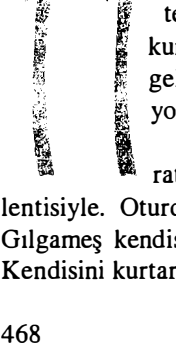
Deniz suyu içmeyi denedi, fakat içini ateş gibi yaktığı ve midesini altüst ettiği için, bunu yapmaktan vazgeçti. Bir defasında mavi pullu, kırmızı karınlı bir balık ona doğru yüzerek şöyle seslendi: "Beni tut ve çiğ çiğ ye! Senin kurtarıcınım ben!"

Gılgameş bir an bile tereddüt etmedi, balığı kaptığı gibi ağzı-

na götürdü ve sırtından ısırdı. Tadı iğrençti, fakat gerçekten de yeni bir güç kazandırmıştı ona. Yediği tek balık, aldığı tek besin bununla kaldı. Açık gözlerle rüya görmeye başlamıştı artık.

Yüzen bahçeler dans ediyordu etrafında, deniz laleleri ve uçuşan kadın saçına benzer tül yosunları ile doluydular. Denizin derinliklerinden garip yaratıklar çıkıyor, sessizce onu seyrediyor ve tekrar bilinmezliğe gömülüyorlardı. Birden kocaman bir balık yüzerek ona doğru yaklaşmaya başladı, bir ev kadar büyüktü ve ağzı köpükler içindeydi.

Üzerinde bulunduğu tahta parçası onu dosdoğru bu köpüren ağza doğru götürüyordu. Balık onun yanına geldi, durdu ve ona saygısız gözlerle baktı. Yılana benzer bir şey balığın arkasından kayarak denize düştü. Gılgameş içgüdüsel olarak yılana sarıldı ve bunun bir ip olduğunu fark etti. Sağlam, kalın bir halat. Balığa doğru çekildiğini hissediyordu. Balığın gölgesi üzerine düştüğü zaman zorlukla gözlerini açtı ve karşısında duran koca gemiyi fark etti. Küpeşteden aşağı eğilen esmer tenli adamlar, ellerini ona doğru uzatıyordu. Onu yukarı çektiler. Altındaki tahta parçası, sağlam bir güverteye dönüşmüştü. Değişik lisanlarda konuşan birçok adam etrafına toplanmıştı. İçlerinden birini tanıyordu; ama yurdunun lisanıyla konuşmaya başlayınca sesini de tanıdı: Kaptan Ebu el-Carca

Ebu el-Carca'nın gemisi tıka basa değerli hazinelerle doluydu. Denizin karşı kıyısından gelmekteydi, orada bulunan adalarla ticaret yapmış ve korkunç fırtınayı kazasız belasız atlatarak buraya kadar gelmişti. Şimdi de Fırat ırmağının ağzına doğru gidiyordu, elindeki malları Mari'ye götürmek istiyordu.

"Kral Lamgi değerli taşlar, kumaşlar ve baharatlar bekliyor" diye güldü kaptan bol kazanç beklentisiyle. Oturdukları masada hararetli bir sohbete dalmışlardı. Gılgameş kendisini çabuk toplamış ve eski kuvvetini kazanmıştı. Kendisini kurtaranın bu safran derili, cana yakın adamın olması ve

yakında sevgili Uruk'u tekrar göreceği düşüncesi, onu çok sevindirmişti.

Hayır, Ebu-el Carca uzun yolculukları boyunca ne Tilmun adında bir adadan söz edildiğini duymuş, ne de bu tarife benzer bir yer görmüştü. Bilinen tüm deniz yollarının dışında bulunuyordu Tilmun, kayıkçı Urşanabi de boğulduğuna göre, artık hiçbir gemi oraya gidemeyecekti. Gılgameş Tilmun'a yaptığı yolculuğu ve orada bulunduğu sürede başına gelenleri uzun uzun anlattı. Ebu el-Carca, Mutlular adasında tüm insanlardan uzak olarak yaşayan Ziusudra'nın hikâyesini, özellikle de tufan faciasını dinledikten sonra, şaşkınlıkla başını salladı.

Gılgameş'in sözlerini bitirmesinden sonra da şunları söyledi: "Anlattıkların kulağa son derece inanılmaz ve olağanüstü geliyor ki, senin masallardan ve yalanlardan hoşlanmayan biri olduğunu bilmesem, sözlerinin doğruluğundan şüphe ederdim. Ziusudra'nın tufan hakkında anlattıklarının benzerleri, benim halkım tarafından da biliniyor. Adalarda oturan insanlar, özellikle de yaşlı bilgeler, bu olaydan bahsediyorlar hâlâ. Yeryüzü sakinlerinin tümünü hazırlıksız yakaladığına ve var olan her şeyi yok ettiğine göre, gerçekten de çok korkunç bir felaket olmalıymış. Ziusudra'nın söyledikleri çok inandırıcı geldi bana, çünkü benim ülkemdeki bilgeler de, çok eski zamanlarda olan bir tufandan kurtulup, dağlara sığınan insanların torunları olduklarını öne sürerler. Bu insanlar her tarafa yayılmış olmalılar demek ki, çünkü dünyanın birçok bölgesinde aynı hikâyenin anlatıldığını biliyorum."

"Ziusudra'nın doğruyu söylediğine eminim" diye belirtti Gılgameş kesin bir sesle, "o yalan söyleyemeyecek olan, bu zaman ve mekânın dışında, iyiliğin ve kötülüğün ötesinde bir varlık."

"İyiliğin ve kötülüğün ötesinde" diye tekrarladı Ebu el-Carca düşünceli düşünceli, "... keşke ben de onun gibi yaşayabilseydim."

"Belki de tüm insanların rüyasıdır bu..."

"Hepsinin olmadığı kesin" diye itiraz etti kaptan, "kötülüğün ne kadar çabuk kudret kazandığını kısa bir zaman önce gittiğim adalarda gördüm. Kötülerin ulaşmak istedikleri bir amacı vardır ve bu yolda hiçbir şeyden çekinmezler. Aklı başında hükümdarlar

tahtlarından indiriliyor, onların yerine geçen tiranlar da kanlı ayaklanmalarla birbirlerini devirip duruyor. İyi olanın kendini kabul ettirmesi genelde çok zor, çünkü istekleri daha az, çekinceleri ise daha çoktur."

"İyilik ve kötülük nedir ki? Bir şeyin iyi ve kötü olduğunu kim, neye göre saptıyor?

"Bilemiyorum" dedi Ebu el-Carca, "zaten gemi kanunları karadakilerden çok farklıdır. Biz yersiz yurtsuz, özgür insanlarız; fakat buna rağmen düzen içinde yaşamak istiyoruz. Bu düzen de şöyledir: Bana ve mürettebatıma faydalı olan her şey iyi, bunun dışında kalanların tümü kötüdür. Özellikle de korsanlar ve küçücük ülkelerine rağmen kendilerini dünyanın merkezi sanan açgözlü hükümdarlar. Rüzgârın esmemesi veya gereğinden fazla esmesi de kötüdür, bazen de deniz..."

"Bana kalırsa deniz kötü değil, aksine o da iyiliğin ve kötülüğün çok ötesinde bence" dedi Gılgameş. Islak ölümden kıl payı kurtulmuş olmasına rağmen, yine de denize kızmak istemiyordu. Sırların bir kısmını anlamaya başlıyordu galiba: İnsan sürekli kendi hatalarını örtbas etmek ve suçu başkalarına yüklemek eğilimindedir. O anda uygun olmayan her şey kötüdür, fakat o an için faydalı olan her şey, iyi olarak kabul edilir. Oysa insanlar çoğu zaman öyle işler yaparlar ki, sınırlı bakış açılarıyla ne yaptıklarının farkına varmaları, mümkün bile değildir.

Ziusudra'nın ulaştığı konuma asla varmayacağını bilmesine rağmen, gelecekte dünyaya daha dikkatli gözlerle bakmaya kesin kararlıydı. Elinden geldiği kadar uyanık kalmak istiyordu artık. Düşünceli düşünceli suya baktı. Deniz çarşaf gibiydi, sakin ve güzel. Hancı Siduri'nin tasviri de böyleydi. Sürekli değişiyor, kendisini seyredenlere daima farklı bir yüzünü gösteriyordu.

"Bu büyüyü asla tam olarak anlayamayacağım" dedi sonra. "Şimdiye kadar Fırat'ı defalarca aştım, uzun süredir de denizlerin üzerindeyim. Senin gibi bir geminin güvertesinde, suya çok yakın yaşamanın da ilginç ve çekici olacağını düşünüyorum. Fakat yine de büyük bir güç beni karaya, duvarla çevrili Uruk'a çekiyor. Geniş düzlükler ve büyük bir şehrin güvenli ortamı içinde kendimi

yuvamda hissediyorum ve her seferinde geri dönmemi sağlayan da içimdeki bu duygu. Daha önce asla Uruk'u bu kadar çok özlememiştim."

"Aradığı şeyi bulmak için dünyanın ucuna kadar giden ve oraya varınca aradığının aslında kendi içinde olduğunu anlayan biri böyle konuşabilir ancak" dedi Ebu el-Carca ve güldü. Gılgameş de onun neşesine ortak oldu.

"Sanırım haklısın" diye karşılık verdi sonra, "aradığımı gerçekten de hep kendi içimde taşımışım. Eksik olan tek şey, onu görmemi sağlayacak bir bakıştı."

"Seni denizden çıkardığımızdan bu yana sormak istediğim bir soru var. Sormama izin verir misin?"

Gılgameş peki anlamında başını sallayınca, Ebu el-Carca devam etti: "Gemi kazasından sonra uzun süre denizde sürüklenmiş olmalısın, üzerindeki elbise emdiği sulardan dolayı ağırlaşmıştı. Şimdi ise tekrar yepyeni oldu, böylesine krallara layık bir kumaşı daha önce hiç görmemiştim. Yapıldığı malzeme nedir? Kumaşları alıp sattığım için iyi tanırım, fakat buna benzer bir cinse daha önce hiç rastlamadım."

Gılgameş şaşkınlıkla üzerine baktı. Kaptanın söyledikleri doğruydu. Elbisesinde hiçbir hasar meydana gelmemişti, aksine sanki yepyeniymiş gibi parlak beyaz bir renkte ışıltılar saçıyordu. Üzerine güneş vurduğu zaman, kumaşın arasındaki binlerce incecik iplik, gümüşten yapılma bir örümcek ağı gibi parlamaktaydı.

"Soruna cevap veremeyeceğim" dedi sonra, "çünkü Utnasudra'ya bu malzemeyi nasıl elde ettiğini sormadım. Tilmun'a has bir kumaş olmalı. Tüy gibi hafif olmasına rağmen, yün ve deriden çok daha dayanıklıydı. Dokuması çok ince olmasına rağmen, gündüzün sıcağında serinletiyor ve gecenin soğuğunda ısıtıyor. Ölümsüz bir insanın elinden çıktığı için bu kadar dayanıklıdır belki de."

Bu arada yavaş yavaş karaya yaklaşmaya başlamışlardı. Az sonra sahilin görüş mesafesine girdiler ve kıyı boyunca ilerlemeye başladılar. Denizcilerin söylediğine göre bu ülkede kimse oturmuyordu ve tehlikeli bir yer değildi. Böylece günler rahat ve kedersiz geçmeye başladı. Rüzgâr çok hafif esiyordu, gemi de yavaş ve sakin bir şekilde ilerliyordu.

Nihayet bir sabah Fırat'ın denize döküldüğü yere ulaştılar, az sonra da Ur limanına girmişlerdi. Gemi rıhtıma yanaşarak demir attı ve Ebu el-Carca mallarını pazarlamak için kıyıya çıktı. Gılgameş de Ur prensini ziyaret etmek amacıyla gemiyi terk etmişti. Onu büyük saygı gösterileriyle karşıladılar ve tam bir hafta boyunca en iyi şekilde ağırladılar.

Ebu el-Carca yeteri kadar ticaret yaptıktan sonra, kararlaştırdıkları gibi saraya bir haberci yollayarak Gılgameş'e yola çıkabileceklerini bildirdi. Gılgameş çok sevinmişti. Uruk'u tekrar görme arzusu içini yakıp kavuruyordu. Fırat'ın akıntısına karşı yelken açtılar. Bir günlük bir yolculuktan sonra Eanna'yı gördüler. Zigguratın ve tapınakların duvarları masmavi gökyüzüne gururla yükseliyordu, sarayının dış cephesinin taşları güneşte parlıyordu ve büyük duvar şehri tunç bir kemer gibi çevreliyordu.

Ebu el-Carca'nın gemisi limana demirlediği zaman, hiç kimse gemiden inen garip giysili, güneşten yanmış, uzun sakallı adama dikkat etmedi. Gılgameş kimsenin kendisini tanımasına vakit bırakmadan liman bölgesini terk etti ve yürüyerek şehre gitti. Küçük bir çocukken çölde kırmızı aslanın rüyasını görmüştü. Şimdi de cennetten geri dönüyordu aynı şekilde, fakat bu defa cenneti kalbinde taşıyordu.

Kestirme yolu kullanarak Eanna'ya çıktı, meydandaki nöbetçileri atlattı ve Egalmah'a doğru yürümeye başladı. Az sonra sarayına ulaşmıştı. Kapıyı açan hizmetkâr onu tanımakta oldukça güçlük çekti.

"Sus! Geri döndüğümü hiç kimseye söyleme" dedi Gılgameş ve parmağını dudaklarının üstüne koydu. Sarayın içine girmeden dosdoğru güzel kokulu bahçeye yürüdü, çünkü onun orada olduğunu biliyordu. Gerçekten de, bahçe duvarının köşesini henüz dönmüştü ki, iki kız arkadaşıyla beraber çalıların arasında oturan Tehiptilla'yı gördü.

Koşarak kızın yanına gitti, önüne diz çöktü ve başını kucağına koydu. Sevgilisinin sıcak nefesi yanağını okşarken, artık gerçekten evinde olduğunu hissediyordu. "Tehiptilla, sevgili Tehiptilla" diye inledi, "geri geldim! Senden bir daha asla ayrılmamak üzere."

Tehiptilla tek kelime bile etmekten âcizdi. Tek yapabildiği hareket, parmaklarıyla Gılgameş'in saçını okşamaktan ibaretti. Sonunda ayağa kalkabildi ve bir zamanlar Enkidu'nun mezarının başında yaptığı gibi onu yanına çekti. Başıyla yaptığı küçük bir hareket ile bahçenin içinde bir yeri işaret etti.

"Artık yalnız değiliz" dedi sonra.

Gılgameş şaşkınlık ve merakla gösterdiği yöne doğru bakarken, önce ne demek istediğini anlayamadı. Sonra oradan gelen bir hizmetkâr çarptı gözüne. Paytak adımlarla yürümeye çabalayan küçük bir oğlan çocuğunun elinden tutuyordu. Kendisine biraz daha yaklaştılar. Gılgameş o zaman anladı.

Küçük çocuk gözlerini kocaman kocaman açarak meraklı bakışlarla onu süzdü, sonra da kızın elini bırakarak kendisi yürümeye başladı. Babasına tıpatıp benziyordu.

"Bu gerçekten de?.." diye fısıldadı Gılgameş. Daha önce asla hissetmediği bir şefkat duygusu kabarıyordu içinde. Tehiptilla evet anlamında başını salladı.

"Eşunna hakkında neler düşünmem gerektiğinden pek emin değilim" dedi Erenda, "kızdırılmaması gereken yaşlı, tehlikeli bir aslan gibi davranıyor. Günler boyu odasına kapanarak hiç kimse ile konuşmuyor, nihayet dışarı çıktığında ise suratı o kadar karanlık oluyor ki, bir an önce yolundan çekilmekten başka bir şey gelmiyor insanın elinden. Bu durumunun sebebinin ne olduğunu biliyor musun? Anu'nun kendisine yüz çevirdiğini, bu yüzden de yapmak istediklerine engel olduğunu düşünüyor."

"Nasıl yani" diye sordu Gılgameş merakla, "yoksa Anu tarlaları kutsayıp, ürünün bol ve verimli olmasını sağlamadı mı? İnsanların karınları tok değil mi? Eski zamanın dertleri sona ermedi mi? Eşunna'nın neden endişelendiğini anlayamıyorum."

"Ben de" dedi Erenda üzüntüyle. "Fakat Eşunna'nın esas derdi de bu. Ulaştığımız bu refah seviyesinin halkımızın bekasını tehdit ettiğini iddia ediyor. İnsanların vermeden almaya alıştıklarını ve kendilerinin bu derece bolluk içinde yaşamalarını sağlayanın Anu olduğunu akıllarına bile getirmediklerini söylüyor. Huysuz, şımarık, doymak bilmez ve bol bol sahip olduklarının birazını bile tanrılara sunmak istemeyen çocuklara benzetiyor onları."

"Sen ne düşünüyorsun bu konuda?"

Erenda alnını kırıştırdı. Cevabı o kadar hızlı gelmişti ki, Gılgameş onun bu konu üzerinde daha önce uzun süre düşünmüş olduğunu anladı. "Ben Uruk'un zenginliğini her şeyden önce çok sayıda çalışkan ele borçlu olduğumuzu düşünüyorum. Anu'nun yüzünü bizden yana çevirmesinin iyi olduğunu, fakat yine de bir tek tanrının teveccühüne bel bağlamamızın yanlış olacağını düşünüyorum. Memnuniyet ve mutluluk bulmak için insanlar da çaba göstermeliler. Eşunna'nın gereksiz yere endişelendiğini ve olayları çok abarttığını da düşünüyorum. Yaşlılık bakışlarını bulanıklaştırıyor. Zihni sabit fikirlerle ve sesi iğneleyici imalarla dolu. Şefkatli bir baba değil o artık, aksine çocuklarını acımasızca yargılayan zalim bir hâkimin ta kendisi.

"Bir Anu rahibi olarak çok açık konuşuyor ve amirlerin hakkında katı hükümler veriyorsun."

Bir anda Erenda'nın suratına kan hücum etti. "Evet, ben bir Anu rahibiyim. Fakat yaşamımı tapınağın yalnızlığına ve yıldız falcılığına adamadım, bazılarının yaptığı gibi. Senin yokluklarında devlet işleri ile yeterince uğraştım, halkı yakından tanıdım ve onlar hakkında kararlar vermek zorunda kaldım. Bunları yapmak, sadece koyun ciğerlerini inceleyerek kehanete güvenmekten çok daha önemli ve gerçekçi geliyor bana. Kendi mantığıma güvenmeyi ve olacaklar üzerine düşünmeyi tercih ederim. Eşunna ise eski güzel günlerin yasını tutmakla meşgul. Oysa o günleri artık kimse hatırlamıyor ve bir daha geri gelmeleri mümkün değil."

"Demek onun neşesizliğini ihtiyarlığın sebep olduğu dik kafalılığa bağlıyorsun?"

"Evet" diye cevap verdi Erenda. "Eşunna, Anu inanışının halk nezdinde gözden düştüğüne inandığı için, kötü kaderine kızıyor.

Sen de biliyorsun: Hiçbir yerde onun adına yeni bir tapınak inşa edilmiyor, ne komşularımız, ne de başka kavimler onu baş tanrı olarak kabul etmek istiyor. Buna karşılık İştar'ın Venüs inanışının giderek önem kazanması da Eşunna'nın gözünden kaçmış değil. Dünyanın her yanında onun adına yeni tapınaklar inşa ediliyor ve İştar kızlarını başrahibe olarak oralara gönderiyor. Anu rahipleri ise Uruk'tan dışarı çıkamıyorlar, hatta burada bile eski itibarları yok artık."

"Peki sen ağırlık merkezinin kadınların tarafına kaymasını nasıl açıklıyorsun?"

"Kadın tarafına mı? Fahişe inanışı ve satın alınabilen aşk tarafına demek istiyorsun herhalde! Venüs inanışından geriye kalanın tümü bu" diye cevap verdi Erenda. "Kimsenin hakkında kötü düşünmek istemiyorum, ama bence günümüzde İştar inanışı sadece göstermelik olarak var, gerçek anlamı çoktan yitip gitmiş."

"Anu inanışında olduğu gibi" diye ilave etti Gılgameş.

"Evet, Anu inanışında da durum aynen böyle" dedi Erenda. "Doğrusunu istersen ben bu inanç meselelerini artık Fırat'ın sularına benzetiyorum: Sular dalgalar halinde geliyor; bugün en yukarıda olan, yarın en aşağıda olabileceği gibi, günün birinde tekrar zirveye çıkabilir. Ebedi deveran yasası dedikleri bu olsa gerek. Bu durumda Eşunna'nın yaptığı gibi öfkelenmek ne işe yarar ki? İnsanların bir şeyden yüz çevirip, başka bir şeyden hoşlanmaya başlamaları, onların en doğal haklarıdır.

"Hayretler içindeyim" dedi Gılgameş ve karşısında oturan adamı gözle görülür bir takdirle süzdü, "daha önce tapınağın bir hizmetkârının ağzından asla işitmemiş olduğum bu sözler karşısında hayretler içindeyim. Sözlerin ne kadar açık, anlaşılır ve doğru! Gelecek saklı onların içlerinde. Ben de senin düşündüğün gibi düşünüyorum Erenda. Beni şaşırtan tek şey, insanların geleceğinin senin için tapınağın geleceğinden daha önemli olması. Sen de yakında düşüncelerinin değişmesine neden olacak bir mevkie gelmeyecek misin? Eşunna'nın halefi olarak seçilmedin mi sen?"

"Boş ver" diye güldü Erenda, "doğru, onun halefi olarak ben seçilmiştim. Ta ki Eşunna düşüncelerini değiştirip, benimle olan ilişkisini sınırlayana kadar."

"Peki senin yerine kim seçildi?" diye sordu Gılgameş heyecanla.

"Kırk yıl düşünsen aklına gelmez" diye cevap verdi Erenda, "çünkü çok komik bir seçim yaptılar. Dinle: Benim yerime seçilen Abebe'nin ta kendisi. O şimdi Eşunna'nın gözdesi ve ölümünden sonra başrahiplik makamına o oturacak."

Gılgameş hayretler içinde başını salladı ve içinden yükselen gülme isteğini bastıramadı. Küçük, toparlak, biraz da budala Abebe'den başkasını bulamamışlar mıydı gerçekten? Kafasının ne kadar az çalıştığını cümle âlem biliyordu. Gılgameş'in aklına bir zamanlar onunla birlikte yedi bilgenin mağaralarına haberci olarak gönderildikleri geldi. Abebe çok korkmuş ve aklı kıt bir aptal gibi davranmıştı. Hele Eşunna'nın karşısında asla kendi gerçek düşüncelerini söyleyecek kadar cesur olamayacağını iyi biliyordu. İhtiyarın her sözünü duraksamadan başını sallayıp 'evet' veya 'elluri' diye onayladığından emindi. Tam Eşunna'nın istediği gibi bir hizmetkâr! Gılgameş bu cins insanlardan hiçbir zaman hoşlanmamıştı. Zayıf oldukları anda efendilerinin karşısında köpekler gibi yaltaklanır, fakat güç kendilerine geçer geçmez en kanlı zalim oluverirlerdi bir anda. Bu durumu göz altında tutmalıydı. Elbette Eşunna'yı da.

İluna ise bu arada şaşırtıcı bir değişiklik göstermişti. Barışsever biri olup çıkmıştı ve bir zamanki düşmanlıklarının tümünü unutmuşa benziyordu.

"İştar için yabancı ülkelerde tapınaklar inşa edildiğinden söz ediyordun..."

"Evet, Kiş'tekinin yapımı bitti, iki tanesi de Dicle'nin doğusunda inşa edilmeye devam ediyor."

"Demek ki İluna'nın hükmetme hayalleri gerçek oldu" dedi Gılgameş ve eski düşmanının iktidara ulaşmak için çevirdiği bin bir entrikayı hatırladı.

"Evet, birbirinden çok uzaklarda bulunan şehirlerdeki tapınakların tümüne hükmediyor artık. Bu tapınaklar arasında da son derece iyi ve güvenli çalışan bir haberleşme ağı kurmuş. Kızları da ona büyük bir imanla hizmet ederek, var güçleriyle hazine odalarını ağzına kadar doldurmaya çalışıyor."

Canı ne isterse yapsın, diye düşündü Gılgameş. Şu anda kafasını meşgul eden bambaşka bir sorun vardı.

"Yakında kutsal evlilik vakti gelecek yine, değil mi?" diye sordu.

Erenda başını salladı. "Evet, ve bu defa bir İşharo seçme sırasının onda olduğunu da biliyorum."

Gılgameş irkildi. Fakat bunu fark eden Erenda neşeyle güldü.

"Korkma" dedi, "bu sen olmayacaksın. Kulaktan kulağa onun seçimini çoktan yapmış olduğu fısıldanıyor."

"Tanrıçanın yatağını paylaşma mutluluğuna erecek olan bu talihli kişi de kim?"

"Urnigingar" dedi Erenda ve Gılgameş'in kocaman açılan gözleri karşısında söylediklerini tekrarlamak zorunda kaldı: "Evet, İluna yaverine epeydir göz koymuştu. Onun da kutsal evlilik törenini istemezmiş gibi bir hali yok. Tam aksine, seçilmiş kişi olmak gururunu ziyadesiyle okşuyor. Hayatı boyunca yaptığı atılımlar ne kadar dikkat çekici, değil mi? Basit bir taş fırlatıcıdan kralın yaverliğine, oradan da bir tanrıçanın sevgililiğine... Uruk'un tüm erkekleri onu şiddetle kıskanıyorlar."

Gılgameş'ten başka! Onun buruşan yüzünü gören Erenda, bir kez daha gülmek zorunda kaldı. Kendisi de İştar'ın yeryüzündeki en genç tezahürü İluna hakkında neler düşündüğünü gizlemekten çekinmiyordu!

"Demek ki bu defa biri kutsal, biri de gerçek olmak üzere, iki tane evlilik töreni yapılacak" dedi Gılgameş ve Uruk'a döner dönmez gerçekleştirmeye karar verdiği konu hakkında açık açık konuşmaya başladı. Zaten pratik olarak uzun süredir kendisinin eşi olan Tehiptilla ile tüm halkın gözü önünde evlenecekti. En başında İşhara'sı olarak seçmişti onu, şimdi de kraliçesi olma vakti gelmişti. Oğlu Andrubal da bu sayede tahtın meşru varisi olmaya hak kazanacaktı.

Gılgameş Egalmah'ta mutluydu. Hayatında ilk kez aramaktan vazgeçmişti ve içini dolduran duyguların çeşitliliği kendisini çok şaşırıyordu. Egalmah evi olmuştu artık. Burada uyuyor, oturuyor ve bahçedeki huzurlu saatlerin keyfini çıkartıyordu. Sarayını ise

hükümet binası haline getirmişti, memurları şehirle ilgili kararlarını orada toplanarak alıyordu. Başkalarının kulübeden çıkarak tarlaya gitmesi gibi, o da Egalmah'tan çıkarak resmi görevlerini yerine getirmek üzere saraya gidiyordu. Zamanını herkese gereken ilgiyi göstermeye yetecek biçimde ayarlamaya özen gösteriyordu. Sabahları, dokuzuncu ve onuncu saatler arasını ise, yaşı, konumu ve cinsiyeti ne olursa olsun, halktan insanlar için ayırmıştı. Dileyen herkes bu saatler arasında onun huzuruna çıkarak derdini anlatabilirdi. Tek şartı, bunların hiçbir memur tarafından çözülemeyecek cinsten olmasıydı.

Gılgameş artık gösterişten mümkün olduğunca kaçınmaya ve sade giysiler giymeye çalışıyordu. Sadece bayramlarda ve özel günlerde Tilmun'dan getirdiği, hiç eskimeyen ve hep aynı kalan elbisesini giymeyi tercih ediyordu. Tehiptilla'yla birlikte Anu tapınağının önünden geçip kutsanmak için İştar kapısına doğru yürürken de aynı elbiseyi ve alınlığını giymeyi istiyordu. İki eliyle Amdrubal'ı başının üzerine kaldıracak, böylece herkes onun tahtın varisi ve Gılgameş'in veliahdı olduğunu görebilecekti.

Gerçekten de her şey arzu ettiği gibi oldu. Parlak tören uzun süre Uruk halkının dilinden düşmedi. Şair Sinnunni, evlilik törenini yakından izlemiş ve en küçük ayrıntısını bile elindeki kil tabletin üzerine not etmişti. 'İki sevgilinin düğünü' adlı bir de şarkı bestelemişti ve bu şarkı, özellikle düğünlerde olmak üzere, halk tarafından sık sık çalınıp söyleniyordu.

Fakat bir süre sonra Gılgameş Tilmun yolculuğunu anlatmak için onu sarayına çağırtınca, Sinnunni sevinçten ve mutluluktan ne yapacağını şaşırmıştı. Egalmah sarayının bahçesinde kralın ayaklarının dibine oturuyor ve anlattıklarını bıkıp usanmadan saatler boyu dinliyordu. Bu arada Tehiptilla küçük Amdrubal ile oynuyor, hizmetkârlar da bahçe işleri yaparak şarkılar söylüyordu.

Mutlular adası, Ziusudra'yla Utnasudra'nın tufandan önceki ve sonraki maceraları, Urşanabi'nin kaderi, Hancı Siduri Sabitu'nun bilgeliği ve 'İnsan ihtiyarken gençleşir' otunun anıları... hepsi de Sinnunni'nin hayal gücünü son derece kamçılamıştı. Sürekli sözünü keserek bir yığın küçük ayrıntıyı açıklamasını istiyor,

Gılgameş de şairin isteğini zevkle yerine getiriyordu. O olağanüstü maceraları ve bir daha asla geri gelmeyecek olan günleri inceden inceye anlatmaktan bıkıp usanması mümkün müydü zaten?

Sinnunni ise bir yandan kralının sözlerini saygıyla, hatta neredeyse dinsel bir imanla dinlerken; diğer yandan da bu küçük incilerden ve değerli taşlardan muhteşem bir mücevher yontmayı tasarlıyordu.

"GILGAMEŞ'İN SONSUZ YAŞAM ARAYIŞI" adını taşıyan bir destan üzerinde çalışmaya başlamıştı. Fakat aklına sürekli olarak ilave edeceği yeni mısralar ve daha uygun olacağını düşündüğü yeni biçemler geldiği için, bir türlü sonunu getiremiyordu. Daha şimdiden sayısız kil levha kullanmıştı, her gün bunlara yenilerini ekliyor, Gılgameş'e okuyor ve onun onayını almaya çalışıyordu.

Enkidu'dan ve büyük duvarın yapımından söz ediyordu destanında, sedir ormanı seferinden, Humbaba'nın sonundan ve gök boğasının öldürülmesinden de. Gılgameş'in tüm yaptıklarını ve maceralarını bir bir anlatmış, araya da okuyucuya açıklayıcı ve öğretici olacağını düşündüğü kendisine ait yorum ve düşünceler ilave etmeyi de ihmal etmemişti. Çünkü yazdıkları kısa zamanda halka ulaşmaktaydı. Sevilen bir şairdi Sinnunni, onun bulunmadığı bir tören ya da kutlama yok gibiydi. Fakat Gılgameş'in şan ve şeref dolu maceraları üzerine yazdığı destan, ona eskisiyle kıyaslanamayacak büyüklükte bir itibar kazandırdı. İnsanlar sadece Sinnunni'nin destanını dinlemek için akın akın Uruk'a geliyordu. Bir süre sonra Sinnunni'nin etrafında toplanan öğrenciler, şairin yazdıklarının birçok kopyasını çıkartarak başta Ur, Eridu, Nippur ve Mari şehirleri olmak üzere, ülkenin dört bir yanına yaymaya başladılar.

Gılgameş ise Sinnunni'nin yazdıklarını tekrar tekrar dinliyor ve her defasında eski yaşamından biraz daha uzaklaştığını hissediyordu. Kendisinden söz edildiğini işitmek hoşuna gitmekle birlikte, dalkavukluktan nefret etmekteydi. Tek istediği, bütün bu maceralar sonunda edindiği deneyimlerin diğer insanlara faydalı olacak biçimde aktarılmasıydı. Ve gerçekten de kısa bir süre sonra, Gılgameş'in gerçek bilgeliğe ulaşmış olduğunu söyleyenlerin sayısı hızla arttı. O eski maceraperest, gözü kara adam gitmiş, yerine sabırlı

ve tecrübeli, olgun bir adam geçmişti. Gılgameş'e akıl danışmak ve tavsiyelerini dinlemek için kapısını aşındıranların sayısı da gün be gün artmaktaydı.

Gılgameş'in zekâ ve yaşam sevgisi dolu yeni yaşam biçimi, tüm halkın yararına olmuştu. Uruk'ta adalet daha önce hiçbir zaman onun döneminde olduğu kadar eşit dağıtılmamıştı. Sumer ülkesi, sadece Lugalbanda'nın dönemi hariç, halkının refah ve mutluluğunu bu kadar çok düşünen bir krala asla sahip olmamıştı.

Gılgameş ve Tehiptilla, Uruk şehrini uzun yıllar boyunca birlikte büyük bir uyum içinde yönettiler. İnsanların mutlu olduğu ve "altın çağ" olarak adlandırdığı yıllardı bunlar. Tüm komşularıyla sevgi ve saygıya dayalı ilişkiler içinde oldukları, Sinnunni'nin de söylediği gibi, "birbirlerine mutlulukla, dışarıdakilere ise korkusuzca" baktıkları, barış dolu bir zaman.

Bu altın çağ kendisini en güzel biçimde Gılgameş tarafından her sene başlangıcında düzenlenen ve neşeli tören alaylarıyla başlayan "ağaç dikme bayramlarında" ifade ediyordu.

Kral Gılgameş, yeni oluşturulan "Kutsal Koru"ya ilk ayak bastıkları günü mutlulukla anıyordu sık sık. Tehiptilla ve Amdrubal'la beraber Eanna'dan aşağı inerek tarlalara gitmişlerdi. Tören alayını büyük bir maiyet takip ediyordu; her iki tapınağın tüm rahipleri ve halk da yol boyunca akın akın onlara katılmaya devam etmekteydi. Herkes en güzel elbisesini giymişti, çünkü yılın en büyük bayramını kutlayacaklardı. İştar'ın kızları çiçeklerden örülmüş taçlar takmışlar, çalgılar çalarak, şarkı söyleyerek ve dans ederek alaya eşlik ediyorlardı. Küçük çocuklar, geçecekleri yollara çiçekler serpmekteydiler.

Tören alayı önce doğruca Gılgameş'in dönüşünden hemen sonra bizzat kendi elleriyle dikmeye yemin ettiği "Anılar ağacı"na gitti. Gılgameş gelişmekte olan genç ağacın gövdesinin sağlamlığını kontrol etti, güneşin henüz pek kızgın olmayan ışınları altında çatlamaya hazırlanan tomurcuklarını ilgiyle inceledi. Bu arada Tehiptilla yanlarında getirmiş oldukları toprak testiyi oğulları Amdrubal'a uzatmıştı. Küçük çocuk, kendisinden pek de büyük olmayan ağacı büyük bir neşeyle sulamaya başladı.

Krallarının davranışlarını örnek alan insanlar, yanlarında getirmiş oldukları çapalar ile yerde açtıkları küçük çukurlara ağaç fidanları diktikleri esnada, İluna ve Abebe de tarlaların, bahçelerin ve onları çevreleyen koruların bereketle dolması için yakarmaya başladılar. Uruk'un büyük ve bilge hükümdarı Gılgameş şöyle dememiş miydi: "Tarlaların sınırlarını bundan böyle gölgeleriyle ekinlerin daha iyi yetişmesini sağlayacak ve şehrimizi çölün ortasında bereketli bir cennete çevirecek olan koruyucu ağaçlarla belirleyelim..."

Evet, Kral Gılgameş, dileyen herkesin kendi düşünceleriyle süsleyebileceği buna benzer şeyler söylemişti. Nasıl olursa olsun, şehri çevreleyen yeşil kuşağın büyüyüp gelişmesini izlemek gerçek bir mutluluktu, ağaçların verdiği gölgenin faydası da herkesçe anlaşılmıştı çoktan. Daha şimdiden güzel sesli kuşlar büyümekte olan korulara sürüler halinde gelip yerleşmişlerdi. Başlangıçta bazı şüpheci kişiler onların tohumlara ve ekinlere dadanacaklarından korkarak tarlalarına bekçiler dikmişlerdi, fakat sonradan bu endişelerinin ne kadar yersiz olduğu çıktı ortaya. Güzel sesli kuşlar mahsule zarar vermek bir yana dursun, zararlı böcekleri ve çekirgeleri yiyerek çiftçilere büyük iyiliklerde bulunuyorlardı.

Gerçekten de büyük bir bayramdı. İnsanlar neşe ve mutluluk içinde çalışırken kuşlarla beraber şarkı söylüyorlardı, hatta Sinnunni'ye bile ihtiyaç duymadan...

Fakat hâlâ "Anılar ağacı"nın önünde dikilerek çok, ama çok uzaklara dalmış olan Gılgameş için, bu olup bitenlerin tümü bambaşka bir anlam ifade ediyordu.

Bütün yaşamım boyunca ağaçlarla uğraşıp durdum, diye düşünüyordu. İzlediğin yolda senin için en önemli olan neydi, diye soracak olsalar, ağaçlar diye cevap verirdim hiç şüphesiz... Her şey büyülü meşeyi yerinden sökerek, köklerinden trampetimi ve çomaklarını yapmamla başlamadı mı? Beni kral yapan da bu davulun sesi değil miydi? Uruk'u görkemli bir şehir yapacak ve çevresine büyük duvarı örecek gücü, davulun sesinden almadım mı? Hermon dağına yaptığım yolculuk ve sedirleri kesmem –bugün bunun hatalı ve çabuk verilmiş bir karar olduğunu anlamış olmama rağmen– bana şan ve şöhret kazandırmadı mı? Gerçi bu yüzden en

yakın dostum ve benliğimin öteki yarısı olan Enkidu'yu kaybettim... Keşke uyarılarına kulak verseydim! "Ağaçların bir ülkenin zenginliği olduğunu bilmiyor musun?" Bir vakitler bana söylemiş olduğu bu sözleri asla unutmayacağım. Yaşayan doğanın bize sunduğu bu muazzam zenginliği bir daha asla yok etmeyeceğim, aksine onu her zaman koruyup kollayacağım...

Elmas bahçelerindeki ağaçların dallarında altın ve gümüş meyveler yetişiyordu, fakat bu tür bir zenginlik tek başına olduğu zaman açların karnını doyuramaz. Siduri Sabitu'nun, hancı kadının bahçesinde yetişen ağaç ne kadar güzel ve büyüleyiciydi oysa... O zaman neden onun sözlerine kulak vermemiştim ki?.. Baltamı son olarak ölüm suyunu aşmakta kullanacağım gönderleri hazırlamakta kullanmıştım. Azıcık sabırlı olup Urşanabi'nin gelmesini bekleseydim, bunu yapmama da gerek kalmayacaktı. Ölüm suyu, Tilmun, sonsuz yaşam... Bu rüyadan tam vaktinde uyandığım ve yaşam suyu beni tekrar Uruk'a geri getirdiği için çok mutluyum. Ve beni azgın dalgalar üzerinde günlerce taşıyarak hayatımı kurtaran o tahta parçasını asla unutmayacağım. Bana çok şey öğretti, örneğin doğaya aykırı olarak yaşamaya kalkışmanın ne kadar anlamsız bir şey olduğunu... Oysa biz, tıpkı ağaçlar gibi doğanın bir parçasıyız, onunla beraber yaşayabiliriz...

Gılgameş bunları düşünürken dudaklarında hafif bir gülümseme belirmişti, fakat hemen sonra düşünceli çizgilere dönüştüler yine, çünkü aklına devamlı yeni anılar, yeni çelişkiler geliyordu, zihnini dolduran ve asla dinmeyecek gibi duran düşünce seli, mutluluğunu gölgelemeye başlamıştı.

Uruk'u gölgelik koruların çevrelemesi ne kadar iyi, diye düşündü. Bu sene bol ürün alacağız, her sene daha da bollaşacak. Bir kısmını komşularımıza satarak elde edeceğimiz kazanç ile yeni tarlalar oluşturabilir, bu şekilde daha da fazla ürün elde edebiliriz. O zamanda da kaçınılmaz bir şekilde deniz ticaretine başlamak zorunda kalacağız. Bu da Uruk'a beklenmedik bir zenginlik getirecek, yeni ve güzel şeyler. Giderek daha fazla gemiye ihtiyaç duyacağız, büyük filolara... Fakat gemi yapımı için çok ağaca ihtiyaç vardır, birçok ağaca. İnsanların hafızaları ise o kadar zayıftır ki... Bizden sonra gelecek olanlar, ağaçlara bizim kadar özen göstere-

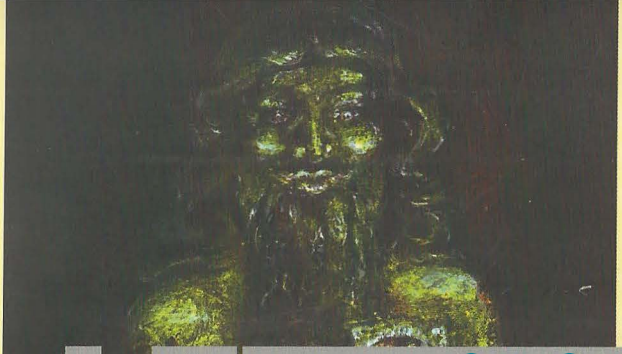
cekler mi? Yoksa içinde bulundukları bolluk gözlerini körleştirip, duygularını yok mu edecek? Ev yapmak, süslü mobilyalara sahip olmak, evlerini güzel eşyalarla doldurmak, soğuk gecelerde ısınmak için çevrelerindeki tüm ağaçları keserek, doğayı başlangıçta olduğu haline mi döndürecekler: Issız, kurak bir çöl! Tarih tekerrürden mi ibarettir, her şey dönüp dolaşıp başlangıç noktasına mı gelir? Tüm yaptıklarımız, ne kadar faydalı ve akıllıca olursa olsun, son tahlilde boş ve anlamsız mıdır?

Gılgameş kafasını dolduran düşünceler arasında boğulmak üzereyken, aniden avcunda küçük bir el hissetti. Artık sıkılmaya başladığı için onu çekiştiren Amdrubal'di bu. Onun için Uruk çevresinde görülecek o kadar çok şey vardı ki daha... Vakit de oldukça ilerlemişti, neredeyse öğlen olmak üzereydi.

Gılgameş sanki derin bir rüyadan uyanmış gibi gülümsedi. Tehiptilla karşıdaki çimenlerle kaplı yamaçta incir ağaçlarının gölgesi altına oturmuş, diğer kadınlarla beraber elindeki sepetin içindeki hazineleri gün ışığına çıkartmakla meşguldü: Yere yaydıkları büyük bir örtünün üzerine yanlarında getirdikleri yiyecek ve içecekleri yerleştirdiler. Tehiptilla onlara el salladı ve Amdrubal artık yemeğe gitmeleri için bir kez daha babasının elini çekiştirdi.

İyi, diye düşündü Gılgameş, her şey üzerinde etraflıca düşünmek doğru bir davranış. Fakat gereğinden fazla derin düşüncelere de dalmamak lazım, yoksa insan yanlış bir şey yapacağı korkusuyla neredeyse hiçbir şey yapamayacak hale gelir. Yaşam devam ediyor, biz nasıl ağaçlara muhtaçsak, onlarda aynı şekilde bize muhtaç. Demek ki herkes için yapacak çok şey var daha. Ve belki de yaşamımızı biraz daha anlamlı kılmayı başarabiliriz. Yeter ki çok fazla gürültü çıkarmayalım, yoksa ağaçların hakkımızda söylediklerini işitemeyiz...

YURT KİTAP-YAYIN

HARALD BRAEM GILGAMEŞ

Kutsal Kitapların Kaynağı Gılgameş Destanı'nın Romanı

Uruk'tan kuzeye doğru yayan üç saatlik mesafede soluk soluğa durdu. ... Sanki bir yarışmayı kazanmak ister gibi bütün yol boyunca durmaksızın koşmuştu. Belki de bir yarıştı bu, son derece yalnız bir yarış: Gılgameş tüm dünyaya karşı.

...

... Yıldızlar görüyordu gökyüzünde Gılgameş, gece ve gündüz yıldızlar. Yoksa zamanların akışı arasında bir fark kalmamış mıydı? ... Dudakları çatlamış, ağzı şişmişti. Derisini bir tuz tabakası kaplamıştı, yarı yarıya bir balık olmuştu artık. Bazen hayret edilecek bir şekilde kararıyordu çevresi, o zaman bilincini yitiriyor ve çok sonra uyanabiliyordu ancak... Yoksa her şey aynı anda mı oluyordu?
"Ben Gılgameş'im, Uruk kralı!" diye sesleniyordu balıklara...

ISBN: 975-7076-10-4
9 789757 076100

SKB 0390881 VVU